dr. Pintér István

Műhelymunkák

A külföldi korrupció hatása a magyar szuverenitásra

2025/1. szám

dr. Pintér István

Műhelymunkák

A külföldi korrupció hatása a magyar szuverenitásra

2025/1. szám

Geopolitikai Tanács Kiadó – Budapest, 2025
www.cgeopol.hu

Támogatók:

A támogatás forrásának ÁHT azonosító száma: 332995.

A kötet szerzője:
dr. Pintér István LL.M.
a Transparency International Magyar Tagozata Egyesület választott alelnöke,
a Fővárosi Önkormányzatot átvilágító munkacsoport vezetője,
a Geopolitikai Tanács Alapítvány kuratóriumi elnöke

A kötet lektorai:
Dr. Botz László PhD
altábornagy (nyugállományban),
a Geopolitikai Tanács Alapítvány kurátora

Kilin Józsefné
a Transparency International Magyar Tagozata Egyesület
Fővárosi Önkormányzatot átvilágító munkacsoport tagja,
a Geopolitikai Tanács Alapítvány alapítója

© dr. Pintér István LL.M., 2025
© Geopolitikai Tanács Közhasznú Alapítvány, 2025

Minden jog fenntartva. A kiadvány sem egészében, sem részleteiben nem másolható, nem terjeszthető, nem tárolható információ-visszakereső rendszerben és nem közölhető sem elektronikus, sem mechanikus, sem más módon – ideértve a fénymásolást, hangfelvételt, illetve bármilyen adatrögzítő és átviteli eljárást – a kiadó előzetes írásbeli engedélye nélkül.

Tartalom

Absztrakt 7

Előszó 9

Összefoglalás 11
Módszertan 19
Alkalmazott fogalmak 24

1. FEJEZET A SZUVERENITÁSRÓL
A szuverenitás fogalma, története 31
Ki a szuverén? 49
Az Amerikai Egyesült Államok szuverenitásfelfogásának fejlődése 56
A magyar szuverenitásról 65

2. FEJEZET – A KORRUPCIÓRÓL
A modern korrupciófogalom és korrupciókritika kialakulása 83
Nemzetközi korrupcióellenes hálózatok 89
A Transparency International korrupciófogalmának kritikája 101
A Magyarország ellen használt korrupciókritika 110

3. FEJEZET – A KÜLFÖLDI KORRUPCIÓ HATÁSAI
A MAGYAR SZUVERENITÁSRA
A korrupció mint a magyar szuverenitást sértő eszköz 121
Az Egyesült Államok hatékony fellépése 128
Külföldi döntéshozatali centrumok korrupciós kockázatai 140
Szuverenitásfunkciók korrupciós veszélyeztetettsége 183

4. FEJEZET – ESETTANULMÁNYOK

Transparency International 251
A Transparency International Magyarországi Tagozata Egyesület 265
A Transparency International Magyarország Alapítvány 357
Global Financial Integrity 378

Utószó 385

Köszönetnyilvánítás 397

Irodalom 399

Internetes források 404

Absztrakt

A szuverenitás fogalomtörténeti félreértését az azonos kifejezés eltérő francia és angol értelmezése okozza. A nemzetközi kapcsolatokban mára az angolszász felfogás vált uralkodóvá. A magyar szuverenitásra kiemelt veszélyt jelentenek a külföldi korrupciós hálózatok. Politikusok és újságírók megvesztegetése, függetlennek álcázott civil jelentések használata és a tudomány korrumpálása alapjaiban támadja a demokráciát. Az érdekalapú befolyásolás egyik fő támasza a nem kormányzati szervezetek hálózata. Embereik polipként épülnek be a döntéshozatali folyamatokba. Esettanulmányok: a Transparency International magyar tagozatának indulása, Budapest Önkormányzata korrupciós átvilágítása, ennek etikátlan utóélete, majd felszámolása; a Soros Transparency kialakítása, tevékenységei; a Global Financial Integrity nemes céljainak eltüntetése.

Kulcsszavak: szuverenitás, korrupció, nemzetközi kapcsolatok, Transparency International

Abstract

The historical misunderstanding of the concept of sovereignty is caused by the different French and English interpretatations of the same term. In international relations, the Anglo-Saxon concept has now become dominant. Foreign corruption networks are a major threat to Hungarian sovereignty. The bribing of politicians and journalists, the use of civilian reports disguised as independent ones and the corruption of science are fundamental attacks on democracy. One of the main pillars of interest-based influence is the network of NGOs. Their people infiltrate decision-making as octopuses. Case studies: the beginnings of Transparency International's Hungarian chapter; the corruption screening of the Municipality of Budapest, its unethical aftermath and subsequent dismantling; the creation and activities of Soros Transparency; the obscuring of the noble aims of Global Financial Integrity.

Keywords: sovereignty, corruption, international relations, Transparency International

Előszó

Nem terveztem előszót írni. Most mégis a Szuverenitásvédelmi Hivatal munkatársainak figyelmébe ajánlom ezt a tanulmányt, azzal a céllal, hogy megosszam egy civil szervezet életének, tevékenységeinek kívülről aligha látható belső tapasztalatait.

„*Az Átlátszó tevékenységének hatása a magyar szuverenitásra*" című jelentésük – a korábbiakhoz képest – metodológiájában jelentős fejlődést mutat, amikor a témakör komplexitására helyezi a hangsúlyt. Nem is tehet mást, hiszen a nyílt forrásokból összegyűjtött tények nehezen vitathatók. A politikai és pénzügyi folyamatok elemzése megalapozza azt a következtetést, amely nem kizárólag az Egyesült Államok, és különösen nem a CIA összeesküvéseként mutatja be az Átlátszó működését. Az angol és norvég finanszírozási csatornák bemutatása mintegy felvillantja a valódi mögöttes tartalmat. Ez pedig a szuverenitástípusok közötti állandó vetélkedés. A Hivatal helyesen mutat rá az Ökotárs Alapítvány tevékenységére is, amely európai uniós forrásokat is felhasználva, a magyar szuverenitást sértő módon befolyásolta jelentős brüsszeli döntések meghozatalát.

Elgondolkodtató az a bekezdés is, amely arra utal, hogy a nemzetközi finanszírozás közvetlenül eljuthatott egy adott település önkormányzati választását befolyásoló helyi civil szervezethez. Kérdésként merül fel, hogy a magyar jogalkotás miért nem vállalja fel a szuverén államok, így különösen az Egyesült Államok vagy Franciaország szabályainak átvételét. Ezek ugyanis börtönbüntetéssel fenyegetik mindazokat, akik külföldről támogatott módon beavatkoznak a választásokba, így veszélyeztetik a demokratikus működést, végső soron sértik ezen országok szuverenitását. Rá kell mutatni arra is, hogy csak egy valódi szuverenitással rendelkező állam képes kiszűrni az álcivileket, megvédeni az ország tisztességes civil szervezeteit, melyek működése demokratikus viszonyok között elengedhetetlen. Jelenleg nehezen elképzelhető, hogy ügyészségünk indítványozná a bírósá-

gon egy adott – a szervezet eredeti céljait semmibe vevő – civil szervezet felszámolását, és még nehezebben találunk olyan magyar bíróságot, amely felvállalja a várható támadásokat egy ilyen döntés meghozatalával.

A Hivatal elemzése a Transparency International Magyarország Alapítvány tevékenységének hatásáról ugyanakkor mélyen elgondolkodtatott. Tévedés a Világbank és az Egyesült Államok összeesküvésének beállítani azt a nemzetközi korrupcióellenes szervezetet, amely szinte a világon először hívta fel a figyelmet a nyugati demokráciákat is fenyegető korrupciós veszélyekre. A készítőknek csak el kellett volna olvasniuk az új-zélandi Jeremy Pope *Forráskönyv*ét, amely jelenleg is megtalálható az interneten. A magyar viszonyokat nézve elég lett volna a Transparency International Magyarországi Tagozata Egyesület első jelentését elővenniük, amelyben a fővárosi önkormányzat kilenc hónapig tartó átvilágításának következtetéseit rögzítették. A TI-jelentés politikai utóhatásai jól dokumentáltak a korabeli sajtóban is: a cikkekből egyértelműen megállapítható a magyar civil szervezet függetlensége és szakszerűsége. Elsőként léptek fel a rendszerváltás utáni országokat maga alá gyűrő korrupció ellen, áldozatos munkájuk elhallgatása, nevük összemosása a későbbi történésekkel nem más, mint a tények semmibevétele.

Hogy ne vádolhassanak aktuálpolitizálással, ajánlom figyelmükbe a Geopolitikai Tanács 2010-ben megjelent tanulmányát, amely már akkor a korrupció hálózatosodására, annak hazai és nemzetközi kockázataira hívta fel a figyelmet. Mindezek megkerülhetetlenné teszik azokat a kérdéseket, amelyek egyes felkészületlen, szűk látókörű, vagy csak idegen érdekeket kiszolgáló politikusok szerepére világítanak rá. Anélkül, hogy bűnbakokat keresnék, fel kell tárni azoknak az államigazgatási vezetőknek és dolgozóknak a szerepét is – ideértve természetesen a magyar titkosszolgálatokat –, amelyek elmulasztották kellő időben megtenni a szükséges védelmi lépéseket.

Jelen tanulmányt ajánlom mindazok figyelmébe, akik a maguk valóságában szeretnék megismerni a nemzetközi viszonyokat.

Dr. Pintér István

Összefoglalás

Vezetői összefoglaló

A jelenlegi globális viszonyok között a magyar szuverenitás entitásai csak részben találhatók meg Magyarországon. Kiemelt veszélyt jelentenek azok a külföldi korrupciós hálózatok, amelyek mind Magyarországon, mind külföldön képesek hatékonyan támadni a magyar érdekeket. Különösen veszélyesek a lejáró kampányokat szervezők, és azok, amelyek a nemzetközi, illetve hazai pénzügyi és befektetési döntésekre vannak hatással. Előbbiek újságírók és szerkesztőségek megvesztegetésével, utóbbiak függetlennek álcázott civil jelentésekkel és a tudomány korrumpálásával érik el céljaikat. Mára a nemzetközi kapcsolatokra a hálózatosodás a jellemző, amelynek egyik fő támasza az INGO-k, azaz a nemzetközi nem kormányzati szervezetek globális pókhálója. Ezek befolyása az ENSZ-re, az OECD-re, az EU-ra a NATO-ra, és a nemzetállamok belpolitikájára egyaránt jelentős. Ahol csak tehetik, saját embereiket helyezik el az egyes államok államigazgatásában, felsőszintű vezetésében, bíróságokon, és a bűnüldözés szerveinél ugyanúgy, mint a nemzetközi szervezeteknél. Megtévesztve a közvéleményt, folyamatosan kampányolnak etikára és közérdekre hivatkozva, elfedve ezzel önös szándékaikat. A jól felépített narratívákat online és offline módon is terjesztik. Mivel a valódi szándékaikat professzionális módon álcázzák, valamint gyakran váltogatják eszközeiket és személyzetüket, célszerű a finanszírozási útvonalak követése. Amelyik témában csak lehetséges, igyekeznek monopolhelyzetet kialakítani.

Részletek

Sokan mélyen hisznek abban, hogy feladatuk védeni a demokráciát az egész földön, felelősségük fellépni a bolygó természeti erőforrásainak, ökoszisztémájának, klímájának, az állatvilág sokszínűségének védelmében. Mélyen

hisznek abban, hogy védik az emberi jogokat, a szólásszabadságot, fellépnek a rabszolgaság, az emberiesség megsértése ellen, és kiállnak az ember- és szervkereskedelemmel, valamint a nemzetközi szervezett bűnözéssel szemben.

Jószándékú aktivizmusukkal eközben sok országban veszélyeztetik az őshonos kultúrát, felszámolják a szólásszabadságot, demokráciaexport ürügyén a nyugati politikai kultúrát erőltetik rá más nemzetekre, és olyan monopóliumokat segítenek, amelyek például uralmuk alatt tartják a globális adatáramlást. A globális monopóliumra törő hírügynökségek kiszorítják a valódi híreket, az internetes keresőprogramokkal együtt félrevezetik a választásra jogosultak egész generációit. A hálózat korrumpálja a tudományt is: már a legnevesebb természettudományos publikációk sem védettek az átláthatatlan módon „szponzorált", valójában pénzért megvásárolt kutatási eredmények felhasználásától. Uralmuk alá vonják az egyetemeket, befolyásolva ezzel a jövő generációk értelmiségét. A gender fogalmának mesterséges kiépítésével támadják a legalapvetőbb természeti törvényeket, tönkre teszik a családokat és az emberi identitást. Elutasítják a vallást, a nyugat kultúrfölényében hisznek, s nemcsak lenézik más népek kultúráját, de szisztematikusan rombolják is azokat.

Az olyan félrevezetések, mint a történelem végének vizionálása, vagy a globális közjó érdekében a világállam felé való elmozdulás erőltetése valójában elfedik a jelenlegi globális hatalomgyakorlás mikéntjét, a neokolonialista szemlélet újjáéledését, az antidemokratikus és sokszor embertelen praktikákat. Újra gyakorolják a háború indításának jogát, mintha meg sem történt volna a két világégés, mintha ezt nem tiltaná az ENSZ Alapokmánya. Ezek az erők könnyedén túllépnek a nemzetközi jogi normákon, miután a nemzetállamok által megtestesített fékeket és ellensúlyokat hatékonyan kerülik meg, ha ugyan nem maguk íratják a megvásárolt politikusokkal, szakértőkkel ezeket a szabályokat.

Mindezek a folyamatok csak együttesen elemezve mutatják meg valódi természetüket. Az eredményt ismerjük: a világ összes gazdagságának ötven százaléka az emberiség felső egy százalékának kezében összpontosul. Tovább folytatódik a föld biológiai és természeti pusztítása, a következő húsz évben várhatóan kipusztul a föld állatvilágának tizenhárom százaléka. Ismét terjed a rabszolgaság, a gyerekek és a nők kizsákmányolása.

Jelen tanulmány arra vállalkozik, hogy mind elméletben, mind konkrét példákon keresztül feltárja a nemzetközi korrupciós hálózatok működését, rámutatva azokra a negatív következményekre – beleértve a demokratikus hagyományok, kultúrák, az alapvető emberi jogok semmibevételét –, amelyeket mindnyájunknak nap mint nap el kell szenvednünk. Magyarország és a szabadságszerető magyar nép úttörő volt a kommunista diktatúra túlélésében, felszámolásában, és ma is sikeresen áll ellen a nyugati – elsősorban angolszász – demokráciaexportnak. Élen jár a keresztény/keresztyén vallás védelmében, védi a jövő generációk identitását, tükröt tart az eredeti liberalizmust mára csak álcának használó neoliberális felfogásnak. Bemutatja a nemzetközi viszonyok antidemokratikus folyamatait, az európai közösségek hanyatlását. Magyarország teszi ezt akkor, amikor a pénzügyi, gazdasági szuverenitásának jó részét már elveszítette, a tömegmédiumok, a közösségi média híráramlása feletti nemzetállami kontroll is minimális, a jogi szuverenitását kilúgozza az európai uniós tagság, valamint az olyan – mára politikaivá vált – szervezetek, mint a Velencei Bizottság, vagy az Emberi Jogi Bíróság.

Alapvetésem szerint az ember jónak született. Ezt azért fontos leszögezni, mert több tudományos iskola is ennek ellenkezőjéből indul ki, s építi fel a maga értelmezési rendszerét. Hobbes a *Leviatán* című művében azt írta, hogy az emberi természet alapvetően egoista és agresszív, és ha nem lenne erős központi hatalom (szuverén), az emberek folyamatos háborúban állnának egymással. A „természetes állapotban" az emberek állandóan saját érdekeik védelmére törekednének, ami konfliktusokhoz vezetne. Hobbes szerint az emberi természet születésénél fogva hajlamos a rosszra (Hobbes, 1651/1999). Vele szemben a francia filozófus Jean-Jacques Rousseau azt vallotta, hogy az emberi természet eredendően jó, de a társadalom romlottsága miatt válik rosszá. A Társadalmi szerződés című művében Rousseau kifejtette, hogy a társadalmi intézmények és a magántulajdon okozták az emberek közötti versengést, irigységet, és ezért válik az emberi jellem is romlottá. Ő tehát a rossz eredetét nem a természetben, hanem a társadalomban találta meg (Rousseau,1762/1978). A 21. században sem hagyhatjuk figyelmen kívül azon kutatások eredményeit, amely szerint az emberiség nagyobb része még mindig olyan alapvető társadalmi, társadalomszervezési, együttélési és erkölcsi normák szerint él, amelyeket generációk óta örököl elődeitől.

Jelen tanulmány alapja a „magyar szuverenitás" fogalmának meghatározása. Ennek érdekében célom a szuverenitást kiszabadítani a jogtudomány fogságából, melynek kizárólagos gyakorlatát eddig csak kisebb részben tudta oldani a politológia. Figyelembe kívánom venni a bölcsészettudomány más ágainak megállapításait, így például a történettudomány, a filozófia és a nyelvészet, valamint a geopolitika régebbi és újabb gondolatait. Támaszkodni kívánok a geopolitikai térfelfogásra, különös tekintettel arra, hogy a modern kor elején angol és francia gondolkodók a szuverenitást a nemzetállamok területéhez, és az ott élő népességhez kötötték. A szárazföld túlhangsúlyozása önmagában is zsákutcát jelent, hiszen a technikai és technológiai fejlődés az emberiség számára már az ókorban is uralhatóvá tette a tengereket. Később a repülőgép feltalálása utat nyitott a légtér meghódítására, amely találmány önmagában is relativizálta az államok szárazföldi határait. Az űrhajó kifejlesztésével pedig megnyílt a lehetőség a világűr meghódítására, melynek kivételesen gyors nemzetközi szabályozása kizárólag a bipoláris világrend két szembenálló nagyhatalmának, az Amerikai Egyesült Államoknak és a Szovjetuniónak volt köszönhető. A hatékony együttműködés akkor az egész emberiséget veszélyeztető világégés megelőzését szolgálta, hiszen a világűrön keresztül támadó, nukleáris fegyvereket hordozó interkontinentális rakéták pusztítása realitássá vált. Napjainkban már készülnek azok az űrhajók és hajtóművek, amelyek lehetővé teszik a bolygóközi utazásokat. Térelemzésem során fogalmilag teszek különbséget az emberiség korai fejlődésétől jelen lévő, kezdetben kizárólag a szóbeli kommunikációt jelentő virtuális tér és a kibertér között. Ez utóbbi alatt a technikai fejlődés eredményeként, a legutóbbi évtizedekben kialakult számítógépes rendszert értem. Az erre épülő globális adatáramlási, pénzügyi, kommunikációs hálózatok, kiegészülve az új típusú energia és konténerszállító hajók által létrehozott globalizációs szállítási hálózatokkal, alkotják jelenleg azt a fajta globalizációt, amelynek elemzése megkerülhetetlen a jelenkori szuverenitás megértéséhez.

Ugyancsak elemezni fogom a szuverenitás tartalmában bekövetkezett változásokat, így az alanyok, a tárgyak és a funkciók különböző aspektusait. Tanulmányom kitér a különböző érdekek megjelenésére, amely átvezet az államok feletti, a nemzetközi interdependencia viszonyai között megjelent

és működő, transznacionális hálózatok témaköréhez. Álláspontom szerint ezek jelentik a legnagyobb veszélyt a magyar szuverenitásra. A lefolytatott kutatás feltárja az összefüggéseket, és rávilágít a globális hálózatokat önös célra használó globális hatalmi csoportok egyes módszereire. Ennek érdekében két olyan gyakorlati példát is fókuszba helyezek, amelyek ez idáig mind összefüggéseiben, mind részleteiben feltáratlanok voltak. Különös nehézséget jelentett az eredeti dokumentumokhoz való hozzáférés, legyen szó a CEU Blinken OSA archívumáról, vagy a Magyarországra akkreditált egyes nyugati diplomáciai képviseletek levelezéséről. A hiátusokat irányított mélyinterjúk segítségével igyekeztem pótolni. Jellemző volt azon körök visszautasítása, amelyek maguk is részesei vagy részesei voltak a magyar szuverenitás elleni támadásoknak. A jövőbeli kutatások lehetőségére gondolva minden esetben rögzítettem a megkereséseimet, illetve azok elutasításának tényét. A legfontosabb eredeti dokumentumokról készült másolatokat online teszem elérhetővé.

A jelen tanulmány a teljesség igénye nélkül elemzi a nemzetközi korrupciós hálózatok hatásait a magyar szuverenitásra. Konkrét eseteken keresztül mutatja be azokat az előremutató, a közjót szolgáló, tisztességes kezdeményezéseket, amelyek később az eredeti értékeiktől megfosztva, megszüntetve és elfeledve végezték. Kimutatható, hogy a nemzetközi és a magyar folyamatok nemcsak összefüggnek egymással, de hasonlóságot is mutatnak.

A globális korrupció felszámolását célul tűző Transparency International egyik alapítója, a brit-amerikai újságíró Frank Vogl nemrégiben rámutatott az olyan közvetítők szerepére, mint a pénzügyi és jogi tanácsadók, az aukciós házak vezetői, az arany- és drágakő-kereskedők, a Londonban vagy New Yorkban működő auditorok és tanácsadó szervezetek, de egy logikai csavarral a korrupció felelősévé mégis a „kleptokrata államokat" teszi. Szerinte Oroszország, Kína, Irán, Egyiptom, Magyarország és Nigéria vezetői azok, akik beszivárogva a nyugati pénzügyi rendszerekbe, a nyugati demokráciát alapjaiban támadják. Vogl példaként állítja elénk az Egyesült Államok 1970-es és 2020-as törvényeit, amelyek tiltják a külföldi hivatalnokok megvesztegetését és a terrorizmus finanszírozását. A 2024. január 1-én hatályba lépett, a vállalkozások átláthatóságáról szóló törvényt pedig alapvetőnek látja a pénzmosás megelőzésében, mivel az a tényleges tulajdono-

sokról jelentési kötelezettséget ír elő. Jól látja, hogy egyes magas reputációjú nyugati ügyvédi irodák, auditorok és tanácsadók azok, akik a nemzetközi korrupciós hálózatokat erősítik, és akik a brit és más offshore területeken tárolt több trillió dollárt kezelő nemzetközi bankári hálózatra támaszkodnak (Vogl, 2022). Ezek felszámolásáról azonban nem ír az angol-amerikai szerző, ahogy arra sem ad magyarázatot, hogy a közreműködésével harminc éve tevékenykedő Transparency International miért nem ért el eredményt a korrupció elleni küzdelemben.

A korrupciót elősegítő, nemzetek feletti banki és tanácsadó hálózatok esete hasonlatos a szuverenitástagadó Szilágyi Ákos által leírtakhoz, aki szerint „a tömegpusztító- és világromboló eszközök feletti döntés a megreformált, lokalizálható, azonosítható, számonkérhető politikai instancia kezéből kezd kicsúszni, s magánemberek kezébe kerül át". Az állam meggyengülésén elmélkedve Voglhoz hasonlóan kerüli a felelősség kérdését. Szerinte ezeket a folyamatokat meg sem ismerhetjük, hiszen azokat „láthatatlan, megfoghatatlan, lokalizálhatatlan, azonosíthatatlan privátgonosz" irányítja és működteti (Szilágyi, 2012, 305. p.). Valójában a demokratikus jogállam működésére a fő veszélyt nem a gonosz magánemberek jelentik, hanem azok a globális és regionális gazdasági társaságok, azok az államok, amelyek olyan tudósokat, politikusokat, bírókat, újságírókat, influenszereket, civilnek álcázott szervezeteket támogatnak, amelyek már artikulált önös érdekekkel rendelkeznek, és valóságos politikai, gazdasági, pénzügyi, technikai stb. hatalmat gyakorolnak. Az internet korában pedig nem léteznek azonosíthatatlan, láthatatlan erők, így van remény ezek visszaszorítására is.

Következtetéseimnél figyelembe veszem a legfejlettebb országokat tömörítő Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezetnek (OECD) a demokratikus értékek és intézményrendszerek védelme erősítésének szükségességéről szóló jelentéseit, nyilatkozatait. Az állam cselekvési szabadságát érő hatások Nagy Boldizsár által felvázolt rendszeréből az érzékenységet és sebezhetőséget emelem ki (Nagy, 1996). Ilyen sebezhetőségnek tartom a nemzetek feletti, és az államok által megtűrt belső korrupciót egyaránt. Magyarországra is igaznak tartom Sasa Houlié francia kormánypárti képviselő álláspontját, mely szerint „meg kell védenünk szuverenitásunkat,

annak minden dimenziójában. Franciaország – politikai, katonai, gazdasági, tudományos, kulturális erejéből fakadóan – céltáblája a nemzeti szuverenitását veszélyeztető, külföldről eredő támadások és destabilizáló kísérletek legváltozatosabb formáinak. Ezek mind arra irányulnak, hogy aláássák a nemzet egységét, befolyásolják Franciaország álláspontját, kifürkésszék szándékait, ellopják tudományos-technológiai vívmányait." (Szuverenitásvédelmi Hivatal, 2024, 2. p.).

Megállapításaim mégsem szólnak másról, mint a hatalomról és a hatalomgyakorlás mikéntjéről. Nem véletlen, hogy az angolszász és a francia szuverenitásfogalmak olyannyira eltérnek egymástól, bár mindkettő kialakulása az adott történelmi korszak hatalomátrendeződéséhez kapcsolódik. A francia megközelítés – az isteni fensőbbséghez hasonlóan – előbb a király kizárólagos főhatalmának megerősítésére szolgált (Bodin,1576/1987), majd a népszuverenitáson keresztül hamar rálelt a nemzeti szuverenitás fogalmára (Rousseau, 1762/1978). Máig ez utóbbi főhatalomra alapozzák az egységes, a kirekesztést alapelvvé tévő francia államfelfogást. Ettől eltérően a hobbesi angol szuverenitásfogalom a Korona, a Lordok Háza és a Képviselőház hármasa alkotta parlamenti szuverenitást jelenti (Hobbes, 1651/1999). A mai angolszász felfogás szerint a szuverenitás egyenlő a hatalommal. A hatalom pedig: „Az a képesség vagy kapacitás, hogy valamit tegyünk vagy cselekedjünk egy bizonyos módon; az a képesség, hogy befolyásoljuk vagy irányítsuk mások viselkedését vagy az események menetét." (Forrás: Merriam-Webster Dictionary (2025) https://www.merriam-webster.com/dictionary/power Utolsó letöltés: 2025. január 9.)

Ugyan nincs egyetértés a demokráciához feltétlenül szükséges hatalommegosztás módjában sem, de a különböző hagyományokon alapuló, eltérő fejlődési szinten álló, sokféle kultúrával megáldott országok és népek jogosultak saját rendszert kialakítani és alkalmazni. Vannak, akik a hatalmi ágak hagyományos megosztását tartják célravezetőnek (Montesquieu, 1748/1989), és vannak, akik egy, a fékeken és ellensúlyokn alapuló, szofisztikáltabb hatalom-kiegyensúlyozásra törekszenek (Madison, 1788/2003; Tocqueville, 1835/2000; Dahl, 1956; Habermas, 1996). Nem kétséges, hogy a történelmi fejlődés mára idejétmúlttá teszi a francia, centralizált szuverenitásfelfogást és a jóval rugalmasabb, a globalizációnak, a hálózatosodásnak és határon-

kívüliségnek jobban megfelelő angolszász modell válik dominánssá. Ez utóbbi szerint a hatalom nem csupán három ágra oszlik, hanem egyéb intézmények, például a média, a civil társadalom, a helyi önkormányzatok és a nemzetközi szervezetek maguk is szuverenitásalanyok. Egyrészt az állam különböző szereplői és intézményei kölcsönösen ellenőrzik egymást, megakadályozva a hatalomkoncentrációt, másrészt a politikai pártok, érdekképviseletek, civil szervezetek és a média mind hozzájárulnak a hatalom gyakorlásához és ellenőrzéséhez. A globális és regionális szervezetek (pl. ENSZ, EU, Emberi Jogok Európai Bírósága) szintén hatással vannak a nemzeti hatalomgyakorlásra.

Jelenleg a nemzetközi kapcsolatok és a nemzetközi szervezetek rendszere, az államok feletti jogszolgáltatás még mindig a francia – államközpontú – szuverenitásfelfogásra épül. Ideje szembenéznünk a valóságos folyamatok okozta változásokkal. A tudománynak feladata van egy olyan működőképes globális rendszer kidolgozásában, amely figyelembe veszi a tényleges hatalmi tényezők szerepét, a különböző hatalmi entitások monopolhelyzetre való törekvéseit és ezek kölcsönös egymásra hatását. A hatalomgyakorlás pedig nem minden esetben jelent tisztességes, erkölcsös, vagy emberséges tevékenységet. A fékek és egyensúlyok felszámolása gyengíti a nemzetállamokat, és erősíti a szervezett bűnözést. A határokon átnyúló pénzügyi folyamatok ugyanúgy visszahatnak az egyes államokra, azok szervezeteire, és az egyénekre is, ahogyan az történt a gyarmatosítás korában. Ezért is fontos a nemzetközi korrupciós hálózatok elemzése, a demokráciát veszélyeztető hatásainak kimutatása és stratégiájának folyamatos figyelemmel kísérése.

Álláspontom szerint a külföldi korrupció – a nyugati fékek hiánya és az egyensúlyok megbomlása miatt – jelenti a legnagyobb veszélyt a magyar szuverenitásra. Megköszönöm azok segítségét, akik hozzájárultak a fehér foltok számának csökkentéséhez, és bízom a magyar demokratikus viszonyok további kiteljesedésében.

Budapest, 2025. március

Módszertan

A társadalomtudományok gyakran adósak az általuk vizsgált témakör fogalmainak pontos tisztázásával: az egyes fogalommeghatározások még gyakrabban ellentmondanak egymásnak, így a tudományos tisztánlátás helyett a gondolati homályt erősítik. Míg a természettudományokban általánossá vált, hogy egy adott tudományos megállapítást a későbbi kutatási eredmények felülírnak, így érve el a már idejétmúlt, megcáfolt tézisek meghaladását, a társadalomtudományoknál ilyen tisztulás nem létezik. Egymás mellett élnek a legkülönbözőbb felfogások, koncepciók, tudományos elméletek, gondolatkísérletek vagy csak fantazmagóriák.

Különösen igaz ez a szuverenitás fogalmára, amellyel kapcsolatban több tízezer tanulmány, könyv, értekezés és jogszabály keletkezett. Ezek gyakran egymásnak is ellentmondanak, ezért nem megkerülhető annak rögzítése, hogy jelen tanulmány pontosan milyen szuverenitásfogalmat használ. Mivel ez eltér a klasszikus, államalapú fogalomtól, célszerű röviden bemutatni a történelmi előzményeket, zsákutcákat.

Ugyancsak szükséges definiálni a tanulmányban használt „magyar szuverenitás" fogalmát. Ezen a területen a nemzetköziesedésnek és a globalizáció jelenlegi állapotának megfelelően rögzítésre kerülnek a magyar szuverenitás határon átnyúló összefüggései.

E két rögzített fogalomra alapozva kerül sor a nemzetközi korrupció elemzésére, majd annak vizsgálatára, hogy a nemzetközi korrupciós hálózatok hogyan hatnak a magyar szuverenitásra.

Jelen tanulmány az alábbi három hipotézis elemzését végzi el:

H1

A külföldi korrupció alapjaiban támadja a magyar szuverenitást, közvetlen fenyegetést jelent a magyar demokratikus berendezkedésre.

Vizsgálandó:
A szuverenitás fogalmának történelme, az, hogy a legújabb globalizációs fejlemények mennyiben változtatták meg a vizsgált fogalmat. Bemutatásra kerül, hogy a korábbi tudományos művekben hogyan jelennek meg a szuverenitást érő kihívások, veszélyek. A megalapozott elemzéshez nem megkerülhető az olyan kapcsolódó fogalmak tisztázása, mint a hatalom, vagy a korrupció tartalma, mely egyben alkalmat ad a fogalommanipulációk bemutatására is.

Kiemelt téma a tudományos élet korrumpálása, illetve ennek kivételesen veszélyes következményei. Rámutatok az új típusú, hálózatosodott korrupció működési mechanizmusára is. A technológiai újítások, a globális információáramlás új és egyre hatékonyabb eszközöket biztosítanak ezen globális korrupciós hálózatok részére. Mindeközben visszatérek a társadalomszervezési gyökerekhez, bemutatva a jelenkori folyamatok kialakulásának történelmi előzményeit, az azokból levonható tanulságokat.

H2

Az emberi jó szándékot gyakran csalárd módon használják fel a nemzetközi korrupciós hálózatok, melyek sok esetben rejtett módon alkalmaznak befolyásolási technikákat, miközben politikusokat, bírókat és újságírókat korrumpálnak.

Vizsgálandó:
Az OECD-ajánlásokban megfogalmazott demokráciavédő eszközök mennyire védettek a rosszindulatú támadásoktól? Az átláthatóságot, a kiszámítható közpolitikát elősegítő elgondolások – mint például a civil szervezetek növekvő szerepe – átformálhatók-e demokráciaellenes akciókká, amikor a tagországi választásokat megkerülő, és/vagy befolyásoló hatalmi tényezők maguk döntenek kormányokról, kormányzati kompetenciába tartozó kérdésekről?

H3

A nemzetközi korrupció gyakran a külföldi befolyásszerzési akciók velejárója, azonban ez nem tévesztendő össze a nemzetközi gazdasági, politikai kapcsolatok szokásos módszereivel. Nem minden külföldi korrupció jelent közvetlen kockázatot a magyar szuverenitásra.

Vizsgálandó:
A nemzetközi kapcsolatok jogi, gazdasági, politikai dimenziói mindig is terheltek voltak az olyan előnyök ígéreteivel, amelyek az előnyt ígérő fél érdekeinek érvényesítését szolgálták. A 21. századi szuverenitásfogalmak egy része felismerte a szuverenitásalanyokban bekövetkezett jelentős változásokat, más részük – nem találván tudományos magyarázatot a gyakorlati történésekre –, a könnyebb utat választva, továbbra is leszűkítve tartja az alanyok körét, vagy ad absurdum, teljesen tagadja a szuverenitás létezését. Miközben elemzésre kerül a külföldi korrupció hatása a magyar szuverenitásra, megkerülhetetlen az alanyok körének pontos behatárolása, melynek következtében jónéhány eddig alapvetőnek tartott szuverenitásfogalom meghaladottá válhat.

Tekintettel a téma komplex jellegére – valamint a terjedelmi korlátokra –, az elméleti alapvetés felvázolása mellett a magyarországi gyakorlatok, tapasztalatok bemutatását, a nemzetközi korrupciós hálózatoknak a magyar szuverenitásra gyakorolt hatását tartottam fókuszban. A magyar szuverenitást sértő történések teljeskörű feltárása és dokumentálása még a digitális korban sem lehetséges. Az olyan magánlevéltárak, mint a Közép-európai Egyetem keretében működő Blinken OSA Archívum, zárva maradtak kutatásom előtt. Sikeresen kerestem meg ugyanakkor a Fővárosi Törvényszéket konkrét jogeset aktáiba való betekintésre, míg az Állami Számvevőszék kevés segítséget nyújtott az egyébként rég elfeledett anyagok feltalálásában. Sajnos az átláthatóságot zászlajukra tűző civil szervezetek is elutasították olyan dokumentumok rendelkezésemre bocsátását, amelyek más forrásból nem pótolhatók.

Az általam kezdeményezett személyes interjúknak is csak kisebb része valósult meg, amely egyrészt mutatja a nemzetközi korrupciós hálózatok

intaktságát, másrészt rámutat arra, hogy az olasz szervezett bűnözésből ismert „omerta" – a hallgatás – kötelezettsége ebben a körben is működik.

A globális civil hálózatok közül a korrupció ellen küzdő Transparency International monopolisztikus működését a magyar szervezet történetén, megszűnésén, majd a Soros-hálózat részeként – azonos néven történt – újjáalapításán keresztül mutatom be. A hasonlóságok miatt tanulságos feltárni egyes skandináv államok magatartásmintáit. Ennek konkrét példáját a Financial Transparency Coalition történetén keresztül elemzem. Ezek az esetek rávilágítanak arra, hogy a jó szándékú alapítók által, nemes célokra létrehozott civil szervezeteket mások miképpen vonják befolyásuk alá, és az eredeti célokat felülírva hogyan használják fel azokat erkölcstelen céljaikra. Elemzésem rámutat ezen hálózatok mögöttes tartalmára, amely gyakran a saját vagy megbízóik, tettestársaik hatalmának kiterjesztését, a természeti és társadalmi erőforrások kisajátítását, végső soron a saját profitmaximalizálási igényük kielégítését jelenti. Ezen célok elérésében olyan nemzetek feletti más hálózatok „szolgáltatásait" veszik igénybe, mint a nemzetközi hírügynökségek, a kulturális- és filmipar, vagy a transznacionális társaságok (TNC), melyeket hűen kiszolgálnak a több trillió dollárnyi fekete pénzt kezelő nemzetközi bankok.

Jelen tanulmány elsősorban a magyar és angol nyelveken elérhető tudományos munkákat, adatsorokat veszi figyelembe. Ezért külön köszönet illeti azon tudósokat, akik műveikben, tanulmányaikban más nyelveken publikáló szerzőktől idéztek. A citátumok az APA-rendszerben kerültek rögzítésre. Ezen tudományos alapművek, tanulmányok online és nyomtatott példányainak tanulmányozása, eredményeinek figyelembevétele mellett feltárásra került a Magyar Nemzeti Levéltárban fellelhető anyag, elsősorban a rendszerváltás utáni autópálya-építkezésekhez kapcsolódó parlamenti vizsgálóbizottság anyagai. A téma jellegére való tekintettel más források releváns írásos dokumentumait is kerestem, használva a Magyar Nemzeti Levéltár óbudai kutatói bázisának személyes kutatói lehetőségeit, valamint az MNL Adatbázisok online szolgáltatását. A CEU Blinken OSA Archívumban sikertelenül kezdeményeztem kutatást a budapesti OSI és a Soros Alapítvány adatbázisban, s kérésemet elutasította a Fővárosi Önkormányzat és a főváros korrupciós ügyeinek feltárására Demszky Gábor főpolgármester által felkért civil szervezet is. A fellelhető dokumentumokon kívül, tekintet-

tel a nagymértékű látenciára, irányított személyes interjúkat kezdeményeztem a témában releváns ismeretekkel rendelkező korábbi döntéshozókkal, szakemberekkel. Többen közülük már nem emlékeztek a húsz évvel ezelőtti történésekre, míg mások egyáltalán nem válaszoltak a megkeresésemre.

A határokon átnyúló korrupció valódi természetét a terjedelmi korlátok figyelembevételével négy esettanulmány mutatja be. Ezek közül három ugyanazon globális szervezet különböző szintjeit elemzi, eltérő idősávban. A tanulmány alkalmazza a geopolitikai gondolkodás olyan alapjait, mint a történelmi előzmények feltárása, a hatalmi viszonyok elemzése, valamint a térhez kötöttség bemutatása.

A dolgozat része az alkalmazott fogalmak leírása, valamint a leglényegesebb, nehezen fellelt dokumentumok online elérési útvonalának bemutatása.

Rövidítések

ILO International Labour Organization – Nemzetközi Munkaügyi Szervezet
INGO International Non-Governmental Organization – nemzetközi nem kormányzati szervezet
OAS Organization of American States – Amerikai Államok Szervezete
OECD Organisation for Economic Co-operation and Development – Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet
TI Transparency International
TIHUN Transparency International Magyarország Alapítvány
TIMTE Transparency International Magyarországi Tagozata Egyesület
TNGO Transnational Non-Governmental Organization – nemzetközi nem kormányzati szervezet
UNODC United Nations Office on Drugs and Crime – az ENSZ Kábítószer-ellenőrzési és Bűnmegelőzési Hivatala

Alkalmazott fogalmak

Definíció
A definíció egy kifejezés, fogalom vagy szó pontos jelentésének meghatározása. Általában rövid, tömör és világos magyarázatot ad egy adott fogalom lényegére. A definíció célja, hogy pontosan körülhatárolja a szó vagy fogalom tartalmát, elhatárolja más fogalmaktól, és segít megérteni annak pontos jelentését. A definíció egy szótár vagy lexikon bejegyzésének alapja lehet.

entitás általánosságban „valamilyen létező dolgot" jelent. A szó a latin *entitas* szóból ered, ami „létezés", „létező dolog" értelemben használatos. Attól függően, hogy milyen területen használják, az entitás jelentése egy kicsit módosulhat:

- **Filozófiában:** egy önállóan létező dolog, ami lehet konkrét (pl. egy ember vagy tárgy) vagy elvont (pl. egy fogalom vagy eszme).
- **Informatikában / adatbázisokban:** egy adatmodellben egy olyan objektum, amelyről adatokat tárolunk (pl. egy felhasználó, termék vagy rendelés).
- **Jogban vagy gazdaságban:** egy jogi személy vagy szervezet, például egy cég, alapítvány vagy intézmény.
- **Nyelvészetben (pl. mesterséges intelligencia kapcsán):** szövegben egy nevesített dolog, például egy személy, hely, szervezet stb.

hatalom az a képesség vagy kapacitás, hogy valamit tegyünk vagy cselekedjünk egy bizonyos módon; az a képesség, hogy befolyásoljuk vagy irányítsuk mások viselkedését vagy az események menetét. (Merriam-Webster Dictionary, 2025)

hivatali kötelesség gyakorlása tekintetében a tevés, illetve nem tevés magában foglalja a hivatalos személy tisztségének bármilyen felhasználását, tekintet nélkül arra, hogy hivatali hatáskörén belül vagy azon kívül jár el. (OECD Egyezmény)

kibertér a gépi memóriákban meglévő adat- és információtömeg (Pintér, 2016)

kognitív szuverenitás egyfajta uralom: aki meghatározza, mi a „normális" vagy „igaz", az uralmat gyakorol mások felett (Michel Foucault)

korrupció

1. a rábízott hatalommal való visszaélés személyes haszonszerzés céljából (abuse of entrusted power for personal gain) (Transparency International, U4)
2. megvesztegetés, egyéb jogtalan előny, illetve kilátásba helyezett megvesztegetés, egyéb jogtalan előny közvetlen vagy közvetett kérése, felajánlása, adása vagy elfogadása, amely a megvesztegetés, egyéb jogtalan előny, illetve kilátásba helyezett megvesztegetés, egyéb jogtalan előny elfogadójától elvárt kötelesség vagy magatartás megfelelő teljesítését akadályozza (Európa Tanács Polgári Jogi Egyezmény)

korrupciós hálózat minden olyan személyekből, cégekből és/vagy más entitásokból álló csoport, amely a nemzeti és/vagy nemzetközi közérdek megsértésével a csoport, vagy a csoport tagjainak érdekkörébe tartozók előnyére szolgáló, a valódi cél eltitkolásával járó tevékenységet végez (Pintér, 2013)

külföldi befolyásolás egy idegen állam érdekében, közvetítőkön (például cégeken, lobbistákon, NGO-kon, think tankeken vagy közösségi szervezeteken) keresztül végrehajtott, burkolt, átláthatatlan és manipulatív tevékenység, amelyet más államok kárára hajtanak végre a külföldi szereplők stratégiai céljai elérése érdekében. Az ilyen kísérletek negatív hatással vannak a befolyásolt ország politikai rendszerére, gazdaságára, társadalmára vagy információs terére. (OECD)

külföldi hivatalos személy a jogalkotási, közigazgatási vagy igazságszolgáltatási tisztséget viselő, akár kijelölt akár választott személy egy külföldi országban; külföldi országban közhatalmi tisztséget ellátó személy, ideértve a köztestületben vagy az állami vagy önkormányzati vállalkozásban tevékenykedő személyt; valamint a közcélú nemzetközi szervezetek tisztviselői, illetve ügynökei; (OECD Egyezmény)

külföldi ország magában foglalja a kormányzat minden szintjét és szervezeti egységét az országostól a helyi szintig; (OECD Egyezmény)

külföldi vesztegetés

1. ha valaki szándékosan, közvetlenül vagy közvetítőkön keresztül bármilyen jogtalan vagyoni vagy egyéb előnyt kínál, ígér vagy ad egy külföldi köztisztviselőnek, a tisztviselőnek vagy harmadik félnek, annak érdekében, hogy a tisztviselő hivatali kötelezettségeinek teljesítésével kapcsolatban cselekedjen vagy tartózkodjon attól, hogy nemzetközi üzleti tevékenység során üzleti vagy egyéb jogtalan előnyhöz jusson, vagy azt megtartsa. A vesztegetővel egy megítélés alá esik a megvesztegetésben való bűnrészesség, beleértve a felbujtást, a bűnsegélyt vagy az engedélyezést, a megvesztegetésére irányuló kísérletet és összeesküvést (OECD Egyezmény)
2. bármely külföldi tisztviselő vagy külföldi tisztviselőnek kiválasztott személy számára, közvetlenül vagy közvetve, a posta vagy az államközi kereskedelem bármely eszközének felhasználásával, bizonyos cselekmények megtételéért cserébe, illetve üzletszerzéssel vagy -megtartással összefüggésben korrupt módon jutatott kifizetés. (FEPA, 2024)

mikropolitika olyan hatalmi technikák, amelyek lemondanak az erőszakról, a kényszerről, és ehelyett ösztönzést, illetve csábítást alkalmaznak (Engels, 2016)

monetáris szuverenitás az állam azon képessége, hogy monetáris irányítási eszközökkel megvalósítsa gazdaságpolitikai céljait (Horváth, 2022)

szuperstruktúra olyan felépítmény, ahol az önmagukat dereguláló államok nemzetközi egyezményei regulálják a világgazdasági viszonyokat. (Szigeti, 2015)

szuverenitás önálló hatalom, amely rendelkezik a döntéséhez szükséges kompetenciákkal és kapacitásokkal, képes elemezni, végrehajtani és ellenőrizni a döntését, valamint rendelkezik a korrekció képességével (Pintér, 2025)

virtuális tér az emberiség memóriájában meglévő információtömeg (Pintér, 2016)

1. FEJEZET

A szuverenitásról

Egy fogalom, amelyen a britek és a franciák mindig is mást értettek.

A szuverenitás fogalma, története

A szuverenitás – állandóan változó – fogalmát az emberi együttélés, a káosztól a rend irányába való törekvés jellemzi. Amennyiben a szuverenitást megtisztítjuk a tudománytalan félremagyarázásoktól, ismét figyelembe vesszük az egyes szuverenitásfogalmak keletkezésének történelmi, társadalmi és gazdasági környezetét, eljuthatunk egy olyan általános megfogalmazásához, amely alapja lehet egy egységes társadalomtudományi értelmezésnek. Mindennek célja, az ókori bölcsek által már megfogalmazott közjó, azaz a biztonság és a jólét előmozdítása.

A tisztánlátást nehezíti, de nem teszi lehetetlenné, a szuverenitásipar bőséges könyv- és cikkáradata. A társadalomtudományok – ellentétben a természettudományokkal – nem rendelkeznek öntisztulási képességgel. A már idejét múlt, meghaladott, vagy adatokkal, mérési eredményekkel megcáfolt koncepciókat a természettudományok nagyrészt kiejtik a tudományos gondolkodás köréből. Nem így a társadalomtudományoknál, ahol akár évszázadokig is fennmaradnak tudománytalan, vagy az újabb kutatási eredményekkel régen megcáfolt ideák. Ez a helyzet tág teret enged a manipulációnak, tehát a rosszindulatú, félrevezető állításoknak, konteóknak. A tudományos manipuláció természetét jobban megérthetjük az alig néhány évtizede működő korrupcióipar létrejöttének, módszereinek és nemzetközi működésének későbbi elemzése által. Az internet korában azonban már mások a lehetőségek a tudományos kutatásra, az adatokon keresztül történő elemzésre, a közérdeket sértő szándékok feltárására, ezzel a társadalomtudományok öntisztulására is.

Kezdjük a szuverenitás fogalmának tisztázásával.

Pontosabban annak megállapításával, hogy egy történetileg változó, többféle tartalommal és különböző fogalmi hálózatokkal körülvett kifejezésről van szó. A szegedi jogbölcseleti iskola, illetve a Szegeden oktató jogtanárok a szuverenitás alábbi különböző fogalmaira alapozták munkásságukat:

„a) jogalkotó hatalom (Somló Bódog),
b) eljárási képződmény (Horváth Barna),
c) jogi tény/jogi helyzet (Szabó József),
d) „tévedhetetlenségi csúcsfikció", a jogerő alakzata (Bibó István),
e) jogilag szervezett főhatalom (Moór Gyula),
f) tényleges szabadság az állami akarat érvényesítésére (Búza László),
g) alanyi jogként elismert képesség (Nagy Károly),
h) egységes és oszthatatlan főhatalom (Paczolay Péter)."

Csak a magyar jogirodalomban ezektől gyökeresen eltérő felfogások is léteznek (például Concha Győzőé), nem szólva a külföldi kontinentális vagy angolszász elméletekről. Nem túl bátor az a következtetés, miszerint semmi esély nincs arra, hogy a szuverenitás szón – akár szűkebben az államhoz kapcsolódó szuverenitáson is – eleve ugyanazt értsük. (Blutman, 2015)

Tudományos cikkek százai, de még nívósabb lexikonok is a szuverenitás fogalmát a latin „felső" jelentésű superanus szóból eredeztetik. Tévesen. A fogalmat Jean Bodin (1530–1596) francia gondolkodó töltötte meg új tartalommal, és fordította latin nyelvre. Megjelölte az alapul szolgált ókori fogalmakat, úgymint a *summum imperium*, *summa potestas* és *maiestas imperii*. Maga az államfelséget leíró fogalom, a *sovereignty* ismert volt Angliában is, megkülönböztetve a király hűbérhatalmát leíró suzerainty kifejezéstől (Bayer, 2015). Az azonos kifejezés, melyet egymástól eltérő tartalommal használtak, a következő évszázadokban sok bonyodalomnak szolgált alapjául. Bodinnek szüksége volt egy fogalomra, hogy az adott kor francia kihívásaira válaszul, konkrétan a francia uralkodó külső és belső hatalmának megszilárdítását szolgálva, mint segéd fogalmat felhasználhassa az abszolút uralkodó kizárólagos hatalmának alátámasztására. A későbbi gondolkodók gyakran tévesztik szem elől, hogy valójában mit is értett szuverenitás alatt. „Bodin azt nevezi szuverénnek (pontosabban: abszolút szuverénnek), aki Isten után nem ismer semmi más felsőbbséget maga felett. (…) szuverenitásfogalma mind az államon belüli, mind az államok közötti kapcsolatokban függetleníti az uralkodói felségjogokat azoktól a vallási és természetjogi feltételektől, amelyek korábban ennek a hatalomnak a korlátait alkották". (Erdő, 2015, 47. p.) A szuverenitásfogalom definícióját nem alkotta meg,

helyette a tartalmát, pontosabban az adott korban általa fontosnak tartott tartalmát írta le.

Míg Angliában a polgárság erősödése jelentette annak az igényét, hogy a kialakított gazdasági hatalmukat megszilárdítsák a politikai szférában is. Ehhez a király hatalmának korlátozása, és a parlament hatalmának tisztázása volt szükséges. Ezzel ellentétben Franciaországban az uralkodó szuverén hatalmának zálogát jelentette a szuverenitás új fogalma. Ebben az esetben világosabban kifejeződik a középkori hatalommegosztás újragondolása, az ókori univerzalizmusra alapozott keresztény univerzalizmus meghaladása, a francia uralkodó vallási kérdésekben történő kompetenciájának – a világi hatalmának megőrzése mellett történt – kiterjesztése. Erdő Péter leírása szerint: a középkorban ugyanis nem az uralkodó, és főleg nem a nevében a végrehajtó hatalmat gyakorló bürokrácia gyakorolta a legfőbb hatalmat, hanem az ezektől független isteni és természeti törvények jelentették a legfelsőbb szintet. Az uralkodó tehát nem hozhatott törvényeket, azt csak a jogtudósokkal és a bírákkal közösen értelmezhették, magyarázhatták. Saját akaratukból a társadalmi viszonyok rendezésére nem voltak jogosultak, ahogyan maguk is részei voltak a hierarchikus felépítésű társadalmi rendszernek, ahol elsők voltak a bárók között. Mind az uralkodónak, mind a rendeknek és az egyéneknek is a hűbéri láncolaton belül megvolt a maga vallási, gazdasági, avagy katonai feladata. A katolikus egyház és a Szentszék az isteni kinyilatkoztatásból vezette le saját identitását, megállapítva, hogy meghatározott társadalmi viszonyokban, tehát vallási kérdésekben, és magának az egyház felépítésében és működésében kizárólagos jogosítványokkal, szuverenitással, rendelkezik. III. Ince pápának a francia főpapokhoz írt egyik levelében kifejtette, hogy maga hűbéri kérdésekben nem tartja magát a döntésképesnek, ellentétben a vallási kérdésekkel. (Erdő, 2015, 52. p.) A katolikus teológia szerint a halálos bűn tartalmának megállapítása, adott esetben a büntetés kiszabása, és ennek el nem fogadása esetén akár szankciókkal való kikényszerítése kifejezetten egyházi jogosultsági kör. Természetesen volt olyan időszak, amikor – beleértve a halálos bűn miatt az egyházból való kiközösítést is – az ennek nyomán beálló jelentős világi joghátrányok megalapozták azon pápai elgondolást, hogy ezen keresztül akár a világi uralkodók is a pápaság befolyása alá vonhatók. Ezért is fontosak –

felhasználva a tökéletes társaság fogalmát – a II. Vatikáni Zsinatnak az Apostoli Szentszék szuverenitására vonatkozó tanításai.

A főhatalommal kapcsolatos korai szabályozás Angliában: miután János király megsértett számos ősi törvényt és szokást, amelyek alapján Angliát addig kormányozták, alattvalói 1215-ben a „Nagy Szabadságlevél" (**Magna Charta**) aláírására kényszerítették. Ez volt az egyik legfontosabb írásos dokumentum, amely szerepet játszott a modern demokrácia kialakulásában. A szabályozott jogok között szerepelt például az is, hogy a kormány nem avatkozhat bele az egyház ügyeibe; hogy minden szabad polgár birtokolhat és örökölhet földet; és hogy a polgárok védelmet élveznek a túlzott adóztatással szemben. Megadta a földdel rendelkező özvegyeknek azt a jogot, hogy akaratuk ellenére ne kelljen újra férjhez menniük, továbbá lefektette a megfelelő jogszolgáltatás és a törvény előtti egyenlőség alapelveit. A 13. században már tartalmazott rendelkezéseket a megvesztegetés és a hivatali visszaélések ellen is.

Később a fejlődő gazdasági és változó társadalmi viszonyok megbontották a virágzó középkor hatalmi struktúráját. A középkor tiszta és világos hatalmi rendszere, ahol az uralkodót kötötték az isteni és természeti törvények, és a hatalmát a bárókhoz kötötten, első az egyenlők között, a vazallusok és a hűbéresek pontosan kidolgozott hálózatán keresztül gyakorolta, már nem volt elfogadható a feltörekvő és a hatalom gyakorlásában részt venni kívánó erők számára. Ennek következményeként Európa nyugati felén polgárháborúk és (vallás)háborúk okoztak káoszt.

Franciaországban – miután a főnemesség egy része a királyi hatalommal szemben a kálvinizmusban keresett ideológiai támogatást – 1562 és 1598 között a római katolikusok és az őket támogató királyi hadsereg, valamint a hugenották közötti véres összetűzésekre került sor. A hatalmi harcokba – amely összefüggött a németalföldi szabadságharccal – Spanyolország, a pápaság, Anglia és több német fejedelemség is beavatkozott. Becslések szerint hárommillió ember halt meg e vallásháború során, az erőszak, éhínség és a háború okozta betegségek következtében. Ez a háború az európai történelem második legvéresebb vallási háborújának tekinthető, csak a több mint 8 millió áldozatot követelő, vallási ürüggyel kialakult, de politikai érdekekből folyó harmincéves háború múlta felül. Hugenottának a francia

reformátusokat nevezték, akik magukat protestánsnak hívták. Menekülésük során sokan Angliában találtak menedékre, ahol jelentős gazdasági fejlődést generáltak. Az amerikai elnökök közül bizonyíthatóan hugenották utódai nyolcan: George Washington, Ulysses S. Grant, Franklin D. Roosevelt, Theodore Roosevelt, William Howard Taft, Harry S. Truman, Gerald Ford és Lyndon B. Johnson. Ugyancsak hugenotta ősei voltak három alapító atyának: Alexander Hamiltonnak, John Jay-nek és Paul Revere-nek.

Ennek a – részben a reformáció keretében megjelenő – hatalom-átstrukturálódásnak eredménye a szuverenitás megfogalmazása, pontosabban újrafogalmazása lett. Ekkor válik szét a két, ma is eltérő tartalommal bíró szuverenitásfelfogás: az angol és a francia.

Angliában a gazdasági, társadalmi fejlődés következtében megerősödött polgárság részt követelt a hatalomból. Az új hatalommegosztási struktúrát Thomas Hobbes (1588–1679) dolgozta ki abból a célból, hogy az Angliában kialakult káoszt rendezni tudja.

Az angol politológus, matematikus, filozófus Hobbes a megoldást szintén a szuverenitásban látta, de gyökeresen más tartalommal, mint francia elődje. Míg Bodin szuverenitását, az általa kreált „főhatalom"-nak megfelelően a kizárólagosság jellemzi, és azzal az abszolút uralkodót ruházza fel, Angliában Hobbes a szuverenitást az együttműködő entitásokra alapozta, akik között megoszlik a hatalom. A feltörekvő polgárságot a Parlament Alsóházába, a törvényhozó hatalomba emelte be, miközben a bírói hatalmat is bíró Lordok Háza és az uralkodót megtestesítő Korona az új hatalmi struktúrában, együtt, egymásra való tekintettel működtek együtt. Érdekesség, hogy a hatalomátrendezés napjainkban is folyik. Keir Starmer még a Munkáspárt (Labour) vezetőjeként programjában rögzítette, hogy választott parlamenti kamarát honosítana meg a Lordok Háza helyett, melynek reformjára már korábban is számos kísérlet történt. Ennek egyik sarkalatos eleme volt az igazságügyi miniszteri tisztség létrehozása 2007-ben. Nagy-Britanniában addig ez a tárca külön nem létezett: a Lordok Házának mindenkori elnöke a gyakorlatban az igazságügyi miniszter és a legfőbb bíró funkciójának elegyét töltötte be. A hatalmi jogkörök szétválasztását célzó reformok részeként alakult meg 2009-ben a brit legfelsőbb bíróság is, amelynek létrejöttével az angol, illetve brit igazságszolgáltatás történetében elő-

ször különült el a törvényhozói és a legfőbb törvényalkalmazói funkció. A legmagasabb fellebbviteli fórum szerepét addig szintén a parlament felső kamarája látta el. (Forrás: Felszámolhatják a Lordok Házát, a brit parlament felsőházát, Index, https://index.hu/kulfold/2022/12/05/egyesult-kiralysag-lordok-haza-brit-parlament-felsohaz-ellenzek-politika-keir-starmer-valasztas/. Utolsó letöltés: 2022.12.05. 17:08)

A francia Bodin és az angol Hobbes szuverenitásrendszerének kialakítása egyaránt abból a szándékból történt, hogy véget vessenek a káosznak. Ezt azonban különböző módokon tették meg. Utólag nyilvánvaló, hogy két – egymással vetélkedő – ország, két különböző hatalmi struktúrába szervezve, nehezen tudja majd az azonos kifejezést a kívülálló számára is kezelhető fogalmi tartalommal megtölteni. Eközben német gondolkodók három kifejezést is alkalmaztak a viszonyok pontosabb leírására: Herrschaft-Staatsgewalt-Souveränität anélkül, hogy ezt akár a franciák, akár a britek figyelembe vették volna. A kétosztatú felfogást meghaladó, üdítő kivétel a portugál származású holland filozófus, bibliafordító, lencseköszörűs Baruch Spinoza (1632–1677) „többszörös szuverenitásokról alkotott koncepciója, amely egy nemzetközi szolidaritási hálózat részeként magában foglalja a belső regionális eltéréseket, a történelem során számos nem urbanizált népek törzsi konföderációját írja le, amelyek közül sokan igen jelentős geopolitikai szereplőkké váltak. Az ilyen megállapodások különösen gyakoriak voltak az észak-amerikai őslakosok körében, amelyek legnyilvánvalóbb példája a Haudenosaunee, amely ma inkább az Irokéz Konföderáció néven ismert". Ahogy Prokhovnik megállapítja: „Amit Spinoza képvisel, az Hobbes kifejezésével élve nem abszolutizmus vagy állami szuverenitás egyfelől, sem népszuverenitás másfelől, hanem egy olyan közös szuverenitás, amely megerősíti a részek különállóságát, és drámai feszültségben tartja őket". Más szóval, a történelem zűrös kompromisszumait nem eltörölni kell, hanem inkább elfogadni az államként való megkülönböztetésre törekvő közösségek által. Az egyesítő szempont egy elkülönült területi egység. (Prokhovnik, 2008. in. Mott, 2023) A holland államférfi, jogász, a modern nemzetközi jog megteremtője Hugo Grotius (eredeti néven: Huig de Groot, 1583–1645) *A háború és béke jogáról* (1625) című legismertebb művében a szuverenitást nem „szigorúan abszolút hatalomként" értelmezte, hanem azt jogi és erkölcsi keretek

közé helyezte. Az ő gondolkodása természetjogi alapon állt, vagyis szerinte léteznek olyan jogi és erkölcsi normák, amelyek az államokra is kötelezőek, függetlenül attól, hogy szuverének-e. Szerinte a szuverenitás: az állam legfőbb hatalma, de nem korlátlan. A szuverén hatalom birtokosa (pl. uralkodó vagy nép) jogokkal és kötelezettségekkel egyaránt bír. A szuverenitás eredete szerint lehet: isteni eredetű (amit ő nem zárt ki), vagy társadalmi szerződésből származó (ahol a nép ruházza át a hatalmat). Az állam nem sértheti a természetjogot, tehát nem tehet akármit, még háború idején sem. A háború és béke kérdésében is a szuverén dönt, de csak igazságos okkal indíthat háborút (ez Grotius igazságos háborúelméletének része).

Tudósok, amikor egységesen kezelik a szuverenitást, gyakran nem veszik figyelembe kialakulásának történelmi, társadalmi és gazdasági körülményeit. A modern kori szuverenitás kialakulását megalapozottan köthetjük a francia monarchia, valamint az angol polgárság egyre növekvő önzésének. Mindkettőjüknél közös, hogy ebben az időszakban a gazdasági fejlődés változást kényszerített ki a hatalom gyakorlásában. Más ország, más történelmi szituáció, azonban mindkettőben szerepet játszott a magas élelmiszerárak miatti társadalmi elégedetlenség. Angliában gyakori volt az élelmiszerhiány, melyet az előző évi rossz időjárás okozott. Egyes kereskedők felvásárolták és felhalmozták a gabonát, hogy később drágábban adhassák el, és ez társadalmi felháborodást váltott ki. A magas kenyérárak miatt többször is kitörtek élelmiszerlázadások. Ezeket sokszor „bread riot"-nak nevezték. A hatóságok próbálták kordában tartani az árakat vagy kényszeríteni a kereskedőket az eladásra, de ez csak ideiglenes enyhülést hozott. A hétéves háború idején (1756–1763), melyben Anglia is részt vett, az élelmiszerhiány fokozódott, mivel az erőforrásokat háborús célokra irányították, és a nemzetközi kereskedelem is akadozott. 1766-ban egy jelentősebb gabonaválság és árrobbanás miatt zavargások törtek ki Londonban és más nagyvárosokban. A párizsi forradalom előtti francia élelmiszerár-manipulációról később lesz szó.

A 16. században a két nyugat európai nagyhatalom eltérő gazdaságfilozófiát vallott. Franciaország egyedül a mezőgazdaságban látta a többlet előállításának lehetőségét, hiszen az elültetett magból több terményt lehet betakarítani. Így ez a többlet az alapja a gazdasági jólétnek. Vele ellentétben Anglia – támaszkodva a kereskedelmi és hadiflottájára – a nemzetközi kereskede-

lemben látta a többletérték előállításának lehetőségét. Ez a jelentős különbség alapozta meg egyrészt a territoriális-katonai-politikai berendezkedést a kontinentális Európában, míg Nagy-Britannia fejlődése követte Itáliát és Spanyolországot a kereskedő állammá válás útján. Franciaországban a bodini szuverenitás tehát nem jelentett mást, mint a monarchia törvényalkotási jogának elismertetését, valamint az erre alapozott erőszakmonopólium kialakítását. Angliában a hatalom átkerült a polgárság dominálta parlament kezébe, kialakítva a parlamentáris monarchia hatalommegosztási rendszerét. A modernkori szuverenitás a tizenhatodik században a fejlődő gazdasági viszonyokra alapozottan, illetve egyes politikai entitások (fejedelemségek, városállamok stb.) megerősödésével végbemenő hatalomkoncentrációt foglalta keretbe.

Kiss J. László a 17. századi technológiai-gazdasági fejlődésnek tudta be, hogy az államhatárok átjárhatóvá váltak. „Kétfajta típusú állam vált láthatóvá: a katonai-politikai territoriális állam és a kereskedelmi típusú állam." Megállapítása nem vette figyelembe a francia és az angol koncepciók közötti mély törésvonalat, amelyek már korábban is léteztek. Csak a 19. századra tette, hogy megjelent a territoriális és a modern kereskedelmi állam kettőssége. „Ezzel együtt kialakult az a kettős lojalitás, amely a kereskedőt az abszolutista monarchiák alattvalóit megkülönbözteti: lojalitás a nemzetállamhoz és ezzel egyidejűleg a nemzetközi együttműködést biztosító világkereskedelemhez." (Kiss J., 1995, 18. p.)

Ezt a kettősséget támasztja alá Tóth-Matolcsi László, aki a nyugat európai fejlődésben nemcsak a szuverenitásnak, de vele együtt az identitásnak is, külön francia, illetve angol megoldásait vélte felfedezni. Szerinte a hatalom oszthatatlan egységként való továbbélése a francia királyi hatalomfelfogás továbbélését jelentette mind a forradalom, mind a republikánus állampolgárság viszonyai között. A francia gondolkodók, Bodin és Rousseau örökségeként, a hatalmat abszolút, oszthatatlan módon fogják fel, még az osztatlan népszuverenitás is az osztatlan és abszolút uralkodói hatalom továbbéléseként jellemezhető. Tóth-Matolcsi szerint az angol modell sokkal racionálisabb, ugyanis kialakítja az identitás megengedő típusát. Mindez a katolikus dinasztiák bukása után a protestáns uralkodó, a feltörekvő polgárság, valamint a parlament új hatalommegosztási modelljét eredményezte. „Ang-

liában egy emberöltővel a polgári forradalom után már létrejött az alkotmányos monarchia, és így a nemzeti eszme már a szerződéses alapú hatalomfelfogás hagyományaira és a középkori szabadságok és kiváltságok tovább élő rendszerére is tudott építeni. Az angol felfogásban a szuverenitásnak egy módosult – és a modern nemzetállami keretekhez gyakorlati szempontból jobban igazodó – felfogása nyert teret: a parlamenti szuverenitás eszméje". (Tóth-Matolcsi, 2015, 380–381. p.)

MacCormick nem csupán nyelvi különbségként érzékelte a jogi és a politikai szuverenitás közötti kétértelműséget, hanem azt mély angol-francia kultúrtörténeti és ezzel összefüggő elméleti megközelítésbeli különbségre vezette vissza. (MacCormick, 2010)

Míg Franciaországban az uralkodó kizárólagos szuverenitásának hangsúlyozása tovább fokozta a belső feszültséget, és hamarosan elvezetett az 1789-es francia forradalomig, addig Anglia a hatalommegosztás együttműködő formáját választva töretlenül építette a kapitalista gazdaság alapjait, a találmányok alapozott tömegtermelés bevezetve erős tengerentúli kereskedelmi hálózatokat, majd a gyarmatosítás révén világbirodalmat hozott létre. A tizennyolcadik század végén az akkor ismert világ 75 százaléka a brit uralkodónak tett hűségesküt, és vált a brit ipari termékek piacává, még a nemzetközi kereskedelem haszna is a brit polgárságot gazdagította.

Ahogyan Benjamin Costant 1816-ban a forradalom és a restauráció bukása után Rousseau-kritikájában megfogalmazta: míg a francia bonapartizmusnak „csak a hatalomváltás – a hatalom megragadásának és megtartásának – logikája fontos, a hatalomkorlátozás, a hatalommegosztás gondolatát az ellenség (az angolszász modell) fellazító eszméjeként elvetik". (Ludassy, 2015, 64. p.)

Az, hogy mégis a francia szuverenitásfogalom vált általánossá, szorosan összefügg a modern államszervezés fejlődésével, valamint a kontinentális hatalmi és jogfelfogással. A francia forradalom által exportált népszuverenitás-eszme egész Európában elterjedt, amely főként Rousseau munkásságának következtében időközben átalakult a nemzet szuverenitásává.

A kontinentális modernizáció alapjává az egységes nemzetállam vált, amelyben a nép választások útján, rendszeres megmérettetés során juttatja hatalomba azokat a politikusokat, akik kormányt alakítva gyakorolják az

adott állam belső szuverenitását, valamint kötnek más államokkal szerződéseket, vagy indítanak háborút, tehát gyakorolják a külső szuverenitást is.

A gyarapodó és erősödő európai nagyhatalmak – kihasználva az iparosítás adta előnyöket – gyors nemzetközi terjeszkedésbe kezdtek, ami csak időlegesen akadályozta meg közvetlen katonai összeütközésüket. A technikai fejlődést Nyugat-Európa dominálta, melyet olyan találmányokkal jellemezhetjük, mint a szélenergiát a szélmalmokon keresztül felhasználó holland fafeldolgozó gép, amely alapjában forradalmasította a hajóépítéshez szükséges deszka gyártását. Egy farönköt egyszerre több deszkára úgy tudott felszeletelni, hogy minimálissá vált a selejt. Korábban egy rönkfából szekercével alig néhány deszkát tudtak kinyerni. A holland tengeri hatalomnak ez az olcsó és nagy mennyiségben előállított hajódeszka volt az alapja. A hajózásban hamarosan a szélenergiát felváltotta a gőzgép, majd Angliában elkezdték építeni az acéltörzsű kereskedelmi és hadihajókat. Új ágyútípusok jelentek meg, amelyek távolabbról tudták megsemmisíteni más gyarmatosító vállalkozások vagy államok hajóit. De ne feledkezzünk meg a szolgáltatásokról sem. A pénzügyek és a kereskedelmi jog is gyorsan fejlődött, kibocsátották az első váltót, amely a jövőbeli bevétel jelenbeli értékesítését tette lehetővé. Megalakult az első részvénytársaság, amely a kisebb részvényesek befektetéseit volt hivatva összegyűjteni. De fejlődtek a biztosítási piac által kínált termékek is. A korábban jól teljesítő gyarmatosítók, mint Portugália, Spanyolország, Belgium vagy Hollandia kezdték átadni helyüket – és ezzel a gazdagodás lehetőségét – Angliának, míg Németország csak késve jelentkezett be a gyarmatosítási versenybe.

Közben a 17. században az angol parlament nem volt hajlandó finanszírozni a király népszerűtlen külpolitikáját, aki kényszerkölcsönöket vetett ki, és takarékossági intézkedésként katonákat szállásolt el az alattvalók házaiban. Az ellenszegülőket önkényesen letartóztatták és bebörtönözték. A **Jog Kérvénye** (Petition of Right) volt, amelyet 1628-ban az angol parlament fogalmazott meg és küldött el I. Károlynak, mint a polgári szabadságjogok kinyilatkoztatását. Ez korábbi törvényeken és okmányokon alapult, és négy alapelvet jelentett ki: 1. nem lehet adókat kivetni a parlament hozzájárulása nélkül, 2. nem lehet alattvalókat bebörtönözni bebizonyított ok nél-

kül (a habeas corpus jogának megerősítése), 3. katonák nem szállásolhatók el polgároknál, és 4. békeidőben nem alkalmazható katonai bíráskodás.

A Kelet-indiai Társaságok (East India Companies) a 17. és 18. században számos európai ország által alapított kereskedelmi társaságok, melyek célja a kereskedelem irányítása volt az Indiai-óceán térségében, különösen India, Délkelet-Ázsia, és más ázsiai területek irányában. A legismertebb és legfontosabb ilyen társaságok:

1. Brit Kelet-indiai Társaság (British East India Company)

– Alapítás: 1600-ban

– Tevékenység: A Brit Kelet-indiai Társaság volt az egyik legfontosabb és legnagyobb kereskedelmi társaság. A brit királynő engedélyével működött, és hosszú időn keresztül gyakorolt politikai és gazdasági hatalmat Indiában és más ázsiai területeken.

– Fontosság: A társaság nemcsak kereskedett, hanem hadsereget is fenntartott, és gyarmatosítást is irányított Indiában, ami kulcsszerepet játszott a brit birodalom kialakulásában.

2. Holland Kelet-indiai Társaság (Verenigde Oost-Indische Compagnie – VOC)

– Alapítás: 1602-ben

– Tevékenység: A hollandok alapították a VOC-t, amely a világ első nyilvánosan jegyzett részvénytársasága volt. A társaság elsősorban fűszerkereskedelemmel foglalkozott, és hatalmas kereskedelmi hálózatot hozott létre Délkelet-Ázsiában.

– Fontosság: A VOC irányította a fűszerkereskedelmet, és hosszú időn keresztül dominálta a kereskedelmet az Indiai-óceán térségében. A hollandok is megerősítették a gyarmati hatalmukat a területen.

3. Dán Kelet-indiai Társaság (Det danske Ostindiske Kompagni)

– Alapítás: 1616-ban

– Tevékenység: A dánok is megalapították saját Kelet-indiai társaságukat, amely az Indiai-óceán térségében működött. A dánok elsősorban fűszerke-

reskedelemmel foglalkoztak, és kereskedtek teával, pamuttal, és egyéb árukkal.

– Fontosság: A társaság viszonylag kisebb szerepet játszott a nemzetközi kereskedelemben, de segítette Dánia gyarmati érdekeinek érvényesítését.

4. Francia Kelet-indiai Társaság (Compagnie des Indes Orientales)

– Alapítás: 1664-ben

– Tevékenység: A franciák alapították a társaságot, hogy versenybe szálljanak a brit és holland társaságokkal. A fő céljuk a kereskedelem, különösen az indiai fűszer, selyem, és egyéb értékes áruk kereskedelme volt.

– Fontosság: Bár a társaság nem ért el olyan nagy hatalmat, mint a brit vagy a holland társaságok, fontos szerepet játszott a francia gyarmatosítási politikában és a kereskedelemben.

5. Svéd Kelet-indiai Társaság (Svenska Ostindiska Companiet)

– Alapítás: 1731-ben

– Tevékenység: A svéd társaság főként a teakereskedelemre összpontosított. Bár nem volt olyan erős, mint a brit vagy holland társaságok, fontos szerepet játszott a svéd gazdaság számára.

– Fontosság: A társaság jelentősége inkább gazdasági, mint politikai volt, és a teához hasonló áruk piacának bővítésére összpontosított.

A Kelet-indiai Társaságok hatása:

– Gazdasági hatások: A Kelet-indiai társaságok hatalmas profitot termeltek, és hozzájárultak a globalizált kereskedelem kialakulásához.

– Politikai hatások: A társaságok nemcsak kereskedtek, hanem komoly politikai és katonai hatalmat is gyakoroltak. A Brit Kelet-indiai Társaság például hosszú időn keresztül irányította Indiát.

– Kulturális hatások: Az európai befolyás az ázsiai kultúrákban is érezte hatását, különösen a kereskedelmi utak révén, amelyek lehetővé tették a különböző kultúrák közötti kapcsolattartást. Egyes kultúrákat megismertették a nyugati típusú korrupcióval.

A Kelet-indiai Társaságok tehát kulcsszereplők voltak a világ kereskedelmében, és jelentős hatással voltak az európai gyarmatosítási és kereskedelmi politikákra. Ázsia elfoglalását megelőzte Dél-Amerika, követte Afrika és Észak-Amerika. Az európai hatalomvágy, kapzsiság és kegyetlenség nem ismert határokat. Az Afrikából az Újvilágba irányuló rabszolgakereskedelem pénzügyi kockázatait a legnevesebb brit biztosítótársaságok csökkentették. Az embertelen nyerészkedésben a belga királyi családtól (Belga Kongó teljes területének családi vagyonná való nyilvánítása, több millió levágott kéz és meggyilkolt őslakos), a holland zsidó kereskedőkön (a karibi szigetek munkaerővel való ellátása) keresztül a világhírű francia költő Rimbaud (1854–1891, aki befejezetté nyilvánította életművét és rabszolgakereskedőnek állt) révén Nyugat Európa szinte minden nemzete részt vett.

Eközben az Újvilágban a brit hatalomgyakorlással elégedetlen telepesek fellázadtak a brit gyarmati alávetettséggel szemben. A Brit Birodalom ugyanis költséges háborúba bocsátkozott az európai kontinensen, ennek finanszírozására különadókat próbált behajtani a gyarmatoktól.

„Észak-Amerikát leggyorsabban a britek gyarmatosították, az első államot 1587-ben hozták létre (Virginia) az utolsót 1732-ben. A 13 gyarmat gazdaságilag és társadalmilag is különbözött egymástól: Észak: farmergazdálkodás, ezen kívül az ipar is jobban kibontakozott. Dél: monokultúrák, rabszolgák-ültetvények, nincs számottevő ipar. Anglia a kolóniáit árufelvevő piacnak tekintette, meg akarta akadályozni a gyarmatok gazdasági fejlődését. Megtiltották a terjeszkedést nyugatra, valamint vámokkal gátolták a kereskedelmét. Nem nézték jó szemmel, hogy saját papírpénzt bocsásson ki."

Amint Nagy-Britannia megnyerte a Franciaországgal vívott hétéves háborút (1756–1763), hozzáfogott, hogy érvényt szerezzen korábban hozott, ám eddig be nem tartott törvényeinek és ahhoz, hogy a háború alatt felgyülemlett államadósság egy részét az amerikai gyarmatokra hárítsa. (Forrás: https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Amerikai_f%C3%BCggetlens%C3%A9gi_h%C3%A1bor%C3%BA&oldid=27792314 Utolsó letöltés: 2025. 05. 08. 10:32)

„1765-ben kibocsátották az illetékbélyegtörvényt (Stamp Act), amely minden okmányt, hirdetést és újságot megadóztatott. Az amerikaiak viszont azt nem nézték jó szemmel, hogy az angol parlament adókat vett ki rájuk

anélkül, hogy képviseltethetnék magukat benne. Ezért nagy elkeseredettségükben bojkottálták az angol árucikkeket, nagy veszteséget okozva ezzel az anyaországnak. 1773-ban, amikor a parlament a tea törvényben (Tea Act) a Kelet-indiai Társaságnak kedvező újabb adót vetett volna ki, a telepesek az éj leple alatt bevonultak Boston kikötőjébe és 342 ládányi teát dobtak a tengerbe. Ez volt 1773. december 16-án a Bostoni teadélután: (Boston Tea Party). A brit kormányzat erre válaszul 1774-ben meghozta az – amerikaiak által – tűrhetetlennek minősített törvényeket, melyek értelmében bezárták Boston kikötőjét, amíg a telepesek meg nem fizetik a keletkezett kárt, közvetlen felügyelet alá vonták Massachusettset, és elrendelték, hogy az amerikai kolóniák lakói ellen folytatott pereket ezután a szigetországban folytassák le, valamint felhatalmazták a királyi helytartókat, hogy brit katonákat szállásoljanak be magánházakhoz. Protestáns államként III. György és kormánya eljutott addig, hogy a tiltakozások elfojtása érdekében előnyöket biztosított a francia katolikusok számára."

A gyarmatok képviselői 1774-ben megalapították az első kontinentális kongresszust, melynek elsődleges célja a kapcsolatok rendbehozása volt Nagy-Britanniával. Ekkorra a britek további csapatokat küldtek Amerikába, hogy megfékezzék az elégedetlenkedőket. 1775-ben a gyarmatok megalapították a második kontinentális kongresszust, megalakították a kontinentális hadsereget. 1775. április 19-én Concord és Lexington között egy véletlen eldördült lövés következtében kitört a függetlenségi háború. 1776-ban a Kongresszus úgy határozott, hogy elszakad az anyaországtól. Ezért egy öt főből álló csoportot neveztek ki az erről szóló dokumentum megfogalmazására. (Forrás: https://dankop.hu/files/11.E/USA.pdf. Utolsó letöltés: 2025. 04. 13. 18:03)

„A gyarmatok népességét megosztotta a konfliktus, és míg a *patrióták* a gyarmatok függetlenedését támogatták, addig a *lojalisták* továbbra is hűek maradtak az angol királyhoz. A gyarmatok kezdetben nem is függetlenedni kívántak, hanem a számukra kedvezőtlen rendeletek, adók visszavonását követelték. A konfliktus során Nagy-Britannia versenytársai támogatást nyújtottak a gyarmatoknak, kezdetben titokban, majd nyíltan is. Franciaország 1778-ban, a jelentős saratogai (1777) amerikai győzelem után kötött hivatalos szövetséget az Egyesült Államokkal. Spanyolország és Hollandia is háborúba lépett Nagy-Britannia ellen.

A harcokban az angol hadsereg kihasználta tengeri fölényét, számos parti várost tudott így megszállva tartani, ám viszonylag kis szárazföldi haderejük nem volt képes nagyobb területeket uralma alá vonni. Az amerikai forradalmárok nagyjából 20 ezer főnyi reguláris haderőt tudtak maguk mögött, amelyeket azonban nem sikerült teljes értékű katonai erővé kialakítani, mivel fegyverzete mindig is hiányos volt és a képzettségben is elmaradt. A reguláris brit haderő (mintegy 45 ezer fő) a nyílt csatákban erősebbnek bizonyult, ám nem volt olyan hatásos számára kedvezőtlen terepen, ahol sokszor ügyesen mozogtak az irreguláris amerikai erők, amelyek száma meghaladta a regulárisokét. A nagy távolságok miatt utánpótlási problémákkal is szembe kellett nézniük. A briteket több kisebb német állam támogatta, amelyekhez az angol királyi családot rokoni szálak fűzték. Legnagyobb létszámban Hannover és Hessen küldött segédcsapatokat Amerikába, míg a többi német állam apróbb egységeket. Ezeket, mint az angol hadsereg *német zsoldosait* ismeri a történelem, de valójában e német államok kvázi hadviselő felek voltak az amerikaiak ellen. A francia segítséggel aratott győzelem a Chesapeake-öböl fölött megteremtette a lehetőségét annak, hogy a gyarmatok hadereje döntő győzelmet arasson Yorktownnál, amely a Lord Cornwallis vezette brit hadsereg fegyverletételéhez vezetett 1781-ben.

A háború az 1783-ban aláírt párizsi békeszerződéssel zárult le (»francia szerződés«), megszületett az Amerikai Egyesült Államok. Anglia spanyol, francia és holland ellenfeleivel szemben az úgynevezett versailles-i békeszerződésekben egyezett meg." (Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Amerikai_f%C3%BCggetlens%C3%A9gi_h%C3%A1bor%C3%BA. Utolsó letöltés: 2025. 04. 13. 18:29)

1776. július 4-én az Egyesült Államok Kongresszusa jóváhagyta a **Függetlenségi Nyilatkozat**ot. Ebben hivatalos magyarázatot adtak arra, hogy a Kongresszus miért szavazott úgy több mint egy évvel az amerikai függetlenségi háború kitörése után, hogy a 13 amerikai gyarmat kinyilvánítja a Britanniától való függetlenségét. Filozófiai szempontból a Nyilatkozat két témát hangsúlyozott: az egyéni szabadságjogokat és a forradalom jogát. Ezek az eszmék széles körben népszerűvé váltak mind az amerikaiak körében, mind nemzetközileg, és különösen a francia forradalomra voltak nagy hatással.

Az **Amerikai Egyesült Államok alkotmánya**, amelyet 1787 nyarán fogadtak el Philadelphiában, az USA szövetségi kormányzási rendszerének alaptörvénye, és egyben döntő jelentőségű dokumentum a nyugati világ számára. Ez a legrégebbi, ma is használatban lévő írott nemzeti alkotmány. Meghatározza a kormány főbb szerveit, azok illetékességét, valamint az állampolgárok alapvető jogait.

Az alkotmány első tíz módosítása (Bill of Rights – **Jogok törvénye**) 1791. december 15-én lépett hatályba. A Bill of Rights korlátozza az Egyesült Államok szövetségi kormányának hatalmát, és védi az amerikai területen tartózkodó minden állampolgár, lakos és látogató jogait. Védi a szólásszabadságot, a vallásszabadságot, a fegyvertartási és fegyverviselési jogot, a gyülekezési szabadságot és a petíció jogát. Tiltja az indokolatlan házkutatást és letartóztatást, a kegyetlen és szokatlan büntetéseket és valaki kényszerítését arra, hogy önmaga ellen valljon. A Bill of Rights az általa nyújtott jogi védelem részeként megtiltja a Kongresszusnak, hogy bármilyen, vallásalapítással kapcsolatos törvényt hozzon, és megtiltja a szövetségi kormánynak, hogy megfelelő jogi eljárás nélkül bárkit megfosszon az életétől, a szabadságától vagy a tulajdonától. Szövetségi bűnügyeknél megköveteli, hogy egy vádbíróság vádiratot készítsen bármilyen főbenjáró bűncselekménynél vagy súlyos bűncselekménynél, gyors, nyilvános tárgyalást biztosít pártatlan esküdtbírósággal, abban a kerületben, amelyben a bűncselekmény történt, és megtiltja, hogy valakit ugyanazért a bűncselekményért kétszer vád alá helyezzenek.

A 18. századi francia-angol-amerikai viszonyokat jellemző életutat jól példázza a Bourbon-ház orléans-i ágából származó francia királyi herceg Louis-Philippe (Lajos Fülöp) II. Joseph de Bourbon, Orléans hercege (1747–1793) élete. Az amerikai függetlenségi háború során hajójával 1775-ben és 1776-ban két tengeri hadjáratban is részt vett. 1778-ban, amikor Nagy-Britanniával ismét kiújultak az ellenségeskedések, az ouessant-i tengeri ütközetben a brit flotta ellen harcolt. 1780-ban kérelmezte, hogy csatlakozhassék a Washington tábornok támogatására szervezett expedíciós hadsereghez, de a király megtagadta kérését.

Közben a szabadkőművessé vált herceg „nagyarányú gabonaspekulációs ügyletekben is részt vett, ezzel hozzájárult az 1789-re kialakuló súlyos élelmiszerhiányhoz. Akarata ellenére belebonyolódott azokba a gabonafelvásárlási

manőverekbe, amelyekkel ifj. William Pitt kormánya, brit bankok közvetítésével a francia nagyhatalmat kívánta gyengíteni. Amikor viszont 1789-ben Párizsban éhséglázadások törtek ki, Orléans hercege nagy mennyiségű élelmiszert és más ajándékokat hozatott a fővárosba, és azokat szétosztotta a szegények között.

Az 1789-es rendi gyűlés összehívásakor a herceg mozgósította barátait, hogy támogassák küldötté választását. Kérésére Sieyès abbé egy kortes-pamfletet írt számára, ezt minden körzetben terjesztették. Három körzetben választották meg az első (nemesi) rend küldöttének: Párizsban, Villers-Cotterêts-ben és Crépy-en-Valois-ban. A rendi küldöttek csoportjában Louis Philippe herceg a liberális kisebbség vezéralakja lett. A június 23-i királyi meghallgatás után június 25-én Adrien Duport-ral és társaival együtt kivált a nemesi képviselőcsoportból, és átállt a Harmadik Rendhez. Július 3-án, Jean-Sylvain Bailly lemondása után megválasztották a Nemzetgyűlés elnökévé is, de már másnap ő is lemondott, helyére Jean-Georges Lefranc de Pompignan lépett. A forradalom után Philippe Égalité polgártársként a Nemzeti Konvent képviselője, XVI. Lajos perében a király kivégzésére szavazott. A jakobinus diktatúra alatt halálra ítélték és kivégezték. Ekkor már az Orléans-ház vagyonának nagy része Londonban volt. A Franciaországban fellehető vagyont az állam javára elkobozták." (Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Louis_Philippe_Joseph_d%E2%80%99Orl%C3%A9ans. Utolsó letöltés: 2025. 04. 13. 14:30)

1789-ben a francia nép megdöntötte a királyságot, és kikiáltotta az első Francia Köztársaságot. Mindössze hat héttel a Bastille ostroma és alig három héttel a feudalizmus eltörlése után az Alkotmányozó Nemzetgyűlés elfogadta az **Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozatát** (franciául: Déclaration des droits de l'Homme et du citoyen). Ez volt az első lépés a Francia Köztársaság alkotmányának megírása felé. A Nyilatkozat kimondja, hogy minden polgárnak biztosítani kell „a szabadság, a tulajdon, a biztonság s az elnyomással szemben való ellenállás" jogát. Kijelenti, hogy a törvény szükségessége abból ered, hogy „az egyes ember természetes jogainak gyakorlása más korlátokba nem ütközhetik, mint azokba, amelyek a társadalom többi tagjai számára ugyane jogok élvezetét biztosítják". Ezért a Nyilatkozat úgy tekinti, hogy a törvény „a közakarat kifejezése" a jogegyenlőség

előmozdítása céljából, és „csak a társadalomra nézve ártalmas cselekedetek megtiltására van joga".

A szuverenitás mibenlétéről, tartalmáról, az állam és az egyén szerepéről John Locke-tól, Immanuel Kanton, Georg Hegelen, Carl Schmitten át számtalan gondolkodó értekezett, gyakran az adott filozófiai irányzatnak megfelelően. Megjelentek a szuverenitást kizárólag jogi kategóriának tekintők, mások inkább a politika oldaláról közelítették azt meg. Egy időben divat volt a szuverenitás teljes tagadása, elsősorban a globális elit érdekeinek megfelelő álláspont kialakítása. Erre egy példaként Prokhovnik a szuverenitás Michel Foucault francia filozófus műveiben rejlő dekonstrukcióját idézte fel: „Foucault álláspontja lényegében a szuverenitás kritikája, amely a hatalom valódi viszonyait inkább elrejti, mintsem megvilágítja. Maga a fogalom helyettesíthető az uralommal és a leigázással. Az állam által irányított politikai diskurzus hivatalos felszíne alatt rejlő, már létező és örökölt hatalmi háló a kényszerítés technikáit tekintélyes legalista álca alatt elfedő valódi természet. Ez lehet, hogy igaz, de ez a szuverenitás elmélete nem teszi értelmesen kérdésessé a különböző államok közötti politikai különbségtétel kívánatosságának kérdését." (Mott, 2023)

Ki a szuverén?

John Agnew szerint (2009) a területi állam sosem volt az autoritás kizárólagos hordozója, soha nem szűntek meg teljesen a polgárok más irányú, lokális vagy nem helyhez kötött nyitásai másfajta típusú hatalmi szervezetekhez. Ilyennek tekintette az egyházakat, a nemzetközi szervezeteket, a társadalmi mozgalmakat, üzleti köröket és a mai nem állami szervezeteket.

„Charles Kindleberger klasszikus munkája (1969) volt az, ami elsőként kapcsolta össze a nemzetállami rendszer válságát egyfelől a nemzetgazdaság megszűnő félben lévő folyamataival, másfelől pedig a TNC-k erejével. A világgazdaságot behálózó transznacionális korporációk – számukat 60 és 63 ezer közöttire tehetjük – egy országnak sem tartoznak nagyobb lojalitással, mint a másiknak, miként egy országban sem érzik magukat teljesen otthon. 2011 nyarán az Apple már több likvid tőkével rendelkezett, mint az Egyesült Államok kormányzata. A mamutcégek gazdasági hatalma vetekszik sok-sok nemzetgazdaság erejével. Robert Went szerint (2022) a globalizált kapitalizmus hozta létre a nemzetállamok melletti új szereplőket, az új szabályozó hatalmakat, és erősítette fel a regionális integrációjukat. Innen érthető az is, hogy számos ágazatban, területen monopolizált viszonyok (oligopóliumok, duopóliumok) alakulnak ki, korlátozva-felszámolva a versenygazdaságot." (Szigeti, 2015, 218. p.)

Ugyanakkor „az angol Robert Jackson (2007) szerint változatlanul érvényes és meghaladhatatlan az állami szuverenitás rendszere. Három fontos területen is ellenérveket talált, ahol mások már a szuverenitás új alanyait tételezték. Az egyik ilyen terület a globális civil társadalom felemelkedése, amely az államrendszer és a globális piac közötti teret hivatott betölteni. Azonban bármennyire fontos fejleménynek tartja az emberi jogi, vallási, környezetvédő, önkéntes szakértői csoportok hálózatának jelentkezését, amelyet egyes szerzők „globális társadalmi forradalomként" jegyeznek, szerinte ezek sikeres működése már eleve feltételezi a szuverén állam védelmét, jogbiztonságát és szolgáltatásait. Ugyanígy nem tartja önálló szuverénnek a potyautasként

működő transznacionális „uncivil társadalmat", vagyis a transznacionális bűnözés szervezett alvilágának, a „deviáns globalizáció" ezen ágenseinek a működését. Az embercsempészet, beleértve a szexkereskedelem hálózatait, a szerv-, drog-, és illegális fegyverkereskedelem vámszedői, kalózok, nemzetközi terrorista szervezetek csak éppen az állam gyengeségét használják ki, még ha időnként népszerűvé válnak is a társadalmat a társadalmat átszövő hálózataik révén – hiszen munkához, illetve a zsákmány révén jövedelemhez juttatnak sok embert. A harmadik ilyen terület az emberi jogi törekvések rendszere, amelyek egyrészt az állam ellen a szuverén állam védelmét kérik a saját állampolgárokkal kapcsolatban, majd szintén a nemzetállamok közötti megállapodásokban, szerződésekben nemzetközi jogi védelmét is igényelnek. Az, hogy az államok ma már nem bánhatnak el tetszésük szerint a polgáraikkal, ez fontos új fejlemény, amely korlátozza az államhatalom abszolút szuverenitását, de korántsem szünteti meg azt." (Bayer, 2015, 22–24. p.)

A huszonegyedik század elejére bekövetkezett technológiai, pénzügyi, gazdasági, politikai változások aláásták számtalan szuverenitásfelfogás, gondolatkísérlet elmélet alapjait.

A különböző felfogások tanítói az alábbi módokon igyekeztek a szuverenitáselméletet aktualizálni:

- A szuverenitás fogalma megváltozott (Például funkcionális lett a szuverenitás);
- A szuverenitás tartalma változott meg (Például szuverenitás rezsimek jöttek létre, új funkciók jelentek meg);
- A szuverenitásnak számos új alanya jelent meg;
- A szuverenitás új térben (például: globális tér) manifesztálódik;
- A szuverenitás kiüresedett, sőt már nem is létezik.

Persze nem könnyű a szuverenitás fogalmával úgy foglalkozni, hogy nem definiáljuk magát az absztrakt fogalmat, és egymás szinonimájaként használunk – egymással egyébként nem kompatibilis – fogalmakat.

A társadalomtudományok nem rendelkeznek egyértelmű szabályokkal arra vonatkozóan, hogy azonos szavakat, kifejezéseket különböző tartalommal ne használjunk. Ez nemcsak különböző diszciplínák eltérő fogalomhasználatában mutatkozik meg, de egyetlen tudományágon belül is számos

fogalom különböző tartalmú felfogásával találkozunk. A hatékonyabb tudományművelés igényli, így kisebbségi vélemények ellenére, nem megkerülhető, az absztrakt szuverenitás definiálása. Ez még akkor is igaz, ha helyhez és időhöz kötötten jelenik meg ez a fogalom. Onnan fogjuk tudni, hogy egy adott szuverenitásfogalom jó minőségű, ha az történelmi korokon átívelően, a politikai, társadalmi, gazdasági, és technológiai fejlődés különböző szakaszait is le tudja írni.

Míg a szuverenitás fogalma főként az államhoz kapcsolódott, addig a hatalom és annak gyakorlása máshoz is köthető, ennek megfelelően több szuverén is létezhet. Ezt Kiss J. László a nemzetközi kapcsolatokra a következőképpen értelmezte: „különösen a hetvenes évek elején jelent meg és vált a nemzetközi szakirodalomban felismerhetővé egy új paradigma, nevezetesen az, hogy a nem állami, illetve a nem territoriális szereplők száma jelentősen megnövekedett a nemzetközi rendszerben. A nemzetközi kapcsolatok állam központú kiindulásával szemben kialakul a világpolitika, illetve a transznacionális politika. A nyugat-nyugati kapcsolatokban az államok mind inkább áthatják egymást a politika, gazdaság, pénzügyek területén. A nemzetközi szervezetek, multinacionális vállalatok, a transznacionális gazdasági és társadalmi folyamatok soha nem látott méretekben váltak a nemzetközi politika szereplőivé. A szuverenitás új fogalma alakul ki, amely már nem a területi-közigazgatási, hanem a funkcionális értelmében felfogott szuverenitással áll kapcsolatban. A funkcionális szuverenitás fogalma arra utal, hogy egy ország külpolitikai döntési autonómiája meghatározott funkcionális területeken – pénzügyek, migráció, gazdaság stb. – különböző mértékű." Kiss J. szerint a hidegháború után egyszerre találhatók meg a nemzetközi kapcsolatok premodern, modern és posztmodern területei. A posztmodern változatnál a szuverenitás a kölcsönös beavatkozás elvén alapul. (Kiss, 1995)

Galló Béla a nemzetközi viszonyok szereplőit a következő kategóriákra osztotta: nemzetállamok, nemzetközi kormányzati szervezetek, nemzetközi nem- kormányzati szervezetek, nem központosított kormányzati szereplők, államon belüli nem kormányzati szereplők és individuumok. A szereplőgárda látványos kibővülésén kívül felhívta a figyelmet arra is, hogy a szereplők súlya, egymáshoz való viszonya és átalakulásban van, ugyanúgy ahogy

a nemzetállami szuverenitás is. „A döntéselmélet akkor fogadja el az aktort (jelen esetben egy szervezett politikai egységet) önállónak, ha az olyan magatartást képes tanúsítani, amely más szereplők vagy hatalmak viselkedéséből nem vezethető le. K. Deutsch például azt tartja a kritériumnak, hogy a szereplők reagálása ne legyenek előre meghatározható, és állandó, koherens döntéshozó apparátussal rendelkezzék a saját »határain« belül. Az önálló magatartás normatívájának értelmében egy autonóm módon cselekvő nemzetközi szereplőnek rendelkeznie kell független információadó, -fogadó, -feldolgozó, -szelektáló és arra reagáló kapacitással. Az utóbbi négy összetevő sorrendje alkotja a döntési folyamatot, amely a nemzetállamokon belül főleg a kormányapparátusban játszódik le. Kívülállók bármely behatolása ebbe a folyamatba az önállóság megsértését jelenti." (Galló, 1995)

Valójában az ENSZ már a 20. század közepén figyelmeztetett a transznacionális vállalatok által okozott veszélyekre. Nem egyszerűen a más államok belügyeibe való be nem avatkozás ENSZ elvének a sérelméről, hanem a nemzetállamok szuverenitásának jelentős elvonásáról volt szó. Már ekkor nyilvánvaló volt az egyesült államokbeli vállalkozások dominanciája, de a jelenkori kiegyensúlyozatlanság még nem volt jellemző. A szükséges szabályozás meghozatalát a nyugati országok akadályozták. Ugyancsak az Egyesült Államok dominanciája mellett zajlottak az ENSZ szakosított szervei, a Világbank és az IMF nemzetközi gazdaságfejlesztési programjai. Évtizedekkel később több vezető szakértő kért bocsánatot a neoliberális javaslatokért, a pénzügyileg szorult helyzetbe került nemzetállamok érdekeivel ellentétes diktátumokért, amelyeket rákényszerítettek a bajban lévő országokra. 1988-ban Davison L. Budhoo, a Grenadából származó közgazdász, aki 12 évet töltött az IMF-nél, nyilvánosan lemondott és bocsánatot kért az IMF politikái miatt. Lemondó levelében azzal vádolta meg az IMF-et, hogy szisztematikusan hamis statisztikákat alkalmazott, amelyek alapján olyan politikákat kényszerítettek a fejlődő országokra, amelyek súlyos szegénységet és éhínséget okoztak. 2013 januárjában az IMF két vezető közgazdásza Olivier Blanchard és Daniel Leigh egy IMF műhelytanulmányban ismerték el, hogy alábecsülték a megszorító intézkedések gazdasági hatásait, különösen Görögországban. Kifejtették, hogy „a prognózisok jelentősen alábecsülték a munkanélküliség növekedését és a hazai kereslet csökkenését, amelyek a fiskális

konszolidációval jártak". (Forrás: https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2013/wp1301.pdf. Utolsó letöltés: 2025. 04. 19. 8:46)

Szigeti Péter szuperstruktúra (magyarul: felépítmény) definíciója (2015) messze került a német filozófus, közgazdász, szociológus, a kommunista munkásmozgalom teoretikusa Karl Marx (1818–1883) társadalomtudományi elméletétől, amikor azt olyan felépítménynek írja le, „ahol az önmagukat dereguláló államok nemzetközi egyezményei regulálják a világgazdasági viszonyokat." (Szigeti, 2015, 219. p.) Marx szerint a szuperstruktúra azoknak az intézményeknek, eszméknek és struktúráknak az összessége, amelyek a társadalom gazdasági alapjára (alapstruktúrájára) épülnek. Ezek a következők: állam, jog, politika, vallás, nevelés, oktatás média, ideológiák, kultúra. Ha egy társadalomban a gazdaság kapitalista (tőkések irányítják a termelést), akkor a szuperstruktúra olyan lesz, hogy ezt a rendszert igazolja, védi és elfogadtatja: pl. a törvények a magántulajdont védik, az oktatás a versenyt hangsúlyozza, a média a fogyasztói életformát népszerűsíti. Szigeti intézményesülés elemzése (a nemzetközi pénzügyeket felügyelő IMF, a nemzetközi hiteleket igazgató Világbank, és a világkereskedelmet szabályozó WTO és a G-8-ak) részben rámutat a szupranacionális entitásokra. Szerinte a „legfelső helyzetéből kiesett szuverén nemzetállam és a szuperstruktúra között legtöbbször a kölcsönös függésen túl valamilyen funkcionális munkamegosztás komplementer és alárendeltségi viszonya áll fenn. Sok döntés az egyes nemzetállamok fölött születik meg, a végrehajtás és annak módja azonban a nemzetállam hatóságainál marad." (Szigeti, 2005, 129–131. p.)

Ignacio Ramonet behatóan foglalkozott (2009) a globalizáció szuper struktúrájának „planetáris hatalmával" (WTO, IMF, Világbank, OECD, G-8-ak, nemzetközi hitelminősítő szervezetek és a washingtoni konszenzus legitimáló ideológiája, transznacionális vállalatbirodalmak, médiabirodalmak, a nemzetközi pénz- és tőkepiac egybekapcsolódó láncolata). Ezzel kapcsolatban állapította meg, hogy „a demokratikus vitától függetlenedett és az általános választójognak alá nem vetett politikai hatalmak vezetik a Földet, és szuverénként döntenek lakóinak sorsáról, s anélkül, hogy bárminő ellenhatalom korrigálná, módosítják vagy hozzák meg döntéseiket. Azért, mert a hagyományos ellen hatalmak – parlamentek, pártok, médiumok – vagy túlságosan is helyi érdekűek, vagy pedig túlzottan is cinkosak." (idézi: Szigeti, 2011, 255. p.)

Don Kalb meglátása szerint a globalizáció jelenleg érvényesülő formáit a „világméreteket öltő piacnyitás politikai vállalkozásának" tekinthetjük, amelynek fő támogatói a nemzetek feletti ágensek profitot realizáló szegmensei, illetve a függő országokban velük kooperáló (komprádor) szövetségeseik. (Pongrácz, 2015, 229. p.)

Pongrácz tovább elemezve a szuverén entitásokat, azok közé – Castells (Castells, 1997/2006, 417. p.) után – többek között a tőke-, a termelési, a kommunikációs, bűnözői hálózatokat, a nemzetközi intézményeket, a szupranacionális katonai gépezeteket, a nem kormányzati szervezeteket, a nemzetek feletti vallásokat, sőt még a különböző társadalmi mozgalmakat is besorolja. Szerinte ez a felsorolás – még ha nem is tekinthető kimerítőnek – párhuzamba állítható Markolm Bull (Bull, 2008,176. p.) listájával, aki arra a kérdésre, hogy mely entitások tekinthetők a nemzetállamok konkurenseinek, a következő válasszal szolgált: civilizációk, kormányközi kapcsolatok, NGO-k, egyházak, nemzetközi szervezetek, akadémiai hálózatok, drogkartellek, al-Khaidák. „Gazdasági szempontból a globális pénzügyi intézmények, a transznacionális társaságok (TNC), a magán szabályozási rendszerek derékhadát jelentő hitelminősítő ügynökségek, a nemzeti valutával szemben potenciálisan támadást indítani képes befektetők és spekulánsok, az államok szabályozási hatókörén kívül eső offshore központok, a szabadkereskedelmi övezetek (a dublini Nemzetközi Pénzügyi Központ, a new york-i IBF, Manhattan szabadkereskedelmi zónája)." (Gál, 2010, 171–173. p. idézi: Pongrácz, 2015, 227. p.)

Mivel a fenti felsorolások egyike sem felel meg az általam alkalmazott szuverenitásdefiníciónak (önálló hatalom, amely rendelkezik a döntéséhez szükséges kompetenciákkal és kapacitásokkal, képes elemezni, végrehajtani és ellenőrizni a döntését, valamint rendelkezik a korrekció képességével), ezért nem is alkalmasak a szuverének meghatározására. Ennek hiányában a továbbiakban a leginkább elfogadott, illetve a több tudós által és azonos módon feltüntetett entitásokat veszem sorra.

Figyelmeztetésül, hogy napjainkban mennyire nehéz a valódi döntéshozókat azonosítani, nem csak az OECD kudarcát hozom fel példaként a pénzmosási ügyeknél, hanem álljon itt F. William Engdahl könyvének egy bekezdése: „John D. Rockefeller III. és az általa uralt szervezetek és agy-

trösztök – ideértve a New Yorki Külügyi Kapcsolatok Tanácsát – hálózata törekvéseinek eredményeként született meg az elképzelés, hogy az adómentes magánalapítványok, mint a Rockefeller Alapítvány vagy a Ford Alapítvány, új hálózatokat támogassanak. Az új hálózatok elnevezése lett a Non Governmental Organization (NGO – nem kormányzati szervezet, civil szervezet). Ezek a magánkézben lévő NGO-k gyakorlatilag hatékonyan szolgálták az amerikai oligarchák elképzeléseinek megvalósítását, bár az NGO-kban tevékenykedők közül sokan őszintén hittek benne, hogy valóban jót cselekszenek." (Enghdal, 2015/2017, 195. p.)

A magyar szuverenitás entitásainak korrupciós támadhatóságát a következő funkciók kockázatainál fogom meghatározni: adatvédelmi-, politikai-, gazdasági-, pénzügyi-, IT-, katonai-szuverenitás. Ezen funkciók mindegyikénél külön kezelem a hazai és a külföldön lévő entitásokat, a politikai, a döntéselőkészítői, a döntéshozói, valamint a társadalmi szinteket. Legkockázatosabbak azok a területek, amelyeket nem ér el a nemzetállamok ellenőrzési védernyője, illetőleg ahol a nemzetközi szervezetek belső védelme hiányos vagy gyenge. A jelen tanulmány kereteit ugyanakkor meghaladja az igazságszolgáltatási- és a kulturális szuverenitás támadhatóságának elemzése, az előző terjedelmi okokból, az utóbbi a téma kiemelkedő fontossága miatt. A magyar kulturális szuverenitás folyamatos támadás alatt áll. Kapcsolódik a nemzeti identitáshoz, és alapját képezi a nemzet megmaradásának. Számos ponton történhet korrupciós behatolás, elegendő csak a digitális műsorszórás privatizációs folyamataira gondolni, vagy a magyar tudományos eredményeknek a virtuális térben való alulreprezentáltságát említeni. A könyvtár mint hatalmi kérdés már az ókorban is megjelent, amikor egy fegyveres összetűzés után a győztes először a legyőzött könyvtárait égette fel. Új hatalmi viszonyok keletkeztek az internet és a digitalizáció feltalálásával, de tévedés azt hinni, hogy ezek az eszközök mentesek lennének a digitális hatalom kockázataitól. (Monok, 2020) A legnagyobb csalódás az Internet antidemokratikus működése.

Az Amerikai Egyesült Államok szuverenitásfelfogásának fejlődése

A második világháború utáni világrend hosszú időre háttérbe szorította a francia és az angol szuverenitásfelfogások közötti különbözőségeket, hiszen a szabad világ felfogása állt szemben a szocialista országok elzárt rendszerével. A Szovjetunió vezette blokk is elfogadta az államhoz kötött szuverenitást jelentő francia megoldást, így az alapja lehetett a nemzetközi kapcsolatokat meghatározó szerződéseknek, nemzetközi szervezeteknek. Persze ideiglenesen, hiszen következetesen vallották Leninnek, a marxi és engelsi alapokon nyugvó, államelhalási elméletét.

Eközben az angolszász szuverenitásfelfogás a globalizáció képében már évtizedek óta a felszínen is megjelent. Ez alól nem kivétel az újjáéledő lex mercatoria, a nemzetek feletti kereskedelmi jog sem. Ez utóbbit a nemzetközi választottbíráskodás is erősítette. A globalizációt a tudományos műhelyek, egyetemek úgy értelmezték, mint a neoliberális gazdaságstratégia megnyilvánulásait, elfeledve az angolszász szuverenitásfelfogás szembenállását a fennálló, a francia szuverenitásgondolatra épülő, nemzetközi jogrendszerrel. A bipoláris világrend megszűnése után szembesült a világ, hogy az angolszász, a banki tulajdonosi-irányítási rendszere épülő, „versengő kapitalizmus" nem csak a Szovjetuniót és világrendszerét győzte le végleg, hanem egyúttal a rajnai típusú kapitalizmust is. A nyugat pedig korrumpálta a világ többi részét ugyanúgy, ahogyan saját magát is. Rövid idő alatt kiderült, hogy a hegemón szerepét betöltő Amerikai Egyesült Államok maga is függ a nemzetközi beszállítási hálózatoktól, a nemzetközi pénz- és adatforgalomtól. Tekintettel a második világháborút követően kialakított globális pénzügyi rendszerre, a világ tartalékvalutájának szerepét betöltő dollár a nemzetközi hitelminősítők általi legmagasabb besorolása eddig nem forgott veszélyben. 2023 végén az Egyesült Államok államadóssága meghaladta a 33 billió USD-t. Ennek a jelentős része a szövetségi

kormányzati kötvények (államkötvények) formájában van jelen, amelyeket belföldi és külföldi befektetők egyaránt vásárolnak. A 2024-es GDP-t az előrejelzések alapján körülbelül 27-28 billió USD-ra becsülik. Ez azt jelenti, hogy 2024-ben az Egyesült Államok államadóssága kb. 120%-a az ország GDP-jének. Mivel ez meghaladja a GDP 100%-át, azt jelzi, hogy az ország több pénzt költött, mint amennyit a gazdasága termelt. Ez a helyzet már évtizedek óta fennáll, és számos gazdasági és politikai diskurzust generál az adósságkezelésről és a fenntartható költségvetési politikáról. (Forrás: https://www.treasurydirect.gov/. Utolsó letöltés: 2025. 04. 13. 19:32) A jelenlegi globális rendszerben a hálózatosodott nemzetközi viszonyok kikényszerítik az USA szuverenitásfelfogásának primátusát. Kérdés, hogy erre hogyan reagálnak az elkényelmesedett európai partnerei, akik sem a biztonságukra, sem az innovációra, sem a jó kormányzásra nem fordítottak kellő figyelmet és forrást.

Összességében megállapítható, hogy jelenleg a nemzetközi kapcsolatokat az Egyesült Államok érdekeinek megfelelő plurális szuverenitáskoncepció uralja. A francia szuverenitáskoncepcióra felépült nemzetközi jogrendszer – például az ENSZ alapokmánya – idejétmúlt, annak vagy átdolgozása, vagy meghaladása szükséges. A neoliberális pénzügyi és gazdasági szabályok egyébként is felülírták az elzárkózó, a nemzeti államok kizárólagos hatalmát képviselő elgondolásokat. Más esetekben az Egyesült Államok két- vagy többoldalú kereskedelmi, adó, és biztonsági megállapodásokban dominálja a határokon átnyúló kapcsolatait. Ugyanez igaz a jogérvényesítés területén is, amikor a választottbíróságok igyekeznek kiszorítani az egyes országok jogrendszerére épülő jogszolgáltatást. Sok tekintetben a középkori univerzalizmust idézik a jelenlegi nemzetközi kereskedelmi szabályok is anélkül, hogy a neokolonializmus kérdését bárki feltenné. (Galgano, 2006) A plurális szuverenitáskoncepció nem jelent mást, mint az Egyesült Államok – ahogyan azt az amerikai stratéga Zbigniew Brzezinski *A nagy sakkjátszma* című könyvében bemutatta (Brzezinski, 1997/1999) – globális katonai, gazdasági, technológiai, és kulturális hatalmának alátámasztását. Ezzel egyidőben igazuk van azoknak a gondolkodóknak, akik szerint a szuverenitás nem tűnik el, sőt, a nemzetállamok által gyakorolt funkcióinak megerősödését is szükségesnek látják. (Sassen, 2000; Bayer, 2015; Mott, 2023) Sassen

Elveszített kontroll? című művében a szuverenitás szétszóródásáról értekezik, ami azt jelenti, hogy a döntéshozatalokat korrupcióval támadó erőknek könnyebb dolguk van, mint egy szuverén nemzetállam esetében. „… mi is csak azt látjuk, hogy amit szuverenitásként ismertünk, összeomlik. Nekem azonban úgy tűnik: ahelyett, hogy a szuverenitás elsorvadna, a globalizáció és a nemzetek feletti intézmények hatására inkább átalakul. Ma is jelentős fokú szuverenitás van a világban, csak koncentrálódási helyei az elmúlt két évtizedben megváltoztak, s ebben a gazdasági globalizációnak kulcsfontosságú szerepe van." (Sassen, 2000, 47. p.)

Míg Európában történelmi fejlődés eredményeképpen alakult ki a szuverenitás, addig az Egyesült Államokban már az államalapításnál is döntő kérdés volt annak mibenléte. Ahogyan Beke-Martos Judit „A szuverenitás szerepe a föderális állam rendszerében" című tanulmányában levezeti, az Angliától függetlenedő gyarmati államok fő törekvése a tagországi szuverenitás biztosítása volt. Első próbálkozásuk a konföderáció volt. Az úgynevezett „Konföderációs Cikkelyek (Articles of Confederation) első cikkében csak a »konföderáció stílusaként« említik az Amerikai Egyesült Államokat. A második cikk egyértelművé teszi a részes államok prioritását. Eszerint minden állam megőrzi szuverenitását, szabadságát és függetlenségét, továbbá mindazon hatalmat, joghatóságot és jogot, ami nem kerül kifejezetten a Konföderációs Kongresszus hatáskörébe. A világ első föderális felépítésű államában jórészt tisztázatlan volt a vertikális és a horizontális hatalommegosztás. A szövetségi szinten így első körben szabályozatlan maradt a végrehajtó hatalom, tehát kormány nélkül maradt az új állam. A vertikális hatalommegosztás konstrukcióját a Bill of Rights, az első tíz alkotmánykiegészítés elfogadása tovább tisztázta.

Amikor Magát az igazságszolgáltatást, a bíróságokat is kettős hatáskörrel ruházták fel: „európai szemmel nézve nem csupán jogalkalmazó, hanem valamelyest jogalkotó, de mindenképpen jogfejlesztő" feladatkörrel, az Alapító atyák nem követték a francia filozófus Montesquieu (1689–1755) által kidolgozott klasszikus hatalommegosztási elméletet. Ő *A törvények szelleméről* (1748) című művében három hatalmi ágat különített el:

1. **Törvényhozó hatalom** (parlament vagy nemzetgyűlés, amely törvényeket alkot)
2. **Végrehajtó hatalom** (uralkodó vagy kormány, amely végrehajtja a törvényeket)
3. **Bírói hatalom** (független bíróságok, amelyek értelmezik és alkalmazzák a törvényeket)

Montesquieu szerint e három ág egymástól független kell legyen, hogy megakadályozzák a zsarnokság kialakulását.

Eközben az 1789-től kialakult amerikai szövetségi bíróságok a Kongresszus alkotta szövetségi törvényeket, az angol jogalkalmazás esetjogát és saját jogfejlesztő jogértelmezésüket egyaránt alapul vették a döntéshozataloknál. Beke-Martos az új, föderális állammodell megvalósulásában a szuverenitás szerepét egyidejűleg tartotta ösztönző- és gátló tényezőnek. Szerinte a tagállami ragaszkodás a szuverenitás megőrzéséhez a szövetségi együttműködésre nézve sok szempontból gátló hatást fejtett ki, ezért is kellett az amerikai uniót több körben, lépésről lépésre létrehozni. (Beke-Martos, 2019)

Később, a politikai filozófia és a jogtudomány, a pluralizmus és a demokratikus kormányzás modern elméletei segítségével, a fenti alapokon fejlődött tovább a plurális hatalommegosztás elmélete.

Főbb gondolkodók és hozzájárulásaik:

1. **Montesquieu (1689–1755):** A klasszikus hatalommegosztás kidolgozója (A törvények szelleméről, 1748), amely három fő hatalmi ágra (törvényhozó, végrehajtó, bírói) épül.
2. **James Madison (1751–1836) és az amerikai alkotmányozók:** Az USA alkotmányának egyik kidolgozója, aki a „fékek és ellensúlyok" rendszerét bevezette, hogy megelőzze a hatalomkoncentrációt. Föderalista irataiban (1787–1788) kifejtette, hogy a hatalomnak nemcsak állami intézmények között kell megoszlania, hanem a társadalom különböző csoportjai között is.
3. **Alexis de Tocqueville (1805–1859):** A demokrácia Amerikában (1835) című művében elemezte a demokratikus társadalmak működését, és kiemelte a civil társadalom és a helyi önkormányzatok szerepét a hatalom megosztásában.

4. **Robert A. Dahl (1915–2014):** A modern pluralizmus egyik legfontosabb teoretikusa, aki szerint a hatalom nemcsak az állami intézmények között oszlik meg, hanem különböző érdekcsoportok és társadalmi szervezetek között is.
5. **Jürgen Habermas (szül. 1929):** Az állam és a társadalom közötti interakciót vizsgálta, és a kommunikatív hatalom elméletét dolgozta ki, amely szerint a közvélemény, a civil társadalom és a média is részt vesz a hatalmi struktúrák alakításában.

Az egyesült államokbeli szuverenitás tehát egyre inkább kötődött a többcentrumú hatalom kérdéséhez. A hatalom úgy határozható meg, mint a mások viselkedésének, cselekedeteinek vagy döntéseinek befolyásolására, ellenőrzésére vagy irányítására való képesség vagy kapacitás. Arra a képességre utal, hogy a dolgok megtörténjenek, az eredményeket alakítsuk, és betartást kényszerítsünk meggyőzéssel vagy az erőforrások feletti ellenőrzéssel.

A hatalom fogalma több formában is megnyilvánulhat:

1. **Politikai hatalom:** A kormányok vagy politikai vezetők hatalma a törvények megalkotására, a politikák érvényesítésére és az állampolgárokat érintő döntések meghozatalára. Ez gyakran az olyan intézmények feletti ellenőrzéshez kötődik, mint a hadsereg, a rendőrség vagy a jogrendszer.
2. **Gazdasági hatalom:** Az egyének, vállalatok vagy nemzetek képessége a gazdasági erőforrások, a javak elosztása, a termelés és a fogyasztás ellenőrzésére vagy befolyásolására. Magában foglalja a piacok, a tőke és a munkaerő ellenőrzését.
3. **Társadalmi hatalom:** Az egyének vagy csoportok képessége a társadalmi normák, viselkedésmódok és kulturális elvárások befolyásolására. Ez származhat társadalmi státuszból, presztízsből vagy a közvélemény befolyásolásából (pl. a médián, a celebkultúrán vagy a társadalmi normákon keresztül).
4. **Kényszerítő hatalom:** Erőszak vagy fenyegetés alkalmazása annak érdekében, hogy másokat bizonyos módon viselkedjenek. A hatalomnak ez a formája azon a képességen alapul, hogy következményeket (pl. büntetést) tudnak kiszabni a be nem tartás esetén.

5. **Információs hatalom:** Az a képesség, hogy az információk ellenőrzése vagy terjesztése révén befolyásolni tudunk másokat. Azok, akik exkluzív vagy értékes információkhoz férnek hozzá, felhasználhatják azokat a döntések, viselkedések vagy vélemények befolyásolására. A hatalom dinamikus, és gyakran függőségi viszonyokkal jár, amikor az egyik fél a másiktól függ az erőforrások, a védelem vagy a lehetőségek tekintetében. A hatalom konstruktív és destruktív célokra egyaránt felhasználható, attól függően, hogy milyen kontextusban és milyen szándékkal használják.

Lássuk néhány angolszász szótár és lexikon megfogalmazását:
Az amerikai szótárakban a „hatalom" fogalma arra a képességre vagy kapacitásra utal, hogy befolyásolni vagy irányítani tudunk másokat, eseményeket vagy erőforrásokat. Az alábbiakban a hatalom néhány gyakori definíciója ismert angolszász szótárakból:

Merriam-Webster szótár:

– Hatalom /Power/ (főnév): képesség vagy kapacitás arra, hogy valamit megtegyünk vagy valamilyen módon cselekedjünk.

– az emberek vagy dolgok irányításának, vagy befolyásolásának képessége. (Forrás: https://www.merriam-webster.com/dictionary/power. Utolsó letöltés: 2025.01.09. 15:22)

American Heritage Dictionary of the English Language:

– Power (főnév): képesség vagy kapacitás arra, hogy valamit megtegyünk vagy valamilyen módon cselekedjünk.

– az a képesség, hogy másokat vagy eseményeket irányítsunk. (Forrás: https://www.ahdictionary.com. Utolsó letöltés: 2025.01.09. 15:32)

Oxford English Dictionary (American Edition):

– Power (főnév): a képesség arra, hogy valamit megtegyünk vagy valamilyen módon cselekedjünk, különösen, mint képesség vagy tulajdonság.

– a képesség vagy képesség arra, hogy irányítsuk vagy befolyásoljuk mások viselkedését vagy az események menetét." (Forrás: https://www.oed.com. Utolsó letöltés: 2025.01.09. 15:42)

Fentiek ellenére az angol Encyclopaedia Britannica ma is az államhoz köti a szuverenitás fogalmát, miközben megemlíti a függetlenséget is:

„szuverenitás: a politikai elméletben a legfőbb felügyelő vagy hatóság az állam döntéshozatali folyamatában és a rend fenntartásában. A szuverenitás fogalma – a politikatudomány és a nemzetközi jog egyik legvitatottabb eszméje – szorosan kapcsolódik az állam és a kormány, valamint a függetlenség és a demokrácia bonyolult fogalmaihoz. A latin superanus szóból a francia souveraineté-n keresztül származtatott kifejezés eredetileg a legfelsőbb hatalom megfelelőjét jelentette. A gyakorlatban való alkalmazása azonban gyakran eltért ettől a hagyományos jelentéstől." (Forrás: https://www.britannica.com/topic/sovereignty/Sovereignty-and-international-law. Utolsó letöltés: 2025. 04. 16. 12:15),

A hagyományos jelentéstől való eltérést az Egyesült Államok produkálta, annak funkcionális értelmezésével.

Néhány LAROUSSE-példa a francia definíciókra:

szuverenitás

1. mások felett uralkodó hatalom: az ész szuverenitása.
   Szinonimák:
   uralom – birodalom – mindenhatóság – hatalom – mindenhatóság
2. Valaminek a szuverén jellege: Egy döntés szuverenitása.
   Szinonimák: A szuverenitás: a szuverenitástól való függés:
   autonómia – függetlenség
3. Az állam számára elismert legfelsőbb hatalom, amely magában foglalja hatáskörének kizárólagosságát a nemzeti területen (belső szuverenitás) és abszolút függetlenségét a nemzetközi rendben, ahol csak saját kötelezettségei korlátozzák (külső szuverenitás). (Az 1958-as francia alkotmány 3. cikkelye kimondja, hogy a nemzeti szuverenitás a népet illeti meg, akik képviselőik útján és népszavazás útján gyakorolják.)

(Forrás: https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/souverainet%C3%A9/74000)

szuverén
(angol sovereign)
1. angol aranyérme, amelyet először 1489-ben vert VII. Henrik (1816-ban a londoni pénzverde 20 shillinges aranyérmét bocsátott ki ezen a néven, amely egy font sterlingnek felel meg).
2. Svájcban a nép mint választójoggal rendelkező állampolgárok csoportja: a helvéciai szuverén.
   Filozófia
3. A politikai hatalmat jogilag birtokló testület (egy személy, egy gyűlés vagy a nép).

(Forrás: https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/souverain/73998)

A szuverén állam
A szuverenitás olyan fogalom, amely a nemzetközi közjog (az állam szuverenitása) és az alkotmányjog (az államon belüli szuverenitás) körébe tartozik. A szuverén állam olyan állam, amelynek határait a nemzetközi közösség elismeri, amelyen belül olyan lakosság él, amely felett közigazgatási és joghatósági jogkört gyakorol. A szuverén állam független (szemben a gyarmattal vagy protektorátussal).

A nemzetközi színtéren egyenrangú a többiekkel, a politikai, gazdasági vagy társadalmi különbségek ellenére. A szuverenitás jogi személyiséggel ruházza fel a nemzetközi jog szerint, amely lehetővé teszi számára, hogy szerződéseket kössön, diplomáciai kapcsolatokat létesítsen, háborút üzenjen (kivéve a támadó háborút) és nemzetközi bíróságok előtt (pl. a Nemzetközi Bíróság előtt) jogi lépéseket tegyen. A szuverenitást korlátozhatják a nemzetközi szervezetekre ruházott hatáskörök (mint például az Európai Unió esetében), de ez az állam által szándékolt korlátozás önmagában is szuverenitásának megnyilvánulása.

A szuverenitás kizárja más államok belügyekbe való beavatkozását, de ez a tilalom felveti a humanitárius célú beavatkozás jogának (vagy kötelességének) problémáját. A gazdasági cserék (multinacionális vállalatok fejlődése) vagy az információ (internet) globalizációja gyengíti az államok szuverenitását. A belső jogban a szuverenitás a hatalom eredete és gyakorlása.
(Forrás: https://www.larousse.fr/encyclopedie/divers/souverainet%C3%A9/93195)

Nemzeti szuverenitás

A sokáig isteni természetűnek tekintett szuverenitás (Franciaország az Ancien Régime idején) a demokráciákban a népet, mint nemzetet illeti, amely azt általános választójogon keresztül, képviselőinek megválasztásával fejezi ki. Az V. Köztársaság alkotmánya kimondja: „A nemzeti szuverenitás a népé, amely azt képviselői útján és népszavazás útján gyakorolja".

A szuverén állam olyan állam, amelynek határait a nemzetközi közösség elismeri, és amelynek területén olyan lakosság él, amely felett közigazgatási hatalmat és joghatóságot gyakorol.

A magyar szuverenitásról

Összességében megállapítható, hogy a magyar szuverenitás döntő mértékben az elavult francia szuverenitásfelfogásra épül. Az, hogy a magyar érdekek érvényesítését és képviseletét már régóta nem a területhez kötöttség jellemzi, már az első világháborút lezáró békediktátumból is tudjuk. A globalizáció jelenlegi foka és elsősorban az adatáramlás, az erre alapuló pénzügyi és gazdasági interdependencia a határokon átnyúló döntéshozatalokat és érdekérvényesítéseket jelenti. Ehhez még hozzájárulnak az olyan nemzetek feletti együttműködések, mint a NATO illetve hazánk európai uniós tagsága. Az, hogy ki is a szuverén ezekben a kérdésekben, valójában a szuverenitás egyes funkcióinak elemzéséből következtethető ki. Pokol professzor elemzése, mely szerint a végső szuverén az Európai Unión belül a jurisztokrácia kezében lévő Európai Bíróság (Pokol, 2017), még nem jelenti azt, hogy számunkra is fontos részszuverenitásokkal ne rendelkezne az Uniós Bizottság, az Európai Parlament vagy éppen egyes transznacionális szabályozó hatóságok. Nem kétséges, hogy például a pénzügyi szuverenitásunk esetében igen nagy súllyal szerepelnek azok a nemzetközi hitelminősítő intézetek, amelyek időről időre behatárolják Magyarország hitelfelvételi lehetőségeit, illetőleg ezek költségeit. Brüsszel egyre több olyan döntéshozatali, szabályozási és ellenőrzési területet igyekszik elvonni a tagállamoktól, amelyekre egyebekben az alapszerződések szerint nem lenne jogosultsága.

Magyarország Alaptörvényének Alapvetés része a következőket tartalmazza: Magyarország független, demokratikus jogállam. Államformája köztársaság. A közhatalom forrása a nép. A nép a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja. Ezek a rendelkezések a népszuverenitás elvének érvényesülését biztosítják. Későbbiek szerint: az ország a hatalommegosztás keretében működik.

A magyar függetlenség hangsúlyozása hasonlatos az Egyesült Államok népének Függetlenségi nyilatkozatához. Az egykori brit gyarmatok: „sza-

bad és független" államokká váltak. Időközben az angolszász szuverenitás egy olyan fejlődésen ment át, amely a saját érdekek érvényesítése céljából szervezési, irányítási, befolyásolási, ellenőrzési és kikényszerítési funkciókat egyaránt tartalmaz. A magyar érdekek érvényesítése, még a régi fogalmak szerint is, mind a belső, mind a külső szuverenitásunkat érinti. Mindennek alapja a kulturális identitásunk, szuverenitásunk és kiemelten a nyelvi szuverenitásunk következetes védelme és fejlesztése.

Az a tény, hogy a technikai és technológiai fejlődés az adatáramlás, így a médiumok működése esetében is lehetővé teszi a határokon átnyúló működést, sőt döntő mértékben ezt a nemzeti hatóságok részére ellenőrizhetetlenné is teszi, felveti a média önálló hatalmának, demokratikus szerepének kérdését. Különösen igaz ez a digitális médiumokra, amelyeknek szabályozása elsősorban uniós keretekben történik anélkül, hogy annak ellenőrzése és a szabályok betartatása hatékonyan működne. Mindezek a fejlemények egy újfajta hatalmi struktúra, ennek megfelelően a plurális szuverenitás irányába mutatnak. Ahhoz, hogy a magyar érdekeket a globalizáció és a transznacionális interdependencia, a nemzetközi hálózatosodás körülményei között érvényesíteni lehessen, meg kell vizsgálni az Alaptörvény azon kinyilatkoztatását, amely szerint Magyarország független ország. Ez a függetlenség nyilván meg kell, hogy haladja a területi függetlenséget, bár a magyar történelem megmutatta a függetlenség hiányának összes káros következményét, illetve a függetlenségi küzdelmeink sokszor tragikus végkifejletét. Kérdés az, hogy ez a rendelkezés alapja lehet-e egy modern, plurális szuverenitáskoncepció érvényesítésének.

Az Alaptörvény 46. cikk (3) bekezdése a nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladataként Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelmét, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítését rendelte. Ennek érdekében a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény feladatul szabta a befolyásszerzési törekvések, valamint az ország gazdasági biztonságának és pénzügyi helyzetének veszélyeztetésére irányuló külföldi szándékok és cselekmények felfedését, a magyar érdekek érvényesítését. Mindezek a szervezetek a magyar szuverenitás védelmének első vonalát látják el. A nemzeti szuverenitás védelméről szóló törvény preambuluma szerint „Magyarország szuverenitását egyre gyakrabban éri jogellenes támadás. Évek óta tet-

ten érhető – és sok esetben a nyilvánosság számára is ismert – befolyásszerzési kísérletek történnek, melyek során külföldi szervezetek és személyek a saját érdekeiket igyekeznek érvényesíteni hazánkban, szemben a magyar érdekekkel és szabályokkal." A nemzetközi civil szervezetek, oligarchák és külföldi államok által finanszírozott magyar álcivil szervezetek folyamatosan támadják a Szuverenitásvédelmi Hivatalt, nem törődve azzal, hogy ezzel szembehelyezkednek az OECD-ajánlásokkal, valamint gyengítik a NATO- és az EU-kohéziót.

A magyar alkotmánytörténetben is különféle fogalmi megoldások születtek a szuverenitásra. „Az első világháború után az 1920. évi első törvénycikk az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről néhol nemzeti szuverenitásról, néhol állami szuverenitásról (főhatalomról) beszél; a kettő közötti viszony nem mindig egyértelmű, látszólag szinonimaként kezeli a kettőt.

Majd a második világháború után az 1945. évi első törvénycikk a magyar állami szuverénitás gyakorlásáról kifejezetten állami szuverenitásról (szuverénitásról) beszél. És végül a 1949. évi XX. törvény, a Rákosi-féle alkotmány népszuverenitást említ." (Jakab, 2020)

Magyarország Alaptörvénye jelenleg hatályos szövege szerint:

ALAPVETÉS

A) cikk HAZÁNK neve Magyarország.

B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam. (2) Magyarország államformája köztársaság. (3) A közhatalom forrása a nép. (4) A nép a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja.

C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.

Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. (3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

A HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont tájékoztatása szerint a *szuverenitás* főnév szócikke Magyarországon először 1796-ban volt olvasható *suveranitássa* és *Souverainitássok* alakban. Az adatok A magyar nyelv

nagyszótárához készült cédulás adatbázisból valók, amely a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpontban található. A későbbi adatok (1871, 1895, 1937) példákat mutatnak az írásmód változataira. Az adatok pedig mind „önrendelkezési jog; függetlenség" jelentésűek; német megfelelőjük a *Souveränität* főnév. Ugyanígy a kapcsolódó, a *szuverenitás* főnévvel egy szócsaládba tartozó *szuverén* melléknév esetében: az első előfordulása 1806-os, még idegenes helyesírással; majd 1890-ben már megjelenik a magyaros írásmódú *szuverén* alak. A szó 1806-os adata szerint főnévi szófajú és „uralkodó" jelentésű (németül: *Herrscher*); 1844-ben jelenik meg a melléknévi szófajú „korlátlan (hatalom)", 1878-ban pedig a „független (uralkodó, állam)" jelentése.

Mivel a szuverenitás kifejezésünk a hatalomhoz köthető, a szuverén detektálásánál foglalkoznunk kell a hatalom kifejezés tartalmával is. A Magyar Nyelv Értelmező Kéziszótára szerint:

SZUVERENITÁS

1. Legfőbb hatalom, (állami) főhatalom, felségjog.
2. (Állami, uralkodói) teljes önállóság, függetlenség.
3. Felsőbbség, fölény. Teljes szuverenitással rendelkezett.

HATALOM

Valamely akarat véghezviteléhez, terv, szándék megvalósításához szükséges erő, képesség, lehetőség, ill. a velük való élés.

1. A kormányzás, igazgatás, igazságszolgáltatás gyakorlásának lehetősége, ill. azok tényleges gyakorlása.
2. Társadalmi szokás v. vmely megbízás, felhatalmazás által biztosított lehetőség arra, hogy vki vmely kisebb közösségben, ill. vmely tevékenységi területen akaratát érvényesíthesse, ill. tervét, szándékát megvalósíthassa.
3. (ritka) Erőszak.
4. Az uralkodást, irányítást, igazságszolgáltatást gyakorló személy, testület, szervezet.
5. (politika) Olyan, rendsz. nagyobb állam, melynek a nemzetközi kapcsolatokban, más államokhoz való viszonyában jelentős befolyása, irányító szerepe van.

(Forrás: https://mek.oszk.hu/adatbazis/magyar-nyelv-ertelmezo-szotara/kereses.php?kereses=hatalom. Utolsó letöltés: 2025. 04. 19. 7:11)

Néhány, Magyarországon gyakran használt leírás a szuverenitásra, hatalomra és hatalommegosztásra időrendi sorrendben:

FILOZÓFIAI LEXIKON

Szerző: Walter Brugger, (első kiadás: 1947, német nyelven a Herder Kiadónál *Philosophisches Wörterbuch*)

A magyar fordítás 2005-ben jelent meg a Szent István Társulat gondozásában, Mezei Balázs szerkesztésében és számos fordító közreműködésével.

Szent István Társulat, Budapest 2005, 409. p.:

Szuverenitás

„Felsőbbség (szuverenitás) a szó szoros értelmében kizárólag Istent illeti meg. Minden, ami a teremtett világhoz tartozik, kivétel és korlátozás nélkül Istennek és törvényének van alávetve, és ennélfogva csakis abban az értelemben lehet szuverén, hogy vagy általánosságban, vagy bizonyos tekintetben nincsenek földi feljebbvalói, hanem csakis az erkölcsi vagy a jogi rend áll fölötte; amennyiben csakis Istennek tartozunk engedelmességgel, és csakis Neki tartozunk számot adni, magunk is szuverének vagyunk.

Szuverenitáson legtöbbször állami szuverenitást értünk, olyasvalamit, ami kizárólag az állam illetékességi körébe tartozik, ami különleges méltóságot biztosít számára. Valóban: az egyes államok fölött – mindaddig, amíg még nem létezik globális autoritás – nem áll semmilyen náluk magasabb fórum, hacsak a nemzetközi jogot nem tekintjük ennek, és ebben az értelemben a legteljesebb mértékben szuverének. Ennek nyomán engedtek is a kísértésnek, hogy befelé is igényt formáljanak a teljes szuverenitásra, vagyis, hogy minden kérdésben övék legyen a legfőbb illetékesség. Manapság, amikor az állam korábbi feladatköre mind jobban az államközi és államok fölötti képződmények irányába tolódik el, és a népek, valamint az államok között mindig is fennálló jogközösség legalább a nemzetközi jog szervezett, cselekvőképes végrehajtójaként kezd berendezkedni, az elkülönült államok abszolút és teljes szuverenitása túlhaladottnak tekinthető. Különböző

ügyekben a szuverenitás (vagyis az utolsó szó kimondásának joga) különböző fórumokat illethet meg, és kell is, hogy megillessen – helyezkedjenek el azok akár magában az államban, akár rajta kívül, akár pedig fölötte; az egyes államok szuverenitása így is átfogó marad.

»Az államhatalom forrása a nép« megfogalmazás azt jelenti, hogy az említett szuverenitás letéteményese nem az államapparátus vagy az államfő, hanem maga az államot alkotó nép (a népszuverenitás elve). Bármiképp gondoljuk is el az államhatalomnak Istenhez való viszonyát, ez a hatalom eredendően és elidegeníthetetlenül az államban egyesülő nép kezében lenne. Racionalisztikusan és individualisztikusan ezt úgy értelmezhetjük, hogy az állami funkciók hordozói döntésekhez kötött funkcionáriusokként a többségi akarattól függenek, amely bármikor visszahívhatja őket. A klasszikus tanítás értelmében azonban ők az állam igazi szervei. Ahol ez a célnak megfelel, az államot alkotó nép legfőbb állami szervként rendezkedhet be, és ily módon önmagának tarthatja fenn az államhatalom gyakorlásának jogát. Ehelyett azonban önálló állami szerveket is életre hívhat (népképviselet, kormány vagy bármi egyéb), amelyek hivatalos jellegüknél fogva államhatalommal vannak felruházva, és annak gyakorlására jogosultak. A legfelsőbb államhatalmi szervek hiányos működése, funkcionális alkalmatlansága vagy kötelességszegő magatartása szükségállapotot idézhet elő az államéletben, amelynek megoldása aztán az államot alkotó szuverén népre vár; e megoldás állhat abból, hogy – adott esetben az általa alkotott jog erejével, illetve az ellenállásra vonatkozó kötelezettsége révén – a meglévő funkciókat más tisztségviselőkkel tölti be, vagy pedig újabb, jobban funkcionáló államhatalmi szerveket hoz létre."

DIPLOMÁCIAI ÉS NEMZETKÖZI JOGI LEXIKON
Szerkesztette Hajdú Gyula, az előszót írta: Sík Endre – második, teljesen átdolgozott kiadás: Budapest, 1967
Akadémiai Kiadó, 802. p.:

„**szuverenitás**: belső vonatkozásban az állam korlátlan és osztatlan főhatalma, idegen hatalmakkal szemben pedig függetlensége. E kettős tartalma alapján egyes polgári írók megkülönböztetik az állam belső, illetve külső szuverenitását, és bizonyos függő országokról megállapítják, hogy azok belső

szuverenitással rendelkeznek, külsővel azonban nem. Ez a felfogás azonban tarthatatlan: szuverénnek csak az az állam tekinthető, amely tevékenységének minden területén, elhatározásainak minden vonatkozásában független. A feudális rendszerben a magánjogi és közjogi vonatkozások sajátságos összefonódottsága következtében szuveréneknek tekintették azokat a hűbérurakat, fejedelmeket, uralkodókat, akik birtokuk területén politikai főhatalmat gyakoroltak, alattvalóik életét és tevékenységét törvényekkel szabályozták, vitás ügyeikben bíráskodtak, jogkörüket azonban a nálunk magasabb (császár, pápa), illetve alacsonyabb fokon álló hűbérurak jogai, kiváltságai, mentességei stb. korlátozták. A főhatalom tehát e kor felfogása és intézményei szerint a személyt illette és osztott volt. Különböző országokban azonban egy-egy erősebb fejedelemnek sikerült a kisebb hatalmasságok önállósodási törekvéseit, illetve önállóságát megtörni és ugyanakkor saját magát a felette hatalmat gyakorló császártól és pápától is függetleníteni. Így jöttek létre az uralmat egy kézben összpontosító abszolút monarchiák Franciaországban, Spanyolországban, Angliában, Oroszországban stb. Az addigi hűbéri felfogással szemben az abszolút uralkodó hatalmának igazolása céljából született meg a szuverenitás elmélete, melynek első rendszeres kidolgozója a francia Jean Bodin volt (1530–1596), aki a köztársaságról (vagyis az államról) írt művében azt fejtegette, hogy az országok feletti főhatalom nem egyes személyeket, hanem a nemzet egyetemességét illeti, amely ezt az abszolút uralkodóra ruházta át, aki ezen az alapon országának szuverénje. Az abszolút monarchiák az önállóskodó fejedelmekkel szemben szövetségest találtak az akkor már fejlődésben levő polgári osztályban, amelynek ipari és kereskedelmi érdekeit a széttagoltság és a hűbériség szűk határai kedvezőtlenül befolyásolták. A további fejlődés során megerősödött polgárság azonban már szükségszerűen szembe került az abszolút uralkodókkal. Ezek rendszere a nemesi kiváltságokon alapult, a polgári érdek azonban a jogegyenlőség elismerését követelte. Éppen ezért általánossá vált a felfogás, hogy a nemzetet önrendelkezési jog illeti meg, abban az értelemben is, hogy az általa lakott egész terület állama felségterülete legyen, és abban is, hogy milyen legyen ennek az államnak a berendezése. A nemzetnek ez az önrendelkezési joga adja a nemzeti szuverenitás tartalmát, amely megillet minden nemzetet, azokat is, amelyek gyengeségük, elnyomatásuk miatt nem tudják még azt érvé-

nyesíteni. Számos felkelésnek, szabadságharcnak, háborúnak volt a nemzeti szuverenitás megkövetelése a hajtóereje. A 19. sz. folyamán és a 20. sz. első felében a függetlenségükért harcoló európai népek győzelmével lényegében befejeződtek a küzdelmek. Ázsia és Afrika népeinél csak a Nagy Októberi Forradalom győzelme nyomán bontakoztak ki a felszabadulási törekvések. A nemzetek önrendelkezési joguknál fogva egész sor országban kiépítették a maguk államát, és így a nemzeti állam lett az állami berendezkedés tipikus formája. Ezzel a nemzetek önrendelkezési joga szervezeti megoldást nyert és az államok szuverenitásában valósult meg. A szuverén állam függetlenül határozhatja el, hogy a különböző helyzetekben milyen magatartást tanúsítson. Ez azonban nem jelenti, hogy a szuverenitást abszolútnak lehetne tekinteni. A nemzetközi kapcsolatok ugyanis szükségessé teszik, hogy az államok eleve elkötelezzék magukat bizonyos cselekedetekre, vagy tartózkodásra és az ilyen kötelezettségeket tiszteletben kell tartaniok, még ha egy később előálló helyzetben ez hátrányosnak mutatkoznék is. Mivel azonban az állam független elhatározással, önként vállalta szuverenitásának önkorlátozását (és ez történik tulajdonképpen minden nemzetközi szerződés aláírásánál) nyilvánvaló, hogy ez nem jelenti a szuverenitás feladását vagy csorbítását. Természetesen, ha az önkorlátozás az állam önállóságának feláldozásához vezet, még ha formailag szabad elhatározásból születik is, többnyire egy külső állam erőszakos beavatkozásaképpen, vagyis a szuverenitás megsértése, megsemmisítése révén jön létre. – A szuverenitás alanya az állam, a maga egészében. Ez azonban nem változtat azon, hogy az állami akarat tulajdonképpen az uralkodó osztály akarata, vagyis az állam szuverenitásának hordozója az uralkodó osztály. Tarthatatlan ezért az a felfogás, amely a liberális rendszerű kapitalista államot a népszuverenitás megvalósításának kívánja feltüntetni. Az ilyen államban is az uralkodó osztály akarata érvényesül, az diktálja a törvényt és a maga részére használja ki az állam szuverenitásából következő jogokat. Osztályállamban népszuverenitásról nem lehet beszélni, csak az osztályellentétek felszámolása, az osztály nélküli társadalom kiépítése teremtheti meg annak lehetőségét. A legutóbbi idők nemzetközi jogi irodalmában az amerikai Jessup, Eagleton, a francia Scelle, az osztrák Kelsen stb., valamint számottevő külpolitikusok megnyilatkozásaiban egyre gyakrabban találkozunk olyan fejtegetésekkel, melyek a szuverenitás elvének

elavultságát kívánják bizonyítani és azt, hogy ragaszkodás a szuverenitáshoz hátrányosan befolyásolja az államok békés kapcsolatait. Ezt az elgondolást hirdetik az USA világuralmi törekvéseinek támogatói. Minthogy a nemzeti államok szuverenitása akadályozza az ilyen uralmi törekvéseket, az SZU és a népi demokráciák szilárdan kitartanak a szuverenitás elve mellett. Ezt a harcot támogatja a tételes nemzetközi jog is: az ENSZ Alapokmánya leszögezte, hogy »a Szervezet valamennyi tag szuverén egyenlőségének elvén épül fel (2. cikk 1. pont) és következetesen tiltja a más államok belső ügyeibe történő beavatkozást, vagyis más államok szuverenitásának megsértését.«"

MAGYAR ÉRTELMEZŐ KÉZISZÓTÁR

HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont, Lexikológiai Intézet – 2003-as második kiadás (https://eksz.nytud.hu/szuverenit%C3%A1s)

„szuverenitás fn

1. *vál* Önállóság, önrendelkezés, függetlenség. *Mindig megőrizte* (*személyi)* ~át.

2. *Pol Jog* Az állami önrendelkezési jog (gyakorlása) az ország területén a főhatalom érvényesítésében és a külső kapcsolatok önálló, független alakításában.

3. *rég* Korlátlan uralkodói jog. *Az* államfő ~*a*.

szuverén

I. mn

1. Uralkodói, fejedelmi, királyi. ~ *hatalom*.

2. *sajtó* Önálló, független <állam>. | *Vkinek ~ joga:* kizárólagos, korlátlan joga.

II. fn *rég* | Vmely területen korlátlan, független úr. | Uralkodó.

[nk:fr]"

IDEGEN SZAVAK ÉS KIFEJEZÉSEK SZÓTÁRA

Szerkesztő: Bakos Ferenc – 2007

Akadémiai Kiadó Zrt., 651. p.:

„**szuverén** fr I. 1. jogilag és cselekvőképességében nem korlátozott; szuverenitással rendelkező 2. korlátlan, kizárólagos II. rég korlátlan hatalmú fejedelem, uralkodó

szuverenitás fr 1. teljes állami függetlenség 2. állami főhatalom, felségjog 3. rég felsőbbség, fölény"

IDEGEN SZAVAK SZÓTÁRA
Szerkesztő: Tolcsvai Nagy Gábor – 2007
Osiris Kiadó, 1004. p.:

„**szuverén** fr 1. szuverenitással rendelkező, feltétel nélkül elismert (állam) 2. teljesen önálló, döntő- és cselekvőképes (személy) 3. kizárólagos, korlátlan 4. uralkodó, fejedelem (korlátlan hatalommal)

szuverenitás fr 1. egy állam feltétel nélkül elismert politikai uralma egy adott földrajzi terület fölött, felségjog 2. személy teljes önállósága, döntő-és cselekvőképessége 3. fölény, felsőbbség"

AKADÉMIAI MAGYAR ÉRTELMEZŐ SZÓTÁR
Pusztai Ferenc főszerkesztő – első kiadás: 2008
Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézet, Akadémiai Kiadó, 974. oldal:

„**szuverén** (1) Uralkodói, fejedelmi, királyi. (2) sajtó Önálló, független <állam>. Vkinek szuverén joga: kizárólagos, korlátlan joga.

szuverenitás (1) vál Önállóság, önrendelkezés, függetlenség. (2) Pol. Jog Az állami önrendelkezési jog (gyakorlása) az ország területén a főhatalom érvényesítésében és a külső kapcsolatok önálló, független alakításában."

ÚJ MAGYAR ETIMOLÓGIAI SZÓTÁR
Gerstner Károly szerkesztő; Horváth László, Horváth-Papp Zita, Kacskovics-Reményi Andrea, Molnár Zsuzsanna lexikográfiai-filológiai munkatársak; Merényi Csaba informatikai munkatárs. Lektorként közreműködött Cser András, Hegedűs Attila, Honti László, Juhász Dezső és Zoltán András.

MTA Nyelvtudományi Intézet, illetve jogutódja, az ELKH Nyelvtudományi Kutatóközpont, HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont – 2011–2016, 2017 szeptember – (Forrás: https://uesz.nytud.hu/index.html. Utolsó letöltés: 2025. 04. 16. 11:25)

„**szuverenitás** A: 1796 suveranitássa, Souverainitássok (NSz.); 1871/ szuverainitása (NSz.); 1895 szuverénitásában (NSz.); 1937 szuverenitás (Dengl: Nyelvhely. 463) J: 'önrendelkezési jog; függetlenség | Souveränität'

szuverén A: 1806/ Souverain (NSz.); 1890 szuverén (NSz.) J: ‹fn› 1806/ ’uralkodó | Herrscher’ (↑) | ‹mn› 1 1844 ’korlátlan ⟨hatalom⟩ | unbeschränkt ⟨Herrschaft, Macht⟩’ (NSz.); 2 1878 ’független ⟨uralkodó, állam⟩ | unabhängig ⟨Herrscher, Staat⟩’ (NSz.)

Nemzetközi szók. | ≡ Ném. Souveränität ’önrendelkezési jog; függetlenség’; ang. sovereignty ’ua.; felségterület’; fr. souveraineté ’ua.’; stb. | ném. souverän, Souverän; ang. sovereign; fr. souverain; stb.: ’független, szuverén’, ’(egyed)uralkodó’. A francia nyelvből terjedt el [<lat. (vulg.) *superanus ’felül levő, legfelső’ < lat. super ’felett, felül’]. ⇒☖ A magyarba főleg német közvetítéssel kerültek át, a szuverenitás latinosított végződéssel. ⊙ A szuverén főnévi jelentésében elavult.”

MAGYAR POLITIKAI ENCIKLOPÉDIA
Második, javított utánnyomás
Szerkesztőbizottság: Egedy Gergely, Filep Tamás Gusztáv, Karácsony András, Király Miklós, Mezei Balázs, Pesti Sándor, főszerkesztő: Pásztor Péter – 2020
Mathias Corvinus Collegium – Tihanyi Alapítvány

„**hatalommegosztás** (**hatalmi ágak elválasztása**) A klasszikus liberális alkotmányosság egyik alapelve, az államhatalom korlátozásának eszköze. Célja a szabadságjogokat veszélyeztető hatalomkoncentráció, a túlhatalom kialakulásának megakadályozása. A modern alkotmányos rendszerekben a hatalommegosztás két dimenzióját szokás megkülönböztetni: a vertikális dimenziót, amely rendszerint a központi kormányzat és az alacsonyabb szintű, helyi kormányzatok közötti hatáskörmegosztást jelenti, és amelynek föderális rendszerekben van kiemelt jelentősége; valamint a horizontális dimenziót, amelyen az államhatalmi ágak – rendszerint a törvényhozó, a végrehajtó hatalom és az igazságszolgáltatás –, illetve az ezeket képviselő kormányzati intézmények – parlament, kormány és bíróságok – jogköreinek elválasztását értjük. Szoros kapcsolatban áll az amerikai alkotmányosságból ismert fékek és ellensúlyok rendszerével, illetve a jogállamiság/joguralom koncepciójával. A hatalommegosztás gondolata már Arisztotelész államelméletében is megjelenik, bár itt még inkább az államhatalom különböző ágai közötti munkamegosztás megvalósulásaként, nem pedig a későbbi

garanciális jelleggel. Az utóbbi funkcióját elsőként Locke politikaelméletében nyeri el, ahol – az angol polgárháború korszaka után – a királyi és a parlamenti hatalom kiegyensúlyozásának eszközeként került előtérbe. Az elv mindmáig talán legnagyobb hatású megfogalmazása Montesquieu nevéhez fűződik, aki az angol alkotmány tanulmányozásából levont következtetések alapján fejtette ki a hatalom hatalommal való ellensúlyozásának, mint a zsarnokság leghatékonyabb ellenszerének gondolatát. A modern brit alkotmányos berendezkedés azonban, amely a parlamenti szuverenitás talaján áll, a parlamentnek felelős kormány, illetve az ugyancsak a parlament (a felsőház) kezébe letett legfőbb bírói hatalom intézményével (különösen az 2005. évi Constitutional Reform Act, alkotmányos reformtörvény előtt) nem valósítja meg tiszta formájában a hatalommegosztás elvét.

A hatalommegosztás elvének gyakorlati megvalósítására mindmáig talán az Egyesült Államok alkotmánya szolgál a legjobb példával. Az amerikai alapítók – amint A föderalista hasábjain Alexander Hamilton, James Madison és John Jay (1787–1788; m. 1998) kifejtette – az államhatalmi intézmények helyes elrendezésével a közérdeket háttérbe szorító hatalmi visszaélések, a pártoskodás és nem utolsósorban a demokratikus többség zsarnoki hatalma ellen kívántak védekezni. Ennek érdekében arra törekedtek, hogy az elkülönített hatalmi ágak fölött ellenőrzést gyakorló különböző politikai szereplők révén »becsvágyat állítsanak szembe becsvággyal«. Az általuk kialakított „elnöki" rendszerben a végrehajtó hatalom vezetőjét a törvényhozóktól (a Kongresszus tagjaitól) független eljárásban választják meg, ő az utóbbiak felé politikai felelősséggel sem tartozik (az alkotmányos felelősségre vonás kivételes esetétől eltekintve nem is távolíthatják el hivatalából), így valóban gyakran előfordul, hogy a két meghatározó hatalmi ágat különböző politikai erők (pártok) tartják ellenőrzésük alatt. Az amerikai alkotmányos berendezkedésben az egyes hatalmi ágak – az elnök és a Kongresszus mellett a szövetségi bíróságok, mindenekelőtt a legnagyobb hatalommal rendelkező Legfelsőbb Bíróság – együttműködését a fékek és ellensúlyok bonyolult rendszere szabályozza. Ez az együttműködés azonban az eltérő politikai érdekek miatt még a meglehetősen ritka »egypárti« kormányzatok esetén sem zökkenőmentes.

A hatalommegosztás valamilyen formájának alkalmazása napjainkra megkerülhetetlen részét képezi a modern liberális demokráciák alkotmá-

nyos gyakorlatának. Az elnökitől eltérő parlamentáris rendszerek (a brit »westminsteri« modell, illetve legtöbb európai kontinentális demokrácia, köztük Magyarország berendezkedése) azonban nem valósítják meg az Egyesült Államokban tapasztalthoz hasonló szigorú formában ezt az alapelvet. Az elv érvényesülésének további korlátját jelenti a végrehajtó hatalom modern jóléti államokban tapasztalható megnövekedett terjedelme és dominanciája a többi hatalmi ág felett. Ugyanakkor egyes megközelítések a hatalommegosztás fogalomkörében értelmezik a társadalmi, politikai, illetve kulturális pluralizmus egyéb, a szűk értelemben vett államhatalmi intézmények körén túlmutató megnyilvánulásait (pártrendszer, média, hagyományos társadalmi intézmények) is, és ezeknek is szerepet biztosítanak a kiegyensúlyozott hatalmi szerkezet kialakításában.

Azonban, ahogy Juan Linz tanulmánya elsősorban az Egyesült Államok mintáját követő latin-amerikai államok történetével kapcsolatban felhívja rá a figyelmet, az elv következetes alkalmazása magában hordozza a kormányzati működésképtelenség és bénultság veszélyét. Politikatudományi elemzések szerint az Egyesült Államokban a konszenzuskeresésre hajló politikai kultúra, illetve a pártos elkötelezettség alacsonyabb foka tette mindeddig lehetővé a rendszer viszonylag zavarmentes működését. Az utóbbi évtizedekben azonban a növekvő pártpolitikai polarizáció gyakori politikai cselekvésképtelenséget és több esetben a kormányzat alapműködését is veszélyeztető patthelyzetet eredményezett, ami egyes szerzőknél az amerikai modell hosszú távú életképességébe vetett bizalom megingását okozta. Az államhatalom folyamatosan növekvő lehetőségeinek korában azonban a modern demokratikus jogállamok aligha mondhatnak le a kormányzati hatalom ellenőrzésének és a hatalommal való visszaélés megakadályozásának egyik leghatékonyabb eszközéről.

Bibó István: »Az államhatalmak elválasztása egykor és most«, uő: *Válogatott tanulmányok* I–IV. (1986–1990).

Fukuyama, Francis: »American Decay. The Sources of Political Dysfunction« (»Amerikai hanyatlás – a politikai működésképtelenség forrásai«), Foreign Affairs, 2014, 5; uő: Political Order and Political Decay: From the Industrial Revolution to the Globalization of Democracy (»Politikai rend és hanyatlás – az ipari forradalomtól a globális demokráciáig«, 2014).

Linz, Juan: »The Perils of Presidentialism« (»A prezidencializmus veszélyei«), Journal of Democracy, 1990, 1.

Montesquieu, Charles-Louis de Secondat: A törvények szelleméről (1748; m. 1833, 1962)."

(Forrás: Mathias Corvinus Collegium – Tihanyi Alapítvány (2020) Magyar politikai enciklopédia 197. p.)

„szuverenitás (l. superanus, f. souveraineté »felsőség«) Egy testület vagy állam jogi és politikai önállósága, függetlensége, az a képessége, hogy külső személy vagy testület beleszólása nélkül kormányozza magát. A mai nemzetközi jog sarokkövének számít, ám pontos tartalmának meghatározása századok óta várat magára. Az első államközpontú, modern szuverenitáselmélet megalkotója, Jean Bodin (1529–1596) szerint a szuverenitás »a legmagasabb parancserő«. Ugyanő már ismerte a belső (egy állami terület határain belüli) és a külső (az egyes államok egymáshoz való viszonyában felfogott) szuverenitás különbségét. További megkülönböztetés a de facto (tényleges) és de iure (jog szerinti) szuverenitás, mivel az erőtlen államok vagy testületek hatalmasabb államok vagy testületek akaratát követik.

Az ókorban a szuverenitás forrását az istenek jelentették (például a császárok esetében); a bizánci és a középkori felfogásban Krisztus. A »két kard« elméletében (VIII. Bonifác Unam sanctam kezdetű bullája, 1302) a szuverenitás személyi hordozója, a szuverén: Krisztus földi helytartója (a pápa); az időbeli dolgokban azonban a császár (keresztény államfelfogás). E nézet a vallásháborúk, a protestantizmus felemelkedése során válságba jutott, aminek példája VIII. Henrik angol király elszakadása a szuverenitását korlátozó pápaságtól. Bodin, majd Hobbes is az uralkodó személyét helyezte a középpontba. Hobbes szerint a szuverenitás a néptől ered; az uralkodó hatalma abszolút és oszthatatlan, ám a nép visszaveheti. Ez vezetett a társadalmi szerződés elméleteihez (Locke, Rousseau, Kant), amelyekben a szuverenitás a néptől származik, ennek »általános akaratából« vagy Kant szerint a gyakorlati ész követelményéből (népfelség). Mill az egyéni szabadság megjelölésére is használta a szuverenitás fogalmát.

Az állami szuverenitás ma nem más, mint egy politikai közösség területhez és annak népességéhez fűződő kizárólagos joga. Ám ennek a nemzetállamokra redukált felfogása versengéshez, végül a 20. századi világháborúkhoz

vezetett. Azóta az emberi jogok eszméinek térhódításával külön nemzetközi egyezmények (például Az emberi jogok egyetemes nyilatkozata, 1948) korlátozzák az állami szuverenitást, jóllehet azt a nemzetközi jog mindig is keretek közé szorította. A nemzetközi politikai szövetségek (Európai Unió, ENSZ, NATO stb.) és a globális gazdasági összefonódás fokozottan korlátozza, ám nem szüntetheti meg azt. A szuverenitás végső alapja a személy méltósága.

Maritain, Jacques: Man and the State (»Ember és állam«, 1951).

Takács Péter (szerk.): Az állam szuverenitása: eszmény és/vagy valóság (2015)."

(Forrás: Mathias Corvinus Collegium – Tihanyi Alapítvány (2020) *Magyar politikai enciklopédia* 564. p.)

2. FEJEZET

A korrupcióról

Jelen tanulmány egyrészt a korrupció és a szuverenitás kapcsolatának, összefüggéseinek az elemzésére, másrészt a Transparency International kudarcos harminckét évének a vizsgálatára fókuszál.

A modern korrupciófogalom és korrupciókritika kialakulása

Jens Ivo Engels a korrupció történetéről írt monográfiájának alaptézise, hogy a mai korrupciófogalmunk „egy bizonyos történelmi helyzetben alakult ki, nevezetesen a francia forradalom körüli, a 18. század végi, 19. század eleji, »nyeregidő« -nek nevezett évtizedekben". Ekkor a francia gondolkodók rohamtempóban, gyökerestül forgatták fel a politikai életet, a jogrendet és a társadalmi rendszert. A francia felvilágosodás szerint a korrupció az özönvíz előtti, sötét, meghaladandó állapotok jele, a korrupció ellen folytatott eredményes harc viszont a politikai haladás, a civilizáció, sőt adott esetben akár a demokrácia bizonyítéka és előfeltétele. Ez a bináris hitvallás visszatükröződik a mai fejlesztéspolitikai vitákban is. Azok az alapelvek, amelyeket a reformerek már 1800 körül lefektettek, mindmáig meghatározzák a fejlődő- és küszöbországokról felállított diagnózisokat. További kutatást igényel az előző fejezetben tárgyalt domináns francia szuverenitásfogalom kialakulásának körülményeivel való egybeesés.

Engels szerint a francia felvilágosodás korában három új mozzanattal gazdagították a korrupció fogalmát. Az első innováció a korrupció fogalmának laicizálása volt, azaz többé nem a bűnbeeséshez kötötték. A második, hogy elvetették a korrupció önálló, ciklikus működésének modelljét. Természetesen ismerték Polübioszt és a többi ókori szerzőt, sőt részben merítettek is a visszatérő hanyatlás általuk kidolgozott modelljéből, azonban meggyőződéssel vallották, hogy az ember képes befolyásolni a dolgok menetét. A harmadik innovatív mozzanat voltaképpen arról szólt, ahogyan a korrupcióról megfogalmazott látlelet beágyazódott egy általános idő, illetve egy átfogó történelemfelfogásba. Az új történelemfelfogásuk ugyanis lineáris. A múltat és a jelent szerintük egyaránt a babona, az elnyomás, a szabadság hiánya és persze a korrupció határozta meg. Ehhez képest fogalmazták meg a filozófusok a jobb jövő ígéretét. A francia felvilágosodás dol-

gozta ki tehát a mai korrupciófelfogásunkat meghatározó történelmi mintát. A korrupció azok közé az amorális viselkedésformák közé nyert besorolást, amelyeket az ember önhibájából fakadóan gyakorolt a múltban, és gyakorol még a jelenben is. Az emberiség fejlődésének útja pedig a haladás és az erkölcsi tökéletesedés – amely feladat teljesítése csakis az ember jóakaratán múlik – a korrupció pedig ilyen formán a múlt terhes örökségének minősült. Alapvető jelentőséggel bír az itt vázolt elképzelés a modernitás korrupciófelfogására nézve.

Engels a korabeli **korrupciókritikát** mind Angliában, mind Franciaországban, illetve Württembergben is az akkor fennálló uralmi viszonyok hatalmi eszközökkel való megváltoztatásaként írja le. „A korrupciókritika ilyen formán integráns és nélkülözhetetlen részét képezte a kora újkori mikropolitikának, és szimbiotikus viszonyban állt magával a patronázzsal. Ebben az időszakban azonban még a mértéktévesztéseket tették kritika tárgyává, nem pedig abszolút érvényű tilalmakat fogalmaztak meg." (Engels, 2016. 182. p.)

Ez a szimbiotikus helyzet azonban a tizennyolcadik században, a „nyeregidőszak" kezdetén drámai módon megváltozott. Akkoriban ugyanis a korrupciókritika egy alapvető jelentőségű reformtörekvés szimbóluma lett, nevezetesen azé a törekvésé, hogy **a mikropolitika teljesen tűnjön el a politikai kultúrából és különösen a közintézményekből**. A korrupciókritika ezt követően a felvilágosult államelméleti írásokban reformista, mi több: forradalmi színezetet öltött. Ezt az időszakot egyebekben a francia szuverenitásfelfogás kizárólagossá válása, a nemzetállami kizárólagosság, valamint a középkori hatalomstruktúra végleges átrendeződése is jellemzi. A modern nemzetállam, és különösen a bürokrácia kialakulása véget vetett a személyes kapcsolatokon alapuló politizálásnak, a patronázsrendszert felváltotta – az egyébként tiltott és megvetett –, de mindenki által alkalmazott, „modern" korrupció. Jellemző lett a pénzbeli megvesztegetés, amely sokkal nehezebben deríthető fel, mint az addigi patronázsformák.

Engels elemezte, hogy „a 18. századból ered két további fontos eszmetörténeti áramlat: a republikanizmus és a liberalizmus. Mindkettőnek volt egy nagy, a felvilágosításra jellemző közös témája: a szabadság. A republikanizmus különféle ókori hagyományok mellett mindenekelőtt Machiavelli

írásaiból indult ki, és állította, hogy egyetlen politikai intézményrendszer sem lehet jobb, mint tagjainak erénye. Az egyén feladata ilyen formán tehát az, hogy cselekedeteivel hozzájáruljon a közösség jobbításához: polgári erény a korrupció ellenében. Teljesen másféle modellt javasolt ezzel szemben a korai liberalizmus. A liberalizmus tudvalevőleg nem az ember önzetlenségét, hanem éppenséggel az ember egoizmusát választotta megfontolásai kiindulópontjául. „**Leonhard Fronsberger** ulmi hadelméleti szakíró már 1564-ben közreadta *Az önzés dicsérete* című munkáját. 18. század elején keletkezett memoárjában pedig a holland-angol orvos **Bernard Mandeville** a »közösség szempontjából tekintve áldásos« jótetemények gyanánt írt le bizonyos »magánbűnöket«. Mindkét említett szerzőt a jólét és nem az állam foglalkoztatta elsősorban. Mandeville fogalmazta meg elsőként a magánbűnök és a közjó összefüggését a gazdaságban: jóllehet a maga hasznát keresi csupán minden egyes ember, nem egy akár kapzsiságból űzve és csalárd eszközökkel is, összességében mégis a köz gyarapodásának javára válik a tevékenykedésük. **Adam Smith** a mai klasszikus gazdasági liberalizmust lefektető alapműve *A nemzetek gazdagsága* című munkájában 1776-ban megalkotta a láthatatlan kéz mindmáig nagy hatású képét: jóllehet a piac minden egyes szereplője csakis saját hasznára, nem pedig a közjó érdekében tevékenykedik, a láthatatlan kéz összességében véve mégis mindenki javára fordítja törekvéseiket. Felfogása szerint csakis az önzés olyan formája nevezhető korrupciónak, amely hátrányos helyzetbe hoz másokat. Rousseau-hoz hasonlóan a természetre hivatkozik Smith is: a korrupció lényege szerinte abban áll, hogy gátat vet a piac és a társadalom természetes fejlődésének. Smith érvelése konkrétan korának gazdaságpolitikája, illetve a modernitást megelőző idők egész jogrendszere ellen irányult: korrupció a privilégiumok, a monopóliumok, a mesterségbeli és kereskedelmi korlátozások bármely formája, miközben a patronázs és a megvesztegetés tehető felelőssé azért, hogy a felsőbbség ilyen természetellenes korlátozásokat léptetett életbe. A liberális brit gondolkodásnak nagyhatású válfaja volt az úgynevezett utilitarizmus, melynek megalapítója **Jeremy Bentham** az 1789. évben megjelent a törvényhozás alapelveit tárgyaló műve szerint: a társadalom érdeke nem egyéb, mint a társadalmat alkotó egyének egyéni érdekeinek összessége, közjóról tehát csakis az egyes egyének érdekeinek ismeretében beszélhetünk.

A törvényhozó feladata pedig ilyen formán elsősorban az, hogy elősegítse az egyén boldogulását." (Engels, 2016. 183-184. p.)

Engels – máig ható érvénnyel – a korrupció fogalmától megkülönbözteti a **mikropolitika fogalmá**t, melyet „összességében véve olyan hatalmi technikákként foglal össze, amelyek lemondanak az erőszakról, a kényszerről és ehelyett ösztönzést, illetve csábítást alkalmaznak." (Engels, 2016. 30. p.) Erre a distinkcióra a mai nyugati korrupcióellenes szervezeteknek, tudományos műhelyeknek sem válasza, sem reakciója nincsen.

Ahogyan a szuverenitás esetében is élesen elkülönül az angol és a francia gondolkodás, ez történt a korrupciófogalom esetében is. Miközben Franciaországban a forradalmi változásokkal kapcsolódott össze a politikai korrupció és annak kritikája egyaránt, addig Nagy Britanniában a parlament szerepének és hatalmi struktúrájának – nem forradalmi – újragondolása jelentette az átalakulás fókuszát.

Ez idő tájt **Nagy-Britannia** számított a világ legkorruptabb országának. Ezek a folyamatok leggyakrabban a parlament elleni eljárásokban, illetve a parlamentben lefolytatott viták és vádaskodások révén manifesztálódtak, ezért az utókor számára jól dokumentáltak. A briteknél a 18. században a korrupció fogalma még meglehetősen differenciálatlanul, a koronának és az elitnek a választókra gyakorolt befolyására vonatkozott. Hamarosan megjelent a korrupcióval fertőzött barbár, keleti népek stigmája. A valóság ugyan ezzel ellentétes volt, de a korabeli brit közfelfogás könnyen elfogadta a saját felsőbbrendűségét. A mostanában méltánytalanul elfeledett, így keveset idézett Pope-féle TI Forráskönyv hiába elemezte, hogy a Kelet-indiai Társaságok terjesztették el a nyugati korrupciót az újonnan felfedezett délnyugat-ázsiai országokban (Pope, 1998).

A korabeli londoni sajtóban elsőként az India gyarmatosítása körüli időkben terjedt el, hogy a „nagyszerű" brit gyarmati tisztviselők helyben felszámolták a korrupciót. India gyarmatosítása fokozatos folyamat volt, amely a 17. századtól egészen 1947-ig tartott. Az országot elsőként a Brit Kelet-indiai Társaság (1757–1858), míg később a Brit Birodalom uralta. Miután a gyarmatosításban részt vevők hatalmas vagyont halmoztak fel, hamarosan megjelent egy fordított narratíva, mely szerint a gyarmati tisztviselőket korrumpálta az indiai elit. A vagyonbeáramlás letagadhatatlan

mértéke és annak politikai hatásai legláthatóbban a brit választások korrumpálásában nyilvánultak meg. A politikai- és sajtóleleményesség az egész folyamatot az indiai rádzsákra fogta: hatalmas vagyonukból nem csak parlamenti képviselőket tudnak megvásárolni, hanem egész választásokat képesek befolyásolni. „Az 1832-es reformtörvényt követően azonban új irányt vett a vita: ettől fogva már a pénzzel, állásajánlatokkal, illetve a választóknak juttatott egyéb közvetlen előnyökkel végrehajtott szavazatvásárlás állt a középpontban. Nem is változott a helyzet egészen 1883-ig. Közben a parlament 1854-ben elfogadta a korrupt gyakorlatokról szóló törvényt (Corrupt Practices Act), és első ízben formálisan is tilosnak nyilvánította a szavazatvásárlást. Ezenkívül szabályozta a választások felülvizsgálatát, különösen, ha korrupciós vádak merültek fel. Az 1868-as parlamenti választásokról szóló törvény (Parlament Elections Act) a Legfelsőbb bíróság illetékességi körébe utalta a vitatott választási eredmények elbírálását, míg az 1872-es törvény a parlamenti választásokon bevezette a titkos szavazást. Akire szavazatvásárlást bizonyítottak, az rendszerint elveszítette parlamenti mandátumát. 1852-ben 36 képviselő járt így. Nem egy esetben hasonló szankciók sújtották azonban magukat a választókat is: korrupció esetén ugyanis a parlament megvonhatta egyes választásra jogosult személyek vagy egész választókörzetek szavazati jogát." (Engels, 2016. 261.p.) A fenti történelmi példák rámutatnak arra a tényre, hogy a fejlett nyugati országok már évszázadok óta alkalmazzák a korrupciót (és az irányított korrupciókritikát) a saját országukon belüli hatalmi versengésben, és a más országok erőforrásainak kizsákmányolásában egyaránt. Ennek mértéke azonban eltérő volt Ázsiában és Afrikában.

Afrika gyarmatosítása hosszú és összetett folyamat volt, amelyet szintén a „fejlett" nyugat-európai hatalmak folytattak. Eltérően Ázsiától, itt nem a korrupciót használták eszközként, hanem a durva és embertelen erőszak dominált. Portugália és Spanyolország voltak az elsők, akik a 15. században megjelentek Afrika partvidékén. A 16–19. század között afrikaiakat hurcoltak el az amerikai ültetvényekre, különösen a háromszög-kereskedelem keretében. A 19. század végére az iparosodott európai országok versenyezni kezdtek Afrika erőforrásaiért és területeiért. A folyamat legfontosabb eseménye az 1884–1885 közötti Berlini Konferencia volt, amelyet Otto

von Bismarck német kancellár szervezett, hogy elkerüljék az európai hatalmak közötti háborút. Megállapították a gyarmatosítás szabályait: egy ország csak akkor mondhatta magáénak a területet, ha ténylegesen irányította is azt („*effektív megszállás*" elve). Afrikát mesterséges határokkal osztották fel, figyelmen kívül hagyva az etnikai és kulturális határokat. Főbb gyarmatosító hatalmak: Nagy-Britannia, Franciaország, Németország, Belgium, Portugália, Olaszország és kisebb részben Spanyolország.

Álljon itt két kirívó példa az európai kapzsiságra: a Kongói Szabadállamot 1885–1908 között II. Lipót belga király magántulajdonként kezelte, és brutális kizsákmányolást folytatott. A becslések szerint 8-10 millió ember halt meg a belga uralom alatt. A szabadságból a bányákba kényszerített, ott dolgozni nem tudó, vagy a megélhetési lopáson ért kb. 5 millió embernek vágták le az egyik kezét. A második búr háborúban (1899–1902) a Brit Birodalom és a dél-afrikai búr köztársaságok (Transvaal és az Oranje Szabadállam) ütköztek meg. A búrok gerillahadviselést folytattak, ami miatt a britek kemény megtorló intézkedéseket hoztak. A brit hadsereg vezetője, a „felperzselt föld" taktikát alkalmazta: a búr farmokat és falvakat felégették, hogy a gerillákat ellehetetlenítsék. A nőket, gyerekeket és időseket koncentrációs táborokba kényszerítették. Összesen 45 tábor létesült búrok számára és 64 tábor fekete afrikaiaknak. Az élelemhiány és a zsúfoltság miatt betegségek terjedtek. 27 927 búr halt meg, többségük nő és gyerek, és kb. 20 000 fekete afrikai is életét vesztette. A búr háborús táborok esetében először alkalmazták a „koncentrációs tábor" kifejezést. A britek később máshol is alkalmazták ezt a taktikát: az 1950-es években Kenya függetlenségi harcosait (Mau Mau mozgalom) tömeges internálótáborokba zárták. A bántalmazások, kínzások és kivégzések itt is gyakoriak voltak. Egyes becslések szerint 150 000-300 000 kenyait tartottak fogva, közülük sokan meghaltak.

Ezek az esetek jól példázzák, hogy a saját felsőbbrendűségüket hirdető (Brzezinski, 1997/1999; Huntington, 1996/2001) nyugat-európai hatalmak milyen eszközöket voltak hajlandók alkalmazni saját érdekeik érvényesítésében. Ezek közül a korrupció az enyhébbek közül való.

Nemzetközi korrupcióellenes hálózatok

A mai helyzetet nem magyarázza, hogy a korrupció ezerarcú, kultúrafüggő, így egységes megoldás sem létezik a felszámolására. Az 1990-es évek elején a korrupció tabutéma volt. Sok vállalat a kenőpénzeket rendszeresen üzleti költségként szerepeltette az adóbevallásában, és a nemzetközi ügynökségek beletörődtek abba, hogy a korrupció világszerte számos fejlesztési projekt finanszírozását erodálja.

A Világbank nyugalmazott tisztviselője, Peter Eigen – aki kelet-afrikai munkája során látta a korrupció hatásait – és kilenc szövetségese elhatározta, hogy fellép a tabu ellen. A TI hivatalos honlapja az alapítás körülményeit nem tartalmazza, dokumentumok nincsenek csatolva. A Szuverenitásvédelmi Hivatal jelentése az alapítás körülményeit – egy újságcikkre alapozva – a következőképpen írta le: „a Transparency International e.V. szervezetét végül 1993. május 6-án a berlini Borsig-Villa Reiherwerderben alapította húsz ország mintegy hetven képviselője, köztük magas rangú kormányzati tisztviselők, nemzetközi segélyszervezetek szakértői és üzletemberek." Ennek az állításnak ellentmond a Wikipedia angol nyelvű változata, amely szerint: 1993. február 9-én Hágában alakult meg a TI, amelynek – júniusi bejegyeztetése után – titkársága Berlinben, az újraegyesített Németország fővárosában jött létre. (Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Transparency_International. Utolsó letöltés: 2025. 04. 09. 10:01)

„Küldetése: a korrupció megállítása, valamint az átláthatóság, az elszámoltathatóság és a feddhetetlenség előmozdítása a társadalom minden szintjén és minden ágazatában. Jövőképe: egy olyan világ, amelyben a kormányzat, a politika, az üzleti élet, a civil társadalom és az emberek mindennapi élete mentes a korrupciótól." (Forrás: https://www.transparency.org/en/about Utolsó letöltés: 2025. 03. 30. 8:48)

A modern kommunikációs eszközök birtokában, a világon egyedülálló finanszírozási háttérrel rendelkező, a világ talán legjobb szakértőit magához

vonzó globális civil szervezet az eltelt harminckét év alatt minden eszközzel rendelkezett ahhoz, hogy eredményesen lépjen fel a korrupció ellen. Ezt a küzdelmet ugyan időről-időre gyengítette az olyan oligarchák befolyása, mint Soros György, vagy az olyan multinacionális cégektől való támogatások elfogadása, amelyek bizonyítottan jelentős korrupciós ügyekben voltak érintettek. Ezek az erők mind a korrupcióellenes folyamatok befolyásolásában, mind a reputációs hátrányok kezelésében érdekeltek voltak. Hipotézisem szerint ugyanakkor a TI már megalakulásakor magában hordozta a közjó károsításának lehetőségét, és több évtizedes kudarcát az eddig nem elemzett kettőssége okozta. Miközben jelentősen eltért az eredetileg megfogalmazott és azóta is folyamatosan hangoztatott nemes céloktól, egy olyan monopóliumot épített ki, amely befolyása alá vont nemzetközi szervezeteket (ENSZ, OECD, EU), egyetemeket, globális és nemzeti sajtót, valamint a hasonló területen tevékenykedő más civil szervezeteket. A másképpen gondolkodó szakértőket és civil mozgalmakat eredményesen szorította háttérbe, a rendelkezésre álló nemzetközi és magánfinanszírozás (elsősorban: USA, EU, Hollandia, Németország és a gazdag skandináv országok stb.) erőforrásaiból is jórészt kiszorította ezeket.

A három évtizedes kudarc nagysága, így a következmények súlya és terjedelme, az általában vizsgált okoknál jóval távolabbra mutatnak. Jelen tanulmány – az esettanulmányokon keresztül is – a valódi, sokszor rejtett okokra is rá kíván mutatni.

A TI megalakulása, ami – ellentétben az Interneten jelenleg megtalálható, domináns információkkal – nem Berlinben és nem kizárólag német szándékok mentén, hanem egy londoni megbeszélést követően, Hágában, a holland fejlesztési miniszter szobájában, egy német közjegyző jelenlétében történt. Az Egyesült Királyság Külügyi, Nemzetközösségi és Fejlesztési Hivatal (UK Foreign, Commonwealth and Development Office) vezető jogi tisztviselője volt Jeremy Pope, aki a korrupcióellenes vízió stratégája lett. Őt erősítette az angol-amerikai újságíró Frank Vogl, aki 1981–1990 között az ENSZ szakosított intézményeként működő Világbankban is a globális kommunikációt irányította, valamint a Világbank volt afrikai és latin-amerikai fejlesztési igazgatója a német Peter Eigen, aki korábban Fulbright és Ford ösztöndíjak támogatásával építette karrierjét. Az alapításra főként volt világ-

bankos szakértőket kértek fel. A deklarált cél, a korrupció visszaszorítása, elsősorban a nemzetközi fejlesztésekből, a közjó elősegítése, és a tiszta közélet megteremtése volt. Ehhez képest az első konferencián elhangzottak világítják meg a valódi szándékot. Az egyetlen magyar résztvevő, Hack Péter SZDSZ-es politikus erről így nyilatkozott: „az Amnesty International (AI)-hez hasonló szervezetet akartak létrehozni".

Amennyiben párhuzamosan elemezzük a két transznacionális nem kormányzati szervezet (Transnational Non Governmental Organization – TNGO) három évtizedes tevékenységét, mind az AI, mind a TI története igen sikeres. Mindkettő globális, a saját témájában (emberi jogok, illetve korrupció) több millió követővel sok ország közvéleményét befolyásolni képes, a nemzetközi szervezetekben, így a kormányközi együttműködésben is meghatározó, a különböző kultúrákban is hatékony, egyes, célzott nemzetállamokat hatékonyan kritizálni tudó professzionális szervezetté vált. Mindkettő megkerülhetetlen befolyásoló szervezet. Nem túlzó az a megállapítás, hogy a TI valójában **egyes alapítók rejtett szándékához és a működtetők/finanszírozók igényeihez igazodó, hibrid műveletek végrehajtására alkalmas platform**má vált, miközben a legnemesebb célokat hangoztatja, és gondosan ügyel a hátsó szándékok leplezésére.

A témát kutató és jól ismerő bolgár tudós Ivan Krastev szerint: „… a multinacionális konszernek, az Egyesült Államok külpolitikája, a neoliberális közgazdászok és a Világbank közös érdekei ideális szószólóra leltek a Transparency-ben – vagyis közös érdekük fűződik a szervezet tevékenységéhez mindazoknak, akik – nem utolsósorban önös érdekeitől vezéreltetve – a gazdasági globalizáció élharcosai." (Krastev, 2009. in. Engels, 2016. 369-370. p.) Kevéssé irányul a figyelem arra a tényre, hogy „a Transparency azonban nem csupán reagál a globalizáció kihívásaira, hanem maga is a globalizáció aktív támogatója. A szervezet jelentős részt vállal a nyugati erkölcsi felfogás terjesztésében." (Engels, 2016. 371. p.) Fentieket alátámasztja az Egyesült Államok Külügyminisztériuma korábbi kutatója és tisztviselője Christopher Mott, aki szerint a Pentagon és a Külügyminisztérium magas rangú személyiségei, a befolyásos agytrösztök vezetői, a nem kormányzati szervezetek (NGO-k) képviselői és a mainstream média szerkesztői folyamatosan együttműködnek. „Ráhangolódva a diplomás fiatalok és bizonyos radikális

militáns körök által kedvelt témákra, egy új stratégiai célt dolgoztak ki: a nyugati normákon és erkölcsön alapuló »kultúraformálást« (culture forming). Ezzel aztán bármelyik beavatkozásukat meg tudják indokolni." (Mott, 2022) A TI tevékenysége ma már számos különböző egyéb területre is kiterjed.

Hasonló a helyzet az erőltetett korrupciókritikával, amely még erősítheti is a korrupciót. „A korrupciókritika indítékai és céljai nem feleltek meg tehát szükségképpen annak, amit ma politikai haladásnak nevezünk" – írta Engels, áttekintve a korrupciókritika történetét. Megállapította, hogy „adott esetben eltitkolt önös érdekek vezérlik a leleplezőket, az újságírókat, az antikorrupciós ügynökségeket és a skandalizálókat." Szerinte a korrupció és a korrupció leküzdése a modernitás mítosza, sőt „rég túlhaladottá váltak a korrupciófogalom intellektuális és társadalmi alapjai." Szorgalmazta a mikropolitika fogalmának a társadalmi viszonyoknak megfelelő újragondolását. Szerinte „ha ez mégsem modernitás előtti, történelmileg meghaladott nyavalya, hanem korról-korra változó és nyilvánvalóan szükséges hatalmi technika, akkor a mértéken múlik minden". (Engels, 2016, 369–371, 379–380. pp.)

1999-ben, amikor a TI magyar tagozata éppen végzett a Budapest Főváros aktuális korrupcióját vizsgáló átvilágítással, Marschall Miklós szerint belső körökben elterjedt, hogy „gond van a városházi jelentéssel". Peter Eigen ekkor Washingtonból Berlinbe kérette Demszky főpolgármester volt helyettesét. Először tanácsadónak, majd kelet-európai igazgatónak nevezte ki azt a személyt, akinek – korábbi felelős döntéshozóként – az átvilágított időszakban még az érintettsége is felmerült. Már ekkor látszott, hogy a Soros Györgyhöz kötődő szervezetek és személyek a végsőkig elszántak Demszky Gábor főpolgármester védelmében, míg a Peter Eigen vezette TI könnyedén beáldozza a magyar tagozatot, a budapesti korrupciót vizsgáló átvilágítókkal együtt.

A viszonyok átrendeződését mutatja, hogy még ebben az évben Norvégia, Hollandia, az Egyesült Királyság és Németország saját, önálló korrupcióellenes szervezetet hozott létre, amikor nemzetközi fejlesztési miniszterei Utsteinben – egy kis norvégiai településen – találkoztak. A segélyezési politikák – különösen a korrupcióellenes kezdeményezések – javításának és

összehangolásának módjairól tárgyaltak. Ezt az együttműködést Utstein-partnerségnek nevezték el. Később ez az együttműködés adta a keretet egy közösen finanszírozott, zárt kutatási szolgáltatás létrehozására, amelynek célja, hogy az adományozók jobban megértsék a korrupciót: a problémát és a lehetséges megoldásokat. A norvég Christian Michelsen Intézet (CMI) 2002-ben hozta létre az U4 Korrupcióellenes Erőforrásközpontot, miután megnyert egy londoni, a Nemzetközi Fejlesztési Minisztérium (DFID – Department for International Development) által vezetett pályázatot. A DFID 1997 és 2020 között az Egyesült Királyság kormányának miniszteri szintű minisztériuma volt. Felelős volt a külföldi segélyek nemzetközi igazgatásáért. Ahogy egyre több ország csatlakozott a partnerséghez, történelmi okokból megtartották a kezdeti nevet: U mint Utstein, és 4 mint a négy miniszter: Hilde Frafjord Johnson (Norvégia), Clare Short (Egyesült Királyság), Eveline Herfkens (Hollandia), Heidemarie Wieczorek-Zeul (Németország). Ahogy ezek a hölgyek távoztak pozíciójukból, az Utstein-összefogás is véget ért. De nem ért véget az U4 története. Az is tény, hogy ezek az országok azóta is a TI éves Érzékelési Indexének elején szerepelnek mint a világ legkevésbé korrupt országai.

„Az **U4** partnerei olyan hasonlóan gondolkodó ügynökségek, amelyek célja az életek jobbá tétele. A mi feladatunk az, hogy segítsük a partnereket abban, hogy hatékony korrupcióellenes erőfeszítésekkel eredményeket érjenek el. Az ezen az oldalon szereplő kétoldalú nemzetközi fejlesztési ügynökségek és külügyminisztériumok részt vesznek az U4 Korrupcióellenes Erőforrásközpont partnerségében, és finanszírozást biztosítanak. Jelenleg nyolc országban vannak partnereink: Kanada, Dánia, Finnország, Németország, Norvégia, Svédország, Svájc és az Egyesült Királyság. Honlapjuk szerint: „Az elmúlt húsz évben azt tanulmányoztuk, hogy a korrupció hogyan fenyegeti a fejlődést. Globális kutatóhálózatokkal és gyakorlati szakemberekkel közösen foglalkozunk a felmerülő témákkal, és előmozdítjuk a korrupcióellenes területet. Az U4 nyolc finanszírozási partnere a következő: – Német Szövetségi Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Minisztérium – BMZ és a Német Nemzetközi Együttműködési Társaság – GIZ – Global Affairs Canada – Finn Külügyminisztérium – Dán Külügyminisztérium / Dán Nemzetközi Fejlesztési Támogatás – Danida – Svéd

Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Ügynökség – Sida – Svájci Fejlesztési és Együttműködési Ügynökség – SDC – Norvég Fejlesztési Együttműködési Ügynökség – Norad – UK Foreign, Commonwealth and Development Office – FCDO Az U4-nek ma is a korábbi norvég miniszterelnökről elnevezett Christian Michelsen Intézetben (CMI) található az állandó központja. A CMI egy nonprofit, multidiszciplináris kutatóintézet, amelyben a fejlesztési tanulmányokra szakosodott társadalomtudósok dolgoznak." (Forrás: https://www.u4.no/about-u4/our-organisation-history, Utolsó letöltés: 2025. 03. 25. 14:53)

A TI-t irányító volt világbanki vezetők 2000-ben létrehozták a **Partnerség az átláthatóságért** (Partnership for Transparency PFT) nevű nemzetközi ernyőszervezetet is. Feladata a „korrupció ellen", illetve az „átláthatóságért" küzdő helyi kezdeményezések anyagi és eszközbeli támogatása azzal a céllal, hogy belülről és alulról is nyomást gyakoroljanak az érintett országokra. „A PFT ma már 160 partnerrel működik együtt mintegy 55 országban; kiemelt projektjeik jelenleg Ukrajnában és Moldovában futnak. A PFT elnöke 2000-es megalapítása után húsz évig Frank Vogl – a TI alapítója és a szavazati joggal rendelkező öt egyéni tagjának egyike – volt. A TI és a PFT közötti további személyi összefonódás, hogy Peter Eigen, a TI alapító elnöke a PFT elnöki tanácsadó testületének alapítója, jelenleg is tagja. A PFT és a TI szerepüket tekintve kiegészítik, hatásukat tekintve erősítik egymást. Előbbi alulról szerveződő politikai nyomásgyakorló kezdeményezések támogatásán keresztül lokális befolyást, utóbbi globális szinten nemzetközi hitelességet épít. Az, hogy Vogl és Eigen mindkettőben fontos szerepet játszik, azt bizonyítja, hogy a korrupció témájának globális és helyi narratíváját is megpróbálják uralni a két szervezet felhasználásával." (Szuverenitásvédelmi Hivatal, 2024, 12. p.)

Közben a svájciak 2003-ban szintén létrehoztak egy nonprofit alapítványt (Stiftung), amelynek éves költségvetése körülbelül 15 millió svájci frank. A **Bázeli Kormányzáskutató Intézet** (Basel Institute on Governance) a Bázeli Egyetem társult intézete. Alapítója Mark Pieth professzor, a Bázeli Egyetem emeritus professzora, a korrupcióellenes küzdelem egyik kiemelkedő nemzetközi szakértője. Pieth jogi szakértőként, védőügyvédként, bíróként és megfelelőségi tanácsadóként számos különböző szerepet töltött be a nemzetközi

színtéren: tagja volt az OECD Pénzmosás Elleni Pénzügyi Akció Munkacsoportnak (FATF), elnöke az ENSZ tiltott kábítószer-kereskedelemmel foglalkozó kormányközi szakértői csoportjának, és 24 évig volt az OECD vesztegetés elleni egyezményt felügyelő OECD vesztegetési munkacsoportjának elnöke. A korrupció és a pénzmosás minden formája elleni küzdelemre irányuló kezdeményezések élére állt a szabályozás, az országmegfigyelés, a megfelelés, az érdekérvényesítés és a választottbíráskodás révén.

A Bázeli Kormányzáskutató Intézetet azért alapította, hogy segítsen a köz- és magánszektor hatalommal való visszaélései ellen küzdelmet. Mindeközben nem tartja összeférhetetlennek, hogy az intézete finanszírozást fogad el olyan kétes kormányzati (fejlesztési segélyezési) ügynökségektől, mint Jersey kormánya (a brit koronához tartozó csatornasziget, amely széleskörű offshore pénzügyi iparáról híres). De támogatja a szintén offshore területként számon tartott Liechtensteini Hercegség és a 2008-ban 1,6 milliárd USD büntetést kifizető német Siemens, mely utóbbiról kiderült, hogy több milliárd euró értékben fizetett ki kenőpénzeket különböző országokban. Ahogyan tette a TI esetében is, a Siemens Integritás Kezdeményezés (Siemens Integrity Initiative) hosszú távú, stabil finanszírozást biztosít a bázeli intézetnek is. Jelen van még a Norvég Fejlesztési Együttműködési Ügynökség (Norad), a Svájci Fejlesztési és Együttműködési Ügynökség (SDC), az Egyesült Királyság Külügyi, Nemzetközösségi és Fejlesztési Hivatala (FCDO), és az Egyesült Királyság Belügyminisztériuma. Itt is ugyanúgy tetten érhető a hálózatépítés, mint a TI-nél. „Globális csapatunk több mint 150 munkatársból áll, akik 32 országból érkeznek, és a legkülönbözőbb szakmai háttérrel rendelkeznek. Tehát egyszerre vagyunk multidiszciplináris és multinacionális csapat. A nemek közötti egyensúly egyenlő. Munkatársaink egy része a bázeli székhelyünkön dolgozik, mások pedig a világ partnerországaiban teljesítenek szolgálatot. Kollégáink többsége gyakorló szakember, akik sokéves tapasztalattal rendelkeznek a korrupcióellenes megelőzés vagy a bűnüldözés területén a kormányok, a vállalatok és a terepen dolgozó kutatószervezetek részeként." (Forrás: https://baselgovernance.org/about-us Utolsó letöltés: 2025. 03. 30. 10:17.)

A Szervezett bűnözésről és korrupcióról szóló jelentéstételi projekt (Organized Crime and Corruption Reporting Project – OCCRP) elnevezésű

civil szervezetet 2007-ben alapította két korábbi „oknyomozó" újságíró, az amerikai Drew Sullivan és a román Paul Radu. A szervezet

„látszólag szervezett bűnözéssel és korrupcióval kapcsolatos kutatói, vizsgálati tevékenységeket folytat. Az OCCRP anyaszervezete az egyesült államokbeli Újságírás-fejlesztési hálózat (Journalism Development Network – JDN). Az Egyesült Nemzetek Demokrácia Alapja finanszírozta hálózatuk kiépítését.

Ma már a teljes, a NED-del és Soros György alapítványaival kapcsolatban álló donorhálózat megjelenik a fő támogatók között. Az OCCRP-t olyan szervezetek részesítik rendszeres támogatásban, mint a korábban tárgyalt NED, az OSF, az Oak Foundation, a The Sigrid Rausing Trust, a Rockefeller Brothers Fund és az Egyesült Államok külügyminisztériuma. Az OCCRP-t 2023-ban az amerikai kormány 11,7 millió dollárral segítette, ami a megelőző évhez képest csaknem kétszeres növekedés. Ezenkívül a konkrét tárgyévben a szervezet több mint 20 millió dolláros bevételre tett szert különböző alapítványoktól és kormányoktól.

A szervezetek támogatásainak mértéke nyilvános forrásokból nem elérhető. Egyedül a 2019-es év elejétől számított huszonhárom hónapos időszakról van hozzáférhető adat: az OSF erre az időszakra a JDN-en keresztül 800 000 dolláros támogatást nyújtott. Az OCCRP hatvannyolc állandó helyi partnerrel és világszerte kiterjedt hálózattal rendelkezik. Magyarországról az Átlátszó és a Telex-közeli Direkt36 portál tagja a hálózatnak. Ezenkívül évente több mint hatvan egyéb regionális és nemzetközi szervezettel működnek együtt.

A Globális Korrupcióellenes Konzorcium (Global Anti-Corruption Consortium -GACC) küldetése látszólag a korrupcióellenes küzdelem előmozdítása, amit a »civil társadalom eszközeként«, de valójában konkrét kormányzati célok mentén működő, politikailag ütőképes »oknyomozó« újságírói hálózat felépítésével kíván elérni. Az általa is hangoztatott átláthatóság, a korrupcióellenesség fogalmai nem a társadalom, a közélet tisztaságáért, a piaci résztvevők közötti kiegyenlített versenyért való harcot jelenítik meg, hanem az amerikai gazdasági-politikai érdekek rendkívül hatékony ideológiai fegyvereit.

A GACC-et 2016-ban alapították, a civil társadalomban kifejtett tevékenységét az OCCRP-el és a Transparency Internationallel összehangolva végzi, s éppen ez az összejátszás a konzorcium lényege. A GACC segíti az OCCRP-t a határokon átnyúló »oknyomozó tevékenységében", amelynek projektjei és »vizsgálati jelentései« a GACC-en keresztül jutnak el ügyvédekhez, akadémiai kutatóműhelyekhez.

A GACC aktív részese az egyes korrupciós esetek publikációja utáni folyamatoknak is. Az OCCRP által feltárt információk alapján a Transparency International jogi asszisztenciáját hívják segítségül, amely feljelentést tesz, jogi beadványokat ír az ügyben illetékes törvényszéknek. Ezzel a módszerrel hatósági vizsgálat alá vonhatják, valamint elszámoltathatják az általuk korruptnak nevezett személyeket, szervezeteket és intézményeket."

(Forrás: Szuverenitásvédelmi Hivatal, SZH-0353/2024 számú jelentés file:///D:/research_profil/research_profil/Szuv%2024/EU%20szuv%2024/az-atlatszo-tevekenysegenek-hatasa-a-magyar-szuverenitasra.pdf 11–12.p. Utolsó letöltés: 2025. 04. 23. 16:50)

Mivel sem a TI, sem a Bázeli Intézet, de a U4 sem volt nyitott az osztrák érdekek befogadására, sajátos, és az osztrák történelmi hagyományoknak megfelelő (lásd: a magas színvonalú diplomataképzést), megoldást találtak. Ahogyan 1979-ben területet és infrastruktúrát biztosítottak az ENSZ-nek, 2010-ben helyet adtak a **Nemzetközi Korrupció-ellenes Akadémiá**nak. Az International Anti-Corruption Academy (IACA) 2011. március 8-án vált nemzetközi szervezetté, amelynek központja az osztrák Laxenburgban található. Az IACA tagjai között jelenleg 80 állam és négy nemzetközi szervezet szerepel. A szervezetet az INTERPOL, az Egyesült Nemzetek Kábítószer- és Bűnügyi Hivatala (UNODC), az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF), az Osztrák Köztársaság és más érdekelt felek kezdeményezték. Az alapításkor az Egyesült Nemzetek Korrupció Elleni Egyezményének (UNCAC) 2005-ös elfogadása, majd ezt követően számos országban történő végrehajtása szintén jelentős szerepet játszott. Az ötlet az INTERPOL korrupcióval foglalkozó nemzetközi szakértői csoportja vetette fel, amelynek akkoriban a következők voltak a tagjai: Martin Kreutner, az osztrák korrupcióellenes hivatalt megszervező jogász, aki a Leicesteri Egyetemen (UK) is szerzett mesterfokozatot, és később az IACA első dékánja lett, Michael J. Hershman, az Egyesült Álla-

mok Katonai hírszerzésének volt különleges ügynöke, a Transparency International egyik társalapítója, az IACA Nemzetközi Vezető Tanácsadó Testületének elnöke, valamint a néhai bajor ügyész, Franz-Hermann Brüner, az OLAF főigazgatója. Ez utóbbit Paul van Buitenen holland EP-képviselő többször is élesen bírálta, azt sugallva, hogy „a csalásvadász maga is kevésbé lelkiismeretesen járt el. Különösen a személyzet kiválasztási eljárása volt a gyanú szerint szabálytalan, nem volt átlátható és nem felelt meg az Európai Bizottság személyzeti szabályzatának". (Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Franz-Hermann_Br%C3%BCner Utolsó letöltés: 2025. 03. 30. 8:31)

Az IACA célja szinte azonos a korábban alakult fenti szervezetekével: a korrupció hatékony megelőzésének és leküzdésének támogatása különböző programok révén, mint például korrupcióellenes oktatás, szakmai képzés, kutatás és nemzetközi együttműködés. A határokon átnyúló hálózatépítést a posztgraduális programok is elősegítik, köztük a „Mester a Korrupcióellenes Tanulmányokban" (MACS) program. Ezt részidős online formában, két év alatt lehet elvégezni. A program angol nyelven zajlik, és évente 8 950 euró tandíjjal jár. Az IACA – ahogyan az elmúlt századokban az osztrák diplomataképzéseknél is szokás volt – korlátozott számú ösztöndíjat is kínál a legkevésbé fejlett országokból érkező, magasan képzett jelöltek számára. Ezek a személyes finanszírozások később csak a legritkább esetben jelennek meg az illetők szakmai önéletrajzában. Az intézet legnagyobb magánszervezeti szponzora a Siemens Integrity Initiative, amely 2021. júliusban 2,1 millió USD-t, 2020. februárban 1,5 millió USD-t, és 2014. decemberben 4,98 millió USD hozzájárulást folyósított. (Forrás: https://www.iaca.int/who-we-are/about-us/financing.html Utolsó letöltés: 2025. 03. 30. 9:20)

Tizenhét évvel a TI megalakulása után különbség, hogy 2010-ben az IACA már nyíltan vállalta a hálózatépítést és a platformszerepet:

„Fő küldetésünk, hogy korrupcióellenes oktatást és képzést biztosítsunk és segítsük minden ágazat szakembereit és gyakorlóit. Kutatási és platformokat biztosítunk a párbeszédhez és a hálózatépítéshez, amely a területi szakemberek összefogásával megalapozott, fenntartható stratégiák és irányelvek kidolgozását teszi lehetővé.

Holisztikus tanterveink a tudományágak széles skálájával foglalkoznak, és a világ különböző régióira vonatkoznak. Továbbá elősegítjük a korrupció

átfogó és pusztító természetének megértését, és így szélesebb körű kontextualizálásra szólítunk fel. Bátorítjuk minden ágazat társadalmi felelősségvállalását és az ezzel kapcsolatos szemléletváltást. Erősen elköteleztük magunkat a nemzetközi együttműködés, a közvetlen párbeszéd és a széles körű partnerségek mellett, amelyek a szakértelemcsere és a nagyobb szolidaritás eszközei a korrupció elleni küzdelemben.

Öregdiák hálózatunk biztosítja a tapasztalatok és legjobb gyakorlatok folyamatos megosztását, kölcsönös technikai segítségnyújtást és a legújabb know-how-t. Öregdiákjainkat nagyköveteknek és egy növekvő globális korrupcióellenes szövetségnek tekintjük." (Forrás: https://www.iaca.int/who-we-are/about-us/guiding-principles.html Utolsó letöltés: 2025. 03. 30. 8:02.)

A jelenlegi helyzet rámutat, hogy az eltelt évtizedek alatt sem a TI, sem a U4, sem az IACA nem tudott érdemi eredményt elérni a korrupciós fertőzöttség csökkentésében. Ma az Európai Unió legfelsőbb szintjén indulnak büntetőeljárások, míg az uniós ombudsman és az Uniós Számvevőszék folyamatosan kritizálja az átláthatatlan működést. A Bizottság elnöke az Uniós Ügyészséget azzal fenyegette meg, hogy kikapcsoltatja az Internetüket, ha nem változtatnak az Unió tisztulását elősegítő munkastílusukon. Hollandiában egy volt rendőri vezető szerint már drogállam alakult ki, amely befolyást szerzett a holland politikában, az igazságszolgáltatási szerveknél, és nem riad vissza újságírók vagy tanúk meggyilkolásától sem. Washingtonban dollármilliók kerültek a Clinton házaspár alapítványához, Biden elnök fia ukrán energetikai cégtől kapott megbízásokat, más ukrán oligarchák egyesült államokbeli és EU tagországok volt magas rangú tisztviselőit alkalmazzák sokszor túlárazott jutalékért. Az offshore területek átláthatósága továbbra is késik, a fejlődő országokkal kapcsolatos visszaélésekről a Panama Papers és a Luxleaks botrányokból kaphattunk megalapozott híreket. A központi kérdés, hogy ki ellenőrzi az ellenőrzőket. Eddig erre még a tudománynak sem sikerült megnyugtató válaszokat adnia. Brüsszel vonatkozásában a legtovább az európai tényfeltáró újságírás platformja, a Follow the Money (Witteman, 2024) jutott.

Amennyiben abból indulunk ki, hogy a TI az Egyesült Államok és a globális liberális gazdasági tényezők befolyásolása alatt áll, a valódi szándékok feltárása során célszerű az angolszász szuverenitásfogalmat alapul vennünk.

Ennek keretében hatalomról, hatalomgyakorlásról, és nem utolsó sorban befolyásról van szó. Ezt alapul véve, valamint figyelemmel a nemzetközi viszonyok hálózatosodására, megállapíthatjuk, hogy 1993-ban politikai/pénzügyi/gazdasági innovációval, egy újfajta platform jött létre. Ez a platform pedig – paradox módon – jórészt a gazdag országok finanszírozásában a következő kimutatható érdekek mentén jár el: a befolyása alá kerülő nemzetközi szervezetek és országok pénzügyi, emberi és természeti erőforrásainak elvonása, egyes nemzeti jogrendszerek gyengítése, a külföldi beruházóknak, privatizátoroknak való kiszolgáltatása, a közgondolkodás irányításával akár a teljes politikai hatalom – „megfelelően demokratikus" – pártokhoz történő koncentrálása. Ezeket a célokat pedig, bár az ENSZ Alapokmánya tiltja a más országok belügyeibe való beavatkozást, már jól ismerjük a történelemből.

Ha azt elemezzük, hogy – legalábbis a többség számára – miért kudarcos a Transparency International harminckét éve, pontosabban hogyan is alakult ki a magánoligarchák, transznacionális cégek és egyes gazdag országok közös platformja, meg kell vizsgálnunk az alapokat. Ez a kiindulási alap pedig a korrupció fogalmának elemzése. Az ENSZ korrupcióellenes egyezménye ugyanis nem tartalmaz definíciót.

A Transparency International korrupciófogalmának kritikája

„A korrupciót úgy határozzuk meg, mint a rábízott hatalommal való visszaélést személyes haszonszerzés céljából (abuse of entrusted power for personal gain). A korrupció aláássa a bizalmat, gyengíti a demokráciát, akadályozza a gazdasági fejlődést, és tovább súlyosbítja az egyenlőtlenséget, a szegénységet, a társadalmi megosztottságot és a környezeti válságot. A korrupció leleplezése és a korruptak felelősségre vonása csak akkor lehetséges, ha megértjük a korrupció működését és az azt lehetővé tevő rendszereket. A korrupció számos formát ölthet, és olyan magatartásokat foglalhat magában, mint például: a köztisztviselők pénzt vagy szívességet kérnek vagy fogadnak el a szolgáltatásaikért cserébe, a politikusok visszaélnek a közpénzekkel, vagy közmunkát vagy közbeszerzést adnak szponzoraiknak, barátaiknak és családtagjaiknak. Korrupció bárhol előfordulhat: az üzleti életben, a kormányzatban, a bíróságokon, a médiában és a civil társadalomban, valamint az egészségügytől az oktatáson át az infrastruktúráig és a sportig minden ágazatban. A korrupció bárkit érinthet: politikusokat, kormánytisztviselőket, közalkalmazottakat, üzletembereket vagy a nyilvánosság tagjait. A korrupció az árnyékban zajlik, gyakran olyan hivatásos segítők, mint a bankárok, ügyvédek, könyvelők és ingatlanügynökök, átláthatatlan pénzügyi rendszerek és névtelen fedőcégek segítségével, amelyek lehetővé teszik a korrupciós rendszerek virágzását, valamint a korruptak számára, hogy tisztára mossák és elrejtsék tiltott vagyonukat. A korrupció alkalmazkodik a különböző kontextusokhoz és változó körülményekhez. A szabályok, a jogszabályok, sőt a technológia változásaira reagálva is fejlődhet." (Forrás: https://www.transparency.org/en/what-is-corruption Utolsó letöltés: 2025. 03. 30. 13:46)

Hogyan lehetséges, hogy az 1993 óta tevékenykedő Transparency International, amelynek éves költségvetése 22 millió euró, mégsem tudott tényleges eredményt elérni a korrupció visszaszorítása terén?

Honlapjukon számtalan tevékenységet, együttműködést, programot tüntetnek fel, jelenleg több mint 100 országban rendelkeznek szervezettel. Tény, hogy a korábban a bipoláris világrendben háttérbe szorított korrupciós témát az elsők között vetették fel. Ennek megfelelően versenyelőnyt élveztek minden más kezdeményezéssel szemben. Saját eredményként tüntetik fel az ENSZ korrupcióellenes egyezményét és számtalan nemzetközi együttműködést például az OECD, vagy a G20-ak keretében. Ha elemezzük a tényleges hatásokat, globális szinten nem látunk mást, csak a korrupció egyre burjánzó hálózatait.

De nézzük meg a kezdeteket. A világbank volt alkalmazottja, Peter Eigen hozta létre nyugat Berlinben a Transparency Internationalt 9 együttműködő partnerrel. Az indító konferenciáról fénykép is készült, amelyen több mint 30 személy látható. A jelenlegi honlapjukon nem tüntetik fel, hogy kik is voltak a tényleges alapítók.

Ami kevéssé dokumentált a megalakulással kapcsolatban, az a brit közreműködés. Jeremy Pope új-zélandi jogász dolgozta ki azt a koncepciót, amely alapján a britek az egész világon dominanciájuk alá vonták a korrupció témakörét. Pope Forráskönyve (Sourcebook) adta az alapot, amelyet ő Londonban a Commonwealth Office-ban fejlesztett tovább. Néhány évvel később Nagy-Britannia tevékenyen részt vett egy másik civil szerveződés létrehozásában is, teljesen azonos témában. A Norvégiában létrejött, és a döntően észak-európai államokat tömörítő U4 elnevezésű szervezet, valamint a Transparency International közötti különbség – ugyanúgy, ahogyan a TIMTE és a TIHUN közötti különbség – a nyitottságban manifesztálódik. A TI nyitott, sőt magába olvasztja a világ összes országának tagozatait, míg a Norvégiában létrehozott TNGO jelenleg is zártan működik, így más funkciók ellátására alkalmas.

A Transparency International saját eredményének tudja be a korrupciós érzékelési index (Corruption Perception Index – CPI) kidolgozását és évenkénti publikálását. Valójában ennek az indexnek a szakmai alapjai elégtelenek, ugyanúgy, ahogyan a tizennyolcadik század végén a nyugat európai gondolkodók a saját országukat állították be modernnek, korrupciómentesnek, míg a fejletlen – egyébként gyarmati sorba vetett – barbár népeket és országokat jelölték meg korruptnak. A valóság ezzel szemben a Pope-féle Forrás-

könyvben van leírva, mely szerint számtalan afrikai és ázsiai országban ismeretlen volt a korrupció, mindaddig, amíg meg nem jelentek a nyugat-európai gyarmatosítók. Alig néhány évtized múlva az Európa-központú gondolkodás már ezt tagadja, és sajtója folyamatosan elhallgatja az igazságot. Ennek eklatáns példája a TI érzékelési indexe, amelyben a nyugat európai országok vannak korrupciómentesnek feltüntetve, és a gyarmati sorból a 2. világháború után önállóvá vált országok vannak korruptnak beállítva. A módszertani nacionalizmus meghaladására irányuló felhívásokra válaszolva a *Korrupció, birodalom és gyarmatosítás a modern korban* című könyv az első, amely a modern világban a korrupció és a birodalmi uralom közötti kapcsolatokat vizsgálta. Mindezt tette négy különböző gyarmatosító országban (Nagy-Britannia, Spanyolország, Hollandia és Franciaország) és azok ázsiai, karibi, latin-amerikai és afrikai birtokain. (Kroeze, 2021)

A TI első konferenciáján készült fényképen látható, hogy magyar részről csak egy politikus volt jelen, a liberális Szabad Demokraták Szövetségének egyik vezetője, Hack Péter országgyűlési képviselő. Adatok vannak arra, hogy Magyarországon olyan állami szervek, mint az adóhatóság, a bíróságok, az állami számvevőszék, csak évekkel később, egy hazai konferencia keretében vetették fel a korrupció témakörével foglalkozó együttműködés szükségességét. Kérdés, hogy ez a késlekedés kinek állt érdekében.

A korrupciót a **Transparency International** úgy definiálja (egyébként a norvég U4 is), mint a 'rábízott hatalommal való visszaélést magánérdek céljából'. Álláspontom szerint ez az elavult fogalomhasználat adja az egyik magyarázatot arra, hogy az eltelt harminckét évben miért nem csökkent a világon a korrupció által okozott károk mértéke.

A **„rábízott hatalom"** forgalomba való beemelése nemcsak azért kétséges, mert maga a hatalom fogalma is rendkívül képlékeny. A TI soha nem elemezte, illetve nem mutatta ki, hogy milyen hatalomfogalomra alapozza tevékenységét. Az, hogy rábízott hatalomról szól, kizárja mindazokat, akik még azelőtt lesznek korruptak, mielőtt hatalomhoz jutnának. Ugyancsak kizárja az elemzésekből ugyanúgy, mint a korrupció elleni fellépés lehetőségéből a hatalomgyakorlás során a döntéselőkészítést végző személyeket, szakembereket, ügyvédi és tanácsadó irodákat, tudósokat és igazságszolgáltatási szakértőket, pedig ezek szerepét még a TI honlapja is taglalja. Az eltelt

30 év alatt sem merült fel annak vizsgálata, hogy a rábízott hatalommal rendelkezők hogyan tudnak védekezni a döntésüket illegális módon befolyásolni igyekvőkkel szemben, nem szólva a szándékos félrevezetés esetéről. Jelen tanulmány elemezni fogja az Egyesült Államokban kialakult lobbirendszert, amely a tengerentúlon átláthatóságot kíván biztosítani az ilyenfajta befolyások esetén. Kitérek az Európai Unióban formailag meglévő átláthatósági nyilvántartásra, és bemutatom a két rendszer közötti alapvető különbséget. Az Egyesült Államokon kívül számos ország vezetett be előremutató lobbiszabályokat, bár a legtöbb esetben ezek érvényesítése, ellenőrzése jelentős kívánnivalót hagy maga után. A TI időnként – hatékony fellépés nélkül – felhívja a figyelmet ezen hiátusra, majd évekig nem történik a részéről utánkövetés.

A „rábízott hatalom" kategóriájának a korrupció fogalmába való beemelése tehát elvileg zárja ki a hatalom megszerzése előtti időszak történéseit, ugyanúgy, mint a bűnrészességet, ideértve a felbujtást és a bűnsegélyt is. Megvesztegetés esetében a kísérletet és a megvesztegetésre irányuló bűnszövetséget sem kezeli megfelelően.

Egy esetben a TI mégis kénytelen túllépni a saját fogalmán, amikor nem tudott kitérni a hatalom megszerzéséhez vezető úton alkalmazott korrupciós jelenségek elől. Végül az eltelt évtizedek alatt számos felhívást, elemzést tett közzé a politikai korrupció mibenlétéről, de hatékony fellépést ellene soha nem tett. Nem kellett volna mást tenniük, mint az évszázaddal korábbi brit szabályozást alapul venniük. Így fordulhat elő, hogy manapság olyan hatástalan a demokratikus viszonyokat alapjaiban támadó politikai korrupció elleni fellépés.

A TI korrupció fogalmának második problémás eleme a „**visszaélés**" kifejezés. Ennek még általánosan elfogadott taxatív felsorolását sem igen lehet megtalálni. Mind a norvég U4, mind a TI honlapján találunk arra anyagot, hogy mire is gondolnak, pontosabban mit is sugallnak a globális közönségnek. Mindkettőnél történik egy felsorolás, mely szerint a klientizmus, a patronázs és a megvesztegetés tekinthetők a fő visszaéléseknek. Már az U4-alaptanfolyamon is hangsúlyozzák ugyanakkor, hogy a rokonoknak, ismerősöknek juttatott közbeszerzési szerződések nem feltétlenül jelentenek korrupciót. E felfogás szerint, ha átlátható módon történt a köz-

beszerzés lebonyolítása, amennyiben alacsonyabb áron vállalja a családtag az adott feladat elvégzését, ez a szerződés akár nemcsak hogy megfelelhet a vonatkozó nemzeti jogszabályoknak, de a közjót is szolgálhatja. A korrupció tipikus formái közé tartoznak:

- **Vesztegetés:** Pénz, ajándék vagy más előny adása vagy elfogadása, hogy valamilyen jogellenes vagy etikátlan döntést hozzanak.
- **Hivatali visszaélés:** A hatalom birtoklásával való visszaélés, például egy hivatalnok, aki saját vagy családja érdekeit előnyben részesíti a munkahelyi döntéseiben.
- **Nepotizmus:** Családtagok vagy közeli ismerősök előnyben részesítése, például állami pozíciók vagy szerződések odaítélésében.
- **Pártállami vagy politikai korrupció:** Politikai döntéshozók, akik saját politikai érdekeik érdekében manipulálnak a közpénzekkel vagy közszolgáltatásokkal.

Problémás a „**magánérdek**”-nek, mint célzatnak a TI és a U4 korrupciófogalmába való beemelése is. A demokratikus rendszerek alapja a népképviseleten alapuló hatalomgyakorlás, amely révén a választók által felhatalmazott képviselők, a parlamenteken keresztül gyakorolják a törvényalkotási hatalmukat. Ezen képviselőkön keresztül ellenőrzik a végrehajtó hatalmat, az adott kormányokat is. Természetesen a demokratikus politikai berendezkedésnek számos válfaja létezik, azonban a legdemokratikusabb választási rendszerben sem lehet ab ovo kizárni a magánérdeket, a személyes ambíciót. Még erősebben igaz ez a kapitalista gazdasági és pénzügyi rendszer általános működésére, hiszen a modernizáció, az innováció és a társadalom működésének biztosítása nem kizárólag állami tulajdonú vállalkozásokon keresztül történik, hanem elsősorban a magántulajdon, és ezzel a magánérdekek alapján. A korrupció fogalmából már rég el kellett volna távolítani a magánérdek tiltásával összefüggő megfogalmazást. Helyette akár az ókori tudósok által már elemzett és az évszázadok által kidolgozott „**közjó**” kifejezést lehetne használni, vagy másik lehetőség a nemzetközi egyezményekben már elfogadott „**jogtalan előny**” kifejezés használata lenne. Sajnos az effajta tudományos alaposságú gondolkodásmód távol áll a TI vezetőségétől.

A TI korrupciófogalmában tisztázatlan a különböző jogrendszerekben különbözőképpen használatos aktív és a passzív vesztegető szerepe is. Mivel a jogi meghatározások és büntetések ezekben az esetekben is különböznek, ezért fontos lenne már a fogalomnál figyelembe venni a konkrét jogrendszer sajátosságait, ahogyan teszi ezt a következőkben idézett nemzetközi egyezmény.

Az aktív vesztegető az a személy, aki pénzt, ajándékot vagy egyéb előnyöket kínál, ad vagy ígér egy közszolgálati vagy magánszemélynek annak érdekében, hogy jogellenes vagy etikátlan cselekedetet hajtson végre. Az aktív vesztegetés tehát a vesztegetés elkövetője, aki maga kezdeményezi a vesztegetést, és olyan előnyöket kínál, amelyek célja valamilyen visszaélés vagy törvényellenes előny megszerzése.

A passzív vesztegető az a személy, aki elfogadja vagy hajlandó elfogadni a vesztegetést, tehát ő az, aki a pénzt, ajándékot vagy más előnyöket befogadja azért, hogy jogellenes vagy etikátlan cselekedeteket hajtson végre, például döntéseket hozzon, intézkedéseket tegyen, vagy más módon befolyásolja a dolgokat az őt vesztegető személy érdekében. A passzív vesztegetés esetén tehát az illető a vesztegetés „célpontja", aki enged az ajánlatnak és közreműködik a törvényellenes vagy etikátlan cselekedetben.

A passzív és aktív vesztegetés fogalma általában jelen van a legtöbb jogrendszerben, de nem minden országban és jogrendszerben ugyanolyan módon van meghatározva. A vesztegetésre vonatkozó törvények és szabályozások különbözhetnek attól függően, hogy egy adott ország milyen jogi hagyományokkal rendelkezik, milyen politikai és gazdasági környezetben működik, illetve milyen társadalmi normákat követ.

A legfontosabb különbségek, amik befolyásolhatják a vesztegetés jogi kezelését:

1. **Jogi fogalmak és meghatározások:** Néhány jogrendszerben a vesztegetés különböző formái (pl. aktív és passzív vesztegetés) kifejezetten és külön szabályozottak, míg másokban a jogi kifejezések és a fogalmak lehet, hogy nem ennyire specifikusak. Egyes országokban a „passzív vesztegető" kifejezést nem használják, hanem egyszerűen a „vesztegetés elfogadása" vagy „hivatali vesztegetés" fogalmával írják le.

2. **Büntetések:** Az aktív és passzív vesztegetésre vonatkozó büntetések országonként eltérőek lehetnek. Egyes jogrendszerek szigorúan büntetik mindkét fél szerepét (vesztegetőt és vesztegetettet), míg mások inkább a vesztegető személyt tartják felelősnek. Vannak olyan országok is, ahol a vesztegetés elfogadása enyhébb büntetést von maga után, míg más országokban mindkét fél számára súlyos következményekkel járhat.
3. **Különböző típusú vesztegetések:** Egyes jogrendszerekben különbséget tesznek a közszolgáltatásért történő vesztegetés és a magánszemélyek közötti vesztegetés között. Az ilyen különbségtétel gyakran befolyásolja, hogyan értelmezik és büntetik a passzív és aktív vesztegetést.
4. **Korrupcióval kapcsolatos törvények:** A vesztegetés gyakran szoros kapcsolatban áll a korrupcióval, így az országok korrupcióellenes törvényei és politikái is befolyásolják, hogy miként kezelik az aktív és passzív vesztegetést. A korrupcióellenes törvények célja, hogy minimalizálják a vesztegetés előfordulását a közszolgáltatásokban és más érzékeny területeken.

Mivel a korrupció fogalma általában a hatalommal való visszaélésre utal, így alkalmas a szuverenitás fogalomkörében való elemzésre. A korrupció általában olyan magatartásformákra vonatkozik, amelyek megszegik a társadalmi vagy jogi normákat, és amelyek célja a hatalom vagy a közvagyon manipulálása saját vagy mások érdekeinek előmozdítása érdekében.

A korrupció általában súlyosan károsítja a közszolgáltatásokat, aláássa a társadalom bizalmát az intézményekben, és akadályozza a gazdasági és társadalmi fejlődést. A korrupció ellen küzdő törvények és nemzetközi egyezmények (pl. az OECD, az ENSZ Korrupcióellenes Egyezményei) célja, hogy csökkentsék ennek előfordulását és megakadályozzák azokat az eljárásokat, amelyek a társadalom érdekeit veszélyeztetik.

A sort az 1997. november 21-én a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezetben (**OECD**) elfogadott konvenció nyitotta, amely 1999. február 15-én lépett hatályba és amelynek a megerősítő okiratát Magyarország 1998. december 4-én helyezte letétbe. A külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni küzdelemről szóló Egyezményt a 2000. évi XXXVII. törvény hirdette ki, amely szöveg konkrét definíciókat tartalmazott:

Magyarország vállalta, hogy megteszi azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a saját jogában bűncselekménynek minősüljön – szándékos elkövetés esetén – külföldi hivatalos személynek a maga vagy harmadik személy számára – közvetlenül vagy közvetítők útján – bármely személy által bármilyen jogtalan pénzbeli vagy egyéb előny felajánlása, ígérete vagy adása azért, hogy a hivatalos személy hivatali kötelezettségei gyakorlásával kapcsolatban valamit megtegyen vagy attól tartózkodjon azért, hogy a nemzetközi kereskedelem valamilyen üzlet vagy más, őt meg nem illető előny megszerzése vagy megtartása lehetővé váljék.

Büntetni rendeli a bűnrészességet, ideértve a felbujtást és a bűnsegélyt is. A külföldi hivatalos személyek megvesztegetése esetében a kísérletet és a megvesztegetésre irányuló bűnszövetséget olyan mértékben kell bűncselekménnyé nyilvánítani, amilyen mértékben a hazai hivatalos személyek megvesztegetése esetében az.

Az Egyezmény alkalmazásában:

a) „külföldi hivatalos személy" a jogalkotási, közigazgatási vagy igazságszolgáltatási tisztséget viselő, akár kijelölt akár választott személy egy külföldi országban; külföldi országban közhatalmi tisztséget ellátó személy, ideértve a köztestületben vagy az állami vagy önkormányzati vállalkozásban tevékenykedő személyt; valamint a közcélú nemzetközi szervezetek tisztviselői, illetve ügynökei;
b) „külföldi ország" magában foglalja a kormányzat minden szintjét és szervezeti egységét az országostól a helyi szintig;
c) „a hivatali kötelesség gyakorlása tekintetében a tevés, illetve nem tevés" magában foglalja a hivatalos személy tisztségének bármilyen felhasználását, tekintet nélkül arra, hogy hivatali hatáskörén belül vagy azon kívül jár el.

Az Egyezmény, több más szabály mellett, külföldi hivatalos személy megvesztegetése esetén külön előírta – az Egyesült Államokhoz hasonlóan – a jogi személyek felelőssége esetében a büntetőjogi szabályozást.

(Forrás: https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0293. Utolsó letöltés: 2025. 04. 19.14:33)

Két évvel később Magyarországon a 2002. évi XLIX. törvény hirdette ki, így tette a magyar jogrendszer részévé, az **Európa Tanács** Strasbourgban, 1999. január 27-én kelt Korrupcióról szóló Büntetőjogi Egyezményét. Ebben nem találunk korrupciófogalmat. A 2004. évi L. törvénnyel kihirdetett Korrupcióról szóló Polgári Jogi Egyezményt az Európa Tanács Strasbourgban, 1999. november 4-én fogadta el. Ennek 2. cikke adja azt a korrupciófogalmat, amelyet a TI-nek is alkalmaznia kellene, hogy tevékenysége hatékonyabb legyen. Ezen Egyezmény vonatkozásában a „korrupció" megvesztegetés, egyéb jogtalan előny, illetve kilátásba helyezett megvesztegetés, egyéb jogtalan előny közvetlen vagy közvetett kérése, felajánlása, adása vagy elfogadása, amely a megvesztegetés, egyéb jogtalan előny, illetve kilátásba helyezett megvesztegetés, egyéb jogtalan előny elfogadójától elvárt kötelesség vagy magatartás megfelelő teljesítését akadályozza.

A 2005. évi CXXXIV. törvénnyel kihirdetett **ENSZ** Korrupció elleni Egyezményt Meridában, 2003. december 10-én bocsátották aláírásra. Ebben a nemzeti szinten meghozandó intézkedések között szerepelnek az alábbiak:

„2. Cikk

Hazai köztisztviselők aktív vesztegetése

Mindegyik Szerződő Fél megteszi azokat a jogalkotási és egyéb intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy – belső jogával összhangban – bűncselekménynek minősüljön köztisztviselője vagy más részére szándékosan, közvetlenül vagy közvetve történő bármilyen jogtalan előny ígérete, felajánlása vagy nyújtása annak érdekében, hogy a köztisztviselő hatásköre gyakorlása során intézkedést tegyen vagy ne tegyen.

3. Cikk

Hazai köztisztviselők passzív vesztegetése

Mindegyik Szerződő Fél megteszi azokat a jogalkotási és egyéb intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy – belső jogával összhangban – bűncselekménynek minősüljön, amennyiben azt szándékosan követik el, ha köztisztviselője közvetlenül vagy közvetve, maga vagy más részére jogtalan előnyt kér vagy fogad el, vagy ilyen előny ígéretét vagy felajánlását elfogadja annak érdekében, hogy hatásköre gyakorlása során intézkedést tegyen vagy ne tegyen."

A köztisztviselőkre való szűkítés az Egyesült Államok jogrendszerére jellemző.

A Magyarország ellen használt korrupciókritika

A Magyarország ellen jelenleg használt korrupciókritika kevés figyelmet fordít a korrupció és a korrupcióellenes politikák időbeli és térbeli változásai közötti kapcsolatra. Ez a tudományos hiányosság jellemző a TI által folytatott tevékenységekre is.

„Egy ilyen történeti megközelítés segíthetne megmagyarázni a múltban bekövetkezett változások főbb mozzanatait, valamint a konkrét korrupcióellenes politikák sikerének és kudarcának okait, illetve azok kapcsolatát egy ország (saját magáról vagy kívülről kialakított) több vagy kevesebb korrupcióról alkotott képével." (Kroeze et al., 2017)

„Kelet Európa országaiban például 1990 után azzal a következménnyel járt a korrupciókritika előtérbe helyezése, hogy a szükségesnél jóval kevesebb szó esett a különböző programokról és a gazdaságpolitikai hibákról. Ehelyett differenciálatlan kritika fogalmazódott meg a politikai és a gazdasági elittel szemben, ennek következtében pedig sokan kiábrándultak a politikából, és visszahúzódtak a magánéletbe – legalábbis ezt a diagnózist fogalmazta meg a fentebb már említett politológus Ivan Krastev." (Engels, 2016, 373. p.) A TI korrupciókritikája helytelen: hézagos és főként a mikropolitika ellen irányul. Holott „a mikropolitika nem azonos a korrupcióval." (Engels, 2016. 359. p.)

A Szuverenitásvédelmi Hivatal 2024-es jelentésében kimutatta, hogy a Magyarországot lejárató TIHUN „fő fegyvere a berlini központban készülő korrupcióérzékelési index, amelyet a TI-t finanszírozó és/vagy vele együttműködő szervezetek, illetve maga a TI is képes érdekei szerint manipulálni. A jelentés rámutat, hogy a korrupcióérzékelési index és annak felhasználása a dezinformáció minden formai kellékével bír, dezinformációnak tekinthető, mivel alkalmas arra, hogy valótlan állításokat igaznak tüntessen fel. A jelentés bizonyítja, hogy a TI által évente közreadott korrupcióérzékelési index módszertana manipulatív, valamint azt is, hogy ez a módszertan

a korrupcióérzékelési indexet alkalmassá teszi arra, hogy országok nemzetközi megítélését befolyásolják vele. A TIM ennek a tudományosnak álcázott felmérésnek a kommunikációjával próbálja Magyarországot és a magyar államigazgatási szerveket rossz színben feltüntetni. A szervezet az Európai Bizottságnak készített, dezinformációt tartalmazó – részinformációkra, sejtésekre és híresztelésekre, jobb esetben médiabeszámolókra alapozott – árnyékjelentéseivel valódi politikai, gazdasági és társadalmi károkat okoz Magyarországnak.

A TIM az állami és társadalmi döntéshozatali folyamatok befolyásolására irányuló dezinformációs kampányt folytat azokkal az úgynevezett árnyékjelentésekkel, amelyeket évente az Európai Bizottság rendelkezésére bocsát. Az árnyékjelentések elkészítésének módszertana a magyar társadalom előtt rejtve marad, miközben az arra épülő dezinformációs kampány Magyarország politikai és gazdasági érdekérvényesítő képességének korlátozására tesz kísérletet a nemzetközi térben. A TIM jogállamisági jelentésekhez mellékelt árnyékjelentései továbbá alkalmasak arra, hogy a belföldi demokratikus versenyt is befolyásolják."

A CPI eredeti módszertanának megalkotója, dr. Johann Graf Lambsdorff többször figyelmeztetett: a korrupcióval kapcsolatos percepciót nem szabad összekeverni a valósággal. Lambsdorff az egyes országok CPI-jének historikus összevetését problematikusnak tartotta arra hivatkozva, hogy (1) az aggregálásba bevont adatszolgáltatók köre, illetve az adatgyűjtés módszertana évről évre változik, ez pedig a CPI-ben is eltéréseket okozhat; (2) az index egy pillanatképet ad a megkérdezettek benyomásairól, amiből problematikus trendekre következtetni. Fontos rögzíteni azt is, hogy a legapróbb módszertani módosítás is óriási változást eredményezhet az értékelésben és a rangsorban, ami az indexet manipulatívvá teszi. Dr. Johann Graf Lambsdorff 2008-ban megtagadta az általa megalkotott index további hitelesítését, egyúttal feladta a TI-nél addig betöltött senior research consultant pozícióját. A passaui kutató azt írta: a szervezet munkatársai most egy új, a régihez hasonló módszertant akarnak majd alkotni, hogy tovább vigyék a terméket, bár ehhez nincs megfelelő tapasztalatuk. A 2009-es indexet már házon belül készítette el a TI. Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja 2012-ben hitelesítette a CPI régi-új módszertanát. Azóta még egyszer, 2018-ban adtak

ki módszertani értékelést, amelyben kijelentették: a CPI megbízhatóbb eredményt mutat, mint önmagában bármelyik általa felhasznált adatforrás."

(Szuverenitásvédelmi Hivatal, 2024. A Transparency International Magyarország tevékenységének hatása a magyar szuverenitásra 2024. október 14. Iktatószám: SZH-0352/2024, https://szuverenitasvedelmihivatal.hu/dokumentumok/A-Transparency-International-Magyarorszag-tevekenysegenek-hatasa-a-magyar-szuverenitasra.pdf Utolsó letöltés: 2025. 04. 08. 0:16)

2025-ben a kormányközeli Nézőpont Intézet sajtótájékoztató keretein belül ismertette a korrupciós érzékelési indexről (CPI) szóló elemzését. A tanulmány legfontosabb megállapításai: „A CPI rendszeres hivatkozási alapja a médiának, azon keresztül pedig gazdasági és politikai döntéseknek is. Az országok korrupció érzékelési rangsora tudományosnak beállított bizonyítékként járult hozzá többek között a Magyarországot elítélő európai parlamenti jelentésekhez, amelyekre rendszeresen hivatkozva az Európai Parlament baloldali többsége korlátozná hazánkat tagállami jogai gyakorlásában. Pár hete az Amerikai Egyesült Államok demokrata adminisztrációja is a Transparency pontszámaira hivatkozott, amikor a Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető miniszter elleni szankciót indokolta.

A Transparency Korrupcióérzékelési Indexe mögött semmilyen önálló vizsgálat nem áll, az kizárólag más elfogult tanulmányok másodelemzésén alapul. A CPI elsősorban a közvélemény manipulálását szolgáló, homályos módszertannal rendelkező politikai termék, amelyre alapozva semmilyen következtetés nem vonható le az egyes országok korrupciós helyzetére vonatkozóan.

A Nézőpont Intézet elemzésének legfontosabb megállapításai:

1. **„A Korrupció Érzékelési Index nem a Transparency saját felmérése**: bár a korrupciós rangsor kapcsán a média gyakran a Transparency felmérésére hivatkozik, valójában tizenhárom másik index kimazsolázott részeredményeit összesíti, amelyek egyébként az országok eltérő körét, eltérő célokkal, és a korrupciót is csak érintőlegesen, azt is eltérő értelmezéssel vizsgálják.
2. **A Korrupció Érzékelési Indexnek semmi köze a korrupció mértékéhez**: a Transparency és a közleményeit kritikátlanul átvevő média is valótlanul állítja, hogy az index a korrupciót méri. Valójában gondosan

kiválogatott személyek véleményén alapuló pontszámok alapján készül az országok rangsora.

3. **Egy szűkkörű, elfogult szakértői zsűri ítéli meg az országokat**: az úgynevezett „Magyarország-szakértők" ugyanazon baloldali szakértői véleményhegemóniához tartozó személyek, akik nemcsak egyirányban elfogultak, de adott esetben nem is a korrupcióval kapcsolatos tudományterület szakértői.
4. **A Transparency és adatdonor indexei körbehivatkozzák egymást**: a World Justice Project Rule of Law Indexe és a Freedom House is a Transparency-re mutat hivatkozási alapként korrupcióval kapcsolatos pontszáma meghatározásakor, melyet végül ismét felhasznál a Transparency.
5. **Országonként különböző és eltérő számú indexet vesznek figyelembe**: 10-nél több index egyik ország esetében sem szolgáltat részpontszámokat, 13 ország esetében viszont csak 3 részpontszámból tudtak a rangsorhoz pontszámot előállítani. Az adatforrások eltérő száma miatt különböző súllyal esnek számításba az egy-egy szervezettől átvett értékelések.
6. **Az éves index országonként eltérő éveket vesz alapul:** bár az éves rangsor éves korrupciós szintről számol be, a 2023-as rangsor alapjául szolgáló személyes vélemények valójában a 2019 és 2023 közötti időszakra vonatkozóan fogalmazódtak meg.
7. **A Transparency szerint legkevésbé korrupt országok a Transparency fő finanszírozói:** a Transparencyt finanszírozó, liberális vezetésű országok rendre kiválóan szerepelnek a szervezet rangsorán, annak ellenére, hogy azok hangosak a valódi állami korrupciós ügyektől. Ez az ellentmondásos helyzet felveti a maffiában jellemző „védelmi pénz" szedésének látszatát.
8. **Magyarország valójában az EU 27 tagállama közül a 7. legkevésbé korrupt – az EU hivatalos felmérése szerint.** Az Eurobarometer felmérése alapján hazánkban az EU-átlagnál jobb a kormány korrupció elleni küzdelmének megítélése (HU: 37 százalék, EU: 30 százalék), amely az EU-rangsorban a hetedik legjobb eredmény." (Nézőpont Intézet, 2025. Sajtóközlemény: HITELTELEN A TRANSPARENCY KORRUPCIÓS INDEXE. 2025.01.15. https://nezopont.hu/hu/tevekenysegeink/sajtokozlemenyek/nezopont-intezet-kozlemeny-hiteltelen-a-transparency-korrupcios-indexe Utolsó letöltés: 2025. 04. 08. 0:45)

Mindezek alapján a Nézőpont Intézet felszólította a közélet minden magyar és külföldi szereplőjét, hogy a továbbiakban tartózkodjon a TI Korrupcióérzékelési Indexére való hivatkozástól, s az egész politikai termék komolyan vételétől. Indokoltnak tartották továbbá, hogy az Európai Bizottság vonja vissza Magyarországra vonatkozó minősítéseit, amelyben a Korrupcióérzékelési Indexet megbízható adatforrásnak használta.

Egy, a magyar szuverenitást alapjaiban veszélyeztető magatartás esetében ez a hozzáállás naivitásnak tűnik. Ráadásul ezt – az egyébként megalapozott – tanulmányt egy kormányközeli, anyagilag nem független kutatóintézet tette közzé, amelynek hatása nem mérhető a TI globális hatásához.

Válaszként a TIHUN közreműködésével a TI Nemzetközi Titkárság hamarosan ismét megjelentette az éves érzékelési indexet, amelynek segítségével a nemzetközi sajtó Magyarországot ismét a legkorruptabb EU-s országként tüntette fel.

Történelmi tény, hogy a brit Pope és a német Eigen között jelentős véleménykülönbség alakult ki ugyanúgy, ahogy később a TI stratégiájával kapcsolatban a német Hansjoerg Elshorst és Peter Eigen között. Úgy tűnik, hogy általában a látható és a láthatatlan politikai szempontok győzedelmeskedtek a szakmai szempontok felett. Ellensúlyozandó a szigorú egyesült államokbeli és a még szigorúbb brit korrupcióellenes szabályokat, a TI maga is része lett a nemzetközi befolyásolási hálózatnak. Ez a megállapítás még akkor is megalapozott, ha egyes konkrét programjai, egyes felvetései helyesek és – megvalósulásuk esetén – a nemzetközi közjót szolgálják. Mindezek a tevékenységek csak annak az elfedésére alkalmasak, hogy tevékenysége kifejezetten akadályozza a nemzetközi korrupció elleni hatékony fellépést, helyette transznacionális hálózatot és beavatkozási platformot ajánl a finanszírozóknak. „A TI működéséhez szükséges forrásokat az első két évben szinte kizárólag egy, a német szövetségi kormányzat és a szövetségi tartományok költségvetéséből támogatott alapítványtól, a Deutsche Stiftung für Internationale Entwicklungtól kapta. A donorok között azóta is megtalálhatók a német kormányzati intézmények, mint például a szövetségi Külügyminisztérium (Auswärtiges Amt), a Szövetségi Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Minisztérium (BMZ), valamint a Német Fejlesztési Ügynökség (GIZ). A német szövetségi kormányzat az utóbbi évtizedben

ezeken keresztül több mint 18,5 millió eurót juttatott a TI-nek. Németország mellett Ausztrália (csaknem 15 millió euróval), Kanada (több mint 13,5 millió euróval), Svédország (13 millió euróval), Svájc (mintegy 5 millió euróval), Hollandia (1,5 millió euróval), Belgium (csaknem 180 ezer euróval) és Norvégia (100 ezer euróval) külügyminisztériumain, nagykövetségein, illetve más kormányzati ügynökségein keresztül. Az Egyesült Királyság (50 ezer euróval) látszólag csekély szerepet játszik, de a Brit Birodalom alapján szerveződő, 56 országot tömörítő önkéntes politikai társulás, a Nemzetközösség (Commonwealth) együttes támogatása már kiemelkedő. A nyugati országok összesen a TI finanszírozásának csaknem felét adják ma is. Kiemelt kormányzati támogatói között van a kezdetektől az Egyesült Államok Külügyminisztériuma is, amely csak 2014 és 2023 között több mint 9 millió eurót juttatott a szervezet berlini központjának. A TI forrásainak több mint fele tehát kormányzati szervezetektől származik. Az amerikai kormányzattal együtt mozgó Soros György alapítványától, az Open Society Foundationstől 7 millió eurónál is többet kapott a globális hálózat az utóbbi tíz évben. A TI legbőkezűbb támogatója mégis az Európai Bizottság volt, amely több mint 44 millió euróval járult hozzá a szervezet célkitűzéseinek megvalósításához 2014 és 2023 között." (Szuverenitásvédelmi Hivatal, 2024. 10–11. p.) Ezek az adatok megkérdőjelezik, hogy a TI megfelel-e az Európai Unió nem kormányzati szervezet (NGO) besorolásának. A szürke zónát Brüsszelben is növeli ezen fogalmak homályban tartása, vagy éppen a különböző belső szervezetek általi különböző megfogalmazása. (Forrás: Európai Számvevőszék, 2025. Külön jelentés 11/2025: A nem kormányzati szervezeteknek nyújtott uniós támogatás átláthatósága. https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2025-11/SR-2025-11_HU.pdf. Utolsó letöltés: 2025. 04. 09. 0:44)

A TI eredménytelenségét egyik alapítójának és vezetőjének Frank Voglnak a 2022-ben megjelent könyve bizonyítja a leginkább: „most már tényleg kellene tenni valamit a korrupciót támogató és lehetővé tévő banki vezetők ellen, hiszen tevékenységükkel alapjaiban ássák alá a nyugati demokráciákat." (Vogl, 2022) Az alapító elkésett korrupciókritikai megállapításait úgy tette meg, mintha nem ő lenne egyik fő felelőse a TI kudarcának. Magyarországon a Geopolitikai Tanács már kilenc évvel korábban

tudományos esszében hívta fel a figyelmet a nemzetközi hálózatok, valamint a pénzügyi közvetítők negatív szerepére. (Pintér, 2013)

Szervezett bűnözésről és korrupcióról szóló jelentéstételi projekt (Organized Crime and Corruption Reporting Project – OCCRP) 2025. április 3-i rendezvényén a jelenleg is működő, kiterjedt pénzügyi csalóhálózatokról számoltak be. A tényfeltáró újságírók és szerkesztők bemutatták, hogyan működik a korrupció, hogyan áramlanak dollár- és eurómilliók a gyenge szabályozási rendszereken keresztül, és miért nem sikerült a banki ügyfélismereti (Know Your Customer – KYC) és a pénzmosás elleni (Anti-Money Laundering – AML) nemzetközi szabályozóknak megállítania ezeket. Hangsúlyozták a bűnrészes pénzintézetek, az offshore szolgáltatók szerepét és azokat a réseket, amelyek lehetővé teszik a csalók számára, hogy kihasználják a globális banki infrastruktúrát. Ezeket a – nemzetközi korrupciót elősegítő – réseket a TI sohasem támadta igazán.

Végezetül idézzük fel a magas francia állami kitüntetéssel elismert Martin József Péter TIHUN ügyvezető igazgató kísérő levelét, amelyet a korrupcióellenes munkacsoportban történő részvétel érdekében benyújtott pályázathoz írt 2022. november 24-én. Ebben hosszasan sorolja a TIHUN erényeit és állítólagos eredményeit. A magyarországi korrupciót elemezve felhozza a politikafinanszírozás, a közpénzből nyújtott támogatások és a közbeszerzési eljárások problémáit, a vagyonnyilatkozati rendszer, az összeférhetetlenségi rendelkezések és a forgóajtó jelenség, valamint az államhatalmi szervek korrupció elleni teljesítményének anomáliáit. Kifogásolja az átláthatóságot és megállapítja, hogy a jogállami normák eróziója és az államhatalom már megvalósult foglyul ejtése miatt a korrupció Magyarországon rendszerszintűvé vált. Ezek a kijelentései a CPI érzékelési index visszásságaival együtt rámutatnak a TIHUN Magyarországot érintő korrupciókritikájának álságos voltára. Ennél is fontosabbnak tartom mindazon elemeket, amelyeket nem sorolt fel, holott más szakértők (Pintér, 1998, 2008; Hack, 2001) bizonyos esetekben a TIHUN korábbi anyagaiban (TI Nemzeti integritás tanulmány, második rész, 2008) is, számos esetben, megtették. Ezek azok a részterületek, melyeknek hiátusa rámutat arra, hogy a TIHUN hallgatásával a magyarországi korrupció mely területeit segíti. Ilyenek a liberális-baloldali fővároshoz köthető korrupciós ügyek, de egyáltalán nem tette szóvá az önkormányzati

átláthatatlanság és fertőzöttség fokát. Ezen terület kihagyása azért sem lehet véletlen, hiszen Martin maga kötött egyes önkormányzatokkal, önkormányzati cégekkel tanácsadási szerződéseket, sőt fővárosi átláthatóságot támogató programra is szerzett finanszírozást. Ugyancsak kimaradt a Lánchíd felújításának ügye, amikor a TIHUN minősített közbeszerzési szakértő nélkül állapította meg, hogy a korábbi szerződés vállalási árához képest ötmilliárd forinttal megnövekedett költség teljes mértékben rendben volt. Ugyancsak kimaradt Martin felsorolásából az igazságszolgáltatás, és különösen a bíróságok korrupcióval való fertőzöttsége. Azt viszont nem várhatjuk el tőle, hogy akár a USAID-en keresztül, akár egyes nyugati kormányok nagykövetségei által finanszírozott baloldali-liberális újságírókat és szerkesztőségeket jelöljön meg olyanoknak, amelyek korrupciója révén beavatkozás történt a magyar belügyekbe. A civil szervezeteken keresztül, külföldről történő tiltott pártfinanszírozást sem találták soha problémásnak. Mindezen területek említésének hiánya komoly kérdéseket vet fel, de mégsem ad közvetlen magyarázatot a francia állami érdekek – kitüntetéssel elismert – képviseletére. Az általa képviselt összeférhetetlenségi, erkölcsi szintről tanúskodik, hogy már ebben a levélben a korrupció ellen küzdő független magyar civil szféra meghatározó szereplőjének állította be azt a K-Monitort, amely régóta bensőséges partnere a TIHUN-nak. Az is sokatmondó, hogy már előre kilépését jelenti be az Integritás Hivatal KEMCS munkacsoportból, ha a számára kényelmetlen civil szervezetek is helyet kapnának abban. Nem meglepő módon ezeket álcivil, valós szakmai teljesítményt felmutatni nem képes szervezetnek nyilvánítja, olyanoknak, akik nem tekinthetők függetlennek a hatalomtól. Pedig számos olyan hazai civil szervezet létezik, amelyeket nem az Egyesült Államok, a Holland, vagy a Norvég Királyság, Soros György finanszíroz, de szakmai tisztességük megkérdőjelezhetetlen. Nem úgy, mint a Martin vezette TIHUN-é. (Forrás: https://kemcs.hu/wp-content/uploads/2023/06/dr-ligeti-miklos_mcs_TI-Magyarorszag.pdf Utolsó letöltés: 2025. 04. 08. 2:24)

3. FEJEZET

A külföldi korrupció hatása a magyar szuverenitásra

A korrupciót eszközként használó nemzetközi hálózatok alapjaiban támadják a magyar demokráciát és szuverenitást. Az ellenük való védekezés a társadalom egészének erőfeszítéseit igényli.

A korrupció mint a magyar szuverenitást sértő eszköz

A külföldi korrupció jelenlétét és hatásait előbb a hatalmi centrumokban, majd a magyar szuverenitás entitásainak (birtokosainak) sorba vételével és a szuverenitásfunkciók korrupció általi sebezhetőségével elemzem. A feltáró munkának van egy előfeltétele. Először is el kell dönteni, hogy a szuverenitás francia – tehát az államhoz, az állami területhez és döntően az ott élő népességhez kötött – vagy az angolszász, a szuverenitást különböző funkcióin keresztül értelmező felfogását tartjuk irányadónak. Magam az utóbbit alkalmazom, tekintettel arra, hogy a globalizáció, az interdependencia és a hálózatosodás jelenlegi viszonyai között egyetlen ország sem tudja magát kivonni – így Magyarország sem – azok alól a nemzeti határokon átnyúló pénzügyi, gazdasági, média és adatáramlási viszonyok alól, amelyek révén a szuverenitásunkat befolyásoló döntések sok esetben már külföldön születnek. Az azok megalapozását szolgáló döntéselőkészítő folyamatok gyakran titkoltak, az abban részt vevők köre jórészt ismeretlen, és számos esetben korrupt közvetítők (szakértők, NGO-k, egyetemek) vesznek részt benne. Esetükben Jens Ivo Engels hiába hívja fel a figyelmet arra, hogy az átláthatatlanság és a korrupció összefüggenek: „A korrupció modern fogalmán alapul tehát a transzparencia követelménye is, amely az utóbbi időben univerzális érvényre tett szert a politikai megfigyelők körében." (Engels, 2016, 371. p.) A nemzetközi hitelminősítő intézetektől kezdve a transznacionális befektetési bankokon keresztül, a különféle alapkezelők döntéshozói alapjaiban határozzák meg Magyarország pénzügyi mozgásterét. Sőt ezekben az esetekben azt is figyelembe kell vennünk, hogy az egyes szuverenitásfunkcióknál maga a szuverenitás is osztott. Megoszlik a magyar döntéshozók, illetve a nemzetközi szereplők között. Az ezek közötti arány esetről-esetre változik, feltárásukban segíthet a szuverenitás kalibrációja. Ahogyan Takács Péter írja: „a valóságos államok tényleges szuverenitása csakis egy fokozatokat tartalmazó skála valamely pontjára utalva állapítható meg" (Takács, 2015, 9. p.) A gazdasági

folyamatokban ugyanez igaz a határokon átnyúló beruházásokra és gyártelepítésekre is. A magyar kormány közpénzből nyújtott támogatásokkal segíthet külföldi befektetéseket Magyarországra vonzani, míg az ország jó hírét támadó nemzetközi médiumok, NGO-k, uniós és hazai képviselők, egyetemi tanárok a beruházások elmaradását/elvándorlását próbálják elérni. Egyetlen ország sem nélkülözheti a külföldi befektetéseket (Foreign Direct Investment – FDI), ezek esetleges elmaradása növeli a munkanélküliséget, csökkenti a nemzetállami adóbevételeket, így általánosan is sérti a közjót. Amikor a külföldi korrupciót vizsgáljuk, figyelemmel kell lennünk az olyan nemzetközi szerződéseinkre is, amelyek révén szuverenitásunk meghatározott részét együttműködő partnerekkel közösen gyakoroljuk. Kiemelten kezelem a NATO-t és az Európai Uniót, mert mindkettőnél komoly problémát látok a legfelsőbb szintű döntéshozatali folyamatoknál. Ezek korrupciós terheltsége jelentősen sérti a magyar szuverenitást. Az ellenük való fellépést nehezíti, hogy a döntések Washingtonban, Brüsszelben, avagy Luxemburgban, az Európai Unió Bíróságán születnek meg.

Elemzésemnél a szuverenitás következő fogalmát használom: önálló hatalom, amely rendelkezik a döntéséhez szükséges kompetenciákkal és kapacitásokkal, képes elemezni, végrehajtani és ellenőrizni a döntését, valamint rendelkezik a korrekció képességével. Az entitás kifejezés filozófiai és jogi fogalmát veszem alapul: filozófiában – egy önállóan létező dolog, ami lehet konkrét (pl. egy ember vagy tárgy) vagy elvont (pl. egy fogalom vagy eszme), míg jogban vagy gazdaságban – egy jogi személy vagy szervezet, például egy cég, alapítvány vagy intézmény is lehet.

Ezt követően veszem sorra a Magyarország kizárólagos szuverenitását jelentő funkciókat, illetve az ezeket gyakorló döntéshozói szintek elleni nemzetközi korrupciós támadásokat. A nemrégiben létrejött Szuverenitásvédelmi Hivatal eddig megjelent jelentései jó támpontot nyújtanak ezen jelenségek értelmezéséhez.

Nem értek egyet azzal a leegyszerűsítéssel, mely szerint a szuverenitás kizárólag jogi fogalom, de még ennek a politikai vetülettel való kiegészítését sem tartom elegendőnek a témakör elemzéséhez. Vegyük sorra a legfontosabb szuverenitásfunkciókat, majd állapítsuk meg az ezekkel kapcsolatos hatalomgyakorlási kompetenciákat, az osztott szuverenitásnak megfelelő

identitásokat, majd ezt követően konkrét esetekre hivatkozva nézzük meg az adott döntéshozatali mechanizmus korrupcióval való fertőzöttségét, avagy korrupciómentességét. A magyar szuverenitás entitásainak korrupciós támadhatóságát, az osztott szuverenitást figyelembe véve, a következő funkciók figyelembevételével fogom meghatározni: adatvédelmi-, politikai-, gazdasági-, pénzügyi-, katonai-szuverenitás. Ezen funkciók mindegyikénél külön kezelem a hazai és a külföldön lévő entitásokat, a politikai, a döntéselőkészítői, a döntéshozói, valamint a társadalmi szinteket. Legkockázatosabbak azok a területek, amelyeket nem ér el a nemzetállamok ellenőrzési védőernyője, illetőleg a nemzetközi szervezetek belső védelme hiányos vagy gyenge.

Az elmúlt évszázadokban többször változott a szuverén definíciója. Akik szuverenitáson az állami területhez kötött legfőbb hatalmat értik, azoknak könnyebb a dolguk, mert az uralkodóhoz, a néphez, vagy a nemzethez tudják azt csatlakoztatni. Közben az élet kialakította a plurális szuverenitás koncepcióját, az osztott szuverenitás rendszerét. Magam egyetértek azokkal, akik ez utóbbinál a további elemzések céljából lehetségesnek/szükségesnek látnak egy skálázhatóságot. A gondot az okozza, hogy a szuverenitás alanyainak köre rendkívüli mértékben kibővült. Ennek rendszerbe foglalása adja manapság a szuverenitáskutatás szépségét. Sok jogász foglalkozik például azzal, hogy hogyan oszlik meg a szuverenitás Brüsszel és a tagállamok között. Pokol Béla professzor szerint a végső EU-s szuverén – aki felett már nincs más döntéshozó – az Európai Bíróság, annak is egy szűk csoportja. Hozzájuk az ügyeket a Bizottság, szintén szűk, belterjes bürokratái készítik elő. (Pokol, 2017, 57. p.) Álláspontom szerint mindezeket a megállapításokat felülírhatják a korrupciós viszonyok, hiszen az érintett bürokraták, bírák az őket korrumpálók akaratát hajtják végre. Ugyanazt a szuverenitási kérdést kell feltennünk az összes szuverenitási entitással (alannyal) kapcsolatban: valóban ők a végső döntéshozók, vagy csak (jól)fizetett fogaskerekek egy antidemokratikus rendszerben?

Amennyiben megvizsgáljuk az OECD ajánlásában foglaltakat láthatjuk, hogy a nemzetközi korrupció a magyar szuverenitás minden szegmensét veszélyezteti. Annak minden eleme támadható külföldről érkező, vagy külföldről irányított korrupció által. Különös figyelmet érdemel az a tény, hogy

számos, nemzetközi hírnevű korrupcióellenes szervezet azzal, hogy az egyesült államokbeli korrupciófogalomnál szélesebb körű fogalommal operál, valójában visszaveti a korrupcióellenes fellépést. Ugyancsak kevés szervezet használja a nemzetközi egyezményben foglalt korrupciófogalmat, inkább a brit – széles körű –, ezáltal kevésbé hatékony fogalomra alapozza a jogi és igazságszolgáltatási rendszerét. Kiemelendő, hogy a korrupcióban érdekelt külföldi aktorok tudatosan használják a korrupciókritikát mint manipulációs lehetőséget. Ezt megtámogatják olyan globális és regionális média hálózatokkal, amelyek alkalmasak az általuk kigondolt narratíva felerősítésére.

Az OECD szerint a külföldi befolyásolás egy idegen állam érdekében, közvetítőkön (például cégeken, lobbistákon, NGO-kon, think tank-eken vagy más közösségi szervezeteken) keresztül végrehajtott, burkolt, átláthatatlan és manipulatív tevékenység, amelyet más államok kárára hajtanak végre a külföldi szereplők stratégiai céljai elérése érdekében. Az ilyen kísérletek negatív hatással vannak a befolyásolt ország politikai rendszerére, gazdaságára, társadalmára vagy információs terére.

Sem az OECD, sem más korrupcióellenes egyezmények nem tárják fel azokat a folyamatokat, amelyek szerint a korrupció mint eszköz felhasználása nem kizárólag üzletszerzésre, közbeszerzések versenyellenes befolyásolására irányul. Azt, hogy egy ország mennyire adósodik el, a gigahiteleket melyik banktól, bankkonzorciumtól és milyen visszafizetési feltételekkel veszi fel, egyáltalán nem kerül a korrupcióellenes civil szervezetek fókuszába. Pedig ezeket a hitelfelvételeket az adott állam gazdasági, pénzügyi és politikai szakértői készítik elő, majd a jegybankok és ez adott állam kormánya dönt azokról. Magyarországon az utóbbi időkig az önkormányzatok is szabadon eladósodhattak. Ahogyan az állami vagyon magánkézbe adásánál (privatizáció), vagy az önkormányzati, állami feladatok magáncégekhez való kiszervezésénél is túl ritkán merül fel annak átláthatósága és tisztasága, így megállapítható, hogy a nemzetközi érdekhálózatok, a saját felelősségük homályban tartása mellett, eredményesen befolyásolják a nemzetközi korrupcióellenes fellépés államközi, állami és civil szervezeteit egyaránt. Nem kétséges, hogy a giga hitelek felvételéért, egész országok eladósításáért felelős személyek konkrét anyagi és más előnyöket kapnak. Ezek feltárása szintén hiányzik a korrupcióellenes szervezetek eszköztárából. Ugyancsak erélytelen

az igazságszolgáltatási korrupción belül a bírói hatalmi ág monitorozása, itt a jogos korrupciókritika helyett inkább a 'bírói függetlenség' erőltetése folyik. Amennyiben korrupcióval fertőzött a bírói kar, az alkalmas a nemzetállami szuverenitás csorbítására, külföldi érdekek kiszolgálására. Az a tény, hogy a nyugati országokban már a tudomány sem mentes a korrupciótól, és ez igaz nemcsak a társadalomtudományokra, hanem már a természettudományokra is, alapjaiban ássa alá az innovációt, az állami és magán finanszírozási lehetőségek hatékonyságát, így közvetlen károkat okoz a társaságoknak, az államnak és a társadalomnak egyaránt. Meg kell tehát állapítanunk, hogy mely külföldi entitások, milyen érdekekből használják a korrupciót a magyar érdekek csorbítására, a magyar szuverenitás elleni fellépésre.

Itt több szintről beszélhetünk úgy, mint globális, regionális és nemzeti szintekről. A globális szinten meglévő korrupciós akarat egyrészről az olyan globális célok elérését szolgálja, mint a neoliberális gazdaságpolitika elfogadása, a nemzetállamok szabályozási és ellenőrzési tevékenységeinek visszaszorítása, a nemzeti érdekekkel ellentétes privatizáció, és az állami feladatok magán cégekhez való kiszervezése. Cél az olyan globális nemzetek feletti szervezetek befolyásolása, mint az ENSZ, az OECD, a NATO, a WTO vagy a globális monopóliumok, a globális hatáskörrel rendelkező bíróságok. A regionális szinten kiemelkedően fontos cél az Európai Unió döntéselőkészítő és döntési folyamatainak manipulálása, olyan politikusok és bizottsági vezetők pozíciókba való juttatása, akik lekötelezettek a korrumpálóknak. Ezen a szinten már jól artikulálhatóan megtalálhatjuk a jelentős uniós források feletti rendelkezés, azok eltérítése, illetve eltulajdonítása eseteit is. Az elhíresült vakcina beszerzés ügyében nyilvánvaló volt, hogy a bizottság elnökét az újraválasztásán keresztül megvédték az ügyben érdekelt entitások. Újabban regionális szinten is működik az eladósítás, Soros György például soha le nem járó kötvények felvételére biztatja az Unió vezetését, és ezt lehetőleg nem az innovációra, Európa versenyképes képességének növelésére, hanem Ukrajna támogatására vagy fegyverbeszerzésre javasolja elkölteni. A regionális szervezetekhez kapcsolódó háttérintézmények, kutatóhelyek vezető helyeire is igyekeznek korrumpált személyeket bejuttatni. A brüszszeli Bizottságnál és az Európai Unió bíróságánál is jellemző a forgóajtó effektus, mely szerint meghatározott, szűk szakértői közeg saját maga között

osztja fel a szerepeket, egyik pozícióból kerülnek át a másikba, így erősítve az őket támogató entitásokat. Külön kiemelendő a nemzeti szinten belül a sajtó képviselőinek korrumpálása. Az történelmi tény, hogy a nyomtatott, majd az elektronikus formában megjelenő sajtó döntő ráhatással bír a demokratikus választásokra, döntően befolyásolja, hogy kik kerüljenek megválasztásra úgy helyi önkormányzati, állami és regionális szinteken. Ezekből a politikusokból lesznek aztán a helyi döntéshozók, belőlük alakul majd egy adott ország kormánya is. Ez a kormány pedig jelenleg felelős a közbeszerzésekre szánt pénzek elkövetéséért, a hitelfelvételekért és általában egy adott ország erőforrásaival való gazdálkodásért. Az alábbi eseteknél láthatjuk, hogy a nyugati cégek hogyan korrumpálják a világ szinte minden országának felsővezetését. Ezek az esetek megmutatják ugyanakkor, hogy menynyire szűk területen lép fel a nyugat a korrupció ellen. Hiába részletezi az OECD egyezmény azt, hogy a külföldi befolyás hogyan ássa alá a nyugati demokráciákat, mennyire veszélyesek az adott ország gazdasági, politikai, társadalmi életére. Egyetlen egy esetről sem tudunk beszámolni, amikor a sajtó vezetőit vagy munkatársait tetten érték volna vesztegetési pénzek átvételekor, vagy tényfeltáró újságírók a részükre juttatott különféle ajándékokat, utazásokat és egyéb előnyöket feltárták volna.

Amennyiben elvonatkoztatunk az egyes nemzetállamok jogrendszerében meghatározott korrupciófogalmaktól, és a korrupciót, mint eszközt vesszük szemügyre, megállapítható, hogy nem minden korrupciós cselekmény van hatással nemzeti szuverenitásunkra. **A kisebb súlyú, – akár a közpénzeket vagy közhivatalok érintő – vesztegetési ügyek nem érik el azt a szintet, amely veszélyeztetné a szuverenitást. A korrupciós cselekmények és folyamatok közül azokat nevezhetjük a magyar szuverenitást veszélyeztetőnek, amelyek méretük vagy hatásuk, avagy a demokratikus hatalommegosztási rendet veszélyeztető voltuk miatt alapjaiban támadják a magyar demokratikus politikai berendezkedést, illetve a magyar érdekeket, beleértve a pénzügyi, gazdasági, katonai és kulturális érdekeket.**

Külön kell elemezni minden egyes korrupciós esetet abból a szempontból, hogy eléri-e azt a szintet, hatást, amely a kiemelt beavatkozást igényel. A nemzeti választásokat, és az ezt befolyásoló politikai akaratképzést meghatározó médiaviszonyokat támadó korrupció kiemelten veszélyezteti a nem-

zeti szuverenitást. A gazdasági közjót sértő korrupciós folyamatok, amelyek révén a külföldi entitások (legyenek azok államok, transznacionális társaságok vagy informális hatalmi centrumok) saját érdekeiknek megfelelően támadják a magyar gazdaságot, pénzügyeket, el kell tudnunk választani a hazai korrupciós folyamatoktól. Mindkettőnél más és más védekezés szükséges, de nem egyforma az ehhez a jogszabályok által biztosított feltételrendszer sem. A külföldről korrumpálók gyakran közvetítőket vesznek igénybe olyanokat, mint a nemzetközi NGO-k, hitelminősítők, nemzetközi tanácsadók, ügyvédi irodák, könyvvizsgálók, nemzetközi pénzügyi szolgáltatók stb. (Vogl, 2022) A közvetítők gyakran döntéselőkészítő tanulmányokat, anyagokat prezentálnak, nyílt vagy fedett lobbi tevékenységet végeznek, illetve – karöltve az őket támogató, vagy velük kapcsolatban lévő médiumokkal – a nemzetállami, valamint a nemzetközi döntéshozatal ellenőrzését vindikálják maguknak. Az olyan jelentések, mint az AI, a TI, amelyek önkényesen mondanak véleményt például az OECD korrupcióellenes csoport, vagy az ENSZ működéséről, a nemzetállamok tevékenységeiről, demokráciájuk felülvizsgálatáról, sok esetben nem többek, mint rosszindulatú manipulációk. Ezek az antidemokratikus entitások korrupciós csatornákat működtetnek a nemzetek feletti bíróságok tagjai irányába, beleértve a nemzetközi emberi jogi és választottbírósági kart is. Működésükre jellemző a „forgóajtó-effektus", a hozzájuk kötődő személyek mozgatása különféle, számukra fontos pozíciókban.

A közjót különösen károsítják a nemzetállamok védekező mechanizmusait támadó korrupciós esetek. A rendőrség, az ügyészség, a titkosszolgálatok törvényben megszabott felderítő, megelőző tevékenységeinek akadályozása szintén sérti a nemzeti szuverenitást. Ugyanez igaz akkor, ha a nemzeti korrupcióellenes civil szervezetek munkáját lehetetlenítik el, amely történhet akár a Transparency International név megvonásával, akár a magyar tagozat megszüntetésével, és más keretekben történő újjászervezésével. Jellemző a nemzeti korrupcióellenes NGO-k elzárása a médiumoktól és az európai uniós finanszírozási lehetőségeitől.

Az Egyesült Államok hatékony fellépése

A Lockheed-ügy akkor robbant ki, amikor kiderült, hogy a cég különböző országok vezető politikusainak, tisztviselőinek és katonai vezetőknek nagy összegeket fizetett, elősegítendő a Lockheed termékeinek, például a F-104 Starfighter harci repülőgépek eladását. Az ügy az amerikai közvéleményben jelentős felháborodást keltett, mivel rávilágított arra, hogy a nagyvállalatok korrupcióval érnek el üzleti előnyöket. Ugyanakkor a Lockheed-ügy segített felhívni a figyelmet a nemzetközi fegyverkereskedelemben meglévő korrupció globális elterjedtségére. A botrány nyomán több országban is vizsgálatokat indítottak, több politikus és vállalati vezető ellen emeltek vádat. Az amerikai kormány is nyomozást indított, és a Külföldi korrupciós gyakorlatokról szóló törvény (Foreign Corrupt Practices Act – FCPA) 1977-es bevezetését is ennek a botrányos ügynek köszönhetjük.

A **Lockheed Corporation** egy amerikai légiközlekedési és hadiipari vállalat volt, amely repülőgépeket, rakétákat, űrtechnológiai eszközöket és más katonai felszereléseket gyártott. A vállalat globálisan ismert volt a katonai piacokon, és a korrupciós botrányban való szerepe azt mutatta, hogy hogyan próbálták befolyásolni a kormányokat és politikai döntéshozókat, hogy kedvező üzleteket kössenek. (Kroeze, 2017)

„Bár az amerikai légierőnél (US Air Force – USAF) való alkalmazása rövid volt, a Starfighter sokkal tartósabb sikereket ért el más NATO- és szövetséges nemzeteknél. 1958 októberében Nyugat-Németország az F-104-est választotta elsődleges vadászgépének. Kanada hamarosan követte, Hollandiával, Belgiummal, Japánnal és Olaszországgal együtt. Az európai nemzetek közös ipari konzorciumot hoztak létre, amely a történelem addigi legnagyobb nemzetközi gyártási programja volt.

A Starfighter végül tizenöt légierőnél repült, de rossz biztonsági adatai, különösen a Luftwaffe szolgálatában, jelentős kritikákat váltottak ki. A németek 1961 és 1989 között 916 repülőgépből 292-t és 116 pilótát veszítettek el,

a magas baleseti arány miatt a német közvélemény a Witwenmacher (özvegycsináló) becenevet adta neki. A végső sorozatgyártású változat, az F-104S, egy minden időjárási körülményekre alkalmas elfogó vadászgép volt, amelyet az Aeritalia épített az Olasz Légierő számára. 2004-ben kivonták az aktív szolgálatból, bár több F-104-es maradt civil üzemben a floridai székhelyű Starfighters Inc.-nél.

1975 végén és 1976 elején az amerikai szenátus Frank Church szenátor által vezetett albizottsága arra a következtetésre jutott, hogy a Lockheed 22 millió dollár kenőpénzt fizetett külföldi tisztviselőknek. A Lockheed vezetői bevallották, hogy több mint egy évtizeden keresztül kenőpénzt fizettek a hollandoknak (különösen Bernhard hercegnek, Juliana királynő férjének), felelős japán és nyugatnémet politikusoknak, olasz tisztviselőknek és tábornokoknak, valamint más magas rangú személyeknek Hongkongtól Szaúd-Arábiáig, hogy rávegyék őket a repülőgépeik megvásárlására.

Bernhard holland herceg az 1960-as évek elején 1,1 millió dolláros kenőpénzt kapott a Lockheedtől, hogy a francia Dassault Mirage 5 helyett a Lockheed F-104-et válassza a beszerzési szerződésben. A herceg világszerte több mint 300 vállalati igazgatótanácsban vagy bizottságban működött, és Hollandiában köztiszteletben állt az ország gazdasági jólétének előmozdítására tett erőfeszítéseiért. Joop den Uyl miniszterelnök vizsgálatot rendelt el az ügyben, Bernhard herceg pedig nem volt hajlandó válaszolni az újságírók kérdéseire. A vizsgálat eredményei alkotmányos válsághoz vezettek, amelyben Juliana királynő azzal fenyegetőzött, hogy lemond, ha férjét felelősségre vonják. Bernhardot megkímélték, de számos közjogi tisztségéről le kellett mondania, és megtiltották, hogy katonai egyenruhát viseljen. A herceg mindig tagadta a vádakat, de 2004. december 1-jén bekövetkezett halála után interjúk jelentek meg, amelyekből kiderült, hogy elismerte a pénz elfogadását. Azt mondta: „Elfogadtam, hogy a Lockheed szó a sírkövemre lesz vésve." Kingdon Gould Jr. és Henry Kissinger, az Egyesült Államok akkori hollandiai nagykövete közötti titkosított levelezésből kiderült, hogy Kissinger 1975-ben értesült a kenőpénzekről.

Daniel Haughton, a Lockheed igazgatótanácsának elnöke és Carl Kotchian alelnök 1976. február 13-án lemondtak tisztségükről. A botrány szerepet játszott a külföldi korrupciós gyakorlatokról szóló törvény kidolgozásában is,

amelyet Jimmy Carter elnök 1977. december 19-én írt alá, és amely törvénybe foglalta, hogy amerikai személyek és szervezetek számára illegális a külföldi kormányzati tisztviselők megvesztegetése." (Forrás: https: //en.wikipedia.org/wiki/Lockheed_F-104_Starfighter. https: //en.wikipedia.org/wiki/Lockheed_bribery_scandals. Utolsó letöltés: 2025. 04. 22. 7:10)

Az USA FCPA törvény 1977 óta hatályos. Az amerikai kongresszus fogadta el, válaszul azokra az esetekre, amikor amerikai vállalatok üzleti előnyök elérése érdekében dollármilliókkal külföldi tisztviselőket vesztegettek meg.

AZ FCPA FŐBB RENDELKEZÉSEI:

1. **Vesztegetés tilalma:**
   - Az amerikai vállalatoknak, állampolgároknak és bizonyos külföldi cégeknek tilos külföldi kormányzati tisztviselőket megvesztegetni üzleti előny érdekében.
   - Ide tartoznak nemcsak a közvetlen kenőpénzek, hanem közvetett juttatások, ajándékok, utazások vagy egyéb előnyök is.
2. **Könyvelési és belső ellenőrzési követelmények:**
   - Az USA tőzsdéjén jegyzett vállalatoknak pontos könyvelést kell vezetniük, hogy a pénzügyi tranzakciók átláthatóak legyenek.
   - A vállalatoknak megfelelő belső ellenőrzési rendszert kell működtetniük a korrupció megelőzése érdekében.
3. **Büntetések és szankciók:**
   - A törvény megsértése súlyos pénzbírságokkal és akár börtönbüntetéssel is járhat.
   - A vállalatokat és az egyéneket egyaránt felelősségre lehet vonni.
4. **Hatálya:**
   - Az FCPA nemcsak az amerikai cégekre és állampolgárokra vonatkozik, hanem az USA-ban jegyzett külföldi cégekre is.
   - A törvény akkor is alkalmazható, ha a korrupciós ügylet részben az USA területén zajlik (pl. egy amerikai bankrendszeren keresztül történő pénzmozgás esetén).

FONTOSSÁG ÉS GLOBÁLIS HATÁS:

- Az FCPA az egyik első nemzetközi szintű korrupcióellenes törvény volt.
- Mintájára több ország, például az Egyesült Királyság (UK Bribery Act) és az OECD is kidolgozott hasonló szabályokat.
- Az amerikai hatóságok, különösen az Értékpapír- és Tőzsdefelügyelet (Securities and Exchange Commission – SEC) és az Igazságügyi Minisztérium (Department of Justice – DOJ) ma is szigorúan érvényesítik a törvényt, és rendszeresen indítanak eljárásokat multinacionális vállalatok ellen.

„Az 1977. évi Külföldi korrupciós gyakorlatokról szóló törvény (Foreign Corrupt Practices Act – FCPA of 1977, 15 U.S.C. §§ 78dd-1, et seq. (FCPA) azzal a céllal született, hogy jogellenessé tegye a személyek és szervezetek bizonyos csoportjai számára, hogy külföldi kormányzati tisztviselőknek fizetéseket teljesítsenek azért, hogy segítsék az üzletszerzést vagy az üzlet megtartását. Az FCPA megvesztegetés elleni rendelkezései konkrétan tiltják a posta vagy az államközi kereskedelem bármely eszközének szándékos használatát korrupciós céllal, bármely személynek történő pénz vagy értéktárgy felajánlásának, kifizetésének, kifizetési ígéretének vagy kifizetésének engedélyezésének elősegítésére, miközben tudomással bírnak arról, hogy az ilyen pénz vagy értéktárgy egészét vagy egy részét felajánlják, közvetlenül vagy közvetve egy külföldi tisztviselőnek adják vagy ígérik, hogy a külföldi tisztviselőt hivatalos minőségében befolyásolják, a külföldi tisztviselőt törvényes kötelességét megszegve cselekedetre vagy annak elmulasztására késztessék, vagy bármilyen jogtalan előnyt biztosítsanak annak érdekében, hogy segítséget nyújtsanak bármely személy számára vagy vele való üzletszerzéshez vagy megtartáshoz, vagy üzletet irányítsanak hozzá.

1977 óta az FCPA vesztegetés elleni rendelkezései valamennyi amerikai személyre és bizonyos külföldi értékpapír-kibocsátókra vonatkoznak. Bizonyos módosítások 1998-as hatálybalépésével az FCPA megvesztegetés elleni rendelkezései most már azokra a külföldi cégekre és személyekre is vonatkoznak, akik közvetlenül vagy ügynökeiken keresztül az Egyesült Államok területén az ilyen megvesztegetést elősegítő cselekményt hajtanak végre.

Az FCPA megköveteli továbbá, hogy azok a vállalatok, amelyek értékpapírjait az Egyesült Államokban jegyzik, megfeleljenek a számviteli rendelkezéseknek. Lásd 15 U.S.C. § 78m. Ezek a számviteli rendelkezések, amelyeket úgy terveztek, hogy az FCPA vesztegetés elleni rendelkezéseivel párhuzamosan működjenek, megkövetelik a rendelkezések hatálya alá tartozó társaságoktól, hogy a) olyan könyveket és nyilvántartásokat készítsenek és vezessenek, amelyek pontosan és valósan tükrözik a társaság ügyleteit, és b) megfelelő belső számviteli ellenőrzési rendszert dolgozzanak ki és tartsanak fenn. Az FCPA-nak való megfeleléssel kapcsolatos, konkrét magatartással kapcsolatos konkrét kérdésekben kérje ki ügyvédi tanácsát, valamint vegye fontolóra az Igazságügyi Minisztérium FCPA véleményezési eljárásának használatát, amely itt található.

A külföldi zsarolás megelőzéséről szóló törvény (Foreign Extortion Prevention Act – **FEPA***)*

A külföldi zsarolás megelőzéséről szóló technikai korrekciós törvény, 18 U.S.C. § 1352 (FEPA), 2024 júliusában lépett hatályba, és a külföldi megvesztegetés „keresleti oldalát" minősíti bűncselekménynek. A FEPA kiegészíti a külföldi korrupciós gyakorlatokról szóló törvényt azzal, hogy bűncselekménynek minősíti bármely külföldi tisztviselő (a FEPA meghatározása szerint, lásd 18 U.S.C. § 1352(a)(1)), vagy külföldi tisztviselőnek kiválasztott személy számára, ha bizonyos személyek és szervezetek bizonyos csoportjaitól közvetlenül vagy közvetve, a posta vagy az államközi kereskedelem bármely eszközének vagy eszközének felhasználásával, bizonyos cselekmények megtételéért cserébe, illetve üzletszerzéssel vagy – megtartással összefüggésben, korrupt módon követel, kér, kap, elfogad, vagy beleegyezik, hogy kap vagy elfogad fizetést.

A FEPA általánosságban tükrözi az FCPA-t azáltal, hogy a személyek és szervezetek e csoportjait a következőképpen határozza meg: i. »kibocsátók« és »belföldi vállalatok«, a 15 U.S.C. § 78c(a) és 78dd-2 §-ban meghatározottak szerint, valamint a nevükben eljáró tisztviselők, igazgatók, alkalmazottak, ügynökök vagy részvényesek; és ii. »személyek«, a 15 U.S.C. § 78dd-3-ban

meghatározottak szerint, ha a külföldi tisztviselő vagy a külföldi tisztviselő nevében eljáró személy az Egyesült Államok területén tartózkodik.

Az FEPA megsértése 15 évig terjedő szabadságvesztéssel és legfeljebb 250 000 USD vagy a külföldi tisztviselő által követelt értéktárgy pénzbeli ellenértékének háromszorosával egyenlő pénzbírsággal büntethető. Lásd a 18 U.S.C. § 1352(b)(2) bekezdését. Az FCPA egyes részeitől eltérően az FEPA nem biztosít polgári jogi jogorvoslatot, és nem ad végrehajtási jogkört az Egyesült Államok Értékpapír- és Tőzsdebizottságának. Jelentse a FEPA megsértését a bűnügyi osztály FCPA-egységének a FCPA.Fraud@usdoj.gov címen." (Forrás: US Department of Justice, 2025, https: //www.justice.gov/criminal/criminal-fraud/foreign-corrupt-practices-act, Utolsó letöltés: 2025. 03. 25. 10:29)

Néhány újabb eset, amikor az FCPA alapján büntettek meg egy vállalatot:

Siemens-ügy (2008)

- A Siemens globális korrupciós rendszert működtetett, amelyben külföldi tisztviselőknek fizettek kenőpénzeket szerződések és üzleti lehetőségek megszerzése érdekében.
- Több mint 1,4 milliárd dollárnyi kenőpénzt fizettek ki különböző országokban, például Argentínában, Venezuelában, Bangladesben és Irakban.
- Az amerikai hatóságok (DOJ és SEC) vizsgálatot indítottak, mert a Siemens az amerikai tőzsdén jegyzett vállalat volt, így az FCPA hatálya alatt állt.

Büntetés és következmények

- A Siemens 800 millió dolláros büntetést kapott az Egyesült Államokban.
- Németország további 800 millió eurós bírságot szabott ki rá.
- Ez volt az addigi legnagyobb FCPA-büntetés, amelyet egy vállalatra kiszabtak és amelyet hamarosan meghaladtak a hatóságok.
- A Siemens átfogó megfelelőségi (compliance) programot vezetett be a korrupció visszaszorítására.
- Ez az eset jól mutatja, hogy az FCPA nemcsak amerikai cégekre vonatkozik, hanem bármely olyan vállalatra, amely kapcsolatban áll az amerikai pénzügyi rendszerrel vagy tőzsdével.

Telia vesztegetési botrány (2017)

- A svéd Telia Company, egy nagy telekommunikációs vállalat, több mint 330 millió dollár kenőpénzt fizetett üzbég hivatalnokoknak, hogy hozzáférjen az ország távközlési piacához.
- A korrupciós botrány az üzbég elnök lányával, Gulnara Karimovával is összefüggött, aki jelentős összegeket kapott cserébe a frekvencialicencek kiadásáért.

Büntetés és következmények:

- Az FCPA alapján az amerikai hatóságok (DOJ és SEC) 965 millió dolláros bírságot szabtak ki a Telia-ra.
- Az ügyben Svédország és Hollandia is eljárást indított.
- A vállalat elismerte a felelősségét, és bevezetett egy új, szigorú korrupcióellenes programot.

Airbus-botrány (2020)

- Az Airbus, az egyik legnagyobb repülőgépgyártó vállalat, több országban is vesztegetési ügyekbe keveredett.
- A francia, brit és amerikai hatóságok szerint az Airbus kenőpénzt fizetett közvetítő cégeken keresztül, hogy szerződéseket nyerjen el Kínában, Malajziában, Indonéziában, Srí Lankán, Ghánában és más országokban.

Büntetés és következmények:

- Az Airbus 3,6 milliárd eurós (kb. 4 milliárd dolláros) bírságot kapott, amelyet az Egyesült Királyság, Franciaország és az USA között osztottak fel.
- Az UK Serious Fraud Office (SFO) az Egyesült Királyság történetének legnagyobb vesztegetési ügyében állapodott meg az Airbus-szal.
- Az USA az FCPA megsértése miatt külön büntetést szabott ki az amerikai piacon végzett üzletek miatt.
- Ez az eset egyedülálló, mert egyszerre alkalmazták az UK Bribery Act-et és az FCPA-t.

Goldman Sachs és a 1MDB-botrány (2020)

- A Goldman Sachs, az egyik legnagyobb befektetési bank, részt vett a malajziai 1MDB állami befektetési alap körüli korrupciós ügyben.

- A vád szerint a bank segített több milliárd dollár értékben kötvényeket kibocsátani, amelyekből végül 3,5 milliárd dollárt eltüntettek kenőpénzek és luxuskiadások finanszírozására.
- A korrupciós pénzek egy részét politikai vezetőknek (pl. Malajzia volt miniszterelnökének, Najib Razaknak) juttatták.
- A vádak szerint olaj- és energetikai tranzakciókban magyar állampolgárok és magyar cégek is érintettek voltak, akik a malajziai állami befektetési alap pénzeinek eltüntetésében vettek részt. A Magyarországon bejegyzett cégek közvetlenül nem kaptak nemzetközi korrupcióellenes büntetéseket, de a nemzetközi nyomozás során egyes magyar szereplők is vizsgálat alatt álltak.

Büntetés és következmények:

- Az FCPA alapján az USA 2,9 milliárd dolláros bírságot szabott ki a Goldman Sachs-ra.
- A cég külön megállapodásokat kötött Malajziával és más országokkal is, és összesen 5 milliárd dollár feletti bírságot kellett fizetnie.

Glencore vesztegetési botrány (2022)

- A svájci Glencore, a világ egyik legnagyobb nyersanyag-kereskedője, korrupciós hálózatot működtetett afrikai és dél-amerikai országokban.
- A vád szerint olajipari szerződéseket biztosított magának kenőpénzek fizetésével Nigériában, Kamerunban, Elefántcsontparton, Egyenlítői-Guineában és Brazíliában.
- A vesztegetések összege meghaladta a 100 millió dollárt.

Büntetés és következmények:

- A brit SFO 280 millió font (kb. 310 millió dollár) bírságot szabott ki a Glencore-ra.
- Az amerikai DOJ és SEC az FCPA megsértése miatt további 1,1 milliárd dollárnyi bírságot és visszatérítést követelt.
- Az ügy a vállalat hírnevére is súlyos csapást mért, és új vezetési reformokat vezettek be.

Albemarle Corporation esete (2023)

- Az Albemarle Corporation, egy amerikai székhelyű vegyipari vállalat, 2023-ban került az amerikai Igazságügyi Minisztérium (DOJ) és az Értékpapír- és Tőzsdefelügyelet (SEC) vizsgálatának középpontjába. A vádak szerint a vállalat külföldi tisztviselőket vesztegetett meg üzleti előnyök megszerzése érdekében, megsértve ezzel az FCPA rendelkezéseit.
- Következmények: Az Albemarle beleegyezett, hogy 219 millió dollár összegű bírságot fizet a vádak rendezése érdekében. Ez az összeg jelentős részét képezte a 2023-ban FCPA ügyekben kiszabott teljes pénzbírságoknak. A vállalat emellett vállalta, hogy megerősíti belső ellenőrzési rendszereit és megfelelőségi programját a jövőbeni jogsértések elkerülése érdekében.
- Tágabb összefüggések: 2023-ban az FCPA végrehajtása lassú, de folyamatos növekedést mutatott a pandémia előtti szintekhez képest. Az DOJ és a SEC összesen 13 vállalati FCPA ügyet zárt le, amelyek összesen 733 millió dollár összegű bírságot, visszafizetést és kamatot eredményeztek. Az Albemarle esete kiemelkedett ezek közül a jelentős bírságösszeg miatt, és rávilágított arra, hogy az amerikai hatóságok továbbra is szigorúan fellépnek a korrupció ellen, függetlenül a vállalat méretétől vagy iparágától.
- Ez az eset is jól mutatja, hogy az FCPA alkalmazása nem korlátozódik egyetlen szektorra sem, és a törvény hatálya alá tartozó vállalatoknak folyamatosan biztosítaniuk kell a megfelelőséget a korrupcióellenes előírásoknak.
- Az Egyesült Államok Igazságügyi Minisztériuma (DOJ) és a Pénzügyminisztérium (Treasury) több esetben is indított korrupcióval kapcsolatos eljárásokat magyar cégek vagy tisztségviselők ellen, a Külföldi Korrupció Elleni Törvény megsértése miatt. Íme néhány jelentős ügy:

Magyar Telekom (2017)

- A privatizált, akkor a Deutsche Telekom leányvállalataként működő cég három volt vezető tisztségviselője 2017 áprilisi peren kívüli egyezséget kötött az Egyesült Államokkal, miután a SEC és a DOJ 2004 és 2006 közötti macedóniai állami tisztviselőknek tett vesztegetésekkel vádolta őket. A perben a bíróság több fontos jogi kérdésben hozott precedensér-

tékű döntéseket, amelyek megerősítették az amerikai hatóságok joghatóságát külföldi ügyekben is.

- Az Egyesült Államok Értékpapír és tőzsdefelügyelet sajtóközleménye:

Az üggyel kapcsolatos hivatalos közlemény:
„A távközlési vezetők beleegyeznek abba, hogy büntetést fizessenek az FCPA megsértése miatt

Washington DC, 2017. április 24.

Az Értékpapír- és Tőzsdefelügyelet ma bejelentette, hogy a magyarországi székhelyű Magyar Telekom távközlési vállalat két korábbi vezetője beleegyezett, hogy pénzbüntetést fizet és elfogadja a tisztségviselői és igazgatói eltiltását, hogy rendezze a korábban benyújtott SEC-ügyet, amelyben azt állítják, hogy megsértették az FCPA törvényt.

A Magyar Telekom 2011. decemberében 95 millió dolláros büntetést fizetett azért, hogy rendezze azokat a párhuzamos polgári és büntetőjogi vádakat, amelyekben a társaság megvesztegetett macedóniai és montenegrói tisztviselőket, hogy megnyerje az üzletet és kizárja a versenyt a távközlési ágazatban. A SEC feljelentése a vállalat korábbi vezérigazgatóját, Straub Eleket és Balogh András volt stratégiai igazgatót azzal is vádolja, hogy színlelt szerződések segítségével több millió dollárnyi korrupt kifizetést irányítottak át. A két vezető ebben a hónapban állt volna bíróság elé.

Straub 250 000 dollár, Balogh pedig 150 000 dollár büntetést vállalt. Mindkét vezető beleegyezett abba, hogy öt évre eltiltsák a SEC által bejegyzett állami társaságok tisztségviselői vagy igazgatói tisztségétől. Az elszámolások bírósági jóváhagyásra szorulnak.

»A vezetőket ebben az ügyben azzal vádolták, hogy egy miniszterelnökkel és másokkal titkos megállapodásokat kötöttek a távközlési versenytársak kizárása érdekében«– mondta Stephanie Avakian, a SEC végrehajtási osztályának ügyvezető igazgatója. »Kitartottunk amellett, hogy ezeket a tengerentúli vezetőket bűnösnek tegyük egy olyan cég megrontásáért, amely az Egyesült Államok piacán kereskedett.«

A Magyar Telekom harmadik, a SEC panaszában megvádolt ügyvezetője, Morvai Tamás volt üzletfejlesztési és felvásárlási igazgató beleegyezett a bíróság által februárban jóváhagyott egyezségbe, amelyben 60 ezer dolláros

büntetés megfizetésére kötelezték a cég könyveinek és nyilvántartásainak meghamisításáért a vesztegetési programmal kapcsolatban.

A SEC perét Robert I. Dodge, Thomas A. Bednar és John D. Worland Jr. vezette. Az ügyet Adam J. Eisner vizsgálta, és Charles E. Cain, a Végrehajtási Osztály FCPA-egységének helyettes vezetője felügyelte. A SEC nagyra értékeli az Igazságügyi Minisztérium Bűnügyi Osztályának csalással foglalkozó részlegének és a Szövetségi Nyomozó Iroda segítségét."

(Forrás: https://www.sec.gov/newsroom/press-releases/2017-81. Utolsó letöltés: 2025. 04. 22. 9:45)

Microsoft Magyarország korrupciós ügye (2019)

- A Microsoft Magyarország alkalmazottai és partnerei 2013 és 2015 között korrupciós ügyletben vettek részt.
- A vállalat indokolatlan árkedvezményeket adott magyar állami szervek számára értékesített szoftverlicencekre.
- Az így megtakarított összegek egy részét kenőpénzként használták, hogy befolyásolják a közbeszerzési döntéseket.

Büntetés és következmények:

- Az amerikai Igazságügyi Minisztérium (DOJ) és az Értékpapír- és Tőzsdefelügyelet (SEC) az FCPA megsértése miatt eljárást indított.
- A Microsoft 25,3 millió dolláros bírságot kapott, mivel felelősséget vállalt az FCPA megsértéséért.
- A magyar kormány közbeszerzési ügyei is vizsgálat alá kerültek, de belföldi büntetőeljárás nem indult.

(Forrás: https://www.justice.gov/criminal/criminal-fraud/fcpa/cases/microsoft-hungary. Utolsó letöltés: 2025. 04. 22. 10:45)

Ericsson Magyarország ügye (2019)

- A svéd Ericsson Magyarország is érintett volt egy globális korrupciós ügyben, amely több országra kiterjedt.
- Az amerikai hatóságok szerint az Ericsson 2000 és 2016 között több országban, köztük Magyarországon is kenőpénzeket fizetett az üzleti előnyök megszerzéséért.

Büntetés és következmények:

- Az Ericsson vállalta, hogy 1 milliárd dolláros bírságot fizet az amerikai DOJ és SEC részére az FCPA megsértése miatt.
- A magyarországi korrupciós eset részletei kevésbé ismertek, de az ügy a vállalat globális gyakorlatának részeként volt dokumentálva.

Az Ericsson korrupciós ügye 2023 márciusában vádalkuval zárult le az Egyesült Államok Igazságügyi Minisztériumával. A svéd távközlési vállalat elismerte bűnösségét, és összesen 206 millió dolláros büntetést fizetett, amely a korábbi bírságokkal együtt meghaladja az 1,2 milliárd dollárt.

A vádak szerint az Ericsson 2000 és 2016 között legalább öt országban – Dzsibutiban, Kínában, Vietnámban, Indonéziában és Kuvaitban – hamisította meg könyvelési adatait, és tanácsadókon keresztül kormányzati tisztviselőket vesztegetett meg.

A vádalku értelmében az Ericsson vállalta, hogy 2024 júniusáig próbaidőt tölt, és további egy évig független megfigyelésnek vetik alá.
(Forrás: https://www.justice.gov/opa/pr/ericsson-agrees-pay-206-million-criminal-penalties-resolve-foreign-bribery-investigation.https: //www.justice.gov/criminal/criminal-fraud/fcpa/cases/telefonaktiebolaget-lm-ericsson?utm_source=chatgpt.com. Utolsó letöltés: 2025. 04. 22. 9:52)

Az Amerikai Kereskedelmi Kamara már 2013 előtt lobbistákat fogadott fel abból a célból, hogy az FCPA-t felpuhítsák. 2025 februárjában pedig **Donald Trump** elnök végrehajtási rendeletet írt alá, amely felfüggesztette az amerikai cégek külföldi tisztviselőknek tett vesztegetésekkel kapcsolatos büntetőeljárásait. Az intézkedés deklarált célja az amerikai versenyképesség növelése volt, de nemzetközi korrupcióellenes szakértők kritikáját váltotta ki, akik szerint a döntés gyengíti az Egyesült Államok vezető szerepét a globális korrupció elleni küzdelemben.

Külföldi döntéshozatali centrumok korrupciós kockázatai

A Geopolitikai Tanács már egy 2013-as tanulmánykötetében felhívta a figyelmet a magyar szuverenitást sértő külföldi korrupciós hálózatok működésére. Számos magyar korrupciós ügyben derült ki, hogy abban osztrák közvetítők játszottak szerepet. A magyar autópálya építésekkel kapcsolatban az osztrák parlamenti vizsgálóbizottság működését is jelentős erők akadályozták. Nem volt másképpen a brit BAE konszern Gripen harci repülőgépek lízingelésének ügyében sem, ahol Pouilly gróf játszott kulcsszerepet, Timothy Landonnal, a brit titkosszolgálat volt emberével együtt. A tanulmány az Európai Bizottság korrupciós érintettségén kívül bemutatta a londoni székhelyű EBRD és az ENSZ szakosított intézményeinél (IMF és Világbank) történt korrupciós ügyeket is. Bár ez utóbbinál a francia korrupcióellenes civil szervezet, a SHERPA kettős mércét vélt felfedezni, amikor az Alstom két leányvállalatát az Alstom Hidrofrance és az Alstom Network Schweiz AG-t zárták ki három évre a világbanki tenderekből. Szerintük más cégeket is hasonló elbírálásban kellett volna részesíteni. Felhívta a figyelmet arra is, hogy míg a korrupció károsultjai főként a fejlődő országok, addig a büntetéseket a cégek a saját országaiknak fizetik meg. (Pintér, 2013, 250–258. p.)

Az ENSZ-en kívül Magyarország két jelentős nemzetközi egyezményhez csatlakozott, amelyek érdemben befolyásolják szuverenitása gyakorlását. Az egyik az Észak-atlanti szerződés (más néven a washingtoni szerződés), amely az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO) alapító egyezménye, melynek aláírására 1949. április 4-én került sor Washingtonban. A szerződés politikai célkitűzései, hogy fenntartsa a közös békét és biztonságot, előmozdítsa a stabilitást és jólétet, valamint megőrizze a demokrácia, az egyéni szabadság és jog uralmának közös értékeit. Ehhez Magyarország, ügydöntő népszavazás után,1999-ben csatlakozott.

A másik az Európai Unió (röviden EU), a 27 európai országból álló gazdasági és politikai egyesülés. A regionális integráció iránt elkötelezett szervezet

1993. november 1-jével jött létre az 1992. február 7-én aláírt maastrichti szerződéssel az Európai Gazdasági Közösség 12 tagországából.

Magyarország más országokkal együtt 2004. május 1-jén vált az Unió tagjává. 2020-ban az Egyesült Királyság elhagyta a közösséget (Brexit).

(Forrrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Eur%C3%B3pai_Uni%C3%B3. Utolsó letöltés: 2025. 04. 26. 7:18)

Mind a NATO vezető erejének az Amerikai Egyesült Államoknak, mind az EU politikusainak, felső vezetésének jelentős korrupciós kitettségét tapasztalhatjuk. Ezek elemzése, és kezelése, a magyar szuverenitásra gyakorolt negatív hatása miatt, nemcsak szükséges, de alapvető feladat.

Ad.: NATO

„Az 1989–1990-ben lezajlott kelet-európai rendszerváltások után a legtöbb közép-európai országban felmerült a nyugati integrációs szervezetekbe való bekerülés igénye. A térségben kibontakozó feszültségek (pl. délszláv háborúk, nacionalista mozgalmak) miatt az államok számára vonzó gondolatnak tűnt, hogy az ország biztonságát a NATO keretein belül biztosítsák. 1997-ben Magyarországot, Csehországot és Lengyelországot hívták meg a szervezetbe. A meghívás nyomán az Országgyűlés ügydöntő népszavazást kezdeményezett, amelyet Göncz Árpád 1997. november 16-ára tűzött ki. A népszavazáson feltett egyetlen kérdés a következő volt:

- Egyetért-e azzal, hogy a Magyar Köztársaság a NATO-hoz csatlakozva biztosítsa az ország védettségét?

A NATO-népszavazás az új népszavazási törvény főpróbája is volt. Az Országgyűlés 1997 nyarán úgy határozott, hogy akkor minősül eredményesnek egy népszavazás, ha a megjelentek többsége, de legalább a választásra jogosult polgárok 25%-a azonos választ ad a feltett kérdésre.

A kormány és az Országgyűlés pártjai egyöntetűen a NATO-tagság mellett álltak ki. A parlamenti pártok nem folytattak saját szervezésű kampányt. A kormány által megrendelt nagyszámú műsor, cikk és konferencia azonban

mind a taggá válás támogatására hívott fel. A támogató kampányt főként a külügyminisztérium és a honvédelmi minisztérium finanszírozta. (Jelenleg nem bizonyított, hogy a kampányt amerikai fegyvergyártó cég is támogatta volna anyagilag, az erre vonatkozó adatok levételre kerültek a Wikipediáról.) A NATO-barát hangvételű kampány több esetben is az ORTT elé került, amely elmarasztalta a NATO-párti műsorkészítőket." (Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/N%C3%A9pszavaz%C3%A1s_Magyarorsz%C3%A1g_NATO-csatlakoz%C3%A1s%C3%A1r%C3%B3l#cite_note-3 Utolsó letöltés: 2025. 04. 26. 7:00)

„1995-ben a magyar lakosság mindössze egyharmada gondolta úgy, hogy a NATO jó választás országa számára. Ekkor azonban a magyar kormány felpörgette egyoldalú »információs törekvéseit«, és az eredmények hihetetlenek voltak. Végül 85 százalék a NATO-tagság mellett döntött. A részvétel mindössze 49 százalékos volt. Uli Cremer, a német Zöldek képviselője később azt mondta, hogy a NATO-kampány során a magyar kormány teljesen »eltörölte a határokat a semleges információ és az egyoldalú propaganda között«.

A tévében például népszerű szappanoperák alatt ismeretlen szereplők jelentek meg, akik arról beszéltek, milyen nagy előnyökkel járna Magyarország, ha a NATO-csatlakozás mellett döntene. Erre a propagandára a Magyar Honvédelmi Minisztériumtól származott a pénz, pedig az ilyen finanszírozás egyértelműen sértette a magyar törvényeket. Több mint 2 millió dollárt költöttek erre az erőfeszítésre.

Magyarországon sokak számára a kampány a kommunista kormány alatti hasonló időkre emlékeztetett. A brit Helsinki Emberi Jogi Csoport (Helsinki Human Rights Group) megfigyelői később azt írták jelentésükben, hogy a népszavazás során »elképzelhetetlen volt az ellenfelek akadályoztatásának mértéke«, és arra a következtetésre jutottak, hogy a Magyarországon történtek »veszélyes precedenst teremtettek«.

Szlovéniában a nyilvános meggyőzés hasonló utat járt be. A NATO támogatottsága Szlovéniában 2003 márciusa előtt nagyon ingadozó volt: a szavazók mindössze 42-43 százaléka szavazott a szlovén tagságra. Ám abban az évben a népszavazáskor a választók 66 százaléka szavazott a tagságra és 34 százaléka nemmel szavazott. (Sokkal nagyobb arányban – közel 90 százalékban – szavaztak Szlovénia EU-tagságára.)

A szlovén NATO-népszavazás eredménye nem volt csoda. Ezt a közönségkapcsolati trükkök és a kormány egyoldalú propaganda törekvései segítették elő. Például 2002 áprilisában a szlovén külügyminisztérium külön »NATOFON« telefonszámot nyitott a kormány Tájékoztatási Hivatalában. A Mladina hetilap egyik olvasója elmagyarázta a NATO-val kapcsolatos „valódi tények" bemutatásának »objektív« folyamatát, amely nagyon hasonló ahhoz, ami később Montenegróban zajlott." (Forrás: https://fpif.org/balkans-still-digging-toward-nato/?utm_source=chatgpt.com. Utolsó letöltés: 2025. 03. 27. 7:45)

A magyar NATO-csatlakozásról szóló népszavazást 1997. november 16-án tartották, ezen a szavazati joggal rendelkező lakosság 49,2 százaléka jelent meg, és a szavazók 85,3 százaléka a csatlakozást támogatta. A népszavazás eredményes és a kezdeményezők szempontjából sikeres volt. A nyugati államszövetségbe való betagozódást támogató politikusok törekvéseit a népszavazás legitimálta, a közvélemény a nyugati orientáció mellett foglalt állást. Az Országgyűlés 1998 februárjában határozatba foglalta a népszavazás eredményeit. Magyarország – Lengyelország és Csehország mellett – 1999. március 12-én a NATO teljes jogú tagjává vált.

A NATO vezető ereje az Egyesült Államok (USA), amely messze a legnagyobb katonai költségvetéssel és a legfejlettebb fegyveres erőkkel rendelkezik. A szövetséget vezető szerepét nemcsak katonai erővel, hanem politikai és diplomáciai hatással is betölti.

A NATO-ban az Egyesült Államok katonai jelenléte különösen fontos, mivel egyedül az amerikai erők képesek a szövetségesek hatékony védelmére a különböző regionális és globális fenyegetésekkel szemben.

Emellett az Egyesült Államok az Észak-atlanti Tanács (North Atlantic Council – NAC), a NATO legfontosabb döntéshozó szervének is meghatározó szereplője, álláspontja döntő a NATO főtitkár kinevezésekor. A NATO-ban tehát az USA nemcsak katonai, hanem politikai értelemben is a szövetség központi ereje, amennyiben kormányzata megfertőződik korrupcióval, az közvetlen hatással van a tagországokra.

Megalapozottan jelenthetjük ki, hogy az utóbbi években a demokratikus értékek megrendültek az Egyesült Államokban. Trump elnök kampányában

vádként hozta fel, hogy a katonai beszerzések túlárazottak, az Ukrajnának szánt támogatások jó része soha nem érkezett meg a harcoló országba.

A szólásszabadságot alapjaiban sértette az elnökjelölt kitiltása a közösségi hálóról, az addigi anyagainak törlése. Donald Trump Facebook- és Instagram-fiókját 2021. január 6-án függesztették fel, miután a Capitolium ostromához kapcsolódóan közzétett bejegyzései erőszakra buzdítottak. A felfüggesztés eredetileg 2021. január 20-ig, Trump elnöki mandátumának végéig szólt. Azonban a Meta (a Facebook anyavállalata) később úgy döntött, hogy határozatlan időre felfüggeszti Trump fiókját, és az ügyet a vállalat független felügyeleti testületére, az Oversight Boardra bízta. Végül 2023. január 25-én a Meta bejelentette, hogy Trump fiókját visszaállítja, miután a két évvel korábban történt események miatti kockázatokat mérlegelték.

Közben számos Pulitzer-díjas újságíróról derült ki, hogy pártpropagandistaként vett részt a közéletben. Egyes bíróságok beavatkoztak a választásba, igyekezvén még a szavazólapokról is eltüntetni a később nyertes jelöltet. Máig tisztázatlan, hogy a titkosszolgálat védelme alatt álló elnökjelöltre hogyan adhatott le egy merénylő öt lövést.

Azt, hogy Washingtonban milyen mélységű a probléma, jelzi Peter Schweizer *Clinton Cash: Az el nem mondott történet arról, hogyan és miért segítettek külföldi kormányok és vállalatok Bill és Hillary meggazdagodásában* című könyve, amely 2015. május 5-én jelent meg. A könyv azt állította, hogy Bill és Hillary Clinton a Clinton Alapítványon keresztül külföldi kormányoktól és vállalatoktól kapott adományokat, amelyek összefüggésben álltak Hillary külügyminiszteri döntéseivel. Schweizer a könyvet a Kormányzati Elszámoltathatósági Intézet (Government Accountability Institute – GAI) kutatóinak segítségével írta, amely intézményt Schweizer a Breitbart News akkori ügyvezető elnökével, Steve Bannonnal közösen alapított. A Mercer Family Foundation 2015-ben 1,7 millió dolláros hozzájárulással finanszírozta a könyv elkészítésének 2,6 millió dolláros költségét, ami több volt, mint a GAI teljes előző évi költségvetése.

A könyvben foglaltak hiteltelenítésére összehangolt akció indult, míg egy addig ismeretlen weboldal 2016. július 1-jén kezdte el közzétenni amerikai politikai és katonai személyek, köztük a NATO volt főparancsnoka, Philip Breedlove e-mailjeit.

„A DCLeaks egy 2016 júniusában létrehozott weboldal volt. Felelős volt az Egyesült Államok kormányának és hadseregének több prominens személyiségéhez tartozó e-mailek kiszivárogtatásának közzétételéért. Kiberbiztonsági kutatócégek megállapították, hogy az oldal a Fancy Bear orosz kiberkémkedő csoport fedőszervezete. 2018. július 13-án vádat emeltek 12 orosz GRU katonatiszt ellen; a vádirat szerint a DCLeaks egy olyan orosz katonai művelet része, amelynek célja a 2016-os amerikai elnökválasztásba való beavatkozás volt. Azonban az általuk kiszivárogtatott negyvennégy e-mail megerősítette a Clinton Alapítvánnyal szembeni vádakat. A Hillary Clinton demokrata elnökjelölt külügyminisztersége (2009–2013) alatt íródott levelek a minisztérium és az alapítvány együttműködésére világítanak rá. Részben azt igazolják, hogy a minisztérium magas rangú közalkalmazottai a magánalapítvány ügyeit intézték, részben pedig arra szolgálnak bizonyítékul, hogy a Clinton Alapítványnak nagy pénzadományokat felajánlók, köztük gyakran külföldiek is – feltehetőleg az adományért cserében – szívességet kértek a Clinton vezette külügyminisztériumtól. Évek óta vádolják az alapítványt, hogy Clinton külügyminisztersége idején külföldi kormányok – például Szaúd-Arábia, Katar, Kuvait, az Egyesült Arab Emírségek és Marokkó –, politikusok és vállalatok az alapítványnak nyújtott támogatásokkal érvényesítették az érdekeiket, például engedélyeztettek fegyverszállítmányokat. Clinton ezt a kapcsolatot mindig tagadta."

(Forrás: https://www.magyarhirlap.hu/kulfold/Hackerek_lepleztek_le_Soros_Gyorgyot Utolsó letöltés: 2024.12.11. 8:42)

Az e-mailek egyikéből például az derül ki, hogy
„Gilbert Chagoury nigériai-libanoni ingatlanfejlesztő egy és ötmillió dollár közötti összeget adományozott a Clinton Alapítványnak, majd Clinton két bizalmi munkatársával levélben egyeztetett arról, hogy a minisztérium összehozza őt az Egyesült Államok libanoni nagykövetével. Clinton munkatársainak válaszleveléből kiderül, hogy a kérés meghallgatásra talált.

James Grimaldi, a The Wall Street Journal című lap munkatársa, aki évek óta foglalkozik a Clinton Alapítvány ügyeivel, Amy Goodman baloldali újságírónő ismert rádióműsorában erre azt mondta a hétvégén: évek óta ismert a magánalapítvány és a személyes összefonódások hálója.

A Clinton Alapítványt 1997-ben alapította Bill Clinton volt elnök, azzal a céllal, hogy »segítse az embereket világszerte abban, hogy képesek legyenek megfelelni a globális egymásra utaltság kihívásainak«. A humanitárius alapítvány tevékenysége rendkívül szerteágazó: foglalkozik afrikai oltási programoktól a klímaváltozásig sok mindennel. A sokféle tevékenység közepette a globális emberbaráti szervezet nem egy hibát követett el, leginkább abban, ahogyan nyilvánosságra hozta – illetve nem hozta – az adományozók kilétét és felajánlott összegeiket. Ezt tavaly, amikor fény derült arra, hogy még a FIFA is pénzelte az alapítványt, a szervezet ügyvezető igazgatója el is ismerte.

A nagylelkű adományozók között vannak multinacionális vállalatok – például a Coca-Cola, a Barclays vagy a General Electric –, amelyek jelentős globális egészségügyi programokat támogatnak (afrikai gyermekek oltási programjait vagy AIDS-ellenes kezelést), de szép számmal vannak külföldi kormányok és politikusok is. Az alapítvány éppen ezért került a támadások keresztтüzébe.

Évek óta lengi körül az a gyanú a Clinton Alapítványt, hogy Hillary Clinton külügyminisztersége idején külföldi kormányok, politikusok és vállalatok az alapítványnak nyújtott támogatásokkal »vásárolták meg« maguknak a »bejutást« a külügyminisztériumba, és érdekeik érvényesítését az Egyesült Államokban. Ezzel összefüggésben gyakran merült fel Szaúd-Arábia, Katar, Kuvait, az Egyesült Arab Emírségek, Marokkó kormányainak vagy uralkodóinak nagylelkű támogatása, és a stratégiai cikkekkel (például uránbányászattal és -kereskedelemmel) foglalkozó orosz állami vállalatok neve is.

A The New York Times című napilap tavaly arról írt, hogy a Hillary Clinton vezette külügyi tárca – két másik minisztériummal együtt – jóváhagyta, hogy egy orosz állami vállalat felvásárolja a kanadai Uranium One nevű céget, amely húsz százalékban ellenőrzi az amerikai uránipart. A The New York Times oknyomozó riportja szerint az orosz cég utána jelentős adományt utalt át a Clinton Alapítványnak.

A The Atlantic című lap pedig a marokkói uralkodó bőséges adományának történetét elevenítette fel, sejtetve, hogy ezek után a Clinton irányította amerikai diplomácia jobban figyelembe vette, veszi Rabat érdekeit a nyugat-szaharai konfliktusban." (Forrás: economx.hu (2024) https://www.economx.hu/

nemzetkozi-gazdasag/ujra-celkeresztbe-kerult-a-clinton-alapitvany.619380.html Utolsó letöltés: 2024. 04. 27. 19:27)

A felsőszintű korrupció megfertőzte az USA igazságszolgáltatását is:
„Az amerikai igazságügyi minisztérium megtagadta a Szövetségi Nyomozó Iroda (FBI) kérését, hogy vizsgálatot indítson a Clinton Alapítvány vitatott ügyeiben – jelentette pénteken a CNN hírtelevízió. Három különböző FBI-iroda is úgy gondolta, hogy az FBI-nak vizsgálatot kéne indítania azzal kapcsolatban, hogy mennyire fonódott össze a Clinton Alapítvány és a külügyminisztérium tevékenysége Hillary Clinton miniszterségе alatt. A CNN szerint az igazságügyi minisztérium azonban már 2015-ben vizsgálta, hogy kellene-e vizsgálnia a Clinton Alapítványt, azt követően, hogy megjelent a Clinton Cash című könyv. A minisztérium azonban nem találta megalapozottnak a vádakat, ezért nem is kezdett vizsgálatot, majd később az FBI képviselőinek is hasonló jellegű választ adtak.

A CNN oknyomozó riportere, Drew Griffin közben kiderítette azt is: előfordult, hogy Hillary Clinton külügyminisztériumi kabinetfőnöke, Cheryl Mills intézte a magánalapítvány ügyeit. »Ez ugyan nem törvénytelen, de nem is tiszteséges« – szögezte le a riporter a televízióban, miután a Clinton-kampánysták közleményben jelezte, hogy semmiféle törvénytelenség nem történt, Mills a szabadidejében vett részt az alapítvány munkájában. A republikánus párti elnökjelölt, Donald Trump le is csapta a magas labdát. Azt mondta, hogy a politikusok, mint Clintonék is, a közhivatalt a saját gazdagodásukra használják fel.

A Daily Caller nevű konzervatív lap viszont arról ír, hogy több FBI-nyomozás is folyik a Clinton Alapítvány feltételezett korrupciós ügyeivel kapcsolatban. A lap szerint az ügyet Preet Bharara, New York déli körzetének ügyésze viszi." (Forrás: https://mandiner.hu/hirek/2016/08/az-fbi-vizsgalta-volna-a-clinton-alapitvanyt-az-igazsagugyi-miniszterium-nem)

Az Egyesült Államokat a demokrata kormányzás idején a korrupció még a fentieknél is magasabb szinten sújtotta. Az eBay szerint

„Joe Biden élete nagy részében kevesebb mint kétszázezer dollárt keresett évente, de amint távozott a hivatalából, megvásárolta második, több millió dolláros villáját. *Az elnök pénze* (All the President's Money) című könyvében

James Comer képviselő magával ragadó utazásra viszi az olvasókat a Biden család üzleti ügyleteinek homályos világába. Ez a robbanásveszélyes leleplező írás mélyre ás a korrupció, a befolyással való üzérkedés és a pénzmosás vádjaiba. Ha senki nem kerül börtönbe, az csakis az elnöki hatalommal való visszaélés miatt lesz. Ez a könyv egy hónapokig tartó nyomozás eredménye, amelyet a média és a mély állam megpróbált eltussolni. Comer azonban részletesen ismerteti Bidenék minden egyes fillérjét, és leleplezi:

- Az ügyvédi irodát, amely a Biden család több tagjának pénzét kezelte
- Hogyan osztozott Joe Biden egy könyvelőn Hunterrel
- Hogyan kaszált több tízmillió dollárt Hunter, akinek évtizedek óta nem volt igazi állása
- Mikor találkozott Joe a család csekkjeit író külföldiek közül sokakkal
- Hogyan nem fizetett Joe soha adót a befolyással való üzérkedésből származó jövedelme után
- Hogyan győzte meg a Fehér Ház a médiát, hogy nincs miért aggódni

Mindennek semmi értelme, ha csak a hálózati hírekre hagyatkozunk. Ha Bidenék pénzmosási ügyletekbe keveredtek volna, a bankok nem vették volna észre? Észrevették a szokatlan tevékenységet és rengeteg „gyanús tevékenységről szóló jelentést" nyújtottak be. A bűnüldöző szervek nem tettek volna semmit? Hunter Biden több hazai és külföldi üzlettársa jelenleg is börtönben ül. A burismai ügy nem múlt el? Az csak egy volt a sok hét számjegyű üzlet közül, amit kitaláltak. Biztos nem ismerte be szegény, gyógyulófélben lévő Hunter Biden a legtöbbet? De igen. Az Aprólékos kutatás és a bennfentes hozzáférés révén az All the President's Money feltárja az igazságot a Biden család kétes pénzügyeiről, Kínától Ukrajnáig, Oroszországtól Hollywoodig, követve a pénz útját, amelyről minden demokrata azt állítja, hogy nem létezik." (Forrás: https://www.ebay.com/itm/396331090091 Utolsó letöltés: 2025. 04. 27. 14:26)

A tompkinsville-i republikánus Comer könyvében részletesen ismerteti azt a 15 hónapos vizsgálatot, amelyet Joe Biden elnök és családja ellen vezetett a nagyhatalmú bizottság elnökeként. A republikánusok által vezetett vizsgálatot a demokraták nevetségessé tették, miután az Biden felelősségre vonásáról szóló szavazás nélkül zárult. Comer azonban azt mondta, hogy

megszavazná, ha lenne rá lehetősége. „A bizottság megállapította, hogy a Biden családnak és társaiknak közel 30 millió dollárnyi külföldi forrásból származó kifizetést teljesítettek úgy, hogy cserébe semmilyen ismert terméket vagy szolgáltatást nem nyújtottak... eltekintve a hálózatépítésre és tanácsadásra vonatkozó homályos állításoktól, mindezt Joe Biden alelnöki tisztsége idején" – írta Comer. A bizottság demokratái augusztusban azt írták, hogy a bizonyítékok azt mutatják, hogy Biden „nem vett részt családtagjai üzleti vállalkozásaiban, nem húzott hasznot belőlük, és nem tett olyan hivatalos lépéseket, amelyekből hasznot húztak volna".

Ugyan a baloldali brit Guardian újság szerint James Comer könyve „hiányos, képmutató és szerkesztőre van szüksége", de a tényeket mégsem hagyhatja teljesen figyelmen kívül:

„Comer talán olyan tökéletlen hírvivő, amilyet csak el lehet képzelni, de azért mégiscsak ki kell mondani: a Bidenek és kíséretük hasznot húztak Joe hatalmon töltött idejéből. Néhány példa: 2014 májusában, amikor Joe Biden Barack Obama alelnöke volt, a Burisma Holdings, Ukrajna legnagyobb magán földgáztermelője bejelentette, hogy Hunter Biden csatlakozott az igazgatótanácsához. Még Obama szóvivője is elutasította, hogy kifejezze támogatását. „Hunter Biden és a Biden család más tagjai nyilvánvalóan magánemberek, és az, hogy hol dolgoznak, nem tükrözi a kormányzat, az alelnök vagy az elnök támogatását" – mondta Carney.

James Biden, Joe bátyja, az állami lakásépítésben próbálkozott (…) Irakban. Amint arról a 2012-es elnökválasztási kampány utolsó napjaiban beszámoltunk, miután Joe alelnök lett, James a New Jersey-i székhelyű Hill International ügyvezető alelnökeként csatlakozott. Fél évvel ezután, 2010-ben a cég 1,5 milliárd dolláros szövetségi szerződést nyert legalább 100 ezer megfizethető árú lakás építésére Irakban. Tom Donilon, Obama korábbi nemzetbiztonsági tanácsadója a Fannie Mae-hez csatlakozott, és szintén kapcsolatban állt Bidennel. Donilon testvére, Mike, alelnökként Biden tanácsadója volt, és a Fehér Házban vezető tanácsadóként tűnt fel újra. A Nation szerint „a Fannie Mae 15 millió dollárt fizetett [Tom] Donilonnak (…) azért, hogy lobbizzon a Kongresszusban a kormányzati szabályozók hatékonyságának csökkentése érdekében".

George HW Bush-szal ellentétben Bidennek nem volt James A. Baker III. külügyminisztere és a Fehér Ház kabinetfőnöke, aki visszaszorította volna a rossz ötleteket. Obamával ellentétben neki nem volt Valerie Jarrett-je, aki a valóságot ellenőrizte. Akik Biden hallótávolságán belül voltak, azok családtagok vagy tőle függő személyek voltak. Tudták, hogy túl idős ahhoz, hogy 2024-ben újra induljon a választásokon, mégis arra bátorították, hogy induljon. Hunter legalább kegyelmet kapott." (Forrás: https://www.theguardian.com/books/2025/jan/19/all-the-presidents-money-james-comer Utolsó letöltés: 2025. 04. 27. 14:07)

James Comer (1972) amerikai politikus, aki a Kentucky állambeli 1. kongresszusi körzetet képviseli az Egyesült Államok Képviselőházában. A Republikánus Párt tagja, és 2016 óta szolgál a Kongresszusban. Jelenleg a Képviselőház Felügyeleti és Állandósági Bizottságának elnöke. Miután a vizsgálatok alapján 2023 szeptemberében eredménytelen impeachment eljárást kezdeményezett Joe Biden elnök ellen, könyv formában hozta nyilvánosságra tapasztalatait. Köztük az elnök fia, Hunter Biden viselt dolgait, a kínai, román, orosz, ukrán és kazahsztáni átutalásokat. Azt, hogy ukrán oligarchák magas beosztást biztosítottak számára a Burisma energetikai cégben, havi 83 ezer dollár fizetés mellett. Kazahsztánból olyan apróbb ajándékokat is kapott, mint egy vadonat új Porshe Panamera GTS-t. Tényekkel cáfolta az olyan média manipulációkat, mint, hogy a Hunter Biden laptopján megtalált kompromittáló adatokat az orosz titkosszolgálat helyezte volna el azon. (Comer, 2024, 62–64. p.)

A laptopügy mélypontját az jelentette, amikor több mint 50 korábbi hírszerzési vezető, köztük James Clapper (volt nemzeti hírszerzési igazgató), John Brennan (volt CIA-igazgató) és Leon Panetta (volt védelmi miniszter), aláírt egy nyílt levelet, amelyben azt állították, hogy a Hunter Biden laptopján található e-mailek „minden klasszikus jeleit mutatják egy orosz információs műveletnek". A levél szerint nem áll rendelkezésre bizonyíték arra, hogy az e-mailek valódiak lennének, és felvetették a lehetőségét, hogy a történet orosz dezinformációs kampány része. Ezek az állítások később politikai és jogi viták tárgyává váltak, mivel a laptop tartalmát később hitelesnek ismerték el. James Clapper visszavonta a levélben foglaltakat, és elmondta, hogy a Politico félreértelmezte az állásfoglalást. Szerinte a levél célja csupán

egy figyelmeztetés volt, hogy a laptop ügyében felmerülhetnek orosz dezinformációs elemek, nem pedig annak kijelentése, hogy az egész történet orosz manipuláció lenne. John Ratcliffe, a Nemzeti Hírszerzés akkori igazgatója szintén kijelentette, hogy nincs bizonyíték arra, hogy az e-mailek orosz dezinformációs kampány részei lennének. Szerinte a történet inkább egy belpolitikai célú dezinformációs kampány volt.

Biden elnök végül elnöki kegyelemben részesítette saját fiát, miután számosan kérték erre. A petíciók aláírói között magánszemélyek, vallási vezetők és közéleti szereplők is megtalálhatók. A kezdeményezők különböző indokokkal kérték Hunter Biden kegyelmét, de közös céljuk volt az igazságosság, a családi kötelékek védelme és a politikai elfogultság elleni fellépés.

2025. január 4-én Joe Biden amerikai elnök a Fehér Házban adta át az Egyesült Államok legmagasabb polgári kitüntetését, az Elnöki Szabadságérdemrendet (Presidential Medal of Freedom) 19 személynek, köztük Soros Györgynek. A Fehér Ház közleménye szerint Soros Györgyöt azért tüntették ki, mert „alapítványainak hálózatán, és partnerein, valamint több mint 120 országban indított programjain keresztül olyan globális kezdeményezésekre összpontosított, amelyek erősítik a demokráciát, emberi jogokat, oktatást és társadalmi igazságosságot". A kitüntetés azonban politikai vitákat váltott ki. Elon Musk, az X Tulajdonosa és a Trump-adminisztráció tagja, „paródiának" nevezte Soros kitüntetését. A kitüntetés átadásával Biden elnök utolsó heteiben több olyan személyt is elismert, akik jelentős hatással voltak az amerikai társadalomra és kultúrára, beleértve Hillary Clintont, Bonót, Denzel Washingtont és Lionel Messit is.

A korrupciót elősegítő, sok esetben elrejtő amerikai „forgóajtó-effektus"-ról Jean-Michel Quatrepoint francia újságíró, az *Alstom, az állambotrány* (Alstom, scandale d'État) című könyv szerzője a következőt írta: „A magán és a közszolgálati állások közötti vándorlás megszokott jelenség az USA-ban. Bill Clinton elnöksége idején az 1933-ban bevezetett Glass-Steagall törvény eltörlését kezdeményezők – amelyet egyébként értelemszerűen a Wall Street követelt ki és amely szigorúan elválasztotta a betétgyűjtő bankokat a befektetési bankoktól – természetesen könnyen találtak maguknak helyet a nagy pénzintézetekben. A big business jól tudja, hogy meg kell hálálnia azoknak, akik szolgálatokat tettek az érdekében. Az amerikai központi bank, a FED

élén 2006 és 2014 között Ben Bernanke állt, aki támogatta, hogy a pénzteremtés a pénzügyi szereplők javára történjen és így 8 000 milliárd dollárt pumpált a bankokba a gazdaság megmentése címén. 2015-ben elszegődött a Citadel-hez, az ország egyik legnagyobb befektetési alapjához. Ugyanebben az évben Bill Clinton egyik protezsáltja és Obama elnöksége alatt a Kincstár vezetője, Timothy Geithner a Warburg Pincus-hoz, egy másik befektetési alaphoz igazolt le.

Az üzleti világ képes azokat is kiválasztani, akik majd a jövőben képviselik az érdekeiket, ajtókat nyitnak a kormánykörök felé vagy a médiában közvetítik az érvelésüket. Az USA-ban természetesen, de az egész világon is. Ez a stratégia elavulttá teszi a borítékot és más kenőpénzes szokásokat. Nincs szükség korrupcióra. Nincs már szükség zsarolásra vagy fenyegetésre sem ahhoz, hogy hozzájussunk egy jól fizető zsíros üzlethez vagy egy fontos információhoz. Ma már a soft power, a lobbizás dívik." (Forrás: magyardiplo.hu (2016) Elérhető: https://www.magyardiplo.hu/archivum/2016/216-2016-november/2265-vege-a-korrupcionak-eljen-a-kapitalista-osszejatszas.html)

Ennek ellenére a nagy korrupcióellenes civil szervezetek gyakran hagyják figyelmen kívül a „forgóajtó-effektus"-t melynek mélységét az Egyesült Államok volt belbiztonsági miniszterének életútja is jól példázza. Michael Chertoff (1953) amerikai ügyvéd, az Egyesült Államok második belbiztonsági minisztere George W. Bush elnök alatt. Ő volt az USA PATRIOT Act társszerzője. Korábban az Egyesült Államok Harmadik Kerületi Fellebbviteli Bíróságának bírájaként, szövetségi ügyészként és az Egyesült Államok főügyészének helyetteseként dolgozott. Tom Ridge-t 2005. február 15-én váltotta az Egyesült Államok belbiztonsági miniszteri posztján.

2003. március 5-én Chertoffot Bush elnök jelölte az Egyesült Államok Harmadik Kerületi Fellebbviteli Bíróságának Morton I. Greenberg által megüresedett helyére. A szenátus 2003. június 9-én 88-1 arányban megerősítette, az egyetlen ellenszavazatot Hillary Clinton New York-i szenátor adta le; megbízatását másnap kapta meg. Clinton szenátor elmondta, hogy azért szavazott ellene, hogy tiltakozását fejezze ki amiatt, ahogyan Chertoff munkatársai rosszul bántak a Fehér Ház fiatalabb munkatársaival a Whitewater-vizsgálat során. 2003-tól 2005-ig Chertoff szövetségi bíróként szolgált. „A 2016-os elnökválasztáson már Hillary Clintont támogatta. Nem sokkal

később tagja lett annak a jogi csapatnak, amely az orosz/ukrán Dmitro Firtas-t képviselte az Egyesült Államoknak való kiadatás ellen, majd a Chertoff Group nevű tanácsadó cége (2009-ben alapította) számos magánvállalkozás érdekeit képviselte."

(Forrás: Leshchenko, 2015. Dmitry Firtash polipja. A nyugati befolyás ügynökei. „Спрут Дмитрия Фирташа. Агенты влияния на Западе" [Dmitry Firtash's Octopus. Agents of influence in the West]. Украинская Правда (pravds.com.ua) (in Russian). Archived from the original on March 25, 2022. Retrieved March 30, 2022.)

A közjót sértő kockázatok ennél is élesebben mutatkoznak meg az elit transzatlanti forgóajtós karrierjében, így különösen az európai intézmények és az amerikai óriásvállalatok közötti szakmai állásváltásokban. „Ennek szimbolikus utolsó példája José Manuel Barroso döntése, miszerint átigazol a Goldman Sachs bankházhoz. Az Európai Bizottság volt elnöke tapasztalatait és személyes kapcsolatait – itt megtaláljuk természetesen az Unió minden politikai vezetőjét – a nagynevű és jóhírű cég szolgálatába állítja (…) amely egyébként aktív szerepet játszott Görögország beléptetésébe az euróövezetbe és az ehhez szükséges gazdasági adatok kozmetikázásába.

De nem Manuel Barroso az egyetlen EU-biztos, aki jól fizető állásra cseréli el a beosztását: nemrégiben Neelie Kroes a Bank of America-hoz szerződött át, míg Karel De Gucht a transzatlanti szabadpiac lelkes híve és a tárgyalások korábbi vezetője a CVC Partners-nél folytatja szakmai karrierjét. Mario Draghi fordított utat járt be, a Goldman Sachs-tól került át közvetlenül az Olasz Központi Bank élére, majd onnét az Európai Központi Bank elnöke lett és ma is az." (Forrás: magyardiplo.hu (2016) Elérhető: https://www.magyardiplo.hu/archivum/2016/216-2016-november/2265-vege-a-korrupcionak-eljen-a-kapitalista-osszejatszas.html)

A forgóajtók pörgetése mellett a transzatlanti elit olyan hátsó ajtókat is megnyit a maga számára, ami közvetlenül sérti a tagországok szuverenitását. A 'Kövesse a pénzt' (Follow the Money – FTM) tényfeltáró újságírói szerint Brüsszel és Washington átláthatatlan módon alakítja a politikát a kereskedelmi tárgyalásokon. A Transzatlanti Kereskedelmi és Technológiai Tanács az EU és az USA közötti gazdasági kapcsolatok javítását tűzte ki célul. Ehelyett a testület Kína befolyásának visszaszorítását célzó háttérbe-

szélgetések színhelyévé vált. Szakértők szerint az Európai Bizottság túllépi a hatáskörét. A Transzatlanti Kereskedelmi és Technológiai Tanács – amelyet az Európai Bizottság 2021-ben hozott létre az Egyesült Államokkal való kereskedelmi kapcsolatok javítása érdekében – bennfentesek és szakértők szerint zárt fórummá vált, amelynek célja Kína kizárása.

A tanácsi tárgyalások sokkal többről szólnak, mint az EU-USA kereskedelmi kapcsolatokról – mondta több forrás a Follow the Money-nak. Aggodalomra adott okot, hogy a Bizottság túllépi hatáskörét, mivel felhatalmazása arra szól, hogy a tagállamokat képviselje a kereskedelem területén, de nem érvényes a külpolitika vagy a biztonság területén.

Az újság dokumentumokat kért a Kereskedelmi Tanács tevékenységéről, de ezeket nem adták ki. Az átláthatóság hiánya miatti kritikák ellenére – többek között az uniós ombudsman részéről – a Bizottság létrehozott egy második Kereskedelmi Tanácsot az Indiával folytatott magas szintű konzultációkra."(Forrás: https://www.ftm.eu/articles/brussels-washington-use-trade-talks-shape-policy-back-door?utm_source=nieuwsbrief&utm_medium=email&utm_campaign=TransatlanticTradeENG&utm_source=ActiveCampaign&utm_medium=email&utm_content=Brussels%20and%20Washington%20are%20using%20trade%20talks%20to%20shape%20policy%20by%20the%20back%20door&utm_campaign=Newsletter%20Hans%2009-10-2024%20ENG)

Ezek az összefonódások pedig átvezetnek bennünket az Európai Unió – magyar szuverenitást sértő – korrupciós fertőzöttségéhez.

Ad.: EU

Az Európai Unió korruptsága sem mai keletű. „2011-ben a brit Sunday Times oknyomozó újságírói európai parlamenti képviselőket kerestek meg azzal, hogy százezer eurót kapnak, ha elérik egy jelentős direktíva módosítását. Rejtett kamerás felvételek bizonyították, hogy az egykori román miniszterelnök-helyettes, egy osztrák politikus, aki 2000 és 2004 között az osztrák kormány belügyminisztere volt, valamint az egykori szlovén külügyminiszter vállalta, hogy a hatályban lévő európai szabályokhoz módo-

sító indítványokat terjeszt be. Egyikük azt is elárulta, hogy egy spanyol politikus-társát fogja megkeresni, aki korábban már több „szívességet" kért tőle, amit ő teljesített. A három európai parlamenti politikus közül, egyedül az osztrák volt belügyminiszter ellen indult hazájában büntetőeljárás, míg például a volt szlovén külügyminiszter Macedónia csatlakozási ügyeinek lett később a parlamenti raportőre." (Pintér, 2013, 252. p.)

Több mint kétezer-ötszáz dokumentumot szivárogtatott ki a Soros Györgyhöz kötődő szervezetekből a DC Leaks orosz hackercsoport. A nyilvánosságra hozott dokumentumok között találhatók munkatervek, stratégiák, elemzések, európai választásokról és a migrációról szóló jelentések, valamint újságcikkek is.

Nagy érdeklődést keltett a nemzetközi sajtóban az a lista, amely azon civil szervezeteket tartalmazza, amelyek Soros támogatásával „manipulálták az európai választásokat". Az „European Elections 2014" nevű projektre hivatkoztak így, amelyben magyar szervezetek is szerepelnek, valamint az általuk indított programokra kért összegek. A 888.hu hírportál gyűjtése szerint 2014-ben támogatást kapott a 444.hu, az Indexhez tartozó Eurológus, a Magyar Helsinki Bizottság, a Transparency International Magyarország, a Political Capital Intézet, a Media Diversity Institute, a Prospekt Műhely Alapítvány, az X Kommunikációs Központ és a Költségvetési Felelősség Intézet; összesen mintegy száznegyvenmillió forint értékben.

A DC Leaks kiszivárogtatta a Kumquat Consult tanácsadó cég jelentését is, amelyben arról tájékoztatták a Soroshoz tartozó Open Society European Policy Institute-ot, hogy a 2014–19-es ciklusban kik azok az európai parlamenti képviselők, akik „megbízható szövetségesnek" számítanak, ha a Soros Alapítvány értékeinek támogatásáról van szó. Ami a magyar képviselőket illeti, a jelentés az LMP-s Meszerics Tamást, valamint a DK-s Niedermüller Pétert ítélte megbízhatónak, a külhoniak közül pedig az RMDSZ-es Winkler Gyulát. (Forrás: https://www.magyarhirlap.hu/kulfold/Hackerek_lepleztek_le_Soros_Gyorgyot)

Soros nem az egyedüli, de messze a legerősebb milliárdos, aki befolyással rendelkezik az uniós döntéshozatalokra.

A **Tony Blair Intézet** (Tony Blair Institute – TBI) a volt brit miniszterelnök által alapított thinktank-tanácsadó cég igen aktív Ukrajna és Moldova

uniós csatlakozásával kapcsolatban, valamint a nyugat-balkáni kérdésekben. Miközben Blair Ukrajna ügyét képviseli, az intézetet az Oracle szoftveróriás társalapítója a milliárdos Larry Ellison alapítványa finanszírozza. Az EU átláthatósági nyilvántartásába nemrégiben beadott adatok szerint Ellison alapítványa a Tony Blair Intézet 152,7 millió eurós éves költségvetésének közel egyharmadát adta. 2022-ben a TBI 121 millió dolláros forgalmat ért el a legfrissebb pénzügyi jelentése szerint. Támogatói közé tartozik a Bill és Melinda Gates Alapítvány, az Egyesült Királyság Külügyminisztériuma és az ukrán születésű milliárdos, Len Blavatnik családi alapítványa. Bár a Tony Blair Intézet nonprofit, tanácsai nem ingyenesek. „Nem vagyunk jótékonysági szervezet – mondta Blair nemrég a Financial Times-nak. A TBI nem volt hajlandó kommentálni, hogy ki fizeti az intézet munkáját Ukrajnában és Moldovában, vagy mennyit kap tőlük az ügyekben őket képviselő volt finn miniszterelnök Sanna Marin (1985) szociáldemokrata politikus. A TBI azonban azt közölte, hogy „nem kap támogatást sem Moldova kormányától, sem Ukrajna kormányától". (Forrás: https://mailing.ftm.nl/index.php?action=social&chash=77340c2e00e9e6ad1b2784dad06291ea.4193&s=2066d799f5e73c9af917c081bb09f235 Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 2:20) Nem tettek ugyanakkor említést ukrán oligarchák befizetéseiről.

Az **Eurofi**-t, egy másik átláthatatlan, önjelölt „agytröszt"-öt, amely a vállalkozásoknak biztosít hozzáférést az uniós politikusokhoz és szabályozókhoz, Jacques de Larosière korábbi francia jegybankelnök hozta létre. A szervezet élén David Wright, egy korábbi brit EU-tisztviselő áll, a napi ügyeket pedig a francia Didier Cahen vezeti. „A szervezet 2023-ban 5,7 millió eurós (2,2 milliárd forint) bevételt ért el, befizetői között megtalálhatók voltak a legnagyobb bankoktól kezdve, tőzsdéken át, egészen a technológiai óriásokig a legnagyobb vállalatok – köztük a BlackRock a Goldman Sachs és az American Express – derült ki a 2024. júliusi átláthatósági jelentésekből, amelyek évek óta az első nyilvánosan elérhető információk a szervezet pénzügyeiről. Az Európai Parlament vezetői, a pénzügyi jogalkotásban befolyásos szerepet játszó képviselői a Politiconak felfedték, hogy az Eurofi fizette az elegáns szállodákban való tartózkodásukat és utazásaik egy részét. Pénzügyi bennfentesek szerint az Eurofi 50 ezer eurós (19 millió forint) díjat számít fel az „ügyfeleinek". Egy asztal egy gálavacsorán, egy szoba egy megbeszéléshez,

vagy egy vezérigazgató helye egy panelben egy konferencián mind plusz költségekkel jár. Az Eurofi felépítése eltér a többi nagy brüsszeli lobbi szervezettől, amelyek tele vannak irodákkal, hogy megpróbálják befolyásolni a politikát és megnyerni a vezető eurokraták szavazatát. Az Eurofi ragaszkodik ahhoz, hogy nem képviseli a pénzügyi ágazat érdekeit, és csupán „platformot biztosít a vitákhoz". Nyilvános tájékoztatásában az Eurofi ragaszkodik ahhoz, hogy „nem képvisel üzleti érdekeket", és „az általános pénzügyi piac javítását szolgáló általános érdekek szemszögéből" jár el. Az Eurofit által szervezett konferenciákat általában az uniós pénzügyminisztereinek találkozóját megelőzően tartják, amikor a legmagasabb rangú tisztviselők már a helyszínen vannak. A Politico forrásai szerint a „konferencia" csak mellékszál, a valódi események a rendezvényeken folyó lobbizás közben történnek. A konferenciák teljesen zárt ajtók mögött zajlanak. Az újságírókat kitiltják, és a Politico stábját is kidobták a tavaly őszi konferenciának otthont adó szállodából a spanyolországi Santiago de Compostelában. A pénzügyi szektor befolyása Brüsszelben az elmúlt években jól látható volt: a bankokra és a biztosítókra a szakértők által követeltnél enyhébb szabályokat vezettek be, és „figyelemre méltó sikereket" értek el az ágazat érdekeit esetleg sértő reformok elkaszálásában." (Forrás: https://www.politico.eu/article/secretive-eu-lobby-group-pay-lawmaker-stay-fancy-hotel-eurofi/?fbclid=IwY2xjawFEBkRleHRuA2FlbQIxMAABHcTxMkurPDNdJMbfvyPl5SqMMiWogvHQK63S01LPg1MBkmhBu18gR2GXjg_aem_oTiWt0v4xhGpPd-B-N1ZrQ Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 3:00)

Megalapozott kritikát fogalmazott meg **Emily O'Reilly**, az Európai Unió 2024-ben távozott ombudsmanja, amikor a „brüsszeli bürokráciát átláthatatlannak és következmények nélkülinek nevezte. Ursula von der Leyen elnököt maffiakultúra fenntartásával vádolta, ami lehetővé teszi a hatalmi visszaéléseket az unió csúcsán." Wiedermann Béla a Magyar Nemzet cikkében foglalta össze a visszaéléseket, amelyeket az Unió belső rendszere nem képes kezelni. A Geopolitikai Tanács tapasztalata szerint is a bizottság gyakran elutasítja a dokumentumok kiadására vonatkozó kérelmeket, még akkor is, ha azok jogi alapokon nyugszanak. „Elképzelheti, milyen frusztráló, amikor hosszú hónapokon át próbálkozunk jogi érvekkel és bírósági döntések idézésével, és mégis nemet mondanak – nyilatkozta az uniós

ombudsman. Hozzátette, hogy gyakran kérdezték tőle az uniós képviselők, miként lehetne átláthatóbbá tenni a bizottság működését, de erre maga sem tudott választ adni.

Emily O'Reilly 11 éven át töltötte be az ombudsmani tisztséget, amelynek során az átláthatóság és az összeférhetetlenség ellenőrzése volt a fő feladata. Bár a hivatal célja a szabályok betartásának biztosítása volt, döntéseinek nem volt kötelező ereje. Ez lehetővé tette, hogy Ursula von der Leyen és vezető tanácsadói gyakorlatilag következmények nélkül működjenek.

A V4NA értesülései szerint a brüsszeli korrupció és átláthatatlanság azonban nemcsak az Európai Bizottságot érinti. Malgorzata Wolczyk, egy lengyel politikai elemző szerint az EU rendszere mélyen gyökerező korrupcióval terhelt, amelyet a hatalmi klikkek uralnak.

Wolczyk véleménye szerint az uniós vezetők rendre figyelmen kívül hagyják a választási eredményeket, például a jobboldali erők megerősödését, és ehelyett a liberális narratívát kényszerítik rá az európai politikára.

A konzervatív érveket következetesen szélsőségesként bélyegzik meg, hogy elszigeteljék az emberektől – tette hozzá Wolczyk.

Az Európai Tanács új elnökének, António Costának a kinevezése Wolczyk szerint szintén a korrupció problémáját erősíti. Costa, aki korábban Portugália miniszterelnöke volt, egy lítiummal és megújuló energiával kapcsolatos korrupciós ügy miatt kényszerült lemondásra, közli a V4NA.

Bár Costa ártatlannak vallotta magát, beismerte, hogy a korrupció gyanúja összeegyeztethetetlen vezetői tisztségével. Wolczyk úgy véli, hogy Costa kinevezése részben Pedro Sánchez spanyol miniszterelnök, részben Olaf Scholz német kancellár támogatásának köszönhető, akik szoros szövetséget ápolnak a szocialista vezetőkkel. Mind Sánchez, mind Scholz neve korábban korrupciós ügyekben merült fel, és a vádakat máig nem sikerült teljesen tisztázniuk."

(Forrás: V4NA, https://magyarnemzet.hu/kulfold/2024/12/maffiakultura-az-europai-bizottsagban?utm_campaign=2024-12-21&utm_medium=email&utm_source=magyarnemzet_delutani_hirlevel&utm_content=position_2 Utolsó letöltés: 2024. 12. 21. 13:59)

A lengyel politikai elemzővel egyetértve, hogy az EU egész rendszere korrupcióval terhelt, ennek rendbetétele elvileg még lehetséges lenne. Való-

jában az egész nyugati demokrácia alapjait ásta alá korrupció, láttuk, hogy annak vezető ereje az Amerikai Egyesült Államok milyen mélységbe jutott a demokrata irányítás alatt. A nyugat-európai elitre mindig is jellemző volt a korrupció, és a gyarmatosítás során kialakítottak egy kettős mércét, amely szerint maguk a feddhetetlenek, míg a 'barbár népek' a korruptak. Holott sok esetben – ahogyan a méltatlanul elfeledett Jeremy Pope a TI Forráskönyvében írta – maguk a nyugati gyarmatosítók exportálták a korrupciót például a délkelet-ázsiai kultúrákba. Az sem új gyakorlat, hogy a korrupciókritikát a nyugati országok saját politikai céljaikra használják fel, de a belpolitikai ellenfeleik sajtó útján történő lejáratása, majd bíróságok útján történő elítéltetése sem szolgálja a rendszerszintű tisztulást. Ahogyan Trump elnököt bírói tiltásokkal próbálták diszkvalifikálni, Franciaország, Ausztria és Románia is élen jár a politikai célzatú bírói ítéletekkel. Hozzájuk csatlakozott Lengyelország, ahol – Brüsszel hallgatása, sőt segítő támogatása mellett – az alapvető jogi normákat semmibe véve járnak el a politikai ellenfelekkel szemben. Ne feledjük, az Egyesült Államokban végül merényletet követtek el az elnökjelölt ellen, míg ugyanez megtörtént a patrióta szlovák miniszterelnök esetében is. A különbség csak az, hogy Amerikában a sajtószabadság még nincs olyan rossz állapotban, hogy ezt meg nem történtté lehetett volna tenni, bár a merénylet relativizálása, bagatelizálása a demokrata sajtó részéről dokumentálható. Addig Nyugat-Európában a mainstream sajtó könnyedén túllépett a közép-európai merényleten.

Azt, hogy ma Európában büntetlenül lehet korruptnak lenni, az egyébként érintett eliteknek, az őket kiszolgáló jogásztársadalomnak, a mainstream sajtónak és a kártékony civil szervezeteknek tudható be. Nézzünk néhány példát a brüsszeli korrupció büntetlenségére, és az azokból levonható tanulságokra.

BÜNTETŐÜGY VON DER LEYEN ELLEN TITKOS VAKCINAÜZLET MIATT

Mint ismeretes, „2021 eleje óta az Európai Bizottság az EU nevében hat nyugati gyártóval kötött egy sor szerződést több mint hárommilliárd adag koronavírus elleni vakcina 2024-ig történő szállítására. Az első szerződést a Pfizerrel írták alá. Sőt, Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság vezetője

még azelőtt megállapodott a cég vezetésével, hogy a vakcina klinikai vizsgálatai befejeződtek volna. A nyilvános megkeresések ellenére az Európai Bizottság nem volt hajlandó nyilvánosságra hozni a levelezést, arra hivatkozva, hogy az „véletlenül elveszett".

Az uniós ügyészség vizsgálatot indított Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság (EB) vezetője ellen a Pfizer cégtől vásárolt koronavírus elleni vakcinák ügyében – írta Politico információi alapján az eadaily.com.

Mint kiderült, a nyomozás már több hónapja folyik. Az ügyészek a von der Leyen és Albert Burla, a gyógyszergyár vezérigazgatója közötti tárgyalások iránt érdeklődnek a Pfizer-vakcinák megvásárlásáról. Az ügyészek „állami funkciókba való beavatkozás, SMS-üzenetek törlése, korrupció és összeférhetetlenség" tényállását vizsgálják.

Azonban hivatalosan vádemelés Ursula von der Leyen ellen még nem történt.

A kiadvány két forrása szerint Magyarország is csatlakozott az ügyhöz, és feljelentést tett von der Leyennek az oltóanyagokkal kapcsolatos tárgyalásokban játszott szerepével kapcsolatban. A lap emlékeztetett arra, hogy Lengyelország 2023-ban hasonló panaszt nyújtott be, de azt Donald Tusk miniszterelnök kormányának hatalomra kerülése után visszavonta." (Forrás: https://www.magyarhirlap.hu/kulfold/20240401-az-unios-ugyeszek-vizsgalatot-inditanak-von-der-leyen-ellen

Közben egy belga lobbista négy korrupcióval kapcsolatos ügyet indított von der Leyen, a Pfizer és a BioNTech gyógyszeripari vállalatok, valamint Albert Bourla, a Pfizer vezérigazgatója ellen azt állítva, hogy bűncselekményeket követtek el. Az Európai Bizottság vezetője volt Ursula von der Leyen állítólag törölte a szöveges üzeneteket, hogy elrejtse, hogyan kötött több milliárd dolláros üzletet a Pfizer gyógyszeripari óriással. A Kövesse a pénzt (Follow the Money) két tényfeltáró riportere Simon Van Dorpe és Alexander Fanta egy belga bíróságon járt utána az Európai Bizottság elnöke elleni büntetőügynek.

Eközben egy másik ügy is folyamatban van. Újságírók, köztük a Follow the Money riportere is kikérte Urvon der Leyen és Bourla üzeneteit. A Bizottság elutasította a kérelmeket, arra hivatkozva, hogy azok „rövid életűek" voltak, és ezért teljes mértékben mentesültek a nyilvános hozzáférés alól. Ez táplálta

a spekulációkat, hogy von der Leyennek van rejtegetnivalója. A New York Times az Európai Unió Bírósága elé vitte az ügyet, de (ekkor még) még nem tárgyalták.

„1. Miről szól a mai eset?

Két hónappal azután, hogy a Times bíróság elé vitte a Bizottságot, 2023 áprilisában Frédéric Baldan brüsszeli lobbista büntetőkeresetet nyújtott be von der Leyen, Bourla, a Pfizer és a vakcinafejlesztő BioNTech ellen a belgiumi Liège város vizsgálóbírójánál. Baldan azt állítja, hogy állítólagos korrupció, közfunkciók bitorlása, magán- és közérdek összeütközése, valamint közigazgatási dokumentumok megsemmisítése miatt szenvedett károkat. Ha von der Leyen nem semmisítette meg az ellentmondásos üzeneteket, érvel Baldan, akkor újabb bűncselekményt követett el azzal, hogy önkényesen megsértette a dokumentumokhoz való hozzáférés alkotmányos jogát.

Miután a Nyomozó bíró, Frédéric Frenay megkezdte az első nyomozást, az Európai Ügyészség (EPPO) vette át az ügyet. Az Európai Ügyészség 2022 októberében külön megkezdte a Covid19-oltóanyagok EU-ban történő beszerzésének vizsgálatát.

2. Ki perel és miért?

Baldanhoz öt fél csatlakozott, akik panaszt nyújtottak be Frenay bíróhoz: Lengyelország és Magyarország, két kisebb politikai párt – a belga Vivant Ostbelgien és a francia Les Patriotes -, valamint egy másik, nyilvánosan meg nem nevezett állampolgár.

Az Európai Ügyészség pedig arra kéri a bíróságot, hogy távolítson el több felperest, mert azzal érvel, hogy nem szenvedtek közvetlen következményeket az állítólagos bűncselekmény miatt, mondta Baldan és egy másik, az ügyhöz közel álló személy, és ezért nincs joguk keresetet indítani.

A polgárok és a politikai pártok számára nehezebb lesz azzal érvelni, hogy őket közvetlenül érintette az EU oltóanyag-vásárlása, mint a tagállamok számára. Magyarország 56 millió eurós bírósági csatába keveredett a Pfizerrel a von der Leyen által Bourlával tárgyalt szerződés után – derül ki a Follow the Money által látott dokumentumokból. Lengyelországot és Romániát is beperelte a Pfizer, 1,4 milliárd, illetve 564 millió euró megfizetésére.

Eközben az EU Törvényszéke egy másik ügyben úgy döntött, hogy az uniós intézményekbe vetett bizalom elvesztése, amelyet Baldan állítólag az EU vakcinavásárlása miatt szenvedett el, „nem jelentett helyrehozható erkölcsi kárt".

3. Ki jogosult nyomozni?

Konfliktus van kialakulóban arról, hogy az ügyet most belga vagy uniós ügyésznek kell-e kezelnie.

Az Európai Ügyészség azt mondja, hogy felelősnek kell lennie, mivel úgy véli, hogy az oltóanyag megvásárlása érintette „az EU pénzügyi érdekeit" – és arra kéri a bíróságot, hogy döntsön az ügy folytatásáról. De még ha meg is kapja az ügyet, úgy tűnik, hogy az Európai Ügyészségnek nem áll szándékában előmozdítani azt. Álláspontja szerint a keresetek elfogadhatatlanok, mivel azokat az uniós ügyészek mellett működő hét vizsgálóbíró egyikéhez kellett volna benyújtani, nem pedig Frenay vizsgálóbíróhoz.

Több felperes, köztük Baldan és Magyarország is vitatja az Európai Ügyészség hatáskörét. Azt akarják, hogy Frenay folytassa munkáját. „Az Európai Ügyészségnek nincs hatásköre kezelni ezt az ügyet, mivel a vakcinákat tagállami pénzből vásárolták" – mondta Baldan a Follow the Money-nak.

4. Mi a helyzet a New York Times bírósági ügyével?

Ironikus módon az oltásszkeptikusok jelentős késedelmet okoztak a Timesnak, hogy felfedje a von der Leyen és Bourla által váltott szöveges üzeneteket.

Az EU második legmagasabb szintű bíróságán, a Törvényszéken egy átlagos ügy eldöntése 16 hónapot vesz igénybe, így egy ítélet kikényszeríthette volna közzétételüket közvetlenül a jövő havi európai parlamenti választások előtt.

Az átláthatóságra való törekvés azonban idén ősszel váratlan akadályba ütközött, amikor a BonSens.org, egy francia vakcinaszkeptikus szervezet indítványt nyújtott be, hogy csatlakozzon az ügyhöz. A Bizottság kifogását követően a bíróság először a kérelem ellen döntött. A BonSens.org azonban nem fogadta el a nemleges választ – és a blokk legfelsőbb bíróságához, az Európai Bírósághoz fordult. Több hónapba, januárig tartott, amíg az EB elutasította a fellebbezést, lehetővé téve a Törvényszék számára, hogy folytassa az ügyet. Eddig nem tűzték ki a meghallgatás időpontját.

5. Mi fog történni ezután?

A mai napon a belga nyomozást felügyelő, egyesbíróból álló szakosított bíróság, a „Tanács tanácsa" a tervek szerint zárt ajtók mögött tárgyalja az ügyet.

A meghallgatás után néhány hétbe telik, mire a kamara eldönti, hogy ejteni kell-e az ügyet, vagy tovább kell-e vizsgálni, vagy a gyanúsítottakat, köztük von der Leyent is a bűnösség kérdésével foglalkozó büntetőbíróság elé kell-e küldeni. A kamara dönthet az Európai Ügyészség hatásköréről is, vagy az Európai Unió Bírósága elé terjesztheti ezt a kérdést is.

De nem olyan gyorsan: két, az ügyhöz közel álló személy szerint valószínű, hogy a bíró úgy dönt, hogy elhalasztja a tárgyalást, miután a magyar ügyvédek további nyomozati intézkedéseket kértek a tárgyalás előtt.

Ha az ügy előrehalad, az ügyészek valószínűleg szembesülnek von der Leyen mentelmi jogával, amely széles körben védi őt a jogi eljárásoktól, ha hivatalos minőségben járt el. Az általában von der Leyen elnökletével működő biztosi testület kezelné az ügyészek mentelmi jogának felfüggesztésére irányuló kérelmeit. A Bizottság tagjai általában nem vesznek részt az őket érintő döntésekben. A Bizottsághoz eddig nem érkezett kérelem von der Leyen mentelmi jogának felfüggesztésére – közölte a szóvivő.

Az Európai Ügyészség, a Liège-i Bíróság és egy Magyarországot képviselő ügyvéd nem kívánt nyilatkozni. Lengyelország nem válaszolt az észrevételek iránti megkeresésekre.

De mivel a harc arról folyik, hogy ki miért perelhet be kit, valószínű, hogy a választók csak a június 9-i európai választások után fognak többet megtudni az oltási szövegekről, ha valaha is – az ügyek hónapokig, vagy akár évekig is elhúzódhatnak." (Forrás: https://www.ftm.eu/articles/who-is-suing-von-der-leyen?utm_source=nieuwsbrief&utm_medium=nieuwsbrief&utm_campaign=VonderLeyensued&share=%2FIRT2SJykKnDSBKdsXwjIi6u5q9ovkRkJfBku5NHMzVxXDCYn3tmZydZaCXGBzo%3D Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 8:59)

Végül Andor Attila „Leyen megúszta – egy belga bíróság nem vizsgálja a Covid-oltás körüli üzenetváltásait" című cikkében írta meg hogy 2025. január végén a Liege-i fellebbviteli bíróság „elfogadhatatlannak nyilvánította" Frederic Baldan volt belga lobbista 2023-ban benyújtott panaszait,

mivel Baldan nem tudta bizonyítani, hogy őt személyes sérelem érte. Adrien Masset, Leyen ügyvédje azt mondta, a bíróság szerint tévedtek a panaszosok.

Az EU a Covid-járvány 2020-as kirobbanása után gyorsan lépett annak érdekében, hogy a tagországokat ellássák vakcinával. A Pfizer-beszerzés sok részletét bizalmasan kezelték, ami sokakat felháborított, az átláthatóság hiánya miatt jogi eljárások is elindultak.

Baldan, újabb panaszát a bizottság ellen nyújtotta be, mert az információszabadság ellenére a brüsszeli szervezet nem adta ki a megállapodás részleteit.

Oltásellenes csoportok, valamit Magyarország és Lengyelország közben Baldan mögé állt, mondván az uniós ügyészségnek nincsenek is meg a képességei arra, hogy kivizsgáljanak egy ilyen horderejű ügyet. Az EPPO, az uniós forrásokat érintő csalások elleni független szervezet is vizsgálatot indított.

Baldan érthetően, és határozottan kommentálta mostani kudarcát: az EU mára a bizonytalanság és az igazságtalanság térségévé vált.

A bizottság nem vitatja, hogy a szöveges üzenetek léteztek, Leyen valóban sms-ezett a vakcinagyártó vezetőjével, de a szervezet szerint az üzenetek semmilyen formában sem tartoztak az oltóanyag-tárgyalásokhoz, illetve már nem is elérhetőek."

(Forrás: https://www.vg.hu/kozelet/2025/01/leyen-meguszta-egy-belga-birosag-nem-vizsgalja-a-covid-oltas-koruli-uzenetvaltasait?utm_source=hirkereso&utm_medium=referral&utm_campaign=hiraggregator Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 9:13)

Miközben vezető európai ügyészek az Ursula von der Leyen és a Pfizer vezérigazgatója közötti oltási tárgyalásokkal kapcsolatos állítólagos bűncselekményeket vizsgálták, 2024-ben jogi lépésekkel voltak kénytelenek fenyegetni az Európai Bizottságot.

„Április 9-én Laura Codruța Kövesi, az Európai Ügyészség (EPPO) vezetője – amelynek feladata az EU érdekeit sértő súlyos pénzügyi bűncselekmények kivizsgálása – szokatlan lépést tett: úgynevezett »békés rendezési eljárást« indított a Bizottsággal. Ez az utolsó jogi lépés a peres eljárás előtt, és ha nem sikerül megállapodásra jutni, a harc odáig fajulhat, hogy az EU Törvényszéke is felléphet.

Az ügyészek attól tartanak, hogy nem tudják megfelelően végezni a munkájukat, ha a Bizottság végrehajtja a költségvetés megszorítására irányuló

tervet – ezt a lépést februárban jelentették be, és meglepetésként érte, állítja az Európai Ügyészség.

A POLITICO birtokába került dokumentum szerint Kövesi levelét április elején osztották meg a Bizottság három magas rangú tisztviselőjével. Ebben az EPPO vezetője azt állítja, hogy a Bizottság megfosztja tőle a hatékony munkavégzéshez szükséges eszközöket, mivel nyomást gyakorol költségvetésére, különösen az informatikára fordított összegre.

Amikor az EPPO 2021 nyarán elindult, a Bizottság beleegyezett abba, hogy informatikai eszközöket biztosít anélkül, hogy határidőt közölt volna. A Bizottság most közölte az EPPO-val, hogy meg akarja vonni az informatikai támogatást. Az EPPO becslései szerint az érintett pénzösszeg körülbelül 5 millió euró.

„Az az egyoldalú döntés …, hogy 2024. december 31-én megszünteti az említett szolgáltatásoknak az Európai Ügyészségnek nyújtott szolgáltatását, azzal a kockázattal jár, hogy az Unió független ügyészsége nem tudja ellátni feladatait és nem tudja teljesíteni küldetését" – írta Kövesi, hozzátéve. „A Bizottság köteles tartózkodni minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti a Szerződésben az Európai Ügyészségre bízott célkitűzésének elérését az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények elleni küzdelem terén."

Lehetséges, hogy több forog kockán, mint az IT-költségvetés csökkentése. Egy viszonylag új intézmény, az EPPO azért is nagyon fontos, mert ügyészei felhatalmazást kapnak arra, hogy határokon átnyúló nyomozást vezessenek az EU-t sújtó bűnszervezetekkel kapcsolatban, amelyeket a tagállamok és a Bizottság az EU-t fenyegető egyik legnagyobb veszélyforrásnak tekintenek.: az.

2023-ban megugrott az EPPO-vizsgálatok száma – írta éves jelentésében a hivatal. Tavaly több mint 200 csalási vizsgálat indult az egész EU-ra kiterjedő helyreállítási és ellenállóképességi eszközzel kapcsolatban, amely uniós készpénzt biztosít a Covid utáni gazdasági fellendülés elősegítésére, és amelynek értéke több mint 800 milliárd euró. 2022-ben, amikor az uniós készpénz kifizetése a kezdeti szakaszban volt, mindössze 15 vizsgálat indult." (Forrás: https://www.politico.eu/article/eppo-threaten-sue-european-commission-spending-spat-ursula-von-der-leyen-pfizer-laura-codruta-kovesi/ Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 11:32)

HATSZÁZEZER EURÓ EGY BŐRÖNDBEN AZ EP ALELNÖKÉNEK ROKONÁNÁL

Az Unió 2022-es korrupciós botránya során a belga hatóságok egy nagyszabású razzia alkalmával több EP-hez közeli gyanúsítottat is letartóztattak, irodáikban és lakhelyükön pedig több millió eurónyi készpénzt és gyanús dokumentumokat foglaltak le. A vizsgálat során kiderült, hogy a katari, marokkói és mauritániai kormány többek között az EP-alelnökét, Eva Kailit és más uniós tisztviselőket is megvesztegettek, mivel nagyobb befolyást akartak szerezni az európai törvényhozásban.

Három újabb vádemeléshez vezetett 2024 végén a „Katargate" néven ismert nyomozás, amelyet Belgiumban folytatnak az Európai Parlamentben felmerült korrupciós gyanú ügyében – közölte szerdán a Le Soir napilap.

A napilap szerint a vádlottak a Szocialisták és Demokraták (S&D) uniós parlamenti frakció csoportjának kötelékében, illetve a botrány két kulcsfigurájának – a volt olasz szocialista EP-képviselő, Pier Antonio Panzeri és Francesco Giorgi – környezetében dolgoztak.

Az újonnan megvádolt három férfi személyazonosságát nem hozták nyilvánosságra.

A Le Soir azt írja, a három férfit azzal gyanúsítják, hogy kihasználták a katari meghívásokat – például a 2022-es labdarúgó-világbajnokság egyik mérkőzésére –, illetve készpénzt fogadtak el Marokkótól és Katartól. E két országot azzal gyanúsítják a hatóságok, hogy a korrupciót használták fel annak érdekében, hogy javítsák hírnevüket emberi jogi kérdésekben.

A botrány 2022 decemberében robbant ki, amikor Brüsszelben többeket letartóztattak és jelentős készpénzösszegeket foglaltak le, amelyeket többek között Pier Antonio Panzeri, valamint Eva Kaili, az Európai Parlament görög alelnöke otthonában találtak.

Eva Kaili, Pier Antonio Panzeri és korábbi asszisztense, Francesco Giorgi – Kaili korábbi élettársa – mellett vádat emeltek két másik volt szocialista európai parlamenti képviselő, a belga Marc Tarabella és az olasz Andrea Cozzolino ellen.

A három új vádemelést – amelyekkel az ügyben érintettek száma „nagyjából tizenötre" emelkedett a Le Soir szerint – a bírák kedden Brüsszelben zárt ajtók mögött tartott meghallgatáson jelentették be, amelyen a nyomozati eljárás szabályosságát vizsgálták.

A nyomozást több mint egy éve hátráltatják különböző ügyvédek által benyújtott, a büntetőeljárás szabályosságát érintő kifogások. Az esetleges bírósági tárgyalás időpontjáról eddig nem esett szó."

(Forrás: MTI https://demokrata.hu/vilag/ep-korrupcios-botrany-harom-ujabb-vademeles-tortent-belgiumban-933669 Utolsó letöltés: 2025.01.08.) Később egy másik egykori szocialista EP képviselő ellen emeltek vádat bűnszervezetben elkövetett bűncselekmények miatt, szintén az emírséghez köthető vesztegetési ügy okán. Maria Arena ellen a belga hatóságok (nem EU-sok) járnak el. (Forrás: https://hirtv.hu/hirtvkulfold/fordulopontho z-erkezett-az-europai-parlamentet-megrazo-korrupcios-botrany-video-2599760?utm_source=feed&utm_medium=rss Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 10:40)

Az ügy következtében az EP egy sor korrupcióellenes reformot hozott, hogy megakadályozza a hasonló visszaéléseket. Ezek hatásfokát mutatja, hogy két évvel a Katargate után újra lebuktak az eurokraták. A brüsszeli rendőrség az Európai Parlamentet érintő újabb korrupciós ügyben a Huawei brüsszeli irodájában és lobbistáinak lakásában is razziázott.

„A brüsszeli törvényhozók követelik, hogy Roberta Metsola, az Európai Parlament elnöke függesszen fel minden olyan képviselőt, akit a Huawei megvesztegetési botrányban való érintettséggel gyanúsítanak – áll a 28 EP-képviselő által aláírt és a Politico által látott levélben.

Tiszteletben tartjuk a folyamatban lévő igazságügyi vizsgálat függetlenségét és az összes érintett személy ártatlanságának vélelmét, de a nevük tisztázásáig az EP-képviselők jelenléte az uniós intézmények integritását sérti – írták a szocialisták és demokraták, a Renew Europe, a Zöldek és A Baloldal törvényhozói.

Eddig négy embert vádoltak meg korrupció és bűnszervezet vádjával Brüsszelben a Huawei kínai technológiai óriáscég állítólagos korrupciós kampányának részeként.

A rendőrség hétfő este razziát tartott a parlamenti asszisztensek irodáiban. Egyetlen képviselői irodát sem kutattak át, de korábbi médiajelentések szerint a belga hatóságok egy tucat jelenlegi és volt törvényhozó ellen folytatnak vizsgálatot.

A hatóságok korrupció, okirat-hamisítás és pénzmosás miatt vizsgálódnak, tizenöt jelenlegi és korábbi EP-képviselő lehet érintett az ügyben. Az új

botrány tovább ronthatja az Európai Parlament hírnevét. A Huawei az eset kapcsán lapunkkal közölte: vizsgálja az ügyet, valamint zéró toleranciát alkalmaz a megvesztegetés és a korrupció terén.

A levél szerint az érintett EP-képviselők a vádak ellenére nemcsak az Európai Parlamentben, hanem több

- digitális politikával, kiberbiztonsággal és távközléssel,
- a Kínával folytatott kereskedelemmel,
- valamint a külföldi beavatkozással foglalkozó bizottságnak is tagjai.

További jelenlétük így óriási problémát jelenthet a parlament számára, amely még mindig nem mosta le magáról a két évvel ezelőtti botrány mocskát.

Az általunk bevezetett szabályoknak is köszönhető, hogy a hatóságok felfedezték az ügyet, ebből is látszik, hogy a reformok működnek – írta Metsola válaszában, melyben kifejtette, hogy a belga ügyészek és a parlamenti vizsgálóbizottság mindent megtesz a korrupció felszámolásáért. Az érintett EP-képviselők felfüggesztésére azonban nem tett ígéretet, és a személyazonosságukat sem fedte fel." (Forrás: https://www.vg.hu/kozelet/2025/03/brusszel-korrupcio-huawei, 2025.03.19. 16:50)

Folyamatosan korrupciós vádak merültek fel a Manfred Weber vezette Európai Néppárt háza táján is. „Két napja a La Gaceta konzervatív spanyol lap nyíltabban is írt arról, miről lehet szó.

A belga ügyészség nyomoz Ouarda Bensouag-val, Manfred Weber eddigi francia kabinetfőnökével szemben, aki november 1-jétől a pártcsalád, illetve annak frakciója főtitkárának tisztét töltheti be. Azért vizsgálódnak vele kapcsolatban, mert egyszerre vehetett fel pénzt a néppárttól és az Európai Parlamenttől, amit pedig tilt az uniós szabályozás. Bővebb részletek erről egyelőre nem váltak ismertté (Forrás: https://mti.hu/hirek/2024/10/30/magyar-nemzet-sokadik-korrupcios-ugy-webereknel, 2025. 05. 02. 11:30).

De az ügyről a Europe Unfiltered hírportál is ír, mégpedig abban az összefüggésben, hogy az európai szocialistákat tavaly sújtó Katargate korrupciós botrány után a néppártiaknak a legkevésbé sem hiányzik egy hasonló, miközben Webert – az EU intézményrendszerének Ursula von der Leyen bizottsági elnök utáni legbefolyásosabb emberét – személyi ambíciók is fűtik. Az ügyek az EPP-n belüli belharcokkal is összefüggenek.

Weber a Katargate-tel összefüggésben korábban maga is a szigorúbb szabályok szükségességéről papolt. Bensouag-val kapcsolatban a hírek szerint most azt is mérlegelhetik, hogy Michael Alexander Speiser befolyásos, igazgatói beosztású, CDU-közeli német uniós tisztviselő a férje.

KÍNOS ELŐZMÉNYEK

A Gaceta.es emlékeztet: az EPP-vel kapcsolatban előzőleg is merültek fel korrupciós vádak az utóbbi időben. 2022-ben Mario Voigtot, Weber 2019-es uniós kampányának online megjelenésekért felelős igazgatóját eljárás alá vonták a németországi Erfurtban, és mentelmi jogának felfüggesztését is kérték. Mégpedig azért, mert a koronavírus-járvány idején arcmaszkok értékesítéséből húzhatott hasznot. A belga rendőrség tavaly ezzel kapcsolatban razziát is tartott az EPP brüsszeli irodáiban.

Az EPP-ben szintén igazgatói beosztásban lévő belga Tom Vandenkendelaerével szemben – akit Weber a kabinetfőnökének nevezhet ki – olyan hivatalos úttal kapcsolatban folytattak vizsgálatot, amelyet kívülről fizettek, de ő ezt nem vallotta be. Vádat nem emeltek ellene."

(Forrás: https://tenyek.hu/cikkek/nepparti-bomba-a-sokadik-korrupcios-ugy-webereknel?utm_campaign=tv2_tenyek&utm_medium=referral&utm_source=megyei;https://magyarnemzet.hu/belfold/2024/10/nepparti-bomba-a-sokadik-korrupcios-ugy-webereknel Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 11:40)

A helyzet súlyosságát fokozza, hogy a külső korrupció elfogadása mellett az eurokraták maguk is jelentős uniós forrást fordítanak civilek és újságírók megvásárlására, a patrióta politikusok lejáratására, a tagállami belügyekbe való beavatkozásra.

A holland De Telegraaf című lap 2025 áprilisában titkos szerződésekről számolt be, amelyeket az Európai Bizottság zöldszervezetekkel kötött állítólagos rejtett lobbitevékenység végzése céljából. A lap szerint a Brüsszel által uniós pénzből megbízott lobbiszervezetek feladata az volt, hogy az európai parlamenti képviselőket és a tagállamokat rávegyék arra, hogy támogassák a bizottság ambiciózus zöldpolitikai kezdeményezéseit. Valójában tehát azt a zöldlobbit, amelynek álláspontját hivatkozásul használták és az európai civilek véleményeként állították be, maga Brüsszel működtette.

„Így működtette Brüsszel a zöldlobbit

Ilyen civilnek mondott csoport volt például a »zöldek« ernyőszervezeteként működő Európai Környezetvédelmi Iroda (EEB), amelyet azzal bíztak meg, hogy legalább 16 példát hozzon arra, hogy az Európai Parlament a lobbitevékenységüknek köszönhetően szigorította a zöldügyi jogalkotást.

A lap által megvizsgált dokumentumok szerint az is ki volt adva az EEB-nek, hogy támogassa a Frans Timmermans korábbi biztos által kezdeményezett, ellentmondásos természet-helyreállítási jogszabálytervet.

A korábban a bizottsági elnöki posztért is elinduló balliberális politikus tehát a saját érdekei kiszolgálására fizetett a zöldlobbinak, az uniós adófizetők pénzéből."

(Forrás: https://magyarnemzet.hu/kulfold/2025/01/ujabb-botrany-brusszelben-titkos-szerzodesek-megvasarolt-civilek?utm_campaign=2025-01-31&utm_medium=email&utm_source=magyarnemzet_reggeli_hirlevel&utm_content=position_1 Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 11:03)

Kérdéseket vet fel az éppen leköszönt igazságügyi biztos elleni büntetőeljárás is. „Több szálon is kapcsolódik az amerikai spekulánshoz, Soros Györgyhöz a december elsején leköszönt uniós igazságügyi biztos. Didier Reynders annak a balliberális brüsszeli elitnek a tagja, amely előszeretettel oktatja a tagállamokat jogállamiságra és demokratikus értékekre, miközben a belga politikus példája is mutatja, hogy magukra nézve mintha nem mindig tartanák érvényesnek a törvényeket. Reynders ellen most pénzmosás gyanújával nyomoznak, de mint egykori belga minisztert és volt uniós biztost, egyelőre több mentelmi jog is védi. Érdekes mozzanat, hogy Soros Györgyöt egyszer Franciaországban elítélték jogerősen, de a börtönbüntetést megúszta. Kérdés, hogy mi lesz Reynders sorsa.

Az elmúlt napokban Didier Reynders, december elsején leköszönt uniós igazságügyi biztos pályafutásán keresztül bemutattuk, mennyire képmutató a brüsszeli elit, amelynek tagjai különleges jogi védelmet élveznek, ezért szinte lehetetlen felelősségre vonni őket, amikor korrupciógyanús ügyekbe keverednek.

A belga liberális politikus az elmúlt öt évben rendszeresen bírálta Magyarországot a jogállamiság állítólagos megsértésére hivatkozva, és kulcsszerepe volt abban, hogy a mai napig visszatartják a hazánknak járó uniós pénzeket.

Reynders mindezt úgy tette, hogy a belga rendőrség már a múlt évben nyomozást indított ellene pénzmosás gyanújával, de megvárták, amíg december elsején hivatalosan is lejárt az uniós biztosi mandátuma, majd december 3-án több ingatlanjában is házkutatást tartottak, illetve ki is hallgatták.

MENTELMI JOG MINDENÜTT

A gyanú szerint Reynders a korábban – a bűncselekmények vélt elkövetését megelőző időszakban, 2007 és 2011 között – általa felügyelt Nemzeti Lottótársaságon keresztül egy évtizeden át mosott tisztára eddig tisztázatlan eredetű pénzeket. A lottótársaság 2022-ben jelezte a pénzmosás gyanúját a hatóságoknak.

A belga közmédia információi szerint Reyndersnek összesen mintegy egymillió eurónyi gyanús tranzakciókról kellene számot adnia.

Reynderst korábban hiába gyanúsították már korrupcióval és vesztegetés elfogadásával, soha nem találtak perdöntő bizonyítékot. A leköszönt uniós biztos talán most áll a legközelebb ahhoz, hogy felelősségre vonják, ezúttal pénzmosás gyanúja miatt, de nem egyszerű a helyzet. Hiába nyomoznak a hatóságok a liberális politikus ellen, a hivatalából már távozott Reynderst csak akkor lehet bíróság elé állítani, ha mind a biztosi kollégium, mind a belga parlament döntést hoz a mentelmi jogának felfüggesztéséről.

A SOROS-SZÁL

Áttekintve a belga liberális politikus pályafutását, nála is megtalálható a Soros-szál, ami nem meglepő, hiszen ismert, hogy a spekuláns „zsebében van" az uniós bürokraták jelentős része. Reynders korábban tagja volt a spekuláns pénzből is működő European Council on Foreign Relations (ECFR) nevű lobbiszervezetnek, amelynek egyik alapítója maga Soros György volt. Az ECFR nyilvános taglistáján Reynders már nem szerepel, de azon jelenleg is fellelhető Soros György és fia, Alexander, valamint a magyarországi baloldal jeles képviselői, a DK-s Dobrev Klára, a volt miniszterelnök, Bajnai Gordon és Korányi Dávid, aki az Action for Democracy nevű amerikai szervezet vezetőjeként kulcsszerepet vállalt a tengerentúlról – elsősorban Soros Györgytől – érkezett dollármilliók becsatornázásában a baloldal 2022-es kampányába.

A belga exuniós biztos Soros Györggyel személyesen is kapcsolatban állhat, ugyanis 2014-ben a német Bertelsmann multinacionális tömegmédiavállalat által szervezett konferencián megjelent Brüsszelben, ahol Soros Európa jövőjéről tartott előadást.

Tavaly októberben a fővárosi önkormányzat, a CEU Demokrácia Intézete és a Political Capital intézet által megrendezett Budapest Fórumon – amit a szervezők kötődése alapján Soros-fórumnak is neveztek – szintén feltűnt Reynders, aki „Az újrademokratizálódás felé" című panelbeszélgetést nyitotta meg videóüzenetében.

SOROS GYÖRGY ÉS FRANCIA BÍRÓSÁG

Ha már itt tartunk, érdemes felidézni, hogy bár Soros György hosszú tőzsdespekuláns-pályafutását hatalmas botrányok kísérték – elég, ha csak az angol font 1992-es bedöntésére utalunk–, nem túl gyakran vonták felelősségre tevékenységéért. De még ő sem érinthetetlen, hiszen tőzsdei csalássorozat miatt Franciaországban négy bíróság is bűnösnek találta, és két év azonnal végrehajtható börtönbüntetésre ítélték. Soros a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához is fordult.

De 2011-ben még ez a testület is bűnösnek nyilvánította a spekulánst. Más kérdés, hogy döbbenetes módon a jogerős ítélet ellenére sem adtak ki ellene elfogatóparancsot, így végül Soros nem került börtönbe.

Az előzmények ismeretében messze nem lesz jelentéktelen mozzanat, mire jutnak majd a hatóságok a brüsszeli elit egyik prominens tagja, Didier Reynders pénzmosási ügyében."

(https://ripost.hu/bozot/2018/10/jogerosen-2-ev-bortonre-iteltek-soros-gyorgyot-miert-nem-adnak-ki-ellene-nemzetkozi-elfogatoparancsot)

Lise Witteman tényfeltáró újságíró legújabb könyvében és a 'Kövesse a pénzt' EU Desk hírlevelében is felhívta a figyelmet, hogy a brüsszeli tényfeltárók helyzete továbbra is mélyen aggasztó. Az európai politikai döntéshozatalban való láthatóság és a nyilvánosság részvételének hiánya miatt – amely vitathatatlanul a hírhedt demokratikus deficit elsődleges mozgatórugója – a kritikus és alternatív hangokat némileg mesterségesen kell táplálni akár a kormányoknak, akár a filantrópoknak, hogy némileg ellensúlyozzák a mindenütt jelenlévő ipari lobbit. Ez sajnos kényelmetlen függőséget okoz.

Alexander Fanta kollégám alábbi megállapításai az EU által bérelt újságíróprogramról még egy elrettentő példát mutatnak:

„A Régiók Bizottsága (RB) kétségbeesett – és etikailag megkérdőjelezhető – lépést tett annak érdekében, hogy a brüsszeli tudósítók ásításánál többet kiváltsanak.

Ennek a 329 európai régiót, tartományt és várost képviselő uniós tanácsadó testületnek nincs más szerepe az európai jogalkotásban, mint a nem kötelező erejű vélemények megfogalmazásában, amelyeket többnyire figyelmen kívül hagynak. Az uniós polgárok korlátozott mértékben ismerik el, és a média ritkán számol be tevékenységéről.

Úgy tűnik, az RB kétségbeesetten vágyik arra, hogy nagyobb nyilvánosságot kapjon. 2022 szeptemberében „médiapartnerséget" kötött az EFE spanyol hírügynökséggel, összesen 135 000 euró értékben.

Megállapodásuk értelmében az EFE – amely spanyolországi és spanyol nyelvű világhírek ezreinek szállít híradásokat – három szerződés értelmében köteles egy „elkötelezett újságírót" küldeni az RB plenáris üléseinek és egyéb eseményeinek tudósítására. követi a pénzt. Az újságíró szerepe? „Idézetek és láthatóság" biztosítása az európai régiók képviselői, „különösen a spanyol delegáció tagjai" és más uniós szereplők számára, „ha szerkesztői szempontból hasznosnak tartják".

Ezek az információszabadság-kérelem alapján megszerzett szerződések kérdéseket vetnek fel az EFE által az RB-ről szóló tudósítások szerkesztői függetlenségével kapcsolatban. A 2022 szeptemberétől napjainkig tartó szerződések azonos megfogalmazása szerint az EFE újságíróitól elvárják, hogy „együttműködjenek és szinergiában dolgozzanak az RB sajtószolgálatával annak érdekében, hogy azonosítsák és fejlesszék azokat az üzeneteket, szempontokat és történeteket, amelyekben a legnagyobb potenciál rejlik a sajátos nemzeti és regionális médiaprogramhoz való viszonyában.

Bár a szerződések kifejezetten kimondják, hogy ezt a partnerséget a hírügynökség „szerkesztői irányvonalának tiszteletben tartásával" kívánják megvalósítani, meghatározzák azokat az eseményeket is, amelyeket az újságírónak le kell közvetítenie, például a COP29 klímakonferenciát, valamint olyan témákat, mint az EU Green Deal jogszabályok és Ukrajna.

Az újságírás és a PR közötti határvonalak még inkább elmosódnak azokkal a záradékokkal, amelyek előírják az EFE-nek, hogy kérésre „terjesztsen sajtójegyzeteket az RB sajtóközleményei alapján, vagy ennek alapján készítsen és terjesszen hírcikkeket".

Hogyan illeszkednek ezek a kötelezettségvállalások az EFE szerkesztői szabályzatához , amely „maximális újságírói függetlenséget" ígér? A hírügynökség nem válaszolt a Follow the Money kommentárkérésére. Az RB a maga részéről ragaszkodik ahhoz, hogy teljes mértékben tiszteletben tartsa az EFE szerkesztői függetlenségét. Michele Cercone, az RB kommunikációs igazgatóhelyettese e-mailben közölte, hogy a médiapartnerek soha nem kaptak parancsot arra, hogy egy adott történetről adott szemszögből számoljanak be, és nem is akadályozták meg őket abban, hogy bármilyen történetet publikáljanak.

Az EFE-megállapodás magától értetődő kérdést vet fel: Kinek fizetnek még, hogy beszámoljon a regionális közgyűlésről? Az RB azt állítja, hogy hasonló partnerkapcsolatokat ápol más hírszervezetekkel, például az ANSA olasz hírügynökséggel és a lengyel PAP ügynökséggel. Ki más? Már benyújtottunk egy új információszabadság iránti kérelmet, hogy megtudjuk. Maradj velünk!" (Forrás: Alexander Fanta – Follow the Money – Platform for investigative journalism Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 12:12)

A mandiner.hu 2024 augusztusában talált bizonyítékot arra, hogy uniós és amerikai pénzből támadták hátba Magyarországot és legszorosabb szövetségeseit:

„A magyar miniszterelnököt is támadták egy EP-kampány idején futott hirdetés-sorozatban, amelyet EU-s és más pénzekből finanszíroztak, és célpontja az európai jobboldal volt – írja a Brussels Signal oknyomozó riportjában.

Uniós finanszírozású civil szervezetek állnak azon kísérletek hátterében, hogy az Európai Parlamentet az úgynevezett „szélsőjobb" ellen hangolják – írja a Brussels Signal.

Mint írják: Politico Brussels Playbook rovatában júniusban többször lefutott egyik reklámkampány, amiben egy nyílt levelet hirdettek, amely a Svéd Demokratákat (SD), az Alternatíva Németországért (AfD) és a Holland Szabadságpártot (PVV) támadta, és mindhármat „szélsőjobboldalinak" titulálva.

A kampányban szerepeltek olyan reklámok is, amelyek szerint különböző uniós vezetőket manipulált Giorgia Meloni olasz miniszterelnök, Marine Le Pen, a a francia Nemzeti Tömörűlés elnöke és Vlagyimir Putyin orosz elnök.

A kampány mögött a Full Beam Media CLG civil szervezet állt.

A cég honlapja nem túl informatív, de azon a cég „jótékonysági finanszírozásra támaszkodó független kampányszervezetként" jellemzi magát – írja a Brussels Signal. A lap hiába próbálta felvenni a kapcsolatot a céggel.

Azt ugyanakkor ki tudta deríteni a lap, hogy a Full Beam Mediának van egy dublini címe, illetve egy ír és egy amerikai vezetője – utóbbinak van egy berlini címe.

A berlini címmel rendelkező amerikait Ivan Cheungnak hívják, és a brüsszeli székhelyű zöld szervezet, a Globális Stratégiai Kommunikációs Tanács (Global Strategic Communications Council, GSCC) „hálózati igazgatói digitális stratégiai" pozícióját is ellátja egyben.

A GSCC és anyaszervezete, a Meliore Foundation jelentős szereplője a brüsszeli EU-s világnak, a zöldpolitika terén. Mindkét cég (GSCC és Meliore) vezérigazgatóját, Tom Brookes-t a Politico a 4. helyen jegyzi a 2023-as Power 40 listáján. A cég arról híres, hogy szerepe volt Greta Thunbergnek kommunikációs stratégiájában.

A Brussels Signal által feltárt hirdetés nyilvánosan elérhető metaadatai szintén a GSCC részvételére utalnak, mivel a nyílt levél egy olyan Google Drive-dokumentumon található, amelyen egy GSCC-s e-mail-cím szerepel az eredeti tulajdonosként. A hirdetésekben azonban nem tüntették fel a két céget.

A jobboldali pártok szélsőjobboldalinak lefestő kampány mögött több olyan szervezet áll, ami állami és államok feletti szervektől kaptak támogatást. Az EU átláthatósági indexe kettőt olyat sorol fel, ami kapott EU-támogatást.

Az egyik a Good Lobby, ami egy olyan NGO, amelynek célja, hogy „stratégiai érdekképviseleti tanácsadás, képzés és nem szokványos szövetségek kombinációjával megváltoztassa a közpolitikákat". A cég több mint 67 000 euró közpénzt kapott a „Phoenix Horizon" projekt részeként.

A másik, a Friends of the Earth Europe azt állítja, hogy 2022-ben éves bevételük 30 százaléka – ami több mint egymillió eurónak felel meg – az

Európai Uniótól származott, további 15 százaléka pedig más kormányoktól vagy intézményektől, beleértve német és a holland kormányt is.

Egy harmadik szervezet, a Defend Democracy jelentős finanszírozásban részesül a NATO-tól és az Egyesült Államoktól. Az EU átláthatósági nyilvántartása szerint a civil szervezet „teljes költségvetése" 2022-ben 38 427 euró volt, amelyből 22 700 eurót az Egyesült Államok EU-s nagykövetségétől kapott, míg további 15 000 eurót a NATO biztosított. Egy másik dokumentum azt mutatja, hogy a civil szervezet 2023-ban 22 700 eurót kapott, ami több mint a fele az évi 34 952 eurós „teljes költségvetésének".

A Brussels Signalnak adott nyilatkozatában az amerikaiak EU-s diplomáciai missziója megerősítette, hogy pénzt adtak a Defend Democracynak.

A Politico tagadja, hogy tudott volna a GSCC jobboldal elleni politikai kampányokban való részvételéről. A lap kiadójának szóvivője azt mondta a Brussels Signalnak, hogy a hirdetéseket teljes mértékben a Full Beam Media finanszírozta.

A Full Beam Media nem az egyetlen civil szervezet, amely kapcsolatban áll az európai jobboldali populistákat támadó kormányzati intézményekkel. Egy másik kampányt, amelyről a Politico számolt be, a European Movement International (EMI) szervezett.

Az EMI hírlevelében említett kampány „gyűlölet, félelem és megosztottság" terjesztésével vádolta Le Pent, Geert Wilderst és Orbán Viktor magyar miniszterelnököt.

A kampányt a Google Advertisementsen keresztül népszerűsítették június végén, amint azt az amerikai multinacionális vállalat hirdetési átláthatósági központja is megerősítette.

A hírek szerint ők más hirdetéseket is terveztek Brüsszelen belüli, amelyek némelyike azt sugallja, hogy Európa populista vezetői „árulók" lehetnek, akik Putyinnal társulnak.

Az EU átláthatósági nyilvántartása szerint a European Movement International éves költségvetése 1,3 millió euró, melynek nagyrésze EU-s támogatás volt.

A 2023-as költségvetésükből 1 076 000 euró származott uniós támogatásokból, míg 2024-ben várhatóan összesen 1 288 000 eurót kap a szervezet hasonló támogatásokból. A Brussels Signal nem tudta felvenni a kapcsolatot a céggel."

(Forrás: https://mandiner.hu/kulfold/2024/08/itt-a-bizonyitek-unios-es-amerikai-penzbol-tamadtak-hatba-magyarorszagot-es-legszorosabb-szovetsegeseit Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 12:15)

„A nem kormányzati és más civil társadalmi szervezetek átlátható és folyamatos párbeszéd révén erősítik a polgárok részvételét az Európai Unió demokratikus politikai döntéshozatalában. A közszférabeli döntéshozók elszámoltatásához az uniós polgároknak értesülniük kell a források felhasználásának módjáról, arról, hogy kik részesülnek uniós forrásokban és milyen célra kapják azokat, valamint arról is, hogy a kedvezményezettek tiszteletben tartják-e az uniós értékeket. A 2022-es „Katargate" botrány óta a nyilvánosságot mind jobban foglalkoztatja a nem kormányzati szervezetekre vonatkozó átláthatósági követelmények szigorítása.

„Az átláthatóság kulcsfontosságú a nem kormányzati szervezetek hiteles részvételének az uniós szakpolitikai döntéshozatalban – jelentette ki Laima Andrikienė, a jelentésért felelős számvevőszéki tag. – A legutóbbi ellenőrzésünk óta ugyan történt némi előrelépés, de továbbra sem tudunk világos képet alkotni a nem kormányzati szervezeteknek nyújtott uniós finanszírozásról, mivel az erre – és többek között a lobbitevékenységre – vonatkozó információk nem megbízhatóak és nem átláthatóak."

A nem kormányzati szervezetek 2021 és 2023 között 7,4 milliárd euró támogatásban részesültek olyan alapvető uniós belső politikák keretében, mint a kohézió, a kutatás, a migráció és a környezetvédelem; ebből 4,8 milliárd eurót a Bizottság, 2,6 milliárd eurót pedig a tagállamok nyújtottak. A számvevők figyelmeztetése szerint azonban óvatosan kell bánni a számadatokkal, mivel nem áll rendelkezésre megbízható áttekintés a nem kormányzati szervezeteknek kifizetett uniós összegekről. Az információkat széttagolt módon teszik közzé, ami gátolja az átláthatóságot és annak elemzését, hogy az uniós források nem összpontosulnak-e túlzott mértékben kis számú nem kormányzati szervezetre. Így nem lehet világos képet alkotni arról, hogy milyen szerepet játszanak a nem kormányzati szervezetek az uniós szakpolitikákban.

A Bizottság tett ugyan előrelépést a nem kormányzati szervezeteknek nyújtott uniós finanszírozásra vonatkozó információk gyűjtése terén, de a közzétételük módjában továbbra is tapasztalhatók hiányosságok. Ezenkívül

a tagállamok nem követik nyomon a nem kormányzati szervezeteknek nyújtott uniós finanszírozást, és még a várhatóan javuló szabályozás értelmében sem lesznek kötelesek beszámolni a kifizetéseikről.

Az egyes uniós országokban eltérő a nem kormányzati szervezetek meghatározása, és az ritkán szerepel a nemzeti jogszabályokban. Az Unió 2024. évi meghatározása szerint a nem kormányzati szervezet lényegében egy kormányzatoktól független nonprofit szervezet. Üdvözlendő, hogy megszületett a meghatározás, de ez önmagában még nem garantálja, hogy a nem kormányzati szervezetek megfelelő besorolást nyernek az Unió pénzügyi átláthatósági rendszerében. Ezt az okozza, hogy a szervezetek bejelentésükben önmagukat minősítik nem kormányzati szervezetnek, és a Bizottság egyes fontos szempontokból nem ellenőrzi a jogállásukat, például azt, hogy gyakorol-e jelentős befolyást valamely kormányzat a szervezet irányító szerveire, vagy hogy a szervezet a tagjainak kereskedelmi érdekeit szolgálja-e. Például egy nagy kutatóintézetet nem kormányzati szervezetnek minősítettek, pedig irányító szerve kizárólag kormányzati képviselőkből állt.

A Bizottság nem hozta nyilvánosságra egyértelműen a nem kormányzati szervezetek uniós támogatásokból finanszírozott érdekképviseleti tevékenységeiről birtokában lévő információkat. Már ellenőrzésünk idején történt, hogy a Bizottság iránymutatást adott ki, amely szerint a támogatási megállapodások nem írhatják elő a kedvezményezettek számára az uniós intézményeknél történő lobbizást. Emellett az uniós források kezelői nem vizsgálják proaktívan, hogy a nem kormányzati szervezetek sértenek-e esetleg olyan uniós értékeket, mint a jogállamiság és az emberi jogok, és leginkább csak önbevallásokra hagyatkoznak. A finanszírozási forrásokat olyan hasznos információk tekintetében sem ellenőrzik, hogy pontosan kik állnak az egyes nem kormányzati szervezetek mögött.

HÁTTÉR-INFORMÁCIÓ

Az uniós költségvetés a tevékenységek finanszírozása során nem tesz különbséget azt illetően, hogy azokat nem kormányzati szervezetek vagy más típusú szervezetek végzik-e. A nem kormányzati szervezetek különféle nagyságúak és különböző területeken tevékenykednek, a társadalmi befogadástól kezdve a környezetvédelemig és a kutatásig. Részesülhetnek uniós támoga-

tásban akár valamely projekt végrehajtásához (bármely más kedvezményezetthez hasonlóan), vagy működési költségeik jelentős részének fedezésére (pusztán azért, mert nem kormányzati szervezetek). 2021 és 2023 között több mint 12 000 nem kormányzati szervezet kapott uniós támogatást. Az elmúlt évtizedben a Bizottság közvetlen finanszírozásának jelentős része kis számú nem kormányzati szervezetnek jutott.

Az ellenőrzés olyan uniós programokat vett górcső alá, mint az Európai Szociális Alap Plusz, a Horizont Európa, a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap és a LIFE, és különböző tagállamokban vizsgálta meg azok helyzetét. Ezt egyrészt az indokolja, hogy az Európai Parlament nagyobb átláthatóságra hívott fel az uniós finanszírozás – többek között a nem kormányzati szervezetek finanszírozása – terén, másrészt az, hogy az ilyen szervezetek fontos szerepet töltenek be a demokratikus politikai döntéshozatalban. Jelentésünk hátterében az áll, hogy a nem kormányzati szervezeteknek nyújtott uniós finanszírozás iránt a közelmúltban megnövekedett a közvélemény és a politika érdeklődése.

„A nem kormányzati szervezeteknek nyújtott uniós támogatás átláthatósága: Bár történt előrehaladás, még mindig nem áll rendelkezésre megbízható áttekintés" című, 11/2025. sz. külön jelentés már elérhető a Számvevőszék weboldalán. A jelentés révén szeretnénk teljesebbé tenni azt a képet, amelyet a nem kormányzati szervezeteknek az Unió külső fellépései kapcsán nyújtott uniós finanszírozásáról szóló 2018. évi, valamint az uniós átláthatósági nyilvántartásról szóló 2024. évi külön jelentésünk nyújtott." (Európai Számvevőszék, 11/2025. sz. Külön jelentés (2025. február) Elérhető: https://www.eca.europa.eu/hu/news/NEWS-SR-2025-11 és https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2025-11/SR-2025-11_HU.pdf Utolsó letöltés:2025. 04. 28. 12:40)

Összegzés helyett álljon itt egy volt brüsszeli bürokrata Thierry Breton beismerése, hogy az EU bele tud avatkozni bármely tagállam belügyeibe és választásába, ha azok politikai döntései nem felelnek meg a brüsszeli érdekeknek.

„Brüsszel tényleg mindent uralni akar, erre pedig Thierry Breton volt uniós biztos vallomása újra rávilágít. Thierry Breton, az Európai Bizottság egykori tagja a napokban kijelentette:

A szavak súlya fontos, várjunk, hogy mi történik, és alkalmazzuk a törvényeinket. Megtettük ezt Romániában, és természetesen meg kell tenni, ha szükséges, Németországban is.

A nyilatkozat nem maradt visszhang nélkül, Elon Musk, az X közösségi platform tulajdonosa így reagált:

Ez Thierry Breton elképesztő abszurditása, ő Európa zsarnoka.

„Az EU nem hajlandó tiszteletben tartani a demokratikus normákat és a többség akaratát. Rendkívül megdöbbentő! Amikor tízmillió dollárt juttattak törvénytelenül a magyar baloldalnak a 2022-es választási kampányukhoz, a brüsszeli elit hallgatott. Amikor az Egyesült Államok budapesti nagykövetsége elkezdett támogatást osztani a baloldali médiának, a brüszszeli elit hallgatott" – reagált László András kormánypárti európai parlamenti képviselő a közösségi oldalán.

Amikor a magyar parlament szuverenitásvédelmi törvényt fogadott el, hogy megakadályozza az ilyen jellegű további beavatkozást, az Európai Bizottság beperelte Magyarországot. A biztosok azonban több alkalommal is szívélyesen fogadták Soros Györgyöt az Európai Bizottságban hivatalos találkozókon. Az EU-ban lobbizó nem kormányzati szervezetek az ő támogatását kapják. Most, hogy van egy másik milliárdos, Elon Musk, aki csupán az európai politikáról mer véleményt nyilvánítani egyik vagy másik politikai oldal javára, az úgynevezett liberális elit a demokráciát akarja megszüntetni, ha nem tetszik neki a választások eredménye. És őszintén beszélnek arról, hogy nemrég Romániában pontosan ezt tették

– idézte fel. Hozzátette, hogy változásra van szükség Brüsszelben.

Nem ez az első eset, hogy vezető brüsszeli politikusok ilyen gondolatokat fogalmaznak meg. Korábban Ursula von der Leyen épp egy előadást tartott az amerikai Princeton Egyetemen, ahol az egyik hallgató a akkori olaszországi választásokról kérdezte. Válaszában az Európai Bizottság elnöke azt mondta, figyelemmel kísérik a választások eredményét, és ha a dolgok „rossz irányba" mennek, akkor lesznek eszközeik, ahogyan Magyarország és Lengyelország esetében is.

Ezek az esetek egyértelműen azt bizonyítják, hogy az Európai Unió hatalmi központja képes és hajlandó beavatkozni tagállamok demokratikus folyamataiba, ha azok nem illeszkednek a központi akaratba. A patrióták

hónapok óta azt hangsúlyozzák, hogy Brüsszel egyre inkább úgy működik, mint egy birodalmi központ, ahol a helyi döntések csak addig érvényesek, amíg megfelelnek a felsőbb hatalom elvárásainak. Ez pedig hosszú távon nemcsak a tagállamok szuverenitását ássa alá, hanem az egész unió legitimitását is kérdésessé teszi."

(Forrás: Magyar Nemzet (2025. 01. 11.) Elérhető: https://magyarnemzet.hu/kulfold/2025/01/arcpirito-vallomas-igy-mukodik-a-brusszeli-demokracia-video?utm_campaign=2025-01-11&utm_medium=email&utm_source=magyarnemzet_delutani_hirlevel&utm_content=position_3. Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 12:22)

A *Ki figyeli Brüsszelt* című könyv alapján, melyet Hollandiában az év legjobb politikai könyvének járó Prinsjesboekenprijs-díjra jelölték, Simon Van Dorpe részletezi az európai forgóajtó működését:

„Hová mennek az eurokraták? A felelős biztos kinyitja a forgóajtókat

Az európai biztosokat, uniós törvényhozókat és munkatársaikat leváltják, és sokan keresnek másik állást. A nagyvállalatok, köztük a külföldi kormányokhoz kötődő vállalatok is aktívan keresik a friss bennfentes tudással rendelkező profilokat. Amint arról már többször beszámoltunk, az ezekből a lépésekből eredő összeférhetetlenséget megakadályozó brüsszeli szabályok – és azok betartatása – komoly lemaradásban vannak.

A Bizottság versenyjogi osztályának egyik magas rangú tisztviselőjéről, Henrik Morchról, aki egy amerikai ügyvédi irodába költözött, nemrégiben érkezett hír arra késztette Emily O'Reilly európai ombudsmant, hogy kérje a Bizottságot, hozza nyilvánosságra a költözés kezelésének részleteit.

O'Reilly »a puha korrupció egy formájának« nevezte a volt tisztviselők információhoz való hozzáférésének legkirívóbb példáit.

Johannes Hahn biztos eközben azt válaszolta, hogy a Bizottság »túl kemény« a forgóajtókkal szemben. Már megint? A HR-ért felelős osztrák jobbközép politikus azzal indokolta álláspontját, hogy a Bizottságba belépő fiatalok már nem maradnak ott pályafutásuk végéig. Ha pedig úgy érzik, hogy már nem tudnak visszamenni a magáncégekhez, akkor eleve nem is lépnek be a Bizottsághoz.

De vajon ez valóban igaz? Először is, egy bennfentes elmondta nekünk, hogy biztosan nincs hiány képzett emberekből, akik a Bizottságnál akarnak

dolgozni (kivéve talán a nagyon speciális profilokat). Másodszor, gyakori tévhit, hogy a karrierek lerövidülnek. Jan Eeckhout közgazdász kimutatja, hogy ennek éppen az ellenkezője történik – legalábbis az amerikai magánmunkaerőpiacon, ahol az átlagos állásidő az 1990-es 3,2 évről 2020-ra 4,2 évre nőtt. Megkérdeztük Hahn szolgálatait arról is, hogy a Bizottság munkatársai nem maradnak-e olyan sokáig, mint korábban, de kiderült, hogy a Bizottságnak »nincsenek könnyen hozzáférhető statisztikái« erről…" (Translated with www.DeepL.com/Translator – free version)

Íme egy kétes pozitívum: kevesebb gyilkosság, és sokkal több üzleti jellegű bűnözés jellemzi az olasz szervezett bűnözést, főleg mióta le lehet nyúlni EU-pénzeket is. Több száz milliárd eurót osztott ki Olaszországban az állam és az Európai Unió az elmúlt években, és valószínű, hogy ennek egy jelentős részét a szervezett bűnözés vitte el – írja a Reuters. Az önmagában nem meglepő, hogy Olaszországban a maffia viszi, amiben csak üzletet lát, de most úgy tűnik, hogy az ügyészség bizonyítani is tudja, amit mindenki gyanít. Azt az olasz kormány 2024. áprilisban tette közzé, hogy a lakásfelújítási programokból mintegy 16 milliárd eurónyi pénzt csalhattak el, az ügyészség pedig azt közölte, hogy a Covid utáni helyreállítási támogatásból nagyjából 200 milliárd euró kerülhetett csalókhoz. Azt is hozzátették, hogy ezt nem mind a nagy szervezett bűnözői csoportok nyúlták le, de gyanújuk szerint egy komoly része a Camorrához, a Cosa Nostrához és a 'Ndranghetához került. Reuters, Italy's white-collar mafia is making a business killing (2024.05.06.) Elérhető: https://www.reuters.com/world/europe/italys-white-collar-mafia-is-making-business-killing-2024-05-06/ Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 12:47)

Szuverenitásfunkciók korrupciós veszélyeztetettsége

Az elmúlt évszázadokban többször változott, hogy kit tekintünk szuverénnek. Akik szuverenitáson az állami területhez kötött legfőbb hatalmat értik, azoknak könnyebb a dolguk, mert uralkodóhoz, néphez, vagy nemzethez tudják azt csatlakoztatni. Közben főként az Egyesült Államokban kialakult a plurális szuverenitás koncepciója, az osztott szuverenitás rendszere. Magam egyetértek azokkal, akik ez utóbbinál lehetségesnek/szükségesnek látnak egy skálázhatóságot, a további elemzések céljából. A gondot az okozza, hogy a szuverenitás alanyainak köre rendkívüli mértékben kibővült. Ennek rendszerbe foglalása adja manapság a szuverenitáskutatás szépségét. Sok jogász foglalkozik azzal, hogy hogyan oszlik meg a szuverenitás Brüsszel és a tagállamok között, miközben Pokol Béla professzor szerint a végső szuverén – aki felett már nincs más döntéshozó – az Európai Bíróság, annak is egy szűk csoportja. Hozzájuk az ügyeket a Bizottság, szintén szűk, belterjes bürokratái készítik elő. (Pokol, 2003) Álláspontom szerint mindezeket felülírhatják a korrupciós viszonyok, hiszen az érintett bürokraták, bírák az őket korrumpálók akaratát hajtják végre. Ugyanazt a szuverenitási kérdést kell feltennünk az összes szuverenitási entitással kapcsolatban: valóban ők a végső döntéshozók, vagy csak (jól)fizetett fogaskerekek egy antidemokratikus rendszerben?

Adatszuverenitás

A 4. ipari forradalom alapja az adat, amelyet az új olajnak is neveznek. Globális versenyelőnyhöz jut az, aki az adatokat, és az ahhoz szükséges infrastrukturát birtokolja. Geopolitikai megfogalmazással: „Aki uralja az info-kommunikációs termékek és szoftverek gyártását (kiemelten ezek standardizálását, fejlesztését), valamint az adatok továbbítását, és archiválását,

az uralja a kiberteret. Aki uralja az emberek figyelmét, az uralja a virtuális teret. Aki uralja a kiberteret és a virtuális teret, az uralja a Földet." (Pintér, 2016, 287. p.)

Az Európai Unió hosszú ideje együttműködik az Amerikai Egyesült Államokkal az adatáramlás területén. Pontosabban kiszolgáltatottja annak. Az innovációs és a pénzügyi egyenlőtlenségeket csak tetézik az Unió érdekeit figyelembe nem vevő politikusok, bürokraták káros tevékenysége. Eddig három keretmegállapodás született:

Safe Harbor		
2000–2015	Érvénytelen	Schrems I ítélet nyomán bukott meg
Privacy Shield		
2016–2020	Érvénytelen	Schrems II ítélet alapján bukott meg
Data Privacy Framework		
2023–	Érvényes	Kihívások alatt, hasonló viták várhatók

Az Európai Bíróság semmisítette meg a „Biztos kikötőt" (Safe Harbour), majd az „Adatvédelmi Pajzsot" (Privacy Shield), a két egymást követő keretrendszert, amelyek lehetővé tették, hogy európai adatkezelők amerikai üzleti vállalkozásoknak továbbítsanak személyes adatokat. Ehhez ezeknek az amerikai cégeknek el kellett fogadniuk a keretrendszernek az európai előírásokkal harmonizált követelményeit. Az ügyek Edward Snowden azon leleplezéseit követték, hogy az USA tömegesen és válogatás nélkül megfigyeli külföldiek digitális kommunikációját.

A Privacy Shield (teljes nevén: EU–U.S. Privacy Shield) egy olyan adatvédelmi keretmegállapodás volt, amelyet az Európai Unió és az Egyesült Államok kötött 2016-ban, annak érdekében, hogy lehetővé tegye az európai polgárok személyes adatainak jogszerű továbbítását az USA-ba.

Az Európai Unió szigorú adatvédelmi szabályokat alkalmaz (különösen a GDPR keretében), és csak akkor engedélyezi a személyes adatok más országba történő továbbítását, ha az adott ország „megfelelő szintű adatvédelmet" garantál. Az Egyesült Államok jogrendszere ezt nem teljesítette automatikusan, ezért volt szükség külön megállapodásra.

A Privacy Shield célja az volt, hogy biztosítsa az EU-s adatok védelmét az USA-ban is és jogi biztonságot nyújtson azoknak a cégeknek, amelyek transzatlanti adatáramlásban érintettek (pl. Google, Facebook, Amazon). Az Európai Unió Bírósága 2020 júliusában a „Schrems II" ítéletben érvénytelenítette a Privacy Shieldet. Indoklása szerint: az USA hírszerzési törvényei (pl. a FISA 702 és az Executive Order 12333) lehetővé teszik az amerikai hatóságok számára az EU-s polgárok adatainak tömeges megfigyelését, anélkül, hogy azok jogorvoslattal élhetnének. Ez nem felel meg az EU alapjogi chartájának, különösen a magánélethez és az adatok védelméhez való jog tekintetében.

A döntés hátterében Max Schrems, osztrák adatvédelmi aktivista panaszai álltak, aki már korábban is sikeresen támadta meg a Privacy Shield elődjét, a Safe Harbor-t (ez 2015-ben bukott meg).

2023 júliusában az EU és az USA új megállapodást kötött Adatvédelmi Keretrendszer (Data Privacy Framework – DPF) néven. Ez egy új mechanizmus, amely a korábbiakhoz hasonló célt szolgál, de amelyben az USA ígéretet tett az adatgyűjtés korlátozására. Október 7-én Joe Biden aláírt egy új elnöki rendeletet az elektronikus kommunikáció nemzetbiztonsági célú megfigyelésének szabályairól, amellyel létrehozta többek között az Adatvédelmi Felülvizsgálati Bíróság (Data Protection Review Court – DPRC) nevű intézményt az EU-s polgárok számára. Egy héttel azután, hogy az elnök aláírta a rendeletet, az igazságügy-miniszter nyilvánosságra hozta az új felülvizsgálati bíróság eljárásrendjét. Az adatvédelmi szakma és az adatvédelmi civil szervezetek véleménye (ideértve az amerikaiakét is) azonban nem volt túl biztató. A Schrems által vezetett „Semmi közöd hozzá" (Non of your business – NOYB) elnevezésű civil szervezet jelezte, hogy azt jogi úton fogják megtámadni.

A kritikus pont az újonnan létrehozott bíróság szerepe: alaposabban elolvasva az új USA rendszer továbbra sem felel meg az EUB jogorvoslatról megfogalmazott követelményeinek. Erre jutott az osztrák civil szervezet, valamint az American Civil Liberties Union és a Trans Atlantic Consumer Dialogue első elemzése. Több olyan szempontra is rámutatnak ezek a szervezetek, ahol az amerikai előírások az európai szabályoknak csak formailag felelnek meg. Persze olyan panaszokat is lehet hallani, hogy az USA polgárainak sincs elegendő joguk az állami megfigyeléssel szemben, de ezt még

súlyosbítja a különbség az amerikai és külföldi állampolgárok kezelése között, amelyet az új rendszer megpróbál kezelni, de nem túl sok sikerrel.

Az Európai Adatvédelmi Testület (EDPB) elnöke, az osztrák adatvédelmi hatóság vezetője, Andrea Jelinek szerint a nemzetbiztonsági érdekek önmagukban nem indokolhatják az alapvető jogok, mint az adatvédelemhez való jog figyelmen kívül hagyását.

A valóság az, hogy alapvető ellentmondás van az óceán két partján olyan kérdésekben, mint versenyképesség, innováció, a politika szerepe a gazdaság támogatásában. Az EU elérte, hogy az Általános adatvédelmi rendelete (General Data Protection Regulation – GDPR) mára versenyhátrányt okoz az uniós vállalkozásoknak.

„A GDPR szabványokat állapít meg arra vonatkozóan, hogyan kell kezelni a személyes adatokat az EU-ban. Az alkalmazásáról szóló, július végén közzétett legutóbbi jelentés végrehajtási problémákra mutatott rá, de az uniós végrehajtó hatalom nem szándékozik újra megnyitni az adatvédelmi rendeletet a következő, 2028-ra tervezett jelentés előtt. – mondta a Bizottság szóvivője. Nem először történik ilyen: már bevezetésekor is találtak végrehajtási problémákat, ami hozzájárult a Bizottság 2023-as, a GDPR végrehajtási eljárásokról szóló javaslatához. Bár a korábbi jelentés nem vezetett a GDPR módosításához, a Tanács és a Parlament között várhatóan a következő hónapokban intézményközi tárgyalások kezdődnek az eljárási szabályokról.

Az Európai Parlament baloldali képviselők üdvözölték a Bizottság azon döntését, hogy a GDPR végrehajtását prioritásként kezeli, mivel attól tartanak, hogy ennek elmulasztása alááshatja az adatvédelmi és biztonsági normákat. Axel Voss (néppárti, Németország), az Európai Parlament jogi bizottságának (JURI) a mesterséges intelligenciáról szóló véleményével foglalkozó előadója szerint sürgős cselekvésre van szükség, mivel a mesterséges intelligencia térnyerése megköveteli a törvény szellemének megváltoztatását. A nagy mennyiségű minőségi adathoz való hozzáférés és annak feldolgozása kulcsfontosságú a megkülönböztetésmentes vagy nemek szerint kiegyensúlyozott mesterséges intelligenciamodellekhez. Véleménye szerint a jelenlegi gyorsan változó digitális környezet miatt a GDPR felülvizsgálatára van szükség az innováció elősegítése érdekében. »Én a GDPR teljes szerkezetét megváltoztatnám a 'mindent tilos' helyett 'mindent szabadra',

feltéve, hogy a polgárok magánéletét nem akadályozza« – mondta Voss." (Forrás: SG.hu (2024. augusztus 12.) Versenyhátrányt okoz az európai cégeknek a GDPR szigora. Elérhető: https://sg.hu/cikkek/it-tech/158491/versenyhatranyt-okoz-az-europai-cegeknek-a-gdpr-szigora, Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 20:09)

Az Unió körülményes jogászkodása nincs összhangban az MI-cégek adatleszívásának gyorsaságával. „Ez annyira agresszív, hogy elérhetetlenné teszi a weboldalakat. Most megjött a válasz: egy új megközelítés megbünteti azokat a cégeket, amelyek figyelmen kívül hagyják a »robot.txt« irányelveket. Évtizedekig a robots.txt szabályozta a keresők viselkedését, de ahogy a mesterséges intelligenciával foglalkozó cégek gátlástalanul egyre több adatra vágynak, a web alapvető társadalmi szerződése kezd szétesni.

A Cloudflare webes infrastruktúra-szolgáltató bejelentette az »AI Labyrinth« nevű új funkciót, amelynek célja az engedély nélküli MI-adatletöltés elleni küzdelem azáltal, hogy hamis, MI által generált tartalmakat szolgál ki a botoknak. Az eszköz megpróbálja kizárni azokat az MI-cégeket, amelyek engedély nélkül töltenek le komplett weboldalakat, hogy képzési adatokat gyűjtsenek a nagyméretű nyelvi modellekhez, amelyek az olyan MI-asszisztenseket működtetik, mint a ChatGPT."

(Forrás: SG.hu (2025. március 24.) MI-cégek adatleszívása. Elérhető: https://sg.hu/cikkek/it-tech/160824/a-cloudflare-irrelevans-tenyek-vegtelen-utvesztojevel-forditja-maga-ellen-az-mi-t. Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 20:10)

2024 végén a kanadai versenyhatóság azzal vádolta meg a Google-t, hogy „az online hirdetések vásárlásához és értékesítéséhez használt eszközeivel visszaélve monopóliumot hozott létre. Panaszuk által arra akarják kényszeríteni a vállalatot, hogy adja el két fő hirdetési technológiai szolgáltatását. Az ügy a Google üzleti tevékenységének középpontját érinti, és a folyamatban lévő amerikai trösztellenes perre emlékeztet a Szilícium-völgyi óriás ellen. Mindkét ügyre az Egyesült Államokban 2020 óta négy másik, a Google ellen indított per, valamint a világ tisztviselőinek egyéb erőfeszítései közepette kerül sor, amelyek célja, hogy visszaszorítsák a nagy technológiai vállalatok, mint a Google, az Amazon és az Apple hatalmát az online információ és kereskedelem felett.

Kanada szintén új törvényekkel próbálja korlátozni a közösségi média által okozott károkat, és arra kötelezni a technológiai vállalatokat, hogy kártalanítsák a hagyományos hírszervezeteket. A kanadai versenyhivatal közleményében azzal vádolta a Google-t, hogy a hirdetések megvásárlására és eladására szolgáló szoftverek legnagyobb szolgáltatójaként, a hirdetési aukciók piactereként és a hirdetések bemutatására szolgáló szolgáltatásaival kihasználta pozícióját, hogy jogellenesen uralja az ágazatot.

A vállalat magatartása a közlemény szerint biztosította, hogy az Alphabet tulajdonában lévő Google »fenntartsa és megszilárdítsa piaci erejét«, hozzátéve, hogy »a piaci szereplőket saját hirdetési technológiai eszközeinek használatára zárja, megakadályozza, hogy a riválisok érdemben versenyezhessenek kínálatukkal«. Amellett, hogy a kanadai versenyhatóságtól, egy kvázi bírósági szervtől azt kéri, hogy kötelezze a Google-t két hirdetési technológiai szolgáltatásának eladására, a hivatal azt is kérni fogja, hogy a vállalatot bírságolják meg a tavaly több mint 305 milliárd dollárt kitevő világméretű bevételének akár 3 százalékára. (A Google hirdetéstechnológiai szolgáltatásai tavaly világszerte mintegy 31 milliárd dollár bevételt termeltek). Azt is szeretnék, ha a bíróság kötelezné a Google-t, hogy ne tanúsítson versenyellenes magatartást és gyakorlatot.

Az amerikai igazságügyi minisztérium és nyolc állam által indított per hasonló kéréseket fogalmaz meg. Az ügy záróbeszédei a múlt héten értek véget; a következő hónapokban egy bíró dönt az ügy érdemi részének elbírálásáról. Ahogy az amerikai igazságügyi minisztérium 2023-as keresetének benyújtásakor is, a Google elutasította a kanadai hivatal vádjait. Szerintük az ügy »figyelmen kívül hagyja az intenzív versenyt, ahol a hirdetések vásárlóinak és eladóinak rengeteg választási lehetőségük van, és alig várjuk, hogy a bíróságon is előadhassuk az érveinket« – mondta Dan Taylor, a Google globális hirdetésekért felelős alelnöke közleményében.

A versenyhivatal szerint a Google tulajdonában van a négy legnagyobb kanadai online hirdetési technológiai szolgáltatás és a piac 40–90 százalékát ellenőrzi. Évente mintegy 200 milliárd online hirdetésértékesítésben vesznek részt az országban – közölte a hivatal. A Google számos ilyen szolgáltatást úgy hozott létre, hogy más, azokat kifejlesztő cégeket vásárolt fel. »Az, hogy a Google szinte teljes mértékben uralja a hirdetési technológiai stacket,

szándékos« – írta közleményében a hivatal, a Google szolgáltatásaira használt iparági kifejezést használva. »Egy sor egymáshoz kapcsolódó és egymástól függő intézkedés révén a Google véleményünk szerint jogellenesen kötötte össze különböző ad tech termékeit«.

Példaként említik, hogy a hirdetőknek, akik a Google online aukciós rendszerében, amely a hirdetőket és a kiadókat párosítja, hirdetési helyekre kívánnak licitálni, ezeket a hirdetéseket is a Google automatizált aukcióján keresztül kell megvásárolniuk. Az ügyletek másik oldaláról a versenyhivatal megállapította, hogy a Google »diktálja azokat a feltételeket«, amelyek alapján a Google aukciós rendszerében hirdetési lehetőségeket listázni kívánó kiadók más cégek ad tech eszközeit használhatják. A Google néha szándékosan veszít pénzt a hirdetési szolgáltatásokon, hogy aláássa a versenytársakat – vádolták meg a céget a kanadaiak." (Forrás: SG.hu (2024. december 02.) Kanada azzal vádolja a Google-t Elérhető: https://sg.hu/cikkek/it-tech/159609/kanada-azzal-vadolja-a-google-t-hogy-reklamtechnologiai-monopoliumot-hozott-letre. Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 20:26)

A Windows legújabb fejlesztése mindent vissza tud majd idézni, amit csinálunk; a Recall funkció már azelőtt vitákat vált ki, hogy megjelent volna. A mesterségesintelligencia-alkalmazás egyelőre még csak tesztelési fázisban van, így lehetséges, hogy a Microsoft be sem fogja vezetni.

Az elv egyszerű: a Windows néhány másodpercenként pillanatfelvételt készít a felhasználó aktív képernyőjéről és azt a lemezre menti. A felhasználó ezután a pillanatfelvételek archívumát lapozgatva megkeresheti, hogy mit csinált korábban, vagy lekérdezhet egy mesterséges intelligencia rendszert, hogy szöveges formában felidézze a korábbi képernyőképeket. A Windows 11 funkciója a tervek szerint idővel kibővül azzal, hogy a felhasználók előhívhatnak bármit, ami a közelmúltban történt a Copilot+ számítógépükön, és módosíthatnak rajta, mivel a rendszer minden alkalmazás-tevékenységet, kommunikációt és a másodpercenkénti képernyőfotókat helyileg naplózza, ahol kereshető és visszakereshető.

„A Recall lehetővé teszi azt is, hogy a pillanatképet abban az eredeti alkalmazásban nyissa meg, amelyben az készült. Ahogy a Recall idővel finomodik, a képernyőképben a tényleges forrásdokumentumot, weboldalt vagy e-mailt is meg fogja nyitni. Ezt a funkciót a Recall előnézeti fázisa során

továbbfejlesztjük." – közölte a Microsoft. A javításokra minden bizonnyal szükség lesz, különösen abban, hogy a funkció hogyan kezeli az adatvédelmet. A Microsoft szerint az összes feldolgozás az ügyfél eszközén történik, és a pillanatfelvételek ott maradnak. Az IT-óriás azt is állítja, hogy az Edge böngészőt futtató viszonylag kis számú felhasználó esetében – a Statcounter adatai szerint a piaci részesedése alig 13 százalék – az InPrivate munkameneteket nem fogják menteni, ahogy a DRM-tartalmakat sem. Ugyanakkor olyan érzékeny adatok, mint a banki számlaszámok a készüléken tárolt pillanatfelvételeken lehetnek. Ráadásul a felhasználó csak akkor szűrhet ki oldalakat, ha Edge-et használ. „A Recall nem fog elmenteni semmilyen tartalmat a privát böngészési tevékenységéből, ha Microsoft Edge-et vagy Chromium-alapú böngészőt használ" – írja a GYIK. Az is nagyon valószínű, hogy a funkció nem fogja tiszteletben tartani a böngészők böngészési adatok törlésére tett kísérleteit.

„A Mozilla aggódik a Windows Recall miatt. A böngésző szempontjából bizonyos adatokat el kell menteni, és bizonyos adatokat nem. A Recall nem csak a böngésző előzményeit tárolja, hanem azokat az adatokat is, amelyeket a felhasználók a böngészőbe írnak be, és csak nagyon durván szabályozható, hogy mi kerüljön mentésre. Bár az adatok titkosított formában kerülnek tárolásra, ezek az adatok új támadási felületet jelentenek a kiberbűnözők számára, és új adatvédelmi gondot jelentenek a megosztott számítógépek számára. Egyértelműen hatalmas adatvédelmi kockázatot jelent minden olyan szervezet számára, amely magánadatokat kezel" – mondta Steve Teixeira, a Mozilla termékigazgatója.

„A Microsoft ismét kapuőrt játszik, és kiválasztja, hogy mely böngészők nyerjenek és veszítsenek a Windowson – természetesen az Edge-nek kedvezve. Az Edge lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy bizonyos webhelyeket és privát böngészési tevékenységeket blokkoljanak a Recall elől. A többi Chromium-alapú böngésző képes kiszűrni a privát böngészési tevékenységet, de elveszíti azt a képességét, hogy érzékeny webhelyeket (például pénzügyi webhelyeket) blokkoljon. Jelenleg nincs dokumentáció arról, hogy egy nem Chrome-alapú, harmadik féltől származó böngésző – például a Firefox – hogyan tudja megvédeni a felhasználói adatokat a Recalltól. A Microsoft nem kért együttműködést tőlünk a Recall ügyében, pedig nagyon szerettük

volna, ha ez így lenne, ami lehetővé tette volna, hogy partnerek legyünk abban, hogy a felhasználóknak valódi ügyintézési jogkört biztosítsunk az adatvédelmük felett, függetlenül attól, hogy milyen böngészőt választanak." – mondta Steve Teixeira.

Jake Moore, az ESET globális kiberbiztonsági tanácsadója megjegyezte, hogy bár a funkció alapértelmezés szerint nincs bekapcsolva, használata „újabb utat nyit a bűnözők számára a támadásokhoz". Moore arra figyelmeztetett, hogy „a felhasználóknak figyelniük kell arra, hogy a jobb felhasználói élmény érdekében szabályozzák, hogy milyen tartalmat elemezzenek az MI-algoritmusok". Kevin Beaumont kiberbiztonsági szakértő a technológiát kritikusan értékelte: „Lényegében egy billentyűzetfigyelőt építenek be a Windowsba funkcióként". Gary Marcus MI-szakértő ennél nyersebben fogalmazott: „Basszák meg! Nem akarom, hogy a számítógépem mindent kikémleljen, amit valaha is teszek". (Forrás: SG.hu (2024. május 24.) Adatvédelmi rémálom a Windows Recall funkciója. Elérhető: https://sg.hu/cikkek/it-tech/157636/adatvedelmi-remalom-a-windows-recall-funkcioja. Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 20:41)

A Microsoft közel egy évvel a bejelentés után 2025-ben elérhetővé tette a Windows Recallt.

„Közel egy évvel a funkció bejelentése után a Microsoft végre készen áll arra, hogy a nagyközönség számára is elérhetővé tegye a vitatott Windows Recall funkciót – jelentette be a vállalat a Windows Experience blogon.

A Recall csak a Copilot+ PC-ken – a Windows 11 rendszerek egy részhalmaza, amely körülbelül egy éve létezik – érhető el, és folyamatosan képernyőfotókat készít mindenről, amit az ember a számítógépen csinál. Elmenti a screenshotokat, az azokon lévő szövegeket felismeri és mindent egy kereshető adatbázisba ment. Ez nyilvánvalóan komoly biztonsági és adatvédelmi következményekkel jár – bárki, aki hozzáférhet a Recall adatbázisához, szinte mindent láthat, amit valaki a számítógépen csinált –, ezért is volt a Microsoft bevezetési kísérlete olyan zűrös.

A Recall a megjelenésig tartó hosszú útja magában foglalt egy elsietett kezdeti majdnem-indítást, kemény kritikákat az (akkoriban többnyire nem létező) biztonsági védelemmel kapcsolatban, többszöri késést, egy jelentős, a motorháztető alatti átdolgozást és öt hónapos tesztelést a Microsoft Win-

dows Insider bétaprogramjában. A Microsoft két héttel ezelőtt, a Release Preview verzió megjelenésekor jelezte, hogy a Recall már majdnem készen áll a kiadásra.

Szakemberek megállapították, hogy a Recall új verziójában a vállalat számos érdemi panaszt kezelt a biztonsággal kapcsolatban és javította az automatikus tartalomszűrést, hogy segítsen megakadályozni, hogy a funkció bizonyos típusú érzékeny információkat eltároljon (bár ez a szűrés még mindig nem következetes). A legjelentősebb azonban az, hogy a Microsoft a Recall funkciót bejelentkezéses alkalmazássá alakította át, és teljesen el lehet azt távolítani.

A Recall az új verzió leghangsúlyosabb funkciója, de a Copilot+ PC-knél még néhány más változás is jön. Az egyik a Windows keresési funkciójának új változata, amely »képes megérteni a szavak vagy kifejezések kontextuális jelentését, így a keresés természetesebbé és intuitívabbá válik«. Ez a természetes nyelvű keresés a Feladatsáv keresőmezőjében, a Fájlkeresőben és a Beállítások alkalmazásban használható. Egy másik új funkció, a »Click to Do« lehetővé teszi a szöveg másolását képekről, a képernyőn lévő tartalomban való keresést, valamint a képernyőn megjelenő szöveg gyors összefoglalását vagy átírását (a Windows billentyű lenyomásával, majd kattintással hívható elő, innen a Click to Do).

A Copilot+ PC-knek a Windows 11 futtatásához szükséges hardverkövetelményeken túlmenően speciális követelményeik is vannak. A legjelentősebb a több mint 40 trillió művelet/másodperc (TOPS) feldolgozására képes neurális feldolgozóegység (NPU) megléte. Az NPU lehetővé teszi a mesterséges intelligencia és a gépi tanulási modellek feldolgozását az eszközön, így ezek a funkciók gyorsabban és anélkül működhetnek, hogy érzékeny személyes adatokat küldenének a Microsoft szervereire.

A Copilot+-t jelenleg csak a Qualcomm Snapdragon X Elite és Plus chipjei, az Intel Core Ultra 200V sorozatú (Lunar Lake kódnevű) laptop chipjei és az AMD Ryzen AI 300 sorozatú processzorai támogatják. A Copilot+ funkciói először az Arm-alapú Qualcomm PC-kre, majd később az x86-alapú Intel és AMD PC-kre érkeznek; a Recall és a továbbfejlesztett keresés mind az Arm-, mind az x86-os PC-ken elérhető, míg egyes Click to Do funkciók jelenleg csak az Arm-rendszereken érhetőek el." (Forrás: SG.hu

(2025. április 26.) MS folyamatosan képernyőfotókat készít mindenről, amit az ember a számítógépen csinál. Elérhető: https://sg.hu/cikkek/it-tech/161275/a-microsoft-kozel-egy-evvel-a-bejelentes-utan-elerhetove-tette-a-windows-recallt Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 9:50)

Az Egyesült Államok elképesztő fölényben van az adatközpontok piacán is. 2023 decemberéig több mint 10 000 adatközpont működött világszerte – ezek 86 százaléka mindössze 10 országban, több mint fele pedig az Egyesült Államokban.

Az adatközpontok hatalmas energiát igényelnek, és méreteikben is hatalmasak lehetnek. A legnagyobb a China Telecom-Inner Mongolia Információs Park, amely hihetetlenül nagy, 10,7 millió négyzetlábnyi területen található.

Eközben az adatközpont-iparral szemben támasztott igények folyamatosan növekednek. Már csak attól, hogy évről évre egyre többen férnek hozzá az internethez. Az iparág a növekedés problémájával szembesül a méretezhetőséggel és a fenntarthatósággal.

Az egyik választ erre a problémára a „Hyperscale-Cloud" adatközpontok jelenthetik. Ezek a struktúrák, noha általában nagyobbak, mint a tipikus adatközpontok, úgy tervezték, hogy a fejlett technológiával skálázhatók legyenek, lehetővé téve a feldolgozási és tárolási kapacitások növelését a központ fizikai méretének növelése nélkül. (Forrás: piacesprofit.hu (2024. október 31.) Elképesztő fölényben az USA az adatközpontok piacán. Elérhető: https://piacesprofit.hu/cikkek/gazdasag/elkepeszto-folenyben-az-usa-az-adatkozpontok-piacan.html?utm_source=rss&utm_medium=referral. Utolsó letöltés: 2025. 04. 28. 21:06)

Végül néhány példa a határokon átnyúló kártékony alkalmazásokra, amelyek ellen a számítógépet (okos telefont) használó személyek teljesen védtelenek:

„2020 januárjában derült ki, hogy a ClearView AI amerikai vállalat több mint 3 milliárd arcfotót töltött le a nyilvánosan hozzáférhető forrásokból, például a Facebook, az Instagram, a LinkedIn, a Twitter, a YouTube és más szolgáltatások rendszereiből. Májusban a brit adatvédelmi hatóság, az ICO kötelezte a céget 7,5 millió font megfizetésére és az Egyesült Királyságban lakók összes adatának törlésére. Olaszországban és Görögországban a ClearView egyaránt 20 millió eurós pénzbírságot kapott.

Most Franciaországban a Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés (CNIL) adatvédelmi hivatal döntött úgy, hogy 20 millió euróra bünteti a vállalkozást azért, mert nem hajlandó eltávolítani a francia állampolgárok fotóit a hatalmas arcadatbázisából.

A társaság azt állítja, hogy több milliárd arcképet gyűjtött össze az internetről és alakította át azokat az ábrázolt személyek biometrikus másolatává. A startup hozzáférést ad ehhez az óriási adatbázishoz a nyomozó hatóságoknak, akik összehasonlíthatják és esetleg azonosíthatják a gyanúsítottak fényképeit. Mivel ez több szempontból is sérti a 2018. május 25. óta hatályos európai uniós általános adatvédelmi rendeletet (GDPR) és a ClearView AI eddig nem reagált a CNIL figyelmeztetésére, a hatóság most bírságot szabott ki. Ezen túlmenően a vállalat további két hónapot kapott arra, hogy abbahagyja a francia állampolgárok fotóinak gyűjtését, tárolását és felhasználását, valamint törölje az összes eddig gyűjtött adatot ezekről a személyekről. Amennyiben ezt nem teszi meg, akkor ezt követően további 100 000 eurós bírságot kell fizetni minden olyan nap után, amikor a követeléseket nem hajtja végre.

A CNIL határozatai ellen az érintett cégek Franciaország legfelsőbb közigazgatási bíróságánál, a párizsi Conseil d'Étatnál fellebbezhetnek.

Véget ért az ismert magánszféra kora

Egy viszonylag ismeretlen startup a fejlesztésével rámutatott az arcfelismerésben rejlő kockázatokra. A ClearView nevű amerikai cég több mint 3 milliárd arcfotót szerzett meg a világhálóról. Ez már önmagában azt bizonyítja, hogy mennyire veszélyes lehet az arcfelismerés. A The New York Times egyenesen az ismert magánszféra korának végéről írt. Az újság szerint az eset érdekessége, hogy a ClearView egy eddig viszonylag ismeretlen vállalkozás volt és az elkészített rendszer sokkal nagyobb azoknál a platformoknál, amelyeket az amerikai kormány vagy a Szilícium-völgy bármely cége létrehozott. Ráadásul a társaság a képeket nem különleges adatbázisokból szerezte meg, hanem nyilvánosan hozzáférhető forrásokból, például a Facebook, a YouTube és más szolgáltatások rendszereiből.

A ClearView azt közölte, hogy jelenleg több mint 600 szervezet használja az ajánlatait. Bár ezzel kapcsolatban a vállalat több részletet nem akart elárulni, de a honlapján kanadai nyomozókra hivatkozik, akik szexuális bűnözők felderítésére specializálták magukat. A The New York Times ugyanakkor azt taglalta, hogy a startup nem csupán biztonsági hivatalokkal dolgozik együtt, hanem magántulajdonban lévő cégekkel is és a támogatói között van Peter Thiel milliárdos, a PayPal társalapítója is. Az üzletember szóvivője megerősítette, hogy Thiel 2017-ben 200 000 dollárral segítette a vállalkozást és ezért cserébe tulajdonrészt kapott.

A The New York Times cikkét készítő Kashmir Hill megkérte azokat a rendőröket, akik a ClearView rendszerével dolgoznak, hogy futtassák át a fotóját az adatbázisukon és kis idővel később jelentkeztek nála a társaság képviselői, akik feltették a kérdést, hogy vajon a nyomozók a sajtóval beszélnek-e. Mindez azt támasztja alá, hogy a rendszer minden bizonnyal rögzíti, hogy mely személyeket keresik a hatóságok. A vállalat azt állította, hogy a szoftver csak azért riasztott, mert felismerte a szokatlan kereséseket, de nem voltak találatok Hill arcára. Hoan Ton-That, a ClearView alapítója később már egy szoftverhibát tett felelőssé az esetért.

A menedzser egyúttal elismerte, hogy kifejlesztették egy olyan számítógépes szemüveg prototípusát, amelynek a segítségével elméletileg lehetőség van arra, hogy automatikusan azonosítani lehessen bármely embert az utcán, ha az adott személy arcképe szerepel az adatbázisban. A szemüveg ilyenkor megmutathatja az illető nevét és más információit. Ton-That szerint viszont nem tervezik a szemüveg piacra dobását. A cikk komoly politikai vihart kavart. Ron Wyden demokrata szenátor kijelentette, hogy az amerikai állampolgároknak tudniuk kell arról, ha a fotóik egy magántulajdonban lévő adatbázisban lelhetők fel.

Korábban Brad Smith, a Microsoft elnöke és jogi igazgatója bírálta az arcfelismerő szoftvereket és azok hasznosságát. A menedzser azt írta, hogy az arcfelismerés egy komoly eszköz, amelyet rosszul alkalmaznak és az ilyen megoldások használatát a kormányoknak szabályozniuk kellene. Ráadásul kérdéses, hogy a technológia mennyire használható észszerűen és jogsértések nélkül. Szerinte ebben a folyamatban komoly szerepük van az olyan cégeknek, mint a Google és az Amazon, amelyek képfelismerő programokat készítenek

katonai és politikai célokra. Később Tim O'Brien, a Microsoft mesterséges intelligencia programokért felelős ügyvezető igazgatója és egyúttal a konszern etikai vezetője világított rá arra, hogy bár az arcfelismerő megoldások rendkívül sok előnyt kínálnak, többek között lehetővé tehetik az eltűnt vagy elhunyt személyek azonosítását, de ott van az érem másik oldala is: a visszaélési lehetőség. Nem véletlen, hogy New Hamsphire, Oregon és Kalifornia megtiltotta a helyi hatóságoknak az arcfelismerő rendszerek alkalmazását, s ilyen döntést hozott tavaly májusban San Francisco városi tanácsa is. A szabály az összes helyi hivatalra vonatkozik." (Forrás: SG.hu (2022. október 22.) Egyre több országban bírságolják meg az ellentmondásos startupot Elérhető: https://propeller.hu/technika/3871242-francia-orszagban-is-megbuntettek-clearview-ai Utolsó letöltés: 2025. 04. 29. 7:05)

„Sokakat frusztrál, hogy egy egyjátékos cím betöltésekor is online kapcsolatra van szükség. A »Semmi közöd hozzá« (none of your business – noyb) civil szervezet adatvédelmi szakemberei szerint ez nem csak frusztráló, hanem jogsértő is, ezért panaszt nyújtottak be a Ubisoft ellen Ausztriában.

A noyb arra kérte az osztrák adatvédelmi hatóságokat, hogy indítsanak vizsgálatot a Ubisoft francia játékstúdió gyakorlata kapcsán az EU általános adatvédelmi rendelete (GDPR) 6. cikke (1) bekezdésének megsértése miatt, mivel az az embereket online játékra kényszeríti akkor is, ha az adott játék nem rendelkezik semmilyen online funkcióval. A cég nevéhez olyan népszerű sorozatok fűződnek, mint a Far Cry, az Assassin's Creed, a Watch Dogs és mások.

»Képzeld el, ha a Monopoly kiadójának munkatársa az asztalodnál ülne és jegyzetelne minden alkalommal, amikor a családoddal vagy a barátaiddal társasjátékozni akarsz« – mondta Joakim Söderberg, a noyb adatvédelmi ügyvéd. »Nos, ez a videojátékok valósága. Amíg internetkapcsolatod van, amikor játszol, az adataidat összegyűjtik és elemzik«. A legtöbb ember, aki már leült egy modern videojátékok elé, ismeri a problémát: egy többjátékos elemeket nem tartalmazó címnél is – vagy ha az ember csak a játék egyjátékos részét szeretné játszani – máris azzal szembesül, hogy be kell jelentkeznie valamilyen szolgáltatásba.

A Ubisoft csak példa ebben az esetben, mert rengeteg játékstúdió vétkes hasonló, a vásárlókat frusztráló viselkedésben. A Microsoft a Halo Infinite

esetében akkor is megköveteli az online játékot, ha a játékos egyedül vesz részt, ahogyan az Activision-Blizzard is, amely ugyanezt tette a Diablo III esetében, amelyet évekkel a Microsoft általi felvásárlása előtt jelentetett meg. Az Electronic Arts, a Sony és más kiadók is követték ezt a példát korábbi és jelenlegi címeikkel.

Ebben az esetben a panasz egy, a noyb által képviselt magánszemélytől származik, aki frusztrált lett, miután kénytelen volt online játszani a Far Cry Primal egy példányával, amelyet a Steamen vásárolt – egy olyan játékkal, amely nem rendelkezik többjátékos vagy online funkcióval. A meg nem nevezett panaszos egy technikában jártas egyén, és amikor megvizsgálta a játék által a Ubisoftnak küldött adatokat azt vette észre, hogy mindössze tíz perc alatt 150 egyedi DNS-csomag került kiküldésre. A rögzített hálózati forgalom további elemzése során kiderült, hogy a Ubisoft az adatok egy részét a Google, az Amazon és az amerikai Datadog felhőelemző cég által ellenőrzött szerverekre küldte. Nem világos, hogy mit továbbítottak, mivel az adatok mind titkosítva voltak.

Kérdésre a Ubisoft tájékoztatta a panaszost, hogy létezik offline mód, de a súgóoldal, amelyre a Ubisoft hivatkozott, kevés információt kínál, ami a noyb szerint nem segített az ügyfelüknek. »A Far Cry Primal esetében a panaszos azt egyáltalán nem tudta működésre bírni« – mondta a noyb szóvivője. »Ő egy technikai szakember, szóval ha nem tudja megcsinálni, akkor biztosan túl bonyolult, vagy egyszerűen csak nem működik egyáltalán.«

A noyb azt kéri az osztrák hatóságoktól, hogy vizsgálják meg, hogy a Ubisoft megsérti-e a GDPR jogszabály 6. cikkének (1) bekezdését azáltal, hogy adatokat gyűjt, amikor nincs rá szükség, mind pedig azzal, hogy nem ad a felhasználóknak lehetőséget a kimaradásra. A szervezet azt is kéri, hogy a Ubisoftot kötelezzék az ilyen jellegű adatkezelés leállítására, és hogy bírságolják meg a jogsértő magatartásáért. »A Ubisoft több mint 2 milliárd eurós forgalmát alapul véve az adatvédelmi hatóság akár 92 millió eurós bírságot is kiszabhatna« – írja a noyb.

De mi a helyzet más videojáték-stúdiókkal, akik ugyanígy járnak el – számíthatnak-e a noyb panaszára? Valószínűleg igen, közölte a szervezet. »A GDPR-panaszok esetében egyszerre csak egy vállalat ellen tudunk eljárni, mivel mindig egy olyan érintettet képviselünk, akinek az adatvédelemhez

való jogát megsértették« – írja a noyb. A Ubisoftot több okból is kiemelték, magyarázza a noyb, nevezetesen azért, mert a legrosszabb elkövetők közé tartozik az ilyen típusú viselkedés tekintetében, és mert európai cég, így egyszerűbb ellene eljárni, mint egy amerikai székhelyű vállalatot üldözni. »Valószínűleg nem ez lesz az utolsó panaszunk egy játékfejlesztő-vállalat ellen" – mondta el noyb. »Nem a Ubisoft az egyetlen olyan játékcég, amelynek megkérdőjelezhető gyakorlata van.«" (Forrás: SG.hu (2025. április 24.) Illegális lehet, hogy a Ubisoft online kapcsolatra kényszerít egyjátékos élménynél is Elérhető: https://sg.hu/cikkek/jatek/161265/illegalis-lehet-hogy-a-ubisoft-online-kapcsolatra-kenyszerit-egyjatekos-elmenynel-is Utolsó letöltés: 2025. 04. 29. 6:54)

2019-ben kiderült, hogy nagy cégek iOS-es alkalmazásai rögzítették a felhasználók kijelzőn tett aktivitásait. Az Apple példás gyorsasággal reagált.

„Amellett, hogy a felhasználó engedélye és tudta nélkül rögzíthették az app használata közben tett mozdulatokat, még kényes felhasználói adatokhoz is hozzáférhettek nagy cégek (utazási oldalak, bankok, mobilszolgáltatók) alkalmazásai, amelyeket már több milliószor letöltötték. Mint ahogy arról mi is beszámoltunk, ezek az appok a Glassbox nevű analitikai cég technológiáját használják, abból a célból, hogy a fejlesztők javítani tudjanak az alkalmazáson a felhasználók érdekében. Az viszont végképp nem magyarázható a felhasználók érdekével, hogy mindeközben bankkártya-adatokhoz, e-mail címekhez, postai irányítószámokhoz férhettek hozzá.

Az ügy elég nagy port vert fel ahhoz, hogy az Apple figyelmét is felkeltse (érthetően: az appokat ugyanis az App Store-ból töltötték le), s a cég most arra kéri, a fejlesztőket, hogy adjanak egyértelmű tájékoztatást a felhasználóknak a Glassbox-technológia használatáról, és kérjenek egyértelmű beleegyezést ehhez.

»Az Apple ökoszisztémájában kiemelt fontosságú a felhasználók magánéletének védelme. Az App Store irányelvei előírják, hogy az alkalmazások felhasználói beleegyezést kérjenek, és egyértelmű vizuális jelzést adjanak, ha valamilyen módon rögzítik a felhasználó tevékenységét« – áll abban a közleményben, amelyet az Apple juttatott el az esetet feltáró TechCrunchnak.

Az Apple arról is tájékoztatta a fejlesztőket, hogy amennyiben alkalmazásaik megsértik a szigorú adatvédelmi feltételeket, ideiglenesen kitiltják az appokat az App Store-ból. Állítólag egy napot kaptak a fejlesztők a fentieknek megfelelő frissítésre, egyébként majd akkor kerülhet vissza az alkalmazás a app-áruházba, ha megfelel az előírásoknak.

Időközben a Glassbox is megszólalt az ügyben, és a MacRumorsnak küldött egy hosszabb nyilatkozatot, amelyben kifejti, hogy az iOS-es eszközökről gyűjtött adatokat nem használják a felhasználók utáni kémkedésre, és az információkat nem osztják meg harmadik féllel. Ráadásul lehetőséget adnak a felhasználóknak adataik elrejtésére (maszkolására)." (Forrás: hvg.hu (2019. február. 10.) Gyorsan és példás szigorral reagált az Apple a kémkedő iPhone-os appokra Elérhető: https://hvg.hu/tudomany/20190210_apple_ios_app_store_glassbox_botrany_adatvedelem)

„A titkosított virtuális magánhálózat, azaz más néven VPN technológia egyre nagyobb népszerűségnek örvend. Ez az eljárás ugyanis elrejti a személyes adatokat, átalakítja az IP-címet és lehetővé teszi a webhelyblokkok kikerülését az interneten. Ezáltal egyrészt a felhasználók számára nagyobb biztonságot garantál, hiszen így lekövethetetlenné válnak, és nem lehet belőni a pontos tartózkodási helyüket például. De sokan használják munkára is a VPN-t, azon keresztül lépnek be a céges rendszerbe. Valamint elterjedt a VPN szerverek igénybevétele akkor is, ha valaki olyan médiatartalmat akar megtekinteni, amelynek elérése a saját régiójából különféle korlátozások miatt lehetetlen. Emellett egy VPN használatával akár az utazásainkat is olcsóbban úszhatjuk meg.

A kezdetben csak az IT guruk által használt VPN szolgáltatásokat mostanra tömegek veszik igénybe és ebben semmi túlzás nincs, hiszen éves szinten 40 milliárd dolláros, tehát mintegy 14 500 milliárd forintos piacról beszélünk.

Ez már akkora összeg, ami sok hatalmas cég figyelmét felkeltette. Korábban az volt a jellemző, hogy a VPN szolgáltatásokat, kis, sokszor konkrétan non-profit szervezet működtették, hogy így segítsenek azoknak, akiken az országában korlátozzák az internet használatát, illetve tiltják a kritikus weboldalak elérését.

Köröznek a cápák

Mindez mára megváltozott. Az elmúlt években megfigyelhető trend a szektor konszolidációja. Azaz a rengeteg kisebb piaci szereplő helyett kevesebb, de nagyobb és befolyásosabb van jelen ezen a területen. Tehát gyakorlatilag az történik, amit már annyi más esetben láttunk: A nagy halak megpróbálják felfalni, vagy legalábbis elüldözni a kisebbeket. Ráadásul sokszor meg is próbálják eltitkolni a felvásárlásokat, így abban a hitben ringatják a felhasználókat, hogy egy kisebb, szimpatikusabb vállalat szolgáltatását veszik igénybe, nem pedig egy, a profit maximalizálásra törekvő gigakonszernét.

Gigantikus cégek hatalmas szervertermekben üzemeltetik e technológiát.

2022-ben 105 globális VPN szolgáltató létezett, azonban ez mindössze 24 nagyobb holding tulajdonában állt, és azóta a helyzet csak tovább romlott. Ráadásul ezek a nagy cápák megkezdték a tisztogatási hadműveletet, és kezdik szépen likvidálni az ingyenes megoldásokat.

Megszűnt az egyik népszerű ingyenes VPN

Konkrétan ez történt most is, óriási felháborodást kiváltva, és számos embernek komoly problémát okozva. A 6 millió felhasználót kiszolgáló Atlas VPN vezetősége ugyanis azt jelentette be, hogy a megnövekedett költségek miatt lehúzzák a rolót.

Az eddigi klienseiket pedig átpakolják a NordVPN-re, ami egy nagyobb teljesítményű, hasonló megoldás. Ennek tulajdonosa a Nord Security, amely a világ egyik legnagyobb VPN-szerverekkel foglalkozó vállalata. Az Atlast a Nord azzal az ígérettel vásárolta fel 2021-ben, hogy megtartja, de ez idáig tartott.

Ez pedig figyelmeztető jel lehet mindenki számára. Már csak azért is, mert a Nordnak nincs makulátlan híre a szakmában. Néhány évvel ezelőtt belefutottak egy csúnya adatszivárgási botrányba, ami egy ilyen profilú cég esetén, amely a biztonságos és lenyomozhatatlan kommunikációra építi az üzleti modellét, több mint kellemetlen.

Az Atlas VPN bezárása mindenesetre intő jel lehet sokak számára. A jó időknek vége, és a VPN iparágban is lassan mindenért fizetni kell. Ez pedig óriási csapás lehet azok számára, akik egyszerűen nem tudnak egyszerűen megvásárolni egy szolgáltatást. Ráadásul a piac szerkezete is egészségte-

lenné válik, hiszen a kevesebb résztvevő miatt csökken a verseny, és ezáltal a végfelhasználók érdekérvényesítő képessége. Azaz végül ezúttal is a nagy, gazdag, óriási tőkével rendelkező konszernek járnak jól. A virtuális magánhálózatok természetesen nem tűnnek el, az igény a jövőben növekedni is fog irántuk, és bizony ezt ki is fogják használni." (Forrás: origo.hu (2024. 05. 04.) Milliókat érint: megszűnt a népszerű VPN-szolgáltatás Elérhető: https://www.origo.hu/techbazis/2024/05/atlas-vpn-megszunt?utm_source=origo.hu&utm_medium=referral&utm_campaign=ott_a_10_n Utolsó letöltés: 2025. 04. 29. 7:14)

Mások mellett Shoshana Zuboff a Harvard Business School egyetemi tanára már 2019-ben felhívta a figyelmet az általa „felügyeleti kapitalizmus" -nak nevezett rendszer veszélyeire:

„Douglas Edwards, a Google egyik felelős ügyvezetője visszaidéz egy 2001-es megbeszélést a cég alapítóival, ahol arra keresték a választ, hogy »Mi is a Google?«. Larry Page a vállalat társalapítója akkor így elmélkedett: »Ha volna valami külön kategóriánk, az a személyes információ lenne … A különböző helyszínek, amelyeket látunk. A kommunikáció. … Az érzékelők tényleg olcsók… A memóriatárolás is olcsó. A kamerák is. És az emberek óriási adathalmazt állítanak elő… Minden, amit valaha hallottunk vagy láthattunk, vagy tapasztalhattunk visszakereshetővé válik. A teljes életünk fürkészhető lesz.«

Larry Page víziója tökéletesen tükrözi a kapitalizmus egész történetét: a piaci szférán kívüli dolgok elsajátítása, majd áruvá alakítása és értékesítése. Polányi Károly gazdaságtörténész 1944-ben publikált A nagy átalakulás című könyvében bemutatja az önszabályozó piacgazdaság megszületését, az átalakítási folyamatnak az eredetét három meghatározó találmányon keresztül, amelyeket áru-fikcióknak nevezett. Ezek a következők. Az emberi élet, amelyet alá lehet rendelni a piac dinamikájának, és olyan munkaerőként életre kelteni, amelyet meg lehet venni és el lehet adni. A következő a természet, amelyet piaccá lehet alakítani és földbirtokként vagy ingatlanként életre lehet kelteni. Végül a csere, amelyet pénzt fialó kereskedelemmé lehet alakítani. A felügyeleti tőke mai tulajdonosai egy negyedik árufikciót sajátítottak ki. Az emberek valóságát, akiknek a teste, a gondolatai és az érzései olyan ártatlanok, mint az egykori dús mezők és erdők, mielőtt a piaci dinamika prédájává váltak.

A nagy átalakulás logikájának megfelelően az emberi megszokás áruvá alakul át, alárendelődik a felügyeleti kapitalizmus piaci mechanizmusának, és olyan viselkedésként születik újjá, amelyet adathalmazba lehet rendezni, készen arra, hogy megvásárolható és eladható előrejelzéseket fabrikáljanak belőle. A piac ezen új formája azt az elvet képviseli, hogy az egyén valós szükségleteinek kiszolgálása kevésbé nyereséges és ezért kevésbé fontos, mint viselkedésük előrejelzése, amelyet piacra lehet bocsátani. A Google rájött, hogy nekünk kisebb az értékünk, mint a viselkedésünk alapján gyártott előrejelzéseké.

Ez mindent megváltoztatott

Az előrejelzési termékek első hullámát annak az értéktöbbletnek a megkaparintása jelentette, amelyre a nagytömegű internetes viselkedés megfigyelése és feldolgozása vezetett, hogy ezt azután reklámozás céljából adják el.

A következő hullámon már fontos szemponttá vált az előrejelzések minősége. A minél nagyobb találati biztonság érdekében egyértelművé vált, hogy a legjobb előrejelzéseknek meg kell közelíteniük a bizonyosságot, az előrejelzésnek majdnem pontosan el kell találnia a majdani viselkedést. Az adatbányászás mellett megjelent egy másik gazdasági követelmény: a jóslás, az előrelátás követelménye. A méret- és választékgazdaságosság mellett sok és különféle reklámot kell elhelyezni a sok és sokféle online felhasználó képernyőjén.

A virtuális világtól a valós világ felé

A választékgazdaságosság irányába tett eltolódás új célokat vezetett be: az online viselkedésből nyert információk mellé fel kellett sorakoztatni a valós világból származó információkat. Vagyis az adatbányászás a virtuális világ felől a való világ felé terjeszkedett. A megfigyelésünkből gazdagodó kapitalisták rájöttek, hogy jövőbeli nyereségükhöz ki kell terjeszteniük az adatforrásokat az utakra, a parkokra, a város minden zugára. Próbálnak eljutni a vércsoportunkig, az ágyunkig, reggeli beszélgetéseinkhez, a fridzsiderünkhöz, parkolási szokásainkhoz, vagyis mindenhez, amihez csak lehet. Információkinyerés forrásává válhat bármi, de a lényeg, hogy minél kevesebb terület maradjon ki.

A sokféleség mellett a másik irány, amely felé elindult az adatkinyerés: az elmélyítés. Annak érdekében, hogy viselkedésünk előrejelzése minél pontosabb legyen – hiszen ezért fizet a vevő –, a legbelsőbb, legintimebb viselkedéseinket is fel kell tárni. Az alapgondolat az, hogy a viselkedésünk előrejelzése akkor a legpontosabb, ha a személyiség legintimebb rétegeiből nyerhető ki. Ezek a műveletek az ember személyiségére, természetére és érzelmeire, a hazugságokra és a sebezhetőségre irányulnak. Az intimitás minden szintjét foglyul ejtik és adatpontokká laposítják, ami az automatikus feldolgozás során futószalagon állítja elő a bizonyosságot, a biztosan várható viselkedésünket. Az adatgyűjtés nagy részét a személyreszabottság zászlaja alatt végzik, magánéletünk agresszív kiszipolyozását titkolják." (Forrás: magyardiplo.hu (2019. február) Amikor a fogkefénk jelent rólunk – a felügyeleti kapitalizmus nyereséget termel Elérhető: https://www.magyardiplo.hu/archivum/2019-januar/247-2019-februar/2659-amikor-a-fogkefenk-jelent-rolunk-a-felugyeleti-kapitalizmus-nyereseget-termel.html Utolsó letöltés: 2025. 02. 18. 13:15)

Az adatszuverenitás kihívásai: miközben az Európai Unió jogi szabályok közé próbálja szorítani a 4. ipari forradalmat, igyekszik megregulázni a globális tech-cégeket, kiszorítani az amerikaival egyedül versenyképes kínai fejlesztéseket és megteremteni a szuverén európai felhőszolgáltatást, nem veszi észre, hogy mindezekkel már régen elkésett. Az elkésett szabályozók pedig több kárt okoznak az európai versenyképességnek, mint hasznot hajtanak. Ráadásul szuverén, befolyás- és korrupciómentes európai döntéshozatal hiányában igen valószínű a téves döntés. Mégis, az adatszuverenitást illetően ennél jóval többről van szó. A monopóliumokat kiépítő, globális tech-cégek (Microsoft, Google, Meta, Amazon) jórészt elvonták a nemzetállami szuverenitásokat, maguk váltak szuverénné. Nem csak közvetlenül fenyegetik a magyar szuverenitást, hanem ténylegesen gyakorolják azt. Ráhatásuk van a politikára (kitilthatnak politikai pártokat a közösségi médiából, közvetlenül a választások előtt, társadalmi feszültséget tudnak generálni a hírfolyam manipulálásával), gazdaságra (az internetes alkalmazások, azok elérhetősége és gyorsasága alapvető egy ország versenyképessége szempontjából), pénzügyekre (közvetlen ráhatásuk van az egyéni döntésekre, így a biztosítási, befektetési, nyugdíjmegtakarítási hajlandóságra), a kultúrára és

valójában a társadalmi élet minden területére. A magyar bíróságok ítéleteit nem hajtják végre, sok esetben még a visszaéléseket sem vizsgálják ki. Veszélyeztetik a teljes magyar szuverenitást, amikor eldöntik, hogy mely kiberfegyver alkalmazását engedik meg Magyarország ellen és melyiket nem. Döntéshozatali rendszerük átláthatatlan, a döntéseikre befolyással rendelkező államok, társaságok, oligarchák, nem kormányzati szervezetek stb. kiléte titkolt (csak a vezetők személyéből lehet tudni például a Google kötődését az USA Hadügyminisztériumához, a katonai fejlesztések miatti sztrájk és elbocsátások ügyének napvilágra kerülése a kevés kivételek egyike). Tudunk olyan országról, amely diplomatát küldött tech-céghez, ezzel is jelezve annak fontosságát, ráhatását a saját érdekeire. A magyar állam jelenleg nincs felkészülve az ország szuverenitásának ilyen mértékű veszélyeztetettségére annak ellenére, hogy kulturális identitásunk, nyelvünk minősége, a jövő generációinak elkötelezettsége, nemzeti túlélésünk múlik a mostani döntéseinken. A nemzetközi korrupciós hálózatok pedig az új technológia minden vívmányát felhasználják a magyar szuverenitás további erodálására.

Politikai szuverenitás

Magyarország évezredes története során nem példa nélküli a külföldi uralkodók, államok, hatalmak befolyásszerzése a legfelsőbb államhatalmi szférákban. Gondoljunk csak a Habsburg dinasztia gyakorlatára, mely szerint a hozzájuk hű személyeket, például a Grassalkovich hercegi majd grófi család tagjait a legkülönbözőbb főispáni tisztségekbe helyezték.

A magyar szuverenitást jól reprezentálja Mária Terézia királynő bizalmasa a gróf, korábban báró Grassalkovich Antal (1694–1771) életútja. A Nyitra vármegyében fekvő Ürményben született, szerény köznemesi család sarjaként. A nyitrai piaristáknál végezte tanulmányait egy év kivételével, amikor is a jezsuiták oktatták. 1715-ben ügyvédi vizsgát tett. Jogi tanulmányai végeztével fényes hivatalnoki karriert futott be. Előbb a Magyar Királyi Udvari Kamara kinevezte budai kerületéhez ügyvédnek Budára. 1720-ban királyi jogügyi igazgató, 1724-től udvari tanácsos, 1727-től az Újszerzeményi Bizottság (Neoacquistica Commissio) elnöke. 1731-től

1748-ig személynök, 1748-tól kamaraelnök volt. 1736-ban bárói, majd 1743-ban grófi rangot kapott. 1751-től koronaőr. Később valóságos belső titkos tanácsos és főlovászmester lett. Hatalmas birtokokat szerzett a Duna–Tisza közén (Gödöllő, Hatvan, Bag) és a mai Budapest területén (Szentlőrinc puszta, Kispest). Az 1741-es országgyűlésen közreműködött abban, hogy a rendek megszavazták a katonai segítséget Mária Teréziának, valamint Lotaringiai Ferencet elismerték kormányzótársnak. Grassalkovich Arad, majd Nógrád vármegye főispánja is volt. Birtokain jelentős mértékben előmozdította a magyarországi német betelepítést. (Forrás: Wikipedia (2025. 04. 29.) Grassalkovich Antal (koronaőr) Elérhető: https://hu.wikipedia.org/wiki/Grassalkovich_Antal_(korona%C5%91r) Utolsó letöltés: 2025. 04. 29. 10:43)

A második világháború után a megszálló szovjet csapatok előbb teljesítve a szabad választások megtartására tett antifasiszta koalíciós ígéreteiket, néhány év múlva választási csalással (kékcédulás választások), a kommunista pártot juttatták hatalomhoz. Természetesen mind a pártnak, mind ezen keresztül az összes állami vezetőnek szovjetbarát embereknek kellett lenniük, kinevezésükhöz Moszkva előzetes hozzájárulására volt szükség. Az állampárti diktatúra éveiben ugyancsak szovjet mintára alakították ki az úgynevezett nomenklatúra rendszert. A párthatározatokból pontosan nyomon követhető, hogy mikor, hány ezer közép és felsővezetői beosztás függött a kommunista párt döntéseitől. Mivel mind a pártban, mind a lényeges minisztériumokban jelen voltak a szovjet „tanácsadók", hatékonyan tudták képviselni érdekeiket a legfelsőbb pozíciókra történt kinevezéseknél.

Az 1990-es rendszerváltás előtt a nyugati országok egy új elit kiválasztását és kiképzését határozták el. Ennek egyik eszköze az Egyesült Államok, közelebbről a Soros birodalom által biztosított ösztöndíjak rendszere volt. Ennek keretében az Egyesült Királyságban, annak legjobb egyetemein, illetve az Egyesült Államokban képződtek a rendszerváltáskori, illetve a jelenleg is regnáló felsővezetők. A teljesség igénye nélkül: Soros ösztöndíjas volt a jelenlegi miniszterelnök, az országgyűlés külügyi bizottságának elnöke, a volt köztársasági elnök és sorolhatnánk tovább. Németország az alapítványi (stiftung) rendszerén keresztül célozta meg az újonnan alakuló politikai pártok felső vezetőit. Ezek finanszírozása főként német állami forrásokból

történt, így például a külügyminisztérium forrásaiból. Külön kezelték a konzervatív, a szociáldemokrata, valamint a liberális pártokat. Szintén ösztöndíjakkal, és egyéb módon is biztosították Magyarországon a német befolyást. Jellemző, hogy az első köztársasági elnökünk akkor oktatott a müncheni egyetemen, amikor az átlagos magyar állampolgár még érvényes útlevelet sem kaphatott nyugati országokba. A német állami befolyásolást hatékonyan egészítették ki a német vállalatok különböző címen juttatott ösztöndíjai (például Siemens Integrity), valamint az álláshelyekkel, a magán megrendelésekkel való manipulálás. Ebbe a sorba illik bele a volt diktatúrára épült politikai korrupció is. Vesztegetési példák tucatjait lehet felhozni az autópálya-építésektől kezdve, a Gripen harci gép beszerzésén keresztül, a Budapest főváros négyes metró beruházását érintve, egészen az európai uniós pénzek politikai vezetők általi megcsapolásáig.

A legfelsőbb közméltóságok kiemelt figyelmet kaptak a nyugati érdekszövetségben. Amikor Medgyessy Péter miniszterelnök nyilvánosan kifogásolta a liberális Szabad Demokraták Szövetsége korrupciós gyakorlatát, Gyurcsány Ferenc puccsot hajtott végre ellene, és a helyébe lépett. Az önálló elnöki politikát képviselő Novák Katalin karrierjét derékba törte egy furcsa botrány. Kegyelmet adott egy pedofilt segítőnek, bár utólag kiderült, hogy magas rangú politikusok és tisztségviselők készítették elő aláírásra a döntését. Utódja egy olyan volt ügyvéd, aki annak idején a magyar termőföldek bérbe vételéhez nyújtott segítséget osztrák befektetőknek. Akkori tevékenységét az osztrák állam tiszteletbeli konzuli pozícióval honorálta. Ennek keretében rendszeresen tartott kapcsolatot a budapesti osztrák nagykövetséggel, és számos esetben járt bécsi megbeszéléseken.

A politikai korrupcióban új fejezetet nyitott a baloldali-liberális önkormányzati hatalomátvétel. A jelentős gazdasági súlyt képviselő fővárosi cégek felső vezetését a Soros birodalomhoz köthető Közép európai egyetem egyik vezetője foglalta el. A felsővezetői politikai korrupció újfajta példáit nyújtják az olyan – politikai párt nélküli – személyek helyzetbe hozása, mint például Márki-Zay Péter, aki Kanadában és az Egyesült Államokban kapott marketinges kiképzést, és felvette a kanadai állampolgárságot. Ennek feltétele, hogy felesküdjön a brit uralkodóra. Magyarországon is megjelent a nyugati országok burkolt (NGO-k felhasználásával) pártfinan-

szírozása, a demokratikus választások technikai manipulációja. Ahogyan az Egyesült Királyságban már évtizeddel azelőtt képviselőházi tanulmányban felhívták a figyelmet arra, hogy újra kell definiálni a választásokat, a technológiai haladás manipulálhatóvá tette a választási rendszereket. Ahogyan Nagy-Britanniában, úgy Magyarországon sem történt semmi a politikai korrupció megelőzésére. A Transparency International megjegyzés nélkül hagyta a modern demokrácia egyik alapját képező független újságírás nyugati korrumpálását is. Így történhetett, hogy egy alig nyolchetes párt a semmiből felmerülve, a 2024-es európai uniós választásokon több mint 30%-át nyerte el a szavazatoknak. Itt érhető először tetten, ahogyan – ismeretlen erők – Magyarországon keresztül egy Facebook jogászt juttattak be az Európai Parlamentbe képviselőnek. Dávid Dóra (1985) tizenhat évesen Angliába került, ahol a londoni King's College-ban és a Cambridge-i Egyetemen végzett jogi tanulmányokat. Jogászként dolgozott az Európai Bizottság Jogi Szolgálatánál, nemzetközi ügyvédi irodáknál, cégeknél és egy gyermekvédelmi civil szervezetnél, melynek során versenyjogi, fogyasztóvédelmi és adatvédelmi területen szerzett tapasztalatokat. 2020-tól a Meta jogtanácsosa volt Londonban.

A politikai korrupciót elemezhetjük annak szűkebb és tágabb fogalmából kiindulva. A szűkebb értelmezés szerint az adott állam politikai berendezkedését, választott kormányát/elnökét, a kormányzás alapját jelentő államigazgatási és igazságszolgáltatási szervek/bürokráciák integritását sértő vagy veszélyeztető cselekmények, míg tágabb értelemben a modern demokratikus berendezkedés alapját jelentő sajtóviszonyok is ide tartoznak. Mindezeket nem csak külföldről fenyegeti korrupciós támadás, hanem az országon belüli korrupció is ugyanolyan károkat tud okozni.

A külföldi politikai korrupció kiemelkedően veszélyes irányát a Cambridge Analytica adatvédelmi botránya mutatja leginkább. Ez az ügy magában hordozza mindazon jegyeket, amelyek ma is veszélyeztetik a magyar szuverenitást. Elemzésem ugyanakkor rámutat, hogy maga az ügy sem nem volt cambridge-i, sem adatvédelmi, hanem inkább Facabook (a világméretekben lejáratott nevet hamarosan lecserélték a Metára) botránynak kellene nevezni, és a külföldi kormányok megbuktatására irányuló politikai korrupciónak.

„Még 2016-ban mintegy 87 millió felhasználó adatai szivárogtak ki a Cambridge Analytica nevű céghez, akik aztán profilozták a felhasználókat.

725 millió dollárt, vagyis átszámítva nagyjából 273,5 milliárd forintot kell fizetnie büntetésként, a Metának a Cambridge Analytica-botrány miatt – írta meg a Reuters. A vállalat egy amerikai bíróságon ment bele az egyezségbe abban a perben, ami 2018 óta húzódik a Facebook és a felhasználóinak egy csoportja között.

A – mostanra már megszűnt vállalat – Cambridge Analytica Donald Trump sikeres elnökválasztási kampányában vett részt még 2016-ban. A cég személyes információkat szerzett nagyjából 87 millió Facebook-felhasználóról, hogy aztán politikai szempontok mentén készítsen róluk profilt, hogy aztán célzott hirdetésekkel lehessen őket elérni. Mindezt a felhasználók beleegyezése nélkül tette meg.

529 milliárd dolláros (!) büntetést akasztott
a Facebook nyakába Ausztrália

A Cambridge Analytica okozta adatvédelemi jogsértések miatt Ausztrália brutális összegre perli a legnagyobb közösségi oldalt.

A Facebook korábban már belement abba, hogy 5 milliárd dollárt fizessen az amerikai Szövetségi Kereskedelmi Bizottságnak, valamint 100 millió dollárt a szintén amerikai Értékpapír- és Tőzsdefelügyeleti hatóságának.

A Meta egyébként nem ismerte el, hogy bármiféle jogsértést követett volna el, és azt állította, hogy az ügy kirobbanása óta »megújította az adatvédelmi előírásait, valamint átfogó adatvédelmi programot hajtott végre«." (Forrás: hvg.hu (2022. december. 23.) 273 milliárdot fizet a Meta a Cambridge Analytica-botrány miatt. Elérhető: https://hvg.hu/tudomany/20221223_cambridge_analytica_botrany_facebook_felhasznaloi_adatok_kiszivargasa_buntetes Utolsó letöltés: 2022. december. 23.)

A brit Reuters hírügynökség „A Facebook anyavállalata, a Meta 725 millió dollárért rendezi a Cambridge Analytica-botrányt" címmel számolt be a perről, amelyet kizárólag adatvédelminek állított be, majd egyúttal Trump kampányához kapcsolta hozzá:

„A Facebook tulajdonosa, a Meta Platforms Inc (META.O), új lapot nyit, beleegyezett, hogy 725 millió dollárt fizet egy csoportos per megoldására,

amely azzal vádolja a közösségi médiaóriást, hogy lehetővé tette harmadik felek, köztük a Cambridge Analytica számára, hogy hozzáférjenek a felhasználók személyes adataihoz.

A javasolt egyezség, amelyet egy bírósági beadványban tettek közzé, csütörtökön késő este új lapot nyit, megoldaná azt a régóta húzódó pert, amelyet a 2018-as leleplezések indítottak el, miszerint a Facebook lehetővé tette a Cambridge Analytica brit politikai tanácsadó cégnek, hogy hozzáférjen akár 87 millió felhasználó adataihoz.

A felperesek ügyvédei a javasolt egyezséget a legnagyobbnak nevezték, amelyet valaha is elértek egy amerikai adatvédelmi csoportos perben, és a legtöbbet, amelyet a Meta valaha is fizetett egy csoportos per megoldására.

»Ez a történelmi jelentőségű egyezség jelentős enyhülést fog nyújtani a csoportnak ebben az összetett és újszerű adatvédelmi ügyben« – mondták a felperesek vezető ügyvédei, Derek Loeser és Lesley Weaver közös nyilatkozatukban.

»Az elmúlt három évben átalakítottuk az adatvédelemmel kapcsolatos megközelítésünket, és átfogó adatvédelmi programot vezettünk be« – mondta Meta.

Az időközben megszűnt Cambridge Analytica 2016-ban Donald Trump sikeres elnökválasztási kampányának dolgozott, és a választói profilalkotás és célzás céljából több millió Facebook-fiók személyes adataihoz jutott hozzá." (Forrás: Reuters (2022.12.23.) Facebook parent Meta to settle Cambridge Analytica scandal case for $725 million Elérhető: https://www.reuters.com/legal/facebook-parent-meta-pay-725-mln-settle-lawsuit-relating-cambridge-analytica-2022-12-23/ Utolsó letöltés: 2022.12.23.)

Későbbi perekből más országok (Ausztrália, Mexikó) vonatkozásában is találhatunk bizonyítékokat a brit beavatkozásra. Az igazán fontos hátteret a Wikipedia oldalain találhatjuk meg:

„A Cambridge Analytica a katonai és politikai színtéren tevékenykedő SCL Group magán hírszerző cég leányvállalataként jött létre. A Cambridge Analyticát és az anyavállalat SCL-t vezető férfiakról azt írták, hogy szoros kapcsolatban állnak a Konzervatív Párttal, a királyi családokkal és a brit hadsereggel. 2013 januárjában alapították a Cambridge Analyticát (SCL USA), székhelye a londoni Westferry Circusban volt, és mindössze egy

alkalmazottja volt, az igazgató és vezérigazgató Alexander James Ashburner Nix (akit szintén 2015 januárjában neveztek ki). Nix kilenc hasonló, azonos londoni székhelyű cégnek is igazgatója volt, köztük a Firecrest technologies, az Emerdata és az SCL-csoport hat cégének, köztük az „SCL elections limited"-nek. Nigel Oakes, akit Lady Helen Windsor egykori barátjaként ismertek, az 1990-es években alapította az SCL Group elődjét, majd 2005-ben Oakes testvérével, Alexander Oakesszel és Alexander Nixszel együtt létrehozta az SCL Groupot; az SCL Group volt a Cambridge Analytica anyavállalata. Sir Geoffrey Pattie volt konzervatív miniszter és parlamenti képviselő volt az SCL alapító elnöke; Lord Ivar Mountbatten szintén csatlakozott Oakeshez, mint a cég igazgatója. A Facebook-Cambridge Analytica adatbotrány következtében Nixet eltávolították a vezérigazgatói posztról, és Julian Wheatland váltotta fel a cég bezárása előtt. A cég több vezetője is Old Etonians volt. A cég vezetői közül többen etoni öregdiákok voltak. A céget a Cambridge Analytica igazgatói posztjára a Cambridge Analytica vezette. (A Wikipédia szerint: a Windsor melletti Eton Miasszonyunk Királyi Kollégiuma (King's College of Our Lady of Eton beside Windsor), általában Eton College vagy egyszerűen csak Eton néven ismert, nemzetközi hírű magániskola (magánemberek által alapított, független iskola) fiú tanulóknak. Angliában, Berkshire-ben, Windsorhoz közel, Etonban található (a windsori kastélytól egy mérföldnyire). A világ egyik leghíresebb iskolája. Öregdiákjairól (Old Etonians) és a tradíciók fenntartásáról ismert. Rengeteg híres tanítványuk volt, többek között 20 brit miniszterelnök. 1440-ben VI. Henrik alapította. Egyike a kilenc eredeti angol magán-középiskolának. Hosszú idők óta Etont felkészülési terepnek tartják a kormányzási pozícióra. Nagyon jó továbbtanulási eredményei vannak, a diákoknak nagyon magas aránya tanul tovább Oxfordban, Cambridge-ben (Oxbridge), valamint számos más, nívós egyetemen.)

A cég tulajdonosai között volt a Konzervatív Párt több legnagyobb adományozója, például Vincent Tchenguiz milliárdos, Jonathan Marland volt brit konzervatív miniszter, báró Marland és Robert Mercer amerikai fedezeti alapkezelő családja. A cég a digitális eszközökkel való visszaélést, az adatbányászatot, az adatközvetítést és az adatelemzést a választási folyamatok alatti stratégiai kommunikációval ötvözte. Míg anyavállalata, az SCL az 1990-es

évek óta a fejlődő országok választásainak befolyásolására összpontosított, addig a Cambridge Analytica inkább a nyugati világra, köztük az Egyesült Királyságra és az Egyesült Államokra; Alexander Nix vezérigazgató szerint a CA 2014-ben 44 amerikai politikai versenyben vett részt. 2015-ben a CA adatelemzési szolgáltatásokat nyújtott Ted Cruz elnökválasztási kampányának. 2016-ban a CA dolgozott Donald Trump elnökválasztási kampányának, valamint a Leave.EU (az Egyesült Királyságban az európai uniós tagságról tartott népszavazáson kampányoló egyik szervezet) számára. A CA szerepe ezekben a kampányokban ellentmondásos volt, és mindkét országban folyamatban lévő vizsgálatok tárgyát képezi. Politológusok megkérdőjelezik a CA állításait a szavazók megcélzására alkalmazott módszereinek hatékonyságáról.

(…)

2018 márciusában a médiumok hírt adtak a Cambridge Analytica üzleti gyakorlatáról. A The New York Times és a The Observer arról számolt be, hogy a vállalat személyes adatokat szerzett és használt fel a Facebook-felhasználókról egy külső kutatótól, aki azt mondta a Facebooknak, hogy tudományos célokra gyűjtötte azokat. Nem sokkal később a Channel 4 News titkos nyomozói videókat sugárzott, amelyeken Nix azzal dicsekedett, hogy prostituáltakat, megvesztegetési akciókat és mézesmadzagokat használt olyan politikusok lejáratására, akikről ellenzéki kutatásokat végzett, és azt mondta, hogy a vállalat »irányította (Donald Trump) teljes digitális kampányát«. A médiajelentésekre válaszul az Egyesült Királyság Információs Biztosának Hivatala (ICO) házkutatási parancsot követelt a vállalat szervereinek átkutatására. 2018. március 23-án a brit legfelsőbb bíróság engedélyezte az ICO-nak a Cambridge Analytica londoni irodáinak átkutatását. 2018. március 23-án a brit legfelsőbb bíróság engedélyezte az ICO-nak a Cambridge Analytica londoni irodáinak átkutatását. 2018. március 23-án a brit legfelsőbb bíróság felfüggesztette Nix vezérigazgatói tisztségéből, és Julian Wheatland lépett a helyére.

Akár 87 millió Facebook-felhasználó személyes adatait szerezték meg azon 270 000 Facebook-felhasználón keresztül, akik az Alexsandr Kogan által készített »This Is Your Digital Life« nevű Facebook-alkalmazást használták. Ez egy személyiségprofilozó alkalmazás volt, és más Facebook-kvízekhez hasonló egyszerű személyiségkérdéseket tett fel. Kogan tudós és

pszichológus volt, 2012 és 2018 között a Cambridge-i Egyetem alkalmazott oktatója is volt. Alexander Nix azt állította, hogy közel 5 ezer adatpontjuk volt minden egyes személyről, aki részt vett. Más adatközlőkön keresztül is gyűjtöttek információkat, ami azzal végződött, hogy több millió adatpontot szereztek amerikai állampolgároktól. 2015-ben, amikor engedélyt adtak ennek a harmadik féltől származó alkalmazásnak az adataik megszerzésére, ez hozzáférést adott az alkalmazásnak a felhasználó baráti hálózatára vonatkozó információkhoz is; ez azt eredményezte, hogy mintegy 87 millió felhasználó adatait gyűjtötték össze, akiknek többsége nem adott kifejezetten engedélyt a Cambridge Analyticának az adataihoz való hozzáférésre. Az alkalmazás fejlesztője megsértette a Facebook szolgáltatási feltételeit azzal, hogy az adatokat átadta a Cambridge Analyticának.

2018. május 1-jén a Cambridge Analytica és anyavállalata, az SCL fizetésképtelenségi eljárást jelentett be és beszüntette működését. 2018. március 28-án Alexander Taylert, a Cambridge Analytica korábbi igazgatóját nevezték ki az Emerdata igazgatójává. 2018. március 28-án Rebekah Mercer, Jennifer Mercer, Alexander Nix és Johnson Chun Shun Ko [zh], aki kapcsolatban áll Erik Prince amerikai üzletemberrel, vezető pozíciót tölt be az Emerdata-nál. A Russo testvérek egy készülő filmet készítenek a Cambridge Analyticáról. 2019-ben a Szövetségi Kereskedelmi Bizottság közigazgatási panaszt nyújtott be a Cambridge Analytica ellen adatokkal való visszaélés miatt. 2020-ban a brit Információs Biztos Hivatala lezárta a céggel kapcsolatos hároméves vizsgálatot, arra a következtetésre jutott, hogy a Cambridge Analytica »nem volt érintett« a 2016-os Brexit-népszavazásban, és nem talált további bizonyítékot Oroszország állítólagos beavatkozására a kampány során. 2020-ban azonban az amerikai érzékeny közvélemény-kutatási és választási adatok az orosz hírszerzéshez kerültek a Cambridge Analytica egyik vállalkozóján, Sam Pattenen és Konsztantyin Kilimnyiken keresztül, akit az ügy során vád alá helyeztek. Az amerikai hírszerzésnek azonban érzékeny közvélemény-kutatási és választási adatok kerültek át az orosz hírszerzéshez, az ügy során vádat emeltek ellene.

(…)

Nyilvánosan az anyavállalat SCL Group »globális választási menedzsment ügynökségnek« nevezte magát, A Politico beszámolója szerint »a kato-

nai dezinformációs kampányoktól a közösségi média brandingig és a szavazók megcélzásáig« ismert volt a részvételéről. Az SCL számos kampányban szerzett munkát az amerikai és brit kormányok terrorizmus elleni háborúja számára, a 2000-es években a viselkedési konfliktus modelljét fejlesztve. Az SCL politikai szerepvállalása elsősorban a fejlődő világban volt, ahol a hadsereg és a politikusok a közvélemény és a politikai akarat tanulmányozására és manipulálására használták. Sharon Weinberger, a Slate írója az SCL egyik hipotetikus tesztforgatókönyvét egy puccs kirobbantásához hasonlította.

Dr. Emma Briant, az Essex Egyetem akadémikusa a politikai propagandával kapcsolatos kutatásai és a 2015-ben megjelent *Propaganda and Counter-Terrorism* című könyve részeként kutatta a céget és az anyavállalatot, az SCL-t. A leleplezések során a brit parlament Fake News Inquiry nevű vizsgálatán keresztül bizonyítékokat tett közzé, amelyek szerint a Cambridge Analytica a 2016-os uniós népszavazás során az Egyesült Királyság LeaveEU Brexit-kampányának dolgozott, amit a cég tagadott. Az Információs Biztos Hivatala 2019 februárjában úgy döntött, hogy ellenőrzi a kampányt, valamint annak finanszírozóját, Arron Banks cégét, az Eldon Insurance-t az adatok újrafelhasználásával járó jogellenes marketing miatt. 2020 novemberében Elizabeth Denham információs biztos azt írta, hogy »nem talált további bizonyítékot, amely megváltoztatná [korábbi] véleményét, miszerint az SCL/CA nem vett részt az EU-népszavazási kampányban az Egyesült Királyságban«. Azt is elmondta, hogy nem talált bizonyítékot arra, hogy oroszok részt vettek volna a népszavazásban

(…)

A Cambridge Analytica bukását követően számos céget alapítottak olyan vezetők, akik korábban a Cambridge Analytica munkatársai is voltak. 2018 júliusában a Cambridge Analytica több volt munkatársa elindította az Auspex International nevű céget, amelynek célja az afrikai és közel-keleti politika és társadalom befolyásolása volt; egy másik cég, az Emerdata szintén jelentős átfedéseket mutatott a Cambridge Analyticával. Az Associated Press szerint a 2018 májusában indított Data Propria adatelemző céget a Cambridge Analytica volt tisztviselői vezetik.

Az Emic nevű cégről, amelyet az eredeti SCL védelmi vállalkozó munkatársai alapítottak, 2020-ban Emma Briant fedte fel, hogy továbbra is kormá-

nyoknak dolgozik." (Forrás: Wikipedia (2025. 04. 29.) Elérhető: https://en.wikipedia.org/wiki/Cambridge_Analytica Utolsó letöltés: 2025. 04. 29. 9:37)

Miközben a Transparency International 2024-ben Berlinben széles körű politikai ajánlásokat tett közzé, amelyek „alkalmazása hatékony védőbástyát jelentene a piszkos, sötét és aránytalan pénz korrumpáló hatása ellen a politikában világszerte", számos fontos nemzetközi szervezetben tematizálja a gondolkodást. 2025-ben az ENSZ keretében tartottak megbeszélést a politikai korrupcióról, amelynek online résztvevője lehetett volna bárki. A Geopolitikai Tanács jelentkezését is elfogadta az ENSZ, majd röviddel a tanácskozás megkezdése előtt értesítették, hogy mégsem vehet azon részt. A TI álláspontja nem tesz említést a sajtó korrumpálásáról:

„A globális szakértői értékelések azt mutatják, hogy az országok messze le vannak maradva a politikai pénzügyekben tapasztalható korrupció megelőzését célzó szilárd jogszabályok bevezetése és végrehajtása terén. Több mint 60 ország még mindig lehetővé teszi az anonim politikai adományokat, és majdnem ugyanennyi ország nem követeli meg a politikai pártoktól, hogy beszámoljanak kampánybevételeikről és kiadásaikról. Ezek és a jogi keretek egyéb kiskapui és gyengeségei további lehetőségeket teremtenek a rejtett, illegális vagy korrupt szereplők számára, hogy saját céljaikra használják fel a politikát. A Transparency International új politikai álláspontja, »A politikai finanszírozás integritásának normái« több mint 50 megvalósítható ajánlást fogalmaz meg, amelyek együttesen a politikai pártok és kampányok finanszírozásának legfontosabb korrupciós kockázataira irányulnak. Az ajánlások a következők:

A politikai bevételekre és kiadásokra vonatkozó szigorú könyvelési, jelentéstételi és közzétételi előírások, a pártoknak, kampányoknak és jelölteknek átlátható és nyilvánosan hozzáférhető bankszámlákat kell használniuk pénzeszközeik kezelésére. A bankokat kötelezni kell arra, hogy figyelemmel kísérjék és jelentsenek gyanús tevékenységet ezeken a számlákon a felügyeleti szerveknek, amelyeket fel kell szerelni és fel kell hatalmazni arra, hogy figyelemmel kísérjék a politikai pénzügyeket, és együttműködjenek más szervekkel a jogsértésekkel kapcsolatos felelősségre vonás érdekében. A kormányoknak aktualizálniuk kell a szabályozást, hogy nagyobb átláthatóságot teremtsenek az online hirdetésekben, betiltsák a névtelen adományokat

és korlátozzák a politikai szervezeteknek történő külföldi kifizetéseket. A közpénzek finanszírozásának vizsgálata a politikában marginalizált csoportok, különösen a nők esélyegyenlőségének elősegítése érdekében.

Jorge Valladares, a Transparency International politikai integritáspolitikai vezetője elmondta: „2024-ben a világ lakosságának csaknem fele szavaz a nemzeti választásokon több mint 70 országban és az EU-ban. A demokrácia szempontjából rendkívüli év során azonban a kampányfinanszírozás maradt a választási integritás leggyengébb területe. Láttuk a politikai korrupció szomorúan ismerős arcait – a vállalatok és adományozók indokolatlan befolyása, átláthatatlan adományok, fizetős helyzetek és az állami forrásokkal való visszaélés –, amelyek aláássák a politikai verseny integritását. Ezek a szabványok a Transparency International hozzájárulása ahhoz, hogy a politika jobban reagáljon a választópolgárok valódi érdekeire és aggodalmaira."

François Valérian, a Transparency International elnöke elmondta: „A világ majdnem minden országa elkötelezte magát a politikai finanszírozás átláthatósága mellett azáltal, hogy csatlakozott az ENSZ 2003-as korrupcióellenes egyezményéhez. De tanulmányról tanulmányra bebizonyosodott, hogy ez az elkötelezettség nem mindig válik tettekre. Nincs egy világszerte elismert, részletes keretrendszer, amely megakadályozná, hogy a piszkos pénzek a politikai pénzügyekbe kerüljenek, és biztosítaná, hogy a politikai hatalom ne legyen eladó. Ezért felszólítjuk az ENSZ Korrupcióellenes Egyezmény részes államainak konferenciáját, hogy a 2025 decemberében Katarban tartandó tizenegyedik ülésszakán a politikai pénzügyekre vonatkozó egyértelmű átláthatósági normák elfogadásával orvosolja ezt a hiányosságot. A ma közzétett állásfoglalási dokumentum biztosítja azt a normát, amelyre minden országnak törekednie kell, hogy biztosítsa a korrupciómentes politika felé való haladást és visszaszerezze a közbizalmat." A Transparency International a politikai finanszírozás integritására vonatkozó szabványai a globális korrupcióellenes mozgalom nemzeti tagozataival, valamint a kormányok, nemzetközi szervezetek, választási megfigyelők, a civil társadalom, a média és az agytrösztök szakértőivel folytatott széles körű konzultáción alapulnak.

Tények és statisztikák: A 2021-es Globális Adatbarométerben vizsgált 109 ország egyharmada nem írja elő a politikai szervezetek számára pénzügyi jelentések közzétételét. A megkérdezett országok közül mindössze 53 ország

tesz közzé online bizonyos politikai pénzügyi információkat. Mindössze 39 tette ezt időben. Csak 55 ország rendelkezik olyan szabályokkal, amelyek egy olyan tisztviselőt vagy felügyeleti szervet hatalmaznak fel, amely biztosítja a politikai pénzügyi adatok pontos és azonnali közzétételét. A Nemzetközi IDEA által vizsgált 181 ország közel fele nem írta elő a politikai szervezeteknek, hogy a kampánypénzek kezelésére a bankrendszert használják. A jelölteknek történő adományozásra 100 országban, a politikai pártoknak történő adományozásra pedig 96 országban nincs korlátozás. A média kérdéseivel kapcsolatban forduljon a következő címre: Transparency International press@transparency.org." (Forrás: Transparency International (2024. december 11.) A politikai pénzügyek integritására vonatkozó normák: globális politikai álláspont Elérhető: https://www.transparency.org/en/press/transparency-international-new-standards-make-money-in-politics-cleaner-fairer-worldwide?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=weekly-13-12-2024 Utolsó letöltés: 2024.12.11.)

A magyar szuverenitást sértő külföldi korrupcióra vonatkozó legfrissebb bizonyítékok az Egyesült Államok elnökéhez, az újraválasztott Donald Trumphoz kötődnek, aki elhatározta, hogy visszavezeti országát a demokratikus útra. Amikor kilencven napra felfüggesztette az összes amerikai külföldi segélyprogramot (USAID), közzétette mindazon adatokat, amelyek eddig hiányoztak az elemzésekhez. Beszüntette a külügyminisztérium és az USAID demokráciaexportálási tevékenységei, a Nemzeti Alapítványt a Demokráciáért, a Freedom House, valamint az Amerikai Hangját támogató Amerikai Globális Médiaügynökség finanszírozását is.

Ezekről a Magyar Nemzet – az apnews.com-ra hivatkozva – „A Pressman-árvák szomorúak lesznek" című cikkben adott tájékoztatást:

„Minden külföldi segélyprogramot három fő szempont alapján értékelnek újra. A rendelet indoklása szerint a külföldi segélyezési rendszer és bürokrácia nem szolgálja az amerikai érdekeket, sőt sok esetben ellentétes az amerikai értékekkel, és destabilizáló hatása van a békére.

Trump kijelentette, hogy a továbbiakban csak az elnök külpolitikájával teljes mértékben összhangban álló külföldi segélyek folyósíthatók.

Mint arról lapunk korábban beszámolt, a dicstelenül és gyáván távozó David Pressman amerikai nagykövet nagylelkű ajándékkal igyekezett bú-

csúzni a magyarországi baloldali médiától. A hazánkat rendszeresen támadó diplomata a szerkesztőségek között több mint 173 millió forintot osztott ki a Szabad média pályázat harmadik felhívásán. A nyertesek neve nem volt meglepetés: a kormányt és a jobboldalt ütő sajtótermékek kaphattak a pénzből.

A Pressman-árvák azonban szomorúak lehetnek, mert Trump felfüggesztett minden olyan rendeletet, amit az utolsó hetek pánikjában hozott Joe Biden.

Ezek szerint nem kaphatják meg a pénzt.

Trump szigorú követelményeket fogalmazott meg

Marco Rubio külügyminiszter a szenátusi meghallgatásán hangsúlyozta, hogy minden külföldi segélyprogramot három fő szempont alapján értékelnek újra: biztonságosabbá, erősebbé és gazdagabbá teszi-e Amerikát? Rubio vagy kijelölt képviselője fogja meghatározni, hogy mely programok felelnek meg ezeknek a kritériumoknak, az OMB-vel (Office of Management and Budget) folytatott konzultációt követően.

A segélyek az éves szövetségi költségvetés mindössze egy százalékát teszik ki. Kivételt képeznek a rendkívüli helyzetek, mint például az Ukrajnának nyújtott jelentős katonai segítség. A Biden-kormányzat 2023-as költségvetése hatvannyolcmilliárd dollárt különített el külföldi programokra.

Izrael, Egyiptom és Jordánia, a legnagyobb segélyezettek, valószínűleg nem tapasztalnak drasztikus csökkentést, mivel a segélyek hosszú távú megállapodásokban és szerződésekben vannak rögzítve."(Forrás: apnews.com (2025. 01. 21.) Trump suspends US foreign assistance for 90 days pending reviews Elérhető: https://apnews.com/article/trump-foreign-aid-9f5336e84c45a6e782fa95f60a919f47; Magyar Nemzet (2025. 01. 21.) Trump döntése miatt szomorúak a Pressman-árvák Elérhető: https://magyarnemzet.hu/kulfold/2025/01/trump-dontese-miatt-szomoruak-a-pressman-arvak Utolsó letöltés: 2025.04.22.)

A globális cenzúráról a Szuverenitásvédelmi Hivatal jelentéséből tudhatunk meg többet:

„A Joe Biden vezette amerikai adminisztráció a hazai és nemzetközi közvélemény átformálására, illetve a progresszív, globalista ideológiával össze nem egyeztethető vélemények elnyomására kormányzati programot indí-

tott. Ez abból az április 16-án nyilvánosságra hozott, eddig titkos kormányzati dokumentumból derül ki, amely a belföldi terrorizmus ellen a Biden-kormányzat által 2021 júniusában meghirdetett nemzetstratégia végrehajtási tervét foglalja össze. A védekezési stratégiáról a kormányzat azt állította: a szövetségi ügynökségek tevékenységének összehangolásával a korábbinál hatékonyabb fellépést tesz lehetővé a szélsőséges fenyegetésekkel szemben, ám tiszteletben tartja az amerikaiak szabadságjogait. A titkosítás alól feloldott dokumentumból azonban kiderül: a Biden-kormányzat tervei valójában a szólásszabadság látványos korlátozására irányultak, a belföldi terrorizmus elleni védekezést pedig alárendelték annak a törekvésnek, hogy a szövetséges országokkal együttműködve egy nemzetközi médiacenzúra-rendszert hozzanak létre, mindezt a dezinformáció elleni harc ürügyén.

A dezinformáció elleni fellépés és annak újszerű, célzott meghatározása valójában a Biden- kormányzat belpolitikai ellenfeleinek stigmatizálására szolgált. Ezt jól jelzi, hogy az új nemzet stratégia meghirdetése után az FBI-nál megduplázódott a belföldi terrorizmus gyanúja miatt indított nyomozások száma. Ezt a stratégiát nemzetközi szinten is igyekezett megvalósítani a kormányzat, s ehhez külföldi kormányokat, információs szolgálatokat is megpróbált bevonni az adatgyűjtésbe, és arra is kísérletet tett, hogy a stratégia gyakorlatba ültetése során megszerzett tapasztalatokat megossza a civil szférával a külügyminisztériumon és a USAID-n keresztül. Ezzel egy hatásos, az adott ország jogi környezetéhez adaptált politikai fegyvert adtak a Demokrata Párttal jó viszonyt ápoló európai kormányok kezébe.

A stratégia egyik alapvetése az volt, hogy összemossák a belföldi terrorizmust és a konzervatív politikai szereplőket. A cél a nem fősodratú, de a közösségi médiában hangsúlyosan jelen lévő konzervatív narratívák cenzúrázása, felszámolása. Donald Trump támogatóit potenciális terroristaként, terrorcselekmények lehetséges elkövetőiként jelölték meg. Ezt a réteget radikalizálódásra fokozottan hajlamosnak tartotta a Biden-kormányzat. A stratégia nem közvetlenül a nyilvánosságot célozta meg, a dokumentum a nemzetbiztonsági szervek percepciójának át hangolását szolgálta.

Ahogyan azt már egy korábbi jelentésben is megállapította a Szuverenitásvédelmi Hivatal, a stratégia hosszú távú célja az volt, hogy társadalmi normává tegye a politikai vélemények nem konfrontatív kifejezését, a más

kifejezésmódok elutasítását (röviden: a politikailag korrekt beszédmód egyeduralmát). Ehhez olyan »fekete kampányokat« folytattak, amelyek hatékonyan befolyásolták az amerikai közvéleményt, valamint megbélyegezték a Biden-kormányzat által kártékonynak ítélt konzervatív narratívákat.

Az Egyesült Államok kormányzata a nemzetközi médiatérben terjedő, ellenségesnek ítélt narratívák azonosítására egy nemzetközi »dezinformációügyi hálózatot« is működtetett. A »dezinformációs szakértők« heti, kétheti rendszerességgel számoltak be az általuk megfigyelt országokban terjedő, a megbízóik érdeklődésére számot tartó narratívákról. A USAID Disinformation Primer (dezinformációs alapismeretek) című kiadványa alapján határozták meg, mi számít »dezinformációs narratívának«, és ezt vették alapul az ellennarratívák megalkotásakor is. Valójában minden, a globalista, progresszív elit érdekeit veszélyeztető narratívát dezinformációnak tekintettek, és cenzúrát sürgettek vele szemben. A konzervatív politikát összemosták a terrorizmussal és az extremizmussal. A közösségimédia-platformok üzemeltetőinek pedig azt kommunikálták, hogy a konzervatív vélemények eltávolítása nemzetbiztonsági érdek. Így vették rá, kényszerítették a techcégeket a cenzúrázási folyamatokban való együttműködésre." (Forrás: Szuverenitásvédelmi Hivatal (2025.04.28.) ÍGY MŰKÖDÖTT A BIDENI CENZÚRAGÉPEZET Elérhető: https://szuverenitasvedelmihivatal.hu/dokumentumok/Igy-mukodott-a-bideni-cenzuragepezet.pdf Utolsó letöltés: 2025. 04. 30. 9:15)

A magyar politikai szuverenitást sértő külföldi tevékenységekről – a világon egyedülálló átláthatósággal – a Szuverenitásvédelmi Hivatal jelentései számolnak be, melyeket online a Dokumentumok címszó alatt találhatunk meg (https://szuverenitasvedelmihivatal.hu/dokumentumaink/).

Gazdasági szuverenitás

A magyar gazdasági szuverenitásra leginkább az osztott jelző jellemző. Történelmi tapasztalatok sora – kezdve a Habsburg Birodalomnak kizárólag az Habsburg-család által uralt ausztriai területeket az ún. örökös tartományokat helyzetbe hozó (németül: Habsburgische Erblande vagy Österreichische Erblande) iparfejlesztéstől, a kettős vámrendszer okozta egyenlőtlen gazdasági

fejlődésen keresztül, a Szovjetunió által működtetett KGST (Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa) külföldi döntéshozóinak áldásos tevékenységéig – mutatja Magyarország kiszolgáltatottságát, vagy fogalmazzunk úgy, nemzetközi nyitottságát, beágyazottságát a nemzetközi gazdasági viszonyokba.

A legfontosabb kihívás napjainkban, hogy az Egyesült Államok újrarendezi a globális gazdasági kapcsolatokat. Ez érinti az eddig kialakított ellátási láncolatokat, a gazdaságra vonatkozó nemzetközi szerződéseket és szervezeteket is. Magyarország gazdasági szuverenitása a rendszerváltáskori privatizáció során jelentősen károsodott, nem utolsósorban a nyugati országok által a diktatúra utolsó képviselőinek juttatott korrupciós pénzeinek hatására.

A jelenlegi átalakulás méretére és mélységére jellemző a brit külügyminiszter kijelentése, mely szerint „a globalizmus mára kimúlt és el is temették". David Lammy szerint nincs visszaút az 1989 után kialakult világrendhez, az akkori liberális elképzelések összeomlottak.

„Lammy a Brit Kereskedelmi Kamarák (BCC) csütörtök esti kereskedelempolitikai fórumán felszólalva úgy fogalmazott: a megengedő hozzáállás jellemezte globalizációt, amely 1989 és 2008 között domináns, uralkodó eszme volt a világban, »mára kimúlt és el is temették«. Ebben a környezetben olyan kapcsolatrendszerek kialakítására kell törekedni, amelyek a legnagyobb megtérülést ígérik a brit vállalati szektor számára – mondta a munkáspárti brit kormány külügyminisztere. London éppen ezért törekszik arra, hogy újjáalakítsa az Európai Unióhoz fűződő kapcsolatait, és ennek jegyében rendezik meg májusban az első kétoldalú brit-EU csúcstalálkozót. Kínával is gyakorlatias kapcsolatokat kíván kiépíteni, helyreállítva a Pekinggel folytatott gazdasági együttműködést és a globális kihívásokról szóló párbeszédet, úgy, hogy mindez ne károsítsa Nagy-Britannia nemzetbiztonságát.

Lammy hangsúlyozta: minderre azért is szükség van, mert a világgazdaság irányítására kiépült multilaterális szabály- és intézményrendszert súlyos stresszhatások és fenyegetések érik, nincs napirenden újabb tárgyalási forduló a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) égisze alatt, és már nem létezik maradéktalanul működőképes rendszer a kereskedelmi viszályok kezelésére. Trump elindította a második amerikai forradalmat. Ezúttal a világ ellen." (Forrás: hirtv.hu; MTI (2025. március 20.) A brit külügyminiszter szerint a globalizmus mára kimúlt és el is temették Elérhető: https://hirtv.hu/

hirtvkulfold/a-brit-kulugyminiszter-szerint-a-globalizmus-mara-kimult-esel-is-temettek-2603985?utm_source=feed&utm_medium=rss Utolsó letöltés: 2025. 03. 21.)

Stewart Patrick a befolyásos Carnegie Alapítvány a Nemzetközi Békéért keretében éles támadást intézett Trump elnök ellen. Az agytröszt alapítója Andrew Carnegie (1835–1919) skót-amerikai iparmágnás és filantróp volt. Carnegie a 19. század végén az amerikai acélipar terjeszkedését vezette, és a történelem egyik leggazdagabb amerikaija, az Amerikai Egyesült Államok, Nagy-Britannia és a Brit Birodalom vezető filantrópja lett.

Patrick szerint: „Tíz drámai váltással az elnök függetlennek nyilvánította magát attól a globális rendszertől, amelyet Amerika hozott létre.

Alig két hónappal második elnöksége után Donald Trump forradalmasítja az amerikai külpolitikát. Politikája felborítja a világrendet, destabilizálva és végül lerombolva a nemzetközi együttműködés bevett intézményeit és mintáit. 1945 óta az Egyesült Államok a nemzetközi jog szerinti nyitott, szabályokkal kötött globális rendszer vezető bajnoka, biztosítója és garanciavállalója. Most azonban elutasítja a multilateralizmus logikáját, beleértve az amerikai hatalomgyakorlásra vonatkozó önkorlátozást és a globális vezetés és stabilitás iránti felelősséget.

Az Egyesült Államok külpolitikájának ilyen mértékű és gyorsaságú, nagyszabású átrendeződésére kevés példa van az amerikai történelemben, kivéve az olyan meglepetésszerű támadásokra adott válaszokat, mint Pearl Harbor vagy a 9/11. Az egyik analóg példája a hirtelen amerikai elszigetelődés 1947 február-júniusának híres »tizenöt hete« alatt, amelyet a Truman-doktrína kihirdetése és a Marshall-terv elindítása kísért. A különbség ma az, hogy nem a teremtésnél, hanem a pusztításnál tartunk. Amerikai kezek szétzúzzák a globális együttműködés intézményi kereteit, amelyeket a világ már régóta magától értetődőnek tartott. A nemzet 250. születésnapjának előestéjén Trump elindította a második amerikai forradalmat. Kinyilvánítja függetlenségét attól a világtól, amelyet Amerika teremtett.

Az amerikai külpolitikában bekövetkezett forradalom világszerte visszhangra talál. Még az USA régi szövetségeseit is megdöbbentette a kormányzat gyors fordulatai, a tekintélyelvű Oroszország felkarolásától a demokratikus szövetségesek mellőzésén át a külföldi segélyek leépítéséig. Mint Edmund

Burke 1790-ben megjelent Elmélkedések a franciaországi forradalomról című írásában, ők is az ancien régime hirtelen végével küzdenek – és azon gondolkodnak, hogyan lehetne a legjobban megmenekülni a felfordulástól.

A trumpi külpolitika tíz témája

Az elnök első ciklusa alatt az elemzők nehezen tudták meghatározni a »Trump-doktrínát«. Mégis, a Trump-kormányzat végrehajtási rendeleteinek és politikai nyilatkozatainak sokaságában felismerhetők bizonyos visszatérő motivációk, preferenciák és témák, amelyek együttesen egy világnézetet alkotnak, és amelyekre a külföldi partnereknek reagálniuk kell.

Az Egyesült Államok vezető szerepének és felelősségének feladása. A második világháborút követő évtizedekben az egymást követő amerikai kormányok egy nyitott, szabályokhoz kötött nemzetközi rendet támogattak, abba fektettek be és védték azt, beágyazva Amerika hatalmát olyan multilaterális intézményekbe, mint az Egyesült Nemzetek Szervezete, a Nemzetközi Valutaalap, a NATO és az Amerikai Államok Szervezete. A nemzetközi rendszer kiszámíthatóságát, legitimitását és stabilitását akarták növelni azáltal, hogy megkönnyítették a közös dilemmák megoldására irányuló nemzetközi együttműködést, és elrettentették a rendszer megdöntésére irányuló revizionista törekvéseket.

Ezzel szemben Trump egy olyan gyilkos világot érzékel, sőt üdvözöl, amelyben a normák és szabályok semmit sem jelentenek, minden kapcsolat tranzakciós jellegű, és az eredmények végső soron a hatalom csupasz gyakorlását tükrözik. Nem fogalmazott meg pozitív víziót Amerika globális céljáról, az Egyesült Államoknak nincs felelőssége a világrend fenntartásában és védelmében, és nem hisz abban, hogy az Egyesült Államoknak a saját szűk nemzeti érdekein kívül bármi másért is ki kellene állnia. A »globális vezetés« nem szerepel a szótárában.

A szuverenitás gondolkodásmódja szteroidokon. A kormányzat a szuverenitás védekező és torz értelmezését vallja, amely szkeptikus a nemzetközi szervezetekkel és szerződésekkel szemben. A konzervatív nacionalisták már régóta ellenzik a kötelező érvényű többoldalú kötelezettségvállalásokat

azzal a hamis indokkal, hogy azok elfogadhatatlan korlátokat szabnak az USA cselekvési szabadságának, és veszélyeztetik az alkotmányos önkormányzatiságot, miközben lehetővé teszik a gyengébb szereplők számára, hogy összefogjanak az Egyesült Államok ellen.

Ezzel a nézettel összhangban az elnök utasította külügyminiszterét, hogy vizsgálja meg az összes nemzetközi szerződést, amelynek az Egyesült Államok részese, és a nemzetközi szervezeteket, amelyeknek tagja, és július végéig tegyen javaslatot arra, hogy mely kötelezettségeket kell megszüntetnie. Trump már felmondta a párizsi klímaegyezményt és az Egészségügyi Világszervezetet. Most több száz más egyezmény és testület van a célkeresztben – elméletileg maga az Egyesült Nemzetek Szervezete is.

A Nyugat – és az amerikai szövetségek – becsmérlése. Elődeivel szöges ellentétben Trumpnak nincs szolidaritása a többi fejlett piaci demokráciával, amelyek együttesen alkotják a »Nyugatot«.

Gondoljunk csak a NATO-ra. Trump nem kezeli azt másként, mint egy védelmi zsaruként, figyelmen kívül hagyva azt a kollektív identitást, amely régóta a történelem legsikeresebb szövetségének alapját képezi. A NATO-t létrehozó 1949-es szerződés preambuluma ezt az örökséget ünnepli, megjegyezve az aláírók »elszántságát arra, hogy megvédjék népeik szabadságát, közös örökségét és civilizációját, amely a demokrácia, az egyéni szabadság és a jogállamiság elvein alapul«.

Trump hajlandósága a Nyugat megtámadására – ami a NATO-val, a G7-ekkel és az EU-val szembeni konfrontatív hozzáállásában is megmutatkozik – nyugtalanította a partnereket. Mivel Németország nem bízik Amerika kollektív védelmi garanciájában a NATO 5. cikke értelmében, tárgyalásokat kezdett Franciaországgal és az Egyesült Királysággal a nukleáris fegyverek megosztásáról. Ahogy Kaja Kallas uniós külügyminiszter kijelentette Trump és Volodimir Zelenszkij ukrán elnök katasztrofális fehér házi találkozója után: »A szabad világnak új vezetőre van szüksége«.

A befolyási szférák újjáéledése. Trump erőközpontú világnézete a legnyilvánvalóbb abban, hogy a nyugati féltekén az Egyesült Államok kizárólagos kiváltságainak zónájára törekszik. Elhatározása, hogy annektálja Grönlandot

és a Panama-csatornát, ötvenegyedik amerikai államként beolvasztja Kanadát, és a hadsereget Mexikóba telepíti, feltámasztja a Monroe-doktrínát. A szomszédok és szövetségesek elidegenítésén túl Trump magatartása legitimálja Moszkva, illetve Peking hasonló erőfeszítéseit, amelyek célja Oroszország »közeli külföld« feletti ellenőrzésének visszaszerzése és a Dél-kínai-tenger uralása.

Bár a nagyhatalmi befolyási szférák már a tizenkilencedik században is megfogalmazódtak, a huszadik században egyre inkább implicitekké váltak, és a be nem avatkozás és a szuverén egyenlőség normáihoz igazodtak. 1944 végén Winston Churchill akkori brit miniszterelnök figyelmeztette Joszif Sztálin szovjet vezetőt, hogy hallgasson a hírhedt százalékos megállapodásukról, amely meghatározta a háború utáni Balkánon való ellenőrzésük arányát, »mert az amerikaiak megdöbbenhetnek«. Kétséges, hogy Trump ma ilyen körültekintő lenne.

A nemzetközi jog elutasítása. Elődeivel ellentétben Trump a világpolitikában a dzsungel törvényét részesíti előnyben a jogállamisággal szemben. Első hivatali ideje alatt az elnök nagyrészt hiába igyekezett gyengíteni a nemzetközi jogrendet. A hatalomba való visszatérése újabb lehetőséget kínál neki, az emberi jogoktól a területi gyarapodásig terjedő területeken.

Már most a Kreml oldalára állt az Ukrajna elleni agresszív háborúban, és hallgatott az ottani orosz atrocitásokról. Védelmi minisztere, Pete Hegseth védelmébe vette a háborús bűnökért elítélt amerikai katonákat, míg nemzetbiztonsági tanácsadója, Michael Walz a katonai erő alkalmazását támogatja a mexikói drogkartellek ellen. Bár a korábbi kormányok néha nehezteltek a nemzetközi jogi korlátozásokra – és inkább a »szabályokon alapuló«, mint a »jogon alapuló« rend öncélú megfogalmazását fogalmazták meg –, ugyanakkor elismerték a nemzetközi jog stabilizáló hatását, és igyekeztek igazolni az attól való amerikai eltéréseket. Trump nem érez ilyen lelkiismeret-furdalást.

A gazdasági multilateralizmus elutasítása. Az 1945 utáni világrendet egy nyitott, szabályokhoz kötött, multilaterális kereskedelmi és fizetési rendszer kialakulása határozta meg, amelyet a Bretton Woods-i intézmények, az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény és a Kereskedelmi Világszervezet

(WTO) irányított. E globális kereskedelmi rendszer pillérei a megkülönböztetésmentesség és a viszonosság voltak, amelyeket a legnagyobb kedvezmény elve testesített meg, amely szerint az egyik kereskedelmi partnernek tett engedményeket minden kereskedelmi partnerre ki kell terjeszteni. Az elmúlt két évtizedben azonban a WTO sem a kereskedelem liberalizálására, sem a vitarendezésre vonatkozó feladatainak nem tett eleget. Úgy tűnik, Trump eltökélte, hogy aláírja a halálhírét. Az elnök elfogadta a destabilizáló vámokat, és elutasította a legnagyobb kedvezmény elvét a kifejezett kétoldalú viszonosság javára. Egy vezető kereskedelmi szakértő szavaival élve »a WTO-nak annyi«.

A globális fejlődés tagadása. A Trump-kormányzat megtizedelte az USAID-t, és maradványait beolvasztotta a Külügyminisztériumba, ami nemcsak Amerika nemzeti érdekeire és hírnevére, hanem a szegénység, az éhezés, a betegségek, az instabilitás, az éghajlati katasztrófák és még sok minden más elleni küzdelemre irányuló globális erőfeszítésekre is pusztító hatással van. A halálos áldozatok száma milliókra tehető. A kormányzat nem elégedett meg azzal, hogy csak saját fukarságát demonstrálja, hanem gyakorlatilag hadat üzent a Fenntartható Fejlődési Céloknak is, bejelentve, hogy ellenezni fogja azok ENSZ-határozatokban és dokumentumokban való megemlítését, arra hivatkozva, hogy azok valamilyen módon veszélyeztetik az Egyesült Államok szuverenitását. Egyre nagyobb a félelem, hogy az Egyesült Államok akár ki is léphet a Világbankból, a Nemzetközi Valutaalapból és a multilaterális fejlesztési bankokból.

A demokrácia előmozdításának feladása. Az erős emberek iránti vonzalmával Trump megfordította a demokrácia külföldi támogatása iránti, évtizedek óta tartó, kétpárti elkötelezettséget. A külügyminisztérium és az USAID demokrácia-ösztönzési tevékenységének megszüntetésén túl, az igazság kimondásának más bástyái mellett a Nemzeti Alapítványt a Demokráciáért, a Freedom House-t és az Amerikai Hangot támogató Amerikai Globális Médiaügynökséget is kivágta. Bár az USA demokráciaösztönzése gyakran szelektív volt – amivel Amerika képmutatás vádjának tette ki magát – és hajlamos a túlkapásokra – mint az előző kormányzat demokrácia-csúcs-

találkozója –, segítséget és reményt is adott a disszidenseknek és a demokratáknak. Trump intézkedései megingatták az Egyesült Államokba mint a szabadság barátjába vetett globális hitet.

A globális közjavak elutasítása. Végül a Trump-kormányzat tagadja, hogy a multilaterális intézményeknek szükségük lenne globális közjavak biztosítására – vagy a globális »rossz« enyhítésére – számos kérdésben. A Fehér Ház tagadja az éghajlatváltozás valóságát, figyelmen kívül hagyja a biológiai sokféleség összeomlását, lekicsinyli a szennyezés ártalmait, és vitatja a nemzetközi környezetvédelmi együttműködés létjogosultságát. Elutasította a globális egészségügyi kormányzást, és kilépett a WHO-ból azon illuzórikus feltételezés alapján, hogy az Egyesült Államok ad hoc, nemzeti alapon reprodukálhatja annak funkcióit. Elutasította a mesterséges intelligencia által jelentett növekvő biztonsági, védelmi és geopolitikai kockázatok kezelésére szolgáló nemzetközi védőkorlátok szükségességét, azzal a céllal, hogy az Egyesült Államok megkérdőjelezhetetlen dominanciát szerezzen.

Trump elindította forradalmát az Amerika által teremtett világ ellen. De hogy ez globálisan elterjed-e, ellenállásba ütközik-e, vagy ellenforradalmat szít, az nagyrészt nem az ő kezében van. Túl azon, hogy aláássa az Egyesült Államok hosszútávú érdekeit és hitelességét, a kormányzat politikája globális vezetői vákuumot hozott létre, amelynek betöltéséért mások versenyezni fognak. A világrend, amely végül ebből a zavaros helyzetből kialakul, nem csak Amerikában fog létrejönni.

Trump 2016-os első megválasztása után sok ország kezdett el félni a hirtelen kiszámíthatatlanná váló Egyesült Államokkal szemben. Ez az ösztön mostanra átterjedt Amerika legközelebbi szövetségeseire is. Elkerülhetetlennek tűnik némi „puha egyensúlyozás" az Egyesült Államokkal szemben. Ami a multilaterális rendszert illeti, az EU, Kína és egy sor középhatalom Indiától Brazíliáig az igazság pillanata előtt áll: ahogy az Egyesült Államok agresszív nacionalizmust hirdet, vajon megpróbálják-e betölteni a globális vezető szerep vákuumát, és milyen prioritások mentén?

A történelmi analógiák mindig veszélyesek, de az egyik, ami eszembe jut, a Népszövetség. Ez nem egy megnyugtató precedens. Bár az Egyesült Államok

nem vonult teljes elszigeteltségbe, miután a Szenátus 1920-ban elutasította a Liga Egyezségokmányát, a globális ügyekben való részvétele epizodikus és kiszámíthatatlan volt, és végül nem tudta megakadályozni, hogy a revizionista hatalmak felborítsák a status quót, ami a második világháborúban csúcsosodott ki.

Optimistábban szólva, fontos különbségek vannak a két korszak között. Először is, az Egyesült Államok (még) nem hagyta el az ENSZ-t, beleértve a Biztonsági Tanácsot is. Másodszor, a nemzetközi rendszer sokkal intézményesebb, mint az első világháború után, és ez a számtalan multilaterális szerződés, szervezet, rendszer, hálózat és tevékenység nem fog eltűnni csak azért, mert Amerika eltűnt. Harmadszor, a világ kevésbé van egyértelműen megosztva a status quo és a revizionista hatalmak között. A bővülő BRICS-koalíció például olyan államok heterogén csoportosulása, amelyek többsége nem kíván nyílt konfliktust a Nyugat és a »többiek« között.

Trump romboló golyójának nem lesz könnyű dolga. Ez a tény önmagában is reményre ad okot." (Forrás: Carnegie Endowment for International Peace (2025.03.21.) Trump Has Launched a Second American Revolution. This Time, It's Against the World Elérhető: https://carnegieendowment.org/emissary/2025/03/trump-foreign-policy-second-american-revolution-nato-un?lang=en Utolsó letöltés: 2025. 03. 21. 7:08)

Ezek az erős szavak alkalmasak elvonni a figyelmünket a magyar gazdasági szuverenitást sértő további nemzetközi hálózatosodásról és az ezzel szorosan összefüggő következményről: a külföldi korrupció külföldön működtetve is hatékonyan támadhatja a magyar szuverenitást. Íme egy példa az új típusú „ökoszisztémára", amely alapjában nem tekinthető korruptnak, de nem kevesebbet kevesebbet tűz célul, mint az innovációk elvonását a fejlődő országokból. Korrupttá akkor válik, ha arra illetéktelen személyek/szervek gyűjtik össze a magyar innovációval kapcsolatos adatokat, vagy köztisztviselő, egyetemi oktató szivárogtat, és ezért külön előnyben részesül.

„Az UpLink a Világgazdasági Fórum kezdeményezése, amelyet a Deloittetal és a Salesforce-al együttműködésben hoztak létre, amely a hatékony, korai szakaszban lévő innovációra összpontosít. Olyan ökoszisztémákat épít ki, amelyek lehetővé teszik a céltudatos, korai fázisban lévő vállalkozók számára,

hogy vállalkozásukat olyan piacok és gazdaságok számára alakítsák ki, amelyek nélkülözhetetlenek a nettó zéró, természetpozitív és méltányos jövőhöz.

Az UpLink stratégiai célkitűzései

A vállalkozókat, befektetőket, iparági vezetőket és támogatókat összefogó UpLink olyan ökoszisztémákat hoz létre, amelyekben az ötleteket ápolják, együttműködéseket és megoldásokat alakítanak ki. Ezek a partnerségek lehetővé teszik a célorientált vállalkozók számára, hogy finanszírozást biztosítsanak, bővítsék munkaerő-állományukat, növeljék ügyfélbázisukat és méretarányos, hatásos megoldásokat, ezáltal jelentős előrelépést érjenek el a fenntartható fejlődési célok (SDG-k) felé. Csak 2024-ben az UpLink Top Innovators a következő összegeket gyűjtötte össze: 633 millió dollárnyi befektetési tőkét, ami körülbelül 196 millió dollárral több, mint 2023-ban. Az UpLink emellett ünnepli a sikeres Aquapreneur Innovációs Kezdeményezésen keresztül kiválasztott 20 vízzel foglalkozó innovátor (vagy »aquapreneur«) első két csoportját. Erre a HCL Csoporttal együttműködve együttesen 70 millió dollárt gyűjtöttek össze.

Az UpLink katalizátorként működik, és a víziós megoldásokat kézzelfogható eredményekké alakítja át, amelyek az iparági modelleket a világ legsürgetőbb problémáinak megoldása érdekében adaptálják a legígéretesebb induló vállalkozásokat, és olyan együttműködő ökoszisztémát alakít ki, amely lehetővé teszi számukra, hogy növeljék vállalkozásukat és növeljék hatásukat. A kiválasztási folyamat során szigorúan értékelik az üzleti életképességet és a potenciális hatást, ami pozitív átalakulást eredményez. A kiválasztást követően ezek az induló vállalkozások hozzáférést kapnak egy egyedülálló elkötelezettségi programhoz, amely magában foglalja a rendezvényeken való részvételt, kapacitásépítő műhelymunkákat és az üzleti növekedés támogatását a partnerekkel, döntéshozókkal, területspecifikus szakértőkkel és befektetőkkel való kapcsolatok révén. 2024-ben az UpLink 55 rendezvényt tartott, amelyeken innovátorok, befektetők, szakértők, valamint finanszírozási és ökoszisztéma-partnerek közössége találkozott." (Forrás: Világgazdasági Fórum (2025 március) UpLink Annual Impact Report Elérhető: https://reports.weforum.org/docs/WEF_UpLink_Annual_Impact_Report_2025.pdf Utolsó letöltés: 2025. 04. 30. 11:35)

Pénzügyi szuverenitás

Az adat térnyerése előtt a határokon átnyúló pénzügyi műveletek gerjesztették a globalizációt és biztosítottak kimagasló hozamot a világ vezető bankárainak, alapkezelőinek, biztosítótulajdonosainak. A nemzeti jegybankok kormányaiktól való függetlenségének kikényszerítése, a világban nagyságrendekkel megnövelt pénzmennyiség, az USA dollár világpénz szerepének elfogadása csak néhány azok közül, amelyek révén a nemzetállamok pénzügyi szuverenitása erodálódott, és nagyrészt átvándorolt az angolszász pénzügyi birodalmakhoz. Nem véletlen, hogy az EU-ban élő háztartások mintegy 10 000 milliárd euró összegű bankbetét-megtakarításaiból évente nagyjából 300 milliárd eurónyi megtakarítás áramlik ki az Egyesült Államokba ahelyett, hogy uniós cégeknél segítené az innovációt, növelné a versenyképességet. A legfrissebb, 2025 márciusában közzétett Global Financial Centres Index (GFCI 37) alapján a világ öt vezető pénzügyi központja a következő:

1. **New York City** – A rangsor élén változatlanul New York áll, amely továbbra is a globális pénzügyi piacok központja, különösen a tőzsdék és a fintech szektor terén.
2. **London** – Bár a Brexit hatásai érezhetők voltak, London továbbra is meghatározó szereplő, különösen a banki szolgáltatások és a biztosítási piacok terén.
3. **Hong Kong** – A rangsor harmadik helyére lépett előre, köszönhetően a kínai vállalatok növekvő jelenlétének és a nemzetközi tőkebeáramlásnak.
4. **Singapore** – Stabilan a negyedik helyen, mint Ázsia vezető pénzügyi központja, erős szabályozói környezettel és fejlett infrastruktúrával.
5. **San Francisco** – Az ötödik helyen, kiemelkedve a fintech (pénzügyi technológiai) innováció terén elért eredményeivel.

(Forrás: https://www.longfinance.net/programmes/financial-centre-futures/global-financial-centres-index/ Utolsó letöltés: 2025. 05. 01. 8:02)

Ezek a városok nemcsak gazdasági, hanem kulturális és politikai szempontból is meghatározó szereplők a globális pénzügyi térképen. Bár pontos, 2025-ös adatok minden városra vonatkozóan nem állnak rendelkezésre, az alábbiakban bemutatok néhány fontosabb mutatót és becslést a legfontosabb pénzügyi központok vagyonkezelési adatairól:

New York City
- Magánvagyonok száma (2024): 384 500 fő
- Összes kezelt vagyon (becslés): kb. 2,9 billió USD
- Megjegyzés: New York továbbra is a világ legnagyobb pénzügyi központja, jelentős szereplőkkel a banki, befektetési és biztosítási szektorokban.

London
- Magánvagyonok száma (2024): 215 700 fő
- Összes kezelt vagyon (becslés): kb. 2,3 billió USD
- Megjegyzés: Bár a számok csökkentek az utóbbi évtizedben, London továbbra is meghatározó szereplő a globális pénzügyi piacon.

Hongkong
- Kezelt vagyon (2023 vége): több mint 31 billió HKD (kb. 4 billió USD)
- Megjegyzés: Hongkong az ázsiai piacok kulcsfontosságú szereplője, különösen a családi irodák és a befektetési menedzsment terén.

Szingapúr
- Magánvagyonok száma (2024): 242 400 fő
- Megjegyzés: Szingapúr dinamikusan növekvő pénzügyi központ, különösen a fintech és a vagyonkezelés területén.

San Francisco
- Magánvagyonok száma (2024): 342 400 fő
- Összes kezelt vagyon (becslés): kb. 2,6 billió USD
- Megjegyzés: A Bay Area a technológiai és fintech iparágak központja, jelentős szereplőkkel a digitális vagyonkezelésben.

Ha a pénzügyi szuverenitás entitásait vesszük sorra, a világ legnagyobb magánvagyon-kezelőjét a BlackRock Inc.-t nem hagyhatjuk figyelmen kívül. Sok államot meghaladó mértékben szereplője a globális pénzügyi piacoknak, ennek megfelelően az ott meghozott döntések kihatnak államokra,

nyugdíjpénztárakra, cégekre, egyéni befektetőkre. 1998-ban alapította Larry Fink, Robert S. Kapito és Susan Wagner. Alkalmazottak száma: 21 100 fő. A BlackRock részvényeinek több mint 80%-a intézményi befektetők birtokában van. A tíz legnagyobb részvényes között szerepelnek olyan nemzetközi szereplők, mint:

- The Vanguard Group (USA)
- Temasek Holdings (Szingapúr)
- Bank of America (USA)
- Morgan Stanley (USA)
- Charles Schwab (USA)

A részvényesek földrajzi megoszlása szerint a legnagyobb részesedéssel rendelkező országok az Egyesült Államok (54,51%), az Egyesült Királyság (6,99%) és Kuvait (5,15%). 2025 áprilisi adatok szerint a cég rekordösszegű, 11,6 billió amerikai dollár összértékű eszközt kezel. A BlackRock központja New Yorkban található, és jelentős jelenléttel bír más pénzügyi központokban is, mint London, Hongkong és Szingapúr. A vállalat nemcsak az Egyesült Államokban, hanem világszerte kínál befektetési, kockázatkezelési és tanácsadási szolgáltatásokat intézményi és egyéni ügyfelek számára. A 2025 első negyedévi adatai szerint:

- Bevétel: 5,3 milliárd USD (11,6%-os növekedés az előző év azonos időszakához képest)
- Nettó nyereség: 1,5 milliárd USD
- Nettó tőkebeáramlás: 84,2 milliárd USD

A negyedéves ETF-beáramlás (Exchange Traded Funds – tőzsdén kereskedett alapok): 107 milliárd USD, ami azt jelenti, hogy ekkora pénzösszeg áramlott be a BlackRock által kezelt befektetési alapokba. A nagy ETF-beáramlás arra utal, hogy sok befektető bízik ezekben az alapokban, vagy el akarják kerülni az egyedi részvények kockázatát. A BlackRock iShares az egyik legnagyobb és legváltozatosabb ETF-portfólióval rendelkezik, több mint 400 különböző alapot kínálva a befektetőknek.

Legnagyobb iShares ETF-ek (eszközérték szerint) 2025 áprilisi adatok alapján:

1. **iShares Russell 2000 ETF (IWM)**
- Eszközérték: ~66,2 milliárd USD
- Leírás: Az amerikai kis kapitalizációjú vállalatokat követő ETF, amely széleskörű diverzifikációt kínál.
2. **iShares Core S&P U.S. Growth ETF (IUSG)**
- Eszközérték: ~19,8 milliárd USD
- Leírás: Az S&P 500 növekedési részvényeit tartalmazó ETF, ideális hosszú távú növekedési befektetők számára.
3. **iShares Core S&P U.S. Value ETF (IUSV)**
- Eszközérték: ~20,1 milliárd USD
- Leírás: Az S&P 500 értékalapú részvényeit követő ETF, amely vonzó lehet azok számára, akik alulértékelt részvényeket keresnek.
4. **iShares Core MSCI Emerging Markets ETF (IEMG)**
- Eszközérték: ~71,2 milliárd USD
- Leírás: Fejletlen piacokon történő befektetést lehetővé tevő ETF, amely széleskörű nemzetközi kitettséget biztosít.
5. **iShares Core U.S. Aggregate Bond ETF (AGG)**
- Eszközérték: ~90,0 milliárd USD
- Leírás: Az amerikai kötvénypiac széleskörű reprezentációját nyújtó ETF, amely stabil jövedelmet kereső befektetőknek ideális.

Kiemelkedő növekedésű ETF-ek:

1. **iShares Bitcoin Trust (IBIT)**
- Eszközérték: ~40 milliárd USD
- Leírás: A Bitcoin árfolyamának növekedésével párhuzamosan gyorsan növekvő ETF, amely rekordidő alatt érte el ezt az értéket.
2. **iShares Expanded Tech Sector ETF**
- Leírás: A technológiai szektor vezető vállalataira összpontosító ETF, amely az AI és más innovatív technológiák révén kiemelkedő teljesítményt nyújtott.

Csak összehasonlítás végett, Magyarország bruttó hazai terméke (GDP) 2023-ban folyó áron 75 ezer milliárd forint, hozzávetőlegesen 208 milliárd dollár. Ez alapján a BlackRock által kezelt vagyon (11,6 billió USD) körülbelül 56-szorosa Magyarország teljes éves GDP-jének.

A BlackRock globálisan jelentős befektetéseket eszközöl különböző országokban és iparágakban. Íme néhány példa nemzetközi tulajdonosi érdekeltségeikre:

1. **Egyesült Királyság**
   Larry Fink, a BlackRock vezérigazgatója nemrégiben bejelentette, hogy a cég növelte befektetéseit az Egyesült Királyság alulértékelt eszközeibe, különösen a banki szektorban, mint például a NatWest és a Lloyds. Ez a lépés a brit gazdaság iránti fokozódó bizalomról tanúskodik.
2. **Panama**
   A BlackRock egy konzorcium részeként részt vesz a CK Hutchison globális kikötői üzletágának felvásárlásában, amely 23 országban található 43 kikötőt érint, köztük két stratégiai fontosságú panamai kikötőt. A tranzakció geopolitikai érzékenysége miatt Kína is figyelemmel kíséri a folyamatot.
3. **Egyesült Államok**
   A BlackRock az Egyesült Államokban is jelentős érdekeltségekkel rendelkezik, különösen az ETF-ek és fenntartható befektetési alapok terén. A cég az amerikai gazdaság különböző szektoraiban is aktívan jelen van.

A BlackRock a világ legnagyobb eszközkezelőjeként globálisan széleskörű befektetésekkel rendelkezik különböző iparágakban és országokban, és aktívan jelen van az infrastruktúra- és ingatlanpiacon. Diverzifikált ingatlanportfóliója az irodapiaci fejlesztésektől kezdve a lakásépítési szektorig és az ingatlanpiaci részvényekig terjed. A cég jelentős összegeket fektet fenntartható és zöld befektetésekbe. Magyarországon elsősorban irodai ingatlanokkal rendelkezik. A legismertebb magyarországi ingatlanuk a budapesti Váci úton található irodaház, amely az „Az Év Irodája" díjat is elnyerte. Ez az ingatlan 2018-ban nyílt meg, és körülbelül 5 000 m^2-es területen helyezkedik el. A BlackRock itt több mint 400 munkavállalót foglalkoztat. Emellett a BlackRock Ingatlankezelő Zrt. nevű magyarországi leányvállalat

is működik, amely 2021-ben alakult. A cég székhelye Nyíregyházán található, és saját tulajdonú ingatlanok bérbeadásával foglalkozik. 2023-ban a társaság nettó nyeresége meghaladta a 42 millió forintot.

Eközben még mindig csak tervek és stratégiák vannak az uniós banki szektor integrációjára és versenyképességének fokozására. Ez nem meglepő a fent tárgyalt európai-amerikai személyi összefonódások, a forgóajtó-effektussal körülírt korrupciós hálózatok működése fényében.

2025 elején az Európai Bizottság elfogadta a megtakarítások és beruházások uniójára (SIU) vonatkozó stratégiáját. Ennek célja az, hogy szélesebb körű hozzáférést biztosítson az uniós polgárok számára az európai tőkepiacokhoz, és e megtakarítások hatékonyabb felhasználásával az eddiginél kedvezőbb finanszírozási lehetőségeket tegyen elérhetővé a vállalatok számára. A stratégia nagyban támaszkodna a tagállamok ötleteire és jogalkotására, és bár külön nem emeli ki az amerikai példát, lényegében az USA pénzügyi rendszeréhez közelítve erősítené a tőkepiacok súlyát a hagyományos banki közvetítéssel szemben.

Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke úgy fogalmazott, hogy „a megtakarítási és beruházási unióra vonatkozó mai javaslattal kettős győzelmet arattunk", ugyanis szerinte

- a háztartásoknak több és biztonságosabb lehetőségük lesz a tőkepiacokba való befektetésre és vagyonuk növelésére, ugyanakkor
- a vállalkozások könnyebben jutnak majd tőkéhez az innovációk, a növekedés és a jó munkahelyek megteremtése céljából Európában.

A SIU megvalósítása az uniós intézmények, a tagállamok és az összes kulcsfontosságú érdekelt fél közös felelőssége, amely összehangolt erőfeszítéseket és szoros együttműködést igényel a következő négy munkaterületen:

1. **Polgárok és megtakarítások:** A lakossági megtakarítók már most is központi szerepet játszanak az uniós gazdaság bankbetéteken keresztül történő finanszírozásában, de lehetőséget kell kapniuk arra, hogy megtakarításaik nagyobb részét magasabb hozamú tőkepiaci eszközökben tartsák, többek között nyugdíjcélra.
2. **Beruházás és finanszírozás:** A beruházások ösztönzése érdekében, különösen a kritikus ágazatokban, a Bizottság olyan kezdeményezéseket

fog bevezetni, amelyek célja a tőke rendelkezésre állásának és hozzáférhetőségének javítása valamennyi vállalkozás számára, beleértve a kis- és középvállalkozásokat is.

3. **Integráció és méret:** A széttagoltságból eredő hatékonysági problémák csökkentése jelentős erőfeszítéseket tesz szükségessé a piaci infrastruktúrák határokon átnyúló műveletei, az eszközkezelés és a pénzeszközök elosztása előtt álló szabályozási vagy felügyeleti akadályok felszámolása érdekében. Ez lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy Unió-szerte hatékonyan terjeszkedjenek.
4. **Hatékony felügyelet az egységes piacon:** A Bizottság intézkedéseket fog javasolni annak biztosítására, hogy valamennyi pénzügyi piaci szereplő hasonló bánásmódban részesüljön, függetlenül attól, hogy az EU-ban hol tartózkodik. Ez magában foglalja a konvergenciaeszközök használatának megerősítését, valamint a felügyeleti hatáskörök nemzeti és uniós szintek közötti újraelosztását.

(Forrás: Portfolio (2025. március 19.) Bejelentették a megtakarítási és beruházási unió részleteit, itt vannak az Európai Bizottság javaslatai Elérhető: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_25_802 Utolsó letöltés: 2025. 05. 01. 9:16)

Az Európai Bizottság szerint a SIU egy olyan horizontális támogatóeszköz, amely az EU stratégiai célkitűzéseibe történő beruházásokat szolgáló finanszírozási ökoszisztémát hozna létre. Valójában a végrehajtás ismét lassúnak ígérkezik, hiszen 2027 második negyedévében a Bizottság még csak félidős értékelést tesz közzé a megtakarítások és beruházások uniójának megvalósítása terén elért általános előrehaladásról. Az Egyesült Államok már az euró bevezetésekor is érzékelte a saját pénzügyi szuverenitásának sérelmét, egy európai befektetési és bankunió ellen bizonyosan fellépne. Ahogyan tette különböző szankciókkal, büntetésekkel a svájci banktitok esetében, melynek következtében dollármilliárdok áramlottak az USA-ba és Ázsiába. Ekkor több svájci képviselő pénzügyi háborút vizionált, és következetes fellépést sürgetett a kormánya részéről.

Bár Genf a világ pénzügyi központjai között csak a 15. helyen áll, Svájc máig a világ első számú offshore központja. A globális összvagyon nagyjából egynegyede áramlik svájci bankokon keresztül.

„A 2008-as globális pénzügyi válság és a 2011-es európai adósságválság óta nem élt át olyan kritikus napokat Európa bankrendszere, mint amikor a Credit Suisse svájci bankot egyetlen hétvége alatt kellett megmenteni a bankcsődtől. Történt ez annak ellenére, hogy likviditási és tőkemutatói alig voltak rosszabbak, mint az eurózóna bankrendszerének átlaga. Ismételten bebizonyosodott, hogy a piaci bizalmat semmilyen fejlett bankszabályozás nem helyettesítheti. Ez a bizalom pedig bármikor megingatható, rosszindulatú álhírekkel, újabban a mesterséges intelligencia által kreált adatokkal. A pénzügyi válság réme pedig egészen a bizalmi válság elmúlásáig velünk marad a globális bankrendszerben. (Forrás: portfolio.hu (2023. március 20.) Megmentette Svájc a világ bankrendszerét, de a pénzügyi válság itt dörömböl az ajtón." Elérhető: https://www.portfolio.hu/bank/20230320/megmentette-svajc-a-vilag-bankrendszeret-de-a-penzugyi-valsag-itt-dorombol-az-ajton-603828 Utolsó letöltés: 2025. 04. 30. 14:05)

Legújabban az orosz-ukrán háború miatti szankciók vannak hatással az európai pénzügyekre. „A legnagyobb svájci bankok vezetői szerint súlyos üzleti következményekkel járt, hogy az ország fellépett Oroszország ellen az ukrajnai háború kirobbanása után. Egyre több kínai ügyfél jelezte, hogy többé nem bízik az ország pénzintézeteiben, mivel Svájc hátat fordított több évszázados semlegességének, és szankciókat vezetett be – a Nyugat szerint ellenséges – szereplőkkel szemben.

Nemcsak meglepett, hanem megdöbbentett bennünket, hogy Svájc feladta semleges státuszát. Statisztikai bizonyítékaink vannak arra, hogy több száz potenciális ügyfél, aki korábban számlát akart nyitni, a döntés miatt elsétált a tárgyalóasztaltól. Tavaly év vége óta egyre többen aggódnak amiatt, hogy vajon biztonságban van-e nálunk a pénzük – mondta Anke Reingren, az RBC elemzője.

A bankszektort érintő problémák az egész országra hatással lesznek. Az alpesi ország egyik alappilléreként a pénzintézetek az ország GDP-jének 10 százalékát adják, és a gazdag ázsiai – főleg kínai – ügyfelek elvesztése katasztrofális következményekkel járhat. Több svájci bank vezetősége hadi-

terveket készít, hogy kezelni tudják annak következményeit, ha a nemzetközi kapcsolatok Kínával tovább romlanak. Kiemelten fontos, hogy meg tudják nyugtatni és védeni a legnagyobb kínai ügyfeleiket.

A kormány továbbra is fenntartja, hogy az ország semlegessége szent és sérthetetlen, de kijelentették, hogy az Oroszország elleni szankcióknál mérlegelniük kellett »Svájc hitelességét« és »az oroszok által megsértett, alapvető nemzetközi jogi normák nagyságát«. A svájci gazdasági államtitkárság szerint mintegy 8 milliárd dollárnyi orosz vagyon van befagyasztva a szankciók miatt.

Svájc máig a világ első számú offshore központja, a globális összvagyon nagyjából egynegyede áramlik svájci bankokon keresztül. Az utóbbi években ebből egyre nagyobb részesedésre tesznek szert a kínai ügyfelek, akiknek az elvesztése hatalmas kárt okozna a szektornak és az országnak is. Bár a svájci kormány nem hozta nyilvánosságra a pénzintézetekben lévő ázsiai vagyon méretét, egy 2014-ben közzétett aktából kiderült, hogy a kínai elit legtöbb tagja, köztük a volt miniszterelnök, Ven Csia-pao fia is rendelkezik számlával az ország valamelyik bankjában.

Az elmúlt hetekben több incidens is közelebb hozta a Kína elleni szankciók lehetőségét – a kémballon és a lehetséges oroszországi fegyverszállítás erősen feltüzelte a nemzetközi hangulatot –, az amerikaiak pedig örömmel lecsapnának a kommunista vezetők vagyonára.

Sok svájci bankár azonban egyáltalán nem borúlátó. Kína és az USA között tavaly 700 milliárd dollárnyi kereskedelem folyt, ez nem változik egyik napról a másikra. A pénzintézetek lassan, de biztosan vissza fogják nyerni az ügyfelek bizalmát, és abban reménykednek, hogy nem léptetnek életbe Peking ellen szankciókat. Az ázsiai elit pedig korántsem fordított hátat Svájcnak, mivel a zürichi tőzsde még mindig a legnépszerűbb európai börze a kínai vállalatok számára.

Míg az amerikai és brit pénzügyi szabályozások megnehezítették a kínai befektetők dolgát, addig a svájci tőzsdék továbbra is nyitva maradtak, és rengeteg ázsiai vállalat részvényeivel csak itt lehet kereskedni Európában. Washington és Peking feszült politikai viszonya, valamint a londoni pénzügyi szabályozás szigorodása miatt a sokkal lazább svájci tőzsdét használják."

(Forrás: vg.hu (2023.03.08.) Svájc feladta pénzügyi semlegességét, a bankszektor nyögi a pálfordulást Elérhető: https://www.vg.hu/nemzetkozi-

gazdasag/2023/03/svajc-feladta-penzugyi-semlegesseget-a-bankszektor-nyogi-a-palfordulast Utolsó letöltés: 2025. 04. 30. 14:02)

Persze az amerikai és az angol bankárok sem felejtik a 2015-ös svájci-frank-ügy során elszenvedett veszteségeiket. „A sokkoló esemény óta sokan elemezték már az események hátterét, a lehetséges kiváltó okokat és a gazdasági, pénzügyi és morális következményeket. Csakhogy itt az események mintha túlmutatnának mindezen: felvetődik a felelősség kérdése is.

A világ még fel sem tudott ocsúdni a döbbenetből a svájci jegybank dilettánsan kivitelezett akciója óta, máris kezdenek jelentkezni az általa okozott gigantikus veszteségek. Múlt héten még csak az amerikai online forex platform, az FXCM dőlt be közel 300 millió dollárral, őket már meg is vette a konkurencia. A hétvégén egy 840 millió dolláros alap, az Everest Capital dobta be a törülközőt, most pedig már a nagybankok (Citigroup, Deutsche Bank, Barclays) is sorra jelentik be jelentős veszteségeiket.

A korábbi botrányok

A 2008-as subprime válság után azt hittük, tanult a pénzügyi rendszer az esetből, és nem követi el még egyszer a hibát. Szinte mindenki ügyelt is arra, hogy rendben legyenek a dolgok, küzdöttek a kormányok, a józan jegybankok, a felügyeletek. És akkor jön a mindenki közül leghitelesebbnek hitt svájci jegybank, és szétrombolja a 6 év alatt szép lassan felépített bizalmat.

Ám nem csak a bizalomvesztés a hasonlóság a 6 évvel ezelőtti eseményekkel. Akkor egy lassan kiépülő, majd elharapózó bűncselekmény-sorozat okozta végül a teljes összeomlást. A bankok elkezdték a rossz minőségű jelzálogfedezetű hiteleket összegyűjteni és értékpapírok mögé rejteni. Ezeket eladták másoknak, azt állítva, hogy jók a hitelek, de sok esetben még csak nem is tájékoztatták a vevőket, hogy mit tartalmaz a portfólió. Ez már kimerítette a megtévesztés, ill. csalás tényállását. A dolog lassan zajlott, és nehezen lehetett követni az eseményeket, ahogy azt is, hogy ki volt jóhiszemű, és ki nem. Amikor az ingatlanpiaci összedőlt, a rossz hitelek hirtelen nem értek semmit, értékpapírosított változatuk pedig hirtelen hatalmas lyukként jelentkezett mindenkinél (főleg bankoknál), aki rendelkezett velük.

Miután nem lehetett tudni, kinek van, kinek nincs, a piac minden bankra úgy tekintett, mint lehetséges áldozatra, ezért nem hiteleztek egymásnak,

leállt a pénzügyi forgalom. A bankok egy része bedőlt, s mikor látszott, hogy ez maga alá temetné a világgazdaságot, a kormányoknak kellett hirtelen fedezetlen pénzzel megmenteni a bankokat, hogy helyreálljon a bizalom. Az ár tudjuk, mi volt: óriási pénzügyi válság, hatalmas károkkal, amit egy kb. 500–1000 milliárd dollár értékű csalássorozat váltott ki.

Érdemes megemlíteni egy kisebb, de elhíresült bűnesetet is a 2008-ig tartó időszakból: az úgynevezett Madoff-pilótajátékot. Az ismert guru hosszú évekig építette a piramist, ami aztán a 2008-as válságban dőlt össze. Az okozott kár nagyjából 50 és 100 milliárd dollár közé tehető.

Pandúrból rabló

Nézzük ezek után, mit tett most Svájc. 3 éven át betartott egy ígéretet, melyet az utóbbi hetekben állandóan megerősített, még 2 nappal az ominózus esemény előtt. Vagyis mindenkit tévedésben tartott, és azt nem akárki tette, hanem a világ talán leginkább szavahihetőnek tartott intézménye. És miután a csütörtöki döntés feltehetőleg nem aznap reggel ébredve pattant ki a fejükből, ezért tudtak róla, hogy az egész világot becsapni készülnek, és ezzel elképesztő méretű kárt okoznak. Vagyis megvalósult az eset, amikor a megtévesztés kárt okoz (mégpedig nem akármekkorát), ezzel vélelmezhető a csalás tényállása.

Ráadásul lehetősége lett volna Thomas Jordan csapatának a kárenyhítésre: felhívja Draghit és a legnagyobb bankokat, kidolgoznak gyorsan egy szisztémát, ahol fokozatosan zárják le a kiépült rengeteg pozíciót, és ennek költségét ésszerűen megosztják. Ezt bevezethették volna úgy is, hogy átmenetileg extrém mély negatív kamatot alkalmaznak: ez kikényszeríti a rengeteg nyitott pozíció kis veszteséggel való zárását. Vagy akár bejelenti, hogy bármerre eltolhatja a sávot, el is törölheti, mindenki csukjon mindent, a brókercégek emeljék meg az alapletéteket, így ugyancsak a pozíciók nagy része bezárult volna időben. A kárt tehát enyhíteni sem próbálta, sőt, a maximális kárt okozó metódust alkalmazta. Ahogy egy kiváló alapkezelő írja: az afgán jegybank is jobban csinálta volna.

A hiénák

Hibáztatható vagy akár vádolható-e még más is az események kapcsán? Úgy tűnik, hogy igen. Az árfolyamgát megszűnése után megszűnt a piac. Az árjegyzők felfüggesztették a tevékenységüket, átadva valakinek-valakiknek, esetleg saját maguknak a megtisztelő lehetőséget, hogy a piacinak nem nevezhető, teljesen önkényes és irreális, 20-30 százalékkal eltolt árfolyamon lemészárolják az összes pozíciót. Utána engedték a piacot kialakulni: immár csak 15 százalékkal az »esemény előttihez« képest. A tetemes, számítások szerint ezermilliárd dolláros nagyságrendű nyerőt (mellyel ügyfeleiket megkárosították), vidáman zsebre tehették 1-2 óra alatt.

Az összegszerűség csak most fog kiderülni, de előzetes számítások alapján feltételezhető a 2008-ast elérő, vagy meghaladó nagyságrend. Ha utólag a világ pénzügyi vezetése nem alkalmaz valamilyen kárenyhítést, akkor könnyen lehet, hogy minden idők legnagyobb pénzügyi bűncselekményével állunk szemben."

(Forrás: privatbankar.hu (2015. január 19.) Svájci frank-ügy: minden idők legnagyobb pénzügyi csalása? Elérhető: https://privatbankar.hu/cikkek/szarmazekos/svajci-frank-ugy-minden-idok-legnagyobb-penzugyi-csalasa-276874.html Utolsó letöltés: 2025. 04. 30. 14:12)

„A Lehman Brothers 2008 őszi összeomlását követő pénzügyi cunami csaknem elsodorta Magyarországot, miután eladósodottságunk túlzott volt. A devizahitelezés társadalmi válságot eredményezett, amelynek korántsem elhanyagolható utóhatásaitól napjainkban is családok százezrei szenvednek.

(…)

A válság előtti időszakban a devizahitelezésre nem »szükség volt«, nem egy gazdaságpolitikai döntés volt, hanem egy adottság. Magyarország 2001-ben az uniós csatlakozás miatt liberalizálta a devizaműveleteket, azaz lehetővé tette a szabad tőkeáramlást. Ettől a pillanattól kezdve szabadon lehetett devizát az országhatáron keresztül mozgatni, forintkártyával külföldön fizetni, devizahitelt felvenni. A kétezres évek elején a nemzetközi piacokon nagyon alacsonyak voltak a kamatok, míg a kormány túlköltekezése miatt az MNB rákényszerült arra, hogy a magas kamatokkal megfékezze az infláció elszabadulását. A kialakult kamatkülönbözet kedvezett az olcsóbb devizahiteleknek. Másrészt a támogatott forinthitelek olyan mértékben terhelték a költségvetést,

hogy fokozatosan, 2003 végére ki kellett vezetni ezeket. Ez a két jelenség együtt játszott szerepet a devizahitelezés felfutásában. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy 2000-2005-ben mindenki úgy gondolta, hogy hónapokon, éveken belül csatlakozunk az eurózónához. Többször volt céldátum is kitűzve... Vagyis szükségszerűen alakult ki a devizahitelezés. Ami a szomorú, hogy nem szükségszerűen alakult ki a svájci frank hitelezés. Ez valóban a magyar bankrendszer súlyos tévedése volt. Egy-két fillérért, bocsánat, néhány ezer forinttal alacsonyabb törlesztőrészletért kezdtek el svájci frank hitelt kínálni az euró hitel mellett, ami utólag egy súlyos, megbocsáthatatlan hibának bizonyult. Akárcsak az OTP Bank által bevezetett világhitel, amelyet akár jenben is fel lehetett venni. Az OTP Bank elnök-vezérigazgatója a pénzintézet 2008-as közgyűlésen megemlítette, hogy a MNB már egy éve akadékoskodik az általuk bevezetett, ügyfeleik által kedvelt stabil, kiszámítható, kiváló világhitellel kapcsolatban. Ezzel saját maga ismerte el, hogy a jegybank már egy éve »akadékoskodott«, és próbálta mind a svájci frank, mind a jenhitelezést megállítani, lassítani, megfordítani. Volt 2006-ban egy úgynevezett Várhegyi-bizottság is, amelynek tagja voltam, és amely ugyan konkrétan a devizahitelekkel nem foglalkozott, de voltak javaslatai, amelyeket érdemes lett volna akkor megfogadni, és ami a későbbi devizahitel-válságot segített volna mérsékelni.

Melyek voltak ezek?

Az egyik a bankok egyoldalú kamatmódosításáról szólt. Mi törvényi szabályozással akartuk megakadályozni, hogy a bankok egyoldalúan emelhessék kamataikat, már akkor javasoltuk a fix, illetve lebegő kamatozás törvényi bevezetését. Emellett azt is javasoltuk, hogy minden hitelt felvevő számára a bank köteles legyen egyetlen oldalon jól érthetően és világosan összefoglalni a hitel jellemzőit és kockázatait. Ha ez a két javaslatunk törvényi szabállyá vált volna sok későbbi tragédia megelőzhető lett volna. Az országgyűlési képviselők – akik megkapták ezeket a javaslatokat – nem tartották érdemesnek foglalkozni velük." (Forrás: nepszava.hu (2025. 04. 30.) A magyar bankrendszer súlyos tévedése volt a svájci frank hitel https://nepszava.hu/3039311_a-magyar-bankrendszer-sulyos-tevedese-volt-a-svajci-frank-hitel Utolsó letöltés: 2025. 05. 02. 15:33)

Bod Péter Ákos a gazdasági élet logikájára és az államok gazdasági nyitottságára hivatkozva tartja értelmezhetetlennek a szuverenitásfogalom

alkalmazását. Szerinte „Ma a gazdaságokat ügyletek sokasága köti össze: az üzleti élet mindennapi jellemzője az interkonnektivitás. Igaz ez a mikrogazdasági egységek (háztartások, pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, állami és nem állami intézmények) szintjén, de nem kevésbé igaz magukra az országokra, amelyek ezáltal a kölcsönös függés (interdependencia) viszonyai között működnek." Elutasítja a szuverenitásfogalom használatát általában a közgazdaságtanban, de elfogadottnak tartja azt a pénzügytanban. Ezt a sommás véleményét akkor is fenntartja, amikor megállapítja, hogy a történelmi fogalom gazdasági és technológiai tényezők által determinált, és folyamatosan változik. A monetáris önállóságot szerinte nem külső hatalom, hanem a közgazdasági logika korlátozza. „Amikor az állam valutaövezeten belül vagy sokoldalú megállapodások keretében megköti az árfolyamát egy másik pénznemmel szemben, bizonyos értelemben »feláldozza« monetáris szuverenitását." (Bod, 2015, p. 30–41.) Bod – saját maga által – intellektuális (akadémiai) magasságokba emelt logikája figyelmen kívül hagyja, hogy

„A BigTech-cégek egyes megoldásai már csak a potenciális ügyfélbázis mérete miatt is jelentős pénzügyi stabilitási, fogyasztóvédelmi, adatvédelmi, versenyjogi, sőt, monetáris politikai kockázatokat is hordozhatnak. A különböző (pénzügyi és nem pénzügyi) szolgáltatások nyújtásából és összefonódásából származó adatok keresztértékesítése és kontrollálatlan, cégcsoporton belüli felhasználása potenciális versenytorzulást okoz.

A BigTech digitális szolgáltatók monopoljellegű rendszerek kialakítására törekednek, azért hogy saját feltételeik szerint szabhassák áraikat és fejleszthessék szolgáltatásaikat. Ez a trend számos területen megfigyelhető, Hendrikse és szerzőtársai (2018) többek között az Apple példáját emelik ki, amely termékei és szolgáltatásai körét olyan formában igyekszik kialakítani, hogy azok más rendszerekkel ne, vagy csak szigorúan szabályozott és az Apple által kvázi egyoldalúan meghatározott feltételek mentén legyenek interoperábilisak. Így a fogyasztók a termék használata közben csaknem kizárólag az Apple szolgáltatásait vehetik igénybe. Az Apple és a többi nagy platformszolgáltató (Amazon, Meta [Facebook], Alphabet [Google], Microsoft) közös jellemzője, hogy már megjelentek és egyre jobban terjeszkednek a pénzügyi szolgáltatások piacán is, ezért a működésük által hordozott koc-

kázatok feltárása és kezelése nélkülözhetetlen a pénzügyi rendszer stabilitása és a monetáris szuverenitás megőrzése érdekében.

Az egyre hatékonyabb digitális megoldások lehetővé teszik olyan nagy, tömegesen elérhető, kényelmes szolgáltatásokat kínáló digitális platformok létrejöttét, amelyek a hálózati hatás kihasználásában és erősítésében érdekeltek. Az így létrejött BigTech-cégek működésének középpontjában az adat áll. A hálózati hatásnak köszönhetően a BigTech-platformok rendkívül gyorsan tudnak új piacokra belépni és növekedni; rajtuk egyre több felhasználó jelenik meg, akik a platform használata során egyre több adatot generálnak. Ennek professzionális feldolgozásából és mesterséges intelligenciát, gépi tanulást is alkalmazó elemzéséből fakadóan a platform még szélesebb körű és még jobb, egyre komplexebb és egymással összefonódó szolgáltatásokat képes nyújtani, ezáltal pedig új felhasználókat magához vonzani. Ez a körforgásos jelenség végső soron tovább erősödő hálózati hatásokhoz vezet, még tovább növelve a BigTech-cégcsoport tagjai részére elérhető adatvagyont és a felhasználói bázist, így versenyelőnyt biztosítva a cégcsoportnak." (Bódi et al., 2024) A szerzők szerint „a fenti kockázatok kezelése részben a pénzügyi szabályozás feladata lehet, részben pedig a meglévő infrastrukturális modellek átgondolását igényelheti. Előbbi területen számos lehetséges megoldás állhat rendelkezésre, utóbbi területen pedig fontos szerepet kaphatnak a digitális jegybankpénzek is." (Forrás: vg.hu (2024.04.02.) Hogyan őrizhető meg a monetáris szuverenitás a digitális platformok korában? https://www.vg.hu/mnb-blog/2024/04/hogyan-orizheto-meg-a-monetaris-szuverenitas-a-digitalis-platformok-koraban Utolsó letöltés: 2025. 05. 02. 8:39)

Eközben Olaszország gazdasági minisztere Giancarlo Giorgetti egy vagyonkezeléssel foglalkozó milánói rendezvényen felszólalva azt mondta, hogy az USA stabilcoinokkal kapcsolatos politikája veszélyesebb, mint a vámok. „A dollárhoz kötött stabilcoinok a kriptopénzek egy olyan fajtája, amelyet úgy terveztek, hogy az értéke állandó legyen. Ezek az elmúlt években nagyon megszaporodtak, és kulcsfontosságú fogaskerékként működnek a több trillió dolláros kriptokereskedelmi iparágban, segítve a különböző kriptovaluták közötti vagy a hagyományos készpénzbe történő átváltásokat. A stabilcoinokra vonatkozó amerikai politika új és vonzó fizetési módot kínál az európai polgároknak a határokon átnyúló tranzakciókhoz. Szerinte az európai

uniós hatóságoknak további lépéseket kellene tenniük az euró mint nemzetközi referenciavaluta státuszának erősítése érdekében, és panaszkodott az uniós pénzforgalmi ágazat széttöredezettségére. Donald Trump amerikai elnök ígéretet tett a kriptovalutákra vonatkozó szabályok felülvizsgálatára és az ágazatra vonatkozó szigorítás visszafordítására, melyet még elődje, Joe Biden idején vezettek be." (Forrás: SG.hu (2025. április 16.) Az USA stabilcoinokkal kapcsolatos politikája veszélyesebb, mint a vámok Elérhető: https://sg.hu/cikkek/it-tech/161125/az-usa-stabilcoinokkal-kapcsolatos-politikaja-veszelyesebb-mint-a-vamok Utolsó letöltés: 2025. 05. 02. 8:48)

Azt, hogy létezik pénzügyi szuverenitás, jól példázza India esete, amely saját bankkártya-kibocsátásával csökkenti a külföldi banki bevételeket és a fizetendő díjak mérséklésével segíti a kisvállalkozásokat. Nemcsak felismerte, hogy a digitális fizetések piaca stratégiai értékké válik, de mintát is kínál más országok számára, amelyek csökkenteni szeretnék a nyugati fizetési rendszerektől való függőségüket.

„A szabályozó hatóságok világszerte egyre szigorúbban ellenőrzik a Visa és a Mastercard által a kereskedőknek felszámított díjakat, de India más utat választott: olyan rivális fizetési hálózatokat hozott létre, amelyek inkább kiszorítják a nemzetközi kártyahálózatokat. India stratégiája az UPI néven ismert egységes fizetési interfészre épül, egy kilenc éves rendszerre, amely lehetővé teszi a fogyasztók és a kereskedők számára, hogy a hagyományos kártyahálózatokat megkerülve QR-kódokon és telefonszámokon keresztül közvetlenül összekapcsolják a bankszámlákat.

Az UPI-hálózat jelenleg havonta több mint 13 milliárd valós idejű tranzakciót bonyolít le – ez a világ legnépesebb országában az összes tranzakció 71%-a –, és az ország összes fogyasztói költésének 36%-át teszi ki. Az UPI drámai sikere nem maradt észrevétlen. A helyi kormány a rendszer sikerét kihasználva a RuPay, egy saját fejlesztésű kártyahálózat segítségével alakította át a hitelkártya-piacot. A RuPay döntő előnyt élvez: ez az egyetlen fizetési rendszer, amely az UPI-n keresztül hitelkártya-tranzakciókat dolgozhat fel. Ez a kizárólagosság, amelyet csak 2022 óta biztosítanak, átalakító erejűnek bizonyult: a RuPay a tavalyi pénzügyi év első hét hónapjában 7,43 milliárd dollár értékben dolgozott fel UPI-hitelkártya-tranzakciókat, ami közel kétszerese az egy évvel korábbinak.

Ezek a számok most az összes indiai hitelkártya-tranzakció 28%-át teszik ki, szemben a tavalyi 10%-kal. (A RuPay hitelkártya-adatai nem tartalmazzák a kereskedői üzletekben történő lehúzásokat és néhány más tranzakciót, mivel ezek az adatok nem állnak rendelkezésre, így a piaci részesedése valószínűleg még magasabb.) Tavaly pedig a hatóságok agresszív munkába kezdtek a RuPay hitelkártyák további népszerűsítése érdekében, aminek kezdetben sok bank ellenállt a bankközi díjak elvesztése miatti aggodalmakra hivatkozva.

A stratégia magában foglalja a díjak gondos kalibrálását. A RuPay hitelkártyák az UPI-n csak a 2000 rúpiánál (23,3 dollár) magasabb értékű tranzakciók után számítanak fel díjat a kereskedőknek. Ez a struktúra különösen vonzó a kisvállalkozások számára, amelyek hagyományosan ellenálltak a hitelkártyáknak, hogy elkerüljék a kereskedői díjak fizetését, mivel az átlagos UPI-hiteltranzakció jelenleg kevesebb, mint 1000 rúpia. Ráadásul az indiai központi bank tavaly utasította a hitelezőket, hogy a hitelkártyák felvételekor vagy megújításakor a fogyasztók választhassák meg a kártyahálózatot, és tiltsák meg a globális hálózatokkal kötött kizárólagos megállapodásokat.

Augusztusban az UPI-t és a RuPayt is felügyelő Indiai Nemzeti Fizetési Társaság (National Payments Corporation of India – NPCI) utasította a bankokat, hogy a RuPay kártyatulajdonosok ugyanolyan jutalmakat kapjanak, mint más hálózatok. Úgy tűnik, hogy ez a lépés bevált: Egy parlamenti törvényhozó nemrégiben közzétett adatai szerint 2024 júniusában az Indiában kibocsátott új hitelkártyák fele a RuPay-t használta. »Feltételezve, hogy az UPI-kapcsolat továbbra is kizárólag a RuPay kártyák számára marad, a RuPay valószínűleg a hitelkártyák domináns hálózatává válik« – olvasható a Bernstein elemzőcég pénteki jelentésében. »Amint a QR-kód alapú fizetések a hitelalapú fizetések esetében is dominánssá válnak, a bankok hitelszámlái a kártyákat megkerülve közvetlenül az UPI hálózathoz kapcsolódhatnak« – írja a cég.

A helyi kormányzat ilyen erős nyomása és a fogyasztói magatartás változása miatt a fizetési óriások, a Visa és a Mastercard kénytelenek voltak változtatni működésükön Indiában. Az elmúlt hónapokban partnerségeket kötötte helyi pénzügyi startupokkal, hogy kiterjesszék a kártyatámogatást az UPI-alapú kereskedői terminálokra, amelyeket több mint 10 millió üzlet-

tulajdonos használ Indiában. Ez elég látványos: ugyanezek a kártyahálózatok néhány évvel ezelőtt még nem tartották megvalósíthatónak, hogy ilyen kis kereskedőkkel dolgozzanak együtt. De lehet, hogy ezek az erőfeszítések túl kevésnek bizonyulnak, és túl későn érkeznek. Az UPI sztratoszférikus növekedése elsöpörte a hitelkártyaipart: a hitelkártyák piaci részesedése az indiai digitális fizetéseknél a 2018-as 43%-ról 2024-re 21%-ra esett vissza. A Visa és a MasterCard számára a fenyegetés valós, és a harc hamarosan eldől, ha nem alakítják át stratégiájukat." (Forrás: SG.hu (2025. január 12.) India kiszorítja digitális fizetési piacáról a Visa-t és a Mastercardot Elérhető: https://sg.hu/cikkek/it-tech/159996/india-kiszoritja-digitalis-fizetesi-piacarol-a-visa-t-es-a-mastercardot Utolsó letöltés: 2025. 05. 02. 8:53)

Katonai szuverenitás

Magyarország katonai szuverenitását egyrészt a földrajza, másrészt a kormányzása határozza meg. Mindkettő determinált a külföldi hatalmak által. Mind a trianoni békediktátumnál, mind a jelenlegi szuverén kormányzás elleni támadásoknál kikutathatók a külföldi korrupciós mintázatok.

A NATO-hoz való csatlakozásunk, ezzel a magyar szuverenitás egy részének közös szuverenitásgyakorlás alá helyezése, földrajzi szükségszerűség. A domborzati viszonyok nem teszik lehetővé az ország körkörös védelmét, és történelmi tanulság, hogy a második világháborúban a Vörös Hadsereg előretörését csak késleltette volna a Déli-Kárpátok hágóinak lezárása – melyet a német politikai vezetés akadályozott meg. Ugyanakkor a NATO egyes nagy és kis államainak korruptsága, a hadiipari beszállítóknak való kitettsége új fegyverkezési versenyt provokál, elvonva az erőforrásokat az olyan beruházások elől, mint a polgári chipgyártás, a kvantumszámítógép, vagy a mesterséges intelligencia. Bár kérdéses, hogy darabonként tízmilliárd euróért Európában kell-e felépíteni chipgyárat, amely nagyrészt az orosz közép-hatótávolságú atomrakéták hatósugarában helyezkedik el.

Svájc legnagyobb katonai teljesítménye az elmúlt évszázadban az volt, hogy sikeresen kimaradtak mindkét világháborúból. Semlegességüket az 1880-as években megalapozott országvédelmi tervnek, a *Réduit suisse*-nek

köszönhetik: a külföldi inváziók megakadályozására egy bevehetetlen alpesi erődrendszert építettek ki, amit a második világháborúban még jobban megerősítettek. Ez visszatartotta Hitlert attól, hogy lerohanja az országot: a veszteségeik olyan nagyok lettek volna, hogy nem érte volna meg a kockázat. A földrajzi hasonlóság ellenére már Ausztria sem képes teljesen megvédeni magát.

Ukrajna felfegyverzésével, a NATO keleti szárnyának megerősítésével, Finnország és Svédország NATO tagságával, a világűrbe telepített kettős rendeltetésű műholdak ezreivel Washington és Brüsszel destabilizálja a régiót. Az autonóm fegyverrendszerek kipróbálása, majd hadrendbe állítása nemcsak antihumánus, de egy még nagyobb katonai konfliktust készíthet elő. Trump elnök békemisszióját hatékonyan blokkolja London és Brüsszel.

Ezen körülmények között létkérdés a magyar katonai szuverenitás biztosítása, stratégiai hadianyagokból megfelelő tartalékok képzése és a hadiipar újjáélesztése. Mindezeket a szuverén kormányzat következetesen, az anyagi lehetőségek szorításában hajtja végre. Nemzeti érdekünk lenne a NATO döntéshozatali szintjeinek, benne a hadianyag- és fegyverbeszerzések korrupciómentesítése, az Ukrajnában eltűnt katonai támogatás dollármilliárdjainak kimutatása, a felelősök eltávolítása a közéletből, valamint a NATO környékéről.

4. FEJEZET

Esettanulmányok

Amelyek bemutatják, hogy a gazdag országok mennyire nem érdekeltek a fejlődők korrupciómentes működésében.

Transparency International

Harminckét év telt el a korrupció-ellenes szervezet, a Transparency International (TI) megalakítása óta anélkül, hogy bármilyen érezhető hatást ért volna el a korrupció visszaszorításában. Létrejöttek nemzetközi egyezmények, ENSZ és OECD szervezet, számtalan egyetemi katedra, jól fizető szakértői állások százai, tudományos publikációk ezrei, és a nyugati államok közpénzeiből elköltöttek dollár- és euró-tízmilliókat.

A TI egyik alapítója, a brit- amerikai állampolgár Frank Vogl szerint három évtized után sincs lényegi előrelépés. Vogl a Reuters német tudósítója, 1990-ig a Világbank információs és közkapcsolati igazgatója volt, majd saját tanácsadó céget alapított. 2022-ben megjelent könyvében mutat rá az olyan közvetítők büntetlenségére, mint a pénzügyi és jogi tanácsadók, az aukciós házak vezetői, az arany- és drágakő-kereskedők, a Londonban és New Yorkban működő auditorok és tanácsadó szervezetek, majd egy logikai csavarral a korrupció felelősévé mégis a kleptokrata államokat teszi. Szerinte csak Oroszország, Kína, Irán, Egyiptom, Magyarország és Nigéria vezetői azok, akik beszivárogva a nyugati pénzügyi rendszerekbe, a nyugati demokráciát alapjaiban támadják. Vogl példaként állítja elénk az Egyesült Államok 1970-es és 2020-as törvényeit, amelyek tiltják a külföldi hivatalnokok megvesztegetését és a terrorizmus finanszírozását. A 2024. január 1-én hatályba lépett, az ott tevékenykedő vállalkozások átláthatóságáról szóló törvényt pedig alapvetőnek látja a pénzmosás megelőzésében, mivel az a tényleges tulajdonosokról jelentési kötelezettséget ír elő. Miközben Vogl folyamatosan publikálja, hogy valójában egyes magas reputációjú nyugati ügyvédi irodák, auditorok és tanácsadók azok, akik a nemzetközi korrupciós hálózatokat erősítik, és akik együttműködnek a brit és más offshore területeken tárolt több trillió dollárnyi piszkos pénzt kezelő nemzetközi bankári hálózattal, s közben nem zavarja, hogy a helyzet évtizedek óta változatlan. (Vogl, 2022)

Ahhoz, hogy megértsük a nyugat tehetetlenségét, álságos, sőt sok esetben a nemzetközi korrupciót támogató magatartását, elemeztem az interneten rendelkezésre álló információkat, irányított személyes interjút kértem prominens személyiségektől és következtetéseket vontam le az eltitkolt adatokból.

A Transparency International honlapján ma is szerepel egy fénykép, „A Transparency International 1993-as alapító ülése" aláírással. Ezen mintegy hatvan személy látható, köztük az egyetlen magyar résztvevővel, a Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ) korábbi országos ügyvivőjével, a Parlament Alkotmányügyi, törvény-előkészítő és igazságügyi állandó bizottságának alelnökével, Hack Péterrel.

A saját magukról írtak szerint:

„Az 1990-es évek elején a korrupció tabutéma volt. Sok vállalat rendszeresen üzleti költségként írta le a kenőpénzeket az adóbevallásában, és számos nemzetközi ügynökség beletörődött abba, hogy a korrupció világszerte számos fejlesztési projekt finanszírozását elvonja.

A Világbank nyugalmazott tisztviselője, Peter Eigen és kilenc szövetségese, aki kelet-afrikai munkája során látta a korrupció hatásait, egy kis szervezetet hozott létre a tabu leküzdésére. Megalakult a Transparency International, amelynek titkársága Berlinben, a nemrég újraegyesített Németország fővárosában van."

Már az első két bekezdés is alkalmas a jóhiszemű olvasó félrevezetésére, hiszen német dominanciát sejtet (egy német név és Berlin említésével, amelyre ráerősít a „nemrég újraegyesített Németország" magyarázattal). A „kis szervezet" megjelölés alapjában igaz, hiszen tíz (más források szerint tizenegy) fő alapította a szervezetet, de nem a fényképen látható „alakuló ülés" -en.

A megtévesztés folytatódik, amikor részigazságokat és tényeket vegyítenek alaptalan sejtetésekkel és valótlanságokkal:

„A Transparency International egy globális mozgalom, amely több mint 100 országban dolgozik a korrupció igazságtalanságának felszámolásán.

Azokra a kérdésekre összpontosítunk, amelyek a legnagyobb hatással vannak az emberek életére, és a közjó érdekében felelősségre vonjuk a hatal-

masokat. Érdekérvényesítésünk, kampányaink és kutatásaink révén azon dolgozunk, hogy leleplezzük a korrupciót lehetővé tevő rendszereket és hálózatokat, és nagyobb átláthatóságot és integritást követelünk a közélet minden területén.

Küldetésünk

Küldetésünk a korrupció megállítása, valamint az átláthatóság, az elszámoltathatóság és a feddhetetlenség előmozdítása a társadalom minden szintjén és minden szektorában.

Jövőképünk

Víziónk egy olyan világ, amelyben a kormányzat, a politika, az üzleti élet, a civil társadalom és az emberek mindennapi élete mentes a korrupciótól.

Független, nem kormányzati és nonprofit szervezet vagyunk, és világszerte hasonlóan gondolkodó partnerekkel dolgozunk együtt, hogy véget vessünk a korrupcióval járó igazságtalanságnak." (Forrás: https://www.transparency.org/en/about Utolsó letöltés: 2025. 03. 03. 9:43)

A megtévesztést megismétlik és felerősítik az olyan internetes alkalmazások, mint a **ChatGPT**, amely többszöri kérdésre a következőket írta:

„A Transparency International-t 1993-ban alapították Berlinben, és az egyik fő alapítója Peter Eigen, egykori Világbank-tisztviselő volt. Az alapító csapat több jogászból, közgazdászból és civil társadalmi szakemberből állt, akik elkötelezettek voltak a korrupció elleni harc mellett.

Íme a Transparency International alapítóinak rövid bemutatása:

1. **Peter Eigen**: A Világbank korábbi regionális igazgatója Kelet-Afrikában. Tapasztalatai során felismerte a korrupció káros hatásait a fejlődő országokban, ami a Transparency International megalapítására motiválta.
2. **Hansjörg Elshorst**: Német közgazdász, aki jelentős tapasztalattal rendelkezik a nemzetközi fejlesztési együttműködés terén. Korábban a Német Fejlesztési Szolgálat (DED) vezetője volt.

3. **Joe Githongo**: kenyai újságíró és korrupcióellenes aktivista. Később Kenya kormányában a korrupcióellenes ügyekért felelős államtitkárként szolgált.
4. **Fritz Heimann**: amerikai jogász, aki hosszú ideig a General Electric vállalatnál dolgozott, és elkötelezett volt az üzleti etika és a korrupcióellenes intézkedések mellett.
5. **Michael Hershman**: amerikai korrupcióellenes szakértő és üzletember. A Fairfax Group International nevű magánnyomozó cég társalapítója, amely korrupciós ügyek feltárására specializálódott.
6. **Kamal Hossain**: bangladesi jogász és politikus, aki részt vett Banglades alkotmányának kidolgozásában. Korábban az ENSZ különleges jelentéstevője az emberi jogok terén.
7. **Dolores L. Español**: fülöp-szigeteki ügyvéd és bíró, aki aktívan részt vett a korrupcióellenes mozgalmakban hazájában.
8. **George Moody Stuart**: brit üzletember és filantróp, aki elkötelezett volt a vállalati társadalmi felelősségvállalás és az etikus üzleti gyakorlatok mellett.
9. **Jerry Parfitt**: brit diplomata, aki több országban szolgált, és tapasztalatokat szerzett a nemzetközi kapcsolatok és a fejlesztési együttműködés terén.
10. **Jeremy Pope**: új-zélandi jogász, aki az ENSZ-ben dolgozott, és jelentős szerepet játszott a nemzetközi korrupcióellenes jogi keretek kialakításában.
11. **Frank Vogl**: brit újságíró és kommunikációs szakértő, aki korábban a Világbank kommunikációs igazgatója volt, és elkötelezett a korrupció elleni küzdelem iránt."

Fentiekhez képest az alapítást és az alapítók hátterét illetően pontosabb a **Wikipedia** szócikke, bár tovább erősíti a német narratívát:

„A Transparency International 1993. február 9-én alakult Hágában, Hollandiában; 1993. június 15-én jegyezték be hivatalosan Berlinben, Németországban. Ellen Gutterman politológus szerint: a TI németországi jelenléte, sőt, szervezeti fejlődése és egy kis vállalkozásból kiemelkedő nemzetközi

TNGO-vá [transznacionális nem kormányzati szervezet] válása legalább három kulcsfontosságú német személy tevékenységének és személyes kapcsolatainak köszönhető: Peter Eigen, Hansjoerg Elshorst és Michael Wiehen" (Gutterman, 2012).

Az alapító tagok közé tartoztak:

- **Peter Eigen**, a Világbank egykori regionális igazgatója, alapítóként elismert
- **Peter Conze**, a GTZ (akkor Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) korábbi regionális igazgatója
- **Laurence Cockcroft**
- **Fritz Heimann** a General Electric-től
- **Michael J. Hershman**, az amerikai katonai hírszerzés munkatársa (jelenleg a Fairfax Group elnök-vezérigazgatója)
- **Kamal Hossain**, Banglades korábbi külügyminisztere
- **Gerald Parfitt**, a Coopers & Lybrand (majd PricewaterhouseCoopers) korábbi ukrajnai munkatársa
- **Jeremy Pope**, új-zélandi aktivista és író
- **Roy Stacy**
- **Frank Vogl**, a Világbank vezető tisztviselője és a Vogl Communications, Inc. vezetője, aki „tanácsokkal látta el a nemzetközi pénzvilág vezetőit"

Kutatásaim szerint már a hágai megalakulást megelőzően Londonban volt egy találkozó, ahol a brit dominanciát **Jeremy Pope** (nem egyszerű új-zélandi aktivista, hanem a brit Külügyminisztérium, a Foreign and Commonwealth Office vezető jogásza) és **Frank Vogel** (korábban Németországban is tevékenykedő, tapasztalt brit újságíró) képviselte, s ahol megállapodtak, hogy a volt világbankos, **Peter Eigen** adja arcát a szervezethez. A világ közvéleménye felé közvetített nemes célok mögött több hátsó szándék is meghúzódott. A témát jól ismerő Ivan Krastev meglátása szerint a szervezet megalakulásához a multinacionális konszernek, az Egyesült Államok külpolitikája, a neoliberális közgazdászok és a világbank közös érdekei állnak a gazdasági globalizáció előmozdításának hátterében. (Krastev, 2004; 2009) „A Transparency világosan körvonalazható gazdaságpolitikai programot

követ, és pontosan ezzel a céllal alapították." (Engels, 2014, 369, p.). Az 1993-as ülésen elhangzottak szerint a megalakulás célja az volt, hogy egy globális szervezet monitorozza a tiszta üzleti folyamatokat a világban, illetve az a felismerés, hogy a nemzetközi segélyek hatékonyságát az egyes országokban rontja a korrupciós gyakorlat, s ebben változást kívántak elérni. Az alakuló ülésre az Egyesült Államok és Nyugat Európa képviselőit hívták meg, volt világbanki, IMF és más globális szervek egykori munkatársai mellett részt vett a nigériai elnök és néhány német politikus. Lambsdorff német elnök csak később csatlakozott.

A félrevezetésben és félretájékoztatásban világelső britek hátsó szándéka kimutatható abban a tényben, hogy a szervezetet már induláskor az **Amnesty International** mintájára kívánták megszervezni. Ez utóbbi jelentősen kiterjesztette Nagy-Britannia szuverenitását egy korábban kisebb súllyal szereplő olyan témában, mint az emberi jogok. Az Amnesty International-t 1961. május 28-án alapította Peter Benenson, egy brit ügyvéd és emberi jogi aktivista. Benenson megtudta, hogy Portugáliában két diákot bebörtönöztek, mert egy étteremben kormányellenes megnyilvánuláson érték őket. „The Forgotten Prisoners" (Az elfeledett foglyok) címmel a brit *The Observer* közölte írását arról, hogyan koccintottak a szabadságra. A cikk nagy visszhangot váltott ki, ami hozzájárult az Amnesty International megalapításához. A szervezet célja a globális hálózatépítés, ezzel befolyás szerzése az ENSZ, a nemzetközi és nemzeti bíróságok és a nemzetközi hírforrások felett; valamint az emberi jogok védelme, különösen a politikai foglyok szabadon bocsátása, a kínzás megszüntetése és a halálbüntetés eltörlése témáiban. Az Amnesty mára az egyik legnagyobb és legismertebb emberi jogi szervezet a világon, több mint tíz millió támogatóval és aktivistával. Azzal, hogy a britek a korrupció kezelésére egy hasonló globális civil szervezet felépítését javasolták, jelzi stratégiai gondolkodásmódjukat. A TI-jal rövid idő alatt terjesztették ki befolyásukat a világ legtöbb országában, számtalan kormányra és kormányzati szervezetre, bíróságra és rendőrségre. A TI a megalapítását követő harmadik évben, azaz 1996-ban már 26 nemzeti tagozattal rendelkezett. Az egyes országok tagszervezeteinek megalapítási dátumai eltérőek, és nem minden esetben állnak nyilvánosan rendelkezésre. Ebben a körben jellemző a magyarországi félrevezetés is, hiszen a hivatalos honlap szerint

„a Transparency International Magyarország Alapítványt 2006 októberében jegyezték be, és 2007 májusában kapta meg a TI „alakuló szekció" (Chapter in formation) státuszt. 2009-ben vált a szervezet a Transparency International teljes jogú tagozatává." Ez a közlés önmagában helytálló, csak – a kommunista diktatúrák nemtelen gyakorlatát követve, ahol Sztálin parancsára utólag, még a fényképekről is kiretusálták a kivégzett elvtársakat – eltitkolja a jóval korábban megalakult Transparency International Magyarországi Tagozata Egyesület létét, és a berlini központ általi elfogadottságát. A magyar tagozat, többek között, kilenc hónapos munkával átvilágította az akkor korrupciós botrányba került, SZDSZ-es főpolgármester vezette Fővárosi Önkormányzatot, megállapításait és javaslatait közel száz oldalas jelentésben, a főjegyző jelenlétében hozta sajtónyilvánosságra. Magyar nyelvre fordította Jeremy Pope Forráskönyvét. Később több tanulmánykötetet is kiadott, konferenciát, oktatásokat szervezett, szakértője részt vett az első Orbán-kormány korrupciót visszaszorító stratégiai munkacsoportjában.

A geopolitikai környezet

Elemezve a nemzetközi geopolitikai helyzetet, a TI alakulása szorosan követi a Szovjetunió felbomlását (1990–1991), a német újraegyesítést (1991. október 3.), és a marxista-leninista eszmerendszerre épült szövetségi rendszer (KGST, Varsói Szerződés) megszűnését. Olyan – utólag egyértelmű – folyamatok jelezték a Szovjetunió megroppanását, mint a Magyarországnak folyósított nyugati hitelekért korábban vállalt kezesség felmondása. Az 1973 és 1979-es olajválságok hatásai, a reagani csillagháborús kihívás, a szocialista országok eladósodása, az afganisztáni háború csődje, a helsinki folyamat elindulása is előre vetítette a geopolitikai változásokat. A szocialista gazdasági rendszerek várható összeomlását egy évtizeddel korábban jelezte Magyarországnak a Nemzetközi Valutaalaphoz és a Világbankhoz történt csatlakozása. Ez 1982-ben lehetővé tette, hogy Magyarország hitelt vegyen fel az IMF-től, amely átmenetileg segített kezelni az ország gazdasági problémáit, de hosszú távon a piacgazdaság felé való elmozdulás és a rendszerváltás előszobájának is tekinthető. Ezek a hitelfelvételek a további eladósodást

erősítették, miközben az áremelések társadalmi feszültséghez vezettek. A bennfentesek, akár jogszabályok hiányában is, elkezdték magánosítani a rendszer által korábban központosított állami/társadalmi vagyont. Ez a spontán privatizációnak nevezett folyamat azzal a veszéllyel járt, hogy a diktatúra vezetői a politikai hatalmukat gazdasági és pénzügyi hatalommá konvertálják, miközben a pártállam kizárólagos használatában lévő tömegmédia változatlansága a visszarendeződés kockázatát vetítette előre. Miután a Reagan elnök által fémjelzett események lezárták a második világháború utáni megosztottságot, hirtelen megnyitották az utat a kommunista rezsimek által központosított ingatlan- és ingóvagyonok magánkézbe adásához. Hatalmas vagyonok kerültek privatizálásra, az átalakuló országok egyszeri és megismételhetetlen lehetőséget jelentettek a meggazdagodásra. Ahogyan Hack Péter az 1993-as alakuló konferencián előadásában kifejtette, mindez igen csekély ellenőrzés mellett történt. Az Egyesült Államok, és főként az angolszász bankárkörök hamar felismerték, hogy a kelet-európai átalakulások során előnyt élveznek azok a német bankok és cégek, amelyek már a hidegháború idején gazdasági kapcsolatba léptek ezekkel az országokkal és politikai vezetéseikkel. Nyilvánvalóvá vált számukra, hogy az éppen hatalmukat elvesztett politikusok csekély kenőpénz fejében tudnak egész iparágakat, mezőgazdasági nagyüzemeket, vagy éppen ezek felszámolásával piacokat átjátszani a korrumpálóknak. Ahogyan Krastev már korábban jelezte, „az Egyesült Államok már az ezerkilencszázhetvenes években megkezdte egy világszerte páratlan, rendkívül szigorú gazdasági jog bevezetését, amely büntetendővé tette az amerikai cégek külföldön elkövetett megvesztegetéseit is", ezáltal került versenyhátrányba (Krastev, 2009, 370. p.). Eközben a német cégek a korrupcióra szánt és folyósított összegeket leírták az adójukból, és szerepeltették az auditált mérlegeikben.

Német bankárkörök arra készültek, hogy a tőkeerejüket és a kelet-európai országokban meglévő kapcsolataikat kihasználva jelentősen kiterjesszék gazdasági és pénzügyi szuverenitásukat, felborítva ezzel az európai uniós és a transzatlanti geopolitikai egyensúlyt. Az angolszász bankárkörökkel való konfrontáció elkerülhetetlenné vált. A Deutsche Bank vezérigazgatója mint Helmuth Kohl kancellár gazdasági főtanácsadója, támogatta a keleti országok teljes adósságának elengedését, míg a Dresdner Bank

a tömeges privatizációban látott lehetőséget. A nyugati feszültség növekedését jelezte, hogy 1980 és 1989 között több olyan támadás is történt Németországban, amelyekkel bankárokat, üzletembereket és ipari vezetőket céloztak meg. A legtöbb ilyen merénylet a Vörös Hadsereg Frakció (RAF) nevű szélsőbaloldali terrorszervezethez köthető. 1984-ben több ipari menedzsert és diplomatát is célba vettek, köztük a bankokkal szorosan együttműködő kormányzati tisztviselőket. 1985. február elsején a Deutsche Bank egyik hadiipari vállalata az MTU vezetőjét, Ernst Zimmermannt érte halálos támadás. 1986-ban autóbomba áldozata lett Karl Heinz Beckurts, a Siemens kutatási igazgatója, a német ipar és a kormány közötti együttműködés egyik kulcsfigurája. Neki kivételes rálátása volt az energiaügyekre. A német gazdasági elit megfélemlítése tovább folytatódott. A legjelentősebb áldozat Alfred Herrhausen a Deutsche Bank vezérigazgatója volt 1989-ben, aki az egyik legbefolyásosabb bankár volt Nyugat-Németországban. Autókonvoja mellett egy robbanószerkezetet hoztak működésbe, amely halálosan megsebesítette. A gyilkosokat soha nem sikerült azonosítani.

Végül a Dresdner Bank a német újraegyesítés után kapott kifizetődő szerepet a keleti tartományok gazdasági átalakulásában és a privatizációs folyamatokban. A Dresdner Bank – más nagy német bankokkal, például a Deutsche Bankkal együtt – szoros kapcsolatban állt a Treuhandanstalttal, és tanácsadói szerepet vállalt a privatizációs döntésekben. A Treuhandanstalt volt az az állami szervezet, amely a Német Demokratikus Köztársaság (NDK) állami vállalatainak privatizációját felügyelte. Miközben pénzügyi támogatást nyújtott nyugatnémet és külföldi befektetőknek a keleti vállalatok megvásárlásához, különböző hitel- és finanszírozási konstrukciókat kínált azoknak a nyugatnémet cégeknek, amelyek részt vettek az NDK gazdaságának átalakításában, maga a Dresdner Bank is részt vett egyes keleti vállalatok megszerzésében vagy átalakításában. A Treuhandanstalt és a nagybankok együttműködése nem volt mentes a vitáktól. Sokan úgy vélték, hogy a nyugati bankok és vállalatok túlságosan kedvező feltételekkel juthattak hozzá az NDK állami vállalataihoz, míg a keleti lakosság és munkavállalók érdekei háttérbe szorultak. A gyors privatizációs folyamat miatt több vállalat tönkrement, és jelentős munkanélküliség alakult ki Kelet-Németországban, ami politikai és társadalmi feszültségeket eredményezett.

A tőkeerős európai és észak-amerikai szereplők közötti feszültségek oldásában szerepet vállalt a NATO is, amely a demokratikus átalakítások során koordinációs szerepet töltött be. Lengyelországot az Egyesült Államok, Szlovákiát Nagy-Britannia, míg a legrosszabb pénzügyi helyzetben lévő Magyarországot Németország kezdte patronálni. A bukott rendszer bukott vezetői, diplomatái tömegével ajánlották fel szolgálataikat a külföldi befektetőknek. Az utókor joggal nevezheti majd ezt a korszakot az európai kolonializálás, a tömeges korrupció kialakulásának korszakának.

A privatizáció során továbbra is jelentős előnyt élveztek a helyi ismeretekkel, kapcsolatokkal rendelkező nyugati szakértők. A kelet-európai országokat jól ismerő osztrák bankárok és politikusok is hamar megtalálták számításaikat. A magyar felsővezetőkkel jó viszonyban lévő amerikai Baker&McKenzie ügyvédi iroda már a hatvanas években is eljárt kisebb gazdasági ügyekben. Ezt a kapcsolatot az 1947-ben Olaszországba kivándorolt Schmidt Lajos ügyvéd a hetvenes években tovább erősítette. Schmidt 1949-ben a Dominikai Köztársaságban találkozott Russell Baker amerikai ügyvéddel, majd két év múlva megérkezett az Egyesült Államokba. Itt a magyar, német, spanyol és olasz után az angol nyelvet is elsajátította, miközben esti tagozaton elvégezte a jogi egyetemet. Az ügyvédi iroda alkalmazottja, majd hamarosan partnere lett. A rendszerváltás előtt elérte, hogy a Baker&McKenzie hivatalos irodát nyisson Budapesten, amit a nyugati ügyvédi irodák közül elsőként 1987-ben meg is tett. Ezek után számos privatizációs ügyet menedzselt sikeresen. (Bauman, 1999)

Ebben a környezetben vállalta fel a korrupció visszaszorítását a Transparency International. A kezdetek igen bíztatóak voltak. A brit **Jeremy Pope** szakmai vezetésével egymás után jöttek létre a nemzeti tagozatok. 1993-ban általa kidolgozásra került a TI Forráskönyv (Sourcebook), amelyet egyre több nyelvre fordítottak le. „Egyszerre írt esszét, szervezett workshopot, irányította a kutató kollégákat, kihívta az angol művészeti iskola diákjait a TI »Integrity Award« megtervezésére. Elképesztő sebességgel dolgozott, nagyszerű könnyedséggel ontotta billentyűzete a sajtóközleményeket, nyilatkozatokat, beszédeket, sőt még könyveket is." (Vogl, 2012, 1. p.) Segítségével a TI tagsága az alakulástól napjainkig néhány magánszemélyről több mint 100 nemzeti tagozatra nőtt, amelyek nem csak saját országukban vesznek részt az

észlelt korrupció elleni küzdelemben. Sajnos a kilencvenes évek végére megromlott a viszony Jeremy Pope és Peter Eigen között. Nem dokumentált a korábbi bajtársi viszony megromlásának oka. Eigen úr nem vállalta a személyes találkozót, Marschall Miklóshoz irányított bennünket. Mivel a szervezet berlini központja sem bocsátotta a jelen kutatás rendelkezésére az első tíz év pénzügyi kimutatásait, ezért csak a személyes tapasztalatokra hagyatkozhatunk. A berlini iroda, még bezárt ajtók mellett is, zengett Peter Eigen és Soros György hangos beszélgetésétől. Soros azt kérte számon, hogy az általa vagy szervezetei által folyósított dollármilliók fejében adott feladatokat a TI miért nem végezte el. A helyzet hasonló volt a magyar tagozat későbbi kivéreztetéséhez, majd a Soros birodalomba való betagozásához.

2012-ben a szervezetet már nyugati kormányok (az Egyesült Királyság kormánya közel 5 millió euróval) és számos multinacionális vállalat finanszírozta, köztük az Exxon Mobil és a Shell olajcégek, olyan pénzügyi szolgáltatók, mint a KKR és a Wermuth Asset Management fedezeti alapok, valamint könyvvizsgáló cégek, mint a Deloitte és az Ernst & Young. Maga az Exxon Mobil 2008-ban 42 nagy olaj-, és gázipari cég közül a legkevésbé átláthatónak minősült.

Az biztos, hogy az eredeti brit-holland-német elvárásokat a TI ma is maximálisan teljesíti: a 2016-os Global Go To Think Tank Index Report szerint a TI a világ 100 legjobb agytrösztje közül a 9. helyen állt a Top Think Tanks Worldwide „nem amerikai" kategóriában, és a 150 legjobb agytröszt közül a 27. helyen az „amerikai és nem amerikai" együttes kategóriában. Tagja a G20 agytrösztöknek, az ENSZ Globális Megállapodásának, a Fenntartható Fejlődési Megoldások Hálózatának, az UNESCO konzultatív státuszú tagja, és egyetért az ENSZ Fenntartható Fejlődési Csoportjának (UNSDG) béke, igazságosság, erős intézmények és partnerségek céljaival. A TI a Global Alliance in Management Education társadalmi partnere. (Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Transparency_International Utolsó letöltés: 2025. január 9.)

2015 januárjában került napvilágra, hogy a Siemens 2014-ben több millió dollárt adományozott a TI-nek, miután 2008-ban bűnösnek vallotta magát a Görögországban, Norvégiában, Irakban, Vietnamban, Olaszországban, Izraelben, Argentínában, Venezuelában, Kínában és Oroszországban széles körben elterjedt korrupciós gyakorlatokkal kapcsolatos vesztegetési vádak-

ban. A TI 3 millió dollárt fogadott el a Siemens német műszaki multinacionális vállalattól, amely 2008-ban a történelem egyik legnagyobb vállalati korrupciós bírságát – 1,6 milliárd dollárt – fizetett ki számos ország kormánytisztviselőinek megvesztegetéséért.

A TI annak ellenére kérte és kapta meg a támogatást a Siemenstől, hogy a TI átvilágítási eljárásai megtiltják a szervezetnek, hogy pénzt fogadjon el olyan vállalatoktól, amelyek a TI-nek nyújtott adományokkal „zöldre akarják mosni" a hírnevüket.

„Ha bármelyik vállalati adományozót azzal vádolják, hogy korrupcióban vett részt, az adományozó nem számíthat védelemre a TI-tól" – áll az eljárásokban. A Transparency International körülbelül egy évvel azután kapta a támogatást a Siemens Integrity Initiative-től, hogy az adományozó alkalmazta a TI korábbi munkatársát, Jana Mittermaiert, ami felveti egy „forgóajtó" lehetőségét, amely mind a szervezetnek, mind a vállalatnak hasznára vált. Ebben az időszakban a TI több nemzeti tagozata is elfogadott pénzt a Siemens-től: 660 000 dollár a TI USA-nak, 600 000 dollár a TI Olaszországnak, 450 000 dollár a TI Bulgáriának és 230 000 dollár a TI Mexikónak. „Ez tényleg azt mutatja, hogy a Transparency International nem olyan tiszta, mint azt az emberek gondolják" – nyilatkozta egy TI bennfentes a Corporate Crime Reporter-nek. A TI akkori ügyvezető igazgatója, Cobus de Swardt a következők szerint védekezett: „Nem a Siemenshez nyújtottunk be kérelmet, hanem a Siemens Integrity Initiative-hez. Van egy különbség. Nem a Siemenshez nyújtottunk be kérelmet". A Siemens ennek ellentmondó beismerése szerint azonban a támogatásokhoz szükséges pénzt „a Siemens biztosítja".

2015 augusztusában Anna Buzzoni, a TI korábbi munkatársa nyilvánosságra hozta, hogy megtorlással szembesültek ő és kollégái, miután jelentették a TI Water Integrity Network vezetőinek a megkérdőjelezhető pénzügyi ügyleteket. Buzzoni két projektfeladatát felfüggesztették, és akarata ellenére áthelyezték.

2017–2021 között egyre több információ került napvilágra az igazgatótanács tagjai és a felső vezetés által elkövetett zaklatásról és hatalommal való visszaélésről. 2017-ben Cobus de Swardt lemondott a TI ügyvezető igazgatói tisztségéről, miután vitába keveredett a szervezet igazgatótanácsával. De

Swardt végül a berlini munkaügyi bíróságon egyezett meg a TI-vel. 2019 augusztusában a The Guardian című lapban a TI titkárságának hét akkori és volt munkatársának beszámolója jelent meg, amelyek szerint a szervezetnél „mérgező" munkahelyi kultúra uralkodik. De Swardt utódja, Patricia Moreira 2020-ban távozott, miután de Swardthoz hasonlóan korrupcióval vádolta az igazgatótanácsot, és azzal, hogy nem védte meg a bejelentőket. A Frankfurter Allgemeine Zeitung című német lap arról számolt be, hogy a TI „indoklás nélkül" elbocsátotta Moreirát. A cikk hozzátette, hogy „az elmúlt években több tucatnyi alkalmazott, köztük magas rangúak is elhagyták a szervezetet. Még a régóta és mélyen elkötelezett munkatársak is arra panaszkodnak, hogy a TI politikai intrikákba keveredett, amelyekben egyesek csak a saját előrejutásukban érdekeltek. Egy olyan nem kormányzati szervezet esetében, amelynek célja világszerte a korrupció elleni küzdelem, és amely évente dollármilliókat gyűjt be kormányoktól és vállalatoktól, ez nyugtalanító megállapítás."

2021-ben de Swardt könyvet adott ki, amelyben a TI-t hatalommal való visszaéléssel és a bejelentők elhallgattatásával vádolta. De Swardt egy, a kiadója, a Springer YouTube-csatornáján közzétett videót is bemutatott, amelyben a TI-nél tapasztalható korrupciót bírálta.

A fentiek tükrében kell értékelnünk a TI jelenlegi stratégiáját: „A 2030-ig tartó évek döntő fontosságúak lesznek a korrupció elleni globális küzdelemben. A Transparency International szerint a korrupció a rábízott hatalommal való visszaélés magánvágyból. Ez magában foglalja a korrupciót az állami és az üzleti szektorban, a helyi és a nemzetközi szintektől kezdve. A korrupció a polgárok által nap mint nap érezhető kisstílű korrupciótól a kleptokráciáig és a magas szintű, egész társadalmakat károsító nagykorrupcióig terjed. Nemcsak a rábízott hatalommal való visszaélés anyagi haszonszerzés céljából, mint például a pénzügyi kenőpénzek, hanem minden olyan előny, amely megsérti ezt a bizalmat – a szexuális kizsákmányolástól a politikai korrupcióig, pusztán a hatalom, a státusz vagy a vagyon fenntartása érdekében. Most és a belátható jövőben egy állandóan változó világgal állunk szemben. A globalizáció, a példátlan összekapcsolhatóság és a gyors technológiai változások mélyreható hatással vannak a hatalom koncentrációjára, használatára és visszaélésére. Súlyos válságok állnak mindannyiunk előtt: az éghajlati

válságtól a növekvő egyenlőtlenségig, a konfliktusoktól és az ezzel összefüggő lakóhelyváltoztatástól az emberi jogok elleni támadásokig. Az évtizedet, amelyet már a kezdetektől fogva egy pusztító világjárvány jellemez, a bizonytalanság határozza meg. Az elmúlt két évtizedben a korrupció elleni küzdelemben némi sikerrel jártunk. A jövő azonban, miközben lehetőségeket is tartogat, példátlan kihívásokat is tartogat." (Forrás: TI (2025) https://www.transparency.org/en/about Utolsó letöltés: 2025. 05. 05. 7:22)

A kérdés csak az, hogy tevékenységeiknek mely része sérti a magyar szuverenitást, amelyet a Szuverenitásvédelmi Hivatal hivatalos jelentésben írt körül.

Transparency International Magyarországi Tagozata Egyesület – TIMTE

Megalakulás

Miután Hack Péter visszaérkezett a Transparency International 1993-ban Berlinben megtartott alakuló üléséről, jelezte Tardos Mártonnak, az SZDSZ parlamenti frakcióvezetőjének, hogy hamarosan nemzeti tagozatokat alakítanak minden országban. Végül az a döntés született, hogy politikusként nem feladatuk egy ilyen tagozat létrehozásában szerepet vállalni. Ezért csak két év múlva, 1995-ben került sor a Transparency International magyarországi bemutatkozására. Ezen több állami szerv jelen volt, elsősorban az állami pénzeket kezelők, például az adóhivatal.

A konferencián a Társadalombiztosítási Főigazgatóság hivatalos megbízottjaként vett részt Berki Zolna is, aki ekkor a társadalombiztosítás végrehajtási főosztályát vezette. Arról nincs információ, hogy ki kezdeményezte ezt az ülést, de a következő évben megalakuló magyar egyesületet az az Antalpéter Tibor indította útjára, aki nem sokkal korábban még londoni nagykövet volt. Ő javasolta elnöknek az egyik alapító, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara delegáltját, Vadász Pétert, valamint kérte fel a civil szervezetek pro bono létrehozásában jártas Pintér István ügyvédet az alapító okirat megszövegezésére, illetve az alakuló ülés megszervezésére.

Az egyesület alapítói:

- American Express Hungary Kft.
- Antalpéter Tibor
- Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara
- Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Vállalatgazdaságtan tanszék Gazdaságetikai központ
- dr. Cserháti László

- Ernst & Young Kft.
- Dr. Kránitz Mariann
- dr. Pintér István
- Rév és társai Kereskedelmi Rt.
- dr. Vadász Péter
- Volán Egyesülés
- Zwack Unicum Rt.

(Forrás: TIMTE 1996. október 24-i Alapító Okirat 2. oldal)

Csak utólag derült ki, hogy az alapítók egy jól meghatározott köre nemcsak hogy ismeri egymást, de korábban azonos területeken dolgoztak, vállalkoztak.

Az elnök **Vadász Péter** számítástechnikai szakmérnök 1970–1978 között a Nemzetközi Számítástechnikai Oktatási és Tájékoztatási Központban (Számok) dolgozott. A Neumann János Számítógép-tudományi Társaság (NJSZT) szerint 1978–1983 között a Társaság egyik alapító tagszervezeténél volt főosztályvezető. 1983-ban részt vett a Microsystem Számítástechnikai Kisszövetkezet megalapításában; kezdetben a szövetkezetet alapító négy önálló csoport egyikének vezetője, majd a szövetkezet elnökhelyettese volt. A vállalkozás részvénytársasággá alakulását követően a cég elnök-vezérigazgatója volt 1993-ig. Ezt követően visszavonult, és saját tanácsadó cégében tevékenykedett. Volt alelnöke a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarának (MKIK), ugyancsak a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarának (BKIK).

Életútja több ponton kapcsolódik **Terták Ádám** szoftveres rendszerszervezőéhez, aki a középiskola elvégzése után a Számítástechnikai Koordinációs Intézetben (SZKI) kezdett el dolgozni különböző szoftveres beosztásokban (operátortól rendszerszervezőig). Később az Építésgazdasági és Szervezési Intézetnél (ÉGSZI) a Számítóközpont vezetője volt. 1982-től a Számítógépes Rendszereket Értékesítő Közös Vállalat (SZÁMRED KV) igazgatójaként dolgozott kisgépes szoftverek fejlesztése és értékesítése terén. 1988-tól a Bonitas Rt.-nél, majd 1991-től az ebből átalakultErnst & Young Magyarországnál töltött be vezető pozíciókat (Forrás: Neumann János Számítógép-tudományi Társaság).

A **VOLÁN Egyesülés** egy Vadász Péterhez kötődő lobbiszervezet, amelyet 1989-ben a hazai személyszállítás, árufuvarozás és szállítmányozás területén működő 28 vállalat és a VOLÁN Vállalatok Központja hozott létre tevékenységük összehangolására, valamint szakmai és társadalmi érdekeik képviseletére. Vadász az egyik tagszervezetnél, a Volán Elektronika Vállalatnál volt korábban főosztályvezető.

Vadász egy másik egyesületi alapítónak, a székhelyet is biztosító **Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarának** (BKIK) ez időben lett alelnöke. Angol elköteleződése a Charles walesi herceg által alapított Business Leaders Forum nemzetközi alapítvány magyar tagozatának elnökeként (1990–1997) érhető tetten. Innen a jó kapcsolat a volt londoni nagykövettel, **Antalpéter Tibor**ral.

A Transparency International Magyarországi Egyesület eredeti céljai az Alapító okirat szerint a következők voltak:

„Az egyesület azzal a céllal jött létre, hogy a korrupció ellen vívott küzdelem nemzetközi tapasztalatait a magyar érdeklődők számára – legyenek azok természetes személyek, vagy szervezetek – átadja, elérhetővé tegye.

Az e tárgyban született tanulmányokat a Transparency International nemzeti tagozataival és központjával együttműködve megszerzi, lefordítja, és Magyarországon az érdeklődők számára hozzáférhetővé teszi.

Konferenciákat és egyéb rendezvényeket szervez, melyeken a Transparency International és az egyesület működésével az érdeklődőket megismerteti.

Konzultatív és tanácsadó szervezetként felkérésre közreműködik az állami szerveknél.

Az egyesület szakmai kapcsolatot épít ki és tart fenn a korrupcióellenes tevékenységet folytató más szervezetekkel.

Az egyesület a Transparency International berlini központjával és nemzeti tagozataival folyamatosan kapcsolatot tart.

Az egyesület céljait konzultációkkal, tudományos kutatások kezdeményezésével, az állami szervekkel és a magyar gazdaság meghatározó szereplőivel való kapcsolattartás módszerével kívánja elérni."

Nemzetközi történelmi háttér

A magyarországi rendszerváltás specialitása, hogy a kádári kommunista rendszer jelentősen eladósította az országot (Mong, 2012). A nyugati hatalmak érzékelték ezt a folyamatot, és egyrészt támogatták a kádári rendszert – elsősorban a Német Szövetségi Köztársaság (NSZK) bankjain keresztül –, másrészt az eladósodás mértékének növekedése kikényszerítette a politikai változásokat. Ehhez szükség volt a Szovjetunió gazdasági megroppanására, azaz, a bipoláris világrendben a Szovjetunió vezette birodalom elveszítette a gazdasági versenyt, megújuló képessége jóval alatta maradt a szabad országokénak, elsősorban az Egyesült Államoknak. Ennek következtében a katonai versenyt is elveszítette, amelyet csak fokozott az afganisztáni katonai szerepvállalás kudarca. A Szovjetunió kommunista pártján belül már jóval korábban alakultak olyan munkacsoportok, amelyek egyrészt a túlnépesedett, jórészt muzulmán, déli területek, másrészről a 2. világháború idején elfoglalt területeken kialakított kelet-európai szocialista országok Szovjetunióról való leválasztását készítették elő. Minden ország esetében több változatot dolgoztak ki.

GORBACSOV–REAGAN MEGÁLLAPODÁSOK

Mihail Gorbacsov, a Szovjetunió utolsó vezetője, és Ronald Reagan, az Egyesült Államok elnöke 1985 és 1989 között többször tárgyaltak, hogy csökkentsék a hidegháborús feszültséget és leszereljék a nukleáris fegyvereket. Ezek a találkozók nagyban hozzájárultak a hidegháború végéhez.

Az első személyes találkozóra 1985. november 19–20. között került sor **Genf**ben. Nem született konkrét szerződés, de fontos volt a párbeszéd újraindítása. Megállapodtak abban, hogy a nukleáris háborút el kell kerülni, mert az egyik fél győzelme sem lehetséges. Felmerült a nukleáris fegyverek csökkentésének lehetősége, sőt, először a történelemben, ezen fegyverek egy részének megsemmisítése is.

A **reykjavík**i, izlandi csúcstalálkozón (1986. október 11–12.) Gorbacsov radikális javaslatot tett a nukleáris fegyverek teljes betiltására 2000-ig. Ezt Reagan nem fogadta el, mert ragaszkodott az SDI (Stratégiai Védelmi Kezdeményezés, azaz a „csillagháborús program") folytatásához. Bár nem

született megállapodás, ez a találkozó előkészítette a következő nagy szerződést.

A **washingtoni** találkozón (1987. december 8.) létrejött az első valódi nukleáris fegyvercsökkentési egyezmény. A középhatótávolságú nukleáris rakéták (INF) teljes felszámolása keretében a Szovjetunió és az USA közel 2700 nukleáris rakétát semmisített meg. Ez meggyengítette a szovjet katonai fölényt a térségben, és csökkentette a hidegháborús fegyverkezési nyomást. Kelet-Európa országai számára világossá vált, hogy a Szovjetunió nem tudja fenntartani katonai kontrollját, miközben Magyarország 1982-es csatlakozása az USA-dominálta Világbankhoz és IMF-hez jelezte a gazdasági-pénzügyi védőernyő végét.

Gorbacsov és Reagan 1988. május 29. – június 2. között **Moszkvá**ban ratifikálta a korábban aláírt INF-szerződést. Gorbacsov kinyilvánította, hogy a Szovjetunió nem fog beavatkozni a kelet-európai országok belügyeibe (ez a „Sinatra-doktrína" volt, szemben a korábbi „Brezsnyev-doktrínával"). Ezzel formálisan is szabad kezet adott a szocialista rendszert bevezető országoknak a politikai változásokhoz. Magyarország, Lengyelország és más országok megkezdték a reformokat, és az ellenzéki mozgalmak erősödtek. Az INF-szerződés és Gorbacsov politikája következtében Kelet-Európában sorra összeomlottak a kommunista rezsimek:

Lengyelország – A lengyel felkelések a kommunista uralom ellen több hullámban zajlottak, de a két legfontosabb esemény az 1956-os poznani felkelés és az 1980-as Szolidaritás mozgalom volt. 1956. június 28-án Poznan városában a Cegielski Gépgyár munkásai béremelést és jobb munkakörülményeket követeltek. Reggel több ezer munkás vonult az utcára. A tüntetés gyorsan politikai fordulatot vett: szabad választásokat, a szovjet befolyás csökkentését és jobb életkörülményeket követeltek. A tömeg megtámadta a rendőrség és a titkosszolgálat (UB) épületeit. A lengyel hatóságok sorkatonákat és páncélosokat vetettek be a tüntetők ellen. A harcok során 57 ember meghalt, több mint 600 megsebesült. Ez volt az első nagyobb népfelkelés a keleti blokkban a sztálinista rendszer ellen.

Karol Józef Wojtyła lengyel bíborost, II. János Pál néven, 1978. október 16-án választották pápává. A később szentté avatott pápa biztos lelki alapot nyújtott a lengyel népnek. A lengyel gazdaság az 1970-es évek végére súlyos

válságba került. Az árak emelkedtek, miközben a bérek nem nőttek, és az emberek elégedetlenek voltak a pártvezetés korrupciójával. 1980 augusztusában a Gdański Lenin Hajógyár munkásai sztrájkba léptek.

Lech Wałęsa vezetésével létrejött a Szolidaritás (Solidarność) mozgalom, amely nemcsak szakszervezetként működött, hanem politikai reformokat is követelt. Az országban több millió ember csatlakozott a mozgalomhoz, és a kormány tárgyalni kényszerült. A kommunista hatalom most nem kért katonai segítséget a Szovjetuniótól, 1981. december 13-án végül **Wojciech Jar**uzelski tábornok bevezette a szükségállapotot, és a lengyel hadsereg segítségével letartóztatta a Szolidaritás vezetőit. A katonaság és a rendőrség keményen fellépett a tüntetők ellen, de a rendszer már nem tudta megállítani a változásokat.

1989-ben Lengyelországban megtartották az első szabad választásokat a kommunista blokkban. A Szolidaritás győzelmével Lengyelország volt az első ország, amely békés úton döntötte meg a kommunista rendszert.

Magyarország – 1956-ban a magyar nép felkelt az elnyomó kommunista rendszer ellen. Október 23-ra győzött a forradalom és szabadságharc. A szabadságharcosok fő követelése a nemzet szuverenitásának visszaszerzése, a szovjet megszálló csapatok kivonása volt. A **Szovjetunió Kádár János vezetésével** leverte a forradalmat, és bábkormányt nevezett ki.

Az 1956-os forradalom leverése után Magyarországon súlyos megtorlások következtek, amelyeket a Kádár-rendszer vezetett be a forradalom résztvevői és támogatói ellen. Ezek a megtorlások több hullámban zajlottak, és különböző formákat öltöttek. 229 személyt végeztek ki, köztük a reformkommunista Nagy Imre miniszterelnököt, Maléter Pál hadügyminisztert és Gimes Miklós újságíró-politikust. Több ezer embert börtönöztek be, közülük sokan súlyos ítéletet kaptak. A politikai perek koncepciós jellegűek voltak, a vádlottakat gyakran kínzással kényszerítették beismerő vallomásra.

A forradalom leverése után internálótáborokat hoztak létre, ahova több ezer embert zártak be bírósági ítélet nélkül. A forradalom résztvevőit és szimpatizánsait sokszor elbocsátották munkahelyükről. Mintegy 200 000 ember menekült el az országból a megtorlások elől, főként Ausztrián és Jugoszlávián keresztül. Az emigrációban élő magyarokat a Kádár-rendszer ellenségnek tekintette, és igyekezett elvágni őket hazájuktól. A Kádár-rend-

szer az 1956-os eseményeket „ellenforradalomnak" minősítette, és ezt az értelmezést erőltette az oktatásban és a médiában.

A megtorlások az 1963-as részleges amnesztiával kezdtek enyhülni, de a politikai rendszer továbbra is elnyomó maradt. Az 1956-os forradalom valódi megítélése csak a rendszerváltás után, 1989-ben változott meg hivatalosan. **Magyarország 1989 nyarán megnyitotta határait** Ausztria felé, átengedte nyugatra a kelet-németországi menekülteket. Ezzel nemcsak lebontotta a vasfüggönyt, de tevőlegesen is hozzájárultNémetország újraegyesítéséhez.

Kelet-Németország (NDK) – 1953. június 16–17-én felkelés zajlott le, mely az egyik legkorábbi jelentős népi megmozdulás volt a keleti blokkban a szovjeturalom ellen. Sztálin halála (1953. március 5.) után a Szovjetunió vezetése próbált enyhítéseket bevezetni, de az NDK-ban ez nem történt meg. **Walter Ulbricht**, az NDK kommunista vezetője tovább erősítette a szocialista gazdasági rendszert, amely nagy terheket rótt a munkásokra.

1953 májusában 10%-kal emelték a munkanormát, ami azt jelentette, hogy a dolgozóknak több munkát kellett végezniük ugyanazért a fizetésért. Június 16-án Berlin keleti részében az építőmunkások sztrájkba léptek, tiltakozva a munkanorma-emelés ellen. Másnap, június 17-én a tüntetések gyorsan átterjedtek más városokra is, mint Leipzig, Dresden, Magdeburg és Halle. A munkások sztrájkokat szerveztek, az utcára vonultak, követelték a munkanorma eltörlését, szabad választásokat és az NDK vezetésének távozását. Több mint 1 millió ember csatlakozott a tiltakozásokhoz országszerte.

A keletnémet kormány nem tudta kezelni a helyzetet, ezért a Szovjetunió beavatkozott. Több mint 20 000 szovjet katona és 8 000 keletnémet rendőr segített leverni a felkelést. A szovjet tankok tüzet nyitottak a tüntetőkre, több helyen összecsapások alakultak ki. Legalább 55–100 ember halt meg, és több ezer embert letartóztattak. Az NDK vezetése szigorú megtorlásokat hajtott végre, sokakat börtönbe zártak vagy kivégeztek.

A keletnémet felkelés fontos előfutára volt az 1956-os magyar forradalomnak, és megmutatta, hogy a szovjet blokk országaiban erős volt az ellenállás a kommunista diktatúrával szemben. Az esemény hatására az NDK még szigorúbb rendőrállammá vált, amely végül **1961-ben a Berlini fal** felépítéséhez vezetett, amelyet csak 1989 novemberében sikerült áttörni.

Csehszlovákia – a bársonyos forradalom (1989. november–december) egy békés politikai átmenet volt, amely a kommunista rendszer bukásához és a demokrácia visszaállításához vezetett. A forradalom eredményeként Václav Havel lett az ország első demokratikusan megválasztott elnöke. 1990-ben megtartották az első szabad választásokat, 1993-ban Csehszlovákia békésen **kettévált Csehországra és Szlovákiára**.

Románia – az egyetlen ország, ahol a rendszerváltás vérontással járt. A forradalom Temesváron (1989. december 15–16.) kezdődött, amikor a magyar származású református lelkész, **Tőkés László mellett tüntettek**, akit a hatóságok el akartak távolítani. A tüntetés gyorsan Ceauşescu-ellenes felkeléssé alakult. A kormány katonákat küldött a tömeg ellen, több száz embert megöltek. 1989. december 21-ére Bukarestben a diktátor-pártfőtitkár Ceauşescu tömeggyűlést szervezett, hogy demonstrálja hatalmát. A tömeg váratlanul ellene fordult, és hangosan tiltakozni kezdett. Az eseményt élőben közvetítette a televízió. A hadsereg megtagadta a parancsot, hogy a tüntetőkre lőjenek. A forradalmárok elfoglalták a kormányépületeket. **Ceauşescut és feleségét** egy gyorsított bírósági eljárás során elítélték, főként népirtás és gazdasági bűncselekmények miatt. 1989. december 25-én mindkettőjüket **kivégezték**. A kivégzésről készült felvételt hamarosan bemutatta a televízió, hogy az emberek lássák, véget ért a diktatúra.

A **Szovjetunió** felbomlása – Gorbacsov reformjai és a kelet-európai változások miatt a szovjet tagköztársaságok is függetlenségi mozgalmakat indítottak. **1991 decemberében a Szovjetunió hivatalosan megszűnt**, és az egykori szovjet blokk országai végleg önállóvá váltak.

A magyar történelmi háttér

Köszönhetően az elhibázott szovjet stratégiának, gazdaság-, és katonapolitikának, a kádári rendszer különutas, bár a Szovjetunió által szorosan felügyelt, átalakuláshoz vezetett. A magyar gazdaság az 1970-es évek végére súlyos válságba került. Az életszínvonal csak a nyugati bankok hiteleivel volt fenntartható. Közben kiderült, hogy a Szovjetunió nem fog helytállni a szocialista országok adósságaiért, így a nyugati országoktól felvett hitelek

visszafizetése is kérdésessé vált. Ez a pénzügyi-gazdasági kényszer vezetett a Világbankhoz és az IMF-hez való csatlakozáshoz.

Amikor nyilvánvalóvá vált, hogy a reagan-i Egyesült Államok és a Gorbacsov főtitkár neve által fémjelzett Szovjetunió megegyezik egymással a kelet-európai országok szuverenitásának visszaadásáról, Magyarországon a kommunista elit elindította az úgynevezett **spontán privatizáció**t, amely nem jelentett mást, mint a diktatúra által felhalmozott anyagi javaknak a diktatúra tagjai részére történő magánosítását. Ezt **a folyamatot a jogszabályok hiánya jellemezte**. Magyarországon még a 2. világháború után törvénytelen módon kisajátított, elvett vagyonokat, ingatlanokat sem juttatták vissza az eredeti tulajdonosoknak, így a holokauszt idején zsidó honfitársainktól elrabolt vagyonokat sem. Magyarországon 1945 után az ingatlanok elvétele több törvényerejű rendelet és jogszabály alapján történt. A legfontosabbak a következők voltak:

1. 600/1945. ME rendelet – A földreformról szóló rendelet, amely nagybirtokokat és egyházi földeket vett el.
2. 1946. évi XXV. törvény – Az államosítások jogi kereteit fektette le.
3. 1948. évi XXV. törvény – Az ipari és bányavállalatok államosításáról.
4. 1948. évi XLIX. törvény – A 100 főnél többet foglalkoztató üzemek államosításáról.
5. 1952. évi 4. tvr. – Az építőipari és építőanyag-ipari vállalatok államosításáról.
6. 1952. évi 19. tvr. – Az 1949 után még magántulajdonban maradt kisipari és kereskedelmi vállalkozások államosítása.
7. 1952. évi 26. tvr. – Az ingatlanok államosításáról, amely lakóházakra és bérházakra is kiterjedt.

Ezeken kívül számos egyéb jogszabály és rendelet szabályozta az államosítás folyamatát, amely az 1950-es években végül a **szocialista tervgazdaság teljes kiépítéséhez** vezetett. Olyan mérvű volt ez a vagyonelvétel, hogy – idő hiányában – **nem születtek szabályos bejegyzések a hivatalos ingatlannyilvántartásba**, a tulajdonváltást egyetlen bepecsételéssel jelezték.

A rendszerváltás 1989. évi végrehajtása az úgynevezett kerekasztal-tárgyalásokon történt meg.

AZ ELLENZÉKI KEREKASZTAL (EKA) KIALAKULÁSA ÉS CÉLJA

Az 1980-as évek végére az MSZMP egyre nagyobb nyomás alá került a gazdasági és politikai válság miatt. Az ellenzéki mozgalmak, amelyek korábban főként informális csoportokként működtek, egyre szervezettebbé váltak, és közösen léptek fel az egypártrendszer lebontása érdekében. Az **Ellenzéki Kerekasztal (EKA)** egy meghatározó politikai egyeztető fórum volt a magyar rendszerváltás időszakában. 1989. március 22-én alakult meg, és célja az volt, hogy az állampárttal (Magyar Szocialista Munkáspárt, MSZMP) folytatott tárgyalások során a demokratikus átmenetet előkészítse.

Célja az volt, hogy **egységes fellépést** biztosítson az ellenzéki erők számára a kommunista állampárttal szemben, és közösen tárgyaljanak a politikai reformokról, különösen a szabad választások bevezetéséről és az alkotmányos keretek megváltoztatásáról.

Az **EKA alapítói** között több ellenzéki párt és mozgalom is szerepelt, többek között:

- Magyar Demokrata Fórum (MDF)
- Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ)
- Független Kisgazdapárt (FKGP)
- Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz)
- Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP)
- Magyar Néppárt
- Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság

Ezek az erők különböző politikai nézeteket képviseltek, de közös érdekük volt a demokratikus átmenet megvalósítása.

A HÁROMOLDALÚ TÁRGYALÁSOK ÉS AZ EKA SZEREPE

1989 júniusában megkezdődtek a háromoldalú tárgyalások, amit Nemzeti Kerekasztalnak neveztek el. Résztvevők: MSZMP (állampárt), Ellenzéki Kerekasztal (EKA), társadalmi és szakszervezeti szervezetek (harmadik oldal).

A fő témák a következők voltak:

- Politikai többpártrendszer bevezetése
- Szabad választások lebonyolítása

- A népköztársaság helyett parlamentáris demokrácia kialakítása
- Az új köztársasági elnöki rendszer előkészítése
- Az Alkotmány módosítása
- A szovjet csapatok kivonásának előkészítése

1989. június 16-a történelmi nap volt Magyarországon, mert ekkor zajlott **Nagy Imre és az 1956-os forradalom mártírjainak újratemetése** Budapesten, a Hősök terén és a Rákoskeresztúri Új köztemetőben. Az esemény szimbolikus jelentőségű volt, mivel a kommunista rendszer egyik utolsó tabuja is ledőlt: az állam hivatalosan is elismerte, hogy az 1956-os forradalom nem ellenforradalom volt. Beszédében Orbán Viktor követelte a szovjet csapatok távozását Magyarországról.

Miközben Budapesten több százezer ember vett részt az újratemetésen, Grósz Károly pártfőtitkár Kecskeméten tartott pártrendezvényt, ahol elmondta hírhedt beszédét. Grósz arra figyelmeztetett, hogy a rendszerváltás nem biztos, hogy békésen fog lezajlani, és ha az átmenet nem megfelelően történik, akkor akár egy új „**vörös- és fehérterror**" is kitörhet. A beszédet sokan fenyegetésként és a kommunista hatalom utolsó kétségbeesett kísérleteként értelmezték.

Grósz Károly a Kádár-rendszer utolsó éveinek egyik meghatározó politikusa volt. Ő vezette az országot a rendszerváltás előtti időszakban, és megpróbált reformokat végrehajtani, miközben a kommunista hatalom fenntartására törekedett. Grósz ekkor még hitt abban, hogy az MSZMP valamilyen formában megtarthatja a hatalmat, és próbálta elbizonytalanítani az embereket az ellenzéki erők támogatásában. De ekkor már az állami vagyont magánvagyonná konvertáló menedzserek, valamint a privatizáció tömeges korrupciójának haszonélvezői és a reformkommunisták megállíthatatlanok voltak.

Fő támaszuk **Németh Miklós** (MSZMP), Magyarország egyik legfontosabb politikusa volt. 1988 és 1990 között Magyarország miniszterelnökeként **a békés átmenet egyik kulcsfigurájává vált**, és bár a kommunista párt tagja volt, politikájával a reformkommunista vonalat képviselte. Moszkvából értesült arról, hogy a kommunista rendszer nem fenntartható, ezért nem akadályozta meg a politikai változásokat, hanem inkább **irányított átmenetet szorgalmazott**. Számos rendszerváltó törvényt dolgoztatott ki.

Elfogadta a többpártrendszer bevezetését, és tárgyalásokat folytatott az Ellenzéki Kerekasztallal (EKA).1989-ben ő volt az **egyik kulcsszereplője a vasfüggöny lebontásának** és a keletnémet (NDK-s) menekültek kiengedésének Nyugatra. 1989. szeptember 10-én engedélyezte az NDK-s állampolgárok számára az Ausztriába történő távozást, amivel lényegében **elindította a Berlini Fal lebontásának folyamatát.**

1989 októberében **az MSZMP átalakult Magyar Szocialista Párttá** (MSZP), és ezzel a párt szakított a kommunista múlttal anélkül, hogy **a jelentős vagyonával elszámolt volna**. Németh Miklós nem csatlakozott az MSZP-hez, ezzel jelezve, hogy ő nem akar részt venni az új szocialista pártépítésben. 1990-ben nem indult az első szabad választásokon sem, és visszavonult a politikától. 1991–2000 között a londoni Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) egyik vezetője lett, ahol továbbra is a kelet-európai gazdasági reformokat támogatta.

A kerekasztal résztvevőit félelemmel töltötte el, hogy a diktatórikus berendezkedés visszatér, jól érzékelték annak veszélyét, hogy a totális államberendezkedést csak fokozatosan lehet felszámolni. Mindeközben a diktatúra prominensei az államinak nevezett központosított társadalmi tulajdont a maguk részére sajátították ki, lendületesen folyt politikai hatalmuk átmentése gazdasági hatalommá. Mindezt kiegészítette **a média totális felügyelete** a volt állampárt ezen területtel foglalkozó újságírói, főszerkesztői és politikusai által.

Annak ellenére, hogy a rendszerváltó kerekasztalon a szakértők eredetileg a német mintájú választási rendszert javasolták, valahogyan mégis egy **angolszász mintájú rendszer került bevezetésre**. **Az arányos választási rendszer** elfogadott szabályai azt a kockázatot hordozzák, hogy adott esetben **a kompenzáció révén túlhatalmat eredményez a törvényhozásban**, és mivel a parlament választja meg a miniszterelnököt és az államfőt egyaránt, ez később nem kívánatos hatalomkoncentrációt eredményezhet.

A tárgyalások eredményeként született meg az 1989. szeptember 18-i megállapodás, amelyben **az állampárt beleegyezett, hogy Magyarország parlamentáris demokráciává alakuljon**. Ezt a megállapodást nem írta alá az SZDSZ, mert nem értett egyet a köztársasági elnök parlamenti választás előtti, közvetlen megválasztásával, attól tartva, hogy ez az MSZMP jelöltjé-

nek, Pozsgay Imrének kedvezne, s ezzel az állampárt kezében hagyná ezt a pozíciót. A pártállam lebontásának – és az elnökivel szemben a parlamentáris demokrácia megteremtésének – érdekében ezért kezdeményezte **a „négyigenes" népszavazást**. Az aláírásgyűjtés és az 1989. november 26-án lebonyolított referendum – amely a köztársasági elnök választásának kérdésében 50,7, a másik három kérdésben 95%-os arányban döntött az SZDSZ által javasolt változat mellett – döntő mértékben erősítette meg a pártot.

Az Ellenzéki Kerekasztal szerepe a rendszerváltás után gyorsan csökkent, mivel az ellenzéki pártok egymással is versenyre keltek az 1990-es szabad választások során. Az MDF, az SZDSZ, a Fidesz és más pártok külön utakon indultak, és **az EKA megszűnt** mint egységes platform.

A rendszerváltás elhozta a szabad választást. 1990. április 8-án a magyar országgyűlési választásokon a Magyar Demokrata Fórum (MDF) szerezte meg a legtöbb szavazatot. Antall József, az MDF vezetője lett a miniszterelnök, miután koalíciót kötött a Független Kisgazdapárttal (FKGP) és a Kereszténydemokrata Néppárttal (KDNP). Az ellenzék fő ereje a Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ) és a Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz) volt. Az Antall-kormány volt az első szabadon választott, demokratikus kormány Magyarországon a kommunizmus bukása után. **1990. május 23-án alakult meg**, és 1993. december 12-ig, Antall József haláláig, irányította az országot.

A kormánynak a teljes politikai rendszer átalakításán kívül a gazdasági összeomlást is menedzselnie kellett. Az Antall-kormánynak folyamatos támadásokat kellett elszenvednie, miközben képtelen volt megbirkózni a feladatokkal. Inkább a politikai visszarendeződést próbálta megakadályozni, miközben **az életszínvonal-csökkenés, a folytatódó rabló privatizáció, majd a budapesti hidak lezárásához vezető taxisblokád felőrölte a társadalmi támogatottságát**. Antall halála után a reformkommunista, később az SZDSZ liberális elveit érvényre juttató bel-budai főszerkesztői klikk (Pokol, 1995) hatékonyan készítette elő a kommunista utódpárt, az MSZP hatalomra jutását.

1989–2025 közötti magyar miniszterelnökök

1. **Németh Miklós** (1988. november 24. – 1990. május 23.)
   - Az utolsó kommunista kormány vezetője, aki levezényelte a rendszerváltást;
   - 1991–2000 között a londoni Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) egyik vezetője.

2. **Antall József** (1990. május 23. – 1993. december 12.)
   - Az első szabadon választott miniszterelnök (MDF);
   - 1993-ban hosszan tartó betegségben elhunyt.

3. **Boross Péter** (1993. december 12. – 1994. július 15.)
   - Az MDF politikusa, Antall József halála után vette át a kormányzást;
   - A „spontán privatizáció" kifejezés Boross Péter kormányzása alatt érte el a csúcspontját, mivel ebben az időszakban **az állami vállalatok sürgős értékesítése és átalakulása rendkívül gyorsan zajlott**, de a folyamat nem volt mindig kellően átlátható és kontrollált. A privatizáció során bekövetkezett szabályozatlanságok és politikai érdekek jelentős hatással voltak a magyar gazdaságra, és a folyamat a későbbi évtizedekben is vitákat váltott ki, mivel **sok esetben gazdasági visszaéléseket és kapcsolati privatizációt is eredményezett**. Boross maga is beszélt arról, hogy a privatizáció szükségszerű volt, de sok esetben nem megfelelően zajlott le, és nem minden esetben érvényesült a közérdek. Az utólagos kritikák azt állítják, hogy a privatizáció során számos stratégiai iparág és értékes állami vállalat került alulértékelve magánkézbe, ami a gazdaságot hosszú távon károsan befolyásolta.

4. **Horn Gyula** (1994. július 15. – 1998. július 6.)
   - Az MSZP miniszterelnöke, nevéhez fűződik a Bokros-csomag bevezetése;
   - Pufajkásként tevékenyen vett részt az 1956-os forradalom fegyveres leverésében;

- Az MSZMP legfelsőbb vezetésének tagja, később külügyminiszter;
- Soros György, a világhírű spekuláns és befektető, a 90-es évek közepén erős érdeklődést mutatott a magyar piacon történő befektetések iránt. **A Soros-féle tranzakció célja az volt, hogy tulajdonrészt szerezzen a legnagyobb magyar pénzintézetben, az OTP Bankban.** 1995 körül az OTP részvényei nyilvánosan forogtak a tőzsdén, és Soros György a saját pénzügyi alapjaival kezdte el vásárolni a bank részvényeit. A filantrópnak beállított Soros György célja az volt, hogy stratégiai többséget szerezzen az OTP-ben, amely fontos szereplő volt a magyar pénzügyi szektorban és más üzleti lehetőségekben is**. Horn Gyula kormánya 1995-ben megakadályozta** Soros György azon próbálkozását, hogy jelentős tulajdonrészt szerezzen az OTP Bankban. A külföldi felvásárlásokat korlátozó törvénymódosításokat (pl.: banktörvény) a gazdasági érdekek védelmével indokolták. A döntés alapját a nemzeti szuverenitás és a pénzügyi rendszer védelme képezte, és politikailag is nagy visszhangot keltett. Az ekkor közösen kormányzó MSZP-SZDSZ koalíción belüli viszony megrendült.

5. **Orbán Viktor** (1998. július 6. – 2002. május 27.)
   - Az első Orbán-kormány (Fidesz) alatt **gazdasági növekedés és NATO-csatlakozás történt.**

6. **Medgyessy Péter** (2002. május 27. – 2004. szeptember 29.)
   - A második MSZP–SZDSZ kormány vezetője, a kommunista rendszerben előbb a Pénzügyminisztérium államtitkára, majd 1987–1988 között pénzügyminiszter. A rendszerváltás után banki vezetőként dolgozott, és a magyar gazdaság liberalizációját támogatta. 1990–1994 között a francia Paribas Bank magyarországi leányvállalatának elnök-vezérigazgatója. Ez volt az egyik legjelentősebb nemzetközi bank, amely a rendszerváltás után belépett a magyar piacra. 1994 és 1996 között az állami tulajdonú Magyar Befektetési és Fejlesztési Bank (MBFB) elnöke. Ez a bank főként fejlesztési projekteket finanszírozott. 1996-tól az Inter-Európa Bank elnöke lett. 2000-ben Franciaország a becsületrend lovagi fokozatával tüntette ki;

- 2002. június 18-án a Magyar Nemzet nyilvánosságra hozta, hogy Medgyessy az állampárt idején titkosügynök (D-209-es) volt, ami gyengítette politikai helyzetét. Torkos Matild szerint „huszonnégy évvel ezelőtt Benkei András belügyminiszter rendőr főhadnaggyá, a BM III/II-7. osztály **kiemelt főoperatív beosztottjává nevezte ki a D-209. számon nyilvántartott szigorúan titkos (SZT) tisztet, Medgyessy Pétert**. A D-209-es ügynök »előléptetésekor« a Pénzügyminisztérium osztályvezetője volt. A kinevezési »parancs« szerint a D-209-es ügynök »beosztásához« a francianyelv-tudás nélkülözhetetlen, ezért engedélyezte a nyelvtudási pótlék folyósítását is Medgyessy főhadnagynak." (In: Titkos ügynök a kormány élén, 2002).
- Kőszeg Ferenc volt SZDSZ-es képviselő, a parlament nemzetbiztonsági bizottságának korábbi alelnöke szerint „jogilag nem kifogásolható, ha valaki a BM III/II-es Csoportfőnökség szigorúan titkos tisztje, de az erre vonatkozó információ nyilvánosságra hozatala bűncselekmény (In: Ügynökvád a kormányfő ellen II, Magyar Hírlap, 2002. június 19.).
- Lakner Zoltán szerint „a koalíciós válságnak vége. Csak éppen semmi sem oldódott meg. **Medgyessy ügye kapcsán a magyar politikusi elit egésze katasztrofálisan szerepel**. A botránynál már csak annak kezelése kínosabb. A kormányfő és a szocialisták úgy vélik, az ügy nem is ügy**. Hiszen** Medgyessy Péter **magyar érdekeket, létfontosságú adatokat védett külföldi titkosszolgálatoktól**, így a KGB-től is. Elősegítette, hogy Magyarország csatlakozhasson a Nemzetközi Valutaalaphoz (IMF) a Szovjetunió előzetes jóváhagyása nélkül, sőt: annak ellenére. Magyarország ezzel kitágította szuverenitása határait – merthogy korlátozott szuverenitása, minden ellenkező híresztelés ellenére, mégiscsak volt. Ennek pozitívumát azonban ellenpontozza, hogy az IMF-csatlakozásnak milyen következményei voltak. Nem csupán az akut pénzügyi válság nyert ugyanis megoldást**,** hanem az államszocialista rendszer újabb külföldi forrásokhoz jutott. Ezzel képessé vált arra, hogy további néhány évre fenntartsa az életszínvonalat, azt az ‚ellátási legitimációt' (Szabó Miklós kifejezése), amely helyettesítette a rendszer valódi legitimációját. Ilyen módon **az IMF-csatlakozás a hatalmat diktatórikus módon gyakorló kommunisták által uralt**

államrezont **segítette hozzá a fennmaradáshoz**" (Minden bűzlik Dániában, Magyar Hírlap, 2002. június 21.).

- Répássy Róbert (Fidesz) 2002. július 11-én kifogásolta, hogy **Medgyessy vagyonnyilatkozatában nem** tüntette fel két nagy értékű budai ingatlana haszonélvezeti jogát, valamint a **két cége értékesítése után kapott jövedelmet sem**. Az Országgyűlés Mentelmi bizottsága nem indított vagyonnyilatkozati eljárást a kormányfővel szemben. Az MDF kevésnek tartotta a Medgyessy Tanácsadó Kft. és a BJP Invest Kft.-ben birtokolt 10 százalékos tulajdonrész értékesítéséért kapott 200 milliós összeget is. „A Medgyessy Tanácsadó Kft. a nagy port felvert Gresham-ügyben is központi szerepet játszott. A vállalkozás százezer dollárt – körülbelül harmincmillió forintot – fogadott el a Roosevelt téri luxusszállodát építő Gresco Rt.-től cserébe azért, hogy rábírja a kerület szocialista képviselőit a beruházás támogatására." (Magyar Idők, 2016); (Magyar Idők, 2016. április 26. In: Medgyessyéknél landolt az Alstom 600 ezer eurója https://www.magyaridok.hu/belfold/medgyessyeknel-landolt-az-alstom-600-ezer-euroja-614773/ Utolsó letöltés: 2025. 03. 11. 4:52)
- Miniszterelnöki pozíciójában 2002-ben kapta meg a francia kormánytól az „Ordre des Palmes Académiques" (A Tudományos Pálmák Rendje) kitüntetést. Ekkor Magyarország az EU-csatlakozás küszöbén állt, és a két ország közötti politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatok is erősödtek. A kitüntetés a magyar–francia diplomáciai kapcsolatok előmozdításáért és a két ország közötti szorosabb együttműködésért járt;
- Az SZDSZ 2004. január 15-i sajtótájékoztatóján Kuncze Gábor pártelnök jelezte: alaptalannak tartja, hogy a kormányfő a tavasz folyamán átalakítja a Gazdasági Minisztériumot, **kiszervezve az SZDSZ-es miniszter alól a minisztérium egyik legfontosabb és legnagyobb költségvetésű feladatát**, az infrastruktúra-fejlesztést. „Kuncze Csillag István pozíciójáról szólva hozzátette, hogy nem merült fel a gazdasági és közlekedési tárca szétválasztása sem. Az SZDSZ elnöke szerint **a koalíciós kormány koalíciós megállapodás alapján működik**, ez a megállapodás pedig rögzíti, hogy milyen tárcák vannak, s hogy az SZDSZ milyen minisztériumokat vezet. Az SZDSZ által vezetett tárcák irányí-

tóira pedig Kuncze álláspontja szerint az SZDSZ tehet javaslatot, s leszögezte: elégedettek Csillag István tevékenységével." (Portfolio, 2004) (Portfolio, 2004. január 16 https://www.portfolio.hu/gazdasag/20040116/kuncze-gabor-csillag-meneszteserol-es-a-gm-atszervezeserol-36905 Utolsó letöltés: 2025. 03. 11. 5:25)

- Medgyessy kormányzása idején, a 2004. júniusi EP-választáson a Fidesz került többségbe, a megszerezhető 24 mandátumból 12 jutott a legnagyobb ellenzéki pártnak, az MSZP 9, az SZDSZ pedig 2 hellyel volt kénytelen beérni. Az utolsó mandátumot az MDF nyerte el;
- 2004 nyarán ismét kiéleződött az ellentét az MSZP és koalíciós partnere, az SZDSZ között. A végső törés akkor következett be, amikor Medgyessy le kívánta váltani Csillag István SZDSZ-es gazdasági minisztert. Gyurcsány is azok között a miniszterek között volt, akik Medgyessy kormányátalakítási terveiben szerepeltek, azaz többek között tőle is meg akart szabadulni. 2004. augusztus 25-én a helyzet már végképp tarthatatlanná vált, Medgyessy Péter ekkor járt Mádl Ferenc akkori államfőnél, hogy lemondásáról és egy esetleges új kormányalakításról egyeztessen. Medgyessy Péter végül nem várta meg, hogy konstruktív bizalmatlansági indítvánnyal menesszék, hanem leköszönt posztjáról. „A Népszabadságnak ezután adott **interjújában a miniszterelnök azt mondta: »az SZDSZ tele van korrupciós ügyekkel**«. Néhány nappal később, a köztévé *A szólás szabadsága* című műsorában úgy fogalmazott: az SZDSZ-nek is szembe kell nézni azokkal a zavaros ügyekkel, amelyek körbelengik." (In: Medgyessy válaszolt az SZDSZ-nek, HVG.hu, 2004. szeptember 8.); (HVG.hu, 2004. szeptember. 08. 17:27 2004. november. 22. 12:00 Itthon **Medgyessy válaszolt az SZDSZ-nek,** https://hvg.hu/itthon/000000000059B953 Utolsó letöltés: 2025. 03. 10. 10:50)
- Érintettségét a **budapesti 4-es metró visszaéléseit vizsgáló OLAF-jelentés is tartalmazza.** „A metrókocsikat szállító francia Alstom ugyanis 597 ezer eurót (180 millió forintot) fizetett ki tanácsadásra az egykori miniszterelnök érdekkörébe tartozó AssistConsult Kft.-nek. Medgyessy nem tagadta a szerződést, de szerinte a kapott pénz nem sok kilenc ember többéves munkájára. Az már kínosabb volt, hogy

a fizetségből 108 millió Medgyessy feleségének, Csaplár Katalinnak a magánszámláján landolt." (Magyar Narancs, 2019).

7. **Gyurcsány Ferenc** (2004. szeptember 29. – 2009. április 14.)
   - Az MSZP miniszterelnöke, hivatali ideje alatt történt **az** őszödi **hazugságbeszéd és a 2006-os erőszakos rendőri fellépés** az 1956-os szabadságharc 50. évfordulóját ünneplő tömeg ellen;
   - **Neve szorosan összefonódik a privatizációval**, mivel az 1990-es években üzletemberként aktív szerepet játszott az állami vagyon magánosításában. Gyurcsány nem a rendszerváltás utáni első privatizációs hullám (1990–1994) idején, hanem az 1994–1998 közötti MSZP–SZDSZ kormány idején vált meghatározó szereplővé az üzleti életben. **1994-ben részt vett több állami cég privatizációjában**, elsősorban az Altus Rt.-n keresztül, amely saját és felesége Dobrev Klára cége volt. Az Altus Rt. állami megbízásokat kapott, és Gyurcsány üzleti érdekeltségei állami cégek felvásárlásában és továbbértékesítésében is részt vettek.
     Az egyik legnagyobb vitát kiváltó ügylet a MOTIM (Magyaróvári Timföld és Műkorund Rt.) privatizációja volt. Az ellenzék és egyes szakértők azt állították, hogy az állam a valós piaci értéknél jóval olcsóbban adta el a céget, amely később jelentős profitot termelt, és külföldi befektetők is érdeklődtek iránta. Gyurcsány üzleti köréhez tartozó cégek állami ingatlanokat és vállalatokat szereztek meg, majd továbbértékesítették vagy átalakították azokat.
     Miniszterelnökként Gyurcsány folytatta a privatizációt és a külföldi tőke bevonását. Az MSZP–SZDSZ kormány támogatta a magántőke bevonását az egészségügybe, ami heves ellenállásba ütközött. A **Gyurcsány-kormány idején a Malév** részben orosz kézbe került, de a privatizáció végül kudarcot vallott, és a cég **csődbe ment**. A **Budapest Airport** privatizációja során az igen nyereséges repülőtér **brit befektetők kezébe került, ami sok kritikát kapott**;
   - Kormányzása végén az **Országgyűlés elfogadta a magyar lobbitörvényt (2006. évi XLIX. törvény),** melyet eredetileg azzal a céllal hoztak létre, hogy átláthatóvá tegye a közhatalmi döntéshozatal befolyásolására irányuló üzletszerű tevékenységeket. Szankciók hiányában

azonban a valóságban a legtöbb érdekérvényesítő nem regisztrálta magát lobbistaként. **Az üzleti és politikai érdekcsoportok továbbra is informális csatornákon keresztül befolyásolták a döntéshozatalt**.

8. **Bajnai Gordon** (2009. április 14. – 2010. május 29.) teljes neve Bajnai György Gordon
   - **Válságkezelő miniszterelnök**, nem indult újra a választásokon. 2012-ben visszatért a politikába, és 'Együtt 2014' néven ellenzéki mozgalmat alapított, amely a Fidesz ellenzékeként kívánt fellépni. Ennek sikertelensége után 2014-ben ismét visszavonult a politikától és nemzetközi üzleti szereplőként tevékenykedik. 2024-ben egy oknyomozó újságíró felfedte, hogy egy ellenzéki párt vezetőjével folytat bizalmas megbeszélést.
   - Baján nőtt fel, apja, Bajnai György az 1980-as években a környék egyik legbefolyásosabb üzletembere volt, a rendszerváltozáskor egyik napról a másikra családostul Bécsbe költözött, csak a fia maradt itthon. **Első munkahelyére**, a **Creditum** Pénzügyi Tanácsadó Kft.-hez is apja hathatós támogatásával került. A Creditum **Gyurcsány Ferencnek is első munkahelye volt**. A közgazdász végzettségű Bajnai Gordon 1993-ban Londonban, az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Banknál volt szakmai gyakorlaton, majd az Eurocorp Nemzetközi Pénzügyi Rt. tanácsadójaként dolgozott, **szintén Gyurcsánnyal együtt**.
   - „1993-ban alakult az **INT-FOOD**, amit 1994-ben jegyeztek be. A cég képviseletére Bajnai Györgyön kívül, aki az igazgatóság elnöke volt, már fia, Gordon is jogosult lett. A fiú a cég igazgatóságának is tagja volt. A cég gabonakereskedelemmel, élelmiszer-kereskedelemmel, iparcikk-kereskedelemmel foglalkozott. Kapcsolatai révén könnyen jutott hitelhez, és akadtak bankhivatalnokok, akik akkor is pozitívan bírálták el a hitelkérelmét, amikor már az INT-FOOD – mit tesz Isten – úszott az adósságban. Az pedig nyilván csak a véletlen műve, hogy a Mezőbank helyi fiókvezetője az INT-FOOD felügyelőbizottsági tagja is volt egyben. Végül ez a vállalat is belefulladt az adósságba, amelyet a hoppon maradt pénzintézetek mellett a cég hitelezői is alaposan megsínylettek. Az INT-FOOD ellen 1998-ban indult meg a csődeljárás, 2001-ben a bíróság a céget megszüntette." (demokrata.hu, 2013)

- 1995–2000 között a CA IB Értékpapír Rt.-nél dolgozott, amely az osztrák Creditanstalt befektetési bank magyarországi leányvállalata volt. 2000 és 2005 között az egyik legismertebb magyar befektetési vállalat, **a Wallis Rt. vezérigazgatójaként több jelentős magyar vállalat privatizálásában, átszervezésében is részt vett**. Gyurcsány Ferenc családja is a Wallis cégcsoporthoz kapcsolódott, és a politikus sajátos üzleti háttere miatt részben összefonódott a vállalat tevékenységével. 2007-ben a Wallis Befektetési, Gazdasági Tanácsadó és Vagyonkezelő Zrt. cégei összesített árbevételével 85 milliárdos forgalmat és 13 milliárd forintos adózott eredményt produkált. **Gyurcsány 2004-ben a** kb. hetven – de bizonyos időszakaiban több mint 110 – vállalkozást tulajdonló **holding egyik igazgatósági tagja volt**. **Egyik tagvállalata, a WING, a hazai ingatlanpiac vezető magyar magántulajdonban lévő vállalkozása** jelentős projektportfólióval, befektetési tevékenységgel és ingatlanszolgáltatásra specializálódott leányvállalatokkal, meghatározó szereplő a lengyel és a régiós ingatlanpiacon.
  A szocialista irányultságot a három egyaránt Moszkvában diplomázott közgazdász: Veres Tibor, Komlós Miklós és Nagy György alapítók fémjelzik. A cég jogi vezetője az indulástól Gál Zoltánné, az egykori szocialista házelnök felesége volt. Ugyanakkor 2003-tól Wallis-vezérigazgató-helyettes, 2006–2007 között pedig vezérigazgató az a Gansperger Gyula, aki egykor a Fidesz gazdasági igazgatója, az Orbán-kormány alatt az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. elnök-vezérigazgatója volt. Különböző tisztségeket töltöttek be a Wallisnál több-kevesebb ideig: Fürjes Balázs, a Deutsch-féle Sportminisztérium egykori miniszteri biztosa, Karvalits Ferenc, a jegybank korábbi alelnöke, nagyon régen a Fidesz gazdaságpolitikai szakértője, de itt állt alkalmazásban Zelles Sándor, a Kincstári Vagyoni Igazgatóság későbbi vezetője, vagy Winkler Gyula, korábban BÁV-vezér, később a Szerencsejáték Rt. igazgatósági tagja.
- **2006-ban Gyurcsány Ferenc kormányába** nem politikusként, hanem **szakemberként lépett be**, és a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség vezetője lett. 2007–2008 között **önkormányzati és területfejlesztési miniszterként** dolgozott. 2008–2009-ben **gazdasági miniszter volt**, ekkor

kezdődött a 2008-as pénzügyi válság kezelése, amely Magyarországot is súlyosan érintette. Tanácsadóként különböző nemzetközi üzleti vállalkozásoktól kapott felkéréseket, szakértőként segítve a vállalatokat és kormányokat pénzügyi válságok és gazdasági kihívások kezelésében. Jelenleg a globalizált üzleti világban szereplő, nemzetközi portfóliókat kezelő alapok egyik vezetője;

- „A Heti Válasz osztrák cégbírósági adatokra hivatkozva **2013 júniusában** azt írta, hogy **Bécsben azonos székhelyen** jelenleg **három Bajnai családhoz köthető társaság van bejegyezve**. Az EWT Handelsges. m.b.H 1990 óta működik, ügyvezetője Bajnai Gordon édesapja, Bajnai György, a többségi tulajdonosa a ciprusi Linmarimus (Overseas) Ltd. Szintén 1990-ben jegyezték be a széleskörű kereskedelmi tevékenységet folytató G & F Handelsges.m.b.H.-t, amelynek ügyvezetője Bajnai testvére, Bajnai Judit, többségi tulajdonosa Bajnai Judit osztrák férje, továbbá üzletrésszel rendelkezik benne Bajnai György és Bajnai Judit is. E két cég évek óta veszteségesen működik, azonban a – hetilap megjegyzése szerint – a közterheket pontosan és időben fizetik.
  2010-ben alapították a befektetéssel, projekttanácsadással, pénzügyi stratégiaalkotással foglalkozó Inverness GmbH-t (Inverness Gordon Kft. néven a kilencvenes években már működött egy kereskedelmi cég, melynek Bajnai Gordon, felesége, Izsák Andrea és a bécsi EWT voltak a tulajdonosai, és 1997-ben beolvadt az Int.Food Rt.-be.) Ezen osztrák kft.-ben a 2011-es cégadatok szerint az ügyvezető Bajnai Györgyné rendelkezett többségi befolyással, Bajnai Gordonnak akkor 40 százalékos, Bajnai Györgynek pedig 5 százalékos részesedése volt. Az ESGÉ-B tulajdonosa előbb Bajnai, majd szülei cége, a ciprusi Limassolban bejegyzett Danilac Investments Ltd. volt – 2011 december közepéig. Az ESGÉ-B cégvezetője, illetve végelszámolója 2011 júliusa óta a miskolci lakóhellyel rendelkező Hajdú László, aki Bajnai Gordon élettársának, Hajdú Mónikának a testvére. (A jogász végzettségű Hajdú Mónika volt a ciprusi tulajdonos, Danilac bejegyzett kézbesítési megbízottja.) Az ESGÉ-B tulajdonosa 2011 december közepétől Hajdú László lett, valamint még egy miskolci magánszemély." (Economx.hu, 2013)

(Ennyit keres Bajnai – mutatjuk a családi cégbirodalmat 2013. szeptember 19. csütörtök, 07:20 Fotó: https://www.economx.hu/magyar-vallalatok/ennyit-keres-bajnai-mutatjuk-a-csaladi-cegbirodalmat.564691.html Utolsó letöltés: 2025. 03. 10. 12:07)

- 2024. szeptember 1-től a Campbell Lutyens – a világ egyik legnagyobb független pénzügyi tanácsadó cége – vezérigazgatója, amely az elmúlt 10 évben több mint 218 milliárd dollár kihelyezésében vett részt tanácsadóként magántőke-, magánhitel- és infrastruktúraalap-elhelyezések, másodlagos tanácsadás és tőketanácsadási megbízások formájában.

9. Orbán Viktor (2010. május 29. – **jelenleg is hivatalban)**

- A Fidesz vezetőjeként 2010 óta folyamatosan kormányoz, 2014-ben, 2018-ban és 2022-ben is újraválasztották. Koalíciós partner: Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP);
- Mivel **a miniszterelnök személyében nem érintett korrupcióban**, ezért az ellenzéki és az ellenérdekelt nemzetközi sajtó a hozzá közelállók ügyeit hozzák kapcsolatba vele. **Veje,** Tiborcz István **neve több, visszaélésekkel kapcsolatos ügyben is felmerült az elmúlt években**: Elios Innovatív Zrt. közvilágítási projektjei: az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) vizsgálata szerint az Elios Innovatív Zrt., amelyben korábban Tiborcz István is tulajdonos volt, szabálytalanságokat követett el közvilágítási projektek során. A jelentés 35 projektet érintett, és többek között összeférhetetlenséget és közbeszerzési szabálytalanságokat tárt fel.
- A Gránit Bank bírsága: 2025 márciusában a Magyar Nemzeti Bank (MNB) közel 49 millió forint bírságot szabott ki a Tiborcz István érdekeltségébe tartozó Gránit Bankra. Az MNB átfogó vizsgálata során hiányosságokat talált a vállalatirányítás, a hitelkockázatok kezelése, az értékvesztések elszámolása és az informatika területén. Bár ezek a problémák nem veszélyeztették a bank biztonságos működését, a bírságot indokoltnak találták. Felcsúton, Orbán Viktor szülőfalujában, az elmúlt években jelentős építkezések zajlottak, amelyek a miniszterelnök közeli barátaihoz köthetők. Orbán Győző, a miniszterelnök édes-

apja, felújított egy régi birtokot, ami szimbóluma lett a kormányközeli körök kétes meggazdagodásának. Emellett Mészáros Lőrinc, Orbán gyermekkori barátja és korábbi gázszerelő, az elmúlt években Magyarország egyik leggazdagabb emberévé vált, főként állami és uniós forrásokból finanszírozott közbeszerzések révén. Felcsút mára a kormányhoz közel állók luxusingatlanjainak és az uniós forrásokból épült infrastruktúráknak, mint például a Pancho Aréna stadion, a központjává vált.

- A magyar kormány **2010 szeptemberében terjesztette elő** a 2006. évi XLIX. **lobbitörvény megszüntetésére vonatkozó javaslatot az Országgyűlésnek**. A törvény hatályon kívül helyezéséről szóló döntést végül 2010. december 13-án fogadta el a parlament, és az intézkedés 2011. január 1-jén lépett hatályba. Ezzel a lépéssel **Magyarországon megszűnt a hivatalosan szabályozott lobbitevékenység**. Azóta Magyarországon nincs olyan átfogó jogszabály, amely a lobbitevékenységet szabályozná, ami tovább növeli az átláthatatlanságot a politikai döntéshozatalban;
- **A Transparency International Magyarország** egy szakmailag megalapozatlan „érzékelési index"-et használva **folyamatosan támadja azzal, hogy kormányzása alatt az ország „a legkorruptabb az Európai Unióban**". Ezt a vélekedést nagyban felerősíti a nemzetközi sajtó, azonban az **ennek ellentmondó nemzetközi felméréseknek** (Világbank, OECD, Eustat) **nem adnak teret**. A Világbank 'Worldwide Governance Indicators' statisztikája szerint Magyarországon a vállalatok mindössze 1,2 %-a számolt be korrupciós jellegű megkeresésről, ami nemcsak globálisan, hanem az Európai Unión belül is az egyik legalacsonyabb arány.
- Irányítása alatt **felszámolták az orvosi hálapénzt, és megtisztították a rendőrséget a korrupciótól**;
- **2011-ben létrehozta a Nemzeti Védelmi Szolgálatot** (NVSZ), amelynek „törvényben meghatározott **kiemelt feladata a korrupció elleni harcban való közreműködés**, a szervezett bűnözői körök rendvédelmi szerveken belüli térnyerésének megakadályozása, a magas szintű felderítő tevékenység, illetve védelmi funkció. A **megbízhatósági vizsgálat**

a korrupció elleni fellépés egyik hatékony eszköze, annak visszaszorítását szolgálja. Cél azon személyek kiszűrése, akik hivatali helyzetükkel, szolgálati kötelezettségeikkel visszaélve, azt felhasználva követnek el bűncselekményeket, súlyosan károsítva a közbizalmat, megingatva a rendvédelem és a közszolgálat társadalmi megbecsülését. A védelmi funkció keretében eljár és védelmet biztosít a védett állomány tagja számára, amennyiben vele szemben hivatali kötelességének teljesítése miatt, vagy rá tekintettel bűncselekményt kísérelnek meg vagy követnek el.

Magyarország lakosságának alapvető elvárása a rendvédelmi feladatokat ellátó állománnyal szemben, hogy szigorú hivatásetikai elvárásoknak is megfeleljenek. A kifogástalan életvitel ellenőrzése azt a célt szolgálja, hogy csak olyan személyek lehessenek a hivatásos állomány tagjai, akik ezeknek felvételükkor, illetve egész hivatásos életpályájuk során megfelelnek. **2014. október 1-jével megkezdte működését a Korrupciómegelőzési Főosztály**, így a szervezeten belül a már elkövetett bűncselekmények üldözése mellett a **korrupciómegelőzési tevékenység is** ugyanolyan **hangsúlyt kap**;

- A Kormány 2012. március 28-i ülésén hagyta jóvá **a korrupció elleni kormányzati intézkedésekről** és a Közigazgatás Korrupció-megelőzési Programjának elfogadásáról szóló 1104/2012. (IV. 6.) **kormányhatározatot**. A jogszabály kiemelt jelentőségű a korrupció visszaszorítását célzó intézkedések sorában, tekintettel arra, hogy már tükrözi azt a jelentős szemléletbeli változást, amely a büntetőjog mellett a megelőzést, valamint a szervezeti ellenállóképesség erősítését hangsúlyozza;
- Miniszterelnöksége alatt a parlament **hosszabb elévülési időt** állapított meg a **korrupciós bűncselekményekre**: „A 2017. szeptember 18-án benyújtott törvényjavaslat a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény módosítását célozza. A Btk. 26. § (2) bekezdését kívánja módosítani úgy, hogy a korrupciós bűncselekmények büntethetőségének **elévülési idejét megemeli tizenkét évre**. A törvényjavaslat célja a korrupció hatékonyabb visszaszorítása, valamint az átláthatóság, az elszámoltathatóság elősegítése. A Btk. általános szabályként úgy rendelkezik, hogy az egyes bűncselekmények büntethetősége

elévül a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább öt év elteltével. A törvényjavaslat bevezetné a korrupciós bűncselekmények esetében azt a speciális szabályt, amely szerint az ilyen bűncselekmények büntethetőségének elévülési ideje az általánosnál magasabb, legalább tizenkét év lenne."; (Forrás: https://ugyved.hu/tartalom/152/hosszabb-elevulesi-ido-a-korrupcios-buncselekmenyekre, Utolsó letöltés: 2025. 03. 19. 17:15.)

A képviselői önálló indítványt az Országgyűlés 2017. szeptember 19-én elfogadta, a törvény 2017. szeptember 25-én kihirdetésre került.

- Ugyancsak jelentős előrelépés történt a közszféra által kötött szerződések átláthatóságával kapcsolatban: „Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény a 24/B. alcímmel egészülne ki, így **a közszféra által kötött szerződéseket az** erre **a célra szolgáló központi honlapon oldalhű másolatban közzé kell tenni** akkor, ha szerződő félként
  a) a magyar állam,
  b) helyi önkormányzat,
  c) kisebbségi önkormányzat,
  d) önkormányzatok társulása,
  e) a költségvetési szerv,
  f) a köztulajdonban álló gazdasági társaság,
  g) köztestület,
  h) jogszabály által létrehozott, közfeladatot ellátó szervezet,
  i) alapítvány vagy közalapítvány,
  j) egyesület

  A közzétett szerződéseket időbélyegzővel kell ellátni, valamint a honlapon biztosítani kell a szerződő felek, azok adószáma, valamint a szerződés tárgya szerint történő keresés lehetőségét." (Forrás: https://ugyved.hu/tartalom/152/hosszabb-elevulesi-ido-akorrupcios-buncselekmenyekre, Utolso letoltes: 2025. 03. 19. 17:15.).

  A korrupció elleni hatékonyabb fellépéshez szükséges egyes törvénymódosításokról című önálló képviselői indítvány tárgysorozatba vételét azonban az Igazságügyi bizottság elutasította, így azt az Országgyűlés nem tárgyalta. A közfeladatot ellátó szerv szerződéseinek nyilvános-

ságra hozatalát ugyanakkor a többször módosított, az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvény 33. §-a szabályozza.

- Vezetésével Magyarország a nemzetközi antikorrupciós egyezményekhez való csatlakozással, és azok kötelező hatályának elismerésével vállalta: nemzeti jogrendszerét úgy alakítja át, hogy az megfeleljen az egyezményekben foglalt követelményeknek. Ennek érdekében részt vesz az Együttműködési és Fejlesztési Szervezet Vesztegetés Elleni Munkacsoport (OECD WGB), ENSZ Korrupció Elleni Egyezmény Megelőzési Munkacsoport (UNCAC PWG), Korrupció Elleni Nemzetközi Akadémia (IACA)] munkájában, továbbá támogatja az antikorrupciós értékelési és ellenőrzési mechanizmusokat az Európa Tanács Korrupció Elleni Államok Csoportja (GRECO) keretében. Az NVSZ kijelölt nemzeti tagként vesz részt az Európai Unió Korrupcióellenes Kapcsolattartói Hálózatának (EPAC/EACN) munkájában, ellátja a hálózat tevékenységével kapcsolatos feladatokat" (NVSZ, 2025). (Források: https://korrupciomegelozes.kormany.hu/index
https://nepszava.hu/3014527_reagalt-az-olaf-fenntartja-az-eliosszal-szembeni-gyanut
https://hvg.hu/kkv/20220204_Nyilvanossagra_kerult_a_Tiborczfele_OLAFjelentes?utm_source=chatgpt.com
https://www.lemonde.fr/m-le-mag/article/2024/10/25/a-felcsut-en-hongrie-la-vie-de-chateau-des-proches-de-viktor-orban_6359435_4500055.html?utm_source=chatgpt.com
https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators)

A fentiek **csak érintik** azon **nemzetközi és hazai korrupciós hálózatokat**, amelyek mind a mai napig meghatározzák Magyarország gazdasági és politikai viszonyait. **Máig nem kellően kutatott a rendszerváltás utáni privatizációs folyamat,** amely hatalmas vagyonokat juttatott egyrészről nyugati befektetők, másrészről a bennfentesek részére.

A kor egyik jellemző példája a **Mosonmagyaróvári Timföldgyár és Műkorund Rt.** (MOTIM) privatizációja az 1990-es évek közepén. A magá-

nosítás során az állami tulajdonban lévő, és 1400 főt foglalkoztató MOTIM Rt. a Gyurcsány Ferenc későbbi miniszterelnök (MSZP, 2014-től DK) érdekeltségébe tartozó **Altus Befektetési és Vagyonkezelő Rt. birtokába került**. A tranzakcióhoz szükséges 700 millió forintos hitelt a **Magyar Kereskedelmi és Hitelbank Rt.** (MHB) biztosította, amelynek igazgatótanácsi elnöke akkoriban Apró Piroska, Gyurcsány Ferenc anyósa volt. Ezen kívül 1995 decemberében az Altus egyszerűsített privatizációval megszerezte a Perfekt Pénzügyi Szakoktató és Kiadó Rt.-t is, de hozzájutott a parlamenthez közeli irodaház mellett Balaton parti volt vállalati üdülőhöz is.

A magyar pénzügyi szektor iránt külföldi bankok és befektetők is érdeklődtek. A legkelendőbbek az állami tulajdonú biztosítótársaságok voltak, de a bankszektor is sorra került.

A Magyar Kereskedelmi és Hitelbank Rt. (MHB) **privatizációja** a magyar bankrendszer átalakulásának egyik fontos állomása volt a rendszerváltás utáni években. Az MHB az egyik legnagyobb magyarországi kereskedelmi bank volt, amely jelentős szerepet játszott a vállalati hitelezésben és a pénzügyi szolgáltatásokban. Az 1990-es években **a magyar kormány több állami tulajdonú bank privatizációját is célul tűzte ki**, hogy csökkentse a külföldi eladósodottság mértékét. Eközben Lengyelországnak sikerült elérnie a kommunista rendszer által felvett hitelek egy részének elengedését, más részének – kedvező feltételek melletti – átütemezését.

Az MHB ugyan állami tulajdonban maradt, de tőkehelyzetének javítása érdekében 1994–1996 között több intézkedést hoztak. 1997-ben az MHB egyesült az ABN AMRO Magyar Bankkal, amely így többségi tulajdonrészt szerzett az új bankban. Az egyesülés célja névleg az volt, hogy egy erősebb, versenyképesebb pénzintézet jöjjön létre a magyar piacon. Az ABN AMRO N.V. egy független, tőzsdén jegyzett nemzetközi bank volt, amely Hollandiában, Európában és világszerte jelentős jelenléttel bírt, 2007-ben azonban a Royal Bank of Scotland vezette konzorcium felvásárolta és feldarabolta. A holland kormány, amely a 2008-as pénzügyi válság idején megmentette a bank holland részét, fokozatosan csökkentette részesedését. 2024 októberében bejelentették, hogy a korábbi 40,5%-os részesedést tovább csökkentik körülbelül 30%-ra.

Az ABN AMRO később teljesen beolvadt a Kereskedelmi és Hitelbank (K&H) struktúrájába. A K&H Bank azóta is az egyik meghatározó szereplője a magyar bankpiacnak. A K&H Bank Zrt. jelenlegi tulajdonosi struktú-

rája szerint a bank 100%-os tulajdonosa a belga székhelyű KBC Bank N.V. Ez Európa egyik vezető pénzügyi csoportja, amely többcsatornás banki, valamint biztosítási szolgáltatásokat nyújt, és tevékenysége elsősorban Belgiumra és Közép-Kelet-Európára koncentrálódik.

Az agráriumból tanulságos a magyar baromfiágazatot megrázó **Hajdú-BÉT csődje**,

„amelynek következtében libatenyésztők nem jutottak hozzá a pénzükhöz, kilencen öngyilkosságba menekültek kilátástalan helyzetükben.

Ez volt a rendszerváltás óta legnagyobb csőd, amely azután a hajdúsági állattenyésztők évtizedes munkáját, egzisztenciáját, sőt sokak egészségét is aláásta: nekik ugyanis csak kétségbeesés, kilátástalanság, és néhány beváltatlan ígéret jutott. Szinte mindenük odaveszett: körülbelül 80-100 millió forinthoz jutottak hozzá a közel hatmilliárdos követelésükből a Hajdú- Bét károsultjai, ami **nagyjából egy százalékos kártérítés: azaz semmi**.

A Hajdú-BÉT Baromfi-feldolgozó és Értékesítő Rt. egyik **tulajdonosa a csőd kezdetén a Wallis Rt. volt**, amelynek irányításában Bajnai Gordonnak kulcsszerep jutott: ő volt a cég egyik igazgatósági tagja, emellett vezérigazgatói címmel is rendelkezett. A Wallis Rt. egészen 2002 áprilisáig változó mértékű, olykor jelentős befolyással rendelkezett a Hajdú-BÉT-ben. Ugyanekkor, 2002 áprilisának elején jelentős befolyást szerzett a Hajdú-BÉT-ben a Vitonas Ltd., az a Cipruson, Limassolban bejegyzett offshore cég, amelynek kézbesítési megbízottja – milyen érdekes – Bajnai Gordon volt. A Wallis ezt követően kiszállt a Hajdú-BÉT-ből, de az adóparadicsomban bejegyzett offshore cég, a Vitonas befolyása továbbra is megmaradt. Olyannyira, hogy közvetlenül a 2004. január 22-én bejelentett csőd előtt, vagyis 2002. április 25-től egészen 2003. december 12-ig már többségi irányítást biztosító befolyással rendelkezett a néhány héttel később felszámolás alá kerülő cégben.

A Hajdú-BÉT felügyelőbizottságában 1998-tól 2003-ig megtaláljuk Zelles Sándort, aki egy ideig a Wallis egyik igazgatója volt és később a Kincstári Vagyoni Igazgatóság vezérigazgatója lett, könyvvizsgálói között pedig újabb jeles személyek bukkannak fel: a cég könyvvizsgálatát 2002 áprilisától 2007 novemberéig a Simor András, későbbi jegybankelnök által vezetett Deloitte and Touche Könyvvizsgáló és Tanácsadó Kft. látta el. **A Wallis a felszámo-**

lási eljárás indulásakor közleményben tudatta, hogy a fejlesztésekre fordított pénzek, feltőkésítés és egyéb tranzakciók miatt **több mint ötmilliárd forint befektetési veszteséget szenvedett el a Hajdú-BÉT miatt**, és nincs reménye arra, hogy tulajdonosi hitelei megtérüljenek. Ez azonban nem volt igaz.

Feloldott államtitok

Valójában az történt, hogy 2002. szeptember 4-én, **másfél évvel a felszámolás előtt a Hajdú-BÉT hitelszerződést kötött a Raiffeisen Bankkal,** és fedezetként 7 milliárd forint értékben jelzálogot jegyeztetett be 22 ingatlanára. Nem sokkal ezután a debreceni bíróság a hitelezők kérésére elrendelte a Hajdú-BÉT felszámolását. A cég ezt megfellebbezte, **majd székhelyét Kecskemétre áthelyezve, felszámolást kért maga ellen**.

És ekkor jött a csavar: **a Raiffeisen Bank 2003 decemberében felmondta a hitelszerződéseket,** és közölte, **hogy él opciós jogával**, ami azt jelentette, hogy azonnal megvásárolhatja mind a 22 ingatlant. Ám miután erre a törvény nem adott közvetlenül lehetőséget, színre lépett egy kft., amelyik eljátszotta a vevő szerepét. Ez a jóságos vállalkozás mintegy 2 milliárd forintot fizetett volna a több, mint 4 milliárdot érő ingatlanvagyonért. Csakhogy az ingatlanok a hitel fedezetéül szolgáltak, és mivel a Hajdú-BÉT nem tudta a hitelt visszafizetni, az ingatlanok az adós Hajdú-BÉT hiteltartozását csökkentették. **A cég vagyona tehát több mint 4 milliárddal csökkent, miközben a hiteltartozásaiból csak mintegy kétmilliárdot írtak jóvá…**

A Nemzetbiztonsági Hivatal (NBH) azóta kémkedéssel meggyanúsított főigazgató-helyettese, dr. Galambos Lajos 2003. december 19-én **az NBH nevében feljelentést tett a Hajdú-BÉT megtervezett felszámolásba vitelének gyanúja miatt**. Feljelentését a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat lehallgatására alapozta, melynek során bizonyítékokat gyűjtöttek dr. Varga Miklós kecskeméti és dr. Szűcs Gyula debreceni bírák ellen. A lehallgatás tényanyaga nyilvános, a világhálóról letölthető. Ugyanakkor: »**a közel tíz év eseményeinek tényadatai alapján tételesen rögzített súlyos törvénysértések törvényi következmények nélkül maradtak**: a Központi Nyomozó Főügyészség 2009. május 10-én másodszor is megszüntette a dr. Varga Miklós és társai ellen, vezető beosztású hivatalos személy által kötelezettségszegéssel elkövetett

vesztegetés bűntette és más bűncselekmények miatt folytatott büntetőeljárást« – olvasható az immár nyilvánosságra hozott lehallgatási jegyzőkönyv tényvázlatában.

A Központi Nyomozó Főügyészség (KNYF) **megszüntető határozatát** 2009 májusában, **Bajnai Gordon miniszterelnöksége alatt hozta**. A 2003-ban indult nyomozást először 2004-ben zárták le, mert a KNYF nem tartotta felhasználhatónak a bírói felhatalmazással végzett telefonlehallgatások által szerzett információkat. Az indoklásban arra hivatkoztak, hogy a felhasználás célja nem egyezik a titkos információgyűjtés céljával, ezért más bizonyítási eszközök híján megszüntette az eljárást. 2006-ban új tény, körülmény felmerülése miatt elrendelték az ügy folytatását. 2008-ban a KNYF már biztosra szeretett volna menni, ezért arra kérte a Pesti Központi Kerületi Bíróságot (PKKB), döntse el, hogy felhasználható-e bizonyításra a nem bűnüldözési céllal folytatott titkos információgyűjtés során összeállt anyag.

A PKKB végzése egy hónapon belül megnyugtatóan rendezte a kérdést, és mindenkire kötelező érvényű jogerős végzésben mondta ki: »a titkos információgyűjtés eredménye a büntetőeljárásban bizonyítékként felhasználható«. 2009-ben a KNYF mégis a régi »fel nem használhatóságra való« hivatkozással szüntette meg az ügyet, azzal a kiegészítéssel, hogy túl sok idő telt már el a telefonlehallgatások óta, vagyis ennek a nyomozásnak sem lett semmilyen jogkövetkezménye." (Forrás: demokrata.hu, A temetkezési vállalkozó 2013.02.13. https://demokrata.hu/magyarorszag/a-temetkezesi-vallalkozo-82402/ Utolsó letöltés: 2025. 03. 10. 14:59)

Időközben a szervezett bűnözés is kiépült Magyarországon, befolyása hamarosan kiterjedt a legfelsőbb politikai, katonai, rendőri és igazságszolgáltatási szintekre is. Korábban az sem volt jellemző, hogy katonai főügyészből legyen valaki legfőbb ügyész.

„Az **olajszőkítés** egy olyan eljárás, melynek során az üzemanyagként való használatra alkalmatlanná tett gázolajból kémiai úton használhatót állítanak elő. Az olajszőkítés a rendszerváltás utáni Magyarország egyik legjobban jövedelmező illegális „üzletága" volt, becslések szerint az 1990-es években két-háromszázmilliárd forinttal rövidült meg általa a költségvetés**. Az »olajos ügyek« 1991–1992-ben ütötték fel fejüket, de nagyobb számban 1993-tól jelentkeztek**. 1995. január 1-jétől már csak jegyre adtak fűtőolajat,

de a jegyeket hamisították. 1995-ben egységesítették a tüzelőolaj és a dízelolaj árát. A lépés jó volt, sokan felhagytak a szőkítéssel, ezután az üzlet a kőolajszármazékok importja volt, azokért ugyanis kevesebb vámot kellett fizetni. Ezt már csak az igazán tőkeerős vállalkozások tudták teljesíteni, amelyek importengedélyt kaptak. Végül 1998-ban elrendelték, hogy a kőolajtermékeket is azonnal behajtandó jövedéki adó terhelje. 2000 februárjában Pallag László kisgazda képviselő kezdeményezésére az Országgyűlés ad hoc bizottságot hozott létre az olajügyek és a kapcsolódó korrupciós ügyek feltárására. Június 8-án Nógrádi Zsolt, aki a Bács-Kiskun megyei olajmaffia tagjának vallotta magát, bizottsági meghallgatása során megdöbbentő állításokat fogalmazott meg: több vezető politikus és három parlamenti párt, továbbá a vám- és pénzügyőrség, illetve a rendőrség érintettségéről beszélt." (Forrás: K-Monitor adatbazis, utolso letoltes: 2025. 03. 11. 7:25 https://adatbazis.k-monitor.hu/adatbazis/cimkek/olajugyek/rendorikorrupcio-2012)

A Magyar Narancs elemzése szerint:

„A nagy lehetőséget az alapozta meg, hogy bár a háztartási tüzelőolaj (hto) és a motorikus gázolaj lényegében egyazon termék, **a kormány – szociális megfontolásokból – a hto árába nem építette bele a fogyasztási adót**. (A hto és a dízel közötti árkülönbség 1995 első felében például literenként 46,60 forint volt**)** Ezt az állapotot Bokros Lajos pénzügyminisztersége alatt (1995. május 1-jével) szüntették meg. Addig – Szabó Iván pénzügyminiszter rendelete értelmében – a hto-t színezték, megkülönböztetendő a gázolajtól. A **szóbeszéd szerint honvédségi laboratóriumban kísérletezték ki a festék eltávolításának metódusát** kénsavval és mészhidráttal – ezt hívták savazásnak, azaz szőkítésnek. A hto-jegyek bevezetésével tovább nőtt a visszaélések lehetősége, hiszen azok nemcsak könnyen hamisíthatók, de sorszám nélküliek is voltak. **(A jegyrendszert ugyancsak a Bokros-csomag részeként szüntették meg.)** Hozzávetőleges (és óvatos) számítások szerint az olcsóbb hto dízelolajjá »szőkítése« és akként való értékesítése miatt 1991 és 1995 között 200-300 milliárd forint kár érte az államot – vagy másfelől: ennyi illegális profitot halmoztak fel a feketegazdaság szereplői.

(…)

A **leglátványosabb esetek közé tartoztak az ún. olajszerelvények ügyei**: a fél országon keresztül utaztatott »fantom« vonatokról közlönyünk annak

idején éppúgy számos írásban emlékezett meg, mint a hatóságok által lefoglaltvagonokból egyetlen éjszaka alatt kiszivattyúzott millió liternyi üzemanyagról. Az importszállítmányok »eltüntetésekor« az ún. halasztott vámfizetés kínálta kiskaput használták ki a »vállalkozók«. A halasztott vámfizetés Antall-kormány alatti kiszélesítése lehetővé tette ugyanis, hogy az olajimport után csak később kelljen vámot fizetni. **A vám- és pénzügyőrségnek nem volt egységes informatikai rendszere, a vámbefizetéseket és az olajbehozatalt csak 15 naponként összegezték**. Egy 1990-es rendelet nyomán alanyi jogon lehetett olajat forgalmazni, ennek feltétele pusztán az volt, hogy a forgalmazó cégnek ne legyen vámtartozása. (Volt olyan időszak, amikor olajforgalmazással több mint 1300 cég foglalkozott Magyarországon, miközben Németországban ez a szám 25 körüli volt.) Mi több, **a cégbíróságok akkori, több mint egyéves bejegyzési elmaradásai miatt a frissen alapított, és a bűntett után azonnal felszívódó »projekt-vállalkozások«** működtetőit soha nem találták meg. A vámszervek (VPOP) országos parancsnoka 1994-ben ugyan felfüggesztette a halasztott fizetés gyakorlatát, ám az új (Horn-)kormány illetékes minisztériuma egy hónap múltán – a nemzetközi kötelezettségekre, illetve a multinacionális cégek érdekeire hivatkozva – felülírta e döntést.

(…)

A nívótlan parlamenti vizsgálóbizottsági munka sem feledtethette azonban azt, hogy **volt olajbűnözés Magyarországon, s hogy abból milliárdos vagyonok születtek, amiket a különböző maffiacsoportok később legális üzletekbe kívántak forgatni**. Az is világos volt, hogy a hatóságok egyes illetékesei nemcsak fedezték, de olykor aktívan segítették is a nagybani szőkítéseket, vagy a több tízmillió literrel az országban föl-alá furikázó szerelvények mozgását. (Egy megyei főkapitányt például üzemanyag-átszivattyúzás közben értek tetten egy olajvagonnál.)

Azt a gyanút sem sikerült soha eloszlatni, hogy olajos pénzekből is pártfinanszírozhattak a kilencvenes évek derekán. A közhivatalok kooperációs »készsége« először Kuzma Mihály Békés megyei főrendőr öngyilkossága után vált közbeszéd tárgyává 1998 februárjában. Az alezredes olajügyekben érintett rendőrök után nyomozott, s halálának körülményeit máig sem tisztázták megnyugtatóan. Azt, hogy Békésben valami nagyon

nincs rendjén, további négy, olajügyeket vizsgáló rendőr – ugyancsak felettébb különös – »öngyilkossága« is jelezte. A kételyt tovább növelte, hogy Kuzma halálát olyan hatósági emberek is vizsgálták hivatalosan (s zárták ki az idegenkezűség lehetőségét), akikről az alezredes adatokat gyűjtött. 1999 szeptemberében pedig Karancsi Tibor volt szeghalmi rendőr százados nyilvánosságra hozta: **1995 májusában felettesei akadályozták meg, hogy egy tetten ért olajszőkítő társaság ellen eljárást indíthassanak**. (A Kuzma-ügy és a Karancsi-bejelentés hatására lépett fel Pallag László, és javasolta többek között a vizsgálóbizottság felállítását.) Ráadásul azokban a napokban **egy volt megyei főügyész megvádolta az aktuális belügyminisztert és a legfőbb ügyészt is egy olajügy felderítésének szabotálásával**; ezek együttesen olyan súlyú állítások voltak, amiket addig nyíltan nem fogalmaztak meg egyszer sem 1990 után." (Forrás: Bundula István, Olajügyek: Időnként felfakad, Magyar Narancs, 2007. június 28. https://magyarnarancs.hu/belpol/olajugyek_idonkent_felfakad-67308 Utolsó letöltés: 2025. 03. 11. 7:17)

Sokat sejtető a Magyar Nemzet 2000-ben „Vádol az MSZP" címmel megjelent tudósítása is:

„Tóth Károly, a parlament olajügyeket vizsgáló bizottságának MSZP-s tagja szerint Sándor Istvánnak, az egykori Központi Bűnüldözési Igazgatóság volt főnyomozójának keddi meghallgatásán elhangzottak megerősítették, hogy **az Ügyészségi Nyomozó Hivatal nyomozói között van olyan, aki korábban együttműködött az olajbűnözőkkel**. A politikus tegnapi tájékoztatóján kijelentette: a meghallgatáson megerősítést nyert az is, hogy a **rendőrség együttműködött bűnözői körökkel, továbbá a vámosok** »**igen aktív kapcsolatot alakítottak ki a nagy olajos cégekkel**«."

Az olajos cégek tulajdonosi szerkezetét bemutató úgynevezett olajtérképpel kapcsolatban a szocialista politikus biztos abban, hogy létezik egy másik CD is, nem csak az, amit a Legfőbb Ügyészség az olajbizottsághoz eljuttatott. Pintér Sándor hétfői testületi meghallgatásával kapcsolatban megjegyezte: a belügyminiszter azért beszélt az 1994-es országgyűlési választások előtt párttá szerveződött bűnözői kör lebuktatásáról, hogy ez kerüljön be a híradásokba, ne pedig az ülésen elhangzott többi információ – tudomásom szerint a Republikánus Párt 1990-óta létezett – tette hozzá.

A Legfőbb Ügyészség sajtófőnöke, Horányi Miklós a Magyar Nemzet kérdésére elmondta: mind a Legfőbb Ügyészség, mind a Fővárosi Ügyészség Nyomozó Hivatala a sajtóból értesült Tóth Károly ügyészséget érintő kijelentéséről. »A politikus nyilván tisztában van a szavai súlyával« –fogalmazott a sajtófőnök. Hozzátette**:** Polt Péter legfőbb ügyész azon az álláspontonvan, hogy amint olyan hivatalos bejelentés érkezik az ügyészségre, amely hasonló tartalmú, mint Tóth Károly kijelentése, a legfőbb ügyész szigorú vizsgálatot rendel el. A vizsgálat eredményét és következményeit az ügyészség a nyilvánosság elé tárja – mondta a sajtófőnök." (Forrás: MTI-Moldoványi, Vádol az MSZP, Magyar Nemzet LXIII. Évfolyam 262. szám, 2000. november 9., csütörtök 3. oldal)

Miközben a szabadság visszanyerése euforikus hangulatot teremtett, a magyar társadalomnak el kellett szenvednie a gyárbezárásokat és a leépítések során a munkanélküliség jelentős megemelkedését. Az 1990-es évek elején, amikor a rendszerváltás folyamata elindult és a gazdaság átstrukturálódott, az OTP és más bankok kénytelenek voltak emelni a hitelek kamatait, hogy azokat az új gazdasági környezethez igazítsák. A kamatok emelkedése miatt a korábbi kedvező hitelfeltételek utólag jelentősen megváltoztak, és a családok, vállalkozások, akik korábban könnyen jutottak hitelhez, most magasabb törlesztőrészletekkel szembesültek. Az OTP Bank utólagos kamatemelése jogállamisági kérdéseket kellett volna, hogy felvessen. Az utólagosság különösen érzékenyen érintette a lakossági hitelekkel rendelkezőket, mivel a magas infláció, a munkanélküliség és az alacsony keresetek mellett a hitelek törlesztése sokak számára fizethetetlenné vált. A bank ellen indított perek sorra elbuktak a bíróságokon.

1990 után Magyarországon az 1945-52 közötti vagyonelvételeket nem visszaszolgáltatással, hanem részlegesen, értékpapírokkal oldották meg. A **kárpótlási jegy** fogalmát az állam által az állampolgárok tulajdonában igazságtalanul okozott károk részleges kárpótlásáról szóló 1991. évi XXV. törvényből ismerhettük meg. „A kárpótlási jegy egy olyan speciális értékpapír, amelyet a magyar állam a meghatározott feltételeknek megfelelő kárpótoltak részére bocsátott ki a kárpótlás mértékének megfelelő értékben." A kárpótlási jegyet a Magyar Állam bocsátotta ki. Az állam biztosította, hogy a kárpótlási jegyet annak birtokosa a törvényben foglalt feltételekkel:

a) az állami tulajdon privatizációja során értékesítésre kerülő vagyontárgyak, részvények, üzletrészek megvásárlására, továbbá
b) termőföldtulajdon megszerzésére felhasználhatja.

A kárpótlásra jogosult az őt megillető kárpótlási jegyeket az állam tulajdonában álló, illetőleg a törvény kihirdetése után az állam tulajdonából az önkormányzat tulajdonába ingyenesen kerülő lakás értékesítése során fizetőeszközként névértékben felhasználhatja. Az Egzisztencia Hitelről szóló jogszabály alapján történő hitelfelvétel, illetve privatizációs hitel igénylése esetén a **kárpótlási jegyet névértéken saját erőként kellett figyelembe venni**. A kárpótlásra jogosult kérésére a kárpótlási jegy ellenében a társadalombiztosítás keretében – külön törvény rendelkezései szerint – életjáradék folyósítható. A kárpótlásra jogosult által a kárpótlási jegy formájában megszerzett vagyoni érték – mint kártalanítás – mentes a magánszemélyek jövedelemadója alól, de befektetési kedvezmények nem vehetők igénybe. A kárpótlásra jogosult örökösét a hagyaték tárgyát képező kárpótlási jegy felhasználása során a jogelődjével azonos jogok illetik, és azonos kötelezettségek terhelik. Az állami vagyon privatizációja során felhasznált és bevont, vagy egyéb módon **az állam tulajdonába került** – ideértve a központi költségvetési szervek által megszerzett – **kárpótlási jegyekkel** címlet, sorozat és sorszám szerint **el kell számolni és azt** az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatallal, valamint az állami vagyonkezelő szervezettel együttműködve **a Nemzetbiztonsági Hivatal Szakszolgálata megsemmisíti**."

(Forrás: 1991. évi XXV. törvény)

Később olyan információ is **közszájon forgott, hogy a megsemmisítés helyett azokat ismételten felhasználták jelentős állami vagyon eltulajdonításához**. Nincs nyoma ilyen eset hatósági kivizsgálásának.

MSZP-SZDSZ PAKTUM BUDAPEST FŐVÁROSRÓL ÉS A FŐVÁROSI KERÜLETEKRŐL

1990. szeptember 30-án helyhatósági választásokat tartottak Magyarországon, és ezzel megszűnt a szovjetmintájú tanácsrendszer, amelynek helyét az önkormányzati képviselőtestületek vették át. Az önkormányzati választások második fordulójára – az OVB döntése szerint – október 14-én került sor.

1990. Évi Országgyűlésiképviselő-Választás 1–2. Forduló (1990.09.30. és 10.14.)

A budapesti közgyűlés mandátumainak eloszlása (88 mandátum):

SZDSZ	25
MDF	20
Fidesz	13
MSZP	5
KDNP	3

A pártlistákon bejutottakon kívül a kerületek 1-1 főt, összesen 22 tagot delegálnak a fővárosi közgyűlésbe.

Főpolgármester: Demszky Gábor (SZDSZ)

(Demszky országgyűlési képviselőként is tevékenykedett az 1990 és 1994 közötti ciklusban. Az 1990-es első szabad választáson Budapest egyik egyéni választókerületében szerzett mandátumot, és a parlamentben főként az önkormányzatisággal, a fővárost érintő ügyekkel és a szabadságjogok védelmével foglalkozott. 1990-ben Budapest főpolgármesterévé választották, amely tisztséget 2010-ig töltötte be.)

1990-ben a tízezernél népesebb településen részben egyéni választókerületben, részben pártlistákon juthattak mandátumhoz a jelöltek. E helyeken a polgármestereket az új önkormányzati testületek választották meg. Az első fordulóban a listás szavazás minden településen érvénytelen volt, mert a választók kevesebb mint 40%-a jelent meg a szavazáson. (A második fordulóban nincs ilyen előírás, a választás a megjelentek számától függetlenül érvényes.)

A fővárosi kerületekben is részint egyéni választókörzetekben, részint pártlistákon lehetett mandátumhoz jutni. (Az első fordulóban a listás szavazás csak 5 kerületben volt érvényes.) A fővárosi közgyűlés 88 tagjából (ha a polgármestert „kívülről hozzák": 89 tagjából) 66-ot fővárosi pártlistán választottak (az első fordulóban ez a szavazás is érvénytelen volt), 22-t pedig a kerületek delegáltak a testületbe.

A budapesti kerületi önkormányzati testületek összetétele pártok szerint (mandátumok száma)

I. kerület – Polgármester: Ligeti Imre (MDF)
II. kerület – Polgármester: Póta Gyula (SZDSZ)
III. kerület – Polgármester: Tarlós István (SZDSZ)
IV. kerület – Polgármester: Derce Tamás (SZDSZ)
V. kerület – Polgármester: Mihályi Gábor (SZDSZ)
VI. kerület – Polgármester: Seiler Tibor (SZDSZ)
VII. kerület – Polgármester: Faragó János (SZDSZ)
VIII. kerület – Polgármester: Koppány Zoltán (SZDSZ)
IX. kerület – Polgármester: Gegesy Ferenc (SZDSZ)
X. kerület – Polgármester: György István (független)
XI. kerület – Polgármester: Bánhegyi Emil (SZDSZ)
XII. kerület – Polgármester: Sebes Gábor (SZDSZ)
XIII. kerület – Polgármester: Sziklay István (független)
XIV. kerület – Polgármester: Kardos Zsuzsa (SZDSZ)
XV. kerület – Polgármester: Czibik Tamás (SZDSZ)
XVI. kerület – Polgármester: Fekete Gábor (Fidesz)
XVII. kerület – Polgármester: Léránt István (SZDSZ)
XVIII. kerület – Polgármester: Molich Endre (SZDSZ)
XIX. kerület – Polgármester: Lévay Levente (SZDSZ–Fidesz)
XX. kerület – Polgármester: Perlaky Jenő (független)
XXI. kerület – Polgármester: Hajdú Béla (SZDSZ–Fidesz)
XXII. kerület – Polgármester: Hajas Ervin (SZDSZ)

(Forrás: Országos Választási Bizottság)

Ezt **a fővárosi SZDSZ-dominanciát fenyegette** az 1994-es országgyűlésiképviselő- választás eredménye, amikor több mint 50%-kal **visszatért a hatalomba Horn Gyula**, a kommunista állam vezető pártfunkcionáriusa, volt külügyminiszter. A rendszerváltás ellenzéki oldaláról, annak radikális elképzeléseit, a szabadságot és demokráciát zászlójára tűző SZDSZ ezt a visszatérést legitimálta, amikor koalícióra lépett a kommunista utódpárttal.

1994. Évi Országgyűlésiképviselő-Választás 2. Forduló (1994.05.29)

Az országgyűlés összetétele:

Szervezet	Mandátumok száma
MAGYAR SZOCIALISTA PÁRT	209
SZABAD DEMOKRATÁK SZÖVETSÉGE	69
MDF	38
FÜGGETLEN KISGAZDAPÁRT	26
KERESZTÉNYDEMOKRATA NÉPPÁRT	22
FIDESZ	20
AGRÁRSZÖVETSÉG	1
FIDESZ-LPSZ-AGRÁRSZÖV.-SZDSZ	1

(Forrás: Országos Választási Bizottság)

Magyarországon az 1989-es rendszerváltás után a kétharmados törvények olyan jogszabályok lettek, amelyeket az Országgyűlés csak a (megválasztott, vagy a szavazáskor jelenlévő) képviselők kétharmados többségével tudott elfogadni vagy módosítani. Ezeket jellemzően az Alaptörvény (korábban az 1949. évi XX. törvény, azaz a régi alkotmány) és más, különösen fontos társadalmi és politikai kérdéseket érintő törvények esetében alkalmazták. Az 1994-ben létrejött **MSZP-SZDSZ koalíció** – kétharmad birtokában – **számos esetben felülírta** a rendszerváltásnál elhatározottakat, elsősorban a Budapest **fővárossal kapcsolatos törvényeket**.

Főbb kétharmados törvények 1989 után (többek között):

1. **Alkotmány módosítása, 2011-től az Alaptörvény elfogadása és módosítása**
   - Bármilyen változtatás az alkotmányban és az alaptörvényben csak az összes képviselő kétharmados többségével történhet.
2. **Alkotmánybíróság működése és jogköre**
   - Az Alkotmánybíróság hatásköre, tagjainak megválasztása és jogköre is kétharmados szabályozás alá esett.
3. **Országos választási rendszer**
   - A választási törvények, így az országgyűlési és önkormányzati választások szabályai is kétharmados törvények voltak.
4. **Alapvető jogok biztosának (ombudsman) megválasztása és működése**
   - Az ombudsmanok kinevezése és hatásköre szintén kétharmados törvényekhez kötődött.
5. **Bírói hatalom és az igazságszolgáltatás**
   - A bíróságok szervezetére, a bírák kinevezésére és az Országos Bírói Tanácsra vonatkozó szabályok is kétharmados többséget igényeltek.
6. **A kormányzás alapvető szabályai**
   - Az államfő (első szavazási körben történő) és más fontos közjogi méltóságok megválasztása, illetve jogköre.
7. **A Magyar Nemzeti Bank működése**
   - A jegybank függetlensége és működési szabályai kétharmados törvényekhez kötődtek.
8. **Honvédség és rendvédelem**
   - A Magyar Honvédség és a rendőrség jogállása, felépítése, valamint az esetleges külföldi katonai missziók engedélyezése.
9. **Közmédia és a sajtószabadság kérdései**
   - A közszolgálati média intézményeinek szabályozása.
10. **Önkormányzati rendszer**
    - Az önkormányzatok hatásköre és finanszírozása.

Korábban tett azon ígéretükkel szemben, hogy a koalíciós erőfölény birtokában nem írják felül a kétharmados törvényeket, az MSZP-SZDSZ koalíció az Országgyűlés 1994. szeptember 30-i ülésén elfogadta **a helyi önkormány-**

zatokról szóló 1990. évi LXV. **törvény módosítását** tartalmazó 1994. évi LXIII. törvényt. Ugyanezen napon fogadták el az 1994. évi LXII. **törvényt a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló** 1990. évi LXIV**. törvény módosításáról, amelyek nagy mértékben átírták a Nemzeti Kerekasztal szabályait**. Mivel mindkét módosítás a kihirdetése napján hatályba is lépett, az átalakított rendszert már a decemberi önkormányzati választásokon is alkalmazni kellett. **Joggal nevezhetjük ezt az MSZP-SZDSZ megállapodást a fővárosi korrupciós rendszer alapjának, amely előre vetítette a fővárosi közművek privatizációját és a beruházásoknál a fővárosi és kerületi visszaéléseket.**

Ezeken túl Demeter Ervin, a Magyar Demokrata Fórum országgyűlési képviselőcsoportjának vezetője szerint „…**súlyos hiba volt, amikor az önkormányzati törvény módosítása kapcsán megszüntették a helyhatóságokon belül működő pénzügyi ellenőrzési bizottságokat**, ezek hiányában ugyanis leépült a belső ellenőrzés rendszere. Hasonlóképpen a külső ellenőrzés sem megoldott, **a mai napig nem tisztázott, hogy ez a feladat az Állami Számvevőszék, avagy a TÁKISZ kompetenciája-e.**

Demeter Ervin emlékeztetett rá, hogy immár három-négy éve függőben van e kérdés, s noha a rendezést szolgáló törvényjavaslat koncepciója kész van, a törvény mégsem született meg. Minden jel arra utal, a koalíció (szerk.: MSZP-SZDSZ) késlekedése most üt vissza, s **akár korrupciós ügyekben is megnyilvánulhat az önkormányzatok pénzügyi gazdálkodásának szabályozatlansága.** Az ellenzék az önkormányzati törvény módosításakor is felhívta a figyelmet a várható anomáliákra, azonban – elsősorban az SZDSZ nyomására – a koalíció mégis kierőltette, hogy megszűnjenek az önkormányzatokon belül tevékenykedő pénzügyi ellenőrzési bizottságok."

(Új Magyarország, 1997. november 6. [7. évfolyam, 254–278. szám] p.6.)

Az országgyűlési választások esetében Budapestet is érintette a választókerületek átszabása és a mandátumelosztás pontosítása. Az önkormányzati választások terén a legnagyobb változás az volt, hogy **a főpolgármestert közvetlenül választották meg, míg a fővárosi közgyűlésben a kerületi polgármesterek lettek a fő döntéshozók**. Az ellenzéki pártok, mint a Fidesz, az MDF és a KDNP, kritikával illették a módosításokat, mivel úgy vélték, hogy azok a kormányzó koalíció, az MSZP és az SZDSZ politikai érdekeit

szolgálják. **Kifogásaik között szerepelt a rendszerváltó megegyezések megszegése és a politikai egyensúly eltolódása**. A törvénymódosítás ellen alkotmányossági kifogások is felmerültek, amelyek az Alkotmánybíróság elé kerültek. Dr. Sólyom László elnöklésével az Alkotmánybíróság 1994. november 10-én hozott 55/1994. (XI. 10.) AB határozatában vizsgálta a törvény egyes rendelkezéseinek alkotmányosságát:

„Az **1994. évi LVII. törvény 1. §-a** úgy módosította a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről szóló 1990. évi LXVII. törvény 4. § (1) bekezdését, hogy azzal **megszüntette a polgármesteri tisztség és az országgyűlési képviselői jogállás összeférhetetlenségét**.

E törvényi rendelkezés alkotmányellenességének megállapítása iránt több indítványt nyújtottak be, az Alkotmánybíróság – tárgyuk azonosságára tekintettel – az indítványokat egy eljárásban bírálta el.

(…)

Eljárása során **az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a hatalommegosztás alkotmányos elvéből következik-e a polgármesteri és a képviselői jogállás összeférhetetlensége**.

A képviselők modern, ún. hivatali összeférhetetlensége a 18–19. században alakult ki. Célja az volt, hogy a törvényhozó hatalmat gyakorló képviseleti szervekből zárja ki az állam végrehajtó, illetve bírói hatalmát gyakorló személyeket. A képviselői összeférhetetlenség szabályai azonban történetileg tovább szélesedtek, és egyes esetekben egyre kevésbé voltak összekapcsolhatók a hatalom megosztásának elvével. Különösen vonatkozik ez az ún. gazdasági összeférhetetlenségre, ahol a képviselőt eltiltják meghatározott vállalkozói magatartástól, vagy megtiltják, hogy részvénytársaságok igazgatótanácsának tagjává váljon. Magával a hivatali összeférhetetlenséggel semmiféle kapcsolatban nincsenek – pl.: azok az egyes országokban ismert – szabályok, amelyek megtiltják, hogy képviselők képviselői befolyásukat anyagi előnyök szerzésére használják fel, s amennyiben ez bizonyítható, úgy a parlament a képviselőtől a mandátumot megvonhatja.

A képviselői összeférhetetlenségnek a hatalommegosztással össze nem függő alakzatait találhatjuk meg a már idézett 1990. évi LV. törvény rendelkezései között is. Még inkább ebbe az irányba mutatnak azok a viták, amelyek a képviselőknek a gazdasági életbe játszott szerepét kívánják korlátozni.

(…)

A képviselői összeférhetetlenség tehát a hatalommegosztás elvén túlmenő követelményeket is szolgál. Miután azonban az indítványozók erre alapozzák az alkotmányellenesség bizonyítását, az Alkotmánybíróság is ebben a körben folytatta le vizsgálatát. **Az Alkotmánybíróság e határozatában csak abban a kérdésben döntött, hogy az 1994. évi LVII. törvény 1. §-a, amely megszüntette a polgármesteri és a képviselői megbízás összeférhetetlenségét, nem ellentétes a hatályos Alkotmánnyal**. Ez nem jelenti azt, hogy a hatályos törvényi szabályozás lenne a polgármesteri és a képviselői megbízás viszonyának rendezésére az egyedül alkotmányos megoldás. Mivel arra nincs felhatalmazása, **nem vizsgálta a vitatott rendelkezés politikai indokoltságát, s nem kívánt állást foglalni abban sem, hogy a kérdés rendezésének milyen más, egyaránt alkotmányos megoldásai lehetségesek**." (55/1994. (XI. 10.) AB határozat)

A **paktum a következő fő változásokat jelentette Budapestre vonatkozóan**: az 1990-es önkormányzati törvény egy kétszintű önkormányzati rendszert hozott létre Budapesten, amely a Fővárosi Önkormányzatból és a kerületi önkormányzatokból állt. Az 1994-es módosítás főként e kettő viszonyát és hatásköreit pontosította, megalapozva a fővárosi közművek külföldiek részre történő átjátszását, és olyan hitelfelvételeket, amelyek később szintén korrupció alapjává váltak.

FŐBB VÁLTOZÁSOK BUDAPEST ESETÉBEN

1. A fővárosi és a kerületi önkormányzatok hatáskörének tisztázása

- Az 1990-es törvény után bizonytalanságok voltak arról, hogy mely ügyek tartoznak a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe, és melyek a kerületekhez.
- Az 1994-es módosítás részletesebben meghatározta ezt:
  - A fővárosi szint elsősorban nagyobb, városrészeket érintő ügyekért volt felelős (pl. tömegközlekedés, városfejlesztés, főutak karbantartása).
  - A kerületek inkább a helyi lakosokat érintő ügyeket kezelték (pl. helyi építési engedélyek, lakásgazdálkodás, szociális ellátás).

2. **A fővárosi közszolgáltatások szabályozásának pontosítása**
   - Az olyan szolgáltatások, mint a tömegközlekedés (BKV), vízellátás, csatornázás és szemétszállítás, hivatalosan a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe kerültek, miközben a kerületeknek lehetőségük volt bizonyos helyi szolgáltatásokat önállóan szabályozni.
3. **Kerületi önkormányzatok jogköreinek erősítése**
   - A módosítás növelte a kerületek mozgásterét, főleg a helyi városfejlesztésben és az építésügyben.
   - A kerületek nagyobb beleszólást kaptak a helyi költségvetésük kezelésébe is.
4. **Fővárosi és kerületi együttműködés szabályozása**
   - Az 1990–1994 közötti időszakban gyakoriak voltak a konfliktusok a fővárosi és a kerületi önkormányzatok között.
   - A módosítás megerősítette a közös döntéshozatal mechanizmusait, különösen az olyan kérdésekben, amelyek a főváros egészét érintették (pl. közlekedési beruházások, környezetvédelem).
5. **A főpolgármester jogköreinek pontosítása**

Az 1994-es módosítás egyértelműbbé tette a főpolgármester és a Fővárosi Közgyűlés szerepét, hogy csökkentsék a hatásköri vitákat.

1994-ben sor került az **önkormányzati választási szabályok módosítására** is:

1. **A fővárosi közgyűlés összetételének és választási módjának átalakítása**
   - 1990-ben a Fővárosi Közgyűlés tagjait közvetlenül a választók választották meg, míg a kerületeknek külön testületeik voltak.
   - 1994-ben megváltoztatták ezt a rendszert:
     - A fővárosi közgyűlés tagjainak többségét a kerületi polgármesterek alkották, vagyis a közvetlen választás helyett közvetett rendszer jött létre.
     - Ez azt jelentette, hogy a budapestiek már nem közvetlenül szavaztak a fővárosi közgyűlés képviselőire, hanem a kerületi polgármesterek automatikusan tagjai lettek a testületnek.

2. A főpolgármester választásának módosítása

- Megszűnt az önkormányzati képviselők általi választás, és 1994-től a főpolgármestert közvetlenül a budapesti választók választották meg.
- Ez megerősítette a főpolgármesteri pozíció politikai súlyát, hiszen közvetlen választói felhatalmazással rendelkezett.

Az új szabályokkal a következő eredmények születtek az 1994. decemberi önkormányzati választásokon:

1994. Évi Önkormányzatiképviselő-Választás (1994.12.11)

Főpolgármester: Demszky Gábor (SZDSZ) (1994-ben nem indult újra az országgyűlési választásokon, mivel főpolgármesterként kívánt tovább dolgozni)

Szervezet	Mandátumok száma
MAGYAR SZOCIALISTA PÁRT	21
SZABAD DEMOKRATÁK SZÖVETSÉGE	19
MDF-FIDESZ-KDNP	19
FKGP-MIÉP	7

kizárólag fővárosi közgyűlési listáról.

(Forrás: Országos Választási Bizottság)

Kerületi polgármesterek 1994-ben
I. kerület: Katona Tamás MDF-KDNP-Fidesz
II. kerület: Póta Gyula SZDSZ
III. kerület: Tarlós István független
IV. kerület: Dr. Dercze Tamás Újpestért E.-Fidesz-MDF-KDNP
V.kerület: Karsai Károly Fidesz-KDNP-MDF
VI. kerület: Borsány György MSZP-SZDSZ
VII. kerület: Bakonyi Karola MSZP

VIII. kerület: Csécsei Béla SZDSZ
IX. kerület: Gegesy Ferenc SZDSZ-MSZP
X.kerület: György István SZDSZ-Fidesz-KDNP-MDF
XI. kerület: Szegedi Ferenc MDF-Fidesz-KDNP
XII. kerület: Udvardy-Nagy István MDF-KDNP-FIDESZ
XIII. kerület: Dr. Tóth József MSZP
XIV. kerület: Kutalikné dr. Kardos Zsuzsanna SZDSZ
XV. kerület: Czibik Tamás SZDSZ
XVI. kerület: Kovács Attila MDF-KDNP-FKgP-MIÉP
XVII. kerület: Kátai Péter SZDSZ-MDF-KDNP-Fidesz
XVIII. kerület: Mester László MSZP
XIX. kerület: Zupkó Gábor Polgári Kerekasztal–Fidesz–KDNP–MDF
XX. kerület: Perlaki Jenő Fidesz-KDNP-MDF
XXI. kerület: Tóth Mihály MSZP
XXII. kerület: Hajas Ervin független
XXIII. kerület: Geiger Ferenc MSZP-SZDSZ
(Forrás: https://valtor.valasztas.hu/valtort/jsp/tertag.jsp?EA=11&KKOD=0&MAZ=01)

Budapest közszolgáltatásainak privatizációja főként az 1990-es években zajlott, különösen a 1994–1998 közötti időszakban, amikor a fővárosi önkormányzat több nagy közműcéget részben vagy egészben magánkézbe adott.

FŐBB PRIVATIZÁCIÓS HULLÁMOK BUDAPESTEN

1. Első lépések (1991–1994)

- Az 1990-es évek elején Budapest önkormányzata még állami tulajdonban tartotta a közszolgáltató vállalatokat, de az országos privatizációs politika hatására egyre több cég átalakulása kezdődött;
- 1992-ben a főváros létrehozta a Fővárosi Vagyonkezelő Részvénytársaságot (FV Rt.), amely a budapesti közműcégek tulajdonosi jogait kezelte.

2. Nagy közművállalatok privatizációja (1994–1998)

A privatizáció csúcspontja 1995 és 1997 között zajlott. Ekkor a főváros külföldi befektetők bevonásával részben privatizálta az alábbi cégeket:

a) Fővárosi Gázművek (FŐGÁZ) – 1995
   - A német Ruhrgas és a francia Gaz de France konzorciuma 50%+1 szavazatos részesedést szerzett;
   - Az állam és az önkormányzat megtartotta a kisebbségi tulajdont.

b) Fővárosi Csatornázási Művek (FCSM) – 1997
   - Az osztrák és német befektetők (Berlinwasser és EVN) 25%-os részesedést szereztek;
   - Az önkormányzat továbbra is többségi tulajdonos maradt.

c) Fővárosi Vízművek – 1997
   - A francia Suez Lyonnaise des Eaux és a német RWE cégcsoport 25%-os tulajdont kapott;
   - Az üzemeltetési jogokat is részben a magánszereplők kezelték.

d) Budapesti Távhőszolgáltató (FŐTÁV) – nem teljes privatizáció
   - A főváros megtartotta a tulajdonrészt, de a szolgáltatásokat hatékonyabbá tévő menedzsmentszerződések jöttek létre.

3. Közlekedés és hulladékgazdálkodás (1998 utáni változások)
   - A Budapesti Közlekedési Vállalatot (BKV) soha nem privatizálták teljesen, de külső szolgáltatók egyre nagyobb szerepet kaptak;
   - A hulladékgazdálkodást (Fővárosi Közterület-fenntartó – FKF) szintén nem privatizálták teljesen, de koncessziókat adtak ki magáncégeknek.

Az MSZP-SZDSZ kormányzás alatt országos szinten is tovább folyt a rabló privatizáció, gyakran átláthatatlan módon kerültek külföldiek kezére nemcsak korábbi állami vagyonok, cégek, ingatlanok, hanem a fejlett országokból érkezett befektetők – akik sok esetben maguk is állami tulajdonban voltak – jó érzékkel vásároltak számukra fontos stratégiai területek piacairól is.

Ahogyan a Szabad Európa újságírója Kerényi György feltárta:

„**A politika hamar üzletté vált**. Ma már minden pártban szép számmal vannak olyanok, akik számára a politika csak üzlet. Sőt már nagyítóval kell olyan politikust keresni, akire nem áll az, amit az egyik fundraiser mondott: »Meztelen seggel jöttek a politikába, de egyik sem úgy távozik.«

Ez a rákfenéje a politikai életnek, mondják többen: »Ha ellenőrizetlenül jönnek a pénzek, egy részét le fogják nyúlni. Horn mondja Máté Lászlónak,

hogy kéne százmillió. Máté szól a cégeknek, hogy kéne 150, és visszamegy Hornhoz, hogy csak nyolcvan volt.« (Máté László a kilencvenes évek első kétharmadában az MSZP fundraisere és pénztárnoka volt, utána Boldvai László, majd a kétezres években Erős János, Puch László, Hagyó Miklós, Hatvani Szabó János, majd Molnár Zsolt. Az SZDSZ-ben előbb Budai György és Virág Attila, majd Matyi László, a fővárosban pedig Székely Gábor, majd Mesterházy Ernő.)"

Kerényi **negyven politikussal**, pénzszerzővel (vagy ahogy újabban eufemisztikusan nevezik: fundraiserrel), üzletemberrel, államigazgatásban dolgozóval, politikai háttéremberrel készített interjút. Nem meglepő módon **mindegyikük szigorú azonosíthatatlanságot kért**. Megalapozottan állíthatja az MSZP-ről a következőket:

„A pártlogóval elvitt pénzek kilencven százaléka a szocialistáknál magánzsebekbe ment, állítja több forrásunk. Ahogy állítólag a Fideszben mondják: a szocik nem viszik vissza a könyveket a könyvtárba".

„Máté László felélte a maradék pártvagyont is."

„Puch korrektebb volt Boldvainál, de aztán magánbizniszeket finanszírozott belőle." „Míg Simicska felépített egy pártbirodalmat, addig mit épített fel Puch? Molnár Zsoltot és adósságot."

„Kaotikus volt a pártvezetés, **sok milliárd folyt magánzsebekbe**. A Fideszben nagyobb fegyelem volt már akkor is" – ez az általános vélekedés, bár van, aki azt mondja, hogy „2010-ig a Fideszben is kaotikus volt a rendszer, Lajos hálózata dacára a kiskirályságok is megéltek".

„A szoclibek alatt mindegyik minisztérium külön pénzgyár volt." „Nálunk a miniszterek önálló királyok voltak." Közülük mindenki elsőként a Pintér Sándorral jó viszonyban lévő Szekeres Imre honvédelmi minisztériumát említi. Az MSZP kaotikus üzleti világa „nem volt lényeges, mert **az országos források nagyon nagy lehetőségeket biztosítottak**". (Forrás: Kerényi György, szabadeuropa.hu, 2023. január 31., Az illegális pártfinanszírozás rendszere – ahogy a résztvevők látják, 2. rész: „Micsoda szolgáltatás!" https://www.szabadeuropa.hu/a/az-illegalis-partfinanszirozas-rendszere-ahogy-a-resztvevok-latjak-ii-micsoda-szolgaltatas-/32238888.html)

Mind **a mai napig csak kevés elemzés foglalkozik ezzel a folyamattal**, üdítő **kivétel a magyarországi cukoripar privatizációját feltáró egyetemi**

kutatás. Ennek lényege, hogy az összes cukorgyárat nyugati befektetőknek játszották át, amelyek ezeket fokozatosan bezárták. Volt olyan is, amelyet csak néhány évvel korábban újított fel a magyar állam, a berendezéseket elszállították, és ezzel a cukoripar bázisát jelentő mezőgazdasági termelők ezreit tették tönkre. Mind a mai napig Magyarország, amely korábban jelentős mennyiségű cukrot állított elő és szállított elsősorban a Szovjetunióba, cukor behozatalára szorul, és nem meglepő módon, főként Franciaországból vásárol cukrot.

Számtalan esetét ismerjük a német és amerikai tulajdonosi felvásárlásoknak, amelyek következménye gyárbezárások, munkanélküliség és az adott ingatlanok értékesítéséből származó **profit kivitele az országból**. A rendszerváltó közgazdász elit a mai napig úgy fogja fel, hogy az ország eladósodásának mértékéből származó következmény, illetve a nyugati termelési struktúrába való beilleszkedés tette szükségessé ezt a fajta átalakítást (Voszka, 2019). Szerintük **nem volt lehetőség a cseh példa követésére**, ahol is „kuponos privatizációt" valósították meg, melynek lényege, hogy az állampárti totális rendszer által központosított vagyont szétosztották a vagyont egyébként megteremtő állampolgárok széles rétegei között. A cseh magánosításnál: „Ha a kiindulópont más volt is, mint **a magyarországi kárpótlás, az eredmény részben hasonló lett**: sok csalódott kisbefektető, s mellettük néhány vállalkozó, akik az összegyűjtött kuponokkal, illetve kárpótlási jegyekkel értékes vagyonelemekre, céges részesedésekre tettek szert. Kellner két üzlettársával hozta létre a PPF-et (a mozaikszó az első privatizációs alap cseh rövidítése), amely ma már holdingként fogja össze az üzletember érdekeltségeit. A Telenor közép-európai csoportját is ez vette meg. A cég megalapítása után már »csak«" tőke kellett, mert a kuponok begyűjtéséhez reklámkampányra volt szükség. Érdekes módon a PPF-nek nem egy pénzintézet, hanem a teplice-i üveggyár adott 20 millió koronát a társaság egyik, utóbb ellentmondásos megítélésű vezetőjének köszönhetően. Kerner mindenesetre jól sáfárkodott a tőkével: a több mint 300 000 embertől begyűjtött kuponok felhasználásával 250 vállalatban szerzett kisebb-nagyobb részesedést." (válasz.hu XVIII. évfolyam, 14. szám, 2018. április 5. 41. p.). **Az alapvető különbséget a magyar és a cseh privatizáció között a külföldi részvétel, valamint a korrupció mértéke jelentette.**

Petr Kellner 2006-ban, első cseh állampolgárként, a 224. helyen debütált a Forbes milliárdosokat rangsoroló listáján, vagyonát akkor 3 milliárd dollárra becsülték. A legtehetősebb magyar, Csányi Sándor OTP-vezér, mintegy tizedannyi vagyonnal, csak 2016-ban került fel először a Forbes világ milliárdosainak listájára.

1994-ben sokaknak úgy tűnt, hogy **az SZDSZ** nemcsak hogy elárulta a rendszerváltást, mivel legitimálta a totális állampárt által működtetett korábbi korrupciós rendszert, de maga is részt kívánt venni az osztozkodásban. Az MSZP-vel kötött paktum eredményeképpen a kétharmados önkormányzati törvény módosításával befolyásoló **hatalmat alakított ki a fővárosi és a kerületi vagyonok felett**, nem beszélve arról, hogy Magyarország legfejlettebb területéről lévén szó, így a külföldi gazdasági beruházások is főként erre a területre koncentrálódtak.

A törvényi szinten megteremtett, így formálisan legális vagyongazdálkodás keretében működtetett **rendszert a kialakítói konkrét előnyökre váltották**, amikor 1996-ban a Fővárosi Közgyűlés döntött a **4-es metró** megépítéséről. Ezt az első Orbán-kormány (1998–2002) nem támogatta, ezért a beruházás évekig nem indult el. 2003-ban az MSZP–SZDSZ kormány és a fővárosi önkormányzat újraindította a projektet, és végül az EU-s támogatásokkal sikerült finanszírozási forrást találni. 2006-ban kezdődtek meg a tényleges földmunkák és az alagútépítés, ami már Demszky negyedik főpolgármesteri ciklusára esett.

A budapesti 4-es metró egyike Magyarország legnagyobb és legvitatottabb infrastrukturális beruházásainak, amelynek tervei már az 1970-es években felmerültek, de a kivitelezés végül csak 2006-ban kezdődött meg, és 2014-ben készült el.

2010-ben Demszky távozott a főpolgármesteri posztról, és utódja, Tarlós István (független, Fidesz-KDNP támogatással) vizsgálatot indított a költségtúllépések és korrupciós ügyek miatt. 2017-ben az OLAF jelentése súlyos visszaéléseket tárt fel, főként a közbeszerzéseknél és az alvállalkozói szerződéseknél. Bár számos büntetőeljárás indult az ügyben, Demszkyt nem vonták felelősségre jogilag, mivel közvetlen korrupciós bizonyíték nem merült fel vele szemben.

Az **OLAF** 2017-ben nyilvánosságra hozta a 4-es metró beruházásával kapcsolatos **jelentését**, amely **súlyos szabálytalanságokat és potenciális csalásokat tárt fel**. A jelentésben az OLAF azt **javasolta, hogy Magyarország kérje vissza a támogatásokat** a projektben részt vevőktől, összesen **mintegy 60 milliárd forint értékben**. Ennek megtörténtéről **nem találtunk információt**.

A jelentésben feltárt **főbb problémák**:

- Összeférhetetlenség és szabálytalan közbeszerzés: A projekt menedzsmentjében összeférhetetlenségi esetek, a közbeszerzési eljárásokban a hátrányos megkülönböztetés és az egyenlő bánásmód megsértése fordult elő.
- Fővállalkozó hiánya: Az OLAF megállapította, hogy a projekt során nem volt kijelölt fővállalkozó, ami késedelmeket és költségnövekedést eredményezett.

Demszky főpolgármester Berlintől kér segítséget

Az 1990-es évek közepétől a **Tocsik-ügy** az egyik legnagyobb politikai és korrupciós botrány volt Magyarországon. Az önkormányzati földek áron alul történő, és konkrétan kimutatott korrupciós pénzek kifizetésével járó magánosítása csak úgy kerülhetett nyilvánosságra, hogy az egyébként monopolhelyzetben lévő **szociál-liberális sajtó feltárta ezeket a visszaéléseket**. A Tocsik Márta ügyvédhez köthető ügyben vádemelés is történt, mivel **konkrét összegekkel lehetett bizonyítani a korrupciót**, amelyeket a magyar sajtó tendenciózusan pártokhoz kötött. Így vált a közbeszédben legendává a korrupció új egysége az „egy tocsik", ami nyolcszázmillió forint kenőpénzt jelentett. A sajtó ugyanakkor nem tárt fel személyes érintettséget felső szintű politikusok köréből, holott erre számtalan lehetősége lett volna.

Az ügyet **a Figyelő újság 1996-ban robbantotta ki**, amikor kiderült, hogy Tocsik Márta ügyvédnő az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő (ÁPV) Rt.-től 804 millió forint sikerdíjat kapott az önkormányzatokkal való földprivatizációs tárgyalások során. Az ügyben az SZDSZ és az MSZP köreiből több politikai szereplő is érintett volt. Ekkor a lap munkatársa az a Merényi Miklós (1962) újságíró volt, aki a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem (ma: Corvinus Egyetem) elvégzése után Gyurcsány Ferenc környe-

zetében politizált a Kommunista Ifjúsági Szövetségben (KISZ), illetve az Unió a Demokratikus Szocializmusért nevű szervezetben. 1988-89-ben a Magyar Ifjúság munkatársa. Pályáját a Magyarországnál és a Népszabadságnál folytatta. 1995-től a Figyelő munkatársa, 1998-2003 között főszerkesztője. 2003-ban egy rövid ideig az MTV Híradójának főszerkesztője. 2004-től a Kóka János (SZDSZ) által vezetett GKM kommunikációs igazgatója, a sajtó- és protokollfőosztály vezetője, később ugyanott szakállamtitkár. Kóka távozása után, 2008 januárjától római nagykövet. Sokatmondó, hogy 1993 és 1997 között felügyelőbizottsági tag volt a Gyurcsány-családhoz köthető Altus Rt.-ben.

Demszky Gábor akkoriban Budapest főpolgármestere volt, és nem volt közvetlenül érintett az ügyben. Az SZDSZ egyik vezető politikusaként azonban az ügy politikai következményei rá is hatással voltak. **A liberális pártot súlyos hitelvesztés érte**, mert a botrányban az ő háttérembereit, különösen Budai Györgyöt és Kiss Elemért is emlegették.

Az ügy következményeként az SZDSZ és az MSZP is súlyos presztízsveszteséget szenvedett. Bár a pártok próbálták távol tartani magukat az ügytől, a korrupciós vádak miatt az SZDSZ támogatottsága jelentősen csökkent az 1998-as választásokra.

Ebben a politikai közhangulatban került 1997-ben az újságok címoldalára az újabb fővárosi korrupciós ügy. A Fővárosi Bíróság 2000. március 16-án, 12.B.313/1998/44 számú ítélete szerint a Fővárosi Főpolgármesteri Hivatal 1996. január 15-tel hozta létre a **Beruházási és Közbeszerzési Ügyosztály**t. Ennek hatáskörébe tartozott az egészségügyi, szociális, kulturális és oktatási intézmények beruházásainak, felújításának lebonyolítása az előkészítéstől az üzembe helyezésig. A **vádirat több felújítási ügyben is korrupciót**, a felújításokkal kapcsolatos közbeszerzések manipulációját, személyes haszon érdekében (készpénz, ingyenes vadásztatás) történő visszaéléseket **tartalmazott**. A **bíróság végül** hivatalos személy által elkövetett vesztegetés bűntettében, hivatali vesztegetés vétségében, felbujtóként, illetve bűnsegédként elkövetett hivatali vesztegetés bűntettében állapította meg a vád alaposságát, és különböző mértékben **bűnösnek mondta ki** az I., II., III., IV., VII. és VIII. rendű vádlottakat. Az V. és VI. rendű vádlottakat az ellenük felhozott **vádak alól felmentette**.

Az ügyészi perbeszéd szerint a büntetőeljárásban döntő jelentőségűek voltak a nyomozóhatóság által, előzetes bírói engedéllyel készített magnófelvételek, illetve az ezekről készített lehallgatási jegyzőkönyvek. A vádlottakat – az elkövetési érték nagyságához, illetve az elkövetők alacsony beosztásához és anyagi lehetőségeihez képest nem adekvát módon – olyan sztárügyvédek képviselték, mint a későbbi igazságügyi miniszter, vagy a Budapesti majd Magyar Ügyvédi Kamara elnöke. A vádlottakat védő ügyvédek eredménnyel támadták a vádat döntően alátámasztó magnófelvételeket, így azokat az eljáró bírói tanács nagyrészt kirekesztette a bizonyítékok köréből, illetve a gyanúsítotti- és tanúvallomások azon részeit sem vette figyelembe, amelyek az érintett felvételek tartalmának bemutatása után keletkeztek. Mivel **a Fővárosi Törvényszék az ügyiratot már selejtezésre készítette elő, az a jelen kutatás számára nem állt rendelkezésre.**

A Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégium büntető kezelőiroda vezetőjének tájékoztatása szerint „A Központi Irattár előkereste az iratot. Mint arra előző levelemben már utaltam, az irat részselejtezése valóban megtörtént. Ennek eredményeként sajnos csak a 17/2014. (XII.23) OBH utasítás (Büsz.), VII. fejezetében meghatározott, nem selejtezhető iratrészek maradtak meg, úgymint befejező határozatok, jegyzőkönyvek, szakvélemények, illetve az egyik vádlott írásbeli vallomása." Így selejtezhették azt a listát is, amely a konkrét vesztegetési összegeket, valamint az aktív és passzív vesztegetők neveit tartalmazta.

Iratok hiányában így nem lehetett megállapítani, hogy az ügyészség megalapozottan hagyta-e figyelmen kívül a politikai döntéshozatali szálat ebben a vesztegetési ügyben. A Legfelsőbb Bíróság Bf: I. 2.758/2000/8 számon, öt fős tanácsban eljárva, 2002. január 25-én meghozott ítéletében az I. fokú ítéletben foglalt bűnösségeket fenntartva, az elítéltek büntetését, illetve egy esetben a jogi minősítést is enyhítette.

A Tocsik-üggyel együtt **az SZDSZ érintettsége** a társadalom széles nyilvánossága előtt is általánosan ismert lett.

Demszky Gábor főpolgármester a korrupciós vádak politikai kezelése érdekében (whitewashing) **felkérte a Transparency International (TI) berlini vezetőjét,** Peter Eigent, hogy **küldjön Budapestre egy független**

vizsgálóbizottságot, remélve, hogy ennek kommunikálásával mentesülhet a vádak alól. **Berlin ezt a felkérést nem fogadta el,** még annak ellenére sem, hogy ekkorra pénzügyi zavarba került, és **egyik fő szponzorává egy Soros György általi szervezet vált**. Peter Eigen 1998-ban a **magyar szervezetet kérte fel**, hogy tegyen eleget Demszky Gábor kérésének. **Ezt** Vadász Péter **TIMTE elnök el is vállalta**. **Az átvilágító bizottság vezetőjének a választott szakmai alelnököt dr. Pintér István ügyvédet nevezte meg**, aki korábban nyomozóügyészként dolgozott, és részt vett az ügyészi továbbképzéseken. A szerecsenmosdatás egy fővárosi korrupcióellenes nemzetközi konferencia megtartásával kezdődött, amelyen a fő előadók Demszky Gábor és Peter Eigen voltak.

Pintér kutatásvezetőként elfogadta a felkérést, azonban **nem fogadta el azt a Demszky- féle javaslatot, hogy a főváros finanszírozza saját átvilágítását**. Ragaszkodott ahhoz is, hogy az együttműködési szerződésben **garanciális okokból szerepeljen az átvilágító csoport függetlensége a Transparency Internationaltól, a kutatási zárójelentés nyilvánosságra hozása legyen független mind a fővárostól, mind a TI Magyar Tagozata Egyesületétől** (TIMTE). A finanszírozást végül is 50-50 százalékos arányban a magyar Soros Alapítvány, illetve az ugyancsak Soroshoz köthető Nyílt Társadalom Intézet (OSI), CEU épületén belül elhelyezkedő szervezete vállalta. Kissé meglepő volt **az OSI felelős munkatársá**val való első találkozó, melyen **négyszemközti megbeszélésen feltette a kérdést**: „ugye tudja, hogy a támogatási összeg húsz százalékát vissza szokás juttatni". Választ ugyan nem kapott, de soha többé nem merte előhozni ezt a témát. Kedvessége a projekt zárása után mutatkozott meg.

„Soros György, a Nyílt Társadalom Alapítvány alapítója 1979-ben kezdte emberbaráti tevékenységét, és ösztöndíjakat finanszírozott fekete-afrikai egyetemi hallgatóknak Dél-Afrikában és kelet-európai disszidensek számára, hogy Nyugaton tanulhassanak. **Bizonytalan, hogy az azonos néven szereplő OSI intézet és az OSF alapítvány pontosan mit is takar, és mi a viszonyuk egymáshoz a világ különböző részein**. Úgy tűnik, az OSI valamikor megváltoztatta a nevét OSF Nyílt Társadalom Alapítványok-ra. »A Soros György által alapított Nyílt Társadalom Alapítványok a jogokért,

a méltányosságért és az igazságosságért dolgozó független csoportok világszerte legnagyobb magánfinanszírozója.«" (Forrás: https://www.opensocietyfoundations.org/who-we-are, Utolsó letöltés: 2025. 03. 16. 19:11)

„Ez idáig mintegy 23 milliárd dollárt költöttek. Minden évben sokféle csoportnak és egyéneknek adnak támogatást, akik Soros értékeit hirdetik – egy egyedi hálózaton keresztül, amelyet »a helyi hangok és a globális szakértelem« vezérel. »Az OSI-t 1993-ban hozta létre Soros György befektető és filantróp, hogy támogassa a Közép- és Kelet-Európában, valamint a volt Szovjetunióban működő alapítványait. Ezek az alapítványok 1984-ben indultak, hogy segítsék az országokat a kommunizmusból való átmenetben.«" (Forrás: https://www.eui.eu/documents/mwp/academiccareers/workshop/mwpacoworkshopnfosipresentation.pdf, Utolsó letöltés: 2025. 03. 16. 19:23)

2015-ben az OSF-nek 37 országban voltak fiókjai, és olyan országos és regionális alapítványok csoportját foglalja magában, mint a Nyílt Társadalom Kezdeményezés Nyugat-Afrikáért és a Nyílt Társadalom Kezdeményezés Dél-Afrikáért. A szervezet központja a 224 West 57th Street-en található New York Cityben, Manhattan belvárosában. „A **Nyílt Társadalom Alapítvány 2018-ban** az egyre elnyomóbb magyarországi politikai környezetre reagálva **Budapestről** egy új regionális központba, **Berlinbe helyezte át tevékenységét** és nagyjából 100 munkatársát." (Forrás: https://www.opensocietyfoundations.org/what-we-do/regions/europe-and-central-asia#mapContainer, Utolsó letöltés: 2025. 03. 16. 19:14)

A **TIMTE külön megállapodásokat kötött mindkét finanszírozó szervezettel, és rendszeres szakmai kapcsolat alakult ki az átvilágító csoport vezetője, Pintér István, és a Soros Alapítvány Magyarország igazgatója, Bakonyi Éva között**. Az OSI részét képező COLPI-nak félévente részletes pénzügyi beszámoló került leadásra. Az átvilágító csoport vezetője saját maga kérte fel azokat a független és feddhetetlen szakértőket, akik részt vettek ebben a munkában. **A főpolgármester részéről a főjegyző** dr. Tiba Zsolt **került kijelölésre a kapcsolattartásra, illetve ő biztosította a kért anyagokhoz, eszközökhöz való hozzáférést**. A munka csak azután kezdődhe-

tett meg, hogy **az átvilágító csoport tagjai igen szigorú titoktartási nyilatkozatot juttattak el a főjegyzőhöz**. Az átvilágító csoport vezetője három heti rendszerességgel számolt be szóban Vadász Péternek a TIMTE elnökének, aki minden esetben – a titoktartási kötelezettséget betartva – tájékoztatást kapott az addig elvégzett munkáról, a kézhez kapott anyagokról, illetve a további tervezett lépésekről. Nyolc hónapig folyt nyugodt légkörben az átvilágító munka, miközben **már az 1998. május 22-i taggyűlésen megkezdte kihátrálását Vadász Péter, a TIMTE elnöke**. Társelnöksége megtartása mellett az Ernst & Young Kft. magyarországi vezetőjét, Terták Ádámot elnökké, dr. Pintér Istvánt pedig alelnökké választották meg. **Az átvilágító csoport vezetője** ez utóbbi döntésnek kifejezetten örült, úgy gondolta, hogy egy nemzetközi könyvvizsgáló cég vezetője a fővárosi átvilágítási ügy korrekt véghezvitelének garanciája lesz. Sem ekkor, sem Tertáknak a CEU Business School dékánjává való kinevezéséig nem merült fel, hogy Terták nemcsak Vadásznak, hanem Soros Györgynek is jó ismerőse.

A független **munkacsoport néhány terület átvilágítására nem kapott hozzáférés**t. Az egyik ilyen terület a főpolgármester külföldi utazásaira, azok pénzügyi lebonyolítására vonatkozott, azonban **a legnagyobb hiátust a fővárosi vagyongazdálkodás gerincét jelentő fővárosi tulajdonú cégek gazdálkodása és átláthatóságának hiánya jelentette**. Ahogyan a szakértők egyre több dokumentumot néztek át, egyre több együttműködő köztisztviselővel találkoztak, úgy vált egyre biztosabbá, hogy **a Fővárosi Önkormányzat egy meghatározott politikai csoportosulás hálójába került**. A tulajdonosi bizottság vezetője ekkor az SZDSZ-es Székely Gábor volt, akinek sokrétű tevékenységét szintén észlelte és detektálta a vizsgálóbizottság. **Feltárásra került egy árnyék döntéshozatali rendszer is**, ahol – megsértve az önkormányzati törvény előírásait – a főpolgármester mellett szerveződött SZDSZ-es és MSZP-s politikusokból, jogászokból és külső szakértőkből álló **szűk csoport döntött minden lényeges kérdésről**. A szóbeli döntések utólagos visszakereshetőségét a főpolgármester kabinetvezetőjének irodájában talált **több száz magnókazetta biztosította**. Az átvilágító csoport nem kapott engedélyt ezen hanganyag kutatására, így egyetlen kazettát sem hallgathattak meg. **Utóbb ezen kazetták sorsa ismeretlen**. Számos köztisztviselő szenvedett attól, hogy jogszabályokat kellett negligálniuk, vagy

az önkormányzat érdekeivel ellentétes döntéseket kellett hozniuk vagy végrehajtaniuk. Ugyan az átvilágító csoportnak eredetileg sem volt feladata a konkrét a korrupciós ügy vizsgálata, az idő előrehaladtával mind **Vadász Péter, mind az átvilágító csoport vezetője a fővárosi korrupciót lehetővé tevő rendszerszintű kockázatokat és azok kezelésének lehetőségét állította a vizsgálat fókuszába**.

A **TI zárójelentése rögzíti a pozitív példákat is**, különösen az EBRD hitelhez köthetően volt szembetűnő az a kirakat gyakorlat, mely szerint ezt a területet látszólag a lehető legtranszparensebb és legkorrektebb módon vitték, **mintegy elfedve a korrupciós visszaélések rendszerét**. A valóságot csak évekkel később, a 4-es metró OLAF jelentéséből ismerhettük meg.

Közvetlenül **a városházi átvilágítás befejezése előtt lépett színre Marschall Miklós, korábbi SZDSZ-es politikus, Demszky főpolgármester egykori helyettese**. 1979-ben végzett a budapesti Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen, doktorátusát ugyanitt szerezte 1984-ben. 1988/89-ben a Yale Egyetemen tanult Fulbright-ösztöndíjasként, kutatási területe az amerikai non-profit szektor volt. Tagja számos nemzetközi és magyar civil szervezet kuratóriumának. Ő elnökölte a Magyar Nonprofit Információs és Oktató Központot (NIOK), és kuratóriumi tagja a Non-profit Jog Nemzetközi Szervezetének (International Centre for Not-for-Profit Law, ICNL). 1991-től 1994-ig főpolgármester-helyettes, hozzá tartoztak a kulturális, oktatási és turisztikai ügyek. Fővárosi karrierjét feladva, 1994–1998 között már az Egyesült Államokban mint a CIVICUS Nemzetközi Szervezet alapító igazgatója tevékenykedett, mely hálózat szintén nemzetközi szinten tömöríti a civil szervezeteket és alapítványokat a civil társadalom fejlődésének előmozdítása érdekében. Elmondása szerint **szóltak neki, hogy „gondok vannak a városházi jelentéssel". 1999 nyarán személyesen kereste fel** ügyvédi irodájában **az átvilágítás vezetőjét.** Ekkor úgy lépett fel, mint a TI leendő kelet-európai igazgatója, és szóban közölte, hogy az átvilágítóktól a TI berlini központja felé bármilyen kommunikáció kizárólag rajta keresztül történhet. Egyebekben, látszólag, nem avatkozott be a folyamatban lévő munkába. 1999–2017 között a Transparency International Európa és Közép-Ázsia Régiójáért felelős igazgatójává, majd a szervezet általános igazgatóhelyettesévé nevezték ki.

A támogatási szerződésben foglaltaknak megfelelően, **az átvilágítási folyamat lezárása után, a kutatási zárójelentés nyilvánosságra hozatala előtt, az bemutatásra került a TIMTE elnökségének, valamint a főjegyzőnek**. Mivel egyikük sem emelt lényegi kifogást, **a kutatásvezető és a főjegyző közös sajtótájékoztatón ismertette az anyagot**. Nem sokkal ezután Székely Gábor a sajtó útján bírálta az elkészült TIMTE-jelentést. Az SZDSZ köreiben **egyre nagyobb vihart kavartak a mintegy százoldalas jelentés kritikai megállapításai, különösen az a mintegy négy oldalas javaslati lista, amely – bevezetése esetén – a fővárosi korrupciós rendszer visszaszorítását, a korrupció megelőzését szolgálta volna**. A főjegyző hamarosan javítási kérelmet juttatott el a TIMTE-hez. Az átvilágító csoport vezetője jelezte, hogy kész megvizsgálni a javítási kéréseket, ehhez azonban kéri mindazon anyagok ismételt rendelkezésére bocsátását, amelyeket már jegyzőkönyvben visszaadott a főjegyzőnek. **A mintegy tucatnyi kifogás kb. 80 százalékát rövid vizsgálat után, tényekkel lehetett volna visszautasítani.** A maradék részek újbóli vizsgálata hosszabb időt vett volna igénybe, és mivel nem érintette volna a zárójelentés lényegét, **akár el is lehetett volna fogadni.**

Vadász Péter ekkor – Terták hallgatólagos támogatásával – **elnökségi határozatban adott utasítást a zárójelentés teljes átdolgozására**, anélkül, hogy konkrét kifogást fogalmazott volna meg. Amikor **az átvilágító csoport vezetője a dokumentumok hiányában ezt nem tette meg**, zsaroláshoz folyamodott. Először **azzal fenyegette** meg az átvilágítási csoport vezetőjét, hogy „**pénzügyi ügybe**" fogja keverni, amit **meg is tett**. A későbbi jegyzőkönyvek bizonyítják Vadász ezirányú, minden alapot nélkülöző, tevékenységét.

Az egyébként hiányos dokumentumok közül egy jegyzőkönyv pontosan leírja, hogy a valóságban hogyan történt a szakértők kiválasztása, az időközi pénzügyi beszámolókat miként hagyta jóvá az elnökség. Részlet a jegyzőkönyvből:

„Ezután kérdést tett fel Kránitz Mariann:

A Fővárosi Önkormányzat munkája konkrétan hogyan áll?

Válasz **Pintér István: beszámol a titoktartási megállapodásról, erre tekintettel tájékoztatja a közgyűlést arról, hogy milyen mélységű felhatalmazást kapott az egyesület az egyes anyagokba való betekintésre**. Kiemeli, hogy más átvilágító csoportok is dolgoznak az önkormányzatnál,

akikkel jó kapcsolatot sikerült kialakítani. A tárgyi feltételek nem úgy alakultak, ahogy az előzetes megbeszéléseken a főjegyző úrral megállapodtak, azonban a Soros alapítvány segítségével az év végéig két új számítógépet sikerül használatba kapni. A személyi szakértői kérdésekről beszámolva kiemeli, hogy a döntéshozatali rendszer szakmai munkáját Kilin Józsefné, míg a jogrendszer átvilágítását dr. Matúz Norbert végzi. Mindketten jelentős elméleti és főként gyakorlati tapasztalatokkal rendelkeznek az önkormányzattal kapcsolatban. További szakértők kinevezése folyamatban van, illetőleg a felkérés megtörtént. **Jelenleg van folyamatban a Fővárosi Önkormányzat új beruházási rendeletének előkészítése, jó esélyünk van arra, hogy a konkrét korrupcióellenes javaslatainkat be tudjuk majd abba építeni**. Bejelenti, hogy a COLPI-nak 1998. június 30-ig kell jelentést tennie a támogatás felhasználásáról, ezt az anyagot a következő elnökségi ülésnek jóváhagyásra bemutatja.

A beszámolóval kapcsolatban **Boda Zsolt** (Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Gazdaságetikai központ) Radácsi László jelen nem lévő elnökségi tag megbízásából kritikai megjegyzést tesz. **Véleménye szerint az Egyesületen belül a döntéshozatal nem kellően átlátható**. Szerinte megengedhetetlen, hogy a Fővárosi Önkormányzat átvilágításával kapcsolatban a munka elvállalásáról Radácsi László a sajtóból értesült.

Válasz dr. Vadász Péter: a kritikát általában elfogadja, de a konkrét esetre nem, ugyanis 2 levélben is tájékoztatta a munkáról, illetőleg a megállapodásról nemcsak az elnökségi tagokat, hanem az összes egyesületi tagot. Utána kellene nézni annak, hogy Radácsi László ezt megkapta-e.

dr. Pintér István kiegészítést fűz ehhez: általánosságban sem fogadja el a bírálatot, ugyanis Radácsi László elnökségi tag az elmúlt egy évből fél évet Hollandiában töltött." (TIMTE közgyűlési jegyzőkönyv, 1998. május 22., 2. oldal)

Vadász azon állítása, mely szerint pénzügyi elszámolási gondok lettek volna a projektnél, megalapozatlan. Gond valójában a jelentés tartalmával kapcsolatban keletkezett, a főpolgármester és egyes meghatározott politikusok nem ilyen jelentést vártak a TI magyar tagszervezetétől. Korábban fel sem merült bennük, hogy a Soros-finanszírozású korrupcióellenes vizsgálat valódi eredményeket és konkrét javaslatokat fog tartalmazni.

Az átvilágító csoport vezetőjének jó hírnevét sértő szándékot bizonyítja, hogy Vadász és Terták által elhallgatásra kerültek azok **az elfogadó nyilatkozatok**, amelyek során mind a Soros Alapítvány (Bakonyi Éva), mind az OSI részeként működő Alkotmány- és Jogpolitikai Intézet (COLPI) (dr. Szikinger István) írásban elfogadta a zárójelentést, illetve a pénzügyi elszámolást.

Az Alkotmány- és Jogpolitikai Intézet (COLPI – Constitutional and Legislative Policy Institute, később: Constitutional and Legal Policy Institute), egy befolyásos agytröszt és politikai kutatóintézet volt Budapesten. Az 1990-es évek elején alapították a Soros György által létrehozott Nyílt Társadalom Intézet (OSI) hálózat részeként, hogy támogassa a demokratikus átmenetet és a jogi reformokat a posztkommunista Közép- és Kelet-Európában.

Az 1990-es években és a 2000-es évek elején a COLPI döntő szerepet játszott a következőkben:

- Az alkotmánytervezési folyamatok támogatása olyan országokban, mint Magyarország, Románia, Albánia és a volt jugoszláv köztársaságok;
- Az igazságszolgáltatás függetlenségével és a jogi reformmal kapcsolatos tanácsadás a kormányokkal, civil társadalmi csoportokkal és nemzetközi szervezetekkel együttműködve;
- Konferenciák, képzési programok és kutatási kezdeményezések szervezése az átmeneti gazdaságokban a jogi szakértelem növelése érdekében;
- A szólásszabadság, az emberi jogok és a korrupcióellenes intézkedések jogi kereteken keresztül történő támogatása.

Ahogy a közép- és kelet-európai országok fejlesztették jogrendszereiket és csatlakoztak olyan szervezetekhez, mint az Európai Unió (EU) és az Európa Tanács**, az intézet számos alapvető célkitűzése beépült a nemzeti politikákba**. Idővel az intézet munkáját vagy beolvasztották a Nyílt Társadalom Alapítványok (OSF) más kezdeményezéseibe, vagy pedig helyi jogpolitikai erőfeszítésekbe mentek át.

Vadász később, már ezen teljesítésigazolások ismeretében jelezte az egyesület vezetésének, hogy az OSI mégsem fogja elfogadni a jelentést, és ő **bírói úton fogja visszaperelni az átvilágítás vezetőjétől a kutatás teljes összegét**. **Terták továbbra is erőltette a jelentés átfogalmazását**, az 1999. június 3-i közgyűlésen június 15-ét jelölte meg a városházi jelentés elkészítésének végső határidejéül. Itt azért korrekten megjegyezte, hogy a főjegyző továbbra sem adta át a javításhoz kért iratokat, és az átvilágítók titoktartási kötelezettsége is érvényben maradt. **Végül a TIMTE elnöksége azt az inkorrekt álláspontot foglalta el, hogy a végleges jelentés még nem készült el. Tette ezt annak ellenére, hogy a lezárt jelentés sajtótájékoztató keretében ismertetésre került**. Az 1999. augusztus 26-i közgyűlés **a városházi jelentés elkészítésének újabb** határidejéül szeptember 13-át jelölte meg azzal, hogy azt a korábbi elnökségi határozatoknak megfelelően kell átdolgozni, és nem a főjegyző által megküldött lista újbóli ellenőrzése alapján. Amennyiben ezt az átvilágító munkacsoport vezetője nem készíti el, Terták megkeresi a résztvevő szakértőket, hogy ők módosítsanak a jelentésen. **Amennyiben ezt ők sem tennék meg, a TIMTE „nem fogja magáénak elismerni a városházi átvilágítás jelentését**"(Forrás: TIMTE 1999. június 3-i közgyűlési jegyzőkönyv).

Terták ezen a közgyűlésen ismertette, hogy **időközben elkészült a TI Második jelentése „A teljes magyar jogrendszer korrupcióellenesség szempontjából történő átvilágítása" témájában**. A szerkesztő dr. Pintér István a tervezetet megküldte az Állami Számvevőszéknek, a Legfőbb Ügyésznek és az Országos Igazságügyi Tanácsnak. **Terták állítása szerint** „Az ÁSZ-tól és a legfőbb ügyésztől **az elnöknek megküldött észrevételek nagyon negatívak a munkával kapcsolatban**." Ezt az állítását – többszöri kérés ellenére – **levelezéssel nem támasztotta alá**, és közlése azért is életszerűtlen, mert **nem sokkal korábban az ÁSZ szintén kritikus jelentést tett közzé a fővárossal kapcsolatban**.

Az Ernst & Young Kft.-t vezető **Terták** a jegyzőkönyv szerint a következőket mondta: „az ő véleménye is nagyon negatív, ezért is **javasolja a Közgyűlésnek megszavazásra, hogy az Egyesület ne vállalja fel ezt a tanulmányt. A szavazás eredménye 10 igen, egy tartózkodás**." (TIMTE 1999. augusztus 26-i közgyűlési jegyzőkönyv, 3. p.). Terták Ádám ezzel a módszerrel elérte,

hogy anélkül szavazzanak a jelenlévők az anyagról, hogy azzal megismerkedtek volna. **Ez a Második jelentés azóta sem került elő, az ÁSZ megkeresése sem vezetett eredményre**. Terták, mint **a Transparency International magyarországi egyesületének elnöke, felelős egy irányadó korrupcióellenes jelentés eltüntetésében**. A Transparency International Második Jelentése ugyanis a teljes magyar jogrendszer átvilágítását tartalmazó kutatás záró dokumentuma. Ez a jelentés – az elsőhöz hasonlóan – szintén tartalmazott a magyarországi korrupciót akadályozó, felszámoló, illetve megelőző javaslatcsomagot, amely lényegét tekintve a 2012-es Hack Péter féle integritásjelentéshez hasonlítható. **A TIHUN azzal, hogy a TIMTE Második jelentése soha nem került napvilágra, és évekkel később, Alexa Noémi idején, a Hack** Péter-féle jelentés sem kapta meg az ígért figyelmet, nemcsak nem csökkentette, hanem jelentősen növelte a magyarországi korrupció kockázatait.

Terták Ádám a negatív meglátásairól értesítette az átvilágításban részt vett szakértőkön kívül a TI berlini központját, a magyar Soros Alapítványt, az OSI-t, az Állami Számvevőszéket, a TIMTE tagjait, de lejáratő tevékenysége ennél jóval szélesebb körre terjedt ki. Értesítést kaptak tőle például a Budapestre akkreditált nagykövetségek is a városházi átvilágítás kudarcáról. Azzal, hogy a zárójelentést a közgyűléssel „nem elkészültnek" nyilvánníttatta, visszafizetési jogalapot teremtett a Soros Alapítványnak és az OSInak. **Történt ez annak ellenére, hogy mindkettő nevében már korábban nyilatkoztak a teljesítés elfogadásáról. Eközben Terták továbbra is kuratóriumi tagja volt Soros György CEU-alapítványának**.

Soros György keze egészen Berlinig elért, és miközben a német Siemens nyert a 4-es metró egyik pályázatán, a TI korrektségét (vagy inkább Sorosérintettségét) leginkább akkor mutatta meg, amikor Peter Eigen **Európa és Közép-Ázsia régiójáért felelős igazgatónak azt a Marschall Miklóst jelölte, aki korábban az átvilágított fővárosi önkormányzatnak volt egyik főpolgármester-helyettese**, így személyében is érintett volt a rendszer működtetésében. Miközben még nem került lezárásra Budapest főváros átvilágítása, valamint az, hogy a **magyar egyesület elnöké**nek azt a **Terták Ádám**ot nevezték meg, aki néhány évvel később a Soros György által finanszírozott **Közép Európai Egyetem üzleti karának dékánja lett**, **mutatja, hogy milyen erők és milyen módszerek dominálták a fővárosi korrupciót**.

Marschall európai igazgatóvá történő tényleges kinevezésére 1999 őszén került sor, majd nem sokkal később a teljes TI egyik operatív vezetője lett. Jelen kutatás megkereste a TI berlini központját, hogy első tíz évének pénzügyi kimutatásait adják ki, de a megkeresésre a kézirat zárásáig nem válaszoltak. **Elvben az auditált mérlegekben szerepelnie kellene a Soros Györgyhöz köthető dollármillióknak, ami pontosíthatná, hogy mikor vásárolt a magyar korrupcióellenes civil szférában „befolyásoló részesedést" a Soros birodalom**. Marschall Miklós **a Budapest fővárosi korrupciót követő TIMTE – majd száz oldalas – jelentését ma is „semmitmondó"-nak, sőt „rossz"-nak tartja** anélkül, hogy annak tartalmára vonatkozóan bármilyen konkrétumot állított volna. Ezt a véleményét külföldön évtizedek óta hangoztatja, teszi ezt annak ellenére, hogy ebben az időszakban az Állami Számvevőszék is kritikus jelentést tett közzé a Demszky vezette főváros működéséről.

Mivel **a jelentést sem online, sem offline formában nem sikerült fellelnünk, illetve a főjegyző 2025. január 31-i levele szerint azt már korábban selejtezték, így nem könnyű Marschall dehonesztáló szavait cáfolni**. A jelentés sajtótájékoztatón történt ismertetése után **az SZDSZ** ennél sokkal erősebb véleményt hangoztatott, amikor **annak javaslati részeit „szakmailag nívótlan és abszurd" jelzőkkel minősítette.**

„Szerepzavarba kerültek a jelentést író átvilágítók – jelentette ki kérdésünkre **Böhm András szabaddemokrata frakcióvezető**, aki **a képviselők visszahívhatóságára, a választások reformjára, az anyagi felelősségre, a gazdasági ellenőrzés megváltoztatására vonatkozó részeket szakmailag nívótlannak és abszurdnak minősítette**. **A feladatuk egyébként sem** szociológiai, politológiai és választójogi **eszmefuttatások megfogalmazása volt, hanem kizárólag a hivatal működésének átvilágítása**, s a rendszer korrupciót lehetővé tevő pontjainak feltárása – szögezte le a frakcióvezető, aki hiányolja a jelentésből a megfogható javaslatokat. A politikus **helyteleníti, hogy a főjegyző anélkül tárta a nyilvánosság elé a jelentést, hogy megjegyzéseit, cáfolatait, javaslatait írásban hozzáfűzte volna**. A főpolgármesteri kabinet a következő ülésén foglalkozik a kérdéssel.

A fővárosi vagyonkezelő rt. felügyelő bizottságának elnöke visszautasítja a Transparency International azon megállapítását, miszerint **az rt.**

vezetői igyekeztek elhárítani a vagyonkezelőnél történő vizsgálódást. Nagy István szerint az amerikai egyesület olyan dokumentumokba is be akart tekinteni, amelyekre írásos felhatalmazást nem tudott felmutatni a vagyonkezelőnél. Az ehhez szükséges, az rt. igazgatóságának kompetenciájába tartozó döntéshez **a felügyelőbizottság főjegyzői, de legalább tulajdonosi engedélyt tartott volna szükségesnek**. A vagyonkezelőnél történő iratbetekintés ezzel együtt is aggályos lett volna, ugyanis e dokumentumok nyilvánosságra kerülése üzleti titkokat és személyiségi jogokat sérthetett volna.

Sajnálatosnak tartja azt is, hogy a Transparency International úgy állapít meg tényként2t bizonyos dolgokat, hogy előzetesen nem tájékozódott a vagyonkezelő felépítéséről, működéséről és jogosítványairól. A Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ Rt. többszörös kontroll mellett működik – húzta alá Nagy. Elmondta: apportált vagyonnal nem rendelkezik, **minden esetben a tulajdonosi bizottság, illetve a közgyűlés döntéseit hajtja végre**. A főváros vagyona fölött tehát nem tulajdonosként, hanem csupán az eseti és rövidtávú szerződésekben rögzített módon és feltételek között, **a tulajdonosi döntések végrehajtójaként végzi munkáját**." (Forrás: Népszabadság, Budapest melléklet, 1999. március 6., 31. p.)

Mivel a főjegyző minden érdeklődő médiumnak átadta a jelentést, **végül sikerült találnunk egy részletező leírást, míg a liberális-baloldali sajtó nagyobb része** – kivételt képzett a Népszabadság Budapest melléklete – **vagy felszínesen tudósított, vagy elhallgatta azt**.

Szarka Sándor újságíró a jelentésről a Magyar Demokratában a következő cikket jelentette meg:

„A káosz fellegvára – Eltitkolt elmarasztaló jelentés a főváros működéséről

Az Állami Számvevőszék kritikus megállapításai után egy nemzetközi vizsgálócég is átvilágíthatta a főváros gazdálkodását. A Transparency International **megállapításai nem nyerték el Demszky Gábor tetszését**: átláthatatlan gazdálkodásról, **korrupcióra ösztönző környezetről,** a demokrácia és a szakértelem háttérbe szorulásáról szóltak. **Pedig** az átvilágítók csak az önkormányzat belső szabályozását vizsgálhatták, **az igazán rázós vagyongazdálkodási ügyeknek a közelébe sem engedték őket**… A Transparency Internationalt eredetileg maga Demszky Gábor kérte fel az átvilágításra. Ennek

ellenére a szakértők már munkájuk kezdetén is csak hosszas huzavona után kapták meg azt az engedélyt, ami alapján minden iratba betekinthettek és bárkitől információt kérhettek. Mindenhová azonban ez sem segítette be őket. Mint jelentésükben szóvá teszik, **a vagyongazdálkodással kapcsolatos területekről kevés vagy semmilyen információt nem tudtak szerezni**. A súlyos megállapításokat tartalmazó jelentés elolvasása után egyébként Demszky Gábor dilettánsnak minősítette a nemzetközi átvilágítócéget, következtetéseit pedig szakmailag megalapozatlannak. A főpolgármester véleményét még az sem befolyásolta, hogy a Transparency International munkáját maga a nagy Soros alapítvány támogatta. **A sajtó természetesen sietve a polgármester mögé állt. Az újságok néhány mondatban befeketítették a Transparency Internationalt, vagy említést sem tettek az ügyről**. De egy lap sem tette fel a kérdést: mit is tartalmaz valójában a jelentés?

Titkos ügyek

A Demokrata birtokába jutott vaskos dokumentum első oldalain néhány konkrét korrupciós ügy olvasható. Kiderül, hogy a fővárosi középületek felújítására kiírt **pályázatokon az ajánlatok versenyeztetése csak névleges, valójában a tendereket elbíráló önkormányzati vezetők annak adják a megbízást, akitől személyesen a legtöbb pénzt kapják**. Az egyik alosztályvezető a FŐBER vezérigazgatójának felajánlotta, hogy ha kenőpénzként megkapja a beruházási összeg 3 százalékát, a FŐBER fog megbízást kapni a Thália Színház felújítására. Szintén kenőpénz ellenében nyerték el különböző vállalkozások a Szent Imre Kórház, a János Kórház és a Tétényi úti Kórház felújításának a jogát, valamint több szakközépiskola rekonstrukcióját. A Kertészeti Szakközépiskola esetében ráadásul úgy, hogy **az illetékes döntéshozó az összes pályázat beérkezése után saját kézzel javított bele a győztes ajánlatába, hogy az valóban a legkedvezőbbé váljék**. A Nyirő Gyula Kórház átalakítását ígérő vállalkozás számára még **a belső szabályokat is megsértve utaltak át 90 millió forint előleget, hogy ezután a vállalkozás rögtön csődöt jelentsen**.

Gyanús az Uzsoki Kórház kazánházának átalakítása is, ahol 20 millió forintot fizettek ki tervezési díjként. Egy ügyből kiderül, hogy **a városházi döntéshozók a pályázatok lezárása előtt telefonon nyíltan kibeszélték**

egymás között, hogy kik fogják megnyerni a versenytárgyalásokat, sőt az egyes cégek üzleti titkait is világgá kürtölték. Sokat nem kockáztattak: a szabályok megsértőivel szemben **a Városháza eddig egyetlen esetben sem folytatott le fegyelmi, kártérítési eljárásokat**.

Ahogy az átvilágítók előrehaladtak munkájukban, egyre világosabbá vált, hogy **e korrupciós ügyek a felső vezetés körében tapasztalható kétes viszonyokból fakadnak**. Az átvilágítók szerettek volna belenézni a Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ gazdálkodásába. **A BFVK furcsa önállóságára már az Állami Számvevőszék is felhívta a figyelmet** (ld. Demokrata 1999/6), bizonyos vélekedések szerint a cég akár **az SZDSZ házipénztára is lehetne**. Hiszen a BFVK a főváros vagyonával gazdálkodik, de – **mint önálló cégre – nem vonatkozik rá a Polgármesteri Hivatal belső ügyrendje**, nem ellenőrizhető, sőt tökéletesen átláthatatlan a Hivatal dolgozói számára.

A **Főváros Tulajdonosi Bizottsága két ülésen napirendre sem vette az átvilágítók kérését**, majd egy szavazáson **megtagadták az engedélyt a BFVK átvilágításától**. A vizsgálókat meglepte, hogy a szavazáson egyetértés mutatkozott az MSZP-SZDSZ és az ellenzéki képviselők között. Vizsgálat híján nem tehettek mást, mint hogy nyomatékosan felhívják a figyelmet a BFVK átláthatatlan működésére.

Nem sikerült a privatizációs ügyek vizsgálata sem. Az átvilágítók az iratokba nem nyerhettek szabadon betekintést. Az egyetlen rendelkezésükre bocsátott anyag, a Fővárosi Csatornázási Művek privatizációs dokumentációjából fontos iratok hiányoztak, így a vizsgálók csak azt tudták megállapítani, hogy **a privatizáció lebonyolításából valamiért kihagyták azokat a tisztviselőket, akik az önkormányzaton belül a csatornázás szakértőinek számítanak**. Egyúttal szóvá tették, hogy több új tulajdonos nem utalja időben a törlesztőrészleteket az önkormányzat számára, amiért a Városháza semmilyen retorziót nem érvényesít.

Az átvilágítók kritizálták az új beruházások elvégzésére kiírt versenytárgyalási módszereket. A Városháza gyakran túl nagy összegű (több tízmillió forint értékű) munkákat pályáztat meg. **Ekkora összegnél már nincs valós verseny, legfeljebb négy-öt cég képes pályázni**, melyek nagyon jól ismerik egymást és a piacot, így **előre leosztják egymás között, ki nyerje meg az adott munkát, és ki mennyit csináljon meg belőle alvállalkozó-**

ként, majd monopólium módjára **meghatározzák az ajánlati árat**. Hogy ez mennyire így van, jól példázzák azok az esetek, amikor a versenytárgyalásokon egy holding több cége »versenyez« egymással. Ráadásul a Városháza az ellen sem emel kifogást, ha a győztes a munka elnyerése után módosítja a szerződéses összeget.

A káosz pártkatonái

A gazdasági ügyek vizsgálata azonban csak mellékes része volt a fővárosi önkormányzat átvilágításának. A Transparency International feladata elsősorban az volt, hogy meghatározza: **mennyire átlátható a Városháza szervezeti és működési rendje, mennyire demokratikusak a döntések, befolyásolják-e a politikai vagy gazdasági hátsó szándékok a szakmai döntéseket**. **A vizsgálók teljes szabályozatlansággal találkoztak az önkormányzat csúcsszerve, a Kabinet működésében**. A főpolgármestert, helyetteseit és a kormányzó pártok frakcióvezetőit tömörítő **Kabinet kizárólagosan jogosult arra, hogy meghatározza a Közgyűlés napirendjét**. A visszás helyzetről a jelentés így fogalmaz: »a köztisztviselők nem látják át ennek a testületnek a funkcióját, működési elveit. A napirend eldöntésével a Kabinet egyúttal a viták tartalmát is meghatározza, ami azt is jelenti, hogy **kizárják a döntéshozatalból a képviselő-testület ellenzéki frakcióit**. Megfontolandó, hogy a Kabinet rendszeres ülései nem jelentik-e a döntéshozatal csupán néhány emberre való leszűkítését?«

A demokratikus működés – állapítja meg a TI – tovább sérül a rendkívüli előterjesztések és módosítások gyakorisága miatt. Ha ugyanis a többség úgy szavaz, a Közgyűlés napirendjére olyan pontokat is fel lehet venni, amik eredetileg nem szerepeltek a meghívón. Így a képviselőknek olyan kérdésekben is dönteniük kell, amelyekről semmilyen előzetes írásbeli anyagot nem kaptak, és amelyben így tájékozódni sem volt lehetőségük. Ráadásul az ilyen előterjesztések törvényességi vizsgálata is nehéz. A szakértők kifogásolták azt is, hogy a Közgyűlés gyakran dönt ilyen jellegű szavazással olyan szakmai kérdésekről, amely különböző szakbizottságok kompetenciájához tartoznak. A folyamatokat szintén csak a csúcson levők láthatják át.

Bár a Városházán **kiépítették az egységes számítógépes rendszert, a különböző ügyosztályok dolgozói és vezetői csak a saját munkaterületükhöz**

legszűkebben szükséges információkhoz férhetnek hozzá. Tovább nehezíti az áttekinthetőséget, hogy az egyik osztályról a másikra átkerülő ügyek újra és újra más azonosító számot kapnak (ráadásul az átvilágítók azonosító nélküli anyagokkal is találkoztak bizonyos ügyosztályokon). A teljes információs rendszer csak a főpolgármester és helyettesei, valamint a jegyző irodájának számítógépeiről tekinthető át.

A politika teljesen áthatja a Hivatalt: a döntéshozó hivatalvezetők szakmai döntéseik meghozása előtt politikai iránymutatást kémek a főpolgármester-helyettesektől. **Attól függően, hogy melyik ügyosztály melyik (az MSZP vagy az SZDSZ által delegált) főpolgármester-helyetteshez tartozik, a Hivatalt fel lehet osztani az MSZP vagy az SZDSZ pártérdekeltségi területére**. De ez nem is csoda. »A vezetői garnitúrát« – fogalmaz a jelentés – »olyanokból állították fel, akik gyorsan kimutatták lojalitásukat az új hatalomhoz. **A szakmai hozzáértés csak másodlagos szempont volt, akár csődbe ment magáncég vezetőjét is kinevezték ügyosztályvezetőnek**. Nyilvánvaló, hogy az egyes politikusokhoz kötődő ügyosztályvezetők nem a közérdeket fogják szem előtt tartani, hanem személyes egzisztenciájuk érdekében a kinevezőknek való megfelelést. Ebben a rendszerben **azok a vezetők a megbecsültek, akik a törvények kiskapuit megtalálva olyan eljárásokat alakítanak ki, amelyek párt vagy magáncégek érdekeit, esetleg kifejezett személyes érdekeket szolgálnak**. Ez az egyik fő behatolási pontja a Hivatal működésébe az egyes érdekcsoportoknak, de a szervezett bűnözésnek is«.

E rendszerben az sem számít, ha valaki lebukik. **Az egyik leváltott főosztályvezető például éppen a BFVK vezérigazgatói székébe »bukott"**«. A rendszer a legalsóbb szintű beosztottakat is megfertőzi: hiszen ki merne nemet mondani a főnök barátjaként megjelenő politikusnak? De mire is hivatkozhatna a beosztott? Hiszen **a belső szabályzat sem fedi le teljeskörűen a pénzügyi folyamatokat, a konkrét szabályozás helyett gyakran általánosságokban fogalmaz**. Az utalványozásra, kötelezettségvállalások engedélyezésére hivatott törvényeket például csak 1998-ban vezették be az önkormányzat gazdálkodásába, így – a TI megállapításai szerint – »a **céltámogatások nem mindig a helyi szükségletekhez igazodnak**, ráadásul **ritka az utólagos ellenőrzés**. Mivel nincs olyan szervezet, amelyik tartal-

milag, pénzügyileg és műszakilag is ellenőrizné a benyújtott számlákat, **sok fiktív számla átmegy a rendszeren**«. A dolgozók tisztánlátását tovább nehezíti, hogy **sok döntés-előkészítő munkát külsős cégekkel végeztetnek el**. »Az önkormányzat belső szervezeti rendjéből kivont intézmények így megszabadulnak a belső ellenőrzésektől és az ügyosztályokra vonatkozó működési előírásoktól is, miközben önkormányzati közpénzből gazdálkodnak«.

Végtelenített folyamat

Bár – 1998-ban – a rendszer már kilencedik éve működik, **a budapesti polgár mit sem tud a** vitatható szakmai munkával megalapozott, vitatható előterjesztések alapján lezajlott, vitatható Közgyűlésekről. Arról sem, hogy **választott képviselője hogyan szavazott számára fontos kérdésekben**. **A döntések meghozatalakor ugyanis teljes a névtelenség**. Bár az ülések elején elkészítik a jelen lévők névsorát, a jegyzőkönyvek nem rögzítik, ki hogyan szavazott egy-egy kérdésben, sőt az esetleges később érkezők vagy távozók nevét sem tüntetik fel. Ráadásul **az önkormányzati ülésekről csak rövidített jegyzőkönyv készül a nyilvánosság számára, sőt a képviselő-testület – üzleti érdekekre hivatkozva – gyakran tart titkos, ún. zárt ülést**.

A zavaros viszonyok megszüntetése semmilyen politikai erőnek nem érdeke. A jelentésből kiderül, hogy a fővárosi frakcióvezetők gyakran kapnak jelzéseket furcsa ügyekről, de – elmondásuk szerint – erős leterheltségük miatt nincs lehetőségük konkrét vizsgálódásokat elindítani. A Fidesz és a MIÉP frakcióvezetője annyira elfoglaltnak bizonyult, hogy szóba sem állt az átvilágítókkal. Ellenzék és koalíció furcsa egységéről már írtunk a BFVK takargatása kapcsán. A jelentés meg is jegyzi, hogy »**a politikai frakciók sem koalíciós, sem ellenzéki oldalról nem támogatták megfelelően az átvilágító munkát**«. Hogy valami változik-e a Tl-jelentés hatására, arról talán az átvilágítást végzőknek sem voltak illúzióik. Demszky Gábor első dühös reakciói a kétkedőket igazolják, mint ahogy **hatástalanok maradtak az Állami Számvevőszék korábbi kritikus megállapításai is**. Úgy tűnik, a Városházán még soká lesz elsődleges követelmény a közjóért végzett magas színvonalú, tiszta és átlátható szakmai munka**. Jó darabig még** az újra és újra felbukkanó **ismert politikusarcok határozzák meg a Városházáról**

kialakult képet. A jelentés szerint végtelenített a folyamat, hiszen a névtelenség miatt a »**a fővárosi önkormányzati képviselő csak saját pártja meghatározó vezetőinek tartozik felelősséggel**. Ha ezenkívül a pártja színeiben jelentkező **vállalkozóknak is tesz kisebb-nagyobb szívességet**, nagy az esélye arra, hogy a következő választáskor is **neve a listán szerepel** majd.«" (Forrás: Magyar Demokrata, 1999. április 1., 3. évfolyam, 13. szám, 38. oldal)

Sajnálatos módon a TIMTE iratanyagához – köztük a TIMTE Első és Második Jelentéséhez, az elnökségi határozatokhoz, a levelezésekhez, az átvilágítással kapcsolatos szerződésekhez stb. – **jelen kutatásnak végül nem sikerült hozzáfémie**. Egy jegyzőkönyv szerint az egyesület felszámolásakor **a teljes iratanyagot „egy KFT-nél" helyezték el, annak megnevezése és címe nélkül**. A felszámolást végző Berki Zolna volt egyesületi elnök megkeresése sem vezetett eredményre, pedig a 2005. március 1-i közgyűlés rábízta az irattározást. A később létrejött Transparency International Magyarország Alapítvány **(TIHUN) megkeresése sem járt eredménnyel, együttműködésük hiánya és mértéke méltatlan a TI – eredeti – szellemiségéhez**. Ami a bíróságnál meglévő iratok közül fellelhető, az néhány közgyűlési és elnökségi jegyzőkönyv. Ezekből látszik, hogy **az átvilágítási csoport vezetőjének lejáratása, pénzügyi szabálytalanságba keverése még hosszú ideig folytatódott**. Egyik jegyzőkönyv utal arra, hogy az OSI pénzügyi követeléssel fordult volna a TIMTE-hez, de ennek részletei – a konkrét dokumentumok hiányában – nem ismertek. Sem a Soros Alapítvány, sem a COLPI Budapest archivált iratanyaga nem került elő annak ellenére, hogy Szikinger István tájékoztatása szerint az OSA archívumban „mindent megőriznek". A CEU-n belül működő Blinken **OSA Archívum vezetőjének megkeresése sem vezetett eredményre, nem bocsátotta rendelkezésre a kért szerződéseket, jelentést és pénzügyi elszámolásokat**. A jelen kutatás által neki eljuttatott ajánlott levelet sem méltatta válaszra.

A városházi civil vizsgálat egyes megállapításait – évekkel később – egymástól függetlenül több médium is megerősítette. Ilyen volt 2008-ban **Pethő András Origóban megjelent cikke, amely a jelentésnek az önkormányzati törvényt semmibe vevő döntéshozatali rendszerre vonatkozó megállapításait támasztotta alá:**

„Még egy névtáblája sincs a városházi folyosón, mégis ő az egyik legfontosabb ember ma Budapesten. A vagyonát a Bahia-boltokkal megalapozó vállalkozó, **Mesterházy Ernő évek óta Demszky Gábor fő bizalmasa, akár politikáról, akár üzletről, akár magánéletről van szó**. Helyzetbe kerülése egyúttal egy szebb napokat látott főpolgármester és egy meggyengült párt hatalmi játszmákkal teli története is. Az [origo] utánajárt, hogyan jutott el az alternatív klubokból a hatalom előszobájába.

(…)

A főpolgármester két korábbi bizalmasa, Atkári János és Bőhm András **2002-ben** találkozott Mesterházy Ernővel. Hármójuk beszélgetésére különbözőképpen emlékeznek, de **Atkári szerint már ekkor egyértelművé vált számára, hogy nem fog tudni jól együttműködni a vállalkozóval**. Mesterházy most azt mondta, nem feladata minősíteni a volt főpolgármester-helyettest, de megjegyezte, sajnálja, hogy megromlott a viszonya Demszkyvel. Atkári és Mesterházy nem sokszor találkozott, egy idő után pedig a helyettes hivatalosan meg is szakított vele minden kapcsolatot, és ezt jelezte Demszkynek is. »Közöltem Gáborral, hogy a hivatal azon részeit, amelyekre rálátásom van, eltiltom a Mesterházyval való kapcsolattartástól. Hozzám be nem tehette a lábát, ha pedig telefonált, akkor a titkárnőnek le kellett raknia a telefont« – sorolta Atkári, aki erre a lépésre a villamostender idején szánta el magát.

A nagykörúti villamosokra kiírt pályázat lefolytatása alatt olyan híresztelések terjedtek, hogy a városházán belül az egyik jelentkezőt előnyben akarják részesíteni. Ez eljutott Demszky fülébe is, és **Atkári szerint a híresztelések forrása Mesterházy volt**. »**Ez abban az esetben is óriási veszélyt jelent, ha a pletykák alaptalanok**. A riválisok ugyanis kihasználhatják« – magyarázta **Atkári, aki szerint ő tételesen tudta bizonyítani, hogy a korrupcióról szóló hírek hamisak voltak**. Somlyódy Csaba úgy emlékszik, ő is hallotta Mesterházy Ernőtől az egyik pályázó helyzetbe hozásáról szóló hírt, de szerinte nem ő volt az egyetlen forrás. »Nagyon sok ember szájából elhangzott ugyanez« – mondta a politikus, hozzátéve, hogy **a nagy értékű tenderek természetes velejárója, hogy** »**mindenki megvádol mindenkit**«. Mesterházy is hasonlóan reagált: »Minden tendernél folyamatosan mentek a pletykák. Ha hallottam, hogy valaki lobbizik, lehet, hogy azt elmondtam valakinek én is.«

Atkári többször jelezte személyesen a főpolgármesternek, hogy kifogásolja Mesterházy tevékenységét. »Demszky eleinte azt mondta, beszélni fog vele, de aztán minden maradt a régiben, János pedig szép lassan kiszorult« – mondta egy névtelenséget kérő fővárosi SZDSZ-es politikus. **Demszkynek rendszerint több tanácsadója volt, de közöttük mindig akadt egy, aki kiemelkedett**. »Ez persze túlzás, de ő az a típus, aki önállóan nem tudja bekötni a cipőfűzőjét. Ezért szüksége van egy erős emberre« – fogalmazott egy veterán fővárosi SZDSZ-es politikus. »Ha valakiben Demszky megbízik, akkor azt csinálhat, amit akar, állhatnak vele szemben akár százan is« – mondta a főpolgármester egyik volt munkatársa. Az első ciklusban ez az erős ember Székely Gábor volt, majd őt követte **Atkári János**, aki **1994-től 2004-ig volt Demszky legfőbb támasza**. »Ő volt a király földi helytartója, nélküle nem született döntés« – mondta róla a szocialista Somlyódy Csaba."

(Forrás: Pethő András, A Városháza fantomja súg Demszkynek, in: Origo, 2008. február 27. 11:02, https://www.origo.hu/itthon/2008/02/demszky-gabor-tanacsadoja-mesterhazy-erno-portreja?page=1, Utolsó letöltés: 2025. 03. 17. 1:02)

Huszonnégy évvel a TIMTE jelentésének a megjelenése után Kerényi György a Szabad Európa újságírója az illegális pártfinanszírozást vizsgálva a következőket rögzítette:

„A főváros és az önkormányzatok

1994 karácsonyán a frissen felállt fővárosi koalíció közös ebédjén egy szocialista képviselő beszédében virágnyelven, de egyértelműen kimondta, hogy hagyjuk a formális eljárásokat, »*egyezzünk meg barátok között*«.

»*Ahhoz, hogy flottul menjenek a főváros érdekében a dolgok, a bizottsági szavazások stb., az egyeztetés a Fidesz gazdasági potentátjaival az ő égisze alatt történik*« – jelezte egy fővárosi szocialista képviselő 1996-ban egy megbeszélésen a városházán.

A fővárosban a kilencvenes években sokszor az SZDSZ egyik fundraiseréhez, Székely Gáborhoz futottak be az igények (ő '94–'98 között a tulajdonosi bizottság, később a klientelizmus mindenkor egyik legfőbb eszközeként működő Szerencsejáték Rt. vezetője lett). Székely az SZDSZ delegálta Vásárhelyi Istvánt irányította, aki a fővárosi vagyonkezelő igazgatója volt, emellett Puch László (szerk: az MSZP pénztárnoka) sógora.

1996 decemberében a fővárosban a gázművek privatizációja volt a nagy ügy. A vita azon folyt, hogy többségi vagy kisebbségi részvénytulajdont értékesítsen-e a főváros a cégből. **A koalíciós pártok – az ellenzéket is bevonva – kompromisszumos írásos megállapodást kötöttek**, hogy egy értékesítési mátrix alapján egyszerre hirdetik meg mindkettőt, és amelyik nagyobb készpénzt eredményez, az nyer. Nem drámai különbséggel, de nyert egy többségi csomagra érkező ajánlat.

Az MSZP-sek azonban még az eredményhirdetés előtt előálltak azzal, hogy ők csak a kisebbségi rész eladását támogatják – holott előtte írásban megegyeztek. **Az MSZP-központból ugyanis leszóltak, hogy ők már megállapodtak egy másik pályázóval**. »*Ezt le kellett nyelni*« – mondja egy volt SZDSZ-es.

Amikor összefeszült a fővárost irányító MSZP és SZDSZ, szükség lett a Fideszre. Az úgynevezett hannoveri villamosok beszerzésekor »*a Szadesz* rúgkapált a szoci biznisz ellen, mire a Fidesz beszállt. ***A politikai részt lemenedzselték a fővárosban, az üzletit intézte Puch és Simicska***.«" **Demszky** ekkor – három hétre – **felmondottnak nyilvánította a fővárosi koalíciót**. **Ellentételezésként tabu volt a Mahir**, mondja egy fővárosi politikus: a kültéri reklámfelületek nagy részét birtokló Simicska-cég fővárosi szerződését háromévente meg kellett újítani.

Bár hatalmas költségigénye miatt minden metróberuházást körbelengi a túlárazás és pénzlenyúlás gyanúja, az erről szóló **OLAF-jelentés dacára** a négyes metró esetében – amely áthúzódott a Tarlós-ciklusra – egy, az ügyhöz közeli forrásunk szerint **nem volt költségtúllépés**. »*Lehet, hogy a tanácsadói szerződések nem voltak makulátlanok, de azok nem nagy összegek,* ***az OLAF-jelentés pedig rémisztő fércmű***.« A több mint 450 milliárd forintos összköltséghez képest az a közel hatszázezer euró, amely az Alstom francia járműgyártótól Medgyessy Péter üzleti tanácsadással foglalkozó családi cégéhez került 2007-ben és 2008-ban, valóban nem nagy összeg.

A hármas metróvonal és járművei Tarlós alatt kezdődő és még most is zajló felújításánál »*Tarlóson nagy volt a nyomás, hogy az orosz relációt pártolni kell a fővárosban*«. Ez indokolta a kettes metró járműbeszerzései körüli fideszes tiltakozást is: fel akarták mondani az Alstom-szerződést, és az oroszoknak adni a megrendelést.

A NER szárba szökkenéséig közkeletű vélekedés volt, hogy az önkormányzatok a korrupció melegágyai. Bár gazdasági mozgásterük a helyi adók elvonásával, hitelfelvételük központi engedélyhez kötésével azóta csökkent, de például a településüzemeltetés működtetésével továbbra is van lehetőségük megfelelő vállalkozók helyzetbe hozására. Takarítás, zöldfelületek fenntartása, út- és épület-karbantartás, őrzés: minden külső biznisz-ben van. »*A városüzemeltetés a miénk*« – mondta elégedetten egy szocialista fővárosi képviselő a 2019-es váltás után.

A kisebb települések fejlesztési forrásai a körzet fideszes parlamenti képviselőjének ellenőrzése alatt állnak, **a főváros** jelenlegi vezetése ezekről **rendszeresen egyeztetni kényszerül Tasnádi Lászlóval, Pintér Sándor jobbkezével**.

Tarlós több forrásunk szerint is igyekezett megőrizni a főváros intaktságát. »*Pintér a kapu minden budapesti fejlesztéshez. Tarlós azzal vállalta a főpolgármesterséget, hogy Orbán regulázza meg Budapesten a Rogán–Habony-kört, akiknek számtalan ötletük volt budapesti bizniszekre az V. kerületi gyakorlat után. **A fék Pintér lett**.*«

Nagyobb településeknek, kerületeknek még 2010 után is maradt akkora gazdasági mozgásterük, hogy **ellenzéki vezetőik** nem vagy csak minimálisan kapnak a pártközpontoktól anyagi támogatást újraválasztásukhoz, maguknak kell finanszírozniuk.

Rogán Antal az előkészítője az **Orbán-ellenzék-találkozóknak** (ő hozta össze Molnár Zsolt közvetítésével az akkori szocialista pártelnök, **Molnár Gyula találkozóját is a kormányfővel**). A '19-es váltás után már elő volt készítve egy megbeszélés **Karácsony Gergellyel** is, ami végül **elmaradt, mert Orbán úgy ítélte meg, hogy Karácsony a családját támadja**, ami köztudomásúan vörös vonal a NER-rel való ellenzéki együttműködésben.

2019 óta **a Fidesz és a főváros közötti megegyezést** (engedélyezést) az **jelzi**, ha bizonyos projekteket **a miniszterelnök nem minősít nemzetgazdaságilag kiemelt fontosságúvá**." (Forrás: Kerényi György, Az illegális pártfinanszírozás rendszere – ahogy a résztvevők látják, 2. rész: „Micsoda szolgáltatás!", 2023. január 31., https://www.szabadeuropa.hu/a/az-illegalis-partfinanszirozas-rendszere-ahogy-a-resztvevok-latjak-ii-micsoda-szolgaltatas-/32238888.html, Utolsó letöltés: 2025. 03. 17. 2:13)

A FÜGGETLEN, MAGYAR KORRUPCIÓELLENES CIVIL SZERVEZET FELSZÁMOLÁSA

A TIMTE a Soros Alapítvány anyagi támogatásával még évekig működött. **Folytatta azt a független szakmai munkát, amelynek része volt több kutatás elvégzése** és ezek tanulságainak könyvformátumban való megjelentetése. Később Terták még azt is elérte, hogy az egyesület a Fővárostól bérelhessen irodát az Alkotmány utcában. **A Második jelentés hiányát leplezendő, az egyik későbbi tanulmánykötet címe ma is tartalmazza a 2-es számozást**. Az egyesület működőképességét a Fővárosi Törvényszéknél fellelhető beadványa bizonyítja, mely szerint **még 2003-ban is külső forrásra pályázott**, ehhez kért bírósági igazolást.

Miközben nagymértékben csökkent az SZDSZ társadalmi támogatottsága, **Marschall egyre nagyobb nyomást helyezett a TIMTE-re, hogy** – megsértve saját alapítóokiratát – **politikai tevékenységbe kezdjen.** Berki Zolna elnökként ellenállt annak is, hogy CEU-s politikai agitátorokat alkalmazzanak, de ennek a magatartásnak meglettek a következményei. **A TI berlini központja végül azzal fenyegetett, hogy megvonja a névhasználatot a magyar egyesülettől**. Ezen kívül **jelentősen csökkentette pénzügyi** támogatását, bár a Soros-féle szervezetek az utolsó évekig támogatták anyagilag a TIMTE-t.

A felszámoláskor még volt az egyesület számláján 3,2 millió forint, a közgyűlésben Berki mégis elsősorban anyagi okokkal indokolta a megszűnés szükségességét. Szintén nem részletezték, hogy a vezetőség mit értett érdektelenség alatt. Közülük Terták rendszeresen elmulasztotta a megbeszéléseket, sőt az aláírása is sokszor hiányzott. Ekkor csak a harmadik megszűnési ok volt a TI név bizonytalan akkreditációja. Mivel a névhasználatot az alapításkor Peter Eigen hivatalosan engedélyezte, az aláírását tartalmazó okirat, valamint magyar nyelvű fordítása a bejegyző bírósághoz is beadásra került. **Továbbra is kérdés, hogy ki és mikor rendelte el az utólagos akkreditációt, és ebben volt-e szerepe Marschallnak**.

Valójában az OSI 14 ezer dolláros támogatása biztosíthatta volna a további működést. **Arra nincs adat, hogy ebből az összegből milyen indokkal került átutalásra 4-4 ezer dollár a TI Románia és TI Bulgária tagszervezeteknek**. Pótlólagos forrás bevonása a magyarországi nagyobb

vállalkozásoktól szintén sikertelen maradt. **Berki** végül Berlin támogatásának megszűnésére hivatkozva **javasolta a közgyűlésnek a Transparency International Magyar Tagozata Egyesület (TIMTE) megszűnésének kimondását**. A rendelkezésre álló **vagyont nem hasonló civil szervezetnek, vagy karitatív célra utalták át, hanem visszajuttatták a Soros Alapítványnak**. Maradt még több száz kinyomtatott példány a Berki-féle korrupcióellenes tanulmányokból, amelyeket könyvtáraknak rendeltek szétküldeni, bár ennek végrehajtásáról nincs fellelhető információ.

A TIMTE közgyűlése 2005. március 1. napján hozott határozatot az egyesület feloszlásáról és vagyonáról. A nyilvántartásból való törlése iránt a fővárosi bírósághoz 2005. április 18. napján terjesztett elő kérelmet. Dr. Homolya Szilvia bírósági titkár ennek a kérésnek 9.Pk. 61.332/1996/14. számon, alig két nap múlva, 2005. április hó 20. napján végzéssel eleget is tett.

A független, szakmai, magyar korrupcióellenes civil szervezet, a TIMTE megszűnésekor már készen állt az új csapat, hogy elkezdje a korrupcióellenes terület monopolizálását, átpolitizálását, az aktivisták helyzetbe hozását, és **egy szakmailag megalapozatlan érzékelési index globális terjesztését**. Hirtelen lettek százmilliók a különféle projektekre. **A nagyvállalati segítség is hamarosan megérkezett a** holland-angol-Soros hármas által kreált **Transparency International Magyarország Alapítvány (TIHUN) számlájára**. A **nyugati kitüntetések sem maradtak el**, mutatva, hogy kiknek az érdekeit is képviseli a mai Transparency International Magyarország.

A TIMTE javaslatok negligálása utáni főbb fővárosi korrupciós ügyek

Utólag megvizsgálva a mintegy négyoldalas javaslattömeget, amely a fővárosi korrupció felszámolására és megelőzésére volt hivatott, **megállapítható, hogy ezek segítségével megelőzhető lett volna a Demszky főpolgármester helyettesével, Hagyó Miklóssal és munkatársaival kapcsolatos károkozás** (Nokia dobozos ügy). Ez ugyan vádemeléssel, és később bírói ítélettel (felfüggesztett börtönbüntetés) zárult, de **a fővárosban és a kerületekben a korrupciós hálózat tovább működött**. A 'Hagyó árvák' azóta is önkormányzati pozícióban vannak, egyiküket, **Hagyó volt kabinetfőnökét, Czeglédi Gergelyt (MSZP)**, aki Óbuda-Békásmegyer alpolgármestereként tevékenykedett, és a fővárosi közlekedés fejlesztéséért felelős BKK felügyelőbizottságába is bekerült, **2024 júniusában a Központi Nyomozó**

Főügyészség őrizetbe vette vesztegetés elfogadásának gyanújával. Jelenleg az óbudai önkormányzatot érintő korrupciós ügynek már tíz gyanúsítottja van. A bíróság elrendelte Czeglédy letartóztatását, amelyet később meghosszabbítottak, így továbbra is börtönben maradt. **2024 októberben lemondott képviselői mandátumáról**, amelynek következtében időközi választást tartottak az óbudai 6. egyéni választókerületben. Korábban, 2021-ben neve felmerült egy másik ügyben is, amikor a bíróság kimondta, hogy az általa vezetett cég szabálytalanságokat követett el az Európai Unió forrásainak felhasználása során. A Direkt36 oknyomozó portál beszámolója szerint „az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) vizsgálata feltárta, hogy Czeglédy Gergő cége olyan projektekben vett részt, amelyekben szabálytalanul jutottak uniós pénzekhez. Ezekben a projektekben kormányközeli szereplők is érintettek voltak. Czeglédy Gergő pert indított a Direkt36 ellen a cikk miatt, azonban a bíróság másodfokon is a portálnak adott igazat, megerősítve a szabálytalanságok tényét." (Forrás: https://www.direkt36.hu/az-eu-szerint-szabalytalanul-jutott-penz-olyan-projektekre-amikben-egy-mszp-s-politikus-kormanykozeli-figurakkal-egyutt-vett-reszt/?utm_source=chatgpt.com Utolsó letöltés: 2025. 03. 11. 18:24)

A HAGYÓ-ÜGY

A Hagyó-ügy egy **jelentős korrupciós botrány volt Magyarországon**, amely Hagyó Miklós, volt MSZP-s főpolgármester-helyettes és több társa ellen indult. **Az ügy főként a Budapesti Közlekedési Vállalat (BKV) körüli korrupciós vádakról szólt**, és a 2010-es évek egyik legnagyobb politikai és gazdasági botránya volt.

A Hagyó-ügy főbb elemei:

1. **BKV korrupciós botrány**
   - Hagyó Miklós 2006 és 2010 között főpolgármester-helyettesként felügyelte a BKV-t, ahol több szerződéskötési és pénzfelhasználási szabálytalanságot tártak fel.
   - A vád szerint Hagyó Miklós és társai fiktív tanácsadói szerződéseken keresztül pénzeket irányítottak át magánszemélyekhez és cégekhez.
   - A legikonikusabb vádpont az volt, hogy Balogh Zsolt, a BKV volt meg-

bízott vezérigazgatója azt állította: Hagyó egy „Nokia-dobozban" vett át 15 millió forint kenőpénzt.

2. **Letartóztatás és bírósági eljárás**
   - Hagyó Miklóst 2010 májusában őrizetbe vették, majd előzetes letartóztatásba helyezték.
   - Az ügyészség 2012-ben emelt vádat ellene és több társa ellen hűtlen kezelés, vesztegetés és más korrupciós bűncselekmények miatt.
3. **Bírósági ítéletek**
   - Az elsőfokú bíróság 2016-ban Hagyót 2 év felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte, azaz nem kellett börtönbe vonulnia.
   - A másodfokú bíróság 2017-ben helybenhagyta ezt az ítéletet.
   - A Nokia-dobozos történetet nem sikerült egyértelműen bizonyítani, és a bíróság végül enyhített a vádakon.
4. **Politikai és közéleti hatások**
   - A Hagyó-ügyet a 2010-es választások előtt a Fidesz gyakran használta kampánytémaként, hogy korrupciós botránnyal támadja az MSZP-t.
   - Az ügy hozzájárult a 2010-es választási vereséghez és az MSZP támogatottságának visszaeséséhez.
   - Az ítéletet sokan túl enyhének tartották, míg mások szerint politikailag felfújt ügy volt.

A Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt. (FKF) és a szemétszállítási ügy

- **Rövid leírás**: Az FKF Zrt.-t érintő korrupciós ügyek több szálon futottak. A fővárosi közszolgáltatásokat érintő beszerzési ügyekben, például a szemétszállítási szerződések és eszközbeszerzések körül **merültek fel árrésmanipulációk és túlárazáso**k.
- **Működés** és következmények: A vizsgálatok szerint **a közbeszerzések során korrupciós összefonódások történtek**, mivel cégek és politikai kapcsolatok révén manipulálták a versenyt. A korrupciós ügyek hatására több városi tisztviselőt és közszolgáltatási céget is vizsgáltak. Az ügy **a fővárosban és az országos politikában is komoly hullámokat vert**.

A 2008-as BKV-botrány

- **Rövid leírás**: **A BKV** (Budapesti Közlekedési Vállalat) a főváros legnagyobb közlekedési cége, és az őt érintő korrupciós ügyek évtizedekre visszanyúlnak. 2008-ban a BKV elnöke, Kocsis István, és több más vezető tisztségviselő elleni nyomozás indult, miután **kiderült, hogy túlárazott közbeszerzéseket és ingatlanpiaci ügyleteket kötöttek. A legnagyobb ügyek közé tartozik a metróépítési projektek és a tömegközlekedési eszközök beszerzése**.
- **Működés** és következmények: Az ügyben többen is érintettek voltak, és az eljárások során hivatalos személyek és cégek közötti visszaélések, jogosulatlan pénzfelvételek és **korrupciós vádak merültek fel**. A botrány többek között a BKV fejlesztéseire szánt **pénzek elherdálását is felfedte**, amit politikai és közszolgáltatási szinten is **komoly társadalmi elégedetlenség követett**.

A fővárosi ingatlanpiaci ügyek

- **Rövid leírás**: A budapesti ingatlanpiacon az elmúlt két évtizedben **számos korrupciós ügyre derült fény, amelyek főként az önkormányzati ingatlanok értékesítésével kapcsolatosak**. Az egyik legismertebb eset az, amikor az önkormányzatok **bizonyos ingatlanokat alulárazottan értékesítettek**, vagy éppen **baráti cégeknek juttatták el** őket. Az ingatlanpiacon elkövetett visszaélések gyakran érintették a fővárosi építkezéseket is, például közterületek vagy szálláshelyek áron aluli eladásával.
- **Működés** és következmények: Ezek az ügyek gyakran **a közbeszerzésekkel és a városfejlesztési programokkal kapcsolatban buktak ki**. Az ingatlanpiaci botrányokban érintettek voltak politikai döntéshozók, akik a saját érdekeik vagy baráti köreik számára segítettek alulértékelni vagy túlárazni ingatlanokat. Ezen ügyek következményeként **gyakoriak voltak a nyilvános felháborodások és nyomozások**.

A fővárosi közbeszerzési ügyek és manipulációk

- **Rövid leírás**: A budapesti közbeszerzések és városi fejlesztési projektek körüli manipulációk is ismertté váltak. Az **egyik legismertebb eset, amely a fővárosi útépítési és közlekedési projekteket érintette**, az volt,

hogy **különböző cégek jogtalan előnyhöz jutottak**, mivel béklyózták a közbeszerzési versenyt, és manipulálták az árajánlatokat.
- **Működés** és következmények: Az ilyen típusú **korrupciós ügyek célja** az volt, hogy politikai kapcsolataik révén a cégek megegyezzenek a közbeszerzési díjakban, és így **túlárazott projektekkel nyerjenek**. Az ilyen visszaélések nagymértékben megnövelték a közpénzek elköltését.

A „Lázár-botrány" (2014-es ügy)
- **Rövid leírás**: Bár nem közvetlenül Budapesthez kapcsolódik, de fontos megemlíteni, hogy **a fővárosi fejlesztések körüli korrupciós vádak több kormányzati szereplőt érintettek**, beleértve a fővárosi politikai elitet is. A Lázár János által irányított Miniszterelnökség ügyvédei és a politikai háttérben végzett ingatlanfejlesztések is hasonlóan érintették az egész főváros politikai-gazdasági viszonyait. **A botrány a városfejlesztési politikák és közbeszerzések körüli tisztességtelenséget hozta felszínre**.

Összegzés

A **fővárosi korrupciós ügyek** jellemzően a városfejlesztési projektek körüli **közbeszerzési manipulációk, ingatlanpiaci visszaélések és a közpénzekkel való visszaélés körül koncentrálódtak**. A BKV, az FKF és a fővárosi ingatlanügyek is kiemelkedtek az elmúlt évtizedek során, és az ilyen ügyeknek politikai következményei is voltak. A korrupcióellenes fellépés szükségessége Budapest számára is egyre fontosabbá vált. (Forrás: ChatGPT 2025. 03. 16.)

A TIMTE átvilágítók javaslatai alapján megelőzhető lett volna a négyes metró ügy is, az ezzel kapcsolatos **korrupciós károkozás**, melyet **egyébként a francia Alstom és a német Siemens cégek visszaélése jellemzett**. Mivel itt európai uniós forrásokról is szó volt, az **OLAF részletes jelentését érdemes összevetni a TIMTE javaslatokkal**. Brüsszelben megállapították Budapest főváros, a francia Alstom metrószerelvény gyártó, a német SIEMENS és Medgyessy Péter volt miniszterelnök érintettségét is.

A 4-ES METRÓ BERUHÁZÁSA

A 4-es metró beruházása **az egyik legnagyobb költségtúllépéssel és korrupciós gyanúval terhelt projekt lett Magyarországon**. Az eredeti tervek szerint körülbelül 195 milliárd forintból kellett volna megépülnie, de végül több mint 452 milliárd forintba került, és az EU is korrupciós ügyeket tárt fel a projektben.

Főbb költségvetési botrányok és visszaélések

1. Költségtúllépés és indokolatlan drágulás
   - Az eredeti költségbecslések 195 milliárd forintról indultak, de az évek során folyamatosan nőttek a kiadások. A végső összeg: több mint 452 milliárd forint, vagyis több mint kétszerese az eredeti költségnek. A **költségnövekedés egyik oka** az volt, hogy **többször újratervezték a projektelemeket**, miközben **a kivitelezési szerződésekben túlárazták az alvállalkozói munkákat**.

2. Korrupciós gyanú és EU-s vizsgálat
   - Az OLAF 2017-es jelentése szerint a 4-es metró beruházása során **167 milliárd forintnyi szerződés érintett korrupciós kockázatot vagy szabálytalanságot**.
   - Az OLAF 2017-ben jelentette a magyar hatóságoknak, hogy a projektben **kartellezés, túlárazás és szabálytalan közbeszerzések történtek**. Az EU végül 59 milliárd forintnyi támogatás visszafizetésére kötelezte Magyarországot a feltárt szabálytalanságok miatt.

3. Gyanús szerződések és kartellgyanú

   A jelentés legfontosabb megállapításai:
   - A **DBR Metró Projektigazgatóságnak nem volt meg a kellő kapacitása** ahhoz, hogy jól menedzselhessék a beruházást.
   - A **DBR több vezetőjénél** és a főnökeik közül többeknél is összeférhetetlenséget találtak a szerződéses partnerekkel való kapcsolataik alapján.
   - Az **Eurometro Kft. tulajdonosainá**l szintén fennállt az összeférhetetlenség.

- A beruházásnál **nem vették figyelembe a FIDIC Sárga könyvének standardjait**. A mérnöki szervezet ebben gyűjtötte össze az építészeti és mérnöki létesítményekhez szükséges szerződéses feltételeket.
- Mivel nem volt megfelelő a pénzügyi és technikai előkészítés, **súlyos csúszások voltak a projektben, és az ára is megemelkedett**. A csúszások miatt 67,5 milliárd forinttal többet kellett fizetni, mint ahogyan azt eredetileg tervezték.

Az okozott kár 96 százaléka öt szerződéshez kapcsolódik:

- A Siemens-konzorcium, amely a metró áramellátó és vonatvezérlő rendszerét építette ki, 31,7 milliárd forintért dolgozott. Az OLAF szerint a szervezet bennfentes információkhoz jutott, így a teljes uniós támogatást visszakérik tőle.
- A metrókocsikat szállító Alstomtól is teljes visszatérítést javasol az OLAF 22,9 milliárd forint értékben. A cég bennfentes információkhoz jutott, amelyeket felhasználva módosította az ajánlatát, ami jelentősen hozzájárult a győzelméhez.
- A BAMCO konzorcium (Vinci Construction, Strabag, Hídépítő Zrt.) 62 milliárd forintért építette meg a metró alagútjait, ám az erre vonatkozó tendert jogszerűtlenül nyerte el. 8 milliárdnyi uniós támogatást kérhetnek vissza tőle.
- A belsőépítészeti munkákat 40 milliárd forintért elvégzett Swietelskytől 7,6 milliárd forintot követelhetnek a tenderfolyamat szabálytalanságai miatt.
- A Baross téri állomás szerkezetépítési munkáiért felelős Strabag és Hídépítő Zrt. az uniós forrás 25 százalékát, 2,5 milliárd forintot fizethet vissza.
- Az Európai Beruházási Bank legalább 20 millió euró, azaz 5,1 milliárd forint összegben finanszírozott olyan szabálytalan szerződéseket, melyekbe az állam is beszállt. Hitelt adtak Budapestnek is: a velük megkötött szerződések szabálytalanságai összesen 116,7 millió eurót, vagyis 30 milliárd forintot érintenek.

4. Politikai felelősség és viták
   - A projektet a főváros MSZP–SZDSZ vezetése indította el (Demszky Gábor főpolgármester idején, 1990–2010 között), és az akkori városvezetés többször változtatott a beruházás menedzselésén.
   - 2010 után a Tarlós István főpolgármester vezette városvezetés szigorú vizsgálatokat rendelt el a költségtúllépések és a korrupciós gyanúk miatt.
   - Az ügyben több büntetőeljárás is indult, de politikai felelősségre vonás végül nem történt.

A VÁROSHÁZA-GATE

A **botrány 2021-ben robbant ki**, és a korábban már nyilvánosságra került információk szerint „a **Városházát** többmilliárdos »jutalékért«, azaz **feltételezhetően kenőpénzért akarta egy háttérben mozgó társaság értékesíteni.** Az eladásról szóló hírt elsőként az Index írta meg, majd az írásra reagálva Karácsony Gergely főpolgármester hazugsággal vádolta meg a lapot, és tagadta, hogy az önkormányzat vevőt keresne az összességében majdnem öthektáros területre vagy annak nagyobb részére. Ezután egymást követték a leleplező cikkek és felvételek. Az Index szerint orosz, izraeli, amerikai, arab és olasz üzletembereknek is felajánlották a Városházát. Az olasz befektetők képviselője egy vallomás szerint többmilliárdos jutalékot, kenőpénzt emlegetett a Városháza eladása kapcsán.

Ő volt az a személy is a nyilvánosságra hozott információk szerint, aki a botrány kirobbanása után azt kérte a vele kapcsolatban lévőktől, hogy töröljenek minden, a Városházával összefüggő üzenetet, dokumentumot. A nyomok eltüntetése akár azért is lehetett fontos, hogy ne lehessen azonosítani a szereplőket, akik a Városházán kívül több ingatlant is értékesíteni akarhattak.

Az ügyet feltáró **Anonymous-hangfelvételek alapján** ugyanis **az a kép rajzolódott ki**, hogy a fővárosban – a Városházának az eladási tervén túl – **az ingatlanértékesítésekre szakosodva egy jól behatárolható kör »jutalékos« rendszert működtetett**. A jutalék ezekben az esetekben kenőpénzt jelenthetett.

Az ügyben a **Nemzeti Nyomozó Iroda (NNI) korrupciós bűncselekmények (befolyással üzérkedés, befolyás vásárlása) folytatott nyomozást**, melynek keretében ki is hallgatott négy gyanúsítottat, **egyikük** az a **Berki Zsolt, aki a botrány kulcsfigurájának is tekinthető**.

Az **eddig nyilvánosságra került adatok szerint** ugyanis az elvileg **minden hivatalos pozíció nélkül tevékenykedő férfi több üzleti kört is megkeresett** a Városháza-projekttel és több más budapesti ingatlan-adásvétellel összefüggésben. Korábbi információink szerint gyanúsított még az ügyben Berki Zsolt testvére, a kiváló baloldali kapcsolatokkal rendelkező **Berki József is, aki a néhai Kiss Péter MSZP-s miniszter mellett dolgozott**." (Forrás: Magyar Nemzet, 2025. 03. 19. https://magyarnemzet.hu/belfold/2025/03/befejezte-a-rendorseg-a-fovarosi-baloldal-egyik-legnagyobb-korrupcios-ugyeben-inditott-nyomozast?utm_campaign=2025-03-19&utm_medium=email&utm_source=magyarnemzet_delutani_hirlevel&utm_content=position_4) **2**025 elején került sor az iratok – vádemelési javaslattal történt átadására – az ügyészségnek.

LÁNCHÍD-BOTRÁNY 2024

A Lánchíd-botrány a budapesti Lánchíd felújításának körülményeihez kapcsolódó korrupciós ügy, amely 2024 elején került a nyilvánosság elé. A botrány – hasonlóan a 4-es metró beruházási ügyéhez – több aspektust ölelt fel, beleértve a felújítás költségeinek növekedését, a műszaki tartalom csökkentését és gyanús pénzügyi tranzakciókat.

A felújítás költségei és műszaki tartalma

A Lánchíd felújításának eredeti terveit még Tarlós István főpolgármestersége idején készítették el, ahol a teljes projektet, beleértve a Váralagút és a Széchenyi téri villamosalagút felújítását is, összesen 35 milliárd forintra becsülték. Ebből a Lánchíd felújítására 21,8 milliárd forintot szántak. Karácsony Gergely hivatalba lépése után új közbeszerzést írtak ki, amelynek eredményeként a felújítás költsége 26,7 milliárd forintra emelkedett, miközben a Váralagút és a villamosalagút felújítása kimaradt a projektből.

Gyanús pénzügyi tranzakciók

A felújítást végző A-Híd Zrt. több részletben összesen 1,5 milliárd forintot utalt át Vig Mór ügyvéd cégének. Ebből az összegből 900 millió forintot készpénzben vettek fel, ami felvetette a sikkasztás és hivatali vesztegetés gyanúját. Budai Gyula országgyűlési képviselő feljelentést tett az ügyben,

hangsúlyozva, hogy a Lánchíd felújítása során közpénzek kerülhettek illetéktelen kezekbe.

Politikai reakciók

Az ügy komoly politikai visszhangot váltott ki. Wintermantel Zsolt, a Fidesz-KDNP fővárosi frakcióvezetője szerint Karácsony Gergely lebutította a Lánchíd felújítását, miközben a költségek növekedtek, és gyanús pénzügyi tranzakciók történtek. A botrány rávilágított a közbeszerzési eljárások és a nagy volumenű városi projektek átláthatóságának fontosságára, valamint a korrupcióellenes intézkedések szükségességére.

Jogi következmények

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) nyomozást indított az ügyben, különösen a gyanús pénzügyi tranzakciók miatt. Vig Mór ügyvédnél házkutatást tartottak, és büntetőeljárás indult ellene különösen nagy értékre elkövetett költségvetési csalás gyanújával. A nyomozás célja feltárni, hogy a felújításra szánt közpénzekből mennyi került illetéktelen kezekbe, és kik voltak a felelősök a szabálytalanságokért.

A Transparency International Magyarország (TIHUN) szerepe a Lánchíd felújításával kapcsolatos botrányban több vitát váltott ki. A Budapesti Közlekedési Központ (BKK) felkérte a TI-t, hogy felügyelje a Lánchíd felújításának közbeszerzési eljárását. A TI a vizsgálat során nem talált szabálytalanságot, és megállapította, hogy az eljárás megfelelt a jogszabályi előírásoknak.

Ugyanakkor felmerült a kérdés, hogy a TI rendelkezett-e akkreditált közbeszerzési tanácsadóval a vizsgálat idején. A Közbeszerzési Hatóság nyilvántartása szerint a TI magyarországi szervezetének nem volt ilyen akkreditációja ebben az időszakban. Ezt a TI jogi igazgatója is megerősítette, hozzátéve, hogy sosem állították, hogy lenne akkreditált közbeszerzési szaktanácsadójuk.

Továbbá összeférhetetlenségi aggályok is felmerültek, mivel Kiss Ambrus, Karácsony Gergely egyik helyettese, korábban a TI egyik ügyvédje volt. Ezt az összefüggést több forrás is kiemelte.

Ezek a tényezők hozzájárultak ahhoz, hogy a TI szerepvállalása a Lánchíd felújításának felügyeletében viták és kritikák tárgyává vált.

ÉLETUTAK A FŐVÁROSI ÁTVILÁGÍTÁS UTÁN

Alexa Noémi – TI Magyarország (TIHUN)

„Alexa Noémi 2023-ban vált a Transparency International Magyarország (TI Magyarország) ügyvezető igazgatójává. Az ő vezetésével a szervezet folytatta a korrupcióellenes küzdelmet és a közszolgáltatások átláthatóságának javítását Magyarországon. Alexa Noémi korábban is dolgozott civil szervezeteknél, és az átláthatóság, a kormányzati elszámoltathatóság, valamint a társadalmi felelősségvállalás terén szerzett tapasztalatokat.

Főbb tevékenységek és célok Alexa Noémi vezetése alatt:

1. Korrupcióellenes programok: Alexa Noémi és a TI Magyarország csapata folyamatosan monitorozza a közszolgáltatásokat, és kampányokat indít, amelyek a korrupció visszaszorítását célozzák.
2. Jogi és politikai aktivitás: A szervezet politikai szinten is aktívan részt vesz, például jogalkotási javaslatokat dolgoz ki, és segít az állami intézményeknek abban, hogy jogállami és átlátható módon működjenek.
3. Társadalmi tudatosság növelése: Alexa Noémi fontosnak tartja, hogy a fiatalokat és a társadalom minden rétegét bevonja a korrupcióellenes küzdelembe, ezért gyakran szerveznek oktatási programokat, szemináriumokat és tudatosító kampányokat.
4. Nemzetközi együttműködés: A TI Magyarország nemcsak belföldi szinten, hanem nemzetközi szinten is kapcsolatokat épít, hogy globálisan is hozzájáruljon a korrupció elleni küzdelemhez.
5. A társadalmi párbeszéd elősegítése: Alexa Noémi és csapata arra is figyel, hogy a nyilvánosság előtt legyenek a fontos döntések, hogy a társadalom aktívan részt vehessen a korrupció elleni harcban és a közszolgáltatások működésének javításában.

A **TI Magyarország vezetőjeként** Alexa Noémi az **egyik legfontosabb szereplővé vált a magyar korrupcióellenes törekvésekben, és nagy hangsúlyt fektetett a polgárok jogi és politikai tudatosságának fejlesztésére**. „A Transparency International budapesti irodája a korrupció elleni módszerek közvetítésére, **a felsővezetők képzésére vállalati támogatói fórumot**

alapított. A fórum tagjai az Ernst & Young, E.on, GSK, Pannon, Pfizer, Antalis és Sciamus képviselői a közelmúltban immár tizedik alkalommal cserélték ki szakmai tapasztalataikat egymással és számos nemzetközileg elismert szakemberrel.}"

Néhány kiemelt kitüntetés, amelyet ő vagy a szervezet kapott:

1. Francia állami kitüntetés – Ordre des Palmes Académiques (A Tudományos Pálmák Rendje)

   TI Magyarország a francia államtól megkapta az „Ordre des Palmes Académiques" kitüntetést, amely elismeri a francia kultúra, tudomány és értékek népszerűsítéséhez való hozzájárulást. Ezt a kitüntetést olyan nemzetközi szervezetek és személyek kapják, akik kiemelkedő munkát végeznek a kultúra, tudomány, oktatás és társadalmi értékek védelme terén.
2. Magyarország Közszolgálati Elismerés

   Alexa Noémi és a Transparency International Magyarország munkásságát Magyarországon is elismerték, például a közszolgáltatások tisztességének és átláthatóságának növelésében végzett munkájukért. Alexa Noémi maga is számos alkalommal kapott elismerést a civil szektorban végzett hatékony munkájáért és hozzájárulásáért a jogállamiság és a korrupcióellenes küzdelem területén.
3. A Korrupcióellenes Díj

   Az EU és más nemzetközi szervezetek is többször elismerték a Transparency International Magyarország tevékenységét. Alexa Noémi az ilyen elismerésekkel is képviseli a szervezetet nemcsak Magyarországon, hanem nemzetközi szinten is, hozzájárulva a globalizált korrupcióellenes mozgalom előrehaladásához. 2006-ban ugyanazt a kitüntetést vehette át a francia kormánytól („Ordre des Palmes Académiques" – A Tudományos Pálmák Rendje), amelyet korábban Medgyessy Péter miniszterelnök is átvehetett. Az elismerés indoklása: A francia kormány a TI Magyarország tevékenységét és munkáját ismerte el ezzel a kitüntetéssel, elsősorban a korrupció elleni küzdelem és az állami átláthatóság előmozdítása érdekében végzett munkájukkal. A díjat az EU-csatlakozás előtti időszakban adományozták, amikor Magyarországon is egyre fontosabbá vált a demokratikus és jogállami elvek tiszteletben tartása, valamint a politikai és gazdasági átláthatóság megerősítése

Ezek a kitüntetések a korrupcióellenes munkát, a társadalmi igazságosság előmozdítását és a közszolgáltatások átláthatóságának növelését ismerik el. A díjak és kitüntetések nemcsak Alexa Noémi és a TI Magyarország elhivatottságát tükrözik, hanem a szervezet fontosságát is a korrupcióval szembeni ellenállásban és a politikai tisztaság fenntartásában."

(Forrás: ChatGPT 2025. 03. 15.)

A TIHUN ügyvezetői posztjáról való lemondása és a brit kitüntetés átvétele után további életútjáról töredékes információ áll rendelkezésre. **Saját Facebook-oldala szerint jelenleg a budapesti Nemzetközi FBI Akadémián dolgozik**, ahol rálátása van a teljes dél-európai rendőri és vámszervek projektjeire. **A korrupció témakörében nem találtunk semmilyen tanulmányt, cikket vagy anyagot vele kapcsolatban**.

Mindeközben a **TIHUN** folytatja politikai aktivizmusát. **Tevékenysége sérti Magyarország szuverenitását (Szuverenitásvédelmi Hivatal, 2024), és továbbra is aktívan vesz részt a baloldali-liberális Budapest főváros kétes ügyeinek tisztára mosásában**. Újdonság, hogy a CEU, egyes korrupcióellenes civil szervezetek, érintett ügyvédi irodák és volt SZDSZ politikusok közszolgálati, vállalatvezetői pozíciókba kerültek, vagy továbbra is kétes vállalkozási szerződések sokaságát kötik a fővárossal és a kerületekkel.

(Szuverenitásvédelmi Hivatal, 2024. október 14., A Transparency International Magyarország tevékenységének hatása a magyar szuverenitásra, Iktatószám: SZH-0352/2024, https://szuverenitasvedelmihivatal.hu/dokumentumok/A-Transparency-International-Magyarorszag-tevekenysegenek-hatasa-a-magyar-szuverenitasra.pdf. Utolsó letöltés: 2025. 03. 16.)

Bakonyi Éva

A Soros Alapítvány igazgatói pozíciójáról történt lemondása után a Nemzetközi Valutaalap (IMF) munkatársaként Dél-Afrikába költözött, további életútjáról nincs információ. Volt élettársa, Horn Gábor az SZDSZ megszűnése után a mai napig is aktív résztvevője a magyar közéletnek. Horn a rendszerváltáskor lépett be az SZDSZ-be, a párt Országos Ügyvivői Testületének és Országos Tanácsának tagja volt. 1994-től 2010-ig a párt országgyűlési képviselője, 2002–2009 között kampányfőnöke volt. 2002-től 2008-ig, a Medgyessy-kormányban és a Gyurcsány-kormányokban koalíciós egyez-

tetésért felelős államtitkárként dolgozott a Miniszterelnöki Hivatalban. 2010-ben a második Gyurcsány-kormány által bevezetett kedvezményes képviselői nyugdíjba vonult. Emellett 2010-től a Republikon Intézetet fenntartó Republikon Alapítvány kuratóriumának elnöke.

Marschall Miklós

A TIMTE városházi korrupciós jelentésének „kezelése" után a Transparency International európai és közép-ázsiai régiós igazgatójává nevezték ki. Az általa képviselt szervezet célja formálisan az, hogy a közéletben nagyobb átláthatóság valósuljon meg, és csökkenjen a korrupció. Marschall vezetése alatt aberlini részleg körülbelül harminc nemzetet tömörített. Emellett felelőse volt a kétévente megrendezett Nemzetközi Korrupcióellenes Konferenciának (International Anti-corruption Conference, IACC) is. Később általános vezérigazgató-helyettes. 2025-ben kuratóriumi tagja az EU-s CERV-források (4,4 millió EUR) magyarországi elosztásáról döntő Ökotárs Alapítvány által vezetett konzorcium egyik civil résztvevőjének, a Kárpátok Alapítványnak. (Forrás: https://karpatokalapitvany.hu/node/9, Utolsó letöltés: 2025. 03. 16. 17:20)

dr. Pintér István

A városházi korrupciós átvilágítás után számos retorzió érte. Ennek ellenére *pro bono* folytatta tevékenységét. Alapító tagja a Joint Venture Szövetség Átláthatósági munkacsoportjának. Alapító főszerkesztője a secinfo.hu korrupcióellenes portálnak, a Geopolitikai Tanács Alapítvány kuratóriumi elnökeként elindította a közpénzek védelmét célul kitűző Civil Felügyelő mozgalmat. Civil diplomataként részt vett az ENSZ ODC (Office on Drugs and Crime) antikorrupciós konferenciáin (Bécs, Doha, Marrákes), 2003–2010 között bejegyzett civil lobbista az Európai Parlamentben.

2006-ban a Magyar Közigazgatási Intézet megbízásából országos mélyinterjús felmérést végzett az önkormányzati közigazgatás korrupciós jelenségeiről (Pintér, 2007). 2007-ben Mécs Imre (MSZP) a titkosított beruházásokat elemző külső szakértőként delegálta az Országgyűlés Nemzetbiztonsági bizottságába. 2011–2012 között a Magyarországon 2010-ig kialakult korrupciós hálózatok téma kutatásvezetője, a zárótanulmány szerkesztője. (Pintér,

2013) A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Kormányzati Korrupcióellenes Programjában 2013-tól pro bono jogszabály-előkészítő és -véleményező tevékenységet folytatott (antikorrupciós szakértői munkacsoport érdekérvényesítési almunkacsoportja, korrupciós kockázatok vizsgálata munkacsoport, korrupciómegelőzési tájékoztatási kampány munkacsoport).

Tarlós István főpolgármestersége idején, 2011–2018 között, a következő fővárosi tulajdonú társaságoknál látott el integritási feladatokat: Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ Zrt. (BFVK), FŐKERT Nonprofit Zrt., BKV DBR Metró (4-es metró) Igazgatóság, Fővárosi Biztonsági Iroda Kft., Fővárosi Önkormányzati Rendészeti Igazgatóság, DHK Pénzügyi Szolgáltató Zrt.; átvilágítást végzett a következőknél: FIMÜV, Budapest Film Kft., Fővárosi Bálna (CET) Projekt. A negyedik Orbán-kormány idején, 2020–2022 között, a Külgazdasági és Külügyminisztérium tiszteletbeli konzuli ügyekért felelős miniszteri biztosa. 2023-ban az ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft. megfelelési tanácsadója. Tagja a Magyar Vállalati Compliance Társaságnak. (Pintér 2013)

Terták Ádám – Ernst & Young

2000-től Terták az Ernst & Young cég nemzetközi hálózatában töltött be európai szintű vezetői pozíciókat. Eközben az Ernst & Young Magyarországon kiépítette a visszaélési-kockázatkezelési szolgáltatásait tehetős nagyvállalatok és a közszféra számára. Egykori vezetője, Biró Ferenc Pál jelenleg az Integritás Hatóság elnöke. **Tagadja, hogy Magyarországon rendszerszintű korrupcióról lehetne beszélni. Rendszerszintű korrupciós kockázat ugyanakkor létezik** – ismerte el 2024-ben a Szabad Európa brüsszeli tudósítójának közbevetésére. „A rendszert emberek üzemeltetik, minden rendszernek vannak hibái, amelyeket ki lehet használni" – fejtette ki, hozzátéve, hogy „**a ma fennálló rendszert lehet jól üzemeltetni**". (Forrás: https://www.szabadeuropa.hu/a/biro-ferenc-mar-az-integritas-hatosag-puszta-lete-is-visszatarto-erovel-bir/32912644.html, utolsó letöltés: 2025. 03. 16., 13:04)

Adat van arra, hogy az Ernst & Young Visszaélési Kockázatkezelési üzletág és a Transparency International 2009-ben is folytatta együttműködését, bevonva, és mintegy tisztára mosva , az épp eljárások alatt álló SIEMENS AG-t. Szakmai konferenciájukat a Budapest Marriott Hotelben 2009.

május 26-án tartották meg. A konferencia a civil és a vállalati szféra összefogásának eredményeként jött létre.

Előadóik és egyben a panelbeszélgetés résztvevői a következők voltak:

Prof. Dr. Stephan Grüninger HTWG Konstanz Alkalmazott Tudományok Egyeteme, Konstanz Felelős Vállalatirányítás Intézet, igazgató

Havas István Ernst &Young, vezérigazgató

Michael J. Hershman The Fairfax Group, elnök

Huguette Labelle Transparency International, elnök

Marschall Miklós Transparency International, regionális igazgató

Andreas Pohlmann Siemens AG, Chief Compliance Officer

David L. Stulb Ernst & Young, Visszaélési-kockázatkezelési Szolgáltatások globális vezető (Forrás: Figyelő, 2009. április-június (53. évfolyam, 14–26. szám) 2009-05-14 / 20. szám)

Eközben Terták a Soros György által elnökölt Open Society Fund, Inc. (New York) által alapított Budapesti Közép-Európai Egyetem Alapítvány kuratóriumának tagja, **2005-től a Közép-európai Egyetem (CEU) Business Schooljának** dékánja. 2007-től 2012-ig diplomataként dolgozott Ázsiában (Hong Kongban főkonzulként, Tajpejben pedig a Magyar Kereskedelmi Képviselet vezetőjeként). Diplomáciai megbízatásának lejártát követően nyugdíjba vonult, és csak civil társadalmi megbízatásokat vállal el. Így pl. 1995–1997 között az NJSZT főszámvevője volt. Közben olyan befektetésekben vett részt, mint az amerikai befektetői hátterű Origo Film Group Zrt., amely Rákospalotán kilenc stúdiót épített.

A magyar befektetőtársak között találhatók a CSFB egykori munkatársai, Fekete Zoltán és Kecskés Ilona, az RC Management Kft., Kovács István ingatlanvállalkozó, Varga Gábor producer és ha csak jelképes 10 ezer forintos részvénnyel is, a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. Az állami tulajdonú pénzintézet ennél nagyobb szerepet játszik a projektben: bő 10 milliárd forint egyedi elbírálású hitelt nyújtott a 17,5 hektáron megvalósuló fejlesztéshez. Korábbi információk szerint az Origo Film Group Zrt. kapcsolatban állt Pápa Marianne-nal, aki a börtönbüntetésre ítélt Portik Tamás élettársa volt. Egyes források szerint a cég vezető tisztségviselője Horváthné Fekszi Márta, a Gyurcsány-kormány volt külügyi államtitkára, akit a moszkvai kereske-

delmi képviselet irodaházának áron alul történő értékesítése miatt vádoltak meg, majd a bíróság végül felmentette.

Jelen kutatás tényszerűségének növeléséhez szükség lett volna az Ernst & Young közreműködésére is, hiszen alapító tagjai, majd végig közreműködői voltak a TIMTE egyesületnek. Megkeresésünkre 2025. március 14-én Tóth Anna | Markets & Business Development a következő választ küldte:

„Tisztelt dr. Pintér István!
Köszönjük a megkeresését.
Az **EY** szigorú szakmai sztenderdjeinek megfelelően, **az ügyfélportfólióját érintő kérdésekben nem nyilatkozik**, és így nem áll módunkban részt venni a kutatásban. Szíves megértésüket kérjük.
Üdvözlettel, Tóth Anna
Ernst & Young Consulting Ltd
20 Vaci ut, 1132, Budapest, Hungary"

A válasz az egyesületet mint ügyfelet detektálta, miközben alapítóként az E&Y nem megbízás alapján tevékenykedett. Vagy ha igen, tudnunk kellene, hogy kinek a megbízásából járt el a cég és ügyvezetője, **Terták Ádám.** Őt **2006-ban Soros György személyesen nevezte ki a Közép-Európai Egyetem Budapest Alapítvány kuratóriumi elnökének teljes képviseleti joggal**, mely ma is az 1051 Budapest, Nádor u. 9. szám alá van bejegyezve, és amelynek alapítója a szintén Soros György elnök által képviselt Open Society Fund, Inc. (címe: 400 West 59th Street, New York, NY 10019).

Vadász Péter

Miután lemondott a TIMTE elnöki pozíciójáról, cégcsoportja a Microsystem jelentős ingatlanberuházásokat bonyolított Zugló kerületben. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségében társelnök társa szintén Zuglóban épített több száz lakást. 1990–2005 között Litvánia tiszteletbeli konzulja volt.

Transparency International Magyarország Alapítvány

1998-ban jelentős változások történtek a TI berlini központja működésében. Az alapító-ügyvezető igazgatót, a korrupcióellenes küzdelem kitalálóját és „lelkét", a brit Jeremy Pope-ot háttérbe szorították, és a londoni iroda ügyvezetőjének nevezték ki azzal, hogy kizárólag a tudás-transzferrel és elméleti kérdésekkel foglalkozzon. Peter Eigen, aki kezdetektől fogva politikai szervezője volt a civil szervezetnek, elfogadta Soros György támogatását, hogy megmentse a szervezetet a pénzügyi összeomlástól. Ebben az időszakban jelentkezett nála Demszky Gábor, Budapest főpolgármestere, hogy egy városházi korrupciós ügyben segítse a politikai kommunikációt azzal, hogy egy független vizsgálóbizottságot küld az eset kivizsgálására. Eigen ezt nem vállalta fel, helyette a magyar szervezetet kérte ennek teljesítésére. Vadász Péter, a TIMTE elnöke elvállalta ezt a feladatot, azonban a civil vizsgálóbizottság a szerecsenmosdatás helyett komoly rendszerbeli hiányosságokat és törvénysértéseket tárt fel a főváros működésében. Eigen ekkor tanácsadóként alkalmazta Berlinben Demszky volt helyettesét, Marshall Miklóst, hogy kezelje azt a helyzetet, aminek kialakulásakor még maga is fővárosi döntéshozó volt. Mivel a lezárt vizsgálati jelentést a főjegyző nem kifogásolta, azt a TIMTE átvilágító csoportjának vezetője és a Főpolgármesteri Hivatal közös sajtótájékoztatón nyilvánosságra hozta. A jelentés megállapításai sem a főpolgármesternek, sem a körülötte lévő erőknek nem kedveztek, ezért azt Marschall segítségével igyekeztek semlegesíteni. Ebben élen járt Terták Ádám, aki a TIMTE új elnökeként és egyben az Ernst & Young nemzetközi tanácsadó cég vezérigazgatójaként nem fogadta el a jelentést, tévesen azt állítva, hogy az még nem a végleges változat. Inkorrekt magatartása miatt több független szakértő is elhagyta a magyar tagozatot, míg ő – alig néhány évvel később – a Soros-féle Közép-európai Egyetem üzleti tagozatának lett a dékánja. Ennek ellenére az egyesület tovább folytatta a magyarországi korrupcióellenes feltáró és elemző munkáját, szaktanácsokkal látta el az első Orbán-kormányt.

2002-ben ismét hatalomra került az MSZP-SZDSZ koalíció. Egyre nagyobb intenzitással folyt az állami vagyon kiárusítása, amelynek a 2003-ban aláírt és 2004-ben életbe lépett európai uniós társulási szerződés sem volt akadálya.

Mivel a nemzeti korrupcióellenes tagozat akadállyá vált a nemzetközi gazdasági érdekszövetségek számára, a berlini központ ellehetetlenítette azt. Elzárta a pénzügyi forrásoktól, és azzal fenyegette, hogy megvonja tőle a névhasználati jogot.

2005 novemberében Budapesten nemzetközi konferenciát szerveztek, melyen Peter Eigen is részt vett. Sajtótájékoztatója szerint Magyarországnak nem kell szégyenkeznie korrupciós helyzete miatt, sőt, két helyet javított is a korrupcióérzékelési listán. Ettől függetlenül kijelentette: „önöknél újjá kell alakítani a szervezetüket. Nagy feladat vár európai igazgatónkra, Marschall Miklós úrra, aki magyar". Ezek a mondatok sokatmondóan jelzik, hogy míg korábban a magyar tagozat nyitott egyesületként, több magánszemély és cég közös elhatározásából jött létre, addig 2006-ban a TI Magyarországon külföldről irányított módon és akaratból újult meg. Ez be is bizonyosodott akkor, amikor az alapító okiratot egy magánszemély jegyezte, aki mostanra már semmire nem emlékszik az alapítás körülményeiből. Marshall politikai tevékenységet végző szervezetként képzelte el az újjáalakítást, ennek érdekében kiemelt figyelmet fordított az úgynevezett oknyomozó újságírók képzésére, illetve a velük való kapcsolattartásra. A brit vonalat képviselő Alexa Noémi pedig a nagyvállalatokkal való együttműködést, az ő igényeiknek való megfelelést helyezte fókuszba. Közben Magyarországon a korrupció egyre nagyobb méreteket öltött.

„Az egyik interjúalanyunk még tapasztalatlan menedzser volt, amikor egy magyar bank felesleges ingatlanjait értékesítette, s az osztrák partner a kialkudott árra azt mondta: többet szeretne fizetni. A helyzetet először nem is értették. A különbözetet Bécsben kellett átadniuk, ami a vételár 2,5%-a volt. Az interjúalany szerint jellemző ott, hogy nem akarnak 10-15-20%-ot kérni, hanem mértéket tudnak tartani

(…)

A multik dupla könyvelést folytatnak, ha kifele azt mondják, hogy 100 egység a korrupciós díj, akkor annak a fele valószínűleg a hazai vezető zse-

bébe megy. Ha probléma merül fel, akkor a kinti menedzsment számonkéri a magyarországin. Ilyenkor szoktak menni a követségeikhez panaszkodni.

A multik számára kedvező, ha az országot korruptnak ítélik meg nagy nemzetközi elismert szervezetek, mert minél kockázatosabbak vagyunk, annál kevesebb konkurencia jelenik meg a piacon. Azon multik vezetői, amelyek a leginkább küzdenek a korrupció ellen, sokszor maguk is részesei voltak nem egészen tiszta privatizációs folyamatoknak 10-15 évvel ezelőtt". (TI Nemzeti integritás tanulmány, 2008, 50–51. p.)

A másodszor is megalakult magyar tagozatot a külföldi befektetők 85%-át képviselő országok nagykövetei is gyámság alá vonták. Megalakították a Transparency Working Groupot, amely a TI Berlin, az amerikai, a brit, a kanadai és a német-magyar kereskedelmi kamarák, valamint az amerikai Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe anyagi támogatásával a következő országok diplomáciai befolyását, illetve védelmét jelentette: Amerikai Egyesült Államok, Ausztria, Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Kanada, Japán, Németország és Olaszország. A Közép- és Kelet-európai Civil Társadalomért Alapítványban hat amerikai alapítvány egyesült. Feladata az volt, hogy segítse a civil társadalom törékeny elemeinek kiépítését az évtizedes kommunista uralomból kilépő országokban. Az alapítványok 66 millió dollárt fektettek be Bulgáriában, a Cseh Köztársaságban, Magyarországon, Lengyelországban, Romániában, Szlovákiában és Szlovéniában a szolgáltató szervezetek, az újságírás, az ellenőrző csoportok, az agytrösztök és más magánszervezetek és jótékonysági szervezetek megerősítésére, amelyek segíthetnek a demokratikus kormányzás fenntartásában. Az alapítvány 2012 végén fejezte be a támogatásnyújtást. (Forrás: Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe, 2000, Building Civil Society After Communism, https://www.philanthropyroundtable.org/almanac/building-civil-society-after-communism/)

Ez a magyar baloldali-liberális és nyugati együttműködés annyira „sikeres" volt, hogy 2010-re maga Marschall Miklós, a TI regionális igazgatója is kijelenthette: „a korrupció nagyságát éves szinten 400 milliárd forintra becsülik Magyarországon, becslések szerint a tenderek 65-70 százaléka „korrupcióval érintett". Ez a rendszerszerű korrupció 25 százalékkal drágítja meg a beszerzéseket. Ez a magyar GDP 1,5 százaléka. Megújítandó a párt- és

kampányfinanszírozás, valamint szükséges a közbeszerzési rendszer átalakítása, a bűnüldöző szervek megerősítése, az igazságszolgáltatási rendszer átláthatóságának megteremtése, továbbá a nyilvánosság erősítése. Úgy vélte, „addig nem lehet Magyarországon sikeresen fellépni a korrupció ellen, amíg a politikai elit nem mutat példát".

Álságos módon a TI a leendő Fidesz-kormánynak mutatta be javaslatait, szerinte ugyanis „az új kormány számára itt a »történelmi pillanat« arra, hogy a nagy intézmények, köztük a közszféra és az adórendszer reformját elindítsa, és ezzel visszaszorítsa a korrupciót". Az eddig elmaradt korrupciókritikát már ekkor kezdték élesíteni Magyarország ellen. (Forrás: MTI, In: hvg.hu, 2010. május. 10. https://hvg.hu/itthon/20100510_transparenci_international_korrupcio, Utolsó letöltés: 2025. 03. 22. 13:19)

A magyar korrupció elleni küzdelem aranykora

A következő évtizedben a magyar tagozat a világ vezető korrupcióellenes nemzeti tagozatává vált. A Marschall Miklós által elgondolt szerkezetváltás, mely szerint integrálni szükséges a tényfeltáró újságírókon kívül az egyéb médiumokat is, hamarosan megvalósult. Innovatív és előremutató programok sorát valósította meg, kiemelkedően stabil finanszírozási háttér mellett. Marshall talán legnagyobb sikere a TIHUN vezetőinek, illetve munkatársainak kiválasztásában mérhető le.

A magyar tagozat sikeréhez három külső tényező is hozzájárult. Egyrészt a nemzetközi környezet, másrészt a Magyarországon is megjelenő tanácsadói magánvállalkozások (Ernst & Young visszaélési-kockázatkezelési szolgáltatások, a távközlési tanácsadással foglalkozó svéd Sciamus), harmadrészt megerősödött a civil szektor, például a TIMTE eltávozott vezető szakértője a Geopolitikai Tanács Közhasznú Alapítvány keretében független szakértőként folytatta korrupcióellenes tevékenységét. 2010 után a magyar kormány minden olyan nemzetközi megállapodáshoz csatlakozott, amely a korrupció visszaszorítását célozta meg. A TIHUN 2008-as Nemzeti Integritás Tanulmánya külön részben tárta fel az üzleti életben tapasztalható kockázatokat, amire ráerősített a 2011-es integritás-tanulmány. Ez utóbbi szerint az

üzleti szféra az összes vizsgált pillér közül a legalacsonyabb pontszámot kapta, alulmúlva még a politikai pártokat is. (Transparency International, 2011, 72. p.) Ennek kezelésére Alexa Noémi vezetésével létrejött a korrupcióellenes módszerek közvetítésére, a felső vezetők képzésére hivatott vállalati támogatói fórum. Tagjai a Magyarországon tevékenykedő nemzetközi háttérrel is rendelkező vállalkozások: az Ernst & Young, az E-ON, a GSK, a Pannon, a Pfizer, az Antalis és a Sciamus. Olyan programokat valósítottak meg, mint az ingyenes jogi tanácsadás korrupcióellenes szakértők részére, együttműködések az igazságszolgáltatással, kiemelten kezelve a rendőrséget, illetve a bíróságot, vagy az önkormányzatok átláthatóságát elősegítő különböző programok. A magas szakmai színvonalú tevékenységet számos nemzetközi elismerés követte: Alexa Noémi a brit királynőtől kapott kitüntetésen kívül – a magyar tagozat számos európai elismerése mellett – átvehette azt a francia kitüntetést is, amelyet korábban Medgyessy Péter miniszterelnök is megkapott. Később a jelenlegi ügyvezető szintén ebben a magas francia kitüntetésben részesült.

A nemzetközileg egyedülálló szakmai munkát jól jellemzik azok a vezetők és munkatársak, akiket – ugyancsak Marshall elképzelése szerint – megfelelően dotált pozíciókba tudtak beépíteni. Néhányan a kimagasló tudással rendelkezők közül:

Az első kuratóriumot önálló képviseleti joggal képviselő Márkus Ágnes Eszter és Alexa Noémi: (Forrás: TI KÖZHASZNÚSÁGI JELENTÉS Számviteli beszámoló, 2006. https://transparency.hu/wp-content/uploads/2016/02/khj_2006.412.pdf)

Márkus Ágnes Eszter korábban az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) osztályvezetőjeként az európai uniós forrásoknak vált szakértőjévé, majd a társadalomtudományi, humán, kutatási, fejlesztési tevékenységeket végző ECNL Európai Nonprofit Jogi Központ Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaságnak lett ügyvezetője. Ennek tulajdonosa a washingtoni székhelyű International Center for Not-for-Profit Law (ICNL).

ALEXA NOÉMI

Alexa Noémi a nemzetközi korrupcióellenes szervezet budapesti irodáját, annak 2006-os alapítását követően vezette. Igazgatása alatt a TI az antikorrupciós kutatások és fellépés meghatározó szereplőjévé vált Magyarországon. Alexa korábban az MSZP-s Göncz Kinga által vezetett Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium (utódja az EMMI) nemzetközi főosztályának vezető-helyetteseként dolgozott, ahol szakterülete az uniós források elosztása és felhasználása volt. Az ELTE spanyol-kulturális antropológia szakán diplomázott, majd a Budapesti Corvinus Egyetem nemzetközi kapcsolatok szakán szerzett doktori fokozatot. 2013 júniusa és 2017 szeptembere között a budapesti Közép-európai Egyetem (CEU) tanársegéde, jelenleg az Európai Unió Bűnüldözési Képzési Ügynökségénél (European Union Agency for Law Enforcement Training, CEPOL) az ágazati csere, kutatás és elemzés vezetője.

Az első kuratóriumi elnök, Márkus Ágnes Eszter 2007. szeptemberi távozását követően a feladatot Bátory Ágnes vette át.

BÁTORY ÁGNES

„A CEU Közpolitikai Tanszékének kutatási és kari prorektora és professzora. A Cambridge-i Egyetemen szerzett PhD fokozatot. Kutatási területei közé tartozik a korrupció és a korrupcióellenőrzés, a pártpolitika, valamint a szakpolitikák végrehajtásának és betartásának problémái az uniós kormányzás területén. Társszerkesztője a nemrégiben megjelent *Policy Experiments, Failures and Innovations* című könyvnek, cikkei pedig többek között a Governance; a Journal of Common Market Studies; a Journal of European Public Policy; a Public Administration; Democratization és a European Journal of Political Research folyóiratokban jelentek meg. A közelmúltban közreműködött az együttműködésen alapuló kormányzással, az európai identifikációval és regionális politikával, valamint az uniós válságkezeléssel foglalkozó nagy uniós projektekben. Tagja a Governance; az East European Politics; és a Journal of Common Market Studies szerkesztőbizottságának, valamint a TI EU nemzetközi tanácsadó testületének.

Tudományos publikációi a következő témákban olvashatók: szimbolikus megfelelés és jogállamiság az EU-ban, a részvételi kormányzással való

visszaélés, korrupció az uniós alapok elosztásában, a populizmus és a világjárvány." (Forrás: CEU publikációs adatbázis, 2025. https://people.ceu.edu/agnes_batory)

MARTIN JÓZSEF PÉTER

Martin József közgazdász és szociológus, diplomáját és PhD fokozatát a Budapesti Corvinus Egyetemen (BCE) szerezte, 2013 óta ügyvezetője a TIHUN-nak. Tanult Belgiumban és Hollandiában is. Angolul magas szinten, franciául és oroszul társalgási szinten beszél. Jelenleg a BCE Közpolitika Tanszékének külsős adjunktusa, ahol a korrupcióelemzést és intézményi közgazdaságtani tantárgyakat oktat. Emellett vendégoktatóként is tevékenykedett a Denveri Egyetemen (USA). Gazdasági újságíróként kezdte a pályáját, másfél évtizeden keresztül gazdasági lapoknál dolgozott. 2003 és 2009 között a Figyelő című üzleti hetilap főszerkesztője volt. Vezetése alatt az újság Pulitzer-emlékdíjat nyert. 2010 és 2013 között elemzőként és tanácsadóként tevékenykedett több nemzetközi és hazai intézmény megbízásából. 2019-ben egy kiküldetés (secondment) keretében a TI UK londoni irodájában dolgozott kutatási igazgatóként. 2025-ben elnyerte a Francia Köztársaság Nemzeti Érdemrend lovagi fokozatát. Apja Martin József újságíró, lapszerkesztő, egyetemi tanár. 1967–1982 között a Magyar Nemzet belső munkatársa, 1981–1982 között főmunkatársa 1982–1986 között a lap moszkvai tudósítója volt.

DR. LIGETI MIKLÓS

„Jogász, 2002-ben végzett az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán, 2006-ban jogi szakvizsgát tett. 2012 óta jogi vezető a Transparency International (TI) Magyarországnál. Azt megelőzően, hogy a Transparency International Magyarországhoz csatlakozott, tíz éven át állami intézményekben (Országos Kriminológiai Intézet, Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, Belügyminisztérium) dolgozott." (Forrás: TIHUN, 2025, https://transparency.hu/rolunk/munkatarsak/, Utolsó letöltés: 2025. 03. 23. 8:42)

A TIHUN biztos finanszírozási hátterét, nyugati támogatottságát, valamint a közreműködők, munkatársak kiemelkedő szakmai színvonalát jól példázzák a 2008-as, valamint a 2011-es TI Nemzeti integritás tanulmányok. A Hack Péter vezette 2011-es kutatás kiemelkedik objektivitásával és méltó folytatása a TIMTE – Terták Ádám által elolvasás nélkül, közgyűlésen leszavaztatott, majd teljesen eltüntetett – TI második jelentésének. A Hack-tanulmány azonban Alexa Noémitől nem kapta meg a korábban ígért támogatást és nyilvánosságot. A 2008-as tanulmánynál még külön kiadványban ismertették Magyarország általános korrupciós kockázatait, valamit az üzleti életben meglévő korrupciós kockázatokat. Ez a különválasztás megmutatkozik mind a finanszírozók, mind a szerzők és a bírálók különbözőségében. Ezek az alábbiakban részletesen ismertetésre kerülnek.

2008/1
KORRUPCIÓS KOCKÁZATOK MAGYARORSZÁGON, NEMZETI INTEGRITÁS TANULMÁNY 1. RÉSZ

Finanszírozók
„Amerikai Kereskedelmi Kamara, Osztrák Nagykövetség, Brit Kereskedelmi Kamara, Brit Nagykövetség, Central Eastern European Trust, Holland Nagykövetség, Kanadai Kereskedelmi Kamara, Kanadai Nagykövetség, Magyarországi Japánok Szervezete, Német Együttműködési Minisztérium (BMZ), Német-magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara, Transparency International Titkárság Berlin. A nyomtatáshoz szükséges papírt az Antalis Map Merchant Hungária Kft. ingyenesen biztosította.

Szerkesztők
Alexa Noémi, a Transparency International Magyarország ügyvezető igazgatója. Antropológus, közgazdász, a Corvinus Egyetem nemzetközi kapcsolatok szakán szerzett PhD fokozatot. A TI magyarországi tagozatához való csatlakozása előtt a közigazgatásban dolgozott, és eu-s forrásokkal kapcsolatos kutatási tevékenységekben vett részt. Széles körű tapasztalatokkal rendelkezik nemzetközi projektek és kutatómunkák megvalósítása terén.

Kósa Eszter szociálpolitikus. Az ELTE társadalomtudományi karán szerzett PhD fokozatot. 1997 óta szociális vonatkozású projekteken dolgozik (tervezés, megvalósítás és értékelés), 2005 óta önálló szakértő és tanácsadó. Érdeklődési területei közé tartozik a szociálpolitika, a társadalmi befogadás, az EU támogatáspolitikája és az uniós finanszírozással kapcsolatos átláthatósági kérdések.

Szerzők
Boóc Ádám, Jogtudományi Intézet
Boros Anita, Corvinus Egyetem
Burai Petra független szakértő
Földes Ádám, Társaság a Szabadságjogokért
Hollán Miklós, Jogtudományi Intézet
Miklósi Zoltán, Eötvös Károly Közpolitikai Intézet
Párdi Zsófia független szakértő
Péteri Gábor, LGI Development Ltd.
Rixer Ádám, Károli Gáspár Egyetem
Sasvári Nóra független szakértő
Somody Bernadette, Eötvös Loránd Tudományegyetem
Sükösd Miklós, Közép európai Egyetem
Szabó Máté Dániel, Eötvös Károly Közpolitikai Intézet
Szalai András, Corvinus Egyetem
Szikinger István független szakértő
Villányi Viktória, Freedom House

Belső bírálat
Bátory Ágnes, a Transparency International Magyarország kuratóriumának elnöke. Az ELTE jogi karán diplomázott, majd a cambridge-i egyetemen szerzett PhD fokozatot nemzetközi kapcsolatok szakon. A CEU docenseként és kutató munkatársaként posztgraduális kurzusokat tart, többek között korrupciókontroll és közpolitikai etika témákban, és különböző nemzetközi kezdeményezések keretében járul hozzá a korrupció elleni küzdelem oktatásához.

Hack Péter, a Transparency International Magyarország tanácsadó testületének tagja. Az ELTE jogi karán diplomázott, ahol jelenleg adjunktusként tanít. 1990-ben beválasztották a magyar Országgyűlésbe, 2002-ig országgyűlési képviselő. 1994 és 1998 között az alkotmányügyi és igazságügyi bizottság elnöke volt.

Lőke András, a Transparency International Magyarország kuratóriumának társelnöke. Egyetemi tanulmányait az ELTE angol-orientalisztika szakán végezte. Jelenleg a Heti Világgazdaság című hetilap trend rovatának szerkesztője, korábban a lap interjú rovatát szerkesztette, illetve nemzetközi politikai és gazdasági cikkeket írt. 2001 óta a tényfeltáró újságírást támogató Göbölyös Soma Alapítvány kuratóriumának elnöke.

Nizák Péter, a Transparency International Magyarország kuratóriumának tagja. Az ELTE-n diplomázott, ahol jelenleg a politikatudományi intézet PhD jelöltje. 1991 óta dolgozik a magyarországi civil szférában különböző alapítványok igazgatójaként és programkoordinátoraként. Fő szakterületei a demokráciafejlesztés, a nonprofit fejlesztési programok és a részvételi demokrácia.

Szombati Zsuzsa, a Transparency International Magyarország kuratóriumának tagja. Történelem-francia szakos tanárként diplomázott az ELTE-n, majd diplomata férjével több mint 15 évet töltött 3 kontinens 4 országában. Érdeklődése az eltérő kultúrák közötti kommunikációs problémák felé fordult, mely 2000-től a humánpolitikával egészült ki.

Külső bírálat
Galajda Ágnes, Legfelsőbb Bíróság
Garai Borbála, Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium
Korbuly Andrea, Állami Számvevőszék
Körösényi András független szakértő
Századvég Alapítvány"
(TIHUN NIS, 1. rész, 2008)

2008/2
KORRUPCIÓS KOCKÁZATOK AZ ÜZLETI ÉLETBEN, NEMZETI INTEGRITÁS TANULMÁNY 2. RÉSZ

„Finanszírozók
Central Eastern European Trust és a Transparency International titkárság Berlin. A nyomtatáshoz szükséges papírt az Antalis Map Merchant Hungária Kft. ingyenesen biztosította.

Szerzők
Alexa Noémin kívül:
Bárdos Rita ügyvéd. Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán diplomázott, ezt követően PhD-képzésen vett részt. Az ELTE ÁJK munkajogi tanszékének külsős oktatója, a Magyar Versenyjogi Egyesület tagja, ennek keretében részt vett a nemzeti jelentések elkészítésében. Német és angol jogi szaknyelvi könyvek társszerzője, versenyjogi tárgyú cikkek írója.

Szántó Zoltán egyetemi tanár, a Budapesti Corvinus Egyetem Szociológiai és Társadalompolitikai Intézetének igazgatója. Közgazdász-szociológus, kandidátus, fő kutatási területe az analitikus társadalomelmélet és gazdaságszociológia. Az elmúlt években több empirikus kutatást vezetett a privatizáció, a pénzügyi kultúra, az adócsalás és rejtett gazdaság, a kollektív cselekvés, valamint a munkaerőpiac és gazdasági szervezetek társadalmi beágyazottsága témakörökben. Számos publikációja jelent meg magyar és angol nyelven. Egyik alapítója és vezetője a Budapesti Corvinus Egyetem Korrupciókutató Központjának.

Tóth István János, az MTA Közgazdaságtudományi intézetének tudományos főmunkatársa, a Gazdaság- és Vállalkozáselemzési Intézet igazgatója és a Budapesti Corvinus Egyetem Szociológiai és Társadalompolitikai Intézetének egyetemi magántanára. Fő kutatási területei a rejtett gazdaság, a korrupció és a vállalati alkalmazkodás. Az elmúlt években több empirikus kutatást vezetett az adócsalás és a rejtett gazdaság, a vállalatok üzleti kapcsolatai, valamint munkaerőpiaci témakörökben. Számos publikációja jelent meg magyar és angol nyelven. Egyik alapítója és vezetője a Budapesti Corvinus Egyetem Korrupciókutató Központjának.

Belső bírálat
Az első rész bírálói köre (Bátory Ágnes, Hack Péter, Lőke András, Nizák Péter, Szombati Zsuzsa) kiegészült Fáth Péterrel.

Fáth Péter, a Transparency International Magyarország tanácsadó testületének tagja. Közgazdászként végzett az Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen (jogutód: BCE), Budapesten 1980-ban. Pályáját a Hungarovinnél magyar borok exportjával kezdte. 1985-ben csatlakozott a Mezőgazdasági Minisztérium külkereskedelmi osztályához, majd tagja lett a genfi GATT-tárgyalásokon résztvevő magyar delegációnak. 1990-tól volt az Amerikai Kereskedelmi Kamara (AmCham) igazgatója, majd vezérigazgatója. 2008. április 1-jétől független tanácsadóként tevékenykedik.

Külső bírálat
Amerikai Kereskedelmi Kamara
Atkári János, Pénzügykutató Zrt.
Bencze József, Országos Rendőr-főkapitányság
Csapó Annamária független szakértő
Devecz Miklós független szakértő
Gruber Attila független szakértő
Kovács Árpád, Állami Számvevőszék
Kühn János, Ernst & Young
Mong Attila újságíró
Oppenheim Ügyvédi Iroda
Szili Márta, Joint Venture Szövetség
Vajda Éva újságíró
Varga István, Brit Kereskedelmi Kamara
Zara László, Magyar Adótanácsadók és Könyvviteli Szolgáltatók Országos Egyesülete

(TIHUN NIS, 2. rész, 2008)

Három év múlva jelentősen változott az integritástanulmány elkészítésének menete és a finanszírozás is:

„2011
KORRUPCIÓS KOCKÁZATOK MAGYARORSZÁGON, NEMZETI INTEGRITÁS TANULMÁNY

Finanszírozók
Norvég Királyi Nagykövetség, Nemzetközi Visegrádi Alap, Európai Bizottság Belügyi Főigazgatóság - az Európai Unió 'Bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem' programja, Transparency International berlini titkársága. A nyomtatáshoz szükséges papírt az Antalis Hungária Kft. ingyenesen biztosította.

Szerkesztők
Burai Petra, a TI Magyarország jogi vezetője. Jogászként végzett az ELTE jogi karán, 2004-ben emberi jogi LLM szakon a CEU-n, majd FCO Chevening-ösztöndíjasként közpolitikai diplomát szerzett Nagy-Britanniában, a Bristoli Egyetemen. Nemzetközi szakmai tapasztalatokra többek között Strasbourgban, az Európa Tanács Emberi Jogok és Jogállamiság Főigazgatóságán, valamint a Robert Bosch Alapítvány ösztöndíjasaként a német szövetségi Belügyminisztériumban és a berlini Politikai Képzési Központban tett szert. Két éven keresztül dolgozott az Oktatási Minisztériumban, oktatott az ELTE ÁJK Közigazgatási Jogi Tanszékén, a Transparency International Magyarországot megelőzően pedig az Állami Számvevőszék munkatársaként foglalkozott a korrupcióellenes politikákkal és fejlesztési kérdésekkel. 2011 január-februárjában az USA International Visitor Leadership Program (IVLP) vendégszakértője volt.

Hack Péter az Eötvös Loránd Tudományegyetemen végzett. Ugyanezen az egyetemen PhD címet szerzett és 2011-ben habilitált. A Magyar Országgyűlés országgyűlési képviselője volt 1990–2002 között. A Magyar Országgyűlés Alkotmány és igazságügyi bizottságának és az Igazságszolgáltatási reform bizottságnak az elnöke volt 1994–1998 között. Tagja volt az Alkotmány-előkészítő Bizottságnak, a Választójogi Reform Bizottságnak

és a Nemzetbiztonsági Bizottságnak. 1997–1998 között az Országos igazságszolgáltatási Tanács tagja volt. Jelenleg az ELTE jogi karán és a Bíróképző Akadémián oktat. 2008 óta az Országos igazságszolgáltatási Tanács Oktatási Tudományos Tanácsának a tagja. 2007–2008 között a magyar kormány Antikorrupciós Koordinációs Testületének tagja. 2007 óta tagja a Transparency International Magyarország Tanácsadó Testületének.

Kutatásvezető
Hack Péter, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Kutatásbírálat
Suzanne Mulcahy, Transparency International Nemzetközi Titkárság

Projektkoordinátorok
Hortobágyi Emese, Transparency International Magyarország
Salgó Ella, Transparency International Magyarország
Paul Zoubkov, Transparency International Nemzetközi titkárság

Külső bíráló
Gabriel Partos, Economist Intelligence Unit, London

Szerzők
Burai Petra, Transparency International Magyarország
Drinóczi Tímea, Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar
Fazekas János, ELTE, Állam- és Jogtudományi Kar
Gosztonyi Gergely, ELTE, Állam- és Jogtudományi Kar
Hack Péter, ELTE, Állam- és Jogtudományi Kar
Jancsics Dávid, City University of New York, Graduate School and University Center
Keserű Júlia, K-Monitor Független Közpénzfigyelő Iroda
Kiszelly Zoltán, Kodolányi János Főiskola
Léderer Sándor, K-Monitor Független Közpénzfigyelő Iroda
Móra Veronika, Ökotárs Alapítvány
Sólyom Anna, Európai Választási Szakértők Egyesülete

Szánthó Miklós politikai elemző
Szántó Zoltán, Budapesti Corvinus Egyetem
Szigeti tamás, ELTE Állam- és Jogtudományi Kar
Tausz Péter, Transparency International Magyarország
Tóth István János, Budapesti Corvinus Egyetem
Víg Dávid, ELTE Állam- és Jogtudományi Kar
Vissy Beatrix, ELTE Állam- és Jogtudományi Kar

Bátory Ágnes, a Transparency International Magyarország kuratóriumának elnöke. Az ELTE jogi karán diplomázott, majd a cambridge-i egyetemen szerzett PhD fokozatot nemzetközi kapcsolatok szakon. A CEU docenseként és kutató munkatársaként posztgraduális kurzusokat tart többek között korrupciókontroll és közpolitikai etika témákban, és különböző nemzetközi kezdeményezések keretében járul hozzá a korrupció elleni küzdelem oktatásához.

Hack Péter, a Transparency International Magyarország Tanácsadó Testületének tagja. Az ELTE jogi karán diplomázott, ahol jelenleg adjunktusként tanít. 1990-ben beválasztották a magyar Országgyűlésbe, ahol 2002-ig országgyűlési képviselőként dolgozott. 1994 és 1998 között az Alkotmányügyi és igazságügyi bizottság elnöke volt.

Lőke András, a Transparency International Magyarország Kuratóriumának társelnöke. Egyetemi tanulmányait az ELTE angol-orientalisztika szakán végezte. Jelenleg a Heti Világgazdaság című hetilap trend rovatának szerkesztője, korábban a lap interjú rovatát szerkesztette, illetve nemzetközi politikai és gazdasági cikkeket írt. 2001 óta a tényfeltáró újságírást támogató Göbölyös Soma Alapítvány Kuratóriumának elnöke.

Nizák Péter, a Transparency International Magyarország Kuratóriumának tagja. Az ELTE-n diplomázott, ahol jelenleg a Politikatudományi Intézet PhD jelöltje. 1991 óta dolgozik a magyarországi civil szférában különböző alapítványok igazgatójaként és programkoordinátoraként. Fő szakterületei a demokrácia-fejlesztés, nonprofit fejlesztési programok és a részvételi demokrácia.

Szombati Zsuzsa, a Transparency International Magyarország Kuratóriumának tagja. Történelem-francia szakos tanárként diplomázott az ELTE-n,

majd diplomata férjével több mint 15 évet töltött 3 kontinens 4 országában. Érdeklődése az eltérő kultúrák közötti kommunikációs problémák felé fordult, mely 2000-től a humán politikával egészült ki.

Külső bírálat
Galajda Ágnes, Legfelsőbb bíróság
Garai Borbála, Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium
Korbuly Andrea, Állami Számvevőszék
Körösényi András független szakértő
Századvég Alapítvány"
(Forrás: TIHUN NIS, 2011)

Mindeközben Marschall Miklós kiemelkedő tevékenységet végzett nemzetközi szinten is:

Marschall: „Előadó, elnök, moderátor számos jelentős nemzetközi konferencián, közgyűlésen, többek között az Európai Parlament, az Európa Tanács, az OLAF, az EBESZ, az OECD, az EBRD, az UNCAC, az ENSZ, az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa (OHCHR), az ENSZ globális fóruma a kormányok megújításáról, az ENSZ HABITAT, az IACA (Nemzetközi Korrupcióellenes Akadémia). Témák: jó kormányzás, korrupcióellenes küzdelem, átláthatóság, civil társadalom, kultúrpolitika, nem kormányzati szervezetek elszámoltathatósága, helyi önkormányzatok, pénzgyűjtés stb."

1999-ben a Transparency International kelet- és közép-európai és a volt Szovjetunióért felelős ügyvezető igazgatójaként csatlakozott a szervezethez, azzal a megbízatással, hogy kiépítse és megszilárdítsa a TI hálózatát a régióban.

Az évek során sikerült létrehoznia a régióban a kompetens, független és látható korrupcióellenes nem kormányzati szervezetek (TI nemzeti tagozatok) hálózatát. 2004-ben szélesebb körű megbízatást kapott mint az európai és közép-ázsiai régió igazgatója, aki 43 országban felügyeli a TI tevékenységét. A TI vezetőjeként a nemzetközi korrupcióellenes mozgalom kétévente megrendezésre kerülő globális konferenciáinak (IACC) felelőse is volt. 2006-ban ő vezette a TI brüsszeli EU-irodájának létrehozását is. 2010 és 2016 között a teljes szervezet ügyvezető igazgatóhelyetteseként tevékenykedett.

Egyéb nemzetközi tevékenységei:

- International Center for Not-for-Profit Law, Washington, D.C.
  - A Nemzetközi Felügyeleti Tanács tagja (1998–2016)
  - Az igazgatótanács tagja (2000–2009)
- European Center for Not-for-Profit Law (Európai Nonprofit Jogi Központ), Budapest
  - Az igazgatótanács tagja (2003–2006 és 2018–2020)
- TI EU összekötő iroda, Brüsszel – Az igazgatótanács elnöke (2008–2015)
- GuideStar International – Az igazgatótanács tagja (2010–2012)
- Accountable Now – Az igazgatótanács tagja (2013–2016)
- A Demokráciák Közössége civil társadalmi pillérének nemzetközi irányítóbizottsága -
  - Tag (2017–2018)
- Johns Hopkins University Comparative Nonprofit Sector Project, Institute for Policy Studies, Baltimore, Maryland – A tanácsadó bizottság tagja (1994–2009)
- Amerikai Ügyvédi Kamara közép- és kelet-európai jogi kezdeményezése (ABA CEELI) – Tanácsadó testület tagja (2002–2006)
- CIVICUS: Világszövetség az Állampolgári Részvételért – A kuratórium tagja (1993)
- Nemzetközi Társaság a Harmadik Szektor Kutatásáért (ISTR) – Alapító tag (1992–1998)
- Kulturális Információs és Kutatóközpontok (CIRCLE) v Tag (1984–1994)

(Forrás: Marschall, saját CV, 2024)

Ilyen kivételesen jó magyarországi körülmények között, amikor a Kormány számos nemzetközi szabályt adaptált a magyar jogrendszerbe, számos megelőző intézkedést léptetett hatályba, a TIHUN elkezdte Magyarországot kritizálni nemzetközi, különösen az európai uniós szervezetek előtt.

Az újonnan alakult magyar Szuverenitásvédelmi Hivatal 2024. június 18-án egyedi – átfogó jellegű – vizsgálatot indított a TIHUN tevékenységével összefüggésben.

Az összefoglaló megállapítások a következők voltak:

„A Szuverenitásvédelmi Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) a vizsgálat megindításáról levélben értesítette az alapítványt, egyúttal a szervezet működésének és tevékenységének átláthatóságára vonatkozó dokumentumok átadására szólította fel. A Hivatal felhívta az ügyvezető igazgató figyelmét a válaszadási és együttműködési kötelezettségére. Martin József Péter a válaszában megtagadta a szükséges információk átadását és a Hivatallal való együttműködést. A Hivatal lezárta a vizsgálatot, amely alapján az alábbi főbb megállapításokat teszi:

1. A Transparency International Magyarország Alapítvány (a továbbiakban: TIM; szervezet) finanszírozásának, tevékenységének és kapcsolati hálójának áttekintése alátámasztja, hogy a vizsgált szervezet egy több mint harminc éve működő globális lobbihálózat részeként, a hálózat mögött meghúzódó nagyhatalmi érdekek mentén fejti ki politikai nyomásgyakorló tevékenységét. A Transparency International nevű hálózatot (a továbbiakban: TI) az Amerikai Egyesült Államok érdekeit képviselő Világbank hozta létre, vezetőit onnan delegálták, céljait az Amerikai Egyesült Államok Világbankon keresztül érvényesített stratégiai célkitűzéseinek rendelik alá. A Hivatal jelentése részletesen feltárja a hálózat létrejöttének történetét és tevékenységi köreit, illetve a TIM kapcsolódási pontjait.
2. A TIM külföldi állami finanszírozás bevonásával végzi tevékenységét. A szervezetet működtető nemzetközi hálózat fő finanszírozói a Világbank legnagyobb szavazati erejű államai, valamint az Európai Bizottság (EB), és ott van a jelentős támogatók között Soros György Nyílt Társadalom Alapítványa is. A nemzetközi szervezet szabályai mentén tevékenykedő TIM támogatói köre jelentős egyezést mutat a TI finanszírozóival. A szervezetet több mint 80 százalékban külföldi forrásokból működtetik.
3. A Transparency International első magyarországi tagozatát a világbanki hitelek »kondicionalitásáért« (értsd: feltételeként) elindított privatizációs folyamatokhoz kapcsolódó amerikai érdek hívta életre 1996-ban. A szervezet alapításának valódi szándékát bizonyítja az is, hogy az akkori kormánypárt egyik képviselője volt »a kormányzati korrupció átvilágítására« létrehozott egyesület fő szervezője. Az egyesület 2005-ben befejezte

tevékenységét, a hivatalos magyarázat szerint ennek oka a korrupció témája iránti társadalmi érdektelenség, valamint finanszírozási problémák voltak. Valójában az egyesület fő finanszírozója, a Soros Alapítvány vonta vissza a támogatását. Két évvel később, 2007-ben a TI magyarországi tagozata újraszerveződött, alapítványként. Az újjáalakult szervezet érdekei, céljai és finanszírozása megegyezik elődjéével.

4. A TIM vizsgálata alapján a Hivatal a jelentésében bemutatja, hogy a szervezet mögött meghúzódó nemzetközi hálózat által tematizált »átláthatóság«, »korrupcióellenesség« fogalmai végső soron nem a közélet tisztaságát, a piaci résztvevők közötti kiegyenlített versenyt szolgálják, hanem az amerikai gazdasági és politikai érdekek érvényesítésének fegyverei. A TI – és a vele szorosan együttműködő Partnership for Transparency – ennek a témának a kisajátításával fejti ki Magyarországra káros, Magyarországot és a magyar állami intézményeket stigmatizáló, dezinformáción alapuló befolyásoló tevékenységét. A TIM a nyomásgyakorlás fenntartásával hozzájárul annak a politikai és közéleti környezetnek a kikényszerítéséhez, amely biztosítja az USA érdekeit szolgáló status quót. Így válik érthetővé, hogy az USA-nak miért áll érdekében az amerikai adófizetők pénzét magyar politikai szervezetekre költeni.
5. A hálózat és az annak szabályai, céljai mentén működő szervezet fő fegyvere a berlini központban készülő korrupcióérzékelési index, amelyet a TI-t finanszírozó és/vagy vele együttműködő szervezetek, illetve maga a TI is képes érdekei szerint manipulálni. A jelentés rámutat, hogy a korrupcióérzékelési index és annak felhasználása a dezinformáció minden formai kellékével bír, dezinformációnak tekinthető, mivel alkalmas arra, hogy valótlan állításokat igaznak tüntessen fel. A jelentés bizonyítja, hogy a TI által évente közreadott korrupcióérzékelési index módszertana manipulatív, valamint azt is, hogy ez a módszertan a korrupcióérzékelési indexet alkalmassá teszi arra, hogy országok nemzetközi megítélését befolyásolják vele. A TIM ennek a tudományosnak álcázott felmérésnek a kommunikációjával próbálja Magyarországot és a magyar államigazgatási szerveket rossz színben feltüntetni. A szervezet az Európai Bizottságnak készített, dezinformációt tartalmazó – részinformációkra, sejtésekre és híreszteléseke, jobb esetben médiabeszámolókra alapozott – árnyék-

jelentéseivel valódi politikai, gazdasági és társadalmi károkat okoz Magyarországnak.

6. A TIM az állami és társadalmi döntéshozatali folyamatok befolyásolására irányuló dezinformációs kampányt folytat azokkal az úgynevezett árnyékjelentésekkel, amelyeket évente az Európai Bizottság rendelkezésére bocsát. Az árnyékjelentések elkészítésének módszertana a magyar társadalom előtt rejtve marad, miközben az arra épülő dezinformációs kampány Magyarország politikai és gazdasági érdekérvényesítő képességének korlátozására tesz kísérletet a nemzetközi térben. A TIM jogállamisági jelentésekhez mellékelt árnyékjelentései továbbá alkalmasak arra, hogy a belföldi demokratikus versenyt is befolyásolják.
7. A TIM tevékenységével összefüggésben indított egyedi – átfogó jellegű – vizsgálatban a szervezet megtagadta az együttműködést, és ezt már a Hivatalnak a vizsgálat megindításáról szóló megkeresésére adott első válaszában egyértelművé tette. Az ennek ellenére feltárt információk elemzése és összefüggések értékelése alapján a Hivatal megállapította, hogy a szervezet működése nem átlátható." (Forrás: Szuverenitásvédelmi Hivatal, 2024, Vizsgálati jelentés, Iktatószám: SZH-0352/2024, https://szuverenitasvedelmihivatal.hu/dokumentumok/A-Transparency-International-Magyarorszag-tevekenysegenek-hatasa-a-magyar-szuverenitasra.pdf)

A vizsgálati jelentés ellenére a TIHUN 2025. február 11-én közzétette az éves érzékelési indexét.

Részlet a TIHUN közleményéből:
„Megőrizte az elmúlt években elért pozícióját Magyarország az Európai Unió tagországai között a Transparency International (TI) berlini központja által közreadott Korrupció Érzékelési Index (Corruption Perception Index – CPI) 2024-es rangsorában. Büszkeségre továbbra sincs ok: hazánk egymást követő három évben lett utolsó az uniós tagállamok között, világviszonylatban pedig hat pozíciót veszítve, a 76. helyről a 82. helyre csúszott vissza egyetlen év leforgása alatt. Az elmúlt esztendőben sem sikerült érdemi módon orvosolni a jogállamisági problémákat és visszaszorítani a rendszer-

szintű korrupciót. Magyarország ebből fakadóan – a hatályos európai uniós feltételességi mechanizmus keretében – végleg elveszített 1,04 milliárd eurót az országnak 2021 és 2027 között járó európai uniós felzárkóztatási keretből, és további nagymértékű forrásvesztés várható – derül ki a TI Magyarország jelentéséből, amelyet a CPI-eredményekkel együtt, február 11-én mutattak be Budapesten." (Forrás: TIHUN, 2025, https://transparency.hu/hirek/cpi-2024-eredmenyek-jelentes/)

Miközben a Francia Nagykövetség magas állami kitüntetésben részesítette a TIHUN ügyvezető igazgatóját, a szervezet – az 1999-es TIMTE átvilágító jelentés sajátjaként való el nem ismeréséhez hasonlóan – tovább folytatta a Fővárosi Önkormányzat tisztára mosását. Fővárosi és kerületi szinten is átláthatósági rendszert vezetett be, amely nem vezetett eredményre. Megbízási szerződéseken keresztül pénzügyi bevételeket realizálnak ebből a szektorból. A Lánchíd-felújítás ötmilliárd forintos áremelkedését nemcsak hogy nem kifogásolták, de szakértői véleménnyel előzetesen transzparensnek és etikusnak nyilvánították a közbeszerzést. Tették ezt annak ellenére, hogy közbeszerzési szakértővel nem is rendelkeznek. A TIHUN nem reagál megfelelően a nyilvánosságra kerülő konkrét fővárosi korrupciós ügyekre, kerületi polgármester vagy alpolgármester letartóztatására, nem elemzik ennek okait. A korrupciókritikát az aktuális kormányzatra fókuszálják, ami nem értékelhető másként, mint politikai tevékenységként. Ez az egyensúlytalanság felveti, hogy a saját alapító okiratában foglalt politikasemlegesség mennyire érvényesül.

Global Financial Integrity

Hogy egy, az Egyesült Államokban alapított és hamar globálissá vált civil szervezetet eltérítsenek eredeti – nemes – céljaitól, nem egyedi eset.

2009-ben jött létre a Pénzügyi Integritás és Gazdasági Fejlődés Munkacsoport (Task Force on Financial Integrity and Economic Development – Task Force), amely olyan, kormányokból, valamint kutatási és érdekképviseleti szervezetekből álló konzorcium volt, amely dedikáltan a fejlődő országok javára kívánta a globális pénzügyi rendszer nagyobb átláthatóságát elérni. Ehhez a washingtoni szerveződéshez csatlakozott Közép-Európából egyedüliként a Geopolitikai Tanács Közhasznú Alapítvány (GTA). 2013-ban a szervezet központja átkerült Finnországba, ahol nemcsak a nevét változtatták meg, de a közreműködők köre is jelentősen leszűkült. Ekkor történt, hogy – indokolás és értesítés nélkül – kirekesztették az olyan kutatószervezeteket, mint a GTA. Eltűnt a számunkra legfontosabb eredeti cél is, amikor törlésre került, hogy a tevékenységeit a „fejlődő országok érdekében" végzi.

A Transparency International (TI) tehát nem az egyedüli olyan globális civil szervezet, amelyik nemes céllal alakult. Az első időszakot menedzselők, Jeremy Pope-al az élen, a legjobb tudásuk szerint végezték feladatukat. Kevés olyan szervezet van, amelynél ennyire pontosan nyomon követhető az átalakulás. Soros György megjelenése finanszírozóként, a szervezeteitől befolyó dollármilliók hatása és a hozzá köthető személyek kulcspozíciókba juttatása utólag jól rekonstruálható. A korábban bemutatott magyar esettanulmány részletezően feltárta, hogy a TI magyar tagozatát hogyan lehetetlenítették el Berlinből, majd teljesen új alapító okirattal, a Közép-európai Egyetemhez köthető személyekkel feltöltve, új koncepcióval, új cselekvési tervvel és bőkezű nemzetközi finanszírozással hogyan indították újra. A TIMTE egyesület jelentései, belső anyagai a megszűnéskor eltűntek, levéltárba semmilyen irat nem került. Az interneten sem a TI központi honlapján, sem a magyar oldalakon, sem a Wikipédián az eredeti magyar tagozat ma már nem lelhető fel.

Anélkül, hogy a CEU Blinken OSA magánarchívumba és a felszámolóként kijelölt személynél meglévő iratokba betekinthettem volna, sikerült a huszonöt évvel ezelőtti történéseket rekonstruálni. A Fővárosi Törvényszék Civil és egyéb cégnek nem minősülő szervezeteket nyilvántartó csoportjánál megtaláltam azokat a hivatalos aktákat, melyek tanulmányozásával, az adatok rögzítésével részben regisztrálni tudtam az olyan eseményeket, mint az alapítás, a vezetésben bekövetkezett személyi változások, a közgyűlések történései és határozatai, illetve a megszüntetéshez vezető indokok és a bírósági megszüntetési eljárás. Ezeket a dokumentumokat egészítettem ki irányított mélyinterjúkkal, valamint a korabeli újságok sokszor hiánypótló, és elemző cikkeivel. Ezzel a módszerrel nemcsak a tényleges folyamatokat, hanem azok hátterét, személyi és anyagi összefüggéseit is sikerült feltárnom.

Ennél nehezebb a helyzet az olyan globális civil szervezetek esetében, mint a Task Force, amelyeknek hivatalos dokumentumai jelenleg számunkra nem elérhetők. Ezek hiányában elsősorban a korabeli és jelenlegi internetes leírásokból és főként ezek változásaiból tudtam következtetéseket levonni. Ugyanakkor kivételes ez az eset, hiszen a Geopolitikai Tanács tevékeny résztvevője (elszenvedője) volt az eseményeknek, így a személyes tapasztalás – ennyi év után is – egy sor kérdésre megadja a választ.

2005-ben **Raymond Baker** amerikai nagyvállalkozó könyvet jelentett meg *A kapitalizmus Achilles sarka: a piszkos pénz és a szabadkereskedelmi rendszer megújítása* címmel. Ebben a könyvben leírta egy árnyék pénzügyi rendszer létét, amelyben nemcsak a piszkos pénzek tisztára mosása folyik, hanem feltárta, hogy a szegényebb országokból a gazdag országok felé irányuló illegális pénzkiáramlás maga okozza ezen országok elmaradottságát. Felhívta a figyelmet az adóparadicsomok szerepére, valamint arra, hogy a legfejlettebb országokban is elterjedt azon cégek rendszere, amelyeknek tulajdonosi köre egyáltalán nem ismert, így ezek alkalmasak leginkább a piszkos vagy adócsalásból származó pénzek tisztára mosására.

2006-ban Baker Washingtonban alapította meg a **Globális pénzügyi integritás** (Global Financial Integrity – GFI) elnevezésű civil szervezetét, amely az illegális pénzmozgások, a korrupció, az illegális kereskedelem és a pénzmosás kérdéskörére fókuszált. Magas kvalitású szakértőkkel, tényekre alapuló tanácsadások révén kívánta elősegíteni a tisztességtelen cégek fel-

tárását, a tulajdonosi hátterek tisztázását. Adatbázist épített fel, hogy rámutasson a kereskedelmi csalásokra, amelyek a fejlődő államokat hamis számlázásokkal, adóelkerüléssel és profitkivonással sújtják. Rámutatott arra is, hogy mindezek a folyamatok nagyban elősegítik a határon átnyúló szervezett bűnözést és a kleptokráciát. Partnerekkel együttműködve erősíteni kívánta a globális pénzügyi rendszer átláthatóságát abból a célból, hogy egy biztonságosabb és méltányosabb világ jöjjön létre.

„A Global Financial Integrity nevű washingtoni székhelyű agytröszt és a munkacsoport vezetője becslése szerint a fejlődő országokból a nyugati gazdaságokba illegálisan kiáramló pénz mennyisége évente körülbelül 850 millió – 1 billió dollár. Ezek a határokon átnyúló alapok:

a) kormányzati tisztviselők általi megvesztegetésből és lopásból (a globális összeg mintegy 3 százaléka),
b) bűncselekményekből, például kábítószer-kereskedelemből és zsarolásból (amelyek a globális összmennyiség mintegy 30-35 százalékát teszik ki) és
c) kereskedelmi adócsalásból származnak, amelyet elsősorban az export és import téves árazása révén hajtanak végre (messze a legnagyobb összetevő, a globális teljes összeg mintegy 60-65 százaléka)."

Ekkor a civil szervezet fő támogatója még a Norvég Királyság volt.

A GFI hozta létre 2009-ben a Pénzügyi Integritás és Gazdasági Fejlődés Munkacsoportot (Task Force), amely olyan, kormányokból, valamint kutatási és érdekképviseleti szervezetekből álló konzorcium volt, amely dedikáltan a **fejlődő országok javára** kívánta a globális pénzügyi rendszer nagyobb átláthatóságát elérni.

Ehhez a szerveződéshez csatlakozott a GTA. Az együttműködés kiterjedt az adatcserére, valamint a szakértők képzésére. Magyar civil szervezetként jogosultak lettünk mindazon anyagok, cikkek és adatok magyar nyelven történő publikálására, amelyet a washingtoni központ angol nyelvű hírlevélként rendszeresen közzétett. Ekkor került megalapításra a **secinfo.hu** internetes újság, amely nemcsak a korrupciós ügyeket, hanem azok tágabb összefüggéseit, a gazdag országokat, cégeiket, és bankjaikat érintő folyamatokat is feltárta. A hírújság a globális csalást, pénzmosást és etikátlan viselkedést

gyűjtötte egybe, amelyeket a saját elemzéseivel, a közép-európai tapasztalatokkal egészített ki. A szakértői együttműködés keretében a magyar szervezet meghívást kapott a 2010-es dar-es-salaam-i konferenciára. Egy washingtoni megbeszélésen azonban hamarosan felmerült, hogy az amerikai szervezet egyre nehezebben tudja finanszírozni önmagát, számukra ismeretlen erők pénzmegvonással sújtják őket. Tevékenységük hamarosan akadozni kezdett, majd 2013-ban megtörtént az átalakulás.

2013-ban változott az elnevezés, és a közreműködők köréből kirekesztették az olyan kutatószervezeteket, mint a Geopolitikai Tanács. Eltűnt a számunkra legfontosabb eredeti cél is, amely az egész tevékenységet a „fejlődő országok érdekében" volt hivatott végezni. Az új megfogalmazás szerint: „A **Pénzügyi Átláthatósági Koalíció** (Financial Transparency Coalition – FTC) egy olyan csoport, amely a civil társadalmat és a kormányokat fogja össze világszerte, hogy megfékezze a fejlődő országoknak évente közel egy billió dollárjába kerülő illegális pénzmozgásokat.

A működéséért felelős koordinációs bizottság tagjai a következők lettek: Centre for Budget and Governance Accountability, Christian Aid, Eurodad, Fundación SES, Global Financial Integrity, Global Witness, Latindadd, Tax Justice Network, Tax Justice Network Africa és a **Transparency International**. A koalíció adminisztrációját elvileg egy semleges titkárság irányította, amelynek székhelye az egyesült államokbeli Nemzetközi Politikai Központban volt. Ez egy nonprofit külpolitikai kutató- és érdekvédelmi agytröszt, amelynek irodái Washingtonban és New Yorkban találhatók. A szervezetet 1975-ben alapították válaszul a vietnami háborúra. A Központ a küldetését úgy írja le, hogy „az együttműködés, az átláthatóság és az elszámoltathatóság előmozdítása a globális kapcsolatokban".

Sokat elárul a koalícióhoz tartozó, kormányokból és alapítványokból álló, szavazati joggal nem rendelkező partnerségi testület összetétele, amely egyben magyarázata is a többéves sikertelenségnek, ahogyan ez a TI esetében is történt:

– Kanadai Nemzetközi Fejlesztési Ügynökség
– Ford Alapítvány
– Belgium kormánya
– Chile kormánya

– Dánia kormánya
– Finnország kormánya
– Franciaország kormánya
– Németország kormánya
– Görögország kormánya
– India kormánya
– Hollandia kormánya
– Norvégia kormánya
– Peru kormánya
– Dél-Afrika kormánya
– Spanyolország kormánya
– A fejlesztés innovatív finanszírozásával foglalkozó vezető csoport

Honlapján továbbra is a nemes célokat reklámozza, olvasók millióit megtévesztve:

„A Pénzügyi Átláthatósági Koalíció (Financial Transparency Coalition, FTC) azon dolgozik, hogy átlátható, elszámoltatható és fenntartható, mindenki számára működő pénzügyi rendszer előmozdításával korlátozza az illegális pénzmozgásokat.

(…)

Széles körű és mélyreható szakértelmünket arra használjuk, hogy befolyásoljuk a pénzügyi átláthatóság globális normáit és szabványait, és bezárjuk a globális pénzügyi rendszer kiskapuit.

Célunk az illegális pénzmozgások visszaszorítása egy átlátható, elszámoltatható és fenntartható, mindenki számára működő pénzügyi rendszer előmozdításával.

Az árnyék pénzügyi rendszer és a nagyobb átláthatóság szükségessége

Az elmúlt fél évszázadban az árnyék pénzügyi rendszer egyre összetettebbé vált, és a pénz elrejtésének és észrevétlen mozgatásának eszközei egyre szaporodtak. Akár névtelen cégeken és adóparadicsomokon keresztül, akár egyszerűen a hatóságok közötti rendszeres, határokon átnyúló kommunikáció hiánya miatt, az illegális pénzmozgások – az illegálisan szerzett, átutalt vagy felhasznált pénz – ma már évente közel egy billió dollárt tesznek ki a fejlődő országokból kiáramló pénzekből.

A világ vezetői Thabo Mbekitől David Cameronon át Juan Manuel Santosig megkongatták a vészharangot az illegális pénzmozgások miatt, de a globális pénzügyek szabályai továbbra is torzak. A jelenlegi szabályok szerint a vállalatok rekordnyereséget érhetnek el, miközben milliárdokat rejtegethetnek offshore, hogy elkerüljék az adófizetést. Korrupt kormánytisztviselők állami bevételeket lophatnak el, hogy polgáraik tudta nélkül luxuslakásokat vásároljanak New Yorkban. A kábítószer-kereskedelemmel, orvvadászattal és más bűncselekményekkel foglalkozó bűnözők tisztára moshatják jogtalanul szerzett jövedelmüket. Sajnos ezek nem elszigetelt esetek: ahogy a Swiss Leaks és a Lux Leaks feltárta, ezek a bűncselekmények nap mint nap előfordulnak.

A Koalíció sürgeti a nemzetközi szervezeteket, a kormányokat és a pénzügyi közösség egészét, hogy néhány egyértelmű lépéssel jelentősen javítsák az átláthatóságot a globális pénzügyi rendszerben, s kiegyenlítsék a versenyfeltételeket.

A Koalíció hat problémakörre összpontosít:
– Országonkénti jelentéstétel
– Kedvezményezett tulajdonjog
– Automatikus információcsere
– Nyílt adatok
– Nemzetközi intézményi felépítés
– Kapuőrök”
(Forrás: Financial Transparency Coalition (2025. 05. 04.) http://www.financialtransparency.org/; https://en.wikipedia.org/wiki/Financial_Transparency_Coalition?utm_source=chatgpt.com; https://www.moneytaskforce.com/eality.org/2011/11/28/task-force-on-financial-integrity-economic-development-2011/)

Az FTC-vé történt átalakulással egyidőben megszűnt a transznacionális korrupciós hálózatokkal kapcsolatos korábbi elemzőmunka is. Ugyancsak megszűnt azoknak az újságcikkeknek és elemzéseknek a gyűjtése, amelyek alapját képezték a globális hálózati visszaélések detektálásának. Az addigi komplex, a valóságos folyamatok adataira alapozott megközelítés helyett

a széttagolt és így kevésbé hatékony megoldások kerültek előtérbe. A fejlett országokhoz köthető adóparadicsomok és a nemzetközi jogrendszer pénzügyeket érintő hiányosságai már szintén nem szerepelnek hangsúlyos témaként. A fenti hat problémakör teljesen megfelel a TI által alkalmazott – és oly eredménytelen – struktúrának.

A korábbi megoldások kivezetése mellett azoknak még a nyomait is eltüntették az internetről. Ennek egyik módja, amikor az azonos linken már teljesen más tartalom jelenik meg, vagy a régebbi jelentések, pénzügyi kimutatások már nem elérhetők. Ahogyan a Transparency International is titkolja az első tíz év pénzügyi adatait, úgy az FTC sem reagált a megkeresésemre.

Ugyanígy járt el néhány megkeresett korábbi szponzor is, akiknek a hozzájárulása egyébként is kérdéseket vetett fel. A pénzügyi átláthatósági koalíciót például 2016-tól 2024 novemberéig a Third Sector New England, Inc. (TSNE) amerikai civil szervezet támogatta. A helyi, egyesült államokbeli szegényeket támogató célhoz képest legalábbis feltűnő egy globális szervezet pénzügyi támogatása (Forrás: TSNE (2025. 05. 04.) https://tsne.org/).

Az FTC honlapja szerint 2024 novemberétől a fő együttműködő a perui Limában székhellyel rendelkező Latindadd. Lehet, hogy egy újabb metamorfózisnak vagyunk a tanúi?

Utószó

A Geopolitikai Tanács Közhasznú Alapítvány továbbra is elkötelezett az átlátható és tiszta közélet iránt, szaktudásával és tapasztalatával a közjó érvényesülését segíti.

Ennek érdekében 2024-ben két alkalommal is pályázott az EU Közös Értékeink Program támogatására, amely az Európai Unió új, a tagállamok civil szervezeteit közvetlenül támogató programjának (Citizens, Equality, Rights and Values – CERV) része. A program magyarországi lebonyolítói: az Ökotárs Alapítvány, Autonómia Alapítvány, Közösségfejlesztők Egyesülete, valamint a Kárpátok Alapítvány, amelynek egyébként kuratóriumi tagja az a Marschall Miklós, aki 1999-2017 között a Transparency International Európa és Közép-Ázsia régiójáért felelős igazgatója, majd a szervezet általános igazgatóhelyettese volt.

Az Ökotárs Alapítvány vezette konzorcium által kezelt több mint négymillió eurós programból előbb 10 ezer eurót kértünk a 'Korrupciómentes Óbudát' elnevezésű kampányunkra. Az elutasításból tanulva a 'Fejlődésben 3' programban már az átláthatóság erősítésével az Unió korrupciójának visszaszorítását céloztuk meg. Negyven oldalas pályázatot nyújtottunk be, amelyben az európai uniós adatokhoz való hozzáférés esetében a budapesti civil szervezetek jogtudatosságának növelését vállaltuk. A kért összeg 19 ezer euró volt, kb. tíz százalék önrészt vállalva. Ez utóbbinál a következő helyzetértékelést vettük alapul:

„Az Európai Unió hitelét veszíti, amennyiben folytatódik a jelenlegi, korrupcióval terhelt működés. Az Unió demokratikus működésének alapja az átláthatóság. Hiába tesz közzé rengeteg információt (EUR-Lex, EU Nyílt Adatportál, Eurostat, CORDIS stb.), ha a nyomozó újságírók (ICIJ, Follow the Money) feltárták, hogy az uniós információkhoz való hozzájutás nem csak az elhíresült vakcinabeszerzés során (a New York Times indított pert az Unió Bizottsága ellen az adatok kiadása iránt, amely eljárás jelenleg is

folyik az Európai Bíróságon), de számos más esetben is nehézkes, néha lehetetlen. Sajnos ez Magyarországon is igaz, jelenleg is futó adatkérési ügyeink alátámasztják az átláthatatlanságot. Mostani pályázatunk hozzájárul a közös európai értékeink tiszteletben tartásához és megerősítéséhez. Bevonja és részvételre ösztönözi az állampolgárokat. Mindeközben foglalkozunk a saját szervezetünk stabilizálásával, kapacitásaink fejlesztésével is."

Ennél a pályázatunknál figyelembe vettük Jens Ivo Engels megállapítását, mely szerint „A korrupció modern fogalmán alapul tehát a transzparencia követelménye is, amely az utóbbi időben univerzális érvényre tett szert a politikai megfigyelők körében." (Engels, 2014/2016, 371. p.)

Az Ökotárs konzorcium ismételten elutasító döntése ugyan elismeri, hogy a pályázatunk „kapcsolódik a kiírás céljaihoz, a pályázó az EU-ban tapasztalható korrupció elleni fellépést célozza." Szerintük azonban az Európai Unióra nem jellemző a korrupció, sőt a pályázat nem hivatkozik „sem az EU által készített tanulmányokra, sem például a Transparency International korrupcióérzékelési indexére, így nincs adatokkal alátámasztva, és nem derül ki, hogy mennyire súlyos az a probléma, amit a pályázat kezelni kíván." Számos nyilvános dokumentum mellett az Európai Számvevőszék legfrissebb, 2025. februári jelentése szerint: még a nem kormányzati szervezetek uniós finanszírozása is túl átláthatatlan. Csak néhány a kritikus megállapítások közül: „2021 és 2023 között nem kormányzati szervezetek több mint 4 milliárd euró uniós finanszírozásban részesültek a belső politikák terén. Széttagoltak és megbízhatatlanok az információk a nem kormányzati szervezeteknek nyújtott uniós forrásokra nézve. A nyilvánosság számára nem egyértelműek a nem kormányzati szervezetek lobbi- és érdekképviseleti tevékenységei, nem lehet tudni, hogy »ki áll« az adott szervezet mögött. A pénzügyi stabilitás jogszabályban előírt ellenőrzése alkalmat ad az uniós források kezelőinek, hogy felmérjék a nem kormányzati szervezetek finanszírozási forrásait, és meg tudják ítélni, hogy »ki áll mögöttük«, ezáltal pedig rálássanak az esetleges összeférhetetlenségre vagy arra a kockázatra, hogy csorbulhat a nem kormányzati szervezetek egyes adományozóktól való függetlensége. Mintánk alapján nem találtunk bizonyítékot arra, hogy sor került volna a finanszírozási források ilyen ellenőrzésére. Az elmúlt évtizedben a Bizottság közvetlen finanszírozásának jelentős része kisszámú nem

kormányzati szervezetnek jutott." (Európai Számvevőszék, 2025. Különjelentés 11/2025: A nem kormányzati szervezeteknek nyújtott uniós támogatás átláthatósága. https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2025-11/SR-2025-11_HU.pdf. Utolsó letöltés: 2025. 04. 09. 0:44) A pályázatunkat elutasítókat kivéve mindenki számára nyilvánvaló, hogy az Európai Unióban komoly gond van az átláthatósággal.

A bírálók, akiknek személye továbbra sem megismerhető, ezért az összeférhetetlenség esetükben nem vizsgálható, az általunk korruptnak tartott Unió saját anyagai, és a TI – szakmaiatlan – érzékelési indexének hiányára alapozták döntésüket. Külön kifogásolták, hogy egy független magyar civil szervezet pályázóként brüsszeli kapcsolatfelvételt tervez, amelyet elutasítással próbáltak megakadályozni. Nem volt egyértelmű számukra, hogy „kikkel kívánják ezt megtenni, miért van szükség személyes ottlétre és az ehhez kapcsolódó költségekre." A bírálókat az sem zavarta, hogy ezekre a költségekre saját forrást állítottunk be, és ehhez a tevékenységhez egyáltalán nem kértünk uniós finanszírozást.

Kirekesztés, inkorrekt eljárás mindkét bírálat esetében dokumentálható, ahogyan a Budapest 3. kerületi önkormányzati korrupció, valamint az európai uniós átláthatatlanság védelme is.

A Szuverenitásvédelmi Hivatal által közzétett jelentésekből értettük meg, hogy az európai értékekért folytatott további küzdelmeink sem lesznek könnyűek. Álljon itt néhány fontos megállapítás, amelyek – sajnálatos módon – mindkét elutasított korrupcióellenes pályázatunkra vonatkoznak:

A Szuverenitásvédelmi Hivatal 2025. január 29-i jelentése az Európai Bizottság CERV programjáról részletesen elemzi annak történelmi előzményeit, illetve politikai hátterét:

„A Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program hétéves időszakra szól: 2021-ben indult, és 2027-ben zárul le. A szisztéma jogállamiságon alapuló, nyitott, demokratikus, egyenlőségre törekvő és befogadó társadalmak kialakulását és fejlődését van hivatva támogatni. Az erre a célra elkülönített anyagi források mértéke meghaladja az 1,5 milliárd eurót. Az Európai Parlamentben Alice Kuhnke így vezette fel a program ismertetését: „Szívből köszönöm társelőadóimnak, Sirpa Pietikäinennek az esélyegyenlőségi bizottságból, Łukasz Kohutnak a kulturális bizottságból! Köszönöm Andrzej

Halickinak az EPP részéről, Juan Fernando López Aguilarnak az S&D részéről, Donáth Anna Júliának a Renew részéről és Malin Björknek a Baloldal részéről! Az önök kollektív tudása és szenvedélyes elkötelezettsége az emberi jogok és az unió alapvető értékei iránt sokat számított." Azonban a finanszírozási rendszer valódi célját többen kétségbe vonták már a CERV-ről szóló plenáris vitán is. Az érvelésben elhangzott többek között, hogy a program „szinte teljes egészében ideológiai aktivistáknak és a politikai korrektség hamis érzése őrzőinek szól". A CERV megalkotói nem is leplezték, hogy a támogatásban részesülő szervezetekre politikai szövetségesként tekintenek: „a civil társadalmi szervezetek a legjobb szövetségeseink az alapvető jogok védelmének és a jogállamiságnak a helyszínen való biztosításában. Őket tettük a CERV program fő kedvezményezettjeivé" – hangzott el Didier Reynderstől, az Európai Bizottság igazságügyi biztosától. A program lényege, hogy a civil szervezetek – ideértve a politikai nyomásgyakorló szervezeteket is – közvetlenül pályázhatnak a támogatásokra, a kormányok és állami hatóságok beleszólása nélkül. A pontos forráselosztás a lobbiszervezeteken keresztül kétszeresen biztosítottnak látszik, hiszen a programról határozó költségvetési rendelet lehetőséget ad arra, hogy a döntési folyamatba „külső szakértőket" vonjanak be. Ezek a „külső szakértők" az unió átláthatósági adatbázisa alapján nem azonosíthatók. Ennek oka – a Norvég Alap döntési mechanizmusánál megismert gyakorlat alapján – az lehet, hogy ezek a személyek valójában a politikai nyomásgyakorló szervezetek delegáltjai. Az érintett szervezetek így végső soron maguk között, maguknak osztják az európai adófizetők pénzét.

A Jourová-ultimátum

A CERV tervezési időszakában, 2021. február 23-án csaknem kétszáz, többek között Soros Györgyhöz köthető szervezet – köztük Pardavi Márta (Magyar Helsinki Bizottság) és Móra Veronika (Ökotárs Alapítvány) személyes aláírásával – levelet küldött Věra Jourová bizottsági alelnöknek. Felhívásuk célja: a bizottság támaszkodjon szervezeteik „óriási tapasztalataira", és fogadják meg tizennégy pontból álló ajánlásukat. A levélben felszólították a program

létrehozóit, hogy a CERV-alapok jelentős részét – a Norvég Alapnál alkalmazott módszerhez hasonlóan – konzorciumokon keresztül osszák szét. Felhívták a figyelmet a *The Good Grantmaking Guide* című útmutatóra, amely az Ökotárs égisze alatt működő közép-európai támogatási alapítványok tapasztalatait foglalja össze. Az aláíró szervezetek egy nekik kedvező, megszokott pénzelosztási metódus kialakítására törekedtek a CERV programon belül." (Forrás: https://szuverenitasvedelmihivatal.hu/dokumentumok/Az-Europai-Bizottsag-CERV-programja-Igy-nyitotta-meg-Brusszel-a-penzcsapot-a-Soros-halozat-finanszirozasara.pdf Utolsó letöltés: 2025. 04. 06. 4:03)

A külföldi összefüggéseket a Hivatal 2024. december 16-i, „Az Ökotárs tevékenységének hatása a magyar szuverenitásra" megnevezésű elemzése még inkább bemutatja: „A Clinton Foundationön keresztül az amerikai Demokrata Párt befolyásos vezetőit, azaz az USA volt elnökét és feleségét, továbbá Soros Györgyöt, illetve a norvég kormányt felölelő együttműködés következményeként a Norvég Civil Támogatási Alap (NCTA) pénzeinek magyarországi elosztását az Ökotárs Alapítvány és konzorciumi partnerei nyerték el úgy, hogy az első ciklusban az államközi szerződés szabályait megszegve kijátszották a magyar kormányt, a második ciklusban pedig kizárták az alapkezelői feladatokra jelentkező többi pályázót, így az Ökotárs valódi verseny nélkül kapta meg a megbízást. A Magyarország számára hátrányos lépésekben az Európai Unió kijelölt felelős intézménye összejátszott az amerikai hálózathoz tartozó magyar szervezetekkel és a norvég féllel.

Az Ökotárs és konzorciumi partnerei az NCTA alapkezelőiként számos, a közpénzek kezelésére és elosztására vonatkozó jogszabályt megszegtek, nem gondoskodtak az összeférhetetlenség kiküszöböléséről, a lebonyolítás átláthatóságáról, a költséghatékonyság, az elszámoltathatóság és az egyenlő jogok érvényesüléséről. A pályázatok értékelési és döntéshozatali mechanizmusát úgy alakították, hogy a számukra fontos pályázó szervezetek utólagos átpontozással akkor is támogatást kapjanak, ha az értékelők első körben gyengének ítélték meg a projektötletüket, és kevés pontot adtak nekik. Az értékelési és döntéshozatali folyamatban szerepet kaptak a Soros Györgyhöz kötődő Open Society Foundations (OSF, korábban Open Society Institute – OSI) vezető munkatársai és más, az amerikai politikai nyomásgyakorló hálózathoz kötődő személyek.

A hálózat belső igényeire szabott, az Európai Bizottság által koordinált Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek (Citizens, Equality, Rights and Values – CERV) program 2021-től lehetőséget teremtett az amerikai érdekcsoportoknak, hogy az Európai Bizottság megszállásán keresztül belső, uniós forrásokat juttassanak a politikai nyomásgyakorló szervezeteiknek Magyarországon és Európa-szerte. A hálózat tagjai személyi összefonódásaik, kapcsolati hálójuk és agresszív beavatkozási stratégiájuk által formális és informális módon is kontroll alatt tartják a források elosztásával kapcsolatos teljes döntéshozatali láncolatot. Így alakult ki az a szövetségi szintű szuverenitási anomália, hogy európai uniós közpénzekből a bizottságon keresztül fizetik ki az amerikai befolyásszerző gépezet növekedési és fenntartási költségeit.

A Szuverenitásvédelmi Hivatal felhívja a magyar állami szervek figyelmét arra, hogy az Ökotárs Alapítvány és vele együtt az egész régiót lefedő hálózati struktúra jelenléte és működése súlyos szuverenitási kockázatot jelent Magyarország számára."

Norvég Civil Támogatási Alap: Belépő az Európai Unió civil finanszírozási rendszerébe

FÉLÚTON AZ ÚJ STRATÉGIA FELÉ

Az Európai Unió bővítése során a posztkommunista országok csatlakozásával az amerikai befolyásszerző és nyomásgyakorló civil hálózat számára egyszerre keletkeztek kihívások és lehetőségek. Egyrészről azzal kellett szembenézniük, hogy a civil szféra finanszírozásában új potenciális támogató jelenik meg az EU képviseletében, így jelentős konkurencia érkezik a civil területre, amely enyhítheti a finanszírozott szervezetek függését az amerikai hálózattól . Másrészt viszont az amerikai hálózat helyzeti előnye, amely az 1980-as évek közepén kezdődő hálózatépítésből és finanszírozásból ered, lehetőséget teremthet számukra, hogy az EU-s civil finanszírozás kulcsszereplőivé tegyék legmegbízhatóbb hálózati tagjaikat. Ezzel egyúttal elérhetik, hogy az EU civilforrás-elosztásának stratégiáját és lebonyolítását is a befolyásuk, ellenőrzésük alá vonják. Mindez az USA európai érdekérvényesítési gyakorlatában új, magasabb szintet jelenthet, hiszen így az EU

a saját költségvetéséből finanszírozza az amerikai érdekek szerint tevékenykedő politikai nyomásgyakorló hálózatot. A Hivatal munkatársainak elemzése ennek a folyamatnak az eseményeit tárja fel, amelynek első lépéseit ebben és a következő fejezetben mutatjuk be.

A NEMZETI KORMÁNY KIKERÜLÉSÉNEK PILOT PROJEKTJE

Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásának évében, 2004-ben indult el az Európai Gazdasági Térség (EGT) és a Norvég Finanszírozási Mechanizmus (NFM) közös támogatási projektje, amely az EGT esetében a nem EU-tag Izland, Liechtenstein és Norvégia, az NFM esetében pedig Norvégia hozzájárulását jelenti az EU gazdaságilag elmaradottabb tagállamainak felzárkózásához, cserébe az EGT nyújtotta előnyökért (áruk szabad mozgása, személyek szabad mozgása, szolgáltatásnyújtás szabadsága stb.). Ennek a támogatásnak mintegy 10 százalékát, 20,4 millió eurót az Európai Bizottsággal kötött megállapodás szerint a civil szervezetek fejlesztésére, projektjeik támogatására kellett fordítani. Ezt a pénzt osztotta el Magyarországon a Norvég Civil Támogatási Alap (NCTA), aminek az Ökotárs Alapítvány volt a fő lebonyolítója, konzorciumban az Autonómia Alapítvánnyal, a Kárpátok Alapítvánnyal és a DemNet Alapítvánnyal. Az Ökotárs Alapítvány 2008 és 2017 között összesen 4 942 813 107 forintot osztott ki 637 projekt részére az NCTA keretében. Az eredeti tervek szerint az NCTA első ciklusa 2004 és 2009 között, a második 2009 és 2014 között zajlott volna, de többéves késéssel indult a program, így 2008-ban fizették ki az első támogatásokat, és 2017-ben zárult le a második ciklus. A civil szervezetek támogatásaira az első ciklusban 6,9 millió euró, a második ciklusban 13,5 millió euró összegű forrás szolgált, ezek tartalmazták az összesen mintegy 2 millió euró alapkezelői díjat, amely az Ökotárs és konzorciumi partnerei költségeit fedezte.

(…)

Már az első támogatási ciklus kialakításánál sem tisztán és korrekt módon jártak el a magyar állammal szemben a szerződő partnerei. Az ügyben számos vizsgálat zajlott, amelyek hosszan sorolják a felek közötti megállapodások jellemzőit és azok teljesülésének vagy nem megtartásának eseteit, illetve a pályázati rendszer kialakítása, a támogatások megítélése, felhasználása és ellenőrzése (illetve annak hiánya) során tapasztalt szabály-

talanságokat. Mindezen vizsgálatok közül a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal (KEHI) végezte a legátfogóbb és legmélyebb elemzést, jelentéséből egyértelműen kiderül, hogy az Európai Unió és Norvégia képviselői az első pillanattól kezdve folyamatosan kijátszották Magyarország kormányait.

A Kormányzati Ellenőrzési Hivatal (KEHI) 38 oldalas jelentése a következő fő megállapításokat teszi:

a) „A KEHI vizsgálatában több civil szervezet, köztük a lebonyolításért felelős konzorcium szervezetei sem voltak együttműködők, nem teljesítették az adatszolgáltatási kötelezettségüket. A lebonyolító szervezetek az ellenőrzéskor fájlokat, elektronikus levelezést töröltek vagy tettek elérhetetlenné, illetve az is felmerült, hogy bizonyos dokumentumokat a norvég nagykövetségre menekítenek. Voltak utólag elkészített és visszadátumozott dokumentumok is, amelyek esetében a norvég nagykövetség munkatársa együttműködött a vizsgált szervezetekkel.
b) Az NCTA indulásakor, az első ciklusban úgy kötött az EU-t képviselő FMI szerződést az Ökotárssal és konzorciumi partnereivel a lebonyolítási feladatokra, hogy erre nem volt felhatalmazása a magyar állam képviselőitől, tehát a szabályokat megszegve megkerülték a magyar kormányt.
c) Az Ökotárs és konzorciumi partnereinek kiválasztása az NCTA második ciklusának lebonyolítására szabálytalan volt, mert a többi pályázó szervezetet kizárták az eljárásból, így a konzorcium versenytársak nélkül kapta meg a megbízást.
d) A magyar kormány mint szerződő fél kötelezettséget vállalt a pályázat lebonyolításának nyomon követésére, az átláthatóság, az elszámoltathatóság, a költséghatékonyság és az egyenlő jogok érvényesülésére. Mivel a magyar kormány képviselőit szinte kizárták a lebonyolítás folyamataiból, ezen szerződésben vállalt kötelezettségeinek sem tudott megfelelni.
e) Az Ökotárs vezette konzorcium a pályázatok elbírálásában és a döntéshozatalban nem gondoskodott az összeférhetetlenségek kiküszöböléséről, ezzel többszörösen megsértette az FMI-vel kötött megállapodások rendelkezéseit, amelyek szigorú összeférhetetlenségi szabályokat írtak elő számára. Ennek következtében semmi nem biztosította az elfogulatlan pályázati elbírálást, így szabad utat engedtek a visszaéléseknek.

f) A vizsgált jegyzőkönyvekből kiderül, hogy a pályázati elbírálás és döntéshozatal mechanizmusába az Ökotárs és konzorciumi partnerei tudatosan építettek olyan elemeket, amelyekkel az értékelők pontozása ellenére befolyásolni tudták a végső döntést. Így fordulhatott elő, hogy az értékelőktől magas pontszámot kapó pályázatok végül nem nyertek, a támogatottak között pedig szerepeltek jóval alacsonyabb pontszámmal értékelt pályázók.
g) A támogatottak között voltak politikai szereplők is, holott a szabályok ezt tiltották, illetve más pályázatot azért zártak ki, mert bár nem volt politikai szereplő a pályázó szervezetnél, állítólag jó kapcsolatot ápolt egy kormánytaggal.
h) Számos súlyos pénzügyi és adminisztratív hibát is feltárt a vizsgálat, amelyek közül több valamilyen bűncselekmény megvalósításának gyanúját vetette fel, mint a jogosulatlan pénzügyi tevékenység, a hűtlen kezelés, a költségvetési csalás, a magánokirat-hamisítás. Beszédes számadat, hogy a KEHI által vizsgált 63 támogatásból 61 esetben találtak valamilyen szabálytalanságot.
i) A pályázatok ellenőrzésének a megismert dokumentumok szerint semmi nyoma nem volt. Ennek következtében olyan pályázatokat és projektköltségeket is elszámoltak, amelyek egyértelműen ellenkeztek a szabályzattal. (Eredeti forrás: https://kehi.kormany.hu/download/a/51/c0000/NCTA_jelentes.pdf)

(…)

A Norvég Civil Támogatási Alap több okból jó lehetőség volt az amerikai politikai nyomásgyakorló hálózat tagjai számára:

a) Szervezeteik és a bennük dolgozó kulcsembereik közelről, megállapodások keretén belül ismerhették meg az Európai Unió forráselosztó mechanizmusait, az azokkal kapcsolatos belső eljárásrendeket, a politikai döntéshozatal sajátosságait, fontos intézményeket és személyeket.
b) Kialakíthatták és kipróbálhatták azokat az eljárásokat, amelyekkel megkerülték az érintett államok vezetését és intézményrendszerét.
c) Tapasztalatokat gyűjthettek arról, hogy a szabálytalan működés miatt kirobbanó konfliktusokban a tagállam közössége és az EU vezetése hogyan reagál.

d) d) Megfigyelhették, hogy miként reagálnak a tagállamok és az EU vezetése arra, hogy az USA vezetése szélsőséges módon beavatkozik egy tagállam belügyeibe." (Forrás: https://szuverenitasvedelmihivatal.hu/dokumentumok/az-okotars-tevekenysegenek-hatasa-a-magyar-szuverenitasra.pdf Utolsó letöltés: 2025. 04. 06. 6:16)

Az óbudai korrupcióellenes pályázatunknál próbáltuk megszerezni az elutasító döntés részletes indokolását. Ennek érdekében az Ökotárs alapítványhoz fordultunk, majd nemleges válaszuk után az Unió illetékes programját kerestük meg. Ők azt válaszolták, hogy náluk nincs semmilyen anyag, forduljunk a lebonyolító Ökotárs alapítványhoz. Ők az ismételt megkeresésünkre már nem is válaszoltak. Ezt követően kérelemmel fordultunk a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz annak megállapítására, hogy egy európai uniós forrásból megvalósuló program bírálata az érintett szervezet részéről megismerhető-e. Eljárásuk jelenleg még folyamatban van. Annyit sikerült elérnünk, hogy a második, az Európai Unió korrupcióját az átláthatóság eszközével visszaszorítani igyekvő pályázatunk elutasításánál az Ökotárs alapítvány már részletes indokolást adott. Így tudtuk meg, hogy nem tartják korruptnak az uniót, a bírálók az elutasítás egyik fő okaként a bírált Unió saját anyagainak és a TI érzékelési indexének hiányát jelölték meg.

Személyesen Soros György alapította Budapesten azt a Közép-európai egyetem alapítványt, amely finanszírozza és működteti a Közép-európai Egyetemet (Central European University – CEU). Ennek oktatói igen aktívak a magyar és az európai korrupcióellenes projektekben. A Soros által dominált Transparency International Magyarország még az Integritás Hatóság vezetőjének kiválasztásában, illetve a korrupcióellenes munkacsoport civil tagjainak kijelölésében is jelentős befolyással rendelkezett. A TIHUN már a jelölő bizottságba is szerette volna, ha bekerülnek a saját emberei: Bod Péter Ákos (a felügyelő bizottság elnöke), Jancsics Dávid (felügyelő bizottsági tag), és Marschall Miklós (a TI nemzetközi titkárság egyik volt vezetője). A hatóság elnökeként végül egy olyan személyt választott ki az Állami Számvevőszék elnöke, aki korábban az Ernst&Young korrupciós kockázatokat kezelő részlegét vezette. Kiválasztásánál olyan pontrendszert alkalmazott, ami nem nyilvános, így nem is ellenőrizhető. A korrupcióellenes

munkacsoport civil tagjainak kiválasztásakor pedig a TIHUN kifejezetten javasolta a K-Monitor-t, mely szervezettel szoros kapcsolatban állnak. A Közép-európai Egyetemhez köthető személyek nem csak a TIHUN meghatározó személyiségei, így például a kuratóriumok elnökei voltak, hanem számos más egyetem, intézmény vezetésében és munkatársaiként is aktívan tevékenykednek. Ahogyan Alexa Noémi, volt kuratóriumi elnök is jelentős karriert futott be, miután az angol királynő kitüntette, a CEU-s hálózat tagjai jelen vannak szinte minden olyan európai uniós forrásból finanszírozott korrupcióellenes projektnél, amely Magyarországhoz köthető. Szerepet játszanak az uniós országjelentések elkészítésénél, befolyásolják az unió korrupcióellenes stratégiáját, ott vannak a nemzetközi konferenciákon, de a szakvéleményeket készítő Budapest Intézet vezetésében is. A CEU egyébként „a társadalom- és bölcsészettudomány, a jog, az üzleti élet, a kormányzat, a közpolitika és a kognitív tudományok területén kínál posztgraduális képzést a jövő vezetőinek. Ezt mutatja a nagyszámú nemzetközi hallgatói létszám és a világ legjelentősebb egyetemeiről érkező tantestület. Tanulmányaik során a diákok zöme részesül pénzügyi támogatásban, amibe beletartozik a tandíjmentesség, a különféle kutatói ösztöndíjak, a szállás és az orvosi ellátás támogatása is. Jelenleg a CEU-nak az öt kontinens mintegy 100 országában, közel 8600 végzett hallgatója él, közülük több miniszter, nagykövet, egyetemi tanár, tudós, kutató, ügyvéd, emberjogi aktivista és vállalatvezető került ki.” (Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6z%C3%A9p-eur%C3%B3pai_Egyetem Utolsó letöltés: 2025. 04. 07. 9:19)

Köszönetnyilvánítás

Köszönetemet fejezem ki a mostani kutatás támogatásáért Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter úrnak, aki a Nemzeti Együttműködési Alap bírálóinak elutasító döntését saját felajánlásával pótolta.

Köszönet Botz László és Kilin Józsefné szakmai lektoroknak, a szakmai segítségnyújtásért Bódi Gábornak, Cziráki Mariannak, Kiss Erika Gabriellának, Kocsis Dánielnek és a nyomdai előkészítő munkáért Arany Imrének.

Külön köszönet a Fővárosi Törvényszék és a Magyar Nemzeti Levéltár vezetőinek és munkatársainak segítségéért.

Ugyancsak köszönet illeti a személyes visszaemlékezésekért Hack Pétert, Jancsics Dávidot és Marschall Miklóst.

Végezetül szeretném továbbra is kérni azokat, akik sem személyes interjút, sem az általuk birtokolt iratok átnézését nem tettek lehetővé, nem válaszoltak a megkeresésemre, vagy nem sikerült őket elérnem, jelezzék közreműködési szándékukat. A következők hozzájárulása nagyban emelné a történelmi tisztánlátást, ezért kész vagyok releváns adataikkal utólag is kiegészíteni ezt a könyvet: Peter Eigen (TI alapító), Bakonyi Éva (a magyar Soros Alapítvány vezetője), Berki Zolna (a TIMTE utolsó elnöke, kijelölt végelszámoló), Terták Ádám (TIMTE elnök, az Ernst&Young volt vezetője), Tiba Zsolt (fővárosi főjegyző), Alexa Noémi és Bátory Ágnes (TIHUN kuratórium).

A TIHUN, a TI Nemzetközi titkárság és a CEU Blinken Archívum együtt nem működése csak megerősítette a többiek által elmondottakat, illetve a rendelkezésre álló forrásokat, az Állami Számvevőszék és a Fővárosi Önkormányzat pedig – levéltári megőrzés nélkül – selejtezte a náluk volt anyagokat, levelezéseket. Az Ernst & Young Könyvvizsgáló Korlátolt Felelősségű Társaságnak (az Ernst & Young Global Limited tagcége) pedig azért nem állt módjában részt venni a kutatásban, mert „az EY szigorú szakmai sztenderdjeinek megfelelően, az ügyfélportfólióját érintő kérdésekben nem

nyilatkozik." Válaszukban arra nem tértek ki, hogy egy magyar civil szervezet alapítójaként és döntéshozójaként, az ott történtek – két évtized távlatából – mennyiben jelentenek ügyfélportfóliót a számukra. A TIMTE nem lehetett ügyfelük, nincs adat arra, hogy erre vonatkozó szerződéssel rendelkeztek volna, vagy számlát állítottak volna ki részükre. Vezetőjük, Terták Ádám kapcsolódása Soros Györgyhöz pedig csak jóval később került napvilágra.

Irodalom

Bauman, Jon R. (1999). *Pioneering a Global Vision: The Story of Baker and McKenzie*. Harcourt Professional Education Group.

Bayer, J. (2015). A szuverenitás változása a globalizáció korában. In Takács P. (Ed.), *Az állam szuverenitása – Eszmény és/vagy valóság – Interdiszciplináris megközelítések* (pp. 15–27). Gondolat Kiadó.

Blutman, L. (2015). Milyen feltételekkel beszélhetünk értelmesen a szuverenitásról? Egy metaelmélet kiindulópontjai. In Takács P. (Ed.), *Az állam szuverenitása – Eszmény és/vagy valóság – Interdiszciplináris megközelítések* (pp. 112–127). Gondolat Kiadó.

Bod, P. Á. (2015). Létezik-e közgazdasági értelemben szuverenitás ma Európában? In Takács P. (Ed.), *Az állam szuverenitása – Eszmény és/vagy valóság – Interdiszciplináris megközelítések* (pp. 28–45). Gondolat Kiadó.

Bodin, J. (1576/1987). Hat könyv a köztársaságról (B. Zoltán & M. Péter, Ford.). Gondolat Kiadó. (Eredeti mű megjelent 1576-ban)

Brzezinski, Z. (1997/1999). *A nagy sakktábla – Amerika Világelsősége és Geostratégiai Feladatai.* Európa Könyvkiadó.

Bull, Malcolm (2009): Kell egy kis államszünet? *Fordulat,* 6, 162–180.

Castells, M. (2006) *Az identitás hatalma. Az információ kora. Gazdaság, társadalom és kultúra. II.* Gondolat–Infonia.

Dahl, R. A. (1956). *A Preface to Democratic Theory*. University of Chicago Press.

Engdahl, F.W. (2015/2017). *A gondolatgyárak – miként manipulálja egy láthatatlan hatalom a politikát és a fősodratú médiát*. Magyar Menedék Könyvesház.

Engels, J. I. (2016). *A korrupció története – A korai újkortól a 20. századig.* Corvina.

Erdő, P. (2015). Állam – Egyház – Szuverenitás. In Takács P. (Ed.), *Az állam szuverenitása – Eszmény és/vagy valóság – Interdiszciplináris megközelítések* (pp. 46–56). Gondolat Kiadó.

Galgano, F. (2006). *Globalizáció a jog tükrében – A gazdaság jogi elemzése*. (Metzinger, P., Ford.) Hvg-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft.

Galló, B. (1995) Ki dönt, ki cselekszik. In. *Európa Tanulmányok 1. Szuverenitás-nemzetállam-integráció.* MTA Politikai Tudományok Intézete.

Galló, B. (2010*). Az újkapitalizmus régi világa – Biztonság, geopolitika, nemzeti mozgástér a globalizáció korában*. Napvilág Kiadó.

Grotius, H. (1625/1973). *A háború és béke jogáról.* Kriterion Kiadó.

Gulyás, Gy. (2004). *Politikai korrupció*. Aula Kiadó.

Gutterman, E. (2012) *The Legitimacy of Transnational NGOs: Lessons from the Experience of Transparency International in Germany and France*. Canadian Political Science Association. https://www.cpsa-acsp.ca/papers-2012/Gutterman2.pdf https://doi.org/10.1017/S0260210513000363

Habermas, J. (1996). *Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy* (W. Rehg, Trans.). MIT Press. https://doi.org/10.7551/mitpress/1564.001.0001

Hack, P. (2001). Korrupció és jog. In Csefkó, F. & Horváth, Cs. (Eds.), *Korrupció Magyarországon* (pp. 143–147). Pécs-Baranyai Értelmiségi Egyesület, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara.

Hobbes, T. (1651/1999). *Leviatán, avagy az egyházi és világi állam formája és hatalma* (G. Ágnes, Ford.). Osiris Kiadó.

Jackson, J. (2007). Sovereignty and the WTO. *Journal of International Economic Law*, *10*(2), (pp. 263–285).

Jakab, A. (2020). Jogállamiság és demokratikus alapelvek az Európai Unióban. Előadás a XXI. Jogtudományi Konferencián, Budapest, Magyarország.

Kiss J, L. (1995). A szuverenitás újraelosztása. *In. Európa Tanulmányok 1. Szuverenitás-nemzetállam-integráció.* MTA Politikai Tudományok Intézete.

Krastev, I. (2004). *Shifting Obsessions – Three Essays on the Politics of Anticorruption*. CEU Press.

Krastev, I. (2009). Die Obsession mit Transparenz. Der Washington-Konsens zur Korruption. In: Randeria, Shalini (ed.). *Vom Imperialismus zum Empire: Nicht-westliche Perspektiven auf Globalisierun*g (pp. 137–161). Suhrkamp Verlag.

Kroeze, R., Vitória, A. & Geltner, G. (eds.) (2017). *Anti-corruption in History: From Antiquity to the Modern Era*. Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/oso/9780198809975.001.0001

Kroeze, R., Dalmau,P. & Monier F. (2021). (Eds.) *Corruption, Empire and Colonialism in the Modern Era: A Global Perspective*. Palgrave Macmillan.

Lacoste, Y. (1999). Geopolitika. In Csizmadia, S., Molnár, G. & Pataki, G. Zs. (Eds.), *Geopolitikai szöveggyűjtemény* (pp. 465–485). Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet.

Ludassy, M. (2015). A szuverenitás fogalmának eszmetörténetéhez: liberalizmus vs. demokrácia? A szuverenitás fogalmának eszmetörténetéhez. In Takács P. (Ed.), *Az állam szuverenitása – Eszmény és/vagy valóság – Interdiszciplináris megközelítések* (pp. 57–66). Gondolat Kiadó.

MacCormick, N. (2010). *Pragmatism and the law*. Ashgate Publishing.

Madison, J. (1788/2003). *The Federalist Papers* (C. Rossiter, Ed.). Signet Classics.

Montesquieu. (1748/1989). *A törvények szelleméről* (G. Szabó László, Ford.). Osiris Kiadó.

Monok, I. (2020). Könyvtári (?) problémák. *In. MTA Könyvtárának közleményei 41 (116).* (pp. 11–41). MTA Könyvtár és Információs Központ.

Mott, Ch. (2022). *Woke imperium: The coming confluence between social justice and neoconservatism*. [Woke birodalom: A társadalmi igazságosság és a neokonzervativizmus leendő összeolvadása]. Institute for Peace and Diplomacy.

Mott, Ch. (2023). *Sovereignty: Keystone of the International System*. The Institute for Peace and Diplomacy.

Nagy, B. (1996). Az abszolútum vágyáról és a tűnékeny szuverenitásról. In: *A szuverenitás káprázata*. Korridor Politikai Kutatások Központja.

Pintér, I. (1998). A korrupció megelőzése és korai felismerése az igazságszolgáltatásban. *Belügyi szemle, 46*(10), (pp.73–89).

Pintér, I. (2007). Korrupciós jelenségek az önkormányzati közigazgatásban a strukturált mélyinterjúk alapján. In *Korrupciós jelenségek az önkormányzati közigazgatásban a strukturált mélyinterjúk alapján* (pp. 95–108). Magyar Közigazgatási Intézet.

Pintér, I. (2008). Igazságszolgáltatás és korrupció. *Ügyvédek lapja: a Magyar Ügyvédi Kamara folyóirata,* 47(3), (pp. 35–36).

Kelemen-Hényel, N. & Kovács, G. & Pintér, I. & Sipos, A. & Szűcs, R. (2013). Korrupciós hálózatok Magyarországon 2010-ben. *In: A korrupciós hálózatok kialakulása Magyarországon 2010-ig.* Geopolitikai Tanács Alapítvány. Műhelymunkák 2013/2. (pp. 139–258).

Pintér, I. (2016)- A virtuális tér geopolitikája. *In: A virtuális tér geopolitikája. Pintér (ed.)* Geopolitikai Tanács Alapítvány. Műhelymunkák 2016/1. (pp. 285–366).

Pokol, B. (2003). *A bírói hatalom*. Századvég Kiadó.

Pokol, B. (2017). *A jurisztokratikus állam*. Dialóg Campus Kiadó. https://doi.org/10.59558/jesz.2017.1.143

Pongrácz, A. (2015). Globalizáció, államelhalás vagy államépítés. In. *Az állam szuverenitása* (Ed. Takács, P.). Gondolat Kiadó & MTA TK JTI – SZE DFK.

Prokhovnik, R. (2008). *Sovereignty: History and Theory.* Imprint Academic. URL: http://www.imprint.co.uk/books/9781845401146.html

Révész, B. (2015). Adalékok az állami főhatalom és a titkosszolgálatok „jogállamosodásának" történetéhez. In Takács P. (Ed.), *Az állam szuverenitása – Eszmény és/vagy valóság – Interdiszciplináris megközelítések* (pp. 486–500). Gondolat Kiadó.

Rodrik, D. (2011). *The globalization paradox: Democracy and the future of the world economy.* W. W. Norton & Company.

Rousseau, J.-J. (1762/1978). *A társadalmi szerződésről* (G. Zoltán, Ford.). Gondolat Kiadó.

Sassen, S. (2000). *Elveszített kontroll? – Szuverenitás a globalizáció korában*. Helikon Kiadó.

Szigeti, P. (2015). *A nemzetközi politika elméletei*. (2018. p). Kijárat Kiadó.

Szilágyi, Á. (2012). *A szuverenitás fantomja – avagy a képzelt hely.* Kalligram Kiadó.

Szuverenitásvédelmi Hivatal (2024). *A Transparency International Magyarország tevékenységének hatása a magyar szuverenitásra*.

Takács, P. (2015). *Az állam szuverenitása – Eszmény és/vagy valóság – Interdiszciplináris megközelítések*. Gondolat Kiadó & MTA TE JTI – SZE DFK.

Tocqueville, A. de. (1835/2000). *Democracy in America* (H. C. Mansfield & D. Winthrop, Trans.). University of Chicago Press. https://doi.org/10.7208/chicago/9780226924564.001.0001

Tóth-Matolcsi, L. (2015). Nemzeti identitás és szuverenitás – Hogyan hat a nemzeti identitás és annak változása az állam szuverenitására? In Takács P. (Ed.), *Az állam szuverenitása – Eszmény és/vagy valóság – Interdiszciplináris megközelítések* (pp. 369–382). Gondolat Kiadó.

Transparency International (2000). *Korrupció Magyarországon I.*

Transparency International (2008a*). Korrupciós kockázatok Magyarországon – Nemzeti integritás tanulmány. Első rész.* Nyitott Könyvműhely.

Transparency International (2008b). *Korrupciós kockázatok az üzleti szektorban – Nemzeti integritás tanulmány. Második rész.* Nyitott Könyvműhely.

Transparency International Magyarország (2011). *Korrupciós kockázatok Magyarországon – 2011. Nemzeti integritás tanulmány.*

Vogl, F. (2012). *Jeremy Pope – A personal appreciation of his times at Transparency International.* Letöltés dátuma: 2025.04.04., forrás: Space for Transparency: https://blog.transparency.org/2012/08/30/jeremy-pope-a-personal-appreciation-of-his-times-at-transparency-international/index.html

Vogl, F. (2022). The Enablers How the West Suppors Kleptocrats and Corruption – Endangering Our Democracy. Rowman & Littlefield.

Voszka, É. 2019. Elveszett illúziók – reformközgazdászok a rendszerváltásban. *Közgazdasági szemle, 66*(11), 1284–1311. https://doi.org/10.18414/KSZ.2019.12.1284

Witteman, L. (2024). *Who's Watching Brussels? Why the EU Deserves Better Watchdogs*. Follow the Money.

Internetes források

Andor Attila. (2025) Von der Leyen megúszta – egy belga bíróság nem vizsgálja a Covid-oltás körüli üzenetváltásait. vg.hu/kozelet/2025/01/leyen-meguszta-egy-belga-birosag-nem-vizsgalja-a-covid-oltas-koruli-uzenetvaltasait?utm_source=

American Heritage Dictionary of the English Language. https://www.ahdictionary.com

Batka Zoltán (2018) Reagált az OLAF: fenntartja az Eliosszal szembeni gyanút. Népszava. https://nepszava.hu/3014527_reagalt-az-olaf-fenntartja-az-eliosszal-szembeni-gyanut

Befejezte a rendőrség a fővárosi baloldal egyik legnagyobb korrupciós ügyében indított nyomozást (2025) Magyar Nemzet. https://magyarnemzet.hu/belfold/2025/03/befejezte-a-rendorseg-a-fovarosi-baloldal-egyik-legnagyobb-korrupcios-ugyeben-inditott-nyomozast

Dr. Bódi Roland et al. (2024) Hogyan őrizhető meg a monetáris szuverenitás a digitális platformok korában? Világgazdaság. https://www.vg.hu/mnb-blog/2024/04/hogyan-orizheto-meg-a-monetaris-szuverenitas-a-digitalis-platformok-koraban#google_vignette

Braun, Elisa. EU prosecutors threaten to sue Commission in spending spat. https://www.politico.eu/article/eppo-threaten-sue-european-commission-spending-spat-ursula-von-der-leyen-pfizer-laura-codruta-kovesi/

Brenton, Hannah (2024) The secretive €6M EU lobby group paying for lawmakers to stay in fancy hotels. Politico. https://www.politico.eu/article/secretive-eu-lobby-group-pay-lawmaker-stay-fancy-hotel-eurofi/?fbclid=IwY2xjawFEB

Brussels and Washington are Using Trade Talks to Shape Policy by the Back Door. Follow the Money. https://www.ftm.eu/articles/brussels-washington-use-trade-talks-shape-policy-back-door?utm_source=nieuwsbrief&utm_

Bundula István (2007) Olajügyek: Időnként felfakad. Magyar Narancs. https://magyarnarancs.hu/belpol/olajugyek_idonkent_felfakad-67308

Carpathian Foundation. https://karpatokalapitvany.hu/node/9
CEU publikációs adatbázis, 2025. https://people.ceu.edu/agnes_batory
Chastand, Jean-Baptiste (2024) A Felcsut, en Hongrie, la vie de château des proches de Viktor Orban. Le Monde. https://www.lemonde.fr/m-le-mag/article/2024/10/25/a-felcsut-en-hongrie-la-vie-de-chateau-des-proches-de-viktor-orban_6359435_4500055.html?utm_source=chatgpt.com
Criminal case against von der Leyen over secret vaccine death – things you need to know (2024) Follow the Money. https://www.ftm.eu/articles/who-is-suing-von-der-leyen?utm_source=nieuwsbrief&utm_medium=nieuwsbrief&utm_campaign=VonderLeyensued&share=%2FIRT2SJykKnDSBKdsXwjIi6u5q9ovkRkJfBku5NHMzVxXDCYn3tmZydZaCXGBzo%3D
ECA. European Court of Auditors. https://www.eca.europa.eu/en
Ennyit keres Bajnai – mutatjuk a családi cégbirodalmat (2013) Economx. https://www.economx.hu/magyar-vallalatok/ennyit-keres-bajnai-mutatjuk-a-csaladi-cegbirodalmat.564691.html
Az Európai Bizottság CERV programja (2025) https://szuverenitasvedelmihivatal.hu/dokumentumok/Az-Europai-Bizottsag-CERV-programja-Igy-nyitotta-meg-Brusszel-a-penzcsapot-a-Soroshalozat-finanszirozasara.pdf
Európai Számvevőszék. (2025) A nem kormányzati szervezetek uniós finanszírozása túl átláthatatlan. https://www.eca.europa.eu/hu/news/NEWS-SR-2025-11
Európai Számvevőszék. (2025) A nem kormányzati szervezeteknek nyújtott uniós támogatás átláthatósága. https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2025-11/SR-2025-11_HU.pdf
European University Institute. https://www.eui.eu/documents/mwp/academiccareers/workshop/mwpacoworkshopnfosipresentation.pdf
Financial Centre Futures. https://www.longfinance.net/programmes/financial-centre-futures/
Financial Transparency Coalition (2025) http://www.financialtransparency.org/; https://en.wikipedia.org/wiki/Financial_Transparency_Coalition?utm_source=chatgpt.com; https://www.moneytaskforce.com/eality.org/2011/11/28/task-force-on-financial-integrity-economicdevelopment-2011/
Green, Lloyd. All the President's Money by James Comer review – incomplete, hypocritical and needs an editor. The Guardian. https://www.theguardian.com/books/2025/jan/19/all-the-presidents-money-james-comer

Gyévai Zoltán (2024) Biró Ferenc: Már az Integritás Hatóság puszta léte is visszatartó erővel bír. Szabad Európa. https://www.szabadeuropa.hu/a/biro-ferenc-mar-az-integritas-hatosag-puszta-lete-is-visszatarto-erovel-bir/32912644.html

Haraszi Tibor. (2024) Milliókat érint: megszűnt a népszerű VPN-szolgáltatás. Origo. https://www.origo.hu/techbazis/2024/05/atlas-vpn-megszunt?utm_source=origo.hu&utm_medium=referral&utm_campaign=ott_a_10_n

Hernádi Zsuzsa (2013) A temetkezési vállalkozó. demokrata.hu. https://demokrata.hu/magyarorszag/a-temetkezesi-vallalkozo-82402/

IACA. International Anti-Corruption Academy. https://www.iaca.int/who-we-are.html

IMF. (2013) https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2013/wp1301.pdf.

Kerényi György (2023) Az illegális pártfinanszírozás rendszere – ahogy a résztvevők látják, 2. rész: „Micsoda szolgáltatás!" szabadeuropa.hu. https://www.szabadeuropa.hu/a/az-illegalis-partfinanszirozas-rendszere ahogy-a-resztvevok-latjak-ii-micsoda-szolgaltatas-/32238888.html

K-Monitor adatbazis (2025) https://adatbazis.k-monitor.hu/adatbazis/cimkek/olajugyek/rendorikorrupcio-2012

Kormányzati Ellenőrzési Hivatal. https://kehi.kormany.hu/download/a/51/c0000/NCTA_jelentes.pdf

korrupciomegelozes.kormany.hu

Korrupcióellenes javaslatok az új kormánynak (2010) HVG. https://hvg.hu/itthon/20100510_transparenci_international_korrupcio

Közép-európai Egyetem. https://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6z%C3%A9p-eur%C3%B3pai_Egyetem

Kuncze Gábor Csillag menesztéséről és a GM átszervezéséről (2004) Portfolio. https://www.portfolio.hu/gazdasag/20040116/kuncze-gabor-csillag-meneszteserol-es-a-gm-atszervezeserol-36905

LAROUSSE Dictionnaires. https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais

LAROUSSE Encyclopedie. https://www.larousse.fr/encyclopedie

Magyar Hírlap. https://www.magyarhirlap.hu/

Magyar Nemzet: a sokadik korrupciós ügy Weberéknél. MTI. https://mti.hu/hirek/2024/10/30/magyar-nemzet-sokadik-korrupcios-ugy-webereknel

Medgyessyéknél landolt az Alstom 600 ezer eurója (2016) Magyar Idők. https://www.magyaridok.hu/belfold/medgyessyeknel-landolt-az-alstom-600-ezer-euroja-614773/

Merriam-Webster Dictionary. (2025) https://www.merriam-webster.com/dictionary/power

Nemes Tamás (2023) Svájc feladta pénzügyi semlegességét, a bankszektor nyögi a pálfordulást. Világgazdaság. https://www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2023/03/svajc-feladta-penzugyi-semlegesseget-a-bankszektor-nyogi-a-palfordulast

Nyilvánosságra került a Tiborcz-féle Elios pályázatait vizsgáló OLAF-jelentés (2022) HVG. https://hvg.hu/kkv/20220204_Nyilvanossagra_kerult_a_Tiborczfele_OLAFjelentes

Open Society Foundations. https://www.opensocietyfoundations.org/who-we-are; https://www.opensocietyfoundations.org/what-we-do/regions/europe-and-central-asia#mapContainer

Oxford English Dictionary (American Edition) https://www.oed.com.

Az Ökotárs tevékenységének hatása a magyar szuverenitásra (2024) https://szuverenitasvedelmihivatal.hu/dokumentumok/az-okotars-tevekenysegenek-hatasa-a-magyar-szuverenitasra.pdf

Palkó István (2023) Megmentette Svájc a világ bankrendszerét, de a pénzügyi válság itt dörömböl az ajtón. Portfolio. https://www.portfolio.hu/bank/20230320/megmentette-svajc-a-vilag-bankrendszeret-de-a-penzugyi-valsag-itt-dorombol-az-ajton-603828

Pályára kerül az első internetes műhold (2000) Világgazdaság. https://www.vg.hu/cegvilag/2000/12/palyara-kerul-az-elso-internetes-muhold

Parodi, Emilio (2024) Italy's mafia turns to white-collar crime as murder, extortion fall out of favor. Reuters. https://www.reuters.com/world/europe/italys-white-collar-mafia-is-making-business-killing-2024-05-06/

Pethő András (2008) A Városháza fantomja súg Demszkynek. Origo. https://www.origo.hu/itthon/2008/02/demszkygabor-tanacsadoja-mesterhazy-erno-portreja?page=1

Raymond, Nate (2022) Facebook parent Meta to settle Cambridge Analytica scandal case for $725 million. Reuters. https://www.reuters.com/legal/facebook-parent-meta-pay-725-mln-settle-lawsuit-relating-cambridge-analytica-2022-12-23/

Quatrepoint, Jean-Michel (2016) Vége a korrupciónak! Éljen a kapitalista összejátszás! https://www.magyardiplo.hu/archivum/2016/216-2016-november/2265-vege-a-korrupcionak-eljen-a-kapitalista-osszejatszas.html

SEC. US Securities and Exchange Commission. https://www.sec.gov/newsroom/press-releases/2017-81.

Szabó András (2020) Az EU szerint szabálytalanul jutott pénz olyan projektekre, amikben egy MSZP-s politikus kormányközeli figurákkal együtt vett részt. Direkt36. https://www.direkt36.hu/az-eu-szerint-szabalytalanul-jutott-penz-olyan-projektekre-amikben-egy-mszp-s-politikus-kormanykozeli-figurakkal-egyutt-vett-reszt/

Szuverenitásvédelmi Hivatal (2024) A Transparency International Magyarország tevékenységének hatása a magyar szuverenitásra, https://szuverenitasvedelmihivatal.hu/dokumentumok/A-Transparency-International-Magyarorszag-tevekenysegenek-hatasa-amagyar-szuverenitasra.pdf.

Szuverenitásvédelmi Hivatal (2024) Vizsgálati jelentés. https://szuverenitasvedelmihivatal.hu/dokumentumok/A-Transparency-International-Magyarorszag-tevekenysegenek-hatasa-a-magyar-szuverenitasra.pdf

TI KÖZHASZNÚSÁGI JELENTÉS Számviteli beszámoló, 2006. https://transparency.hu/wp-content/uploads/2016/02/khj_2006.412.pdf

TIHUN (2025) https://transparency.hu/rolunk/munkatarsak/

TIHUN (2025) https://transparency.hu/hirek/cpi-2024-eredmenyek-jelentes/

Transparency International unveils bold new standards to make money in politics cleaner and fairer worldwide (2024) https://www.transparency.org/en/press/transparency-international-new-standards-make-money-in-politics-cleaner-fairer-worldwide?

Transparency International (2025) https://www.transparency.org/en/about

Treasury Direct. (2025) https://www.treasurydirect.gov/.

Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe (2000) Building Civil Society After Communism, https://www.philanthropyroundtable.org/almanac/building-civil-society-after-communism/

TSNE (2025) https://tsne.org/

U4. Anti-Corruption Resource Centre. https://www.u4.no/about-u4/our-organisation-history

Az uniós ügyészek vizsgálatot indítanak Ursula von der Leyen ellen. https://www.magyarhirlap.hu/kulfold/20240401-az-unios-ugyeszek-vizsgalatot-inditanak-von-der-leyen-ellen

Újra célkeresztbe került a Clinton Alapítvány (2024) Economx. https://www.economx.hu/nemzetkozi-gazdasag/ujra-celkeresztbe-kerult-a-clinton-alapitvany.619380.html

US Department of Justice. https: //www.justice.gov

https://valtor.valasztas.hu/valtort/jsp/tertag.jsp?EA=11&KKOD=

Worldwide Governance Indicators (WGI) https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators

Zuboff, Shoshana (2019) Amikor a fogkefénk jelent rólunk – a felügyeleti kapitalizmus nyereséget termel. https://www.magyardiplo.hu/archivum/2019-januar/247-2019-februar/2659-amikor-a-fogkefenk-jelent-rolunk-a-felugyeleti-kapitalizmus-nyereseget-termel.html

Felelős kiadó: a Geopolitikai Tanács Kiadó vezetője
https://orcid.org/0000-0003-3417-9128
Tipográfia, tördelés: Arany Imre

HU ISSN 1788-7895
ISBN 978-963-9816-39-8